Kinh Tiểu Bộ Pali - Bổn Sanh, tập II - Jātakapāḷi II {Pali Việt} (TK Indacanda dịch)

Kinh Tiểu Bộ (TK Indacanda dịch)

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀLI - VIỆT

VESAK 2550

Buddhist Cultral Center
125, Anderson Road,
Nedimala, Dehivala,
Sri Lanka

Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti. Sự bố thí Pháp vượt trên tất cả các sự bố thí.

Thí Chủ: _____

_____

_____

Dâng đến: _____

_____

_____

Ước Nguyện: _____

_____

Hồi hướng đến: _____

_____

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀLI - VIỆT - TẬP 33

SUTTANTAPITAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀLI DUTIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH TẬP HAI

PHẬT LỊCH 2561 DƯƠNG LỊCH 2017

In lần thứ nhất: PL 2561 - DL 2017 Số Lượng 600 cuốn

ISBN: 978-955-1604-87-2

@Buddhist Cultural Centre 125 Anderson Road Nedimala, Dehiwala - Sri Lanka

Tel: 94-11-2734256, 2728468 Fax: 94-11-2736737 Email: bcc@sri.lanka.net

Printed by: Ajith Printers (Pvt) Ltd.

342 Old Kesbewa Road
Ratanapitiya, Borelesgamuwa,
Sri Lanka.
Tel: 94-11-251 7269
ii

MỤC LỤC TỔNG QUÁT

Mục Lục Tổng Quát iii

Lời Tựa - Sinhala và Việt ngữ v - xiv

Văn Bản của Bộ Tôn Giáo - Anh và Việt ngữ xv - xvi

Thành Phần Nhân Sự xvii

Lược Đồ Tam Tạng xviii - xix

Lời Giới Thiệu xxiii - xxviii

Các Chữ Viết Tắt xxix

Mẫu Tự Pāḷi - Sinhala xxx - xxxi

Mục Lục Bổn Sanh - Tập Hai xxxiii - xxxv

Văn Bản Pāḷi và Văn Bản Tiếng Việt 02 - 441

Thư Mục Câu Kệ Pāḷi 443 - 469

Thư Mục Danh Từ Riêng 471 - 475

Thư Mục Từ Đặc Biệt 477 - 482

Phương Danh Thí Chủ 483 - 489

--ooOoo--

iii

“Tathāgatappavedito dhammavinayo, bhikkhave, vivaṭo virocati, no paṭicchanno.”

“Này các tỳ khưu, Pháp và Luật đã được công bố bởi đức Như Lai là bộc lộ, chói sáng, không che giấu.”

***

(Aṅguttaranikāya Tikanipātapāḷi Kusinaravagga Paṭichannasutta, Parivārapāḷi Ekuttarikanaya Tikavāra - Bộ Tăng Chi, Chương Ba Pháp, Phẩm Kusinārā, Kinh Được Che Giấu; Luật Tập Yếu, Chương Tăng Theo Từng Bậc, Nhóm Ba).

iv

m%ia;djkd i;d ixLHd l,am ,CIhla ufkda mqKsOdk mqrd" kjdixLHD l,am ,CIhla jdla m%KsOdk mqrd" idrdixLH l,am ,CIhla ldh jdla m%KSOdk mqrd" iïud iïnqÿjreka úis y;r kulf.ka ksh; újrK ,nd ls%'mQ' 623 § muK nqoaO;ajhg m;aj" nrKei ñ.odfha § O¾u pl%h

meje;a jQ ;eka mgka mkaid,sia jila ;=< foaYkd lrk ,o O¾uh ;:d.; O¾uh kï fjhs' ta ;:d.; O¾uh Ouu- OuuXll- ioOuu Ouuúkh" n%yaupßh' idk- mdjpk - wd§ kduhkf.ka y÷kajd § we;' fuu ioaO¾uhu wdkkaoh udf.a wejEfuka f;dmf.a Ydia;D jkafka hhs ;:d.;hka jykafia úiskau mßks¾jdKfha § jodrd we;' thska fmfkkafka nqÿka jod< O¾uhu NsCIQka f.a u¾f.damfoaYlhd jQ j.hs' tfia ;sìh§;a nqoaO mßks¾jdKfhka miqj iqNø kï NsCIqjf.a u;h jQfha ;:d.;hka jykafia ke;s ksid ;u ;ukag jqjukd mßÈ NsCIQkag Ôj;aùug mq¿jka njhs' iqNø NsCIqj ;:d.; mßks¾jdKh .ek is;d we;af;a lrorhlska ñÿKq wjia:djla f,ihs' iuyr úg fjk;a u; m%lg kqjQjo ;j;a NsCIQka w;r fujeks úkdYldÍ u;s u;dka;r mj;skakg we;' i¾j{hka jykafia đj;a j isáh§u foajo;a; iqklaL;a;" wßgG" id;s" wd§ NSCIqyq fujeks u; Wmojk ,oy'

O¾uh iïnkaOj .eg¨jla u;=jQfha l,;=rlska jQjo" nqoaO O¾ufha msßisÿ nj ta whqßkau /l .ekSfï wjYH;djh" nqoaO mßks¾jdKfhka miqj Ydik NdrOdÍ jQ uyd ldYHm" Wmd,s wd§ uyry;ka jykafia,dg meyeÈ,s úh' Wkajykafia,d nqoaO mßks¾jdKfhak isjqjk ui fojkod rc.ykqjr fjydr m¾j; m%dka;fha ima; m¾KS .=ydoajdrfhys' wcdi;a rcq úiska ;rjk ,o uKavmhg /ia jQ mkaishhla uy ry;ka jykafia,df.a iyNd.s;ajfhka m<uqjk O¾u ix.S;sh meje;ajqy'

O¾u úkhOr wkqnoaO uydldYHm" O¾u NdKavd.dßl wdkkao" w.% úkhOr Wmd,s wd§ isõms<sisôhd m;a uyry;ka jykafia,d úiska mj;ajk ,o fuu ix.dhkdj fiiq ish¨ ix.dhkdjkag mdol jQ nj;' iuia; fn!oaO NsCIq ix>hd úiskau ms<s.kakd ,o nj;a wÜGl:djkays i|yka fjhs' fuu m%:u ix.dhkdj lmamshd lmamsh isCLdmo mekùu;a Lqoodkq Lqool YsCIdmo úksYaph;a ksodkfldg mj;ajk ,o neúka m[pi;sl úkh ix.S;s hk kñka th y÷kajhs' nqoaO jpkh ke;skï YS% ioaO¾uh msgl jifhka' fnÿfõ; ta ta msgl tla tla iX> mrïmrdj,g ÿkafka;a fuu ix.dhkdfõ §h'

m%:u O¾u ix.dhkdfjka jir ishhla blau .sh miq l,dfYdl rcq oji úYd, uykqjr jeis jÊđ NsCIqka úiska úkh úfrdaë jia;= oyhla úkhdkql+, lsÍug W;aidyhla .;ay' fuu oi jia;= ms<sfj; kS;shg mgyeks fukau iodpdrd;aul fkdjk njo

v

m%ldYs;hy' jÊđ NsCIqkaf.a fuu úkh úfrdaë W;aidyfhka nqoaO O¾uh /l .ekSu i|yd fojeks ix.dhkdj meje;aùñ'

ldlKav m%;; hi kï uyry;ka jykafia" iínldó" f¾j;" id<ay" LqÊc fidaNs; jdiN.dó" iquk" idKjdiS iïN+; hk ry;ka jykafia,d idlþdlr fuu ix.dhkdj mj;ajk ,È' i;a ishhla ry;ka jykafia,d úiska fuu ix.dhkdj mj;ajk ,oy' i;; i;; úkh ix.S;s kñka hk kñka y÷kajk fuu ix.dhkdfõ§ pq,a,j.a.fha ix.S;s LJO fol" uqKvrdc iQ;%h" fißiail úudk l:d W;a;rjdo" fma;jF:q wdÈh msl md,shg l;= l<y'

úúO ksldhka yg .ekSu;a ta ta ksldhhkaj, whs;sjdislï" b.ekaùï" yd j;a ms<sfj;a u.ska nqÿ oyu ls,sáùu;a' ÿYaYS,hka jeä ùu;a" ta ksidu is,aj;=ka úkh l¾u isÿ fkdlr isàu;a' úkhOr nyqY%e; iqfmaY, ysCIdldó ry;ka jykafia,d .ï okõ w;yer jkjdiS ùu;a hk wjia:d nqÿka msßksù foishmka;sia jir jk úg olakg ,enqks' fuu ;;ajfhka iïnqoaO O¾uh wdrCIdlr .ekSu i|yd nqoaO j¾I foish mka;sia jekafka § wfYdal wêrdchdf.a odhl;ajfhka me<¨ma kqjr § ;=kajk ix.dhkdj meje;aùh' fuu ix.dhkdj mj;ajk ,oafoa fud.a.,s mq;; ;siai uy ry;ka jykafiaf.a m%Odk;ajfhka ry;=ka jykafia,d odyla iïnkao fjñka" wfYdalrdu fha§h' l:d

jF:qmmlrKH fuys§ ix.S;s úh' l:djF:qmmlrKh ix.dhkd lr we;af;a iïñ;sh" f.dal=,sl wd§ ksldhhka úiska jerÈ lreKq f.k ú.%y lrk ,o O¾u lreKq ksjerÈ fldg msßisÿ nqoaO O¾uh /l.kq i|ydh' kj uilska ksu jQ fuu ix.dhkdj idyiais l kñka y÷kajhs'

Wmd,s ry;ka jykafiaf.a YsIH mrïmrdj úiska úkh msglh o" wdkkao mrmqfrys §>NdKl" idßmq;; mrmqfrys uÊCêu NdKl" uydldYHm mrmqfrys ixhq;; NdKl wkqreoaO mrmqfrys wx.=;a;r Ndl wd§ka úiska iQ;% msg lh o" Ydßmq;% YsIH mrmqßka wNsO¾u msglho fuu ix.dhkdj fj; mj;ajdf.k wdy'

NdKlhkaf.a m%Njh - iïnqoaO mßks¾jdKfhka f;uilg miq uyd ldYHm uy ry;kaf.a m%Odk;ajfhka rc.ykqjr § mj;ajk ,o m%:u ix.dhkdfõ§ O¾uh lshdj msglj,g fldgiaj,g fn¥y' ta tla tla O¾u fldÜGdYhla tla tla NsCIq msßilg Ndr lSÍu WÑ; hhs fuys È l,amkd lr we;' lg mdvufka ;:d.; O¾uh wdrCId lsÍfi wjYH;djh ksid fuf,i jev fnod.ekSfi Wjukdj we;súh' ta ta O¾u fldgia Ndrfok ,oafoa ta ta fldgia ms<sn|j m%ùk;ajhla ±la jQ NsCIq msßia j,gh' WodyrK jifhka úkh msglh Ndrfok ,oafoa úkh ms<sn| w.%ia:dkh fyn jQ Wmd,s ry;ka jykafia m%uqL mrmqrgh' iQ;% msglh Ndr§ we;af;a O¾u

vi

NdKavd.dßl wdkkao ry;ka jykafiaf.a msßigh' wNsO¾uh Ndr § we;af;a O¾u fiakdm;s ießhq;a ry;ka jykafiaf.a mrmqrgh'

§> NdKl - ucCêu NdKl - ixhqla; NdKl - wx.=;a;r NdKld cd;l

NdKl" Ouumo NdKl" WNf;da úNX. Ndkl" uyd wßhjxi NdKl wd§ jifhka fuu YsIH mrïmrd È.ska È.gu msßisÿ nqoaO O¾uh /lf.k wdy' fuu NdKl mrïmrdj, wjidk mqrela ,xldfõ úiQy' NdKl jifhka ;s%msgl nqoaO jpkh lg mdvñka /lf.k wd fuu msßia w;r iq;;k;sld - úkhOrd - wNsOuúld - OuuOrd wgGlÓld - ;smsgld - p;=ksldhsld wd§ jYfhkao ta ta O¾u fldgia lg mdvñka f.k wd NsCIQka jykafia,d jQy'

;=kajk O¾u ix.dhkdfjka miqj' oUÈj f:arjdodpßh mrïmrdfõ wjidk mqrel jQ fud..,s mq;a; ;siai uyry;ka jykafiaf.a mdodjk; w.% YsIHhd jQ ñys÷ uy ry;ka jykafia úiska ix.dys; f:rjd§ nqoaO O¾uh ,laÈjg f.k wdy'

f:rjdo - f:r hkqfõk ye¢kafjk msßi jeäuy,a,ka ia:úrhka jifhka .efka' tkï jeäuy,a,kaf.a wdh;khg f:rjdohg wh;a idudðlfhdah' fuys f:ar hkqfjka y÷kajkafka m%:u oaú;Sh" ix.dhkdj,g iyNd.s jQ uyd ldYHm" Wmd,s - hi" wd§ jQ uyry;ka jykafia,d úiska ix.dhkd l< md,s O¾uh f:arjdo kï fõ' zzfoj iX.S;fhda wdrE<y md,sfha fjF: f:rjdfod-;s fnÈ;nnx - idysuyd liim N+;S;x uyd f:rdkx jdo;;d f:rjdofld;s jqpp;sZZ hkqfjka irF: §mkS àldfjys ths' f:ßld hkqfjka y÷kajk f:arjd§yq u.OH iy cchsksh uQ,ia:dk lr .;ay' fuhska ,xldjg meñKsfha WcchskS YdLdjhs' f:arjdo Ydikfha mS;DDjre jQfjda fmdardKfhda fj;s' fmdardKfhda jQl,s iïNdjkSh wdpd¾h msßila jQ w;r f:arjdo Ydikh we;sùfi§ yd ;yjqre lsÍfuys § jeo.;a ;ekla .;a nj fmfka'

;=kajk O¾u ix.dhkdfjka miqj ñys÷ yry;ka jykafia úiska ,xldjg f.k tk ,oafoa f:arjd§ ;s%msglhhs’ uyskaod.ukfhka miqj ,xldfõ YS% ,dxlsl NsCIq msßila we;s jQy' Wkajykafia,d ta ;s%msglh yod<y' isxyf,ka wgqjd WhQy' foajdkïmsh;siai rcqf.a m%Odk wud;Hhl= jQ wßgG meúÈ ù ry;aje Wkajykafiaf.a m%Odk;ajfhka foajdkï msh;siai rdc

iufha ^ls%'mQ' 247-207& § ,xldfõ m<uqjk ix.dhkdj lr we;' fuu ix.dhkdjg iegoyila ry;ka jykafia,d iyNd.S jQ nj i|ykah' i;afofkl=f.a hq;a YsIHkq YsIH mrïmrdjg wkqj ñys÷ uy ry;ka jykafiaf.a m%:u YsIHhd jQfha wßgG f;rekah' wkqrdOmqrfhys" :Qmdrdufha fuu ix.dhkdj mj;ajd we;'

vii

O¾ufYdal rcqf.a fufyhùfuka ,xldjg nqÿ iuh f.k wd ñys÷ ysñhka Wfoid wkqrdO mqrfhys bÈ jQ b;d jeo.;a jQo b;d úYd, jQo wdrduh uyd úydrhhs' fuu úydrfhys jev isá NsCIQka jykafia,d iuHla oDIaál f:arjd§yq jQy' f:arjdoh wdrCId jQfha fuu úydrfha§h'

f:arjd§ nqoOYdikhg wd n,mEï - f:rjd§ nqoaOYdikh flfrys jßkajr hï hï u;jdÈj, n,mEï o we;súh' thska tlla kï nqÿka w;sudkqIslhhs úYajdi l< f,daflda;a;r jdohhs' fY%aIaG Ydia;Djrekaf.a wNdjfhka miqj wkq.dñlhka úiska Tyqf.a ñksia nj wu;l fldg Tyq foaj;ajfhka ie,lSu iajdNdúlh' Tjqka tfia lrkafka Ydia;Djrhd flfrys ±ä Nla;sh ksidh' tfy;a f:arjd§yq ta w;ska jeäÿr .sfha ke;' Tjqka nqoaO ldh foi h:d ;;ajfhka neÆ nj fmfka' thg wu;rj ffj;=,Hjdo" kS,mg o¾Yk" .+<yjdo wd§ kïj,ska f:arjdo ;s%msglhg wh;a fkdjQ úfYaIdx. ìys jQjo f:arjdo nqÿ iuh úiska tajd neyer lrk ,È' fi wd§ jifhka ffj;=,H jd§kaf.ka we;sjqKq fkdfhla Wmøj j,ska f:arjdoh uyd úydßl NsCIQka úiska n,j;a ÿIalr;d ueo wdrCId lrk ,È' wkHjd§ O¾uhka f:arjdohg we;=,ajkq j<lajkq i|yd f:ar jd§yq yeu whqßkau igka l<y' uydfiak rdcH iufha§ fuu igyk m%lgj flreKq úg f:arjd§yq ch .;ay' fuu uyd úydrh ms<sn|j lS¾;srdjh yeu ;eku me;sr mej;sK' ks¾u, O¾uh ,nd .ekSu i|yd úfoaYslfhda ,xldjg wdy' úYdL mS;su,a," nqoaO f>dI hk wh bka iuyfrls'

fmdF:l ix.S;sh - ñys÷ ysñhka úiska ,xldjg f.k tk ,o ;s%msgl O¾uh jir ydrishhla muK lg mdvñka meñKs uyd úydßl NsCIQka jykafia,d ta msßisÿ f:arjdoh mrmqfrka mrmqrg f.khdfï Wodr jQ o mú;% jQo fÉ;kdfjka nqoaO j¾I 440-454 w;r ld,fha j<.ïnd rcq oji fmd;aj, ,shùh' j<.ïnd rcq oji f,aLkdrEV lf<a rc.y - fõid,S - mdg,S mq;% - k.rj, meje;a jQ O¾u ix.dhkdjka ys § f;dard fírdf.k ix.%y l< ;s%msglhhs' f,dalfha m%:u jrg isxy, ry;=ka úiska lrk ,o fuu fmdF:l ix.S;sfhka miqj" nqoaO Y%djlhka w;=frka b;d Wiia úkh Orhd jQ Wmd,s f;rekaf.ka mej; tkafka hhs i<lk f:arjd§ md,s ;s%msglh ishï" ldïfndac" nqreu wd§ ol=Kq È. rgj, me;sr .shy'

pïmd ^úhÜkduh& - bkaÿ Ök w¾O oAùmfha kef.kysr m%dka;fha ol=Kq fldgi jk j;auka úhÜkduh we;' w;S;fha pïmd kñka y÷kajd we;' nqÿ iuh ls%'j' 3 jeksish jfia§ muK fuys ;yjqre jkakg we;ehs is;sh yelsh' ls%'j' 605 § pïmd w. k.rh Ökqka úiska wdl%uKh fldg fn!oaO jia;+ka Ökhg f.k.sh nj Ök ,shú,s j, i|ykaj we;' fuhska meyeÈ,s jkafka ls%'j' 7 jk ishji g fmr j¾;udk úhÜ kdufha nqÿ oyu m%p,s;j mej;s njhs' pïmdks fn!oaOhka

viii

fmdÿ jifhka wd¾h iïñ;sh ksldhg wh;a jQ w;r i¾jdia;s ksldfha iaj,am fokl= o isá njhs' ls%'j' 8 jeks ishjfia Ys,d f,aLkhlska fmkS hkafka pïmdks uydhdk nqÿ oyu n,j;aj meje;s nj;a" iuyr rcjrekaf.a o wdYs¾jdoh ,o nj;ah' miq ld,hl § uydhdkfhka leã wd ;ka;%hdkh o tys jq nj meyeÈ,sh'

ls%'j' 15 jk ishjfia§ W;=f¾ wkakïjreka úiska rg w,a,d .kakdf;la uydhdk iajrEmfha nqoaOd.u pïmdks ^úhÜkdufha& Ôjudk n,fõ.hla úh' miqj pïmdks merKs wd.u fjkqjg Ök iajrEmfhka hq;a nqÿ iuh tys n,mj;ajd we;'

úhÜkdu cd;sl NsCLq bkaopkao - úhÜkdu cd;sl bkaopkao NsCIQka jykafia jir lSmhlg fmr ,xldjg jevujd" fldaÜfÜ isß chj¾Okdrdufha jev isáñka isxy, NdIdj lshùugo md<sNdIdjo yodrd we;' fn!oaO ixialD;sl uOHia:dkh u.ska uqøs; nqoaOchka;s ;s%msgl .%ka: iuQyh mßYS,kh l< fuu yduqÿrefjda md,sfhka we;s ;s%msglh isxyf,ka yodrd úhÜkdï Ndidjg mßj¾;kh lr we;' úhÜkdu b;sydih foi;a ;s%msglfha b;sydih foi;a neÆ úg th b;d jeo.;a m%d;syd¾huh lghq;a;ls' uq¿ f:arjd§ ;s%msglhu úhÜkdu nig mßj¾;kh lsÍu Wkajykafiaf.a W;aidyhhs' n,dfmdfrd;a;=jhs' th tfia jQ úg th j¾;udk úhÜ kdufha iuHla oDIaáh f:arjd§ ;s%msglh m%p,s; ù f:arjd§ fn!oaOhka we;s ùug fya;=jla jkq we;' ta wkqj úhÜkdu foaYhg f:arjd§ ;s%msglh f.k .sh O¾u¥;hd bkaopkao NsCIqj jifhka úhÜkdu b;sydifha;a ,xld b;sydifha;a b;sydi .;jkq ksh;h'

Wkajykafia f.a fÉ;kdj Wodr;rh' wm%;sy; ffO¾hh úYauh cklh' Wkajykafiaf.a fuu i;a ls%hdjg ,xldfõ;a - úhÜkdufha;a fn!oaOfhda iyfhda.h ±laúh hq;=h' úhÜkduhg f:arjdoh f.khk O¾u ¥;hd Wkajykafia jk neúks'

Wkajykafia bgd.;a ld¾hh ksremøs;j bgq lrkakg wdfrda.H iqjh;a" wd¾Ól iïm;;a ,efíjdhs æ b;s is;ska m;aïy'

lsru úu,fcda;s ia:úr wOHCI fn!oaO ixialD;sl uOHia:dkh keÈud, foysj, 2550 kslsKs ui

ix

LỜI TỰA (Lời dịch Việt của bản tiếng Sinhala)

*****

Đức Phật của chúng ta sau khi trải qua vô số kiếp thực hành các pháp toàn hảo và lần lượt tiếp nhận sự thọ ký của hai mươi bốn vị Phật tiền nhiệm rồi đã chứng quả Toàn Giác vào năm 623 trước Tây Lịch. Ngài đã thuyết giảng bài Pháp đầu tiên, tức là bài Kinh Chuyển Pháp Luân, ở tại Migadāya thành Bārāṇasī. Lời giảng dạy của đức Phật được biết đến với nhiều tên gọi: Giáo Pháp, Chánh Pháp, Pháp và Luật, Phạm Hạnh là một số tên gọi đã được nói đến. Đức Phật đã nói với vị trưởng lão Ānanda rằng: “Sau khi ta Niết Bàn, chính các Pháp và Luật đã được ta giảng dạy sẽ là thầy của các ngươi.” Điều ấy có nghĩa là Giáo Pháp của đức Phật sẽ là kim chỉ nam cho các vị tỳ khưu tu tập. Tuy nhiên, ngay sau sự ra đi của đức Phật vị tỳ khưu tên Subhadda đã có quan điểm rằng: “Bởi vì đức Phật đã không còn, các đệ tử của Ngài có thể sống cuộc sống theo như ước muốn của mình.” Và còn có những vị tỳ khưu khác như Devadatta, Sunakkhatta, Ariṭṭha ngay lúc đức Phật còn tại tiền cũng đã có các suy nghĩ như vị tỳ khưu Subhadda.

Tuy nhiên, khi vấn đề liên quan đến Giáo Pháp của đấng Toàn Giác vừa mới nảy sanh, các vị A-la-hán hộ trì Giáo Pháp như Ngài Mahā Kassapa và Ngài Upāli đã nghĩ đến sự cần thiết của việc bảo vệ tính chất thuần khiết của Giáo Pháp. Do đó, vào ngày thứ hai của tháng thứ tư sau khi đức Phật Niết Bàn, cuộc Kết Tập lần thứ nhất đã được thực

hiện với sự tham dự của năm trăm vị A-la-hán tại hang động Sattapaṇṇī dưới sự bảo trợ của đức vua Ajātasattu (A-xà-thế). Cuộc Kết Tập Giáo Pháp được tiến hành bởi các vị tỳ khưu Mahā- kassapa, Ānanda, Upāli, và các vị Thánh A-la-hán khác đã là nền tảng cho các cuộc kết tập về sau. Chú Giải đề cập rằng cuộc Kết Tập Giáo Pháp này đã được tất cả các vị tỳ khưu thừa nhận. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của năm trăm vị vì có liên quan đến các điều học nhỏ nhặt và ít quan trọng (khuddānukhuddakasikkhā). Giáo Pháp của đức Phật đã được phân chia thành Tạng (Piṭaka) trong cuộc kết tập này.

Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tổ chức vào khoảng một trăm năm sau lần thứ nhất vào thời trị vì của đức vua Kālasoka. Cuộc kết tập này dựa trên nền tảng của "Mười sự việc không được phép." Các vị tỳ khưu xứ Vajjī đã ra sức vận động để hợp thức hóa mười sự việc

xét ra có bản chất không đúng với Luật. Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tiến hành bằng hình thức hội thảo giữa các vị tỳ khưu A-la-hán Sabbakāmī, Revata, Sāḷha, Ujjasobhita, Vāsabhagāmika, Sambhūta Sāṇavāsī, Yasa Kākaṇḍakaputta, và Sumana. Bảy trăm vị A-la-hán đã tham dự cuộc Kết Tập này. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhì này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của bảy trăm vị. Trong cuộc Kết Tập này, hai chương về Kết Tập ở Cullavagga (Luật Tiểu Phẩm), bài kinh Muṇḍarājasutta, Serissaka Vimānakathā Uttaravāda, Petavatthu, v.v... đã được công nhận vào Chánh Tạng Pāḷi.

Do sự xuất hiện của nhiều bộ phái, tính chất đúng đắn về giáo l ý và sở hành của các bộ phái chính bị suy giảm, các vị tỳ khưu chân chánh đều lui vào rừng ở ẩn. Nhằm bảo vệ phẩm chất của Giáo Pháp đức Phật trong tình trạng này, vào khoảng hai trăm ba mươi năm sau thời kỳ đức Phật Niết Bàn cuộc Kết Tập lần thứ ba đã được tổ chức ở tại Āsokārāma do đức vua Asoka. Cuộc Kết Tập này đã được tiến hành bởi vị tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa cùng với một ngàn vị A-la-hán. Đặc biệt bộ Kathāvatthupakaraṇa đã được trùng tụng nhằm chỉnh đốn những sai lầm đang được thực hành bởi các bộ phái. Cuộc Kết Tập này đã hoàn tất sau chín tháng và đã được gọi là cuộc Kết Tập của một ngàn vị.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Tạng Luật đã được duy trì do các vị tỳ khưu thuộc nhóm của vị Thánh A-la-hán Upāli, Tạng Kinh gồm có Trường Bộ do nhóm của ngài Ānanda, Trung Bộ do nhóm của ngài Sāriputta, Tương Ưng do nhóm của ngài Kassapa, Tăng Chi do nhóm của ngài Anuruddha, và Tạng Vi Diệu Pháp do nhóm của ngài Sāriputta .

Sự thành lập các nhóm trì tụng (bhāṇaka):

Sau Cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Giáo Pháp đã được phân chia thành nhiều phần và các phần chính yếu đã được giao cho các vị tỳ khưu tinh thông về lãnh vực ấy có nhiệm vụ duy trì và phổ biến. Một số nhóm trì tụng chính là nhóm Trì Tụng Trường Bộ (Dīghabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Trung Bộ (Majjhimabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tương Ưng (Saṃyuttabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tăng Chi (Aṅguttarabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Bổn Sanh (Jātakabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Pháp Cú

(Dhammapadabhāṇaka), nhóm Trì Tụng hai Bộ Luật (Ubhato Vibhaṅgabhāṇaka), nhóm Trì Tụng bộ Đại Sử về Thánh Nhân (Mahā Ariyavaṃsa), v.v... Các vị đệ tử này đã làm phong phú và gìn giữ Giáo Pháp bằng phương tiện trùng tụng bằng trí nhớ. Nhóm cuối cùng của các vị trì tụng này đã sống tại Sri Lanka. Sau cuộc Kết Tập lần

xii

thứ ba, Giáo Pháp của đức Phật đã được truyền sang Sri Lanka do công của Trưởng Lão Mahinda là vị đệ tử của ngài tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa.

Theravāda: Ý nghĩa của từ "Thera" là "Trưởng Lão." Các thành viên của Theravāda là các vị trưởng lão. Các vị tỳ khưu Mahākassapa, Upāli, Yasa, v.v... đã tham dự cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất và thứ nhì đã trùng tụng Chánh Tạng, và các lời trùng tụng ấy được gọi là Theravāda. Sớ giải tên Sāratthadīpanī Ṭīkā có đề cập rằng: "Sabbaṃ theravādanti dve saṅgītiyo āruḷhā pāḷiyevettha theravādo ti veditabbā. Sā hi mahākassapapabhutīnaṃ mahātherānaṃ vādattā theravādo ti vuccati." Các vị Theravāda còn được gọi là Therika (thuộc về các vị Trưởng Lão). Các vị này sống chủ yếu ở Magadhya và Ujjayini. Trong số các vị này, nhóm Ujjayinī đã đến Sri Lanka. Các vị trưởng thượng "Porāṇa" của Giáo Hội Theravāda là những vị thầy lỗi lạc và đã đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc thành lập Giáo Hội Theravāda.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ ba, ngài tỳ khưu Mahinda đã đem Tam Tạng của Theravāda đến xứ sở Sri Lanka và đã chuyển hóa được rất đông người xuất gia theo Phật Giáo. Các vị ấy đã học tập Tam Tạng và đã viết Chú Giải bằng tiếng Sinhala. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp đầu tiên ở Sri Lanka đã được thực hiện bởi vị tỳ khưu A-la-hán Ariṭṭha trước đây là vị quan đại thần của đức vua Devānampiya Tissa (247- 207 trước Tây Lịch). Đã có sáu mươi ngàn vị A-la-hán tham dự. Tỳ khưu Ariṭṭha chính là vị đệ tử đầu tiên của ngài Mahinda. Cuộc Kết Tập đã được tổ chức tại tu viện Thūpārāma ở Anurādhapura.

Tu viện Mahā Vihāra đã được xây dựng cho ngài Mahinda và đã có một vị trí vô cùng lớn lao và quan trọng đối với Giáo Hội Theravāda. Lúc bấy giờ đã xảy ra nhiều sự kiện có liên quan đến lời Giáo Huấn của đức Phật, sự kiện Lokuttaravāda là một. Mặc dầu có nhiều khó khăn phải đối phó nhưng các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã bảo vệ được sự thuần khiết của Giáo Pháp và đã được khắp nơi biết tiếng. Do đó, nhiều người ngoại quốc đã đến Sri Lanka để tiếp thâu Phật Giáo, trong đó có Viśākha, Pītimalla, Buddhaghosa, v.v...

Sự Kết Tập thành sách:

Tam Tạng Giáo Pháp do Ngài Mahinda đem đến và giảng dạy cho các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã được duy trì bằng trí nhớ trong bốn trăm năm. Vào thời trị vì của đức vua Vaḷagamba (440-454 theo Phật Lịch), Tam Tạng đã được ghi lại thành các tập sách. Sau đó, Tam Tạng Pāḷi này đã được truyền sang các nước như là Thái Lan, Cambodia, và Miến Điện.

xiii

Champa (Việt Nam):

Được biết Champa là vùng đất ở về phía đông nam của bán đảo Đông Dương, hiện nay là Việt Nam. Điều được phỏng đoán là triết học Phật Giáo đã được thiết lập tại xứ này vào khoảng thế kỷ thứ 3 sau Tây Lịch. Vào khoảng năm 605 sau Tây Lịch, thủ đô Champa đã bị chiếm đóng bởi người Trung Quốc và họ đã du nhập Phật Giáo vào Trung Quốc; điều này được ghi lại trong văn kiện của Trung Quốc. Điều rõ rệt là Phật Giáo đã được phổ biến tại Việt Nam trước thế kỷ thứ bảy sau Tây Lịch và Phật Giáo Champa là chánh yếu và được liệt kê vào bộ phái Arya Sammiti là một nhóm nhỏ thuộc bộ phái Sravasti. Tư liệu của thế kỷ thứ tám sau Tây Lịch được ghi lại trên bia đá chứng tỏ rằng Phật Giáo Mahāyāna đã hiện diện ở Việt Nam và Tantrayāna phát xuất từ Mahāyāna cũng có mặt.

Vào thế kỷ thứ 15 sau Tây Lịch, người Annam ở phía bắc đã kiểm soát xứ sở và Phật Giáo mang đặc điểm của Mahāyāna đã có sự tác động. Về sau, Phật Giáo mang đặc điểm của Trung Quốc đã tác động đến xứ sở này thay vì Phật Giáo Champa trước đây.

Vị tỳ khưu Indacanda người Việt Nam đã đến Sri Lanka trong những năm gần đây và đang ngụ tại tu viện Sri Jayawardhanaramaya khu vực Kotte. Vị này đã học Pāli và đã sử dụng Tam Tạng Pāḷi ấn bản Buddha Jayanti do Buddhist Cultural Centre ấn hành. Vị này đã học Tam Tạng và sau đó dịch sang tiếng Việt Nam. Khi xem xét đến lịch sử của nước Việt Nam và lịch sử của Tam Tạng, chúng tôi nhận thấy rằng sự nỗ lực và ước nguyện thực hiện Tam Tạng Song Ngữ của vị này thật là phi thường. Nếu việc làm ấy được thành tựu thì sự hiểu biết về Tam Tạng của Theravāda ở Việt Nam sẽ được phổ biến và Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam sẽ thêm phần phát triển. Khi ấy, vị tỳ khưu Indacanda sẽ là người sứ giả có công đóng góp cho sự hoằng Pháp của Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam và điều này sẽ được ghi nhận bởi lịch sử của hai nước, Việt Nam cũng như của Sri Lanka.

Ý định của vị tỳ khưu này thật lớn lao, và sự nỗ lực của vị này thật đáng khâm phục. Chư Phật tử sống ở Sri Lanka và Việt Nam hãy nên hỗ trợ tỳ khưu Indacanda trong công việc dấn thân này.

Chúng tôi phúc chúc cho tỳ khưu Indacanda được sức khỏe, sống lâu, và đạt đến sự thành công đối với điều ước nguyện của mình.

Venerable Kirama Wimalajothi
Giám Đốc Buddhist Cultural Centre
Nedimala, Dehiwala, Sri Lanka
Tháng Nikini 2550.

xiv

xv

Ministry of Religious Affairs

--ooOoo--

Ngày 24 tháng 05 năm 2006

Xác nhận rằng Tam Tạng song ngữ Pali và Sinhala ấn tống vào dịp lễ kỷ niệm Buddha Jayanthi lần thứ 2550 là chính xác về phần Pali văn. Phần Pali văn được phiên âm sang mẫu tự Roman có giá trị tương đương về nội dung so với văn bản gốc bằng mẫu tự Sinhala.

B. N. Jinasena Thư Ký Chánh văn phòng

Địa Chỉ: 115 Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka
Office: 94-11-2690896 Fax: 94-11-2690897
Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898
Secretary: 94-11-2690736
xvi

THÀNH PHẦN NHÂN SỰ:
CỐ VẤN DANH DỰ
Ven. Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera
President of the Thimbirigasyaya Religious Association
“Sasana Arakshaka Mandalaya”
Tu Viện Trưởng Tu Viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo
CỐ VẤN THỰC HIỆN Ven. Kirama Wimalajothi Nāyaka Mahāthera Giám Đốc nhà xuất bản Buddhist Cultural Centre

CỐ VẤN PHIÊN DỊCH
Ven. Kadurupokune Nandaratana Mahāthera
Cựu Giảng Viên Đại Học Phật Học Anurādhapura - Sri Lanka
Cựu Hiệu Trưởng Trường Siri Nandana Tipiṭaka Dhammāyatana
Malegoḍa, Payāgala - Sri Lanka
****

ĐIỀU HÀNH TỔNG QUÁT Tỳ Khưu Indacanda

PHỤ TRÁCH PHIÊN ÂM & PHIÊN DỊCH:

- Tỳ Khưu Indacanda (Trương Đình Dũng)

PHỤ TRÁCH VI TÍNH:

- Tỳ Khưu Đức Hiền (Nguyễn Đăng Khoa)

PHỤ TRÁCH IN ẤN & PHÁT HÀNH:

- Tỳ Khưu Tịnh Đạt (Huỳnh Minh Thuận)

- Tu Nữ Mỹ Thúy (Huỳnh Kim Lan)

xvii

TIPIṬAKAPĀḶI - TAM TẠNG PĀḶI

Piṭaka Tạng Tên Pāḷi Tựa Việt Ngữ Số tt.

Pārājikapāḷi Phân Tích Giới Tỳ Khưu I 01 V Pācittiyapāḷi bhikkhu Phân Tích Giới Tỳ Khưu II 02 I L Pācittiyapāḷi bhikkhunī Phân Tích Giới Tỳ Khưu Ni 03 N U Mahāvaggapāḷi I Đại Phẩm I 04 A Ậ Mahāvaggapāḷi II Đại Phẩm II 05 Y T Cullavaggapāḷi I Tiểu Phẩm I 06 A Cullavaggapāḷi II Tiểu Phẩm II 07 Parivārapāḷi I Tập Yếu I 08 Parivārapāḷi II Tập Yếu II 09

Dīghanikāya I Trường Bộ I 10 Dīghanikāya II Trường Bộ II 11 Dīghanikāya III Trường Bộ III 12

Majjhimanikāya I Trung Bộ I 13 Majjhimanikāya II Trung Bộ II 14 S Majjhimanikāya III Trung Bộ III 15 U T K Saṃyuttanikāya I Tương Ưng Bộ I 16 T I Saṃyuttanikāya II Tương Ưng Bộ II 17 A N Saṃyuttanikāya III Tương Ưng Bộ III 18 N H Saṃyuttanikāya IV Tương Ưng Bộ IV 19 T Saṃyuttanikāya V (1) Tương Ưng Bộ V (1) 20 A Saṃyuttanikāya V (2) Tương Ưng Bộ V (2) 21

Aṅguttaranikāya I Tăng Chi Bộ I 22 Aṅguttaranikāya II Tăng Chi Bộ II 23 Aṅguttaranikāya III Tăng Chi Bộ III 24 Aṅguttaranikāya IV Tăng Chi Bộ IV 25 Aṅguttaranikāya V Tăng Chi Bộ V 26 Aṅguttaranikāya VI Tăng Chi Bộ VI 27

xviii

Piṭaka Tạng Tên Pāḷi Tựa Việt Ngữ Số tt.

K Khuddakapāṭha Tiểu Tụng 28 H Dhammapadapāḷi Pháp Cú - U Udānapāḷi Phật Tự Thuyết - D Itivuttakapāḷi Phật Thuyết Như Vậy - D Suttanipātapāḷi Kinh Tập 29 A Vimānavatthupāḷi Chuyện Thiên Cung 30 K Petavatthupāḷi Chuyện Ngạ Quỷ - S A Theragathāpāḷi Trưởng Lão Kệ 31 U N Therīgāthāpāḷi Trưởng Lão Ni Kệ - T K I Jātakapāḷi I Bổn Sanh I 32 T I K Jātakapāḷi II Bổn Sanh II 33 A N Ā Jātakapāḷi III Bổn Sanh III 34 N H Y Mahāniddesapāḷi Đại Diễn Giải 35 T A Cullaniddesapāḷi Tiểu Diễn Giải 36 A Paṭisambhidāmagga I Phân Tích Đạo I 37 * Paṭisambhidāmagga II Phân Tích Đạo II 38 Apadānapāḷi I Thánh Nhân Ký Sự I 39 T Apadānapāḷi II Thánh Nhân Ký Sự II 40 I Apadānapāḷi III Thánh Nhân Ký Sự III 41 Ể Buddhavaṃsapāḷi Phật Sử 42 U Cariyāpiṭakapāḷi Hạnh Tạng - Nettipakaraṇa (chưa dịch) 43 B Peṭakopadesa (chưa dịch) 44 Ộ Milindapañhāpāḷi Milinda Vấn Đạo 45

Dhammasaṅganipakaraṇa Bộ Pháp Tụ 46 V Vibhaṅgapakaraṇa I Bộ Phân Tích I 47 A I Vibhaṅgapakaraṇa II Bộ Phân Tích II 48 B Kathāvatthu I Bộ Ngữ Tông I 49 H D Kathāvatthu II Bộ Ngữ Tông II 50 I I Kathāvatthu III Bộ Ngữ Tông III 51 D Ệ Dhātukathā Bộ Chất Ngữ - H U Puggalapaññattipāḷi Bộ Nhân Chế Định 52 A Yamakapakaraṇa I Bộ Song Đối I 53 M P Yamakapakaraṇa II Bộ Song Đối II 54 M H Yamakapakaraṇa III Bộ Song Đối III 55 A Á Patthānapakaraṇa I Bộ Vị Trí I 56 P Patthānapakaraṇa II Bộ Vị Trí II 57 Patthānapakaraṇa III Bộ Vị Trí III 58

xix

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI DUTIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH TẬP HAI

Tāni ca sutte otāriyamānāni vinaye sandassiyamānāni sutte ceva otaranti vinaye ca sandissanti, niṭṭham ettha gantabbaṃ: ‘Addhā idaṃ tassa bhagavato vacanaṃ, tassa ca therassa suggahitan’ti.

(Dīghanikāya II, Mahāparinibbānasutta).

Các điều ấy (những lời đã được nghe thuyết giảng) cần được đối chiếu ở Kinh, cần được xem xét ở Luật, và chỉ khi nào chúng hiện diện ở Kinh và được thấy ở Luật, thời điều kết luận có thể rút ra ở đây là: “Điều này chắc chắn là lời giảng dạy của đức Thế Tôn và đã được vị trưởng lão ấy tiếp thâu đúng đắn.

(Trường Bộ II, Kinh Đại Bát-Niết-Bàn).

LỜI GIỚI THIỆU --ooOoo--

Đây là tập Jātakapāḷi - Bổn Sanh II (trọn bộ 3 tập) thuộc Khuddakanikāya - Tiểu Bộ, Suttantanikāya - Tạng Kinh, gồm có 41 Jātaka (Bổn Sanh), với 1992 kệ ngôn (gāthā), được sắp xếp theo bảy nhóm từ Vīsatinipāto - Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn cho đến Asītinipāto - Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn, và là tập số 33 của Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt (TTPV tập 33). Ở Lời Giới Thiệu của tập Jātakapāḷi - Bổn Sanh I, chúng tôi đã nhấn mạnh rằng đây là văn bản Pāḷi thuộc Chánh Tạng, chủ yếu gồm các kệ ngôn (gāthā) 1 chứa đựng phần cốt lõi của sự việc đã xảy ra và được mặc nhiên công nhận là những lời được thốt ra từ kim khẩu của đức Thế Tôn. Ở phần giới thiệu của tập Jātakapāḷi - Bổn Sanh II này, chúng tôi sẽ trình bày những kiến thức căn bản về Chú Giải Bổn Sanh có tên là Jātakaṭṭhakathā, hay còn có tên gọi khác nữa là Jātakaṭṭhavaṇṇanā, ngõ hầu giúp cho độc giả có thể nhận ra sự khác biệt về hai văn bản Chánh Tạng và Chú Giải của bộ Kinh Jātakapāḷi - Bổn Sanh này. 1. Tác giả của Jātakaṭṭhakathā - Chú Giải Bổn Sanh: Lời Nói Đầu (ganthārambhakathā) của tài liệu Chú Giải này là một bài kệ cho biết rằng tác giả là một vị sư ở Sri Lanka. Vị sư này đã thuật lại thể theo lời yêu cầu của ba vị trưởng lão tên là Atthadassī, Buddhamitta, và Buddhadeva. Cách thức trình bày được dựa theo phương pháp của các vị sư cư ngụ tại Mahāvihāra (Đại Tự). 2 Nhưng văn bản này đã không ghi lại danh tánh của tác giả cũng như thời gian thực hiện tập Chú Giải này. Truyền thống Phật Giáo của Sri Lanka ghi nhận rằng bản Chú Giải Jātakaṭṭhavaṇṇanā là do công của Ngài Buddhaghosa biên soạn vào thế kỷ thứ 5 sau Tây Lịch; tuy nhiên điều này đã không được một số học giả tán đồng. 3 Học giả Rhys Davids và Burlingame lưu ý rằng Chú Giải của hai tập Jātaka và Dhammapada có nhiều khác biệt đáng kể so với các Chú Giải đã được thực hiện bởi Ngài Buddhaghosa xét về phương diện ngôn ngữ và phong cách hành văn. Còn học giả Winternitz kết luận ở tập sách History or Indian Literature của ông là ngài Buddhaghosa không thể nào là tác giả của hai tập Chú Giải này. 4

1 Ngoại trừ Bổn Sanh 536, Kuṇālajātakaṃ - Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla còn có thêm

phần văn xuôi, và chỉ có mỗi câu chuyện Bổn Sanh này là ngoại lệ. 2 JaA. i, 1. 3 Oliver Abeynayake, A Textual and Historical Analysis of The Khuddaka Nikāya, Colombo: University of Kelaniya, 1984, trang 43. 4 N. A. Jayawickrama, The Story of Gotama Buddha (Jātaka-nidāna), Oxford: The Pali

Text Society, 1990, Intro. trang xii.

xxiii

2. Nội dung của Jātakaṭṭhakathā - Chú Giải Bổn Sanh: Kế tiếp bài kệ mở đầu (ganthārambhakathā) là phần Giảng Giải về Căn Nguyên (nidānakathā) đề cập đến những sự kiện từ lúc đạo sĩ Sumedha phát nguyện trở thành Phật Chánh Đẳng Giác cho đến thời điểm thành tựu Vô Dư Niết Bàn của đức Phật Gotama ở kiếp sống cuối cùng. Phần Giảng Giải về Căn Nguyên (nidānakathā) được chia làm ba phần: a. Dūrenidānaṃ (Căn Nguyên Xa): Ở phần này, đạo sĩ Sumedha – tiền thân của Bồ Tát Siddhattha (Sĩ-đạt-ta) – đã phát nguyện trở thành Phật Chánh Đẳng Giác, thay vì xuất gia trở thành tỳ khưu trong thời kỳ giáo pháp của đức Phật Dīpaṅkara để rồi chứng đắc quả vị A-la-hán và tịch diệt Niết Bàn vào lúc chấm dứt kiếp sống ấy. Kể từ lúc nói lên lời phát nguyện (abhinīhāra) ở chân của đức Phật Dīpaṅkara, đạo sĩ Sumedha và các vị Bồ Tát tái sanh trong những kiếp kế tiếp đã tuần tự đạt được sự chú nguyện của hai mươi bốn vị Phật quá khứ bắt đầu với đức Phật Dīpaṅkara 1 và đã thực hành các pháp Toàn Hảo (pāramitā) trong khoảng thời gian dài bốn a-tăng-kỳ và một trăm ngàn đại kiếp. 2 b. Avidūrenidānaṃ (Căn Nguyên Không Xa): Thuật lại những sự kiện từ lúc chư Thiên thỉnh cầu đức Bồ Tát giáng sanh từ cõi Trời Đẩu- suất xuống cõi nhân loại để tế độ chúng sanh. Đức Bồ Tát đã quán xét về năm yếu tố quan trọng: thời kỳ, xứ sở, gia tộc, người mẹ, và tuổi thọ của người mẹ. Phần này đã ghi lại các sự kiện từ lúc đức Bồ Tát nhập thai, đản sanh, lớn lên, nhìn thấy bốn điềm báo hiệu: một người già, một người bệnh, một người chết, và một vị xuất gia. Đến khi đứa con trai Rāhula được sanh ra, thái tử Siddhattha đã quyết định ra đi tìm con đường giải thoát, trải qua sáu năm tu khổ hạnh, thọ thực bát cơm sữa do nàng Sujātā dâng cúng, rồi đã đánh bại Ma Vương cùng với đạo quân binh và chứng đắc quả vị Toàn Tri (sabbaññutā) ở bảo tọa Chiến Thắng ở dưới cội cây Bồ Đề lịch sử. c. Santikenidānaṃ (Căn Nguyên Gần): Sau khi thành tựu quả vị Giác Ngộ, đức Phật đã ngồi kiết già liên tục bảy ngày ở dưới cội cây Đại Bồ Đề và ba tuần kế tiếp ở khu vực lân cận. Vào tuần lễ thứ 5, Ma Vương và ba người con gái của Ma Vương là Taṇhā, Aratī, và Ragā đã thất bại trong việc phá quấy và cám dỗ bậc đã thành tựu Đạo Quả. Tuần lễ thứ 6, Ngài ngồi ở cội cây Mucalinda với sự che chở của Rồng Chúa Mucalinda. Và tuần lễ thứ bảy, Ngài đã ngồi an hưởng niềm an lạc của sự giải thoát ở cội cây Rājāyatana; tổng cộng tròn đủ 49 ngày. Các sự kiện được tuần tự thuật lại gồm có: Đấng Phạm Thiên Sahampati thỉnh cầu đức Phật thuyết

1 Bản liệt kê theo tuần tự danh tánh của 24 vị Phật quá khứ: Dīpaṅkara, Koṇḍañña,

Maṅgala, Sumana, Revata, Sobhita, Anomadassī, Paduma, Nārada, Padumuttara, Sumedha, Sujāta, Piyadassī, Atthadassī, Dhammadassī, Siddhattha, Tissa, Phussa, Vipassī, Sikhī, Vessabhū, Kakusandha, Koṇāgamana, và Kassapa. 2 Mười pháp Toàn

Hảo (pāramitā) là: dānapāramitā (bố thí), sīlapāramitā (trì giới),

nekkhammapāramitā (xuất ly), paññāpāramitā (trí tuệ), viriyapāramitā (tinh tấn), khantipāramitā (nhẫn nại), saccapāramitā (chân thật), adhiṭṭhānapāramitā (quyết định), mettāpāramitā (từ ái), và upekkhāpāramitā (hành xả).

xxiv

Pháp, việc đức Thế Tôn đã ngự đến Migadāya (Vườn Nai) ở thành Bārāṇasī (Ba-la-nại) để chuyển vận bánh xe Pháp và tế độ nhóm năm vị tỳ khưu, việc tế độ thanh niên Yasa và 54 người bạn, việc tế độ 30 vương tử nhóm Bhadda, việc thị hiện thần thông để cảm hóa 3 vị đạo sĩ bện tóc và 1.000 đệ tử, việc tế độ vua Bimbisāra (Bình-sa Vương) và tiếp nhận khu vườn Veḷuvana (Trúc Lâm), việc đi đến của hai du sĩ Sāriputta (Xá- lợi-phất) và Moggallāna (Mục-kiền-liên), việc đức Phật về thăm và tế độ thân quyến ở thành Kapilavatthu (Ca-tỳ-la-vệ), việc xuất gia theo đức Thế Tôn của vương tử Nanda và Rāhula (La-hầu-la), và việc phú gia Anāthapiṇḍika (Cấp Cô Độc) yết kiến đức Phật, sau đó cúng dường khu vườn Jetavana để xây dựng tu viện. Những tư liệu ở phần Giảng Giải về Căn Nguyên (Nidānakathā) này cũng được tìm thấy ở các văn bản của Tam Tạng Pāḷi, cụ thể là những chi tiết ở phần Căn Nguyên Xa (Dūrenidānaṃ) đã được phát triển từ hai tập Kinh Buddhavaṃsapāḷi - Phật Sử và Cariyāpiṭakapāḷi - Hạnh Tạng thuộc Khuddakanikāya - Tiểu Bộ. Câu chuyện Bồ Tát Siddhattha nhìn thấy bốn hiện tượng (nimitta) và sau đó là cuộc ra đi vĩ đại (mahābhinikkhamanaṃ) của Ngài ở phần Căn Nguyên Không Xa (Avidūrenidānaṃ) đã được thể hiện tương tự như câu chuyện xuất gia của đức Phật quá khứ Vipassī qua bài Mahāpadānasuttaṃ - Kinh Đại Duyên của Dīghanikāya - Trường Bộ. Ngoài ra đó, một số sự kiện trong đời sống sinh hoạt hàng ngày của Ngài cũng được tìm thấy tương tự như ở Mahākhandhakaṃ - Phẩm Trọng Yếu, Mahāvaggapāḷi - Đại Phẩm, của Vinayapiṭaka - Tạng Luật. Với những chi tiết liên quan đến tiểu sử cuộc đời của đức Phật, có thể nói rằng phần Căn Nguyên này là tài liệu đầy đủ về phần đầu cuộc đời của Ngài, chỉ tiếc rằng đã dừng lại ở thời điểm thọ nhận tu viện Jetavana.

Tiếp theo sau phần Giảng Giải về Căn Nguyên (nidānakathā) là phần giảng giải chi tiết của từng Bổn Sanh một, bắt đầu với Bổn Sanh Không Lỗi Lầm (Apaṇṇakajātakaṃ) của Nhóm Một Kệ Ngôn (Ekanipāto) cho đến Bổn Sanh Vessantara Vĩ Đại (Mahāvessantarajātakaṃ) là Bổn Sanh cuối cùng trong số 547 Bổn Sanh của Chánh Tạng. Trong khoảng thời gian dài đằng đẵng và trải qua nhiều kiếp sống, đức Bồ Tát đã có những lúc sanh làm thú như là: khỉ, cá, voi, ngựa, hay là loài rắn chúa (nāga), hoặc là thần cây, và ngay cả trong những kiếp làm người, ngài cũng đã được sanh ra trong nhiều gia tộc có giai cấp cao thấp khác nhau và cũng đã thực hành những nghề nghiệp khác nhau. Tuy vậy, đức Bồ Tát vẫn một lòng kiên trì thực hành các pháp Toàn Hảo (pāramitā) và đã thể hiện các đức tánh cao thượng của một vị Phật Chánh Đẳng Giác trong tương lai. Mỗi một Bổn Sanh được trình bày gồm có bốn phần chính: - Paccuppannavatthu: chuyện hiện tại, - Atītavatthu: chuyện quá khứ, - Veyyākaraṇa: giải thích từ ngữ ở các kệ ngôn,

xxv

- Samodhāna: sự liên hệ giữa các nhân vật trong quá khứ và hiện tại. 1

Về phần văn xuôi của văn bản Chú Giải, chúng tôi có những nhận xét như sau: Với những Bổn Sanh chỉ có số lượng kệ ngôn ít ỏi, phần văn xuôi thêm vào những chi tiết về nhân vật, nơi chốn, hoàn cảnh xảy ra của câu chuyện; trong khi đó, ở những Bổn Sanh dài với các kệ ngôn dẫn chuyện và các kệ ngôn đối thoại giữa các nhân vật có liên quan thì tự thân các Bổn Sanh ấy đã tạo nên được một câu chuyện tương đối hoàn chỉnh giúp cho người đọc có thể hiểu được những gì đang xảy ra. Cũng cần nói thêm rằng ở nhiều nơi, phần văn xuôi chỉ tóm lược lại nội dung của các kệ ngôn và hầu như không có thêm tư liệu gì mới. Nhưng có nhiều chỗ nếu không có phần văn xuôi thì khó có thể nắm được ý nghĩa của sự việc đang được trình bày. Để chấm dứt phần trình bày về Jātakaṭṭhakathā - Chú Giải Bổn Sanh, chúng tôi mạo muội nhắc lại rằng: Văn bản chỉ có các kệ ngôn (gāthā) được gọi là Chánh Tạng của Jātakapāḷi - Bổn Sanh, còn văn bản có các câu chuyện hiện tại và quá khứ, với các phần chú thích từ ngữ, và lời xác định tiền thân của các nhân vật ở hiện tại được gọi là Chú Giải của tập Kinh, có tên là Jātakaṭṭhakathā hay Jātakaṭṭhavaṇṇanā.

Bộ Jātakapāḷi - Bổn Sanh thuộc Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt được phân chia thành 3 tập như sau: - Jātakapāḷi - Bổn Sanh I: từ Nhóm Một Kệ Ngôn đến Nhóm Linh Tinh gồm có 496 Jātaka - Bổn Sanh. - Jātakapāḷi - Bổn Sanh II: từ Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn đến Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn gồm có 41 Jātaka - Bổn Sanh. - Jātakapāḷi - Bổn Sanh III: chỉ mỗi Nhóm Lớn gồm có 10 Jātaka - Bổn Sanh.

*****

Văn bản Pāḷi được trình bày ở tập Kinh này đã được phiên âm lại từ văn bản Pāḷi - Sinhala, ấn bản Buddha Jayanti Tripitaka Series của nước quốc giáo Sri Lanka. Chúng tôi xin thành tâm tán dương công đức của Venerable Mettāvihārī đã hoan hỷ cho phép chúng tôi sử dụng văn bản đã được phiên âm sẵn đang phổ biến trên mạng internet. Điểm đóng góp của chúng tôi trong việc thực hiện văn bản Pāḷi Roman này là dò lại kỹ lưỡng văn bản đã được phiên âm và so sánh kiểm tra những điểm khác biệt về văn tự ở Tam Tạng của các nước Thái Lan, Miến Điện, và 1 Bản dịch Chuyện Tiền Thân Đức Phật của Viện Nghiên Cứu Phật Học Việt Nam dịch

lại từ bản dịch tiếng Anh The Jātaka or Stories of the Buddha's Former Births của hiệp hội PTS - Anh Quốc nên thiếu đi phần Nidānakathā (Giảng Giải về Căn Nguyên) và phần Veyyākaraṇa (giải thích từ ngữ ở các kệ ngôn) so với văn bản Chú Giải Bổn Sanh (Jātakaṭṭhakathā hay Jātakaṭṭhavaṇṇanā); vì thế, bản dịch ấy không thể phân loại vào hệ thống các bản dịch của Chánh Tạng, mà nên được đưa vào hệ thống Chú Giải với tên gọi theo sự xếp loại là Chú Giải Bổn Sanh (trích dịch).

xxvi

Anh Quốc được ghi ở phần cước chú, đồng thời bổ sung thêm một số điểm khác biệt đã phát hiện được trong lúc so sánh các văn bản với nhau. Cũng cần nói thêm là sự sai sót

trong việc đánh số thứ tự các câu kệ ở tập II và III của Tam Tạng Pāḷi - Sinhala đã được điều chỉnh.

Về phương diện dịch thuật và trình bày văn bản tiếng Việt, chúng tôi đã ghi nghĩa Việt của các kệ ngôn bằng văn xuôi nhằm diễn tả trọn vẹn ý nghĩa của văn bản gốc. Trong phần nhiều các trường hợp, hai dòng kệ ngôn gồm bốn pāda là được hoàn chỉnh về ý nghĩa. Nhưng có một vài trường hợp, ý nghĩa được nối từ kệ ngôn này sang kệ ngôn khác, thì chúng tôi dịch gom chung các kệ ngôn có liên quan lại với nhau. Ngược lại, ở một số nơi khác, nếu thứ tự sắp xếp các đoạn dịch Việt là thuận tiện cho việc tách rời, thì chúng tôi sử dụng dấu gạch ngang (—) ở cuối kệ ngôn trước và ở đầu kệ ngôn sau để báo hiệu sự tiếp nối. Trong trường hợp một số các kệ ngôn Pāḷi gồm 3 hoặc 4 dòng có ý nghĩa được tách biệt theo từng dòng một, chúng tôi ngắt câu dịch Việt thành từng dòng riêng biệt tương ứng với từng câu Pāḷi để tiện việc đối chiếu, so sánh, tìm hiểu, và học hỏi.

Về văn phong của lời dịch, chúng tôi chủ trương ghi lại lời tiếng Việt sát theo văn bản gốc và cố gắng không bỏ sót từ nào không dịch. Lời văn tiếng Việt của chúng tôi có chứa đựng những mấu chốt giúp cho những ai có ý thích nghiên cứu Pāḷi thấy ra được cấu trúc của loại ngôn ngữ này, đồng thời tạo sự thuận tiện cho công việc hiệu đính trong tương lai. Việc làm này của chúng tôi không hẳn đã được hoàn hảo, dẫu sao cũng là bước khởi đầu nhằm thúc đẩy phong trào nghiên cứu cổ ngữ Phật Học của người Việt Nam. Tuy nhiên, một số sai sót trong quá trình phiên dịch đương nhiên không thể tránh khỏi, chúng tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về trình độ có hạn.

Nhân đây, chúng tôi cũng xin chân thành ghi nhận sự quan tâm chăm sóc trực tiếp hoặc gián tiếp đối với công tác phiên dịch của chúng tôi về phương diện vật thực bồi dưỡng và thuốc men chữa bệnh của các vị hữu ân sau: Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên, Phật tử Phạm Thu Hương, Phật tử Trần Ngọc Linh, Phật tử Nguyễn Thị Mai Thảo, Phật tử Đỗ Thị Việt Hà, Phật tử Đặng Thu Trang, cùng một số Phật tử gần xa đã hỗ trợ và quan tâm đến sức khỏe của chúng tôi trong thời gian qua, tiếc rằng không thể liệt kê ra tất cả vì quá dài. Nói rõ hơn, công việc soạn thảo này được thông suốt, không bị gián đoạn, chính là nhờ có sự hỗ trợ nhiệt tình và quý báu của quý vị. Thành tâm cầu chúc quý vị luôn giữ vững niềm tin và thành tựu được nhiều kết quả trong công việc tu tập giải thoát.

Bên cạnh đó, chúng tôi cũng không quên ghi nhận sự nhiệt tình của Phật tử Đào Thị Diễm Tuyết, Phật tử Đặng Thu Trang, Phật tử Paññavara Tuệ Ân, và Phật tử Paññadiṭṭhi Nguyễn Anh Tú đã sắp xếp

xxvii

thời gian để đọc lại bản thảo một cách kỹ lưỡng và đã đóng góp nhiều ý kiến sâu sắc giúp cho chúng tôi tránh được một số điểm vụng về trong việc sử dụng từ ngữ tiếng Việt.

Chúng tôi cũng xin thành tâm tùy hỷ và tán dương công đức của các thí chủ đã nhiệt tâm đóng góp tài chánh giúp cho Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt

được tồn tại và phát triển. Mong sao phước báu Pháp thí này luôn dẫn dắt quý vị vào con đường tu tập đúng theo Chánh Pháp, thành tựu Chánh Trí, chứng ngộ Niết Bàn, không còn luân hồi sanh tử nữa.

Chúng tôi xin thành kính tri ân công đức của Ngài Hòa Thượng Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera, tu viện trưởng tu viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo 8 - Sri Lanka, đã cung cấp trú xứ và các vật dụng cần thiết giúp cho chúng tôi có thể tập trung toàn thời gian cho công việc thực hiện tập Kinh này.

Cuối cùng, ngưỡng mong phước báu phát sanh trong công việc soạn thảo tập Kinh này được thành tựu đến thầy tổ, song thân, và tất cả chúng sinh trong tam giới. Nguyện cho hết thảy đều được an vui, sức khỏe, có trí tuệ, và tinh tấn tu tập ngõ hầu thành đạt cứu cánh giải thoát, chấm dứt khổ đau.

Kính bút, Ngày 08 tháng 3 năm 2017 Tỳ Khưu Indacanda (Trương đình Dũng)

xxviii

CÁC CHỮ VIẾT TẮT:

Văn Bản Pāḷi:
Ma : Maramma Chaṭṭhasaṅgīti Piṭakapotthakaṃ
(Tạng Miến Điện kỳ kết tập lần thứ 6)
PTS : Pali Text Society Edition (Tạng Anh)
Syā : Syāmakkhara Mudditapotthakaṃ
(Tạng Thái Lan)
Văn Bản Tiếng Việt:
ND : Chú thích của Người Dịch
PTS : Nhà Xuất Bản Pali Text Society (Anh Quốc)
Sđd. : Sách đã dẫn
JaA. : Sīhalakkhara muddita Jātakaṭṭhakathā
TTPV : Tam Tạng Pāḷi - Việt
xxix

MẪU TỰ PĀḶI - SINHALA

NGUYÊN ÂM

wa wd ā bi Bī Wu W! ū te To

PHỤ ÂM

l ka L kha . ga U gha X ṅa p ca P cha c ja ® jha [ña g ṭa G ṭha v ḍa V ḍha K ṇa ; ta : tha o da O dha k na m pa M pha n ba N bha u ma

h ya r ra , la j va i sa y ha < ḷa x ṃ l ka ld kā ls ki lS kī l= ku l+ kū fl ke fld ko L kha Ld khā Ls khi LS khī Lq khu LQ khū fL khe fLd kho . ga .d gā .s gi .S gī .= gu .+ gū f. ge f.d go

PHỤ ÂM LIÊN KẾT

ll kka [[ññ a ;% tra uM mpha lL kkha Ky ṇha oo dda un mba lH kya [p ñca oO ddha uN mbha ls% kri [P ñcha o% dra uu mma Cj kva [c ñja oj dva uy mha LH khya [® ñjha Oj dhva hh, hH yya Lj khva gg ṭṭa k; nta hy yha .. gga gG ṭṭha J: ntha „ lla .> ggha vv ḍḍa Jo, | nda ,H lya Xl ṅka vV ḍḍha JO ndha ,y lha .% gra KK ṇṇa ;; nna jh vha XL ṅkha Kg ṇṭa ;y nha ii ssa X. ṅga KG ṇṭha mm ppa iu sma X> ṅgha Kv ṇḍa mM ppha ij sva pp cca ;; tta nn bba yu hma pP ccha F: ttha nN bbha yj hva cc jja Fj tva n% bra <y ḷha c® jjha um mpa

-d ā -s i -S ī e qu E Qū f- e f-d o

xxx

VĂN BẢN ĐỐI CHIẾU PĀḶI - SINHALA & PĀḶI - ROMAN

kfud ;iai N.jf;d wryf;d iïudiïnqoaOiai Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

nqoaOx irKx .ÉPdñ
Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Oïux irKx .ÉPdñ
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
iX>x irKx .ÉPdñ
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ÿ;shïms nqoaOx irKx .ÉPdñ
Dutiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ÿ;shïms Oïux irKx .ÉPdñ
Dutiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ÿ;shïms iX>x irKx .ÉPdñ
Dutiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
;;shïms nqoaOx irKx .ÉPdñ
Tatiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
;;shïms Oïux irKx .ÉPdñ
Tatiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
;;shïms iX>x irKx .ÉPdñ
Tatiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
mdKd;smd;d fjruKS islaLdmox iudoshdñ Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

woskakdodkd fjruKS islaLdmox iudoshdñ Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

ldfuiqñÉPdpdrd fjruKS islaLdmox iudoshdñ Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

uqidjdod fjruKS islaLdmox iudoshdñ Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

iqrdfurhucA®mudoÜGdkd fjruKS islaLdmox iudoshdñ Surāmerayamajjhapamādaṭṭhānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

xxxi

JĀTAKAPĀḶI - DUTIYO BHĀGO

BỔN SANH - TẬP HAI

VISAYASŪCI - MỤC LỤC

XV. VĪSATINIPĀTO - NHÓM HAI MƯƠI KỆ NGÔN 1. [497] Mātaṅgajātakaṃ - Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga 02 2. [498] Cittasambhūtajātakaṃ - Bổn Sanh Citta và Sambhūta 08 3. [499] Sivijātakaṃ - Bổn Sanh Đức Vua Sivi 14 4. [500] Sirimandajātakaṃ - Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu 20 5. [501] Rohantamigajātakaṃ - Bổn Sanh Nai Rohanta 26 6. [502] Cūḷahaṃsajātakaṃ - Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga 32 7. [503] Sattigumbajātakaṃ - Bổn Sanh Chim Két Sattigumba 36 8. [504] Bhallāṭiyajātakaṃ - Bổn Sanh Vua Bhallāṭiya 42 9. [505] Somanassajātakaṃ - Bổn Sanh Hoàng Tử Somanassa 48 10. [506] Campeyyajātakaṃ - Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya 54 11. [507] Palobhanajātakaṃ - Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Lớn 64 12. [508] Pañcapaṇḍitapañho - Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ 70 13. [509] Hatthipālajātakaṃ - Bổn Sanh Vương Tử Hatthipāla 76 14. [510] Ayogharajātakaṃ - Bổn Sanh Tòa Nhà Sắt 82

***

XVI. TIṂSATINIPĀTO - NHÓM BA MƯƠI KỆ NGÔN 1. [511] Kiṃchandajātakaṃ - Bổn Sanh Mong Muốn Gì 88 2. [512] Kumbhajātakaṃ - Bổn Sanh Cái Bình Rượu 94 3. [513] Jayaddisajātakaṃ - Bổn Sanh Vua Jayaddisa 100 4. [514] Chaddantajātakaṃ - Bổn Sanh Voi Chúa Chaddanta 110 5. [515] Sambhavajātakaṃ - Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava 118 6. [516] Mahākapijātakaṃ - Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại 126 7. [517] Dakarakkhasapañho - Câu Hỏi của Thủy Thần 134 8. [518] Paṇḍarakajātakaṃ - Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka 140

xxxiii

9. [519] Sambulājātakaṃ - Bổn Sanh Hoàng Hậu Sambulā 150 10. [520] Gandhatindukajātakaṃ - Bổn Sanh Thần Cây Tinduka 156

***

XVII. CATTĀḶĪSANIPĀTO -
NHÓM BỐN MƯƠI KỆ NGÔN
1. [521] Tesakuṇajātakaṃ - Bổn Sanh Ba Con Chim 166
2. [522] Sarabhaṅgajātakaṃ -
Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga 174
3. [523] Alambusājātakaṃ - Bổn Sanh Tiên Nữ Alambusā 186
4. [524] Saṅkhapālajātakaṃ -
Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla 194

5. [525] Cullasutasomajātakaṃ - Tiểu Bổn Sanh Sutasoma 206
***

XVIII. PAÑÑĀSANIPĀTO -
NHÓM NĂM MƯƠI KỆ NGÔN
1. [526] Nalinikājātakaṃ - Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā 218
2. [527] Ummādantījātakaṃ -
Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī 230
3. [528] Mahābodhijātakaṃ -
Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi 246
***

XIX. SAṬṬHINIPĀTO -
NHÓM SÁU MƯƠI KỆ NGÔN
1. [529] Soṇakajātakaṃ - Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka 260
2. [530] Saṅkiccajātakaṃ - Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca 272
***

XX. SATTATINIPĀTO -
NHÓM BẢY MƯƠI KỆ NGÔN
1. [531] Kusajātakaṃ - Bổn Sanh Đức Vua Kusa 286
2. [532] Soṇanandajātakaṃ - Bổn Sanh Soṇa và Nanda 304
***

XXI. ASĪTINIPĀTO -
NHÓM TÁM MƯƠI KỆ NGÔN
1. [533] Cullahaṃsajātakaṃ - Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga 322
2. [534] Mahāhaṃsajātaṃ - Đại Bổn Sanh Thiên Nga 336
3. [535] Sudhābhojanajātakaṃ -
Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên 354
4. [536] Kuṇālajātakaṃ - Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla 378
5. [537] Mahāsutasomajātakaṃ - Đại Bổn Sanh Sutasoma 412
--ooOoo--

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

DUTIYO BHĀGO

&

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP HAI

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI DUTIYO BHĀGO

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

XV. VĪSATINIPĀTO 1. MĀTAṄGAJĀTAKAṂ

2219. Kuto nu āgacchasi rummavāsī 1 otallako paṃsupisācakova, saṅkāracoḷaṃ paṭimucca 2 kaṇṭhe ko re tuvaṃ hohisi 3 adakkhiṇeyyo. 2220. Annaṃ tava idaṃ 4 pakataṃ yasassī5 taṃ khajjare bhuñjare piyyare ca, jānāsi maṃ tvaṃ6 paradattūpajīviṃ7 uttiṭṭhapiṇḍaṃ labhataṃ sapāko. 2221. Annaṃ mama idaṃ8 pakataṃ brāhmaṇānaṃ attatthāya saddahato mamayidaṃ,9 apehi etto10 kimidhaṭṭhitosi na mādisā tuyhaṃ dadanti jamma. 2222. Thale ca ninne ca vapanti bījaṃ anūpakhette phalamāsasānā,11 etāya saddhāya dadāhi dānaṃ appeva ārādhaye dakkhiṇeyye. 2223. Khettāni mayhaṃ viditāni loke yesāhaṃ bījāni patiṭṭhapemi, ye brāhmaṇā jātimantūpapannā tānīdha khettāni supesalāni.

1 5 9 dummavāsī - Ma, Syā; yasassi - Ma, PTS; mamedaṃ - Ma; rummavāsi - PTS. yasassinaṃ - Syā. mama idaṃ - PTS. 2 6 10 paṭimuñca - Ma, Syā. jānāsi tvaṃ - PTS. ettho - PTS. 3 7 11 hosi - Ma, Syā. paradattūpajīvī - Syā. phalamāsamānā - Ma; 4 8 tavedaṃ - Ma; mamedaṃ - Ma; phalamāsiṃsamānā - Syā; tavayidaṃ - Syā. mamayidaṃ - Syā. phalam āsasāna - PTS.

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH TẬP HAI

Kính lễ đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, đấng Chánh Biến Tri!

XV. NHÓM HAI MƯƠI KỆ NGÔN 1. BỔN SANH ẨN SĨ MĀTAṄGA

(Lời trao đổi giữa thanh niên Maṇḍavya và ẩn sĩ Mātaṅga) 2219. “Thế lão từ đâu đi đến mà ăn mặc dơ dáy, tồi tàn, tựa như loài yêu tinh sanh ở nơi dơ bẩn? Lão là ai mà buộc trên cổ mảnh vải lượm từ đống rác? Lão sẽ không được cúng dường.”

2220. “Này người có danh vọng, vật thực này của cậu được chuẩn bị sẵn; mọi người nhai nó, ăn nó, và uống nó. Cậu biết rằng tôi có cuộc sống nương vào sự bố thí của người khác. Vậy hãy cho người hạ tiện nhận lãnh miếng ăn còn thừa lại.”

2221. “Vật thực này của ta được chuẩn bị sẵn cho các vị Bà-la-môn. Vật thực này là của ta, của người có đức tin, nhằm sự tấn hóa cho bản thân. Lão hãy tránh xa nơi này. Việc gì mà lão đứng ở đây? Này kẻ hèn hạ, những người như ta không bố thí cho lão.”

2222. “Những người mong mỏi về thành quả (sẽ) gieo hạt giống ở đất bằng, ở đất trũng, và ở cánh đồng đẫm nước; (tương tự như thế ấy,) cậu hãy ban phát vật thí với niềm tin ấy, có lẽ cậu sẽ thỉnh mời được các bậc xứng đáng cúng dường.”

2223. “Các thửa ruộng ở thế gian đã được ta biết đến, ta sẽ đặt các hạt giống ở các nơi ấy. Những vị Bà-la-môn nào thành tựu về dòng dõi và các chú thuật, những vị ấy là các thửa ruộng vô cùng mầu mỡ ở thế gian này.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 497. Mātaṅgajātakaṃ

2224. Jātimado 1 ca atimānitā 2 ca lobho ca doso ca mado ca moho, ete aguṇā yesu vasanti 3 sabbe tānīdha khettāni apesalāni. 2225. Jātimado1 ca atimānitā ca lobho ca doso ca mado ca moho, ete aguṇā yesu na santi sabbe tānīdha khettāni supesalāni. 2226. Kvettha gatā 4 upajotiyo ca upajjhāyo 5 athavā bhaṇḍakucchi, 6 imassa daṇḍañca vadhañca datvā gale gahetvā khalayātha 7 jammaṃ. 2227. Giriṃ nakhena khaṇasi ayo dantena 8 khādasi, jātavedaṃ padahasi yo isiṃ paribhāsasi. 2228. Idaṃ vatvāna mātaṅgo isi saccaparakkamo, antalikkhasmiṃ pakkāmi brāhmaṇānaṃ udikkhataṃ. 2229. Āveṭhitaṃ9 piṭṭhito uttamaṅgaṃ bāhaṃ10 pasāreti akammaneyyaṃ, setāni akkhīni yathā matassa ko me imaṃ puttamakāsi evaṃ. 2230. Idhāgamā samaṇo rummavāsī11 otallako paṃsupisācakova, saṅkāracoḷaṃ paṭimucca12 kaṇṭhe so te imaṃ puttamakāsi evaṃ. 2231. Katamaṃ disaṃ agamā bhūripañño akkhātha me māṇavā etamatthaṃ, gantvāna taṃ paṭikiriyemu13 accayaṃ appeva naṃ puttaṃ14 labhemu jīvitaṃ. 2232. Vehāsayaṃ agamā bhūripañño pathaddhuno paṇṇaraseva15 cando, apicāpi so purimaṃ disaṃ16 agacchi saccappaṭiñño isi sādhurūpo.

1 jātīmado - PTS. 2 9 atimānatā - Syā. āvellitaṃ - Ma, Syā. 3 10 yesu ca santi - Ma, Syā; bāhuṃ - Ma, Syā. 11 yesu va santi - PTS. dummavāsī - Ma, Syā; 4 kvattha gatā - Syā; rummavāsi - PTS. 12 katth’ eva bhaṭṭhā - PTS. paṭimuñca - Ma, Syā. 5 13 upajjhāyo ca - Ma. paṭikaremu - Ma, Syā, PTS. 6 14 gaṇḍakucchi - Ma. putta - Ma. 7 15 galayātha - Syā. pannaraseva - Ma, PTS. 8 16 dantehi - Ma; dantebhi - Syā. purimadisaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 497. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga

2224. “Sự kiêu hãnh về dòng dõi, sự ngã mạn thái quá, tham lam, sân hận, kiêu căng, và si mê, tất cả các tánh xấu này hiện hữu ở những vị nào, những vị ấy là các thửa ruộng không mầu mỡ ở thế gian này.

2225. Sự kiêu hãnh về dòng dõi, sự ngã mạn thái quá, tham lam, sân hận, kiêu căng, và si mê, tất cả các tánh xấu này không hiện hữu ở những vị nào, những vị ấy là các thửa ruộng vô cùng mầu mỡ ở thế gian này.”

2226. “Các người (gác cổng) ở nơi này, Upajotiya và Upajjhāya, hay là Bhaṇḍakucchi, đã đi đâu rồi? Các ngươi hãy cho lão này một trận đòn và sự trừng phạt, hãy nắm lấy kẻ hèn hạ ở cổ và tống khứ lão đi.”

2227. “Cậu tự đào bới ngọn núi bằng móng tay (của mình), nhai sắt cục bằng răng, và nuốt vào ngọn lửa, khi cậu mắng nhiếc bậc ẩn sĩ.”

2228. Sau khi nói điều này, Mātaṅga, vị ẩn sĩ có sự chân thật và nỗ lực, đã bước đi ở trên không trung để cho các vị Bà-la-môn chiêm ngưỡng.

2229. “Cái đầu đã bị vặn ngược về phía sau. Nó xụi cánh tay không còn hoạt động. Các con mắt trắng dã giống như của người chết. Kẻ nào đã làm cho đứa con trai này của ta trở nên như vậy?”

2230. “Có vị Sa-môn đã đi đến nơi này. Vị ấy ăn mặc dơ dáy, tồi tàn, tựa như loài yêu tinh sanh ở nơi dơ bẩn, và đã buộc trên cổ mảnh vải lượm từ đống rác. Vị ấy đã làm cho đứa con trai này của bà trở nên như vậy.”

2231. “Bậc có trí tuệ uyên bác đã đi về hướng nào? Này các thanh niên Bà- la-môn, các ngươi hãy nói với ta về việc ấy. Chúng ta hãy đi đến (gặp vị ẩn sĩ) và sửa chữa lại lỗi lầm ấy, có lẽ chúng ta sẽ nhận được lại mạng sống cho đứa con trai ấy của ta.”

2232. “Bậc có trí tuệ uyên bác đã đi theo đường hư không, tựa như mặt trăng ở vào giữa cuộc hành trình trong ngày rằm. Hơn nữa, vị ẩn sĩ có lời hứa hẹn với sự chân thật, có dáng vóc tốt đẹp ấy, đã đi về hướng đông.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 497. Mātaṅgajātakaṃ

2233. Āveṭhitaṃ 1 piṭṭhito uttamaṅgaṃ bāhaṃ 2 pasāreti akammaneyyaṃ, setāni akkhīni yathā matassa ko me imaṃ puttamakāsi evaṃ.

2234. Yakkhā have santi mahānubhāvā anvāgatā isayo sādhurūpā, te duṭṭhacittaṃ kupitaṃ viditvā yakkhā hi te puttamakaṃsu evaṃ.

2235. Yakkhā ca me puttamakaṃsu evaṃ tvaññeva me mā kuddho brahmacāri, 3 tumheva pāde saraṇaṃ gatāsmi anvāgatā puttasokena bhikkhu.

2236. Tadeva hi etarahi ca mayhaṃ manopadoso na mamatthi 4 koci, putto ca te vedamadena matto atthaṃ na jānāti adhicca vede.

2237. Addhā have bhikkhu muhuttakena sammuyhateva purisassa saññā, ekāparādhaṃ khama bhūripaññā na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.

2238. Imañca 5 mayhaṃ uttiṭṭhapiṇḍaṃ taṃ 6 maṇḍavyo bhuñjatu appapañño, yakkhā ca te naṃ7 na viheṭhayeyyuṃ putto ca te hohiti8 so arogo.

2239. Maṇḍavya bālosi parittapañño yo puññakkhettānaṃ akovidosi, mahakkasāvesu dadāhi9 dānaṃ kiliṭṭhakammesu asaññatesu.

2240. Jaṭā ca kesā ajinā nivatthā10 jarūdapānaṃva mukhaṃ parūḷhaṃ, pajaṃ imaṃ passatha rummarūpiṃ11 na jaṭājinaṃ tāyate12 appapaññaṃ.

1 7 āvellitaṃ - Ma, Syā. te puttaṃ - Syā. 2 8 bāhuṃ - Ma, Syā. hessati - Ma, Syā. 3 9 brahmacārī - Syā. dadāsi - Ma, Syā, PTS. 4 10 mama n’ atthi - PTS. ajināni vatthā - PTS. 5 11 idañca - Ma, Syā, PTS. dummarūpaṃ- Ma. 6 12 tava - Ma, Syā; taṃ - itisaddo PTS potthake na dissate. tāyati - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 497. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga

(Lời trao đổi giữa người mẹ của thanh niên Maṇḍavya và ẩn sĩ Mātaṅga) 2233. “Cái đầu đã bị vặn ngược về phía sau. Nó xụi cánh tay không còn hoạt động. Các con mắt trắng

dã giống như của người chết. Kẻ nào đã làm cho đứa con trai này của thiếp trở nên như vậy?”

2234. “Quả thật, có các Dạ-xoa có đại năng lực, đã đi đến tháp tùng theo các vị ẩn sĩ có vóc dáng tốt đẹp (đã thành tựu đức hạnh). Chính các Dạ-xoa ấy, sau khi biết được (con trai nàng có) tâm xấu xa, bực bội, đã làm cho con trai của nàng trở nên như vậy.”

2235. “Và các Dạ-xoa đã làm cho con trai của thiếp trở nên như vậy. Thưa bậc hành Phạm hạnh, riêng ngài xin chớ giận dữ với thiếp. Thiếp đi đến nương nhờ hai bàn chân của chính ngài. Thưa vị tỳ khưu, thiếp đã đi đến vì nỗi sầu muộn về đứa con trai.”

2236. “Đối với ta, đúng ngay vào lúc ấy và bây giờ, không có chút nào sân hận trong ý nghĩ của ta. Và con trai của nàng bị say sưa do sự kiêu hãnh về Kinh Vệ-đà; nó đã học thuộc Kinh Vệ-đà nhưng không hiểu biết ý nghĩa.”

2237. “Thật vậy, thưa vị tỳ khưu, đương nhiên sự nhận biết của con người cũng bị mê mờ trong chốc lát. Thưa bậc có trí tuệ uyên bác, xin ngài hãy tha thứ cho một sự sai trái. Các bậc sáng suốt không có năng lực của sự giận dữ.”

2238. “Và đây là miếng ăn còn thừa lại của ta. Hãy cho Maṇḍavya thiểu trí ăn vật ấy. Các Dạ-xoa sẽ không quấy nhiễu con trai của nàng, và đứa con trai ấy của nàng sẽ khỏi bệnh.”

2239. “Này Maṇḍavya, con thật là ngu si, thiểu trí, con không rành rẽ về các thửa ruộng phước. Con ban phát vật thí ở những kẻ có khuyết điểm lớn, ở những kẻ có hành động bị ô nhiễm, ở những kẻ đã không tự chế ngự.

2240. Những kẻ có tóc được bện lại, mặc y phục bằng da dê, râu mọc dài ở miệng tựa như cái giếng nước cũ kỹ. Con hãy nhìn xem kẻ này, có sự ăn mặc dơ dáy. Không nên hộ độ kẻ tóc bện, mặc y da dê, nhưng thiểu trí.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 498. Cittasambhūtajātakaṃ

2241. Yesaṃ rāgo ca doso ca avijjā ca virājitā, khīṇāsavā arahanto tesu dinnaṃ mahapphalaṃ.

2242. Upahacca manaṃ mejjho mātaṅgasmiṃ yasassine, 1 sapārisajjo ucchinno mejjhāraññaṃ 2 tadā ahū ”ti. 3 Mātaṅgajātakaṃ.

2. CITTASAMBHŪTAJĀTAKAṂ

2243. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ na kammanā 4 kiñcana moghamatthi, passāmi sambhūtaṃ mahānubhāvaṃ sakammanā 5 puññaphalūpapannaṃ.

2244. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ na kammanā4 kiñcana moghamatthi, kaccinnu cittassapi evameva iddho mano tassa yathāpi mayhaṃ.

2245. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ na kammanā4 kiñcana moghamatthi, cittaṃ vijānāhi6 tatheva deva iddho mano tassa yathāpi tuyhaṃ.

2246. Bhavaṃ nu citto sutamaññato te udāhu te kocinaṃ7 etadakkhā, gāthā sugītā na mamatthi kaṅkhā dadāmi te gāmavaraṃ satañca.

2247. Na cāhaṃ citto sutamaññato me isī ca me etamatthaṃ asaṃsi, gantvāna rañño paṭigāhi8 gāthaṃ api te9 varaṃ attamano dadeyya.

2248. Yojentu ve rājarathe sukate cittasibbane, kacchaṃ nāgānaṃ bandhatha gīveyyaṃ paṭimuñcatha.

1 upahaññamāne mejjhā - PTS. 2 6 mejjharaññaṃ - Syā, PTS. cittampi jānāhi - Ma, Syā. 3 7 Marammapotthake ayaṃ gāthā na disasti. koci naṃ - Ma, Syā, PTS. 4 8 na kammunā - Ma. paṭigāyi - Syā. 5 9 sakammunā - Ma. api nu te - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 498. Bổn Sanh Citta và Sambhūta

2241. Đối với những vị nào có sự luyến ái, sân hận, và vô minh đã được dứt trừ, những bậc A-la-hán có các lậu hoặc đã được cạn kiệt, sự bố thí ở những vị ấy có quả báu lớn lao.”

2242. “Sau khi có tâm ý xấu xa với vị ẩn sĩ Mātaṅga có danh tiếng, vua xứ Mejjha cùng toàn bộ xứ sở đã bị tiêu diệt. Từ đó, đã có khu rừng Mejjha.” Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga. [497]

2. BỔN SANH CITTA VÀ SAMBHŪTA

2243. “Mọi việc làm của con người đều có quả báo và khéo được tích lũy. Không có bất cứ một nghiệp nào gọi là rỗng không (không có quả báo). Trẫm nhìn thấy Sambhūta có đại năng lực, đã được thành tựu quả phước do nghiệp của bản thân.

2244. Mọi việc làm của con người đều có quả báo và khéo được tích lũy. Không có bất cứ một nghiệp nào gọi là rỗng không (không có quả báo). Phải chăng đối với vị ấy cũng tương tự y như vậy, ý của vị ấy đã được thành tựu cũng giống như của trẫm?”

2245. “Mọi việc làm của con người đều có quả báo và khéo được tích lũy. Không có nghiệp nào là rỗng không (không có quả báo). Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy nhận biết về vị Citta tương tự y như vậy. Ý của người ấy đã được thành tựu cũng giống như của bệ hạ.”

2246. “Phải chăng khanh đã nghe từ chính vị tự xưng là Citta? Hay là người nào đó đã nói về điều ấy cho khanh? Câu kệ ngôn đã được ngâm nga khéo léo; không có sự hoài nghi đối với trẫm. Trẫm ban cho khanh ân huệ là một trăm ngôi làng.”

2247. “Thần không phải là Citta. Thần đã không nghe từ chính vị ấy nói. Một vị ẩn sĩ đã bày tỏ điều ấy cho thần rằng: ‘Ngươi hãy đi đến gặp và ngâm nga câu kệ ngôn cho đức vua nghe. Thậm chí được hoan hỷ, đức vua cũng có thể ban cho ngươi ân huệ.’”

2248. “Đúng vậy, hãy cho thắng ngựa vào cỗ vương xa đã khéo được kiến tạo, có các tấm thảm may nhiều màu sắc. Các khanh hãy buộc dây đai, hãy đeo vòng trang sức ở cổ cho các con voi.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 498. Cittasambhūtajātakaṃ

2249. Āhaññantu 1 bherimudiṅgasaṅkhe 2 sīghāni yānāni ca yojayantu, ajjevahaṃ assamaṃ taṃ 3 gamissaṃ yattheva dakkhissaṃ isiṃ nisinnaṃ.

2250. Suladdhalābho vata me ahosi gāthā sugītā parisāya majjhe, sohaṃ 4 isiṃ sīlavatūpapannaṃ disvā patīto sumanohamasmi.

2251. Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ patigaṇhātu no bhavaṃ, agghe bhavantaṃ pucchāma agghaṃ kurutu no bhavaṃ.

2252. Rammañca te āvasathaṃ karontu nārīgaṇehi paricārayassu, karohi okāsamanuggahāya ubhopimaṃ 5 issariyaṃ karoma.

2253. Disvā phalaṃ duccaritassa rāja atho suciṇṇassa mahāvipākaṃ, attānamevaṃ 6 paṭisaññamissaṃ7 na patthaye puttaṃ pasuṃ8 dhanaṃ vā.

2254. Dasevimā vassadasā maccānaṃ idha jīvitaṃ, appattaññeva taṃ odhiṃ naḷo chinnova sussati.

2255. Tattha kā nandi kā khiḍḍā kā ratī kā dhanesanā, kimme puttehi dārehi rāja muttosmi bandhanā.

2256. So ahaṃ suppajānāmi9 maccu me nappamajjati, antakenādhipannassa kā ratī kā dhanesanā.

2257. Jāti narānaṃ adhamā janinda caṇḍālayoni dipadā kaṇiṭṭhā,10 sakehi kammehi supāpakakehi caṇḍālagabbhe11 avasimha pubbe.

2258. Caṇḍālāhumha avantīsu migā nerañjarampati, ukkusā nammadātīre12 tyajja brāhmaṇakhattiyā.

1 7 āhaññare - Syā; paṭisaṃyamissaṃ - Ma, Syā. 8 āhaññaruṃ - PTS. putta pasuṃ - Ma; 2 bherimudiṅgasaṅkhā - Syā. puttapasuṃ - Syā. 3 9 assamataṃ - Syā. sohaṃ evaṃ pajānāmi - Ma, Syā. 4 10 svāhaṃ - Ma. dvipadākaniṭṭhā - Ma; 5 ubhopi maṃ - Ma; dvipadakaniṭṭhā - Syā. 11 ubho p’ imaṃ - PTS. caṇḍāligabbhe - Syā. 6 12 attānameva - Ma, Syā, PTS. rammadātīre - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 498. Bổn Sanh Citta và Sambhūta

2249. Hãy cho khua lên các trống lớn, trống nhỏ, và các cái cồng. Và hãy thắng ngựa cho những cỗ xe tốc hành. Ngay hôm nay, trẫm sẽ đi đến khu ẩn cư ấy, ngay tại nơi mà trẫm sẽ nhìn thấy vị ẩn sĩ ngồi.”

(Lời trao đổi giữa đức vua Sambhūta và ẩn sĩ Citta) 2250. “Quả thật, lợi ích khéo đạt được đã có cho trẫm! Câu kệ ngôn đã được ngâm nga khéo léo ở giữa hội chúng. Trẫm đây hớn hở sau khi nhìn thấy vị ẩn sĩ thành tựu về giới và phận sự; trẫm được hài lòng.

2251. Thưa bậc đạo hạnh, xin ngài thọ nhận chỗ ngồi, nước rửa chân, dầu thoa chân của chúng tôi. Chúng tôi hỏi dâng bậc đạo hạnh các vật có giá trị, thưa bậc đạo hạnh, xin ngài hãy làm vẻ vang cho chúng tôi (bằng sự thọ nhận).

2252. Và hãy để cho bọn họ làm cho chỗ trú ngụ của ngài trở nên đáng yêu. Xin ngài hãy để cho đám phụ nữ hầu hạ. Xin ngài hãy tạo cho cơ hội bằng sự nâng đỡ. Cả hai chúng ta hãy cai quản vương quốc này.”

2253. “Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy kết quả của uế hạnh, rồi quả thành tựu lớn lao của việc hành thiện, tôi sẽ tự chế ngự bản thân như vậy, không cầu mong con cái, thú vật, hay tài sản.

2254. Đời sống của loài người ở thế gian này chỉ có mười giai đoạn mười năm này thôi. Khi giới hạn ấy vẫn còn chưa đạt đến, con người tựa như cây sậy đã bị đốn ngã, khô héo dần.

2255. Ở cuộc sống ấy, cái gì là sự vui vẻ, cái gì là việc vui đùa, cái gì là sự thích thú, cái gì là sự tầm cầu tài sản? Đối với tôi, có việc gì với các con và những người vợ? Tâu bệ hạ, tôi đã thoát ra khỏi sự trói buộc.

2256. Tôi đây nhận biết rõ điều ấy, Thần Chết không mê hoặc được tôi. Đối với người đã bị Thần Chết chế ngự, thì cái gì là sự khoái lạc, cái gì là sự tầm cầu tài sản?

2257. Tâu vị chúa của loài người, việc sanh ra ở loài người là thấp thỏi, dòng dõi của hạng người hạ tiện là kém cỏi nhất trong số các loài hai chân. Do các nghiệp vô cùng xấu xa của bản thân, chúng ta đã sanh vào bào thai của dòng dõi hạ tiện trong thời quá khứ.

2258. Chúng ta đã là những người dòng dõi hạ tiện ở xứ Avanti, là loài nai ở cạnh sông Nerañjarā, là chim ưng ở bờ sông Nammadā, chúng ta đây, hôm nay, là Bà-la-môn và Sát-đế-ly.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 498. Cittasambhūtajātakaṃ

2259. Upanīyati 1 jīvitamappamāyu 2 jarūpanītassa na santi tāṇā, karohi pañcāla mameta 3vākyaṃ mākāsi kammāni dukhudrayāni. 4 2260. Upanīyati jīvitamappamāyu jarūpanītassa na santi tāṇā, karohi pañcāla mametavākyaṃ mākāsi kammāni dukkhapphalāni. 2261. Upanīyati jīvitamappamāyu jarūpanītassa na santi tāṇā, karohi pañcāla mametavākyaṃ mākāsi kammāni rajassirāni. 2262. Upanīyati jīvitamappamāyu vaṇṇaṃ jarā hanti narassa jīyato, 5 karohi pañcāla mametavākyaṃ mākāsi kammaṃ nirayūpapattiyā. 2263. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavetaṃ yathā isi 6 bhāsasi evametaṃ, kāmā ca me santi anapparūpā te duccajā mādisakena bhikkhu. 2264. Nāgo yathā paṅkamajjhe byasanno passaṃ7 thalaṃ nābhisambhoti gantuṃ, evaṃpahaṃ8 kāmapaṅke byasanno na bhikkhuno maggamanubbajāmi. 2265. Yathāpi mātā ca pitā ca puttaṃ anusāsare kinti sukhībhaveyya, evampi maṃ tvaṃ anusāsa bhante yamācaraṃ9 pecca sukhībhaveyyaṃ. 2266. No ce tuvaṃ ussahase janinda kāme ime mānusake pahātuṃ, dhammaṃ10 baliṃ paṭṭhapayassu rāja adhammakāro ca te11 māhu raṭṭhe. 2267. Dūtā vidhāvantu disā catasso nimantakā samaṇabrāhmaṇānaṃ, te annapānena upaṭṭhahassu vatthena senāsanapaccayena ca.

1 upaniyyati - Syā. 2 7 āyuṃ - Syā. sayaṃ - Syā. 3 8 mameva - Syā. evamahaṃ - Syā. 4 9 dukkhudrayāni - Ma, Syā, PTS. yathā ciraṃ - Ma, Syā. 5 10 jiyyato - Ma, Syā. dhammiṃ -

Ma, Syā. 6 11 isī - Ma, Syā, PTS. adhammakāro tava - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 498. Bổn Sanh Citta và Sambhūta

2259. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Đối với người bị dẫn đi bởi tuổi già, các nơi trú ẩn là không có. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp đưa đến khổ đau.

2260. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Đối với người bị dẫn đi bởi tuổi già, các nơi trú ẩn là không có. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp có kết quả khổ đau.

2261. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Đối với người bị dẫn đi bởi tuổi già, các nơi trú ẩn là không có. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp khiến đầu bị lấm bụi (ô nhiễm).

2262. Mạng sống này bị dẫn đi, có tuổi thọ ít ỏi. Sự già tiêu hủy sắc đẹp của người đang bị già. Này Pañcāla, bệ hạ hãy làm theo lời nói này của tôi. Chớ tạo các nghiệp đưa đến việc sanh vào địa ngục.”

2263. “Quả đúng vậy, lời nói ấy của ngài là sự thật, giống như vị ẩn sĩ đã nói điều ấy như vậy. Thưa vị tỳ khưu, các dục của trẫm có vẻ không ít, chúng là khó dứt bỏ bởi người như trẫm.

2264. Giống như con voi bị lún xuống ở giữa bãi lầy, trong khi nhìn thấy đất bằng nhưng không có khả năng để đi đến; cũng tương tự như vậy, trẫm bị lún xuống ở bãi lầy dục vọng, không đi theo con đường của vị tỳ khưu được.

2264. Cũng giống như người mẹ và người cha chỉ dạy đứa con trai sao cho nó có thể có sự an lạc, thưa ngài, cũng tương tự như vậy, xin ngài hãy chỉ dạy trẫm cách thực hành nào để sau khi chết, trẫm có thể có sự an lạc.”

2266. “Tâu vị chúa của loài người, nếu bệ hạ không thể nỗ lực để dứt bỏ các dục này thuộc về loài người, tâu bệ hạ, bệ hạ hãy thiết lập luật pháp có đủ sức mạnh, và chớ để lối hành xử bất công xảy ra ở đất nước của bệ hạ.

2267. Hãy cho các sứ giả đi khắp bốn phương thỉnh mời các vị Sa-môn và Bà-la-môn. Bệ hạ hãy phục vụ các vị ấy với cơm ăn và nước uống, với y phục và vật dụng nằm ngồi.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 499. Sivijātakaṃ

2268. Annena pānena pasannacitto santappaya samaṇabrāhmaṇe ca, datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ anindito saggamupehi 1 ṭhānaṃ.

2269. Sace ca taṃ rāja mado saheyya nārīgaṇehi paricārayantaṃ, 2 imameva gāthaṃ manasīkarohi bhāsesi 3 ce naṃ 4 parisāya majjhe.

2270. Abbhokāsasayo jantu vajantyā khīrapāyito, parikiṇṇo supānehi 5 svājja rājāti vuccatīti. Cittasambhūtajātakaṃ.

3. SIVIJĀTAKAṂ 6

2271. Dūre apassaṃ therova cakkhuṃ yācitumāgato, ekanettā bhavissāma cakkhuṃ me dehi yācito.

2272. Kenānusiṭṭho idhamāgatosi vaṇibbaka7 cakkhupathāni yācituṃ, suduccajaṃ yācasi uttamaṅgaṃ yamāhu nettaṃ purisena duccajaṃ.

2273. Yamāhu devesu sujampatīti maghavāti taṃ8 āhu manussaloke, tenānusiṭṭho idhamāgatosmi vaṇibbako cakkhupathāni yācituṃ.

2274. Vaṇibbato9 mayhaṃ vaṇiṃ10 anuttaraṃ dadāhi me cakkhupathāni yācito, dadāhi me cakkhupathaṃ anuttaraṃ yamāhu nettaṃ purisena duccajaṃ.

2275. Yena atthena āgañji11 yamatthamabhipatthayaṃ, te te ijjhantu saṅkappā labha cakkhūni brāhmaṇa.] 2276. Ekaṃ te yācamānassa ubhayāni dadāmahaṃ sacakkhumā gaccha janassa pekkhato, yadicchase tvaṃ taṃ te12 samijjhatu.

1 7 upeti - PTS. vanibbaka - Ma, Syā, PTS, evamuparipi. 2 8 parivārayantaṃ - Syā. naṃ - Ma, Syā, PTS. 3 9 bhāsehi - Syā, PTS. vanibbako - Syā, PTS. 4 10 cenaṃ - Ma; cetaṃ - Syā; c’ enaṃ - PTS. vaniṃ - Ma. 5 11 suvānehi - Ma, Syā. āgacchi - Ma; āgañchi - Syā, PTS. 6 12 sīvirājajātakaṃ - Syā. tadate - Ma, Syā; tan te - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 499. Bổn Sanh Đức Vua Sivi

2268. Với tâm tịnh tín, bệ hạ hãy làm hài lòng các vị Sa-môn và Bà-la- môn với cơm ăn và nước uống. Sau khi bố thí và thụ hưởng tùy theo khả năng, là người không bị chê trách, bệ hạ sẽ đạt đến vị thế cõi Trời.

2269. Tâu bệ hạ, nếu sự mê đắm khống chế bệ hạ trong khi bệ hạ đang tiêu khiển với đám phụ nữ, bệ hạ hãy chú tâm vào chính câu kệ ngôn này và hãy cho giảng giải nó ở giữa hội chúng:

2270. ‘Người nào (trong thời quá khứ) có chỗ nằm ngủ ở ngoài trời, được mẹ cho bú sữa trong lúc mẹ đang phải di chuyển, bị bỏ rơi lăn lóc với những con chó, người ấy hôm nay được gọi là đức vua.’” Bổn Sanh Citta và Sambhūta. [498]

3. BỔN SANH ĐỨC VUA SIVI

2271. Chính lão già, trong lúc (bị mù) không nhìn thấy, từ nơi xa xôi đã đi đến để cầu xin con mắt (nói rằng): “Chúng ta sẽ có (mỗi người) một con mắt. Được yêu cầu, xin bệ hạ hãy bố thí con mắt đến tôi.”

2272. “Này lão ăn mày, được ai chỉ bảo mà lão đã đi đến nơi này để cầu xin thị giác. Lão cầu xin phần cơ thể quý giá nhất, là vật khó dứt bỏ vô cùng. Người ta đã nói con mắt là vật khó dứt bỏ bởi loài người.”

2273. “Người đã nói điều ấy là ‘Chồng của nàng Sujā’ ở cõi Trời. Người ở trần gian đã gọi vị ấy là ‘Maghavā.’ Được vị ấy chỉ bảo nên lão ăn mày tôi đã đi đến nơi này để cầu xin thị giác.

2274. Trong khi lão đang van nài điều cầu xin tột đỉnh, xin bệ hạ hãy bố thí thị giác đến lão. Được cầu xin, xin bệ hạ hãy bố thí thị giác cao quý đến lão. Người ta đã nói con mắt

là vật khó dứt bỏ bởi loài người.”

2275. “Trong khi mong mỏi mục đích gì thì người ta đã đi đến vì mục đích ấy. Hãy để cho các ý định ấy của lão được thành tựu. Này Bà-la-môn, lão hãy nhận lấy hai con mắt.

2276. Trong khi lão cầu xin một, trẫm cho lão cả hai. Có mắt rồi, lão hãy đi cho dân chúng chiêm ngưỡng. Điều nào mà lão mong muốn, mong rằng điều ấy hãy được thành tựu trọn vẹn cho lão”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 499. Sivijātakaṃ

2277. Mā no deva adā cakkhuṃ mā no sabbe parākari, 1 dhanaṃ dehi mahārāja puttā veḷuriyā bahū.

2278. Yutte deva rathe dehi ājānīye calaṅkate, 2 nāge dehi mahārāja hemakappanavāsase.

2279. Yathā taṃ sivayo 3 sabbe sayoggā sarathā sadā, samantā parikireyyuṃ 4 evaṃ dehi rathesabha.

2280. Yo ve dassanti vatvāna adāne kurute mano, bhumyā 5 so patitaṃ pāsaṃ gīvāya 6 paṭimuñcati. 2281. Yo ve dassanti vatvāna adāne kurute mano, pāpā pāpataro hoti sampatto yamasādhanaṃ.

2282. Yaṃ hi yāce taṃ hi dade yaṃ na yāce na taṃ dade, svāhaṃ tameva dassāmi yaṃ maṃ yācati brāhmaṇo.

2283. Āyuṃ nu vaṇṇaṃ nu sukhaṃ balaṃ nu kiṃ patthayāno nu janinda desi, kathaṃ hi rājā sivinaṃ anuttaro cakkhūni dajjā paralokahetu.

2284. Nacāhametaṃ 7 yasasā dadāmi na puttamicche na dhanaṃ na raṭṭhaṃ, satañca dhammo carito purāṇo icceva dāne ramate 8 mano mamaṃ. 9

2285. Na me dessā ubho cakkhū attānaṃ me na dessiyaṃ, sabbaññutaṃ piyaṃ mayhaṃ tasmā cakkhuṃ adāsahaṃ. 10

2286. Sakhā ca mitto ca mamāsi sīvaka11 susikkhito sādhu karohi me vaco, uddhatva12 cakkhūni mamaṃ13 jigiṃsato14 hatthesu āvesi15 vaṇibbakassa.

2287. Codito sivirājena16 sīvako17 vacanaṃkaro, rañño cakkhūni uddhatvā18 brāhmaṇassūpanāmayi,19 sacakkhu brāhmaṇo āsi andho rājā upāvisi.

1 11 12 parakkari - Syā. sīvika - Ma, Syā. uddharitvā - Ma, Syā; 2 ājāniye alaṅkate - Syā. laddhatvañ - PTS. 3 13 sīviyo - Syā. mama - Syā. 4 14 parikareyyuṃ - Syā, PTS. jigīsato - Ma. 5 15 bhūmyaṃ - Ma, Syā. ṭhapehi - Ma, Syā, PTS. 6 16 gīvāyaṃ - Ma, Syā. sīvirājena - Syā. 7 17 na vāhametaṃ - Ma, Syā, PTS. siviko - Ma; sīviko - Syā. 8 18 ramati - Syā. cakkhūnuddhatvā - Ma; 9 mama - Ma, Syā. cakkhūni uddharitvā - Syā. 10 19 adāsihaṃ - Syā. Ma potthake ayaṃ gāthā natthi. brāhmaṇass’ upanāmaye - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 499. Bổn Sanh Đức Vua Sivi

2277. “Tâu bệ hạ, bệ hạ chớ bố thí con mắt cho chúng thần, chớ dứt bỏ tất cả cho chúng thần. Tâu đại vương, đại vương hãy bố thí tài sản, con cái, và nhiều ngọc bích.

2278. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy bố thí các cỗ xe đã được thắng ngựa thuần chủng và đã được trang hoàng. Tâu đại vương, đại vương hãy bố thí những con voi được nai nịt và phục sức bằng vàng.

2279. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, giống như tất cả dân chúng xứ Sivi cùng với các cỗ xe kéo, và các cỗ xe ngựa luôn luôn hộ tống xung quanh bệ hạ, bệ hạ hãy bố thí (tài sản và các vật ngoại thân) như thế ấy.”

2280. “Thật vậy, người nào sau khi nói rằng: ‘Tôi sẽ bố thí,’ rồi có ý định không bố thí nữa, người ấy tự tròng vào cổ cái bẫy đã được đặt trên mặt đất.

2281. Thật vậy, người nào sau khi nói rằng: ‘Tôi sẽ bố thí,’ rồi có ý định không bố thí nữa, người ấy còn xấu xa hơn cả kẻ xấu xa, bị đọa vào lãnh địa của Diêm Vương.

2282. Nên bố thí vật mà người ta cầu xin. Không nên bố thí vật mà người ta không cầu xin. Trẫm đây sẽ bố thí vật mà người Bà-la-môn cầu xin trẫm.”

2283. “Tâu vị chúa của loài người, trong khi ước nguyện điều gì mà bệ hạ bố thí? Có phải là tuổi thọ, sắc đẹp, hạnh phúc, hay sức mạnh? Tại sao đức vua vô thượng của xứ Sivi lại bố thí hai con mắt vì nguyên nhân là thế giới (tái sanh) khác?”

(Lời đức vua Sivi) 2284. “Ta bố thí vật ấy không vì danh tiếng, không vì ước muốn con trai, không vì tài sản, không vì đất nước. Đây là pháp cổ xưa đã được thực hành bởi các bậc thiện nhân, chính vì như thế mà tâm ý của trẫm vui thích trong việc bố thí.”

(Lời bình của đức Thế Tôn trong lúc thuật lại câu chuyện quá khứ) 2285. “Hai con mắt không có bị Ta ghét bỏ, bản thân không có bị Ta ghét bỏ; đối với Ta quả vị Toàn Giác là yêu quý, vì thế Ta đã bố thí con mắt.” 1

(Lời đức vua Sivi) 2286. “Này Sīvaka, khanh là người cộng sự và là bạn bè của trẫm. Là người đã được học tập rành rẽ, khanh hãy thực hiện tốt đẹp lời nói của trẫm. Trẫm mong muốn khanh hãy móc ra hai con mắt của trẫm rồi đặt vào ở hai bàn tay của lão ăn mày.”

2287. Được khuyến khích bởi đức vua Sivi, Sīvaka, người thực hiện lời nói, đã móc ra hai con mắt của đức vua rồi trao cho vị Bà-la-môn. Vị Bà-la- môn đã trở nên có mắt sáng, còn đức vua đã rơi vào cảnh mù lòa.

1 Câu kệ 2285 giống câu kệ 66 của Cariyāpiṭakapāḷi - Hạnh Tạng (TTPV tập 42, trang 263).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 499. Sivijātakaṃ

2288. Tato so katipāhassa uparūḷhesu cakkhusu, sūtaṃ āmantayī 1 rājā sivīnaṃ 2 raṭṭhavaḍḍhano.

2289. Yojehi sārathi yānaṃ yuttañca paṭivedaya, uyyānabhūmiṃ gacchāma pokkharañño 3 vanāni ca.

2290. So ca pokkharaṇiyā tīre 4 pallaṅkena upāvisi, tassa sakko pāturahu devarājā sujampati.

2291. Sakkohamasmi devindo āgatosmi tavantike, varaṃ varassu rājīsi 5 yaṃ kiñci manasicchasi.

2292. Pahūtaṃ 6 me dhanaṃ sakka balaṃ koso canappako, andhassa me satodāni maraṇaññeva ruccati.

2293. Yāni saccāni dipadinda 7 tāni bhāsassu khattiya, saccante bhaṇamānassa puna cakkhuṃ 8 bhavissati.

2294. Ye maṃ yācitumāyanti nānāgottā vaṇibbakā, yopi maṃ yācate tattha sopi me manaso piyo, etena saccavajjena cakkhumme9 upapajjatha.

2295. Yaṃ maṃ so yācituṃ āga10 dehi cakkhunti brāhmaṇo, tassa cakkhūni pādāsiṃ brāhmaṇassa vaṇibbino.11

2296. Bhiyyo maṃ āvisi pīti somanassañcanappakaṃ, etena saccavajjena dutiyamme upapajjatha.

2297. Dhammena bhāsitā gāthā sivīnaṃ2 raṭṭhavaḍḍhana, etāni tava nettāni dibbāni12 paṭidissare.13

2298. Tiro kuḍḍaṃ tiro selaṃ14 samatiggayha pabbataṃ, samantā yojanasataṃ dassanaṃ anubhontu te.

2299. Konīdha vittaṃ na dadeyya yācito api visiṭṭhaṃ supiyampi attano, tadiṅgha sabbe sivayo15 samāgatā dibbāni nettāni mamajja passatha.

1 9 sutaṃ āmantayi - Syā; cakkhu me - Ma, Syā. 10 sūtaṃ āmantayi - PTS. āgā - Ma, Syā, PTS. 2 11 sīvīnaṃ - Syā. vanibbato - Ma, Syā; 3 pokkharaññe - Syā, PTS. vanibbino - PTS. 4 12 pokkharaṇītīre - Ma, Syā. dibyāni - Syā. 5 13 rājisi - Syā. paṭidiyyare - PTS. 6 14 pahutaṃ - Syā. tirokuṭṭaṃ tiroselaṃ - Ma; 7 dvipadinda - Ma. tirokuḍḍaṃ tiroselaṃ - Syā, PTS. 8 15 cakkhu - Ma, Syā. siviyo - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 499. Bổn Sanh Đức Vua Sivi

2288. Sau đó vài ngày, khi hai con mắt đã được phục hồi, vị vua ấy, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã bảo người đánh xe rằng:

2289. “Này xa phu, khanh hãy thắng ngựa vào cỗ xe, và hãy thông báo khi đã làm xong. Chúng ta sẽ đi đến khu vườn giải trí, các hồ sen, và các khu rừng.”

2290. Và đức vua đã đi đến bờ hồ bằng chiếc kiệu khiêng. Đấng Thiên Vương Sakka, chồng của nàng Sujā, đã hiện ra trước đức vua.

2291. “Ta là Sakka, chúa tể của chư Thiên, đã đi đến bên cạnh bệ hạ. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin bệ hạ hãy chọn một ân huệ về bất cứ điều gì bệ hạ mong muốn ở trong tâm.”

2292. “Thưa Sakka, tài sản của trẫm có nhiều, sức mạnh và kho báu không phải là ít. Giờ đây, đối với trẫm, trong khi bị mù lòa, chỉ có cái chết là được ưa thích.”

2293. “Tâu vị chúa tể của loài người, những gì là sự thật, tâu vị Sát-đế-ly, xin bệ hạ hãy nói ra những điều ấy. Trong khi bệ hạ nói ra sự thật, con mắt sẽ có trở lại cho bệ hạ.”

2294. “Những người đi đến cầu xin trẫm là những kẻ ăn mày có dòng họ khác nhau. Kẻ nào cầu xin trẫm ở tại nơi ấy, trẫm đều có tâm yêu quý đối với kẻ ấy. Do lời nói chân thật này, mong rằng con mắt hãy sanh lên cho trẫm.

2295. Về việc lão Bà-la-môn ấy đã đi đến cầu xin trẫm rằng: ‘Xin bệ hạ hãy bố thí con mắt,’ trẫm đã ban cho lão Bà-la-môn ăn mày ấy hai con mắt.

2296. Phỉ lạc đã khởi lên ở trẫm nhiều hơn nữa, sự vui mừng đã sanh lên không phải là ít. Do lời nói chân thật này, mong rằng con mắt thứ hai hãy sanh lên cho trẫm.”

2297. “Thưa bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, các kệ ngôn đã được nói đúng với bản thể. Cặp mắt thuộc cõi Trời này được hiện ra cho bệ hạ.

2298. Mong rằng bệ hạ đạt được việc nhìn thấy xuyên qua bức tường, xuyên qua tảng đá, băng qua núi non, và một trăm do-tuần ở xung quanh.”

2299. “Người nào ở thế gian này, khi được cầu xin, mà không bố thí của cải, dầu là vật tuyệt vời nhất, dầu là vật vô cùng yêu quý đối với bản thân? Nào, tất cả dân chúng xứ Sivi đã tụ tập lại, các ngươi hãy nhìn xem cặp mắt thuộc cõi Trời của trẫm.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 500. Sirimandajātakaṃ

2300. Tiro kuḍḍaṃ tiro selaṃ 1 samatiggayha pabbataṃ, samantā yojanasataṃ dassanaṃ anubhonti me.

2301. Na cāgamattā paramatthi kiñci maccānaṃ idha jīvite, datvā mānusakaṃ 2 cakkhuṃ laddhaṃ me cakkhuṃ amānusaṃ.

2302. Etampi disvā sivayo detha dānāni bhuñjatha datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ aninditā saggamupetha ṭhānanti. Sivijātakaṃ.

4. SIRIMANDAJĀTAKAṂ 3

2303. Paññāyupetaṃ siriyā vihīnaṃ yasassinañvāpi apetapaññaṃ, pucchāmi taṃ senaka etamatthaṃ kamettha seyyo kusalā vadanti.

2304. Dhīrā ca bālā ca have janinda sippūpapannā ca asippino ca, sujātimantopi ajātimassa yasassino pessakarā 4 bhavanti, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññho nihīno sirimāva5 seyyo.

2305. Tavampi6 pucchāmi anomapaññha mahosadha kevaladhammadassi, bālaṃ yasassiṃ paṇḍitaṃ appabhogaṃ kamettha seyyo kusalā vadanti.

2306. Pāpāni kammāni karoti bālo7 idameva8 seyyo iti maññamāno,9 idhalokadassī paralokaṃ adassī ubhayattha bālo kalimaggahesi, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo.

1 5 tirokuṭṭaṃ tiroselaṃ - Ma; sirīmāva - Ma. 6 tirokuḍḍaṃ tiroselaṃ - Syā, PTS. tuvampi - Ma, Syā, PTS. 2 7 datvāna mānusaṃ - Ma, Syā. karonti bālā - Syā. 3 8 sirīmantajātakaṃ - Ma. idhameva - Ma, PTS. 4 9 pesakarā - Ma, Syā. maññamānā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 500. Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu

2300. Trẫm đạt được việc nhìn thấy xuyên qua bức tường, xuyên qua tảng đá, băng qua núi non, và một trăm do-tuần ở xung quanh.

2301. Không có bất cứ việc gì cao hơn sự việc xả thí ở nơi này, ở cuộc sống của con người. Sau khi bố thí con mắt thuộc nhân loại, trẫm nhận được con mắt thuộc cõi Trời.

2302. Này các người dân xứ Sivi, sau khi nhìn thấy việc này, các ngươi hãy bố thí các vật thí, các ngươi hãy thụ hưởng. Sau khi bố thí và thụ hưởng tùy theo khả năng, là những người không bị chê trách, các ngươi sẽ đạt đến vị thế cõi Trời." Bổn Sanh Đức Vua Sivi. [499]

4. BỔN SANH UY QUYỀN VÀ KẺ NGU

(Lời đức vua) 2303. "Người có trí tuệ nhưng thiếu về uy quyền, hay là người có danh vọng mà không có trí tuệ, này Senaka, trẫm hỏi khanh về sự việc này, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?"

(Lời vị Senaka) 2304. "Tâu vị chúa của loài người, thật vậy, những bậc trí và những kẻ ngu, những người có kiến thức và không có kiến thức, dầu cho có dòng dõi cao quý, cũng trở thành những người làm công việc phục vụ cho kẻ không có dòng dõi cao quý nhưng có danh vọng. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thấp kém nhưng có uy quyền là tốt hơn."

(Lời đức vua) 2305. "Này Mahosadha, vị có trí tuệ hoàn hảo, có sự nhìn thấy tất cả các pháp, trẫm cũng hỏi luôn cả khanh nữa, giữa người ngu có danh vọng và người trí có ít của cải, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha) 2306. "Kẻ ngu làm các hành động xấu xa nghĩ rằng: 'Chính cái này (uy quyền) là tốt hơn.' Có sự nhìn thấy đời này, không nhìn thấy đời sau, kẻ ngu gánh lấy tai họa trong cả hai đời. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 500. Sirimandajātakaṃ

2307. Na sippametaṃ vidadhāti bhogaṃ na bandhavā 1 na sarīrāvakāso, 2 passeḷamūgaṃ sukhamedhamānaṃ sirihīnaṃ 3 bhajate gorimandaṃ, 4 etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññho nihīno sirimāva 5 seyyo. 2308. Laddhā sukhaṃ majjati appapañño dukkhena phuṭṭhopi pamohameti āgantunā sukhadukkhena 6 phuṭṭho, pavedhati vāricarova ghamme etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo. 2309. Dumaṃ yathā sāduphalaṃ araññe samantato sabbhi caranti 7 pakkhī evampi aḍḍhaṃ sadhanaṃ sabhogaṃ, bahujjano bhajati 8 atthahetu etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññho nihīno sirimāva5 seyyo. 2310. Na sādhu balavā bālo sāhasaṃ9 vindate dhanaṃ kandantameva10 dummedhaṃ kaḍḍhanti niraye11

bhusaṃ, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo. 2311. Yā kāci najjo gaṅgamabhissavanti12 sabbāva tā nāmagottaṃ jahanti gaṅgā samuddaṃ paṭipajjamānā na khāyate iddhiparo hi loke,13 etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññonihīno sirimāva5 seyyo. 2312. Yametamakkhā udadhiṃ mahantaṃ savanti14 najjo sabbakālaṃ asaṅkhaṃ,15 so sāgaro niccamuḷāravego velaṃ na acceti mahāsamuddo. 2313. Evampi bālassa pajappitāni paññaṃ na acceti sirī kadāci, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo.

1 bandhuvā - Ma, PTS. 2 9 sarīravaṇṇo - Ma. sāhasā - Ma, PTS. 3 10 sirī hi naṃ - Ma; kandantametaṃ - Ma, Syā. 11 sirīhīnaṃ - Syā, PTS. nirayaṃ - Ma, Syā. 4 12 goravindaṃ - Ma, Syā. abhisavanti - Syā, PTS. 5 13 sirīmāva - Ma, evaṃ sabbattha. iddhiṃ paññopi loke - Ma; 6 dukkhasukhena - Ma. iddhiparo hi loko - PTS. 7 14 samabhisaranti - Ma, Syā, PTS. payanti - Syā. 8 15 bhajjati - Syā. asaṅkhyaṃ - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 500. Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu

(Lời tranh luận giữa vị Senaka và bậc sáng suốt Mahosadha) 2307. “Không phải tài nghệ này đem lại của cải, không phải các thân quyến, không phải ưu thế về cơ thể (đem lại của cải). Bệ hạ hãy nhìn xem gã Gorimanda ngu dốt đang tràn trề hạnh phúc, bởi vì uy quyền phục vụ cho gã. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

2308. “Sau khi đạt được hạnh phúc, kẻ thiểu trí bị say mê. Luôn cả người bị tác động bởi khổ đau, cũng đi đến sự mê muội. Bị tác động bởi niềm hạnh phúc hay nỗi khổ đau đã xảy đến, con người run rẩy tựa như loài thủy tộc giãy giụa ở nơi nóng bức. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.”

2309. “Giống như cây có trái ngọt ở trong rừng, các con chim lanh lợi lai vãng ở xung quanh, cũng tương tự như thế, nhiều người phục vụ kẻ giàu sang, có tài sản, có của cải, vì nguyên nhân lợi lộc. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

2310. “Chẳng tốt lành gì việc kẻ ngu có quyền thế tìm kiếm tài sản bằng bạo lực. Các viên quan canh giữ địa ngục kéo lôi kẻ ngu muội còn đang than khóc vào địa ngục vô số kể. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.”

2311. “Mọi dòng sông đều chảy vào sông Gaṅgā; tất cả các dòng sông ấy đều từ bỏ danh xưng và gốc gác. Trong khi đạt đến biển cả, sông Gaṅgā không còn được biết đến. Bởi vì kẻ khác có quyền lực hiện diện ở trên đời, (nên người trí không còn được biết đến). Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

2312. “Biển cả to lớn mà vị Senaka đã nói đến ấy có các dòng sông luôn chảy vào không kể xiết, biển cả ấy, là đại dương, thường xuyên có lực đẩy khủng khiếp, nhưng không tràn qua bờ.

2313. Cũng tương tự như vậy, những lời nói lảm nhảm của kẻ ngu (không qua mặt được người trí); uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 500. Sirimandajātakaṃ

2314. Asaññato cepi 1 paresamatthaṃ bhaṇāti santhānagatā 2 yasassī, tasseva taṃ rūhati ñātimajjhe sirihīnaṃ 3 tārayate 4 na paññā, 5 etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññho nihīno sirimāva seyyo. 2315. Parassa vā attano vāpi hetu bālo musā bhāsati appapañño, so nindito hoti sabhāya majjhe peccāpi 6 so duggatigāmi hoti, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo. 2316. Atthampi ce bhāsati bhūripañño anāḷhiyo 7 appadhano daḷiddo,8 na tassa taṃ rūhati ñātimajjhe sirī ca paññāṇavato na hoti, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññho nihīno sirimāva seyyo. 2317. Parassa vā attano vāpi hetu na bhāsati alikaṃ bhūripañño, so pūjito hoti sabhāya majjhe peccaṃ ca9 so suggatigāmi hoti, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo. 2318. Hatthīgavāssā10 maṇikuṇḍalā ca nāriyo11 ca iddhesu kulesu jātā, sabbāva tā upabhogā bhavanti iddhassa posassa aniddhimanto, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññho nihīno sirimāva seyyo. 2319. Asaṃvihitakammantaṃ bālaṃ dummantamantinaṃ,12 sirī jahati dummedhaṃ jiṇṇaṃva urago tacaṃ, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo.

1 8 ce va - PTS. daliddo - Ma, Syā, PTS. 2 9 sandhānagato - Ma; pacchāpi - Ma, Syā; saṇṭhānagato - Syā, PTS. peccaṃ pi - PTS. 3 10 sirī hi naṃ - Ma; sirīhīnaṃ - Syā, PTS. hatthī gavassā - Ma; 4 kārayate - Ma, Syā, PTS. hatthigavassā - Syā. 5 11 paññaṃ - Syā. thiyo - Ma; nariyo - PTS. 6 12 pacchāpi - Ma, Syā; peccaṃ pi - PTS. dummedhamantinaṃ - Ma; 7 anāḷiyo - Syā; anālayo - PTS. dummantimantinaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 500. Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu

2314. “Nếu kẻ có danh vọng đã đạt được địa vị trình bày sự việc cho những người khác, dầu cho không có giới hạnh, lời nói của chính kẻ ấy vẫn có giá trị ở giữa các thân quyến; chính uy quyền giúp cho gã ấy vượt lên, không phải trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

2315. “Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, kẻ ngu, kém trí tuệ, nói lời dối trá, kẻ ấy bị chê bai ở giữa hội chúng. Thậm chí sau khi chết, kẻ ấy còn bị đi đến chốn khổ đau. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.”

2316. “Nếu người có trí tuệ uyên bác, không dư dả, có ít tài sản, nghèo khó, trình bày sự việc, lời nói của người ấy không có giá trị ở giữa các thân quyến; và uy quyền không thuộc về người có trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

2317. “Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, người có trí tuệ uyên bác không nói lời sai trái, người ấy được tôn vinh ở giữa hội chúng. Và sau khi chết, người ấy được đi đến chốn an vui. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính

người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.”

2318. “Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni, và các nữ nhân được sanh lên ở các gia tộc giàu có; toàn bộ tất cả các thứ ấy đều là vật sở hữu. Những người không có quyền thế là thuộc về người có quyền thế. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

2319. “Uy quyền từ bỏ kẻ ngu muội, là kẻ có việc làm không được sắp xếp, ngu dốt, có suy nghĩ xấu xa, tựa như con rắn từ bỏ lớp da đã bị già cỗi. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 501. Rohantamigajātakaṃ

2320. Pañca paṇḍitā mayaṃ bhadante sabbe pañjalikā upaṭṭhitā, tvaṃ no abhibhuyya issarosi sakko bhūtapatīva 1 devarājā, etampi disvāna ahaṃ vadāmi pañño nihīno sirimāva seyyo. 2321. Dāso va paññassa yasassī bālo atthesu jātesu tathāvidhesu, yaṃ paṇḍito nipuṇaṃ saṃvidheti sammohamāpajjati tattha bālo, etampi disvāna ahaṃ vadāmi paññova seyyo na yasassī bālo. 2322. Addhā hi paññāva sataṃ pasatthā kantā sirī bhogaratā manussā, ñāṇañca buddhānamatulyarūpaṃ paññaṃ na acceti sirī kadāci. 2323. Yaṃ taṃ apucchimha akittayī no mahosadha 2 kevaladhammadassi, gavaṃ sahassaṃ usabhañca nāgaṃ ājaññayutte ca rathe dasa ime, pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho dadāmi te gāmavarāni soḷasā ”ti. Sirimandajātakaṃ. 3

5. ROHANTAMIGAJĀTAKAṂ 4

2324. Ete yūthā paṭiyanti 5 bhītā maraṇassa 6 cittaka, gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha. 2325. Nāhaṃ rohanta7 gacchāmi hadayamme avakassati,8 na taṃ ahaṃ jahissāmi idha hessāmi9 jīvitaṃ. 2326. Te hi nūna marissanti andhā aparināyakā,10 gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha. 2327. Nāhaṃ rohanta6 gacchāmi hadayamme avakassati,7 na taṃ baddhaṃ11 jahissāmi idha hessāmi8 jīvitaṃ. 2328. Gaccha bhīru palāyassu kūṭe baddhosmi12 āyase, gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha.

1 7 bhūtapati - Ma; rohaṇa - Ma; bhūtappati - Syā. rohana - Syā, evaṃ sabbattha. 2 8 mahosadhaṃ - PTS. avakaḍḍhati - PTS. 3 9 sirīmantajātakaṃ - Ma. hissāmi - Ma. 4 10 rohaṇamigajātakaṃ - Ma; apariṇāyakā - Ma, Syā; rohanamigajātakaṃ - Syā. aparināyikā - PTS. 5 11 patiyanti - Ma; paṭīyanti - PTS. bandhaṃ - Syā. 6 12 maraṇā - Syā. bandhosmi - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 501. Bổn Sanh Nai Rohanta

(Lời vị Senaka) 2320. “Tâu bậc tôn kính, năm người sáng suốt chúng thần, tất cả đều chắp tay hầu cận. Ngài đã khuất phục chúng thần và là vị chúa tể, tựa như Sakka là người chủ quản của các sanh linh, vị chúa của chư Thiên. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha) 2321. “Kẻ ngu có danh vọng tựa như gã nô lệ của người trí. Khi các công việc thuộc loại như thế ấy sanh khởi, người sáng suốt xếp đặt công

việc một cách khéo léo, trong trường hợp ấy kẻ ngu đi đến sự rối loạn. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.

2322. Thật vậy, bởi vì chính trí tuệ đã được các bậc thiện nhân ca tụng; còn loài người ưa thích của cải, thì uy quyền được chúng yêu mến. Và trí của chư Phật là không thể sánh bằng. Uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ."

(Lời đức vua) 2323. "Điều mà chúng ta đã hỏi khanh, khanh đã trả lời cho chúng ta. Này Mahosadha, vị có sự nhìn thấy tất cả các pháp, được hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho khanh một ngàn bò cái, một bò mộng, và một con voi, với mười cỗ xe kéo đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng này, và ân huệ là mười sáu ngôi làng." Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu. [500]

5. BỔN SANH NAI ROHANTA

2324. "Này Cittaka, bầy hươu này kinh sợ sự chết, nên bỏ đi. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. Bầy hươu sẽ sống với em."

2325. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2326. "Bởi vì mẹ và cha thì mù lòa, không người dẫn dắt, có lẽ họ sẽ phải chết. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. Mẹ và cha sẽ sống với em."

2327. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh đang bị trói buộc. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2328. "Này em gái nhút nhát, em hãy đi đi, hãy tẩu thoát đi. Anh bị trói chặt vào cái cùm sắt rồi. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. (Ba người) họ sẽ sống với em."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 501. Rohantamigajātakaṃ

2329. Nāhaṃ rohanta gacchāmi hadayamme avakassati, 1 na taṃ ahaṃ jahissāmi idha hessāmi 2 jīvitaṃ.

2330. Te hi nūna marissanti andhā aparināyakā, 3 gaccha tuvampi mā kaṅkhi jīvissanti tayā saha.

2331. Nāhaṃ rohanta gacchāmi hadayamme avakassati,2 na taṃ baddhaṃ 4 jahissāmi idha hessāmi3 jīvitaṃ.

2332. Ayaṃ so luddako eti ruddarūpo 5 sahāvudho, so 6 no vadhissati ajja usunā sattiyāmapi. 7

2333. Sā muhuttaṃ palāyitvā bhayaṭṭā8 bhayatajjitā, sudukkaraṃ akarā bhīru maraṇāyupanivattatha.

2334. Kinnu te me9 migā honti muttā baddhaṃ5 upāsare, na taṃ cajitumicchanti jīvitassapi kāraṇā.

2335. Bhātaro honti me ludda sodariyā10 ekamātukā, na maṃ cajitumicchanti jīvitassapi kāraṇā.

2336. Te hi nūna marissanti andhā aparināyakā,4 pañcannaṃ jīvitaṃ dehi bhātaraṃ muñca luddaka.

2337. So vo ahaṃ pamokkhāmi mātāpettibharaṃ migaṃ, nandantu mātāpitaro muttaṃ disvā mahāmigaṃ.

2338. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi, yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā mahāmigaṃ.

2339. Kathaṃ11 pamokkho āsi upanītasmiṃ12 jīvite, kathaṃ putta amocesi kūṭā pāsamhā13 luddako.

1 8 avakaḍḍhati - PTS. bhayaṭṭhā - PTS. 2 9 hissāmi - Ma. teme - Ma, Syā; 3 apariṇāyakā - Ma, Syā; te 'me - PTS. 10 aparināyikā - PTS. saudariyā - PTS. 4 11 bandhaṃ - Syā. kathaṃ tvaṃ - Ma, Syā. 5 12 luddarūpo - Ma, Syā. upanītasmi - Ma, Syā. 6 13 yo - Ma, Syā. kūṭapāsamha - Ma, PTS; 7 sattiyā api - Ma. kūṭapāsamhā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 501. Bổn Sanh Nai Rohanta

2329. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2330. "Bởi vì mẹ và cha thì mù lòa, không người dẫn dắt, có lẽ họ sẽ phải chết. Em cũng hãy đi đi, chớ nghi ngại. Mẹ và cha sẽ sống với em."

2331. "Anh Rohanta, em không đi. Trái tim em níu em lại. Em sẽ không lìa bỏ anh đang bị trói buộc. Em sẽ buông bỏ mạng sống ở đây."

2332. "Gã thợ săn kia đi đến kìa, với dáng vẻ dữ tợn, có vũ khí. Hôm nay, gã ấy sẽ giết chết chúng ta bằng gươm, thậm chí bằng giáo."

2333. Bị hành hạ vì nỗi sợ hãi, bị kinh hoàng vì nỗi sợ hãi, con hươu cái nhỏ đã bỏ chạy một chốc lát, rồi đã quay trở lại chấp nhận cái chết; nó đã làm một việc vô cùng khó làm.

2334. "Hai con nai này được tự do, lại luẩn quẩn ở bên con nai bị mắc bẫy, phải chăng chúng không muốn bỏ rơi con nai ấy, thậm chí vì lý do của mạng sống?"

2335. "Này thợ săn, chúng là hai đứa em có cùng xuất xứ, có chung một mẹ với ta. Chúng không muốn bỏ rơi ta, thậm chí vì lý do của mạng sống."

2336. "Bởi vì mẹ và cha thì mù lòa, không người dẫn dắt, có lẽ họ sẽ phải chết. Này thợ săn, xin ông hãy tha mạng sống cho năm người, xin ông hãy phóng thích anh trai của ta."

2337. "Ta đây sẽ phóng thích con nai đang phụng dưỡng mẹ cha. Mong rằng nai mẹ và nai cha được vui mừng, sau khi nhìn thấy con nai vĩ đại được tự do."

2338. “Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy con nai vĩ đại được tự do.”

2339. “Làm thế nào con có được sự phóng thích khi mạng sống đã bị dẫn dắt đi? Này con trai, tại sao người thợ săn đã giải thoát cho con khỏi cái cùm, khỏi cái bẫy?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 501. Rohantamigajātakaṃ

2340. Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ hadayaṅgaṃ hadayanissitaṃ, 1 subhāsitāhi vācāhi cittako maṃ amocayi.

2341. Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ hadayaṅgaṃ hadayanissitaṃ, subhāsitāhi vācāhi sutanā maṃ amocayi.

2342. Sutvā kaṇṇasukhaṃ vācaṃ hadayaṅgaṃ hadayanissitaṃ, subhāsitāhi sutvāna luddako maṃ amocayi.

2343. Evaṃ ānandito hotu saha dārehi luddako, yathā mayajja nandāma disvā rohantamāgataṃ.

2344. Nanu tvaṃ avacā 2 ludda migacammāni āhariṃ, atha kena nu vaṇṇena migacammāni nāhari.

2345. Āgamāceva 3 hatthatthaṃ kūṭapāsañca so migo, abajjhi tañca 4 migarājaṃ tañca muttā upāsare.

2346. Tassa me ahu saṃvego abbhuto lomahaṃsano, imaṃ cāhaṃ migaṃ haññe ajja hessāmi jīvitaṃ.

2347. Kīdisā te migā ludda kīdisā dhammikā migā, kathaṃ vaṇṇā kathaṃ sīlā bāḷhaṃ kho te 5 pasaṃsasi.

2348. Odātasiṅgā sucivāḷā jātarūpatacūpamā, pādā lohitakā tesaṃ añjitakkhā manoramā.

2349. Edisā te migā deva edisā dhammikā migā, mātāpettibharā deva na te so abhihārayuṃ.6

2350. Dammi nikkhasataṃ ludda thullañca7 maṇikuṇḍalaṃ, catuddasañca8 pallaṅkaṃ ummāpupphasirinnibhaṃ.9

1 6 hadayassitaṃ - Ma, Syā. abhihārituṃ - Ma; abhihārayiṃ - Syā; 2 avaca - Ma, Syā. abhihārayaṃ - PTS. 3 7 āgamañceva - Syā. thūlañca - Ma, Syā. 4 8 abajjhi taṃ - Ma, Syā. catussadañca - Ma, PTS; caturassañca - Syā. 5 9 ne - Ma, Syā. umāpupphasarinnibhaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 501. Bổn Sanh Nai Rohanta

2340. “Trong khi thốt lên lời nói êm tai, thấm vào trái tim, lắng đọng ở tim, Cittaka đã giải thoát cho con bằng những lời nói được khéo nói.

2341. Trong khi thốt lên lời nói êm tai, thấm vào trái tim, lắng đọng ở tim, Sutanā đã giải thoát cho con bằng những lời nói được khéo nói.

2342. Sau khi lắng nghe lời nói êm tai, thấm vào trái tim, lắng đọng ở tim, sau khi lắng nghe những lời khéo nói, người thợ săn đã giải thoát cho con.”

2343. “Mong rằng người thợ săn được vui mừng như vậy cùng với những người vợ, giống như chúng ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy Rohanta trở về.”

2344. “Này thợ săn, chẳng phải khanh đã nói rằng: ‘Thần sẽ mang về con nai hoặc tấm da nai’? Vậy thì vì lý do gì mà khanh đã không mang về con nai hay tấm da nai?”

2345. “Con nai ấy đã ở trong tay, và nó thật sự đã đi vào cái cùm, cái bẫy. Nó đã bị bắt, và nó là con nai chúa. Hai con khác, được tự do, đã luẩn quẩn ở bên con nai ấy.

2346. Sự chấn động, sự dựng đứng lông chưa từng có đã xảy ra ở thần đây. Và nếu thần giết chết con nai này, thần sẽ buông bỏ mạng sống ngày hôm nay.”

2347. “Này thợ săn, những con nai ấy là như thế nào, các con nai có đạo đức như thế nào, màu sắc ra sao, tánh hạnh ra sao mà khanh ca ngợi chúng lắm thế?”

2348. “Chúng có cặp sừng trắng sáng, chùm lông đuôi sạch sẽ, làn da tựa như vàng, các móng chân màu đỏ sẫm, hai con mắt long lanh, đáng yêu.

2349. Tâu bệ hạ, các con nai ấy là như thế ấy, là các con thú có đạo đức như thế ấy. Tâu bệ hạ, chúng đang phụng dưỡng mẹ cha. Thần đây đã không bắt chúng đem đi.”

2350. “Này thợ săn, trẫm sẽ ban thưởng một trăm tiền vàng lớn, bông tai ngọc ma-ni loại lớn, kiệu khiêng bốn bên đều lót nệm có màu sắc rực rỡ giống như màu hoa của cây bông vải, –

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 502. Cūḷahaṃsajātakaṃ

2351. Dve ca sādisiyo bhariyā usabhañca gavaṃ sataṃ, dhammena rajjaṃ kāressaṃ bahukāro mesi 1 luddaka.

2352. Kasī vaṇijjā 2 iṇadānaṃ uñchācariyāya 3 luddaka, etehi 4 dāraṃ posehi mā pāpaṃ akarā punan ”ti. 5

Rohantamigajātakaṃ.

6. CŪḶAHAṂSAJĀTAKAṂ 6

2353. Ete haṃsā pakkamanti vakkaṅgā 7 bhayameritā, harittaca hemavaṇṇa kāmaṃ sumukha pakkama.

2354. Ohāya maṃ ñātigaṇā ekaṃ pāsavasaṃ gataṃ, anapekkhamānā gacchanti kiṃ eko avahīyasi.8

2355. Pateva patataṃ seṭṭha natthi baddhe sahāyatā,9 mā anīghāya hāpesi kāmaṃ sumukha pakkama.

2356. Nāhaṃ dukkhaparetoti dhataraṭṭha tuvaṃ10 jahe, jīvitaṃ maraṇaṃ vā me tayā saddhiṃ bhavissati.

2357. Etadariyassa kalyāṇaṃ yaṃ tvaṃ sumukha bhāsasi, tañca vīmaṃsamānohaṃ11 patatetaṃ12 avassajiṃ.

2358. Apadena padaṃ yāti antalikkhe caro13 dijo, ārā pāsaṃ na bujjhi tvaṃ haṃsānaṃ pavaruttamo.14

2359. Yadā parābhavo hoti poso jīvitasaṅkhaye, atha jālañca pāsañca āsajjāpi na bujjhati.

1 8 mesa - Syā; me si - PTS. avahiyyasi - Ma, Syā. 2 9 kasivāṇijjā - Ma; sahāyakā - Syā. 10 kasivaṇijjā - Syā. tavaṃ - PTS. 3 11 uñchācariyā ca - Ma, Syā. vīmaṃsamānāhaṃ - Syā. 4 12 etena - Ma, Syā. patate taṃ - Syā; 5 akarī punāti - Ma, Syā. pata te taṃ - PTS. 6 13 haṃsajātakaṃ - Syā. antalikkhacaro - Ma, Syā. 7 14 vaṅkaṅgā - Syā. pavaruttama - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 502. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

2351. – thêm hai người vợ tương xứng, cùng với bò mộng và bò cái một trăm con. Này thợ săn, khanh là người có nhiều công đức đối với trẫm. Trẫm sẽ trị vì vương quốc một cách công minh.

2352. Này thợ săn, có các nghề trồng trọt, buôn bán, cho vay nợ, lượm lặt để mưu sinh, khanh hãy cấp dưỡng vợ bằng các nghề ấy, chớ có làm điều ác nữa.” Bổn Sanh Nai Rohanta. [501]

6. TIỂU BỔN SANH THIÊN NGA

(Lời trao đổi giữa thiên nga chúa Dhataraṭṭha và chim tướng Sumukha) 2353. “Các con thiên nga ấy bay đi rồi, các con chim run rẩy vì sợ hãi. Này Sumukha có lông vàng, có sắc vàng, khanh hãy bay đi như ý muốn.

2354. Đám thân quyến đã bỏ lại ta, ra đi không chờ đợi, khi một mình ta đã bị rơi vào bẫy, việc gì một mình khanh còn ở lại?

2355. Này vị cao cả của loài chim, khanh phải bay đi thôi! Không có tình bạn ở người bị giam cầm. Khanh chớ bỏ lỡ cơ hội khi chưa bị nguy khốn. Này Sumukha, khanh hãy bay đi như ý muốn.”

2356. “Thưa chim chúa Dhataraṭṭha, (nghĩ rằng): ‘Ngài bị dày vò bởi khổ đau,’ thần không thể bỏ rơi ngài. Thần sẽ cùng sống hay cùng chết với ngài.”

2357. “Này Sumukha, điều khanh nói là lời nói tốt lành của người cao thượng. Và trong khi xem xét về khanh, ta đã nói lời nói này: ‘Khanh hãy bay đi.’”

(Lời trao đổi giữa người thợ săn và hai con chim) 2358. “Loài chim di chuyển ở không trung, tiến tới một bước không phải dùng chân. Ngươi là ưu tú nhất trong số các con chim thiên nga, tại sao từ đằng xa ngươi đã không phát hiện ra cái bẫy?”

2359. “Khi con người có sự tiêu vong, ở vào giai đoạn cuối của mạng sống, thậm chí đã đến gần bên lưới giăng và bẫy sập cũng không nhận biết.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 502. Cūḷahaṃsajātakaṃ

2360. Ete haṃsā pakkamanti vakkaṅgā 1 bhayameritā, harittaca hemavaṇṇa tvañca taṃ 2 avahīyasi. 3

2361. Ete bhutvā pivitvā ca 4 pakkamanti vihaṅgamā, anapekkhamānā vakkaṅga 5 tvaññeveko 6 upāsasi.

2362. Kinnu tāyaṃ7 dijo hoti mutto baddhaṃ upāsasi, ohāya sakuṇā yanti kiṃ eko avahīyasi.3

2363. Rājo me so dijo mitto sakhā pāṇasamo ca me, neva naṃ vijahissāmi yāva kālassa pariyāyaṃ.

2364. Yo ca tvaṃ sakhino hetu8 pāṇaṃ cajitumicchasi, so te sahāyaṃ muñcāmi hotu rājā tavānugo.

2365. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi, yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā9 dijādhipaṃ.

2366. Kaccinnu10 bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ, kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusāsasi.11

2367. Kusalaṃ ceva me haṃsa atho haṃsa anāmayaṃ, atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusāsahaṃ.

2368. Kacci bhoto amaccesu doso koci na vijjati, kacci ārā amittā te chāyā dakkhiṇatoriva.

2369. Athopi me amaccesu doso koci na vijjati, atho ārā amittā te chāyā dakkhiṇatoriva.

2370. Kacci te sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī, puttarūpayasūpetā tava chandavasānugā.

2371. Atho me sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī, puttarūpayasūpetā mama chandavasānugā.

1 7 vaṅkaṅgā - Syā. tyāyaṃ - Ma. 2 8 tvaññeva - Ma, Syā; tvañca naṃ - PTS. hotu - PTS. 3 9 avahiyyasi - Ma, Syā. disvā muttaṃ - Ma, Syā. 4 10 bhutvā ca pitvā ca - Ma, Syā. kacci nu - Syā. 5 11 vakkaṅgā - Ma, PTS; vaṅkaṅgā - Syā. dhammena anusāsasi - Syā; 6 tvañceveko - Syā; tvaṃ ñev’ eko - PTS. dhammena-m-anusāsasi - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 502. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

2360. “Các con thiên nga ấy bay đi rồi, các con chim run rẩy vì sợ hãi. Này chim có lông vàng, có sắc vàng, có phải ngươi ở lại với chim kia?

2361. Này chim, các con chim ấy, sau khi ăn và uống xong, bay đi không chờ đợi, chỉ còn một mình ngươi hầu cận.

2362. Vậy con chim này là gì đối với ngươi? Ngươi được tự do, sao lại hầu cận kẻ bị giam cầm? Các con chim đã bỏ lại rồi ra đi, tại sao một mình ngươi còn ở lại?”

2363. “Chim ấy là vua, bạn bè, thân hữu của tôi, và sánh bằng mạng sống của tôi. Tôi sẽ không bao giờ rời bỏ chim ấy cho đến cuối cuộc đời.”

2364. “Vì nguyên nhân bạn bè mà ngươi muốn từ bỏ mạng sống, ta đây trả tự do cho bạn của ngươi. Chim thiên nga chúa hãy đi cùng với ngươi.”

2365. “Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy chim chúa được tự do.”

(Lời trao đổi giữa thiên nga chúa Dhataraṭṭha và đức vua) 2366. “Phải chăng bệ hạ được an khang? Phải chăng bệ hạ được vô sự? Phải chăng đất nước này được phồn thịnh và bệ hạ lãnh đạo một cách đúng đắn?”

2367. “Này chim thiên nga, trẫm được an khang. Và này chim thiên nga, trẫm được vô sự. Còn đất nước này được phồn thịnh, và trẫm lãnh đạo một cách đúng đắn.”

2368. “Phải chăng bất cứ lỗi lầm nào đều không tìm thấy ở các quan đại thần của bệ hạ? Phải chăng các kẻ thù đều tránh xa bệ hạ, tựa như bóng nắng không chiếu về phía nam?”

2369. “Bất cứ lỗi lầm nào cũng đều không tìm thấy ở các quan đại thần của trẫm. Và các kẻ thù đều tránh xa trẫm, tựa như bóng nắng không chiếu về phía nam.”

2370. “Phải chăng người vợ tương xứng với bệ hạ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của bệ hạ?”

2371. “Còn người vợ tương xứng với trẫm có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của trẫm.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 503. Sattigumbajātakaṃ

2372. Kacci te bahavo puttā sujātā raṭṭhavaḍḍhana, paññājavena sampannā sammodanti tato tato.

2373. Sataṃ eko ca me puttā dhataraṭṭha mayā sutā, tesaṃ tvaṃ kiccamakkhāhi nāvarajjhanti 1 te vaco.

2374. Upapannopi ce hoti jātiyā vinayena vā, atha pacchā kurute yogaṃ kicce 2 āpāsu 3 sīdati.

2375. Tassa saṃhīrapaññassa vivaro jāyate mahā, nattamandhova 4 rūpāni thullāni manussati. 5

2376. Asāre sārayogaññū matiṃ natveva vindati, sarabhova giriduggasmiṃ antarāyeva sīdati.

2377. Hīnajaccopi ce hoti uṭṭhātā dhitimā naro, ācārasīlasampanno nise aggīva bhāsati.

2378. Etaṃ me6 upamaṃ katvā putte vijjāsu vācaya,7 saṃvirūḷhetha medhāvī khettabījaṃva8 vuṭṭhiyā ”ti. Cūḷahaṃsajātakaṃ.9

7. SATTIGUMBAJĀTAKAṂ

2379. Migaluddo mahārājā pañcālānaṃ rathesabho, nikkhanto saha senāya ogaṇo vanamāgamā.

2380. Tatthaddasā10 araññasmiṃ takkarānaṃ kuṭiṃ kataṃ, tassā11 kuṭiyā nikkhamma suvo luddāni bhāsati.

1 6 nāvarujjhanti - Ma, Syā. ve - Syā, PTS. 2 7 kicche - Ma. ṭhāpaya - Syā. 3 8 āvāsu - Syā. khette bījaṃva - Ma, Syā. 4 9 rattimandhova - Ma, Syā. haṃsajātakaṃ chaṭṭhaṃ - Syā. 5 10 thūlāni manupassati - Ma, Syā; tatthaddasa - Syā. 11 phullāni-m-anupassati - PTS. tasmā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 503. Bổn Sanh Chim Két Sattigumba

2372. “Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, phải chăng bệ hạ có nhiều con trai có dòng dõi cao sang, được thành tựu trí tuệ nhạy bén, và thân thiện ở mọi nơi?”

2373. “Này chim chúa Dhataraṭṭha, trẫm có một trăm lẻ một người con trai, được nổi tiếng nhờ vào trẫm. Ngài hãy nói về phận sự của chúng, chúng không xao lãng lời nói của ngài.”

2374. “Dầu đã được sanh ra với dòng dõi hay tánh hạnh, mà thực hành việc rèn luyện chậm trễ thì sẽ đầu hàng khi có khó khăn, khi có các sự bất hạnh.

2375. Đối với người có trí tuệ bị suy giảm ấy, nghịch cảnh nảy sanh được quan trọng hóa, giống như người bị quáng gà, vào ban đêm nhìn thấy các hình thể được phóng đại.

2376. Người lầm tưởng cốt lõi ở điều không phải cốt lõi chẳng bao giờ đạt được sự hiểu biết, tựa như nai rừng gánh lấy tai họa ở khe núi hiểm trở.

2377. Dầu có dòng dõi thấp kém, mà là người sốt sắng, có nghị lực, đầy đủ hạnh kiểm và giới luật, vẫn tỏa sáng tựa như ngọn lửa trong bóng đêm.

2378. Hãy sử dụng ví dụ ấy của chim tôi và cho các con học tập các kiến thức. Người thông minh có thể trưởng thành, tựa như hạt giống ở thửa ruộng với cơn mưa.” Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga. [502]

7. BỔN SANH CHIM KÉT SATTIGUMBA

2379. Vị đại vương, đấng thủ lãnh xa binh của xứ Pañcāla, thích săn bắt nai, trong khi xuất hành cùng với đoàn quân, đã rời đám đông đi vào khu rừng.

2380. Ở nơi ấy, trong khu rừng, đức vua đã nhìn thấy căn chòi đã được dựng lên của bọn cướp. Từ trong căn chòi ấy, có con két bước ra và nói những lời hung dữ:

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 503. Sattigumbajātakaṃ

2381. Sampannavāhano poso yuvā sammaṭṭhakuṇḍalo, 1 sobhati lohituṇhīso divāsuriyova bhāsati.

2382. Majjhantike 2 sampaṭike 3 sutto rājā sasārathi, handassābharaṇaṃ sabbaṃ gaṇhāma sahasā 4 mayaṃ.

2383. Nisīthepi 5 rahodāni sutto rājā sasārathi, ādāya vatthaṃ maṇikuṇḍalañca hantvāna sākhāhi apattharāma. 6

2384. Kinnu ummattarūpova sattigumba pabhāsasi, durāsadā hi rājāno aggi pajjalito yathā.

2385. Atha tvaṃ patikoḷamba 7 matto thullāni gacchasi,8 mātari mayha9 naggāya kinnu tvaṃ vijigucchase.

2386. Uṭṭhehi samma taramāno rathaṃ yojehi sārathi, sakuṇā me na ruccanti10 aññaṃ gacchāma assamaṃ.

2387. Yutto ratho mahārāja yutto ca balavāhano, adhitiṭṭha mahārāja aññaṃ gacchāma assamaṃ.

2388. Konu meva gatā sabbe ye asmiṃ paricārakā, esa gacchati pañcālo mutto tesaṃ adassanā.

2389. Kodaṇḍakāni gaṇhatha sattiyo tomarāni ca, esa gacchati pañcālo mā vo muñcittha jīvitaṃ.11

2390. Athāparo paṭinandittha suvo lohitatuṇḍako,12 svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ, issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

2391. Tindukāni13 piyālāni madhuke kāsumāriyo, phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

2392. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā, tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

1 kuṇḍalī - Syā. 2 8 majjhanhike - Ma. gajjasi - Ma, Syā, PTS. 3 9 sampatike - Ma, Syā. mayhaṃ - Ma. 4 10 sāhasā - Ma. sakuṇo me na ruccati - Ma, Syā, PTS. 5 11 nissivepi - Syā. jīvataṃ - Ma. 6 12 avattharāma - Ma, Syā, PTS. lohitatuṇḍiko - Syā. 7 13 patikolamba - Ma, PTS; patikolumba - Syā. tiṇḍukāni - Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 503. Bổn Sanh Chim Két Sattigumba

(Lời chim két Sattigumba và kẻ cướp Patikoḷamba) 2381. “Người nam, còn trẻ tuổi, có cỗ xe hoàn hảo, có bông tai được đánh bóng, có khăn đội đầu màu đỏ, tỏa sáng, tựa như mặt trời chiếu sáng vào ban ngày.

2382. Bây giờ, vào lúc giữa trưa, vua với người đánh xe đã ngủ. Nào, chúng ta hãy dùng bạo lực đoạt lấy tất cả đồ trang sức của người này.

2383. Bây giờ vắng vẻ cũng như lúc nửa đêm, vua với người đánh xe đã ngủ. Chúng ta hãy lấy đi y phục và bông tai bằng ngọc ma-ni, rồi giết chết họ, và vùi lấp bằng những

cành cây.”

2384. “Này chim két Sattigumba, ngươi nói cái gì như là kẻ bị điên khùng vậy? Bởi vì, các vị vua là khó lại gần, giống như ngọn lửa đã bùng cháy.”

2385. “Này Patikoḷamba, giờ ngươi lại say sưa, nói năng thô tháo. Trong khi mẹ của chúng ta bị thiếu thốn, vậy ngươi còn ghê tởm điều gì?”

(Lời đức vua và người xa phu) 2386. “Này khanh, hãy mau dậy đi. Này xa phu, hãy thắng ngựa vào cỗ xe. Các con chim không làm ta vui thích. Chúng ta hãy đi đến chốn ẩn cư khác.”

2387. “Tâu đại vương, cỗ xe đã được thắng ngựa, đội quân và đoàn xe đã được sẵn sàng. Tâu đại vương, xin ngài bước lên. Chúng ta đi đến chốn ẩn cư khác.”

(Lời chim két Sattigumba) 2388. “Những kẻ nào sống ở nơi này, tất cả bọn ấy đã đi đâu rồi? Vua xứ Pañcāla ấy ra đi tự do, thoát khỏi tầm nhìn của chúng rồi.

2389. Các ngươi hãy cầm lấy các cây cung, các gươm đao, và các cây giáo. Vua xứ Pañcāla ấy ra đi rồi. Chớ để gã thoát khỏi các ngươi, còn sống sót.”

2390. Rồi, một con chim két khác, có mỏ đỏ, đã vui mừng đón tiếp: “Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.

2391. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây tinduka, piyāla, madhuka, kāsamārī ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

2392. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, tâu đại vương, xin bệ hạ hãy uống nước đã mang lại ấy nếu bệ hạ muốn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 503. Sattigumbajātakaṃ

2393. Araññaṃ uñchāya gatā ye asmiṃ paricārakā, sayaṃ uṭṭhāya gaṇhavho hatthā me natthi dātave.

2394. Bhadrako 1 vata yaṃ 2 pakkhī dvijo 3 paramadhammiko, atheso itaro pakkhī suvo luddāni bhāsati.

2395. Etaṃ hanatha bandhatha mā vo muñcittha jīvitaṃ, 4 iccevaṃ vipalantassa sotthiṃ 5 pattosmi assamaṃ.

2396. Bhātarosma mahārāja sodariyā ekamātukā, ekarukkhasmiṃ 6 saṃvaḍḍhā nānākhettagatā ubho.

2397. Sattigumbo ca corānaṃ ahañca isīnaṃ idha, asataṃ so sataṃ ahaṃ tena dhammena no vinā.

2398. Tattha 7 vadho ca bandho ca nikatī vañcanāni ca, ālopasahasākārā8 tāni so tattha sikkhati.

2399. Idha saccañca dhammo ca ahiṃsā saññamo9 damo, āsanūdakadāyīnaṃ aṅke vaddhosmi10 bhārata.11

2400. Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati sataṃ12 vā yadi vā asaṃ, sīlavantaṃ visīlaṃ vā vasaṃ tasseva gacchati.

2401. Yādisaṃ kurute mittaṃ yādisañcūpasevati, sopi tādisako hoti sahavāso hi13 tādiso.

2402. Sevamāno sevamānaṃ samphuṭṭho samphusaṃ paraṃ, saro diddho14 kalāpaṃ va ālittamupalimpati, upalepabhayā15 dhīro neva pāpasakhā siyā.

1 8 bhaddako - Ma, Syā. ālopā sāhasākārā - Ma, Syā, PTS. 2 9 vatayaṃ - Ma; vatāyaṃ - Syā; saṃyamo - Ma, Syā. 10 vat' ayaṃ - PTS. vaḍḍhosmi - Syā. 3 11 dijo - Ma, Syā, PTS. bhāradha - Ma. 4 12 jīvataṃ - Ma. santaṃ - Ma, Syā. 5 13 sotthī - Syā. sahavāsopi - Syā. 6 14 ekarukkhasmi - Syā. duṭṭho - Syā. 7 15 yattha - Syā. upalimpabhayā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 503. Bổn Sanh Chim Két Sattigumba

2393. Những người sống ở nơi này đã đi vào rừng nhặt trái cây. Xin bệ hạ hãy tự mình đứng dậy và chọn lấy, thần không có tay để dâng lên."

2394. "Con chim này quả thật là hiền thiện! Là con chim có đạo đức tuyệt vời. Còn con chim ấy ở nơi kia, con chim két nói những lời hung dữ rằng:

2395. 'Các ngươi hãy giết chết gã ấy, hãy bắt lấy gã. Chớ để gã thoát khỏi các ngươi, còn sống sót.' Trong khi nó lảm nhảm như vậy, trẫm đã đến được chốn ẩn cư này một cách bình yên."

2396. "Tâu đại vương, cả hai chúng tôi là anh em, có cùng xuất xứ, có chung một mẹ, đã được lớn lên ở cùng một thân cây, rồi đã đi đến hai mảnh đất khác nhau.

2397. Sattigumba ở với bọn cướp, còn thần ở nơi này với các vị ẩn sĩ. Nó ở giữa những kẻ xấu, thần giữa những người tốt, nên không thể không bị ảnh hưởng bởi tư cách của những người ấy.

2398. Tại nơi ấy, có sự giết chóc, sự bắt bớ, sự gian lận, và các sự lường gạt, sự cướp giật và các biểu hiện bạo lực; Sattigumba học theo các điều ấy ở nơi ấy.

2399. Ở nơi này, có sự chân thật, có thiện pháp, và sự không hãm hại, có sự thu thúc, có sự rèn luyện. Tâu vị cai quản đất nước, thần đã được lớn lên trong sự bảo bọc của những người có thói quen bố thí chỗ ngồi và nước uống cho khách lạ.

2400. Tâu bệ hạ, bởi vì khi hợp tác với người nào, là người tốt hay xấu, có giới hạnh hay không có giới hạnh, ta sẽ chịu sự ảnh hưởng của chính người ấy.

2401. Khi kết bạn với người như thế nào, và thân cận với người như thế nào, ta đây cũng trở thành người như thế ấy; bởi vì sự cộng trú là như thế.

2402. Người được phục vụ làm ô nhiễm người đang phục vụ mình, người được tiếp xúc làm ô nhiễm người khác đang tiếp xúc với mình, ví như mũi tên tẩm độc làm ô nhiễm

túi tên còn chưa bị nhiễm độc. Do nỗi sợ hãi sự ô nhiễm, bậc sáng trí không nên có bạn bè xấu xa.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 504. Bhallāṭiyajātakaṃ

2403. Pūtimacchaṃ kusaggena yo naro upanayhati, kusāpi pūti 1 vāyanti evaṃ bālūpasevanā.

2404. Tagarañca palāsena yo naro upanayhati, pattāpi surabhi 2 vāyanti evaṃ dhīrūpasevanā.

2405. Tasmā phala 3puṭasseva ñatvā sampākamattano, asante nopaseveyya 4 sante seveyya paṇḍito, asanto nirayaṃ nenti santo pāpenti suggatin ”ti. Sattigumbajātakaṃ.

8. BHALLĀṬIYA 5JĀTAKAṂ

2406. Bhallāṭiyo nāma ahosi rājā raṭṭhaṃ 6 pahāya migavaṃ acāri so, agamā girivaraṃ gandhamādanaṃ sampupphitaṃ7 kimpurisānuciṇṇaṃ.

2407. Sālūrasaṅghañca8 nisedhayitvā dhanuṃ kalāpañca9 so nikkhipitvā, upāgami vacanaṃ vattukāmo yatthaṭṭhitā kimpurisā ahesuṃ.

2408. Himaccaye hemavatāya tīre kimidhaṭṭhitā mantayavho abhiṇhaṃ, pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe kathaṃ vo10 jānanti manussaloke.

2409. Mallaṃ giriṃ11 paṇḍarakaṃ tikūṭaṃ sītodiyā12 anuvicarāma najjo, migā manusasāva nibhāsavaṇṇā jānanti no kimpurisāti13 ludda.

2410. Sukiccharūpaṃ paridevayavho āliṅgito cāsi piyo piyāya, pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe kimidha vane rodatha appatītā.

1 7 pūtī - PTS. supupphitaṃ - Ma, Syā. 2 8 surabhī - Syā, PTS. sāḷūrasaṅghañca - Ma. 3 9 patta - Ma; dhanukalāpañca - Syā, PTS. 10 palāsa - Syā. kathaṃ nu - Ma. 4 11 nūpaseveyya - Syā, PTS. mallagiriṃ - Syā. 5 12 bhallāṭiya - Ma, Syā, evaṃ sabbattha. sītodakā - Ma, Syā. 6 13 rajjaṃ - PTS. kimpurisā ca - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 504. Bổn Sanh Vua Bhallāṭiya

2403. Người nào bao bọc con cá thối bằng ngọn cỏ, các ngọn cỏ cũng toát ra mùi hôi thối; tương tự như vậy, do việc thân cận với những kẻ ngu dốt (sẽ bị tổn hại danh tiếng).

2404. Người nào bao bọc gỗ thơm bằng lá cây, các chiếc lá cũng tỏa ra mùi thơm; tương tự như vậy, do việc thân cận với các bậc sáng trí (sẽ đạt được tiếng tốt).

2405. Vì thế, sau khi biết được hậu quả dành cho bản thân tương tự như kết quả của chiếc lá và vật chứa đựng, người sáng suốt không nên thân cận những kẻ ác nhân, nên phục vụ các bậc thiện nhân. Những kẻ ác nhân dẫn lối vào địa ngục, các bậc thiện nhân giúp cho đạt được cảnh giới an vui.” Bổn Sanh Chim Két Sattigumba. [503]

8. BỔN SANH VUA BHALLĀṬIYA

2406. Xưa có vị vua tên là Bhallāṭiya. Vị vua ấy đã bỏ bê đất nước rồi đi săn thú. Đức vua đã đi đến ngọn núi cao quý Gandhamādana, nơi được trổ đầy hoa, được lai vãng bởi loài nhân điểu.

2407. Đức vua đã ngăn lại bầy chó săn, đã đặt cây cung và bó tên xuống, rồi đã đi đến gần nơi có hai nhân điểu đang đứng với ý định nói lời thăm hỏi (rằng):

2408. “Khi mùa đông đã qua đi, có phải hai ngươi thường đứng tâm sự ở đây, bên bờ sông Hemavatā? Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của con người. Ở thế giới nhân loại, người ta nhận biết hai ngươi như thế nào?”

2409. “Thưa thợ săn, chúng tôi đi du ngoạn đến núi Malla, đến các con sông Paṇḍaraka và Tikūṭa có nước mát lạnh. Chúng tôi là loài thú, có bề ngoài và dáng vóc tựa như con người; người ta nhận biết chúng tôi là ‘loài nhân điểu.’”

2410. “Là người yêu được người yêu ôm ấp, mà hai ngươi than van có vẻ vô cùng khổ sở. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, việc gì hai ngươi lại ủ rũ, khóc lóc ở đây, trong khu rừng?

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 504. Bhallāṭiyajātakaṃ

2411. Sukiccharūpaṃ paridevayavho āliṅgito cāsi piyo piyāya, pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe kimidha vane vilapatha appatītā.

2412. Sukiccharūpaṃ paridevayavho āliṅgito cāsi piyo piyāya, pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe kimidha vane socatha appatītā.

2413. Mayamekarattiṃ 1 vippavasimha ludda akāmakā aññamaññaṃ sarantā, tamekarattiṃ 2 anutappamānā socāma sā ratti punaṃ na hessati.

2414. Yamekarattiṃ 3 anutappathetaṃ dhanaṃ va naṭṭhaṃ pitaraṃ va petaṃ, pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe kathaṃ vināvāsamakappayittha.

2415. Yayimaṃ 4 nadiṃ passasi sīghasotaṃ nānādumacchadanaṃ 5 selakūṭaṃ, 6 tamme piyo uttari vassakāle mamañca maññaṃ7 anubandhatīti.

2416. Ahañca aṅkolakaṃ ocināmi atimuttakaṃ sattaliyothikañca,8 piyo ca me hohiti9 mālabhārī ahañca naṃ mālinī10 ajjhupessaṃ.

2417. Ahañcidaṃ kuravakaṃ ocināmi uddālakā pāṭalisinduvārakā,11 piyo ca me hohiti mālabhārī ahañca naṃ mālinī ajjhupessaṃ.

2418. Ahañca sālassa12 supupphitassa oceyya pupphāni karomi mālaṃ, piyo ca me hohiti mālabhārī ahañca naṃ mālinī ajjhupessaṃ.

1 7 mayekarattaṃ - Ma, Syā; maññe - Syā. 8 mayekarattiṃ - PTS. adhimuttakaṃ sattaliyodhikañca - Syā. 2 9 tamekarattaṃ - Ma, Syā. hehiti - Ma, Syā, evaṃ sabbattha. 3 10 yamekarattaṃ - Ma, Syā. mālini - Syā, evaṃ sabbattha. 4 11 yamimaṃ - Ma, Syā, PTS. pāṭalisindhuvārakā - Ma; 5 chādanaṃ - Ma; pātali sinduvāritā - Syā; chādana - Syā. pāṭalisinduvāritā - PTS. 6 12 selakūlaṃ - Ma, Syā. sālissa - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 504. Bổn Sanh Vua Bhallāṭiya

2411. Là người yêu được người yêu ôm ấp, mà hai ngươi than van có vẻ vô cùng khổ sở. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, việc gì hai ngươi lại ủ rũ, kể lể ở đây, trong khu rừng?

2412. Là người yêu được người yêu ôm ấp, mà hai ngươi than van có vẻ vô cùng khổ sở. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, việc gì hai ngươi lại ủ rũ, sầu muộn ở đây, trong khu rừng?”

2413. “Thưa thợ săn, chúng tôi đã miễn cưỡng sống xa nhau một đêm. Trong khi nhớ nhung lẫn nhau, trong khi hối tiếc một đêm ấy, chúng tôi sầu muộn (ước rằng): ‘Đêm ấy sẽ không xảy ra lần nữa.’”

2414. “Hai ngươi tiếc nuối một đêm ấy tựa như hai ngươi tiếc nuối tài sản bị mất mát, hay tiếc nuối người cha đã qua đời. Ta hỏi hai ngươi, những kẻ có cơ thể và dáng vóc của loài người, như thế nào hai ngươi đã phải chịu cuộc sống xa cách?”

2415. “Ngài hãy nhìn xem con sông này, có dòng nước chảy xiết giữa hai bờ đá, có sự che khuất bởi nhiều loại cây cối. Vào lúc trời mưa, người yêu của thiếp đã vượt qua con sông ấy, trong lúc nghĩ về thiếp rằng: ‘Nàng ấy bước theo sau.’

2416. Còn thiếp bận thu hái các loại hoa aṅkolaka này, hoa atimuttaka, hoa sattali, và hoa yothika, (nghĩ rằng): ‘Người yêu của ta sẽ đeo tràng hoa, và ta cũng sẽ đeo tràng hoa rồi đi đến bên chàng.’

2417. Rồi thiếp thu hái các loại hoa kuravaka, hoa uddālaka, hoa pāṭali, hoa sinduvāraka, (nghĩ rằng): ‘Người yêu của ta sẽ đeo tràng hoa, và ta cũng sẽ đeo tràng hoa rồi đi đến bên chàng.’

2418. Và sau khi thu hái các bông hoa của cây sāla khéo được nở rộ, thiếp làm tràng hoa, (nghĩ rằng): ‘Người yêu của ta sẽ đeo tràng hoa, và ta cũng sẽ đeo tràng hoa rồi đi đến bên chàng.’

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 504. Bhallāṭiyajātakaṃ

2419. Ahañca sālassa supupphitassa oceyya pupphāni karomi bhāraṃ, idañca no hohiti santharatthaṃ yatthajjamaṃ 1 viharissāmu 2 rattiṃ. 2420. Ahaṃ ca kho agaḷuṃ 3 candanañca silāya piṃsāmi pamattarūpā, piyo ca me hohiti rositaṅgo ahañca naṃ rositā ajjhupessaṃ. 2421. Athāgamā salilaṃ sīghasotaṃ nudaṃ sāle salaḷe 4 kaṇṇikāre, apūratha 5 tena muhuttakena sāyaṃ nadī āsi mayā suduttarā. 2422. Ubhosu tīresu mayaṃ tadā ṭhitā sampassantā ubhayo aññamaññaṃ, sakimpi rodāma sakiṃ hasāma kicchena no agamā 6 saṃvarī 7 sā. 2423. Pāto ca8 kho uggate sūriyamhi catukkaṃ nadiṃ uttariyāna ludda, āliṅgiyā aññamaññaṃ mayaṃ ubho sakimpi rodāma sakiṃ hasāma. 2424. Tīhūnakaṃ satta satāni ludda yamidha mayaṃ vippavasimha pubbe, vāsekimaṃ9 jīvitaṃ bhūmipāla konīdha kantāya vinā vaseyya. 2425. Āyuñca vo kīvatako nu samma sacepi jānātha vadetha āyuṃ, anussavā vaddhato10 āgamā vā akkhātha me taṃ avikampamānā. 2426. Āyuñca no

vassasahassaṃ11 ludda na cantarā pāpako atthi rogo, appañca12 dukkhaṃ sukhameva bhiyyo avītarāgā vijahāma jīvitaṃ. 2427. Idañca sutvāna amānusānaṃ bhallāṭiyo ittaraṃ13 jīvitanti, nivattatha na migavadhaṃ acāri14 adāsi dānāni abhuñji bhoge.

1 8 yatthajjimaṃ - Ma, Syā. pātova - Ma. 2 9 viharissāma - Ma, Syā. vassekimaṃ - Ma, Syā. 3 10 aggalu - Syā; akaluṃ - PTS. vuḍḍhato - Ma, Syā. 4 11 salale - Syā. vassasahassa - Syā, PTS. 5 12 āpūratha - Ma; appaṃva - Syā. 13 āpūrathe - Syā. ittara - Ma. 6 14 āgamā - Ma. migavaṃ acari - Ma, Syā; 7 saṃbarī - Syā. migavaṃ acāri - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 504. Bổn Sanh Vua Bhallāṭiya

2419. Và sau khi thu hái các bông hoa của cây sāla khéo được nở rộ, thiếp làm thành đống (nghĩ rằng): ‘Cái này sẽ dùng làm tấm trải cho chúng ta, là nơi mà hôm nay chúng ta sẽ sống qua đêm này.’

2420. Và thiếp nghiền quế và trầm hương ở tảng đá cho đến khi nát vụn, (nghĩ rằng): ‘Người yêu của ta sẽ có thân thể được tẩm hương, và ta cũng sẽ được tẩm hương rồi đi đến bên chàng.’

2421. Sau đó, thiếp đã đi đến con sông có dòng nước chảy xiết, mang theo các loại bông hoa sāla, hoa salaḷa, hoa kaṇṇikāra. Trong khoảnh khắc ấy, con sông này đã tràn đầy; nó đã trở nên vô cùng khó vượt qua đối với thiếp.

2422. Khi ấy, cả hai chúng tôi đứng ở hai bên bờ sông, người này nhìn người kia. Thậm chí, chúng tôi đã cùng khóc, chúng tôi đã cùng cười. Đối với chúng tôi, đêm ấy đã qua đi một cách khó khăn.

2423. Rồi vào buổi sáng, khi mặt trời đã mọc lên, sau khi vượt qua con sông cạn khô, thưa thợ săn, cả hai chúng tôi đã ôm ấp lẫn nhau. Thậm chí, chúng tôi đã cùng khóc, chúng tôi đã cùng cười.

2424. Thưa thợ săn, thiếu ba năm nữa là đủ bảy trăm năm, ở nơi này, trước đây chúng tôi đã sống xa nhau. Tâu đấng hộ quốc, vậy người nào ở nơi đây có thể sống cuộc sống này thiếu vắng người vợ một năm?”

2425. “Này các bạn, vậy tuổi thọ của các bạn là bao nhiêu? Nếu các bạn biết, xin các bạn hãy nói về tuổi thọ (của các bạn) theo truyền thuyết, hay do sự truyền thừa từ bậc trưởng thượng. Xin các bạn hãy trả lời cho trẫm điều ấy, không phải run sợ.”

2426. “Thưa thợ săn, tuổi thọ của chúng tôi là một ngàn năm, trong khoảng thời gian ấy không có tai họa, không có bệnh hoạn, ít khổ đau, còn hạnh phúc thì vượt trội. Chúng tôi lìa bỏ mạng sống, với sự luyến ái còn chưa vơi.”

2427. Và sau khi nghe được điều này của hai phi nhân, đức vua Bhallāṭiya (nghĩ rằng): “Mạng sống là ngắn ngủi,” rồi đã quay trở về, đã không đi săn thú, đã ban phát các vật thí, đã thọ hưởng các của cải.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 505. Somanassajātakaṃ

2428. Idañca sutvāna amānusānaṃ sammodatha mā kalahaṃ akattha, mā vo tapī 1 attakammāparādho yathāpi te kimpurisekarattiṃ. 2 2429. Idañca sutvāna amānusānaṃ sammodatha mā vivādaṃ akattha, mā vo tapī attakammāparādho yathāpi te kimpurisekarattiṃ. 2430. Vividha 3-adhimanā suṇomahaṃ vacanapathaṃ tava 4 atthasaṃhitaṃ, muñca 5 giraṃ nudaseva me daraṃ samaṇa sukhāvaha jīva me ciranti. Bhallāṭiyajātakaṃ.

9. SOMANASSAJĀTAKAṂ

2431. Ko taṃ hiṃsati heṭheti kiṃ 6 dummano socasi appatīto, kassajja mātāpitaro rudantu kvajja setu nihato pathavyā. 2432. Tuṭṭhosmi deva tava dassanena cirassa passāmi 7 taṃ bhūmipāla, ahiṃsako reṇumanuppavissa puttena te heṭhayitosmi deva. 2433. Āyantu dovārikā khaggabaddhā8 kāsāviyā yantu antepuraṃ taṃ,9 gantvāna10 taṃ somanassaṃ kumāraṃ chetvāna sīsaṃ varamāharantu. 2434. Pesitā rājino dūtā kumāraṃ etadabravuṃ, issarena vitiṇṇosi vadhappattosi11 khattiya. 2435. Sa rājaputto paridevayanto dasaṅguliṃ añjaliṃ paggahetvā, ahampi icchāmi janinda daṭṭhuṃ jīvaṃ panetvā12 paṭidassayātha.13

1 tappi - Syā. 2 8 ekarattaṃ - Ma, Syā. bandhā - Ma, Syā. 3 9 vividhaṃ - Ma, PTS. antepurantaṃ - Ma, Syā; 4 vata - Syā; tavam - PTS. antepuran taṃ - PTS. 5 10 muñcaṃ - Ma, Syā. hantvāna - Ma, Syā, PTS. 6 11 kinnu - PTS. vadhaṃ pattosi - Ma, Syā. 7 12 cirassaṃ passāmi - Ma, Syā; jīvaṃ maṃ netvā - Ma, Syā. 13 cirass’ apassāmi - PTS. paṭidassayetha - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 505. Bổn Sanh Hoàng Tử Somanassa

(Lời đức Thế Tôn) 1 2428. “Và sau khi nghe được điều này của hai phi nhân, các vị hãy thân thiện với nhau, chớ gây ra sự cãi cọ. Các vị chớ có sự hối tiếc, chớ có lỗi lầm ở hành động của bản thân. Các vị cũng chớ có giống như câu chuyện một đêm (xa cách) của loài nhân điểu.

2429. Và sau khi nghe được điều này của hai phi nhân, các vị hãy thân thiện với nhau, chớ gây ra sự tranh cãi. Các vị chớ có sự hối tiếc, chớ có lỗi lầm ở hành động của bản thân. các vị cũng chớ có giống như câu chuyện một đêm (xa cách) của loài nhân điểu.”

(Lời hoàng hậu Mallikā) 2430. “Thiếp chú tâm lắng nghe phương thức trình bày của Ngài, có tính đa dạng, liên hệ đến lợi ích. Trong khi cất lên giọng nói, Ngài đã xua đi nỗi lo lắng của thiếp. Thưa vị Sa-môn, thưa bậc đem lại sự an lạc cho thiếp, cầu mong Ngài sống lâu.” Bổn Sanh Vua Bhallāṭiya. [504]

9. BỔN SANH HOÀNG TỬ SOMANASSA

(Lời đức vua) 2431. “Người nào hãm hại và xúc phạm ngài? Tại sao ngài lại có vẻ buồn bã, ủ rũ, và sầu muộn? Hôm nay, cha mẹ của người nào phải khóc lóc? Hôm nay, người nào bị đánh đập, phải nằm dài ở mặt đất?”

(Lời vị đạo sĩ giả hiệu) 2432. “Tâu bệ hạ, thần được vui mừng do việc nhìn thấy bệ hạ. Tâu đấng hộ quốc, lâu nay thần không gặp bệ hạ. Tâu bệ hạ, thần là người không hãm

hại, mà Reṇu, con trai của bệ hạ, đã đột nhập và xúc phạm thần.”

2433. “Các ngự lâm quân mang gươm hãy lại đây. Các đao phủ hãy đi đến nội cung ấy. Các ngươi hãy giết chết hoàng tử Somanassa ấy, hãy chặt đứt cái đầu cao quý rồi mang lại.”

2434. Các sứ giả của đức vua được phái đi đã nói điều này với vị hoàng tử: “Tâu vị Sát-đế -lỵ, ngài đã bị chúa thượng phế bỏ, ngài đã phạm tội chết.”

2435. Vị hoàng tử ấy, trong lúc than khóc, đã chắp lại mười ngón tay đưa lên (nói rằng): “Ta cũng muốn gặp vị chúa của loài người. Các ngươi hãy dẫn ta đi trong lúc ta còn sống. Các ngươi hãy để ta diện kiến phụ vương.”

1 Hai câu kệ kế tiếp là lời nhắn nhủ của đức Thế Tôn đến đức vua Pasenadi và hoàng hậu Mallikā thông qua câu chuyện liên quan trong thời quá khứ (JaA. iv, 437 - 444).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 505. Somanassajātakaṃ

2436. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā rañño puttaṃ adassayuṃ, putto ca pitaraṃ disvā dūratovajjhabhāsatha. 2437. Āgañchuṃ 1 dovārikā khaggabaddhā kāsāviyā hantu 2 mamaṃ janinda, akkhāhi me pucchito etamatthaṃ aparādho konidha 3 mamajja atthi. 2438. Sāyañca pāto udakaṃ sajāti aggiṃ sadā paricaratappamatto, 4 taṃ tādisaṃ saṃyataṃ brahmacāriṃ kasmā tuvaṃ brūsi gahapatīti. 5 2439. Tālā ca mūlā ca phalā ca deva pariggahā vividhā santimassa, te rakkhati gopayatappamatto brāhmaṇo gahapati tena hoti. 6 2440. Saccaṃ kho etaṃ vadasi kumāra pariggahā vividhā santimassa, te rakkhati gopayatappamatto brāhmaṇo7 gahapati tena hoti. 2441. Suṇantu mayhaṃ parisā samāgatā sanegamā jānapadā ca sabbe, bālāyaṃ bālassa vaco nisamma ahetunā ghātayate8 janindo. 2442. Daḷhasmi mūle visate virūḷhe dunnikkhayo9 veḷu pasākhajāto, vandāmi pādāni tavaṃ10 janinda anujāna maṃ pabbajissāmi deva. 2443. Bhuñjassu bhoge vipulaphale11 kumāra sabbañca te issariyaṃ dadāmi, ajjeva tvaṃ kurunaṃ12 hohi rājā mā pabbaji13 pabbajjā hi dukkhā. 2444. Kinnūdha deva tavamatthi bhogo14 pubbevahaṃ devaloke ramissaṃ, rūpehi saddehi atho rasehi gandhehi phassehi manoramehi.

1 7 āgacchuṃ - Ma, Syā; sa brāhmaṇo - Ma. 8 āgañchu - PTS. ghātayate maṃ - Ma, Syā. 2 9 hantuṃ - Syā. dunnikkayo - Ma. 3 10 ko nidha - Ma; konīdha - Syā, PTS. tava - Ma, Syā. 4 11 pāricaratappamatto - Ma; vipule - Ma, Syā, PTS. 12 paricaraṇappamatto - PTS. kurūnaṃ - Ma, Syā. 5 13 gahappatī ti - Ma, Syā. pabbajī - Ma, PTS. 6 14 tasmā ahaṃ brūmi gahappatī ti - Ma, Syā. bhogā - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 505. Bổn Sanh Hoàng Tử Somanassa

2436. Sau khi nghe lời nói ấy của vị hoàng tử, họ đã để cho hoàng tử gặp đức vua. Và người con trai, sau khi nhìn thấy vua cha, từ đằng xa đã thưa rằng:

2437. “Các ngự lâm quân mang gươm và các đao phủ đã đi đến để giết chết con. Tâu vị chúa của loài người, được hỏi, xin cha hãy giải thích việc ấy cho con. Hôm nay, con có lỗi lầm gì ở đây?”

2438. “Là người sáng và chiều lội xuống nước (rửa tội), luôn luôn thờ phượng ngọn lửa, không xao lãng, vì sao con lại gọi vị ấy, bậc đã thu thúc, có Phạm hạnh như thế ấy, là ‘gia chủ’?”

2439. “Tâu phụ vương, các rau cải, các rễ củ, và các trái cây là các vật sở hữu nhiều loại của người này. Gã bảo vệ, gìn giữ chúng, không xao lãng; vì việc ấy, vị Bà-la-môn trở thành người gia chủ.”

2440. “Này hoàng tử, điều con nói ấy quả là sự thật. Người này có các vật sở hữu nhiều loại. Gã bảo vệ, gìn giữ chúng, không xao lãng; vì việc ấy, vị Bà- la-môn trở thành người gia chủ.”

2441. “Này các đồ chúng đã tụ tập lại, cùng các thị dân, và tất cả dân chúng, các người hãy lắng nghe ta: ‘Người này là kẻ ngu; sau khi nghe theo lời nói của kẻ ngu, vị chúa của loài người ra lệnh giết hại không có nguyên nhân.

2442. Khi phần rễ được vững chắc, đã được lan rộng, đã được lớn mạnh, cây tre đã mọc nhánh thì khó dời đi. Tâu vị chúa của loài người, con xin đảnh lễ các bàn chân của người. Tâu bệ hạ, xin cha hãy cho phép con. Con sẽ xuất gia.”

2443. “Này hoàng tử, con hãy hưởng thụ các của cải có hiệu quả lớn lao, và trẫm ban cho con toàn bộ vương quyền. Ngay hôm nay, con hãy là đức vua của xứ Kuru. Con chớ có xuất gia, bởi vì xuất gia là khổ.”

2444. “Tâu bệ hạ, vậy có cái gì ở nơi này là vật hưởng thụ của bệ hạ? Trước đây, ở thế giới chư Thiên, con đã vui sướng với các sắc, với các thinh, rồi với các vị, với các hương, với các xúc, với các pháp làm thích ý.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 505. Somanassajātakaṃ

2445. Bhuttā me 1 bhogā tidivasmi 2 deva parivāritā 3 accharānaṃ 4 gaṇena, tuvañca 5 bālaṃ paraneyyaṃ viditvā na tādise rājakule vaseyyaṃ.

2446. Sacāhaṃ 6 bālo paraneyyohamasmi 7 ekāparādhaṃ khama putta mayhaṃ, punāpi 8 ce edisakaṃ bhaveyya yathāmati somanassaṃ 9 karohi.

2447. Anisamma kataṃ kammaṃ anavatthāya cintitaṃ, bhesajjasseva vebhaṅgo vipāko hoti pāpako.

2448. Nisamma ca kataṃ kammaṃ sammāvatthāya cintitaṃ, bhesajjasseva sampatti vipāko hoti bhadrako.

2449. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu asaññato pabbajito na sādhu, rājā na sādhu anisammakārī yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.

2450. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma dipampati, nisammakārino rāja yaso kitti ca vaḍḍhati.

2451. Nisamma daṇḍaṃ paṇayeyya issaro vegākataṃ tapate10 bhūmipāla, sammāpaṇidhi11 ca narassa atthā anānutappā te bhavanti pacchā.

2452. Anānutappāni hi ye karonti vibhajja kammāyatanāni loke, viññuppasatthāni12 sukhudrayāni bhavanti vaddhānumatāni13 tāni.

2453. Āgañchuṃ14 dovārikā khaggabaddhā kāsāviyā hantu15 mamaṃ janinda, mātu ca16 aṅkasmiṃ17 ahaṃ nisinno ākaḍḍhito sahasā tehi deva.

1 10 bhuttā ca me - Ma, Syā. vegā kataṃ tappati - Ma, Syā. 2 11 tidivasmiṃ - Ma, Syā. sammāpaṇīdhī - Ma; 3 parivārito - Syā. sammāpaṇidhī - Syā. 4 12 accharāsaṃ - Syā, PTS. viññūpasatthāni - Syā, PTS. 5 13 tavañca - PTS. buddhānumatāni - Ma, Syā. 6 14 sacc' āhaṃ - PTS. āgacchuṃ - Ma, Syā; 7 paraneyyo asmi - Ma, Syā; āgañchu - PTS. 15 paraneyy' āham asmi - PTS. hantuṃ - Syā. 8 16 punapi - Ma, Syā, PTS. mātuñca - Ma; 9 yathāmatiṃ somanassa - Ma, Syā; mātucca - PTS. 17 yathāmatiṃ somanassaṃ - PTS. aṅkasmi - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 505. Bổn Sanh Hoàng Tử Somanassa

2445. Tâu bệ hạ, ở cõi Trời, con đã hưởng thụ các của cải được vây quanh bởi đoàn tiên nữ. Và sau khi biết được quyền lực của bệ hạ có thể bị người khác lèo lái, con không nên sống ở gia đình vua chúa như thế ấy."

2446. "Nếu trẫm là kẻ ngu, nếu trẫm là có thể bị người khác lèo lái, này con trai, hãy tha thứ cho trẫm một lần lầm lỗi. Nếu việc như thế này xảy ra lần nữa, này Somanassa, con hãy làm theo ý nghĩ của con."

2447. "Hành động đã được làm không suy xét trước, đã được suy nghĩ không cân nhắc, tựa như sự thất bại của phương thuốc, kết quả đạt được là xấu xa.

2448. Và hành động đã được làm sau khi suy xét, đã được suy nghĩ sau khi cân nhắc đúng đắn, tựa như sự thành công của phương thuốc, kết quả đạt được là tốt đẹp.

2449. Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt. Bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt. Vị vua có hành động không suy xét, là không tốt. Người sáng suốt có sự phẫn nộ, việc ấy là không tốt. 1

2450. Vị Sát-đế-lỵ nên suy xét rồi mới hành động. Bậc chúa tể một phương không thể không suy xét. Tâu bệ hạ, người hành động sau khi suy xét có danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng.

2451. Tâu đấng hộ quốc, vị quân vương nên suy xét rồi mới ấn định hình phạt. Vị vua có thể hối hận về việc đã được làm một cách vội vã. Và các quyết định đúng đắn vì lợi ích của con người sẽ không là các nỗi hối tiếc cho bệ hạ về sau này.

2452. Bởi vì những người nào, sau khi đã phân tích các loại nghiệp ở thế gian, rồi làm các việc không gây ra sự hối tiếc, các việc ấy được khen ngợi bởi những vị hiểu biết, là các nguồn tạo ra sự an lạc, được tán thành bởi các bậc trưởng thượng.

2453. Tâu vị chúa của loài người, các ngự lâm quân mang gươm và các đao phủ đã đi đến để giết chết con. Và tâu bệ hạ, con đang ngồi bên cạnh mẫu hậu thì đã bị bọn chúng lôi đi bằng bạo lực.

1 Hai câu kệ 2449 và 2450 giống hai câu kệ 634 và 635 của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 189).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 506. Campeyyajātakaṃ

2454. Kaṭukamhi 1 sambādhaṃ sukicchapatto 2 madhuraṃ piyaṃ 3 jīvitaṃ laddhu 4 rāja, kicchenāhaṃ 5 ajja vadhā pamutto 6 pabbajjamevābhimanohamasmi.

2455. Putto tavāyaṃ 7 taruṇo sudhamme anukampako somanasso kumāro, taṃ yācamāno na labhāmi sajja8 arahāsi9 naṃ yācitave tuvampi.

2456. Ramassu bhikkhācariyāya putta nisamma dhammesu paribbajassu, sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṃ anindito brahmamupehi10 ṭhānaṃ.

2457. Acchariyarūpaṃ11 vata yādisañca dukkhitaṃ maṃ dukkhāpayase sudhamme, yācassu puttaṃ iti vuccamānā bhiyyova ussāhayase kumāraṃ.

2458. Ye vippamuttā anavajjabhojino,12 parinibbutā lokamimaṃ caranti, tamariyamaggaṃ paṭipajjamānaṃ na ussahe vārayituṃ kumāraṃ.

2459. Addhā have sevitabbā sapaññā bahussutā ye bahuṭhānacintino, yesāyaṃ sutvāna subhāsitāni appossukkā vītasokā sudhammā ”ti. Somanassajātakaṃ.

10. CAMPEYYAJĀTAKAṂ

2460. Kā nu vijjurivābhāsi osadhī viya tārakā, devatā nusi gandhabbī na taṃ maññāmi mānusiṃ.13

2461. Namhi devī na gandhabbī na mahārāja mānusī, nāgakaññamhi14 bhaddante15 atthenamhi idhāgatā.

1 8 kaṭukañhi - Ma; svajja - Ma, Syā. 9 kaṭukaṃ hi - Syā, PTS. arahasi - Ma, Syā. 2 10 sukicchaṃ patto - Ma, Syā. upeti - PTS. 3 11 madhurampi yaṃ - Ma. acchera rūpaṃ - Ma. 4 12 laddha - Ma, PTS; laddhaṃ - Syā. bhogino - Ma. 5 13 kicchenahaṃ - Ma, PTS. mānusī - Syā. 6 14 vadhāya mutto - Syā. nāgakaññāsmi - Ma, Syā. 7 15 vatāyaṃ - PTS. bhadante - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 506. Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya

2454. Tâu bệ hạ, con đã gặp phải sự trở ngại cay đắng, vô cùng đau đớn, để đạt được mạng sống ngọt ngào, yêu quý. Hôm nay, con được thoát khỏi cái chết một cách khó khăn. Con có ý dứt khoát về việc xuất gia.”

2455. “Này hoàng hậu Sudhammā, người con trai này của nàng, hoàng tử Somanassa, còn trẻ, và có lòng thương xót. Hôm nay, trong khi nó cầu xin điều ấy, trẫm đây không chấp nhận. Nàng cũng thích hợp để thuyết phục con (bỏ ý định xuất gia).”

2456. “Này con trai, con hãy vui thích việc thực hành khất thực. Sau khi suy xét về các pháp, con hãy xuất gia. Sau khi dẹp bỏ hình phạt đối với tất cả chúng sanh, con không bị chê trách, con hãy tiến đến vị thế Phạm thiên.”

2457. “Điều như thế này có vẻ kỳ lạ thật đấy! Này hoàng hậu Sudhammā, trẫm đang khổ, nàng lại khiến cho trẫm phải khổ. Trong khi được nói rằng: ‘Nàng hãy thuyết phục con trai (bỏ ý định xuất gia),’ nàng còn khuyến khích hoàng tử thêm nữa.”

2458. “Các vị nào đã được giải thoát, có sự thọ hưởng không bị chê trách, đã được hoàn toàn diệt tắt, đang sống ở thế gian này, thiếp không ra sức để ngăn cản hoàng tử thực hành đạo lộ cao thượng của các vị ấy.

2459. Quả thật, đúng vậy, nên thân cận các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, là những vị có suy nghĩ về nhiều lãnh vực. Sau khi lắng nghe các lời thiện thuyết của những vị này, thiếp đây ít ham muốn, không còn sầu muộn, có thiện pháp.” Bổn Sanh Hoàng Tử Somanassa. [505]

10. BỔN SANH RỒNG CHÚA CAMPEYYA

2460. “Người nữ nào chiếu sáng tựa như tia chớp, tựa như ngôi sao osadhī? Có phải nàng là vị Thiên nhân, hay nữ Càn-thát-bà? Trẫm không nghĩ rằng nàng là loài người.”

2461. “Thưa đại vương, thiếp không phải là Thiên nữ, không phải nữ Càn- thát-bà, không phải loài người. Thưa bậc đức độ, thiếp là con gái của loài rồng. Vì công việc mà thiếp đã đi đến nơi này.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 506. Campeyyajātakaṃ

2462. Vibbhantacittā kupitindriyāsi nettehi te vārigaṇā savanti, kinte naṭṭhaṃ kimpana patthayānā idhāgatā nāri tadiṅgha brūhi. 2463. Yamuggatejo uragoti cāhu nāgoti taṃ 1 āhu janā janinda, tamaggahī puriso jīvikattho taṃ bandhanā muñca patī mameso. 2464. Kathaṃ nvayaṃ balaviriyūpapanno hatthattha māgañchi 2 vaṇibbakassa, 3 akkhāhi me nāgakaññe tamatthaṃ kathaṃ 4 vijānemu gahītanāgaṃ. 2465. Nagarampi nāgo bhasmaṃ kareyya tathā hi so balaviriyūpapanno, dhammañca nāgo apacāyamāno tasmā parakkamma tapo karoti. 2466. Cātuddasiṃ paṇṇarasiñca 5 rāja catuppathe sammati nāgarājā, tamaggahī puriso jīvikattho taṃ bandhanā muñca patī mameso. 2467. Soḷasitthī 6sahassāni āmuttamaṇikuṇḍalā, vārigehasayā nārī tāpi taṃ saraṇaṅgatā. 2468. Dhammena mocehi asāhasena gāmena nikkhena gavaṃ satena, ossaṭṭhakāyo urago carātu puññatthiko muccatu 7 bandhanasmā. 2469. Dhammena mocemi asāhasena gāmena nikkhena gavaṃ satena, ossaṭṭhakāyo urago carātu puññatthiko muccatu bandhanasmā. 2470. Dammi nikkhasataṃ ludda thullañca8 maṇikuṇḍalaṃ, catussadaṃ ca9 pallaṅkaṃ ummāpuppha10siriṃnibhaṃ.11 2471. Dve ca sādisiyo bhariyā usabhañca gavaṃ sataṃ, ossaṭṭhakāyo urago carātu puññatthiko muccatu bandhanasmā.

1 naṃ - Ma, Syā. 2 8 hatthatta māgacchi - Ma; thūlañca - Ma, Syā. 9 hatthatthamāgacchi - Syā. caturassañca - Syā. 3 10 vanibbakassa - Ma, Syā, PTS. umāpuppha - Ma; 4 kataṃ - Syā. ummārapuppha - Syā. 5 11 pañcadasiṃ ca - Ma; pannarasiñca - PTS. sarinnibhaṃ - Ma; 6 soḷasitthi - Ma, PTS. sannibhaṃ - Syā; 7 muñcatu - Ma, Syā, PTS, evaṃ sabbattha. sirinnibhaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 506. Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya

2462. “Nàng có tâm bị tản mác, các giác quan bị đờ đẫn. Những dòng lệ tuôn trào từ hai con mắt của nàng. Nàng đã bị mất mát cái gì? Hơn nữa, trong khi ước nguyện điều gì mà nàng đã đi đến nơi này? Nào, hỡi cô nương, nàng hãy nói ra điều ấy.”

2463. “Tâu vị chúa của loài người, người ta đã gọi con vật có oai lực dữ dằn là ‘rắn’ và đã gọi chàng ấy là ‘rồng.’ Gã đàn ông đã bắt lấy chàng ấy vì mục đích kiếm sống. Hãy giải thoát cho chàng ấy khỏi sự trói buộc. Chàng ấy là chồng của thiếp.”

2464. “Vậy làm thế nào mà con rồng được sanh ra với sức lực và dũng mãnh này đã rơi vào bàn tay của kẻ cùng khổ? Hỡi nàng con gái của loài rồng, nàng hãy giải thích ý nghĩa ấy cho trẫm. Làm thế nào chúng tôi có thể nhận biết về con rồng đã bị bắt?”

2465. “Rồng chúa có thể làm cho cả thành phố trở thành tro bụi, bởi vì chàng ấy được sanh ra với sức lực và dũng mãnh như thế ấy. Và trong khi tôn kính pháp tu tập, vì thế rồng chúa đã nỗ lực (kiềm chế) và thực hành hạnh khắc khổ.

2466. Tâu bệ hạ, vào ngày mười bốn và mười lăm, rồng chúa tịnh cư ở ngã tư đường. Gã đàn ông đã bắt lấy chàng ấy vì mục đích kiếm sống. Hãy giải thoát cho chàng ấy khỏi sự trói buộc. Chàng ấy là chồng của thiếp.

2467. Mười sáu ngàn nữ nhân có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma- ni, các nàng có nhà ở dưới nước, các nàng ấy đã đến nương tựa ở chàng.

2468. Bệ hạ hãy giải thoát cho rồng chúa đúng theo pháp, không bằng bạo lực, bằng ngôi làng, bằng tiền vàng lớn, bằng một trăm bò cái. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc.”

2469. “Trẫm sẽ giải thoát cho rồng chúa đúng theo pháp, không bằng bạo lực, bằng ngôi làng, bằng tiền vàng lớn, bằng một trăm bò cái. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc.

2470. Này thợ săn, trẫm sẽ ban thưởng một trăm tiền vàng lớn, bông tai ngọc ma-ni loại lớn, kiệu khiêng bốn bên đều lót nệm có màu sắc rực rỡ giống như màu hoa của cây bông vải, 1 –

2471. – thêm hai người vợ tương xứng, cùng với bò mộng và bò cái một trăm con. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc.”

1 Câu kệ 2470 và nửa câu kệ kế tiếp giống như câu kệ 2350 và nửa câu kệ 2351 ở các trang 31 và 33.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 506. Campeyyajātakaṃ

2472. Vināpi dānā tava vacanaṃ janinda, muñcemu taṃ 1 uragaṃ bandhanasmā, ossaṭṭhakāyo urago carātu puññatthiko muccatu bandhanasmā. 2473. Mutto campeyyako nāgo rājānaṃ etadabravi, namo te kāsirājatthu namo te kāsivaḍḍhana, 2 añjaliṃ te pagaṇhāmi 3 passeyyamme nivesanaṃ. 2474. Addhā hi

dubbissasametamāhu yaṃ mānuso vissase amānusamhi, sace ca maṃ yācasi etamatthaṃ dakkhemu te nāga nivesanāni. 2475. Sacehi 4 vāto girimāvaheyya cando ca suriyo ca chamāpateyyuṃ, 5 sabbā va 6 najjo paṭisotaṃ vaheyyuṃ 7 na tvevahaṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ. 2476. Nabhaṃ phaleyya udadhīpi susse 8 saṃvaṭṭayaṃ9 bhūtadharā vasundharā, siluccayo meru samūlamubbahe10 natvevahaṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ. 2477. Addhā hi dubbissasametamāhu yaṃ mānuso vissase amānusamhi, sace ca maṃ yācasi etamatthaṃ dakkhemu te nāga nivesanāni. 2478. Tumhe khottha ghoravisā uḷārā mahātejā khippakopī ca hotha, mama kāraṇā11 bandhanasmā pamutto arahasi no jānitāye12 katāni. 2479. So paccataṃ niraye ghorarūpe mā kāyikaṃ sātamalattha kiñci, peḷāya baddho maraṇaṃ upetu yo tādisaṃ kamma kataṃ na jāne. 2480. Saccappaṭiññā tavamesa hotu akkodhano hohi anūpanāhī,13 sabbañca te nāgakulaṃ supaṇṇā aggiṃva gimhāsu14 vivajjayantu.

1 9 naṃ - Ma, Syā, PTS. saṃvaṭṭaye - Ma; 2 kāsivaddhana - PTS. saṃvatteyya - Syā. 3 10 paggaṇhāmi - Ma, Syā. samūlamuppate - Ma. 4 11 sacepi - Ma, Syā. maṃkāraṇā - Ma. 5 12 chamā pateyyuṃ - Ma, Syā, PTS. jānituye - Ma; 6 sabbā ca - Ma, Syā, PTS. jānitave - Syā; jānitaye - PTS. 7 13 vajeyyuṃ - Ma, Syā, PTS. anupanāhī - Ma. 8 14 udadhi visusse - Syā. gimhesu - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 506. Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya

2472. “Tâu vị chúa của loài người, chỉ với lời nói của bệ hạ thì khỏi cần vật ban thưởng, chúng thần sẽ giải thoát cho rồng chúa ấy khỏi sự trói buộc. Hãy để cho rồng chúa ra đi với thân thể được cởi trói. Hãy để cho người tầm cầu phước thiện được thoát khỏi sự trói buộc.”

2473. Được tự do, rồng chúa Campeyyaka đã nói với đức vua điều này: ‘Tâu đức vua xứ Kāsi, hãy để thần kính lễ ngài! Tâu bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Thần xin chắp tay lại chào bệ hạ. Thần có thể nhìn ngắm cung điện của thần.”

2474. “Quả đúng vậy, người đời đã nói việc ấy là khó tin, là việc con người có thể đặt niềm tin vào hạng phi nhân. Và nếu ngài yêu cầu trẫm (tin tưởng) điều ấy, này rồng chúa, hãy để chúng tôi nhìn thấy các cung điện của ngài.”

2475. “Bởi vì, nếu như làn gió có thể dời đi ngọn núi, mặt trăng và mặt trời có thể rơi xuống trái đất, và tất cả các con sông có thể chảy ngược dòng, nhưng tâu bệ hạ, thần không bao giờ có thể nói lời dối trá.

2476. (Dẫu cho) bầu trời có thể vỡ tan, thậm chí biển cả có thể khô cạn, trái đất cưu mang chúng sanh và cất giữ của cải tự cuộn tròn, ngọn núi đá Meru có thể nhổ lên luôn cả gốc, nhưng tâu bệ hạ, thần không bao giờ có thể nói lời dối trá.”

2477. “Quả đúng vậy, người đời đã nói việc ấy là khó tin, là việc con người có thể đặt niềm tin vào hạng phi nhân. Và nếu ngài yêu cầu trẫm (tin tưởng) điều ấy, này rồng chúa, hãy để chúng tôi nhìn thấy các cung điện của ngài.

2478. Quả thật, các ngài ở đây là có chất độc dữ dội, có uy thế, có quyền lực lớn lao, và có sự nổi giận mau chóng. Nhờ vào trẫm mà ngài được thoát ra khỏi sự trói buộc, ngài

cần phải nhận biết những việc đã được làm của chúng tôi.”

2479. “Kẻ nào không nhận biết hành động đã được làm như thế ấy, kẻ ấy hãy bị nung nấu ở địa ngục có hình thức ghê rợn, chẳng đạt được bất cứ khoái lạc nào thuộc về thân, và đạt đến cái chết khi bị giam cầm trong cái giỏ.”

2480. “Mong rằng điều ấy của ngài là lời hứa hẹn với sự chân thật. Mong rằng ngài không giận dữ, không thù hằn. Mong rằng các linh điểu lánh xa tất cả gia tộc loài rồng của ngài, tựa như (loài người) lánh xa ngọn lửa vào các mùa nóng nực.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 506. Campeyyajātakaṃ

2481. Anukampasī nāgakulaṃ janinda mātā yathā suppiyaṃ ekaputtaṃ, ahaṃ ca te nāgakulena saddhiṃ kāhāmi veyyāvaṭikaṃ uḷāraṃ.

2482. Yojentu ve rājarathe sucitte kambojake assatare sudante, nāge ca yojentu suvaṇṇakappane dakkhemu nāgassa nivesanāni.

2483. Bheri mutiṅgā 1 paṇavā ca saṅkhā āvajjisuṃ 2 uggasenassa rañño, pāyāsi rājā bahusobhamāno purakkhato nārigaṇassa majjhe.

2484. Suvaṇṇacitakaṃ 3 bhūmiṃ addakkhi kāsivaddhano, 4 sovaṇṇamaye ca pāsāde 5 veḷuriyaphalakatthate.

2485. Sa rājā pāvisi vyambhaṃ campeyyassa nivesanaṃ, ādiccavaṇṇūpanibhaṃ6 kaṃsavijjupabhassaraṃ.

2486. Nānārukkhehi sañchannaṃ nānāgandhasameritaṃ,7 so pāvekkhi kāsirājā campeyyassa nivesanaṃ.

2487. Paviṭṭhamhi8 kāsiraññe campeyyassa nivesanaṃ, dibbā turiyā vajjiṃsu9 nāgakaññā ca naccayuṃ.10

2488. Taṃ nāgakaññā caritaṃ gaṇena anvāruhī kāsirājā pasanno, nisīdi sovaṇṇamayamhi pīṭhe sāpassaye candanasāralitte.

2489. So tattha bhutvā ca atho ramitvā campeyyakaṃ kāsirājā avoca, vimānaseṭṭhāni imāni tuyhaṃ ādiccavaṇṇāni pabhassarāni, netādisaṃ atthi manussaloke kimatthiyaṃ11 nāga tapo karosi.

1 6 bherī mudiṅgā - Ma, Syā; ādiccavaṇṇasannibhaṃ - Ma, Syā; bherīmutiṅgā - PTS. ādiccavaṇṇupanibhaṃ - PTS. 2 7 āvajjayiṃsu - Ma, Syā, PTS; samīritaṃ - Ma, Syā. 8 avajjayiṃsu - katthaci. paviṭṭhasmiṃ - Ma, Syā. 3 9 cittakaṃ - Syā. tūriyā pavajjiṃsu - Ma; 4 kāsivaḍḍhano - Ma, Syā. turiyā pavajjiṃsu - Syā. 5 10 sovaṇṇamayapāsāde - Ma; naccisuṃ - Ma, Syā. 11 sovaṇṇaye ca pāsāde - PTS. kiṃ patthayaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 506. Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya

2481. “Tâu vị chúa của loài người, bệ hạ đã có lòng thương tưởng đến gia tộc loài rồng, giống như người mẹ đối với đứa con trai độc nhất vô cùng yêu quý. Thần cùng với gia tộc loài rồng sẽ làm công việc phục vụ xuất sắc đến bệ hạ.”

2482. “Các khanh hãy thắng các con la xứ Kamboja khéo được huấn luyện vào các cỗ vương xa khéo được sơn phết, và hãy thắng các yên cương bằng vàng cho các con voi; chúng ta hãy viếng thăm các cung điện của rồng chúa.”

2483. Các trống lớn, các trống nhỏ, các trống con, và các tù và vỏ ốc đã vang lên chào đón đức vua Uggasena. Đức vua đã tiến đến, vô cùng rực rỡ, được tôn vinh ở giữa một đoàn nữ nhân.

2484. Bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi đã nhìn thấy khu đất được trải lên bằng cát vàng và các tòa lâu đài làm bằng vàng, được khảm ngọc bích và ngọc pha-lê.

2485. Vị vua ấy đã tiến vào cung điện, nơi trú ngụ của rồng chúa Campeyya, có sự chói sáng rực rỡ tựa như tia chớp phát ra từ đám mây đen, tương tự màu sắc của mặt trời.

2486. Vị vua xứ Kāsi ấy tiến vào nơi trú ngụ của rồng chúa Campeyya, được che phủ bởi những cây cối đa dạng, được phảng phất với các hương thơm khác loại.

2487. Khi đức vua xứ Kāsi tiến vào nơi trú ngụ của rồng chúa Campeyya, các nhạc cụ Thiên đình đã tấu vang, và các nàng con gái của loài rồng đã nhảy múa.

2488. Nơi trú ngụ ấy được lui tới bởi các nàng con gái của loài rồng theo từng nhóm. Được an tâm, đức vua xứ Kāsi đã bước tiếp lên, và đã ngồi xuống ở cái ghế làm bằng vàng, có chỗ tựa đầu, đã được thoa dầu của lõi trầm hương.

2489. Sau khi đã thọ hưởng rồi vui thích ở nơi ấy, đức vua xứ Kāsi ấy đã nói với rồng chúa Campeyyaka rằng: “Các cung điện tuyệt vời này của ngài có màu sắc của mặt trời, có sự chói sáng rực rỡ. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 506. Campeyyajātakaṃ

2490. Tā kambukeyūra 1dharā suvatthā vaṭṭaṅgulī tambatalūpapannā, paggayha pāyenti anomavaṇṇā netādisaṃ atthi manussaloke kimatthiyaṃ 2 nāga tapo karosi.

2491. Najjo ca temā 3 puthulomamacchā āṭā 4 sakuntābhirudā sutitthā, netādisaṃ atthi manussaloke kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2492. Koñcā mayūrā diviyā ca haṃsā vaggussarā kokilā sampatanti, netādisaṃ atthi manussaloke kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2493. Ambāva 5 sālā tilakā ca jambuyo uddālakā pāṭaḷiyo ca phullā, netādisaṃ atthi manussaloke kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2494. Imā ca te pokkharañño 6 samantato divyā ca7 gandhā satataṃ sampatanti,8 netādisaṃ atthi manussaloke kimatthiyaṃ nāga tapo karosi.

2495. Na puttahetu na dhanassa hetu na āyuno cāpi9 janinda hetu, manussayoniṃ abhipatthayāno tasmā parakkamma tapo karomi.

2496. Tvaṃ lohitakkho vihatantaraṃso alaṅkato kappitakesamassu, surosito lohitacandanena gandhabbarājāva disā pabhāsasi.

2497. Deviddhipattosi mahānubhāvo sabbehi kāmehi samaṅgibhūto, pucchāmi taṃ nāgarājetamatthaṃ seyyo ito kena manussaloko.

1 7 kambukāyūra - Ma, Syā, PTS. dibbā ca - Ma; 2 kiṃ patthayaṃ - Ma. dibyā ca - Syā; 3 khemā - PTS. diviyā ca - PTS. 4 8 ādā - Syā; adā - PTS. pavāyanti - Ma; 5 ambā ca - Ma. sampavāyanti - Syā. 6 9 pokkharañña - Syā. vāpi - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 506. Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya

2490. Các nàng ấy mang các vật trang sức bằng vàng, có y phục đẹp, có ngón tay tròn trịa, được thành tựu lòng bàn tay và bàn chân màu đỏ thắm, có sắc đẹp hoàn hảo, đã đem lại thần thủy mời trẫm uống. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2491. Và các dòng sông này của ngài có loài cá lớn, có tiếng hót của loài chim āṭā, có bến tắm đẹp. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2492. Các con cò, các con công, các chim thiên nga, và các con chim cu cu với tiếng hót ngọt ngào bay nhảy. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2493. Các cây xoài, các cây sāla, các cây họ mè, các cây mận đỏ, các cây uddālaka, và các cây hoa kèn được nở rộ. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?

2494. Các hồ sen này của ngài ở khắp nơi và có các mùi hương của cõi Trời thường xuyên phảng phất. Ở thế giới loài người, không có như thế này. Này rồng chúa, vì mục đích gì mà ngài thực hành hạnh khắc khổ?”

2495. “Không vì nguyên nhân con trai, không vì nguyên nhân tài sản, và cũng không vì nguyên nhân tuổi thọ, tâu vị chúa của loài người, trong khi ước nguyện về bản thể loài người, vì thế thần đã nỗ lực (kiềm chế) và thực hành hạnh khắc khổ.”

2496. “Với mắt đỏ ngầu, với bờ vai rộng, đã được trang điểm, có râu tóc đã được chăm sóc, đã khéo được thoa trầm hương đỏ, ngài tỏa sáng các phương tựa như vị vua của các Càn-thát-bà.

2497. Ngài đã đạt được thần thông của chư Thiên, có đại oai lực, được phú cho tất cả các dục. Này chúa rồng, trẫm hỏi ngài ý nghĩa này, thế giới loài người tốt hơn nơi này bởi điều gì?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 507. Mahāpalobhanajātakaṃ

2498. Janinda nāññatra manussalokā suddhī ca 1 saṃvijjati saṃyamo ca, 2 ahañca laddhāna manussayoniṃ kāhāmi jātimaraṇassa antaṃ.

2499. Addhā have sevitabbā sapaññā bahussutā ye bahuṭhānacintino, nāriyo 3 ca disvāna tavaṃ ca 4 nāga kāhāmi puññāni anappakāni.

2500. Addhā have sevitabbā sapaññā bahussutā ye bahuṭhānacintino, nāriyo ca disvāna mamañca rāja karohi puññāni anappakāni.

2501. Idañca me jātarūpaṃ pahūtaṃ rāsī suvaṇṇassa ca tālamattā, ito haritvā sovaṇṇagharāni kāraya rūpiyassa ca pākāraṃ karontu. 5

2502. Muttānañca6 vāhasahassāni pañca veḷuriyamissāni ito haritvā, antepure bhūmiyaṃ santharantu nikkaddamā hohiti7 nīrajā ca.

2503. Etādisaṃ āvasa rājāseṭṭha vimānaseṭṭhaṃ bahusobhamānaṃ, bārāṇasiṃ nagaraṃ iddhaphītaṃ8 rajjañca kārehi anomapaññā ”ti. Campeyyajātakaṃ.

11. MAHĀPALOBHANAJĀTAKAṂ

2504. Brahmalokā cavitvāna devaputto mahiddhiko, rañño putto udapādi sabbakāmasamiddhisu.

2505. Kāmā vā kāmasaññā vā brahmaloke na vijjati, yvāssa9 tāyeva saññāya kāmehi vijigucchatha.

1 6 va - Ma, Syā. muttā ca - Ma, PTS. 2 7 vā - Ma, Syā. hehiti - Ma, Syā. 3 8 nariyo - PTS. iddhaṃ phītaṃ - Ma, Syā. 4 9 tuvañca - Ma, Syā. svāssu - Ma, Syā, PTS. 5 ito haritvāna suvaṇṇagharāni, karassu rūpiyapākāraṃ karontu - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 507. Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Lớn

2498. “Tâu vị chúa của loài người, ngoại trừ thế giới loài người, không nơi nào khác được tìm thấy sự trong sạch và sự tự kiềm chế. Và thần sau khi đạt được bản thể loài người, sẽ thực hiện việc chấm dứt sanh tử.”

2499. “Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực. Này rồng chúa, sau khi nhìn thấy ngài và các nàng con gái của loài rồng, trẫm sẽ làm các việc phước thiện không phải là ít.”

2500. “Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực. Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy thần và các nàng con gái của loài rồng, bệ hạ hãy làm các việc phước thiện không phải là ít.

2501. Vàng này của thần có nhiều, và các đống vàng có số lượng nhiều như cây thốt nốt. Bệ hạ hãy mang đi khỏi đây rồi cho xây dựng các căn nhà bằng vàng. Và các vị hãy xây dựng tường thành bằng bạc.

2502. Sau khi mang đi khỏi đây năm ngàn xe ngọc trai được trộn lẫn với ngọc bích, các vị hãy trải trên mặt đất ở nội cung, như vậy sẽ không có bùn và không có bụi.

2503. Tâu chúa thượng, bệ hạ hãy cư ngụ ở cung điện hạng nhất đang chiếu sáng rực rỡ như thế ấy, trong thành Bārāṇasī giàu có, phồn thịnh. Và tâu bậc có trí tuệ hoàn hảo, ngài hãy trị vì vương quốc.” Bổn Sanh Rồng Chúa Campeyya. [506]

11. BỔN SANH SỰ CÁM DỖ LỚN

2504. Vị Thiên tử có đại thần lực, sau khi chết đi từ thế giới Phạm Thiên, đã sanh làm con trai của một vị vua có những sự thành tựu về tất cả các dục.

2505. Dục hay dục tưởng không hiện hữu ở thế giới Phạm Thiên. Nhờ vào tưởng về thiền định đã phát sanh ở chính thế giới Phạm Thiên ấy, vị hoàng tử ấy ghê tởm đối với các dục.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 507. Mahāpalobhanajātakaṃ

2506. Tassa cantepure āsi jhānāgāraṃ sumāpitaṃ, so tattha patisallīno eko rahasi jhāyatha.

2507. Sa rājā paridevesi puttasokena aṭṭito, ekaputto cayaṃ mayhaṃ na ca kāmāni bhuñjati.

2508. Konu khettha 1 upāyo so ko vā jānāti kiñcanaṃ, ko 2 me puttaṃ palobheyya yathā kāmāni patthaye.

2509. Ahū 3 kumārī tattheva rūpavaṇṇa 4samāhitā, kusalā naccagītassa vādite ca padakkhiṇā, sā tattha upasaṅkamma rājānaṃ etadabravi.

2510. Ahaṃ kho taṃ 5 palobheyyaṃ sace bhattā bhavissati, taṃ tathāvādiniṃ rājā kumāriṃ etadabravi, tvaññeva naṃ palobhehi tava bhattā bhavissati.

2511. Sā ca antepuraṃ gantvā bahū 6 kāmūpasaṃhitaṃ, 7 hadayaṅgamā pemaṇīyā 8 citragāthā 9 abhāsatha.

2512. Tassā ca gāyamānāya saddaṃ sutvāna nāriyā, kāmacchandassa uppajji janaṃ so paripucchatha.

2513. Kasseso saddo ko vā so bhaṇati uccāvacaṃ bahu,10 hadayaṅgamaṃ pemaṇīyaṃ atho11 kaṇṇasukhaṃ mama.

2514. Esā kho pamadā12 deva khiḍḍā esā anappikā, sace tvaṃ kāme bhuñjeyya bhiyyo bhiyyo chādeyyu13 taṃ.

2515. Iṅgha āgacchatorena14 avidūramhi gāyatu, assamassa samīpamhi santike mayha15 gāyatu.

2516. Tirokuḍḍamhi16 gāyitvā jhānāgāramhi pāvisi, bandhi naṃ17 anupubbena āraññamiva kuñjaraṃ.

2517. Tassa18 kāmarasaṃ ñatvā issādhammo ajāyatha, ahameva kāme bhuñjeyyaṃ mā añño puriso ahū.19

1 10 khvettha - Ma, Syā. bahuṃ - Ma, Syā, PTS. 2 11 yo - Ma, Syā. aho - Ma, Syā. 3 12 ahu - Ma, Syā. pamudā - Syā. 4 13 vaṇṇarūpa - Ma, Syā. chandeyyu - Syā. 5 14 naṃ - Ma, Syā. āgaccha corena - PTS. 6 15 bahuṃ - Ma, Syā, PTS. mayhaṃ - Ma. 7 16 kāmupasaṃhitaṃ - Ma; tirokuṭṭamhi - Ma. 17 kāmūpasañhitaṃ - Syā. bandhituṃ - Syā. 8 18 pemanīyā - Ma, Syā, PTS. tassā - Syā. 9 19 citrā gāthā - Ma, Syā. ahu - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 507. Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Lớn

2506. Và có một thiền thất đã khéo được tạo lập ở nội cung cho vị hoàng tử. Vị ấy, tại nơi ấy, được yên tịnh, một mình, đã tham thiền trong sự cô tịch.

2507. Bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về đứa con trai, đức vua ấy đã than vãn rằng: “Ta có mỗi một đứa con trai này, và nó không thọ hưởng các dục.

2508. Vậy ở đây có phương thức nào, hoặc ai biết được điều gì đó, người nào có thể cám dỗ con trai của trẫm khiến cho nó có thể thèm muốn các dục?”

2509. Ngay tại nơi (hoàng cung) ấy, đã có một thiếu nữ được hội đủ dáng vóc và sắc đẹp, thiện xảo về múa ca, và thành thạo về tấu nhạc. Nàng ấy đã đi đến nơi ấy và đã nói với đức vua điều này:

2510. “Tiện nữ chắc chắn có thể cám dỗ được hoàng tử, nếu hoàng tử sẽ trở thành chồng (của thiếp). Đức vua đã nói với người thiếu nữ có lời nói như thế ấy điều này: “Chính nàng hãy cám dỗ hoàng tử, hoàng tử sẽ trở thành chồng của nàng.”

2511. Và sau khi đi đến nội cung, nàng ấy, với nhiều kiểu cách liên hệ đến dục, đã nói lên những kệ ngôn hoa mỹ, đáng yêu, thấm vào trái tim.

2512. Và sau khi lắng nghe âm thanh của người phụ nữ ấy trong khi nàng ấy đang ca hát, ước muốn về dục đã sanh khởi đến vị hoàng tử. Vị ấy đã hỏi người hầu rằng:

2513. “Âm thanh ấy là của người nào? Ai là người nói với ta nhiều lời nói trầm bổng, thấm vào trái tim, đáng yêu, êm tai vậy?”

2514. “Tâu hoàng tử, nàng ấy quả là nữ nhân. Nàng ấy là thú vui không phải tầm thường. Nếu ngài có thể thọ hưởng các dục, các dục có thể khiến ngài vui sướng nhiều hơn, nhiều hơn nữa.

2515. “Nào, hãy để nàng đến gần hơn, hãy để nàng ca hát ở nơi không xa. Hãy để nàng ca hát ở nơi kế cận thiền thất, trong sự hiện diện của ta.”

2516. Sau khi đã ca hát ở bên kia bức tường (ở phía ngoài), nàng đã đi vào thiền thất. Nàng đã từ từ trói buộc hoàng tử, tựa như trói buộc con voi rừng.

2517. Sau khi biết được hương vị của dục, vị hoàng tử đã khởi lên pháp ganh tỵ (nói rằng): “Chỉ có ta mới có thể thọ hưởng các dục, chẳng có người đàn ông nào khác (được phép thọ hưởng).”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 507. Mahāpalobhanajātakaṃ

2518. Tato asiṃ gahetvāna purise hantuṃ upakkami, ahameva eko 1 bhuñjissaṃ mā añño puriso siyā.

2519. Tato jānapadā 2 sabbe vikkandiṃsu samāgatā, putto tyāyaṃ 3 mahārāja janaṃ heṭhetyadūsakaṃ.

2520. Tañca rājā vivāhesi 4 samhā raṭṭhāto 5 khattiyo, yāvatā vijitaṃ 6 mayhaṃ na te vatthabba7 tāvade.

2521. Tato so bhariyaṃ ādāya samuddaṃ upasaṅkami, paṇṇasālaṃ karitvāna vanaṃ uñchāya pāvisi.

2522. Athettha isimāgañchi8 samuddaṃ uparūpari, so tassa gehaṃ pāvekkhi bhattakāle upaṭṭhite.

2523. Tañca bhariyā palobhesi passa yāva sudāruṇaṃ, cuto so brahmacariyamhā iddhiyā parihāyatha.

2524. Rājaputto ca uñchāto vanamūlaphalaṃ bahuṃ, sāyaṃ kājena9 ādāya assamaṃ upasaṅkami.

2525. Isī10 ca khattiyaṃ disvā samuddaṃ upasaṅkami, vehāsayaṃ gamissanti sīdate so mahaṇṇave.

2526. Khattiyo ca isiṃ disvā sīdamānaṃ mahaṇṇave, tasseva anukampāya imā gāthā abhāsatha.

2527. Abhijjamāne vārismiṃ sayaṃ āgamma iddhiyā, missībhāvitthiyā gantvā saṃsīdasi mahaṇṇave.

2528. Āvaṭṭanī mahāmāyā brahmacariyavikopanā, sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

2529. Analā mudusambhāsā duppūrā tā nadīsamā, sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

1 7 ahameveko - Ma, Syā. vattabba - PTS. 2 8 janapadā - PTS. isi māgacchi - Ma; 3 tyayaṃ - PTS. isi māgañchi - Syā; 4 nivāhesi - Syā; vihāhesi - PTS. isi-m-āgañchi - PTS. 5 9 raṭṭhā ca - Ma, Syā. kācena - PTS. 6 10 vijitā - Syā. isi - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 507. Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Lớn

2518. Sau đó, vị hoàng tử đã cầm lấy thanh gươm rồi đã ra sức giết chết những người đàn ông (nói rằng): “Chỉ có một mình ta mới có thể thọ hưởng, chẳng có người đàn ông nào khác (được phép thọ hưởng).”

2519. Do đó, tất cả dân chúng đã tụ hội lại kêu than rằng: “Tâu đại vương, gã con trai này của ngài hãm hại người dân vô tội.”

2520. Và đức vua, vị Sát-đế-lỵ, đã trục xuất hoàng tử ra khỏi đất nước của mình (nói rằng): “Con không được sống ở trong lãnh địa của trẫm.”

2521. Sau đó, vị hoàng tử ấy đã mang theo người vợ rồi đi về phía bờ biển. Vị ấy đã tạo nên một gian nhà lá, rồi đã đi vào rừng để thu nhặt củ quả.

2522. Rồi có vị ẩn sĩ đã lướt đi ở ngay trên mặt biển và đến tại nơi này. Vị ấy đi vào căn nhà của hoàng tử vào lúc bữa ăn đã cận kề.

2523. Và người vợ đã cám dỗ vị ẩn sĩ ấy. Hãy nhìn xem việc làm vô cùng tàn nhẫn đến chừng nào! Vị ấy đã bị lìa khỏi Phạm hạnh và đã mất hẳn thần thông.

2524. Còn vị hoàng tử, vào buổi chiều, đã dùng giỏ đeo vai mang vác nhiều rễ và trái cây rừng do việc thu nhặt, rồi đã đi về lại khu ẩn cư.

2525. Và vị ẩn sĩ, sau khi nhìn thấy vị Sát-đế-lỵ, đã đi về phía biển cả (nghĩ rằng): 'Ta sẽ ra đi bằng đường không trung;' vị ấy chìm xuống ở đại dương.

2526. Còn vị Sát-đế-lỵ, sau khi nhìn thấy vị ẩn sĩ đang chìm xuống ở đại dương, vì lòng thương xót đối với chính vị ấy, đã nói những lời kệ này:

2527. "Sau khi tự mình đi đến bằng thần thông ở mặt nước không bị xao động, sau khi đi đến trạng thái chung chạ cùng với phụ nữ, ngài chìm xuống ở đại dương. 1

2528. Có sức quyến rũ, có nhiều xảo trá, có sự làm tổn hại Phạm hạnh, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.

2529. Các nàng ấy có lối nói mềm mỏng, không hề biết đủ, tựa như dòng sông, khó làm cho tràn đầy, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng.

1 Các câu kệ 2527, 2528, và 2529 giống các câu kệ 394, 395, và 392 thuộc Nhóm Ba Kệ Ngôn của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 133).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 508. Pañcapaṇḍitapañho

2530. Yaṃ etā upasevanti chandasā vā dhanena vā, jātavedova saṇṭhānaṃ khippaṃ anudahanti taṃ.

2531. Khattiyassa vaco sutvā isissa nibbidā 1 ahu, laddhā porāṇakaṃ maggaṃ gacchate so vihāyasaṃ.

2532. Khattiyo ca isiṃ disvā gacchamānaṃ vihāyasaṃ, saṃvegaṃ alabhī dhīro pabbajjaṃ samarocayi.

2533. Tato so pabbajitvāna kāmarāgaṃ virājayi, kāmarāgaṃ virājetvā brahmalokūpago ahū "ti. Mahāpalobhanajātakaṃ.

12. PAÑCAPAṆḌITAPAÑHO 2

2534. Pañca paṇḍitā samāgatā 3 pañho 4 me paṭibhāti taṃ suṇātha, nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā kassevāvikareyya guyhamatthaṃ.

2535. Tvaṃ no āvikarohi 5 bhūmipāla bhattā bhārasaho tuvaṃ vadetaṃ, 6 tava chandañca ruciñca 7 sammasitvā atha vakkhanti janinda pañca dhīrā.

2536. Yā sīlavatī8 anaññadheyyā9 bhattucchandavasānugā manāpā,10 nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā bhariyāyāvikareyya guyhamatthaṃ.

2537. Yo kicchagatassa āturassa saraṇaṃ hoti gatī parāyaṇañca,11 nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā sakhinovāvikareyya guyhamatthaṃ.

2538. Jeṭṭho12 atha majjhimo kaṇiṭṭho so ce sīlavato samāhito13 ṭhitatto, nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā bhātuvāvikareyya14 guyhamatthaṃ.

1 8 nibbido - Syā. sīlavatīva - Syā. 2 9 pañcapaṇḍitajātakaṃ - Ma, Syā, PTS. anaññatheyyā - Ma, Syā. 3 10 samāgatāttha - Ma. bhattu chandavasānugā piyā manāpā - Syā. 4 11 pañhā - Ma. parāyanañca - Ma, Syā, PTS. 5 12 tvaṃ āvikarohi - Ma, Syā; yo jeṭṭho - Syā. 13 tvam pi āvikarohi - PTS. yo ce sīlasamāhito - Ma; 6 vade taṃ - Ma; vad' etaṃ - PTS. so ce sīlasamāhito - Syā, PTS. 7 14 chandarucīni - Ma, Syā. bhātuno vāvīkareyya - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 508. Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ

2530. Các nàng hầu hạ người nào, dầu do sự mong muốn hay vì tài sản, các nàng thiêu hủy người ấy một cách mau chóng, tựa như ngọn lửa đốt cháy nhiên liệu." 1

2531. Sau khi lắng nghe lời nói của vị Sát-đế-lỵ, sự nhàm chán (các dục) đã sanh khởi đến vị ẩn sĩ. Sau khi đạt được đạo lộ cũ, vị ấy ra đi bằng đường không trung.

2532. Còn vị Sát-đế-lỵ, sau khi nhìn thấy vị ẩn sĩ đang ra đi bằng đường không trung, bậc sáng trí đã đạt đến trạng thái chấn động, đã vui thích việc xuất gia.

2533. Sau đó, khi đã xuất gia, vị ấy đã dứt trừ sự luyến ái ở các dục. Sau khi đã dứt trừ sự luyến ái ở các dục, vị ấy đã đạt đến thế giới Phạm Thiên. Bổn Sanh Sự Cám Dỗ Lớn. [507]

12. CÂU HỎI DÀNH CHO NĂM BẬC NHÂN SĨ

2534. "Năm bậc nhân sĩ đã tụ hội lại. Có câu hỏi lóe lên ở trẫm, các vị hãy lắng nghe điều ấy. Có nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người nào khác, cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi?" 2

2535. "Tâu đấng hộ quốc, xin bệ hạ hãy bày tỏ với chúng thần. Bệ hạ là chủ nhân, là người nâng đỡ gánh nặng cho chúng thần, xin bệ hạ hãy nói ra điều ấy. Tâu vị chúa của loài người, sau khi nắm bắt được mong muốn và ý thích của bệ hạ, khi ấy năm vị sáng trí sẽ phát biểu."

(Lời đức vua) 2536. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người vợ, (nếu) nàng là người có giới hạnh, không thể bị xúi giục bởi người khác, chiều theo sự mong muốn và mệnh lệnh của chồng, đáng yêu, và hợp ý."

(Lời của năm bậc nhân sĩ) 2537. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người bạn, (nếu) vị ấy là nơi nương tựa, nơi đi đến, nơi nâng đỡ đối với người gặp khó khăn, đối với người bị bệnh."

2538. "Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến anh em trai, là người anh cả, anh thứ, hay em út, nếu người ấy có giới hạnh, trầm tĩnh, có bản tánh kiên định."

1 Câu kệ 2530 giống câu kệ 396 thuộc Nhóm Ba Kệ Ngôn của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 133). 2 Vị vua trong câu chuyện có năm bậc nhân sĩ là: Senaka, Pukkusa, Kāvinda, Devinda, và Mahosadha. Đức vua và bốn vị đầu có chung quan điểm là nên thố lộ việc bí mật đến người thân tín, còn vị Mahosadha thì có quan điểm

ngược lại là nên giữ kín việc ấy (JaA. vi, 378 - 389).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 508. Pañcapaṇḍitapañho

2539. Yo ve hadayassa 1 paddhagu 2 anujāto pitaraṃ anomapaññο, nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā puttassāvikareyya guyhamatthaṃ. 2540. Mātā dipadā janindaseṭṭha 3 yā taṃ 4 poseti chandasā piyena, nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā mātuyāvikareyya 5 guyhamatthaṃ. 2541. Guyhassa hi guyhameva sādhu na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ, anipphādāya 6 saheyya dhīro nipphannattho 7 yathāsukhaṃ bhaṇeyya. 2542. Kinnu tvaṃ 8 vimanosi rājaseṭṭha9 dipadinda10 vacanaṃ suṇoma netaṃ,11 kiṃ cintayamāno dummanosi nūna12 deva aparādho atthi mayhaṃ. 2543. Paññο13 vajjho mahosadhoti14 āṇatto me vadhāya bhūripaññā,15 taṃ cintayanto16 dummanosmi na hi devi17 aparādho atthi tuyhaṃ. 2544. Abhidosagato idāni esi18 kiṃ sutvā kimāsaṅkate19 mano te, ko te kimavoca bhūripaññа iṅgha taṃ vacanaṃ20 suṇoma brūhi metaṃ. 2545. Paññο13 vajjho mahosadhoti14 yadi te mantayitaṃ janinda dosaṃ, bhariyāya rahogato asaṃsi guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ. 2546. Yaṃ sālavanasmiṃ senako pāpakammaṃ akāsi asabbhirūpaṃ, sakhinova rahogato asaṃsi guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

1 9 yo ve pituhadayassa - Ma, Syā. rāja - PTS. 2 10 paddhagū - Ma, PTS; dvipadajaninda - Ma. 11 patthagū - Syā. metaṃ - Ma; 3 dvipadājanindaseṭṭha - Ma; te taṃ - Syā; n’ etaṃ - PTS. 12 dvipadajanindaseṭṭha - Syā. na hi - Syā, PTS. 4 13 yā naṃ - Ma, Syā; yo naṃ - PTS. paṇhe - Ma; pañhe - Syā. 5 14 mātu vāvikareyya - PTS. mahosadho - Syā. 6 15 anipphannatā - Ma; bhūripaññο - Ma, Syā, PTS. 16 anipphannatāya - Syā; cintayamāno - Ma, Syā, PTS. 17 anippādāya - PTS. devī - Ma. 7 18 nipphannova - Ma; dāni ehisi - Ma, Syā. 19 nipphannatthova - Syā; kiṃ saṅkate - Ma, Syā. 20 nippannattho - PTS. iṅgha vacanaṃ - Ma; 8 kiṃ tvaṃ - Ma, Syā. iṅghetaṃ vacanaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 508. Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ

2539. “Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người con trai, là người tuân phục sự sai bảo của cha, là người con tiếp nối sự nghiệp của cha, là người có trí tuệ hoàn hảo.”

2540. “Tâu vị chúa tối thượng của loài người có hai chân, cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người mẹ, là người mẹ nuôi dưỡng kẻ ấy với sự mong mỏi, với sự yêu mến.”

2541. “Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái.”

(Lời hoàng hậu) 2542. “Tâu chúa thượng, việc gì khiến bệ hạ ưu tư? Tâu vị chúa tể của loài người, bọn thiếp không nghe nói gì về việc ấy. Trong khi suy nghĩ về việc gì mà ngài phiền muộn? Tâu bệ hạ, không lẽ thiếp có lỗi lầm gì chăng?”

2543. “‘Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,’ (nghe vậy) trẫm đã ra lệnh hành quyết bậc có trí tuệ uyên bác. Trong khi suy nghĩ về việc ấy khiến trẫm phiền muộn. Này

hoàng hậu, nàng chẳng có lỗi lầm gì.”

(Lời trao đổi giữa đức vua và vị Mahosadha) 2544. “Tối hôm qua khanh đã ra về, bây giờ khanh đi đến. Khanh đã nghe điều gì? Ý của khanh nghi ngờ điều gì? Này bậc có trí tuệ uyên bác, người nào đã nói điều gì với khanh? Nào, hãy cho chúng ta nghe lời nói ấy. Khanh hãy nói điều ấy với trẫm.”

2545. “Tâu vị chúa của loài người, nếu điều đã được nói ra bởi bệ hạ tối hôm qua rằng: ‘Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,’ rồi bệ hạ đã bày tỏ cho người vợ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2546. Việc Senaka đã làm hành động xấu xa, có hình thức không tốt lành, ở khu rừng cây sāla, rồi đã bày tỏ cho người bạn ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 508. Pañcapaṇḍitapañho

2547. Pukkusapurisassa te janinda uppanno rogo arājayutto, 1 bhātucca 2 rahogato asaṃsi guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2548. Ābādhoyaṃ asabbhirūpo kāvindo 3 naradevena phuṭṭho, puttassa rahogato asaṃsi guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2549. Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanaṃ uḷāraṃ sakko te adadā 4 pitāmahassa devindassa gataṃ tadajja hatthaṃ mātucca 5 rahogato asaṃsi guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

2550. Guyhassa hi guyhameva sādhu na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ, anipphādāya 6 saheyya dhīro nipphannattho7 yathāsukhaṃ bhaṇeyya.

2551. Na guyhamatthaṃ vivareyya rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ, na hi pātukato sādhu guyho attho pajānatā.

2552. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya amittassa ca paṇḍito, yo cāmisena saṃhīro hadayattheno8 ca yo naro.

2553. Guyhamatthamasaṃbuddhaṃ saṃbodhayati yo naro, mantabhedabhayā tassa dāsabhūto9 titikkhati.

2554. Yāvanto purisassatthaṃ guyhaṃ jānanti mantitaṃ,10 tāvanto tassa ubbegā tasmā guyhaṃ na vissaje.

2555. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ rattiṃ giraṃ11 nātivelaṃ pamuñce, upassutikā hi suṇanti mantaṃ tasmā manto khippamupeti bhedan ”ti. Pañcapaṇḍitapañho.12

1 arājapatto - Syā. 2 7 bhātuñca - Ma; bhātuva - Syā. nipphannova - Ma; 3 kāmindo - Ma, Syā. nipphannatthova - Syā. 4 8 addā - PTS. hadayatthe no - PTS. 5 9 mātuñca - Ma; dāsabhūtova - Syā. 10 mātu ca - Syā; mātuc ca - PTS. mantinaṃ - Ma, Syā, PTS. 6 11 anipphannatā - Ma; anipphannatāya - Syā. pañcapaṇḍitajātakaṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 508. Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ

2547. Tâu vị chúa của loài người, Pukkusa, người của bệ hạ, đã bị phát khởi chứng bệnh (phong cùi), không thích hợp để đức vua chạm đến. Lão đã bày tỏ cho người em trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2548. Căn bệnh này có hình thức không tốt lành, Kāvinda bị ám ảnh bởi Dạ-xoa Naradeva. Lão đã bày tỏ cho người con trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2549. Thiên chủ Sakka đã cho đến ông nội của bệ hạ viên bảo ngọc ma-ni tuyệt hảo, có tám mặt. Hôm nay, viên ngọc ấy đã rơi vào tay của Devinda. Lão đã bày tỏ cho người mẹ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

2550. Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái. 1

2551. Không nên bộc lộ việc cần phải giấu kín; nên bảo vệ nó như là của chôn giấu. Bởi vì, người có sự nhận thức làm rõ ràng việc cần phải giấu kín là không tốt đẹp.

2552. Vị sáng suốt không nên bày tỏ điều bí mật cho phụ nữ, cho kẻ đối nghịch, là hạng có thể bị mua chuộc bởi tài vật và là hạng giả vờ kết thân.

2553. Người nào cho biết việc cần phải giấu kín đến kẻ không khôn ngoan do nỗi sợ hãi về chú thuật hay về sự đổ vỡ quan hệ đối với kẻ ấy, thì phải chịu đựng thân phận làm nô lệ (cho kẻ ấy).

2554. Càng có nhiều kẻ biết được việc cần phải giấu kín của một người (do) đã được thổ lộ, thì càng có nhiều kích động đối với người ấy; vì thế, không nên thổ lộ điều bí mật.

2555. Vào ban ngày, nên cách ly rồi mới nói điều bí mật, vào ban đêm không nên thốt ra lời tốn quá nhiều thời gian. Bởi vì những kẻ nghe lén lắng nghe điều thổ lộ; vì thế, điều thổ lộ mau chóng đi đến việc rò rỉ.” Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ. [508]

1 Câu kệ 2550 giống câu kệ 2541 ở phần đầu của Bổn Sanh này.

13. HATTHIPĀLAJĀTAKAṂ

2556. Cirassaṃ vata passāma brāhmaṇaṃ devavaṇṇinaṃ, mahājaṭaṃ khāridharaṃ 1 paṅkadantaṃ rajassiraṃ. 2557. Cirassaṃ vata passāma isiṃ dhammaguṇe rataṃ, kāsāyavatta 2vasanaṃ vākacīraṃ paṭicchadaṃ. 3 2558. Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ patigaṇhātu 4 no bhavaṃ, agghe bhavantaṃ pucchāma agghaṃ kurutu no bhavaṃ. 2559. Adhicca vede pariyesa vittaṃ putte gehe 5 tāta patiṭṭhapetvā, gandhe rase paccanubhuyya 6 sabbaṃ araññaṃ sādhu muni so pasattho. 2560. Vedā na saccā na ca vittalābho na puttalābhena jaraṃ vihanti, gandhe rase muñcanamāhu sante 7 sakammanā 8 hoti phalūpapatti. 2561. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavetaṃ sakammanā8 hoti phalūpapatti, jiṇṇā ca mātāpitaro tavayime 9 passeyyu 10 taṃ

vassasataṃ arogaṃ. 11 2562. Yassassa12 sakkhī maraṇena rāja jarāya metti13 naraviriyaseṭṭha,14 yo cāpi jaññā na marissaṃ kadāci passeyyu10 taṃ vassasataṃ ārogaṃ. 2563. Yathāpi nāvaṃ puriso dakamhi ereti cenaṃ15 upaneti tīraṃ, evampi vyādhi16 satataṃ jarā ca upanenti17 maccaṃ18 vasamantakassa. 2564. Paṅko va19 kāmā palipo ca kāmā manoharā duttarā maccudheyyā, etasmiṃ paṅke palipe vyasannā20 hīnattarūpā na taranti pāraṃ.

1 12 bhāradharaṃ - PTS. yassassu - Syā. 2 13 kāsāyavattha - Ma, Syā, PTS. mettī - Ma, PTS; mittī - Syā. 3 14 paricchadaṃ - Syā. naravīraseṭṭha - Ma; 4 patiggaṇhātu - Syā. naravīra seṭṭha - Syā. 5 15 gahe - Ma. ce naṃ - Ma, PTS. 6 16 paccanubhotva - Syā; byādhī - Ma; paccanubhutva - PTS. byādhi - Syā; vyādhī - PTS. 7 17 santo - Ma, Syā, PTS. upaneti - Ma, Syā. 8 18 sakammunā - Ma, Syā. maccu - Syā. 9 19 tavīme - Ma; tava-y-ime - PTS. ca - Ma, Syā, PTS. 10 20 passeyyuṃ - Ma. byasannā - Ma; 11 arogyaṃ - Syā. visannā - Syā.

13. BỔN SANH VƯƠNG TỬ HATTHIPĀLA

(Lời vương tử Hatthipāla nói với hai vị tu sĩ là người cha và vua giả dạng) 2556. “Quả thật đã lâu lắm chúng tôi mới nhìn thấy vị Bà-la-môn có dáng vóc Thiên thần, có bện tóc to, đang mang túi vật dụng, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi.

2557. Quả thật đã lâu lắm chúng tôi mới nhìn thấy vị ẩn sĩ thỏa thích trong đức hạnh của thiện pháp, mặc vải màu ca-sa, che thân bằng y phục sợi vỏ cây.

2558. Thưa đại đức, xin ngài hãy thọ nhận chỗ ngồi, nước rửa chân, dầu thoa chân của chúng tôi. Chúng tôi hỏi dâng đại đức các vật có giá trị, thưa đại đức, xin ngài hãy làm vẻ vang cho chúng tôi (bằng sự thọ nhận).” 1

(Lời người cha là viên quan tế tự) 2559. “Này con, sau khi đã học các kinh Vệ-đà, con hãy tầm cầu của cải. Sau khi đã ổn định về con cái và nhà cửa, sau khi đã hưởng thụ các hương, các vị, và mọi thứ (vật dục), khu rừng là (sự chọn lựa) tốt đẹp (cho vị xuất gia lúc tuổi già); vị hiền trí ấy được ca ngợi.”

(Lời vương tử Hatthipāla) 2560. “Các kinh Vệ-đà không phải là chân lý, và sự đạt được của cải cũng không phải. Con người không tránh khỏi sự già do việc có được con cái. Các vị hiền nhân đã nói về sự giải thoát đối với các hương và các vị. Sự thành tựu quả báo là do nghiệp của bản thân.”

(Lời đức vua) 2561. “Quả thật vậy, lời nói ấy của con là sự thật. Sự thành tựu quả báo là do nghiệp của bản thân. Mẹ và cha của con đã già, mong rằng họ có thể nhìn thấy con sống khỏe mạnh đến trăm tuổi.”

(Lời vương tử Hatthipāla) 2562. “Tâu bệ hạ, người nào có thể có tình bạn với sự chết, (hoặc) có tình thân hữu với sự già, tâu bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người, và người nào lại có thể biết được rằng mình sẽ không chết vào bất cứ lúc nào, mong rằng họ có thể nhìn thấy bệ hạ sống khỏe mạnh đến trăm tuổi.

2563. Cũng giống như người đàn ông chèo chiếc thuyền ở trong nước và đưa nó đến gần bờ, cũng tương tự như thế, bệnh và già thường xuyên đưa con người đến gần quyền lực của Thần Chết.

2564. Các dục tựa như đất bùn, và các dục là đầm lầy, hấp dẫn, khó vượt qua, là lãnh địa của Ma Vương. Những người bị chìm vào đất bùn, đầm lầy này có trạng thái tâm hạ liệt, không vượt qua đến bờ kia.

1 Câu kệ 2558 giống như câu kệ 2251 ở trang 10.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 509. Hatthipālajātakaṃ

2565. Ayaṃ pure luddamakāsi kammaṃ svāyaṃ gahīto na hi mokkhito me, orundhiyā naṃ parirakkhissāmi māyaṃ puna luddamakāsi kammaṃ.

2566. Gāvaṃva 1 naṭṭhaṃ puriso yathā vane pariyesatī 2 rāja apassamāno, evaṃ naṭṭho esukārī mamattho sohaṃ kathaṃ na gaveseyya 3 rāja.

2567. Hiyyoti hīyati 4 poso paretha 5 parihāyati, anāgataṃ netamatthīti ñatvā uppannaṃ chandaṃ 6 kopanudeyya 7 dhīro.

2568. Passāmi vohaṃ dahariṃ 8 kumāriṃ mattūpamaṃ ketakapupphanettaṃ, abhuttabhoge9 paṭhame vayasmiṃ ādāya maccu vajate kumāriṃ.

2569. Yuvā sujāto sumukho sudassano sāmo kusumbhaparikiṇṇamassu, hitvāna kāme paṭigacca10 gehaṃ anujāna maṃ pabbajissāmi deva.

2570. Sākhāhi rukkho labhate samaññaṃ pahīnasākhaṃ pana khāṇumāhu, pahīnaputtassa mamajja hoti11 vāseṭṭhi bhikkhācariyāya kālo.

2571. Aghasmiṃ12 koñcāva yathā himaccaye tantāni13 jālāni padāḷeyya14 haṃsā, gacchanti puttā ca patī ca mayhaṃ sāhaṃ kathaṃ nānuvaje pajānaṃ.

2572. Ete bhutvā vamitvā ca pakkamanti vihaṅgamā, ye ca bhutvā na vamiṃsu te me hatthatthamāgatā.15

1 9 gavaṃva - Ma, Syā, PTS. abhutvā bhoge - Syā; 2 anvesatī - Ma; abhutva bhoge - PTS. 10 anvesati - Syā. paṭikacca - Ma; 3 gaveseyyaṃ - Ma, Syā. paṭigaccha - Syā, PTS. 4 11 hiyyati - Ma, Syā. bhoti - Ma, Syā. 5 12 pareti - Ma, Syā; pare ti - PTS. aghasmi - Ma, PTS. 6 13 uppannachandaṃ - Ma, PTS; katāni - Ma, Syā. 14 uppannacchandaṃ - Syā. padāliya - Ma, PTS; 7 ko panudeyya - Ma, Syā, PTS. padāleyyu - Syā. 8 15 daharaṃ - Ma. hatthattamāgatā - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 509. Bổn Sanh Vương Tử Hatthipāla

2565. Bản thân này trước đây đã tạo nghiệp tàn bạo. Quả thành tựu của nghiệp ấy con phải gánh lấy, không bao giờ có sự thoát khỏi ác nghiệp đối với con. Con sẽ gìn giữ bản thân kỹ lưỡng bằng sự ngăn chặn. Chớ để bản thân này tạo nghiệp hung bạo nữa.

2566. Tâu bệ hạ, giống như người tìm kiếm chỉ mỗi con bò bị lạc mất ở trong rừng mà không tìm thấy, tương tự như vậy, tâu đức vua Esukārī, mục đích của thần đã bị lạc

mất, tâu bệ hạ, tại sao thần đây không tìm lại (và đi theo đạo lộ của các anh trai)?

2567. Kẻ buông xuôi (nghĩ rằng): 'Để ngày mai,' rồi buông bỏ (nghĩ rằng): 'Để ngày khác.' Bậc sáng trí, sau khi biết rằng: 'Việc gì để ngày mai, việc ấy là không có,' rồi nên xúc tiến điều ước muốn đã được sanh khởi.

2568. Thần quả có nhìn thấy người thiếu nữ trẻ trung đang say đắm (cười nói), có cặp mắt (to và dài) như bông hoa ketaka, ở vào giai đoạn đầu của cuộc đời khi thú vui còn chưa được hưởng thụ, thì Thần Chết đã đoạt lấy người thiếu nữ rồi ra đi.

2569. Thần trẻ tuổi, có dòng dõi cao sang, có khuôn mặt thanh tú, có vóc dáng đẹp, có làn da vàng sẫm, có bộ râu tua tủa như nhụy bông hoa kusumbha. Tâu bệ hạ, thần sẽ từ bỏ các dục, lìa xa gia đình, và xuất gia. Xin bệ hạ cho phép thần."

(Lời viên quan tế tự nói với vợ) 2570. "Nhờ vào những cành cây mà cây cối đạt được tên gọi riêng; hơn nữa, khi cành cây bị chặt bỏ thì người ta đã gọi là gốc cây. Này bà Vāseṭṭhī, khi đứa con trai đã dứt bỏ (ra đi), thì hôm nay là thời điểm thực hành hạnh khất thực của ta."

(Lời người vợ) 2571. "Tựa như loài chim diệc di chuyển ở không trung, giống như loài chim thiên nga phá vỡ các mạng lưới đã được giăng mắc (bởi loài nhện) lúc đã hết mùa đông, các con trai và người chồng của ta ra đi, tại sao ta đây, trong khi nhận biết như thế, lại không đi theo họ?"

(Lời hoàng hậu nói với đức vua) 2572. "Những con chim này sau khi ăn, đã ói ra rồi bay đi; còn những con chim nào sau khi ăn mà không ói ra, chúng đi đến ở trong bàn tay của thiếp.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 509. Hatthipālajātakaṃ

2573. Avamī 1 brāhmaṇo kāme te 2 tvaṃ paccāvamissasi, vantādo puriso rāja na so hoti pasaṃsiyo.

2574. Paṅkeva 3 posaṃ palipe vyasannaṃ balī yathā dubbalaṃ uddhareyya, evampi maṃ tvaṃ udatāri hoti 4 pañcāli gāthāhi subhāsitāhi.

2575. Idaṃ vatvā mahārājā esukārī disampati, raṭṭhaṃ hitvāna pabbaji5 nāgo chetvā va bandhanaṃ.

2576. Rājā ca pabbajjamarocayittha raṭṭhaṃ pahāya naraviriyaseṭṭho,6 tuvampi no hohi yatheva rājā amhehi guttaṃ7 anusāsa rajjaṃ.8

2577. Rājā ca pabbajjamarocayittha raṭṭhaṃ pahāya naraviriyaseṭṭho, ahampi ekāva9 carissāmi loke hitvāna kāmāni yathodhikāni.

2578. Accenti kālā tarayanti rattiyo vayoguṇā anupubbaṃ jahanti, ahampi ekāva carissāmi loke hitvāna kāmāni manoramāni.

2579. Accenti kālā tarayanti rattiyo vayoguṇā anupubbaṃ jahanti, ahampi ekāva carissāmi loke hitvāna kāmāni yathodhikāni.

2580. Accenti kālā tarayanti rattiyo vayoguṇā anupubbaṃ jahanti, ahampi ekāva carissāmi loke sītibhūtā sabbamaticca saṅgan ”ti. Hatthipālajātakaṃ.

1 5 avami - Syā. pabbajji - Syā. 2 6 so - Ma, Syā. naravīraseṭṭho - Ma, Syā. 3 7 paṅke ca - Ma, Syā. guttā - Ma, Syā, PTS. 4 9 bhoti - Ma, Syā, PTS. ekā - Ma, Syā. 8 Rājā ca pabbajjamarocayittha, raṭṭhaṃ pahāya naravīraseṭṭho; ahampi ekā carissāmi loke, hitvāna kāmāni manoramāni - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 509. Bổn Sanh Vương Tử Hatthipāla

2573. Vị Bà-la-môn đã ói ra các dục, không lẽ bệ hạ sẽ thụ hưởng các dục ấy sao? Tâu bệ hạ, kẻ ăn vào vật đã được ói ra bởi kẻ khác, kẻ ấy không đáng được khen ngợi.”

(Lời đức vua) 2574. “Giống như người có sức mạnh vớt lên người yếu đuối bị chìm đắm từ chính vũng bùn ở trong đầm lầy, cũng tương tự như vậy, này Pañcālī, nàng là người đã nâng trẫm lên bằng những kệ ngôn được thốt ra khéo léo.”

2575. Sau khi nói điều này, vị đại vương Esukārī, bậc chúa tể một phương, đã từ bỏ đất nước rồi xuất gia, tựa như con voi đã giật đứt sự trói buộc rồi ra đi.

(Lời triều thần nói với hoàng hậu) 2576. “Đức vua đã ưa thích việc xuất gia. Bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người đã từ bỏ đất nước. Đối với chúng thần, hoàng hậu cũng giống y như là đức vua. Hoàng hậu hãy lãnh đạo xứ sở đã được bảo vệ bởi chúng thần.” 1

(Lời hoàng hậu) 2577. “Đức vua đã ưa thích việc xuất gia. Bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người đã từ bỏ đất nước. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục còn nguyên vẹn (không đụng chạm đến).

2578. Các thời khắc (ban ngày) đi qua, các đêm tối trôi qua, các giai đoạn của tuổi thọ lần lượt từ bỏ. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục quyến rũ.

2579. Các thời khắc (ban ngày) đi qua, các đêm tối trôi qua, các giai đoạn của tuổi thọ lần lượt từ bỏ. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục còn nguyên vẹn (không đụng chạm đến).

2580. Các thời khắc (ban ngày) đi qua, các đêm tối trôi qua, các giai đoạn của tuổi thọ lần lượt từ bỏ. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, có trạng thái mát mẻ, sau khi đã vượt qua mọi sự quyến luyến.” Bổn Sanh Vương Tử Hatthipāla. [509]

1 Ở Tam Tạng của Miến Điện, Thái Lan, và PTS, có thêm một câu kệ ở giữa hai câu kệ 2576 và 2577; câu kệ này là lời nói của hoàng hậu: “Đức vua đã ưa thích việc xuất gia. Đấng tối thượng dũng mãnh của loài người đã từ bỏ vương quốc. Bổn cung cũng sẽ đơn độc sống ở thế gian, sau khi đã từ bỏ các dục quyến rũ.”

14. AYOGHARAJĀTAKAṂ

2581. Yamekarattiṃ paṭhamaṃ gabbhe vasati māṇavo, abbhuṭṭhitova sayati 1 sagacchaṃ na nivattati.

2582. Na yujjhamānā na balena vassitā narā na jīranti navāpi mīyare, 2 sabbaṃ hi taṃ 3 jātijarāyupaddutaṃ tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2583. Caturaṅginiṃ senaṃ 4 subhiṃsarūpaṃ jayanti raṭṭhādhipatī pasayha, na maccuno jayituṃ ussahanti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2584. Hatthīhi assehi rathehi pattīhi parivāritā muccare 5 ekaceyyā,6 na maccuno muccituṃ ussahanti7 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2585. Hatthīhi assehi rathehi pattīhi sūrā pabhañjanti padhaṃsayanti, na maccuno bhañjituṃ ussahanti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2586. Mattā gajā bhinnagaḷā pabhinnā nagarāni maddanti janaṃ hananti, na maccuno maddituṃ ussahanti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2587. Issāsino katahatthāpi dhīrā8 dūrepātī akkhaṇavedhinopi, na maccuno vijjhituṃ ussahanti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2588. Sarāni khīyanti saselakānanā sabbaṃ hi taṃ9 khīyati dīghamantaraṃ, sabbaṃ hi taṃ bhañjare kālapariyaṃ10 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

1 so yāti - Ma, Syā. 2 6 na cāpi miyyare - Ma, Syā; ekacceyyā - Ma, Syā. 7 na cāpi mīyare - PTS. muñcitumussahanti - Syā. 3 8 hidaṃ - Ma. vīrā - Ma, Syā. 4 9 sena - Syā. sabbaṃpi taṃ - Syā. 5 10 muñcare - Syā. kālapariyāyaṃ - Ma, Syā, PTS.

14. BỔN SANH TÒA NHÀ SẮT

(Lời của vị hoàng tử nói với vua cha) 2581. “Việc đầu tiên (của sự tục sanh) là một đêm (hoặc một ngày), bào thai trú ở bụng mẹ. Ngay khi đã được hình thành, nó (liên tục) phát triển. Trong khi tiến triển, nó không dừng lại.

2582. Không phải trong lúc chiến đấu, không phải được trông cậy vào sức mạnh, mà con người không già hoặc thậm chí không chết. Toàn bộ tất cả đều bị quấy nhiễu bởi sự sanh và sự già. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: ‘Ta phải thực hành pháp tu tập.’

2583. Các vị lãnh đạo đất nước (có thể) chiến thắng đoàn quân gồm bốn binh chủng có dáng vẻ vô cùng khủng khiếp bằng vũ lực, nhưng không thể nào chiến thắng đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: ‘Ta phải thực hành pháp tu tập.’

2584. Được tháp tùng bởi các tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh, một số vua chúa (có thể) được thoát khỏi (kẻ thù), nhưng không thể nào được thoát khỏi đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: ‘Ta phải thực hành pháp tu tập.’

2585. Cùng với các tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh, các dũng sĩ (có thể) phá tan, tiêu diệt (kẻ thù), nhưng không thể nào phá vỡ đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: ‘Ta phải thực hành pháp tu tập.’

2586. Những con voi bị nổi cơn dục, có dịch chất tiết ra (ở trán), bị giận dữ, (có thể) dẫm nát các thành phố và giết hại dân chúng, nhưng không thể nào dẫm nát đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: ‘Ta phải thực hành pháp tu tập.’

2587. Những người bắn cung có cánh tay đã được tập luyện, sáng trí, có khả năng bắn xa, có phát bắn nhanh như tia chớp, nhưng không thể nào đâm thủng đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2588. Các hồ nước, cùng với các ngọn núi và các khu rừng đều bị tiêu hoại. Toàn bộ tất cả đều bị tiêu hoại sau một thời gian dài. Toàn bộ tất cả đều tan vỡ theo trình tự của thời gian. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 510. Ayogharajātakaṃ

2589. Sabbesamevaṃ hi narānanārinaṃ 1 calācalaṃ pāṇabhunodha jīvitaṃ, paṭova dhuttassa dumova kūlajo tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2590. Dumapphalāneva patanti māṇavā daharā ca vuddhā ca sarīrabhedā, nāriyo 2 narā majjhimaporisā ca tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2591. Nāyaṃ vayo tārakarājasannibho yadabbhatītaṃ gatamevadāni taṃ, jiṇṇassa hi 3 natthi ratī kuto sukhaṃ tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2592. Yakkhā pisācā athavāpi petā kupitāpi te 4 assasantī 5 manusse, na maccuno assasitussahanti 6 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2593. Yakkhe pisāce athavāpi pete kupitepi 7 te nijjhapanaṃ karonti, na maccuno nijjhapanaṃ karonti8 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2594. Aparādhake heṭhake dūsake ca9 rājāno daṇḍenti viditva10 dosaṃ, na maccuno daṇḍayitussahanti11 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2595. Aparādhakā dūsakā heṭhakā ca labhanti te rājino12 nijjhapetuṃ, na maccuno nijjhapanaṃ karonti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

2596. Na khattiyoti na pi13 brāhmaṇoti na aḍḍhakā balavā tejavāpi, na maccurājassa apekhamatthi14 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ.

1 8 narīnanānaṃ - Syā; nijjhapanamussahanti - Syā. 9 narānarīnaṃ - PTS. dūsake heṭhake ca - Ma, Syā, PTS. 2 10 nariyo - PTS. viditvāna - Ma, Syā. 3 11 hī - Ma, Syā, PTS. daṇḍayitumussahanti - Syā. 4 12 kupitāte - Ma; kuppitā te - Syā. rājāno - Syā. 5 13 assasanti - Ma, Syā. na ca - Ma, Syā. 6 14 assasitumussahanti - Syā. apekkhamatthi - Ma, Syā; 7 kuppitepi - Syā. apekha-m-atthi - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 510. Bổn Sanh Tòa Nhà Sắt

2589. Bởi vì mạng sống của tất cả những người nam và nữ, của sinh linh ở thế gian này là bấp bênh như vậy, tựa như tấm vải choàng của kẻ nghiện ngập, tựa như cây cối sanh trưởng ở bờ vực. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2590. Tựa như các trái ở trên cây rụng xuống, các chúng sanh, bao gồm các phụ nữ, các nam nhân, và những người bán nam bán nữ, ở tuổi non trẻ và già cả, khi có sự tan rã thân xác đều ngã xuống. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2591. Tuổi tác này không như mặt trăng, chúa của các vì sao (khuyết rồi lại tròn), một khi nó đã trôi qua, thì nó đã đi qua hẳn vào khi ấy (không còn trở lại nữa). Thật sự đối với người già cả, sự vui sướng (ở các dục) không còn, làm sao có sự khoái lạc? Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2592. Các Dạ-xoa, các yêu tinh, hoặc thậm chí các vong nhân, khi đã nổi giận, chúng thổi hơi (làm mê man) con người, nhưng không thể nào thổi hơi (làm mê man) đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2593. Con người (có thể) xoa dịu các Dạ-xoa, các yêu tinh, hoặc thậm chí các vong nhân đã nổi giận, nhưng không thể nào xoa dịu được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2594. Các vị vua (có thể) trừng trị những kẻ phạm tội, những kẻ quấy rối, và những kẻ hư hỏng, sau khi biết được tội lỗi (của những kẻ ấy), nhưng không thể nào trừng trị đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2595. Những kẻ phạm tội, những kẻ quấy rối, và những kẻ hư hỏng đạt được việc xoa dịu đối với các vị vua của họ, nhưng không thể nào xoa dịu được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

2596. Thần Chết không có sự mong mỏi ở một chúng sanh nào, là 'vị Sát- đế-lỵ' cũng không, là 'vị Bà-la-môn' cũng không, những người giàu có, những người có năng lực, những người có uy quyền cũng không. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.'

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 510. Ayogharajātakaṃ

2597. Sīhāca vyagghāca athopi dīpiyo pasayha khādanti vipphandamānaṃ, 1 na maccuno khādituṃ ussahanti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ. 2598. Māyakārā 2 raṅgamajjhe karontā mohenti cakkhūni janassa tāvade, na maccuno mohayitussahanti 3 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ. 2599. Āsīvisā kupitā 4 uggatejā ḍasanti5 mārentipi te manusse, na maccuno ḍasituṃ ussahanti6 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ. 2600. Āsīvisā kupitā yaṃ ḍasanti tikicchakā tesaṃ7 visaṃ hananti, na maccuno daṭṭhavisaṃ hananti tamme matī hoti carāmi dhammaṃ. 2601. Dhammantarī vetaraṇī8 ca bhojo visāni hantvāna bhujaṅgamānaṃ, sūyanti9 te kālakatā tatheva tamme matī hoti carāmi dhammaṃ. 2602. Vijjādharā ghoramadhīyamānā adassanaṃ osadhehi vajanti, na maccurājassa vajantadassanaṃ10 tamme matī hoti carāmi dhammaṃ. 2603. Dhammo have rakkhati dhammacāriṃ dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti, esānisaṃso dhamme suciṇṇe na duggatiṃ gacchati dhammacārī. 2604. Na hi dhammo adhammo ca ubho samavipākino, adhammo nirayaṃ neti dhammo pāpeti suggatinti. Ayogharajātakaṃ. ***** TASSUDDĀNAṂ

Mātaṅga sambhūta sivi sirimanto rohaṇa haṃsa santigumbo bhallāṭiya, somanassa campeyya brahma pañca paṇḍita cirassaṃ vata ayogharāni.

Vīsatinipāto niṭṭhito. --ooOoo--

1 8 viphandamānaṃ - Syā. vettaraṇī - Ma; 2 6 māyākārā - Ma, Syā, PTS. ḍaṃsitumussahanti - Ma. vettaruṇo - Syā. 3 7 9 mohayitumussahanti - Syā. tesa - Syā. suyyanti - Ma, Syā. 4 5 10 kuppitā - Syā. ḍaṃsanti - Ma. vajanti adassanaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 510. Bổn Sanh Tòa Nhà Sắt

2597. Các con sư tử, các con cọp, và luôn cả các con báo (có thể) nhai ngấu nghiến một cách tàn bạo con mồi đang giãy giụa, nhưng không thể nào nhai ngấu nghiến đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.' 2598. Những người làm ảo thuật, trong khi biểu diễn ở giữa khán đài, đánh lừa các con mắt của người xem vào lúc ấy, nhưng không thể nào mê hoặc được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.' 2599. Các con rắn có nọc độc bị nổi giận thì có uy lực hung bạo. Chúng cắn và giết chết nhiều người, nhưng không thể nào cắn được đạo binh của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.' 2600. Các con rắn có nọc độc bị nổi giận rồi cắn người nào, các thầy thuốc (có thể) tiêu diệt nọc độc của chúng, nhưng không thể nào tiêu diệt được nọc độc đã cắn vào của Thần Chết. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.' 2601. Dhammantarī, Vetaraṇī, và Bhoja được nổi tiếng sau khi tiêu diệt các nọc độc của những con rắn. Họ đã qua đời tương tự y như thế. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.' 2602. Các nhà pháp thuật trong khi học thần chú Ghora (có thể) tàng hình di chuyển nhờ vào các phương thuốc, nhưng không thể nào tàng hình di chuyển đối với Ma Vương. Vì thế, con có ý nghĩ rằng: 'Ta phải thực hành pháp tu tập.' 2603. Thật vậy, thiện pháp hộ trì người có sự thực hành thiện pháp. Thiện pháp khéo được thực hành đem lại sự an lạc. Điều này là quả báu khi thiện pháp khéo được thực hành: Người có sự thực hành thiện pháp không đi đến cảnh giới khổ đau. 1 2604. Bởi vì cả hai thiện pháp và phi pháp không có quả thành tựu giống nhau. Phi pháp dẫn đến địa ngục, thiện pháp giúp cho đạt được nhàn cảnh." Bổn Sanh Tòa Nhà Sắt. [510]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Ẩn sĩ Mātaṅga, vị Sambhūta, đức vua Sivi, vị Sirimanda, nai Rohaṇa, chim thiên nga, két Sattigumba, vua Bhallāṭiya, hoàng tử Somanassa, rồng chúa Campeyya, sự cám dỗ lớn, năm bậc nhân sĩ, vương tử Hatthipāla, và các tòa nhà sắt.

Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

1 Câu kệ 2603 giống câu kệ 1454 của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 371), và câu kệ 303 của Theragāthāpāḷi - Trưởng Lão Kệ (TTPV tập 31, trang 101).

XVI. TIṂSATINIPĀTO 1. KIṂCHANDAJĀTAKAṂ

2605. Kiṃ chando kimadhippāyo eko sammasi ghammani, kiṃ patthayāno kiṃ esaṃ kena atthena brāhmaṇa. 2606. Yathā mahāvāridharo kumbho suparināhavā, 1 tathūpamaṃ ambapakkaṃ vaṇṇagandharasuttamaṃ. 2607. Taṃ vuyhamānaṃ sotena

disvānāmalamajjhime, 2 pāṇīhi naṃ gahetvāna agyāyatanamāhariṃ. 2608. Tato kadalipattesu nikkhipitvā sayaṃ ahaṃ, satthena naṃ vikappetvā khuppipāsaṃ ahāsi me. 2609. Sohaṃ apetadaratho vyantībhūto 3 dukhakkhamo, 4 assādaṃ nādhigacchāmi phalesvaññesu kesupi. 5 2610. Sosetvā 6 nūna maraṇaṃ taṃ mamaṃ āvahissati, ambaṃ yassa phalaṃ sāduṃ 7 madhuraggaṃ manoramaṃ, yamuddhariṃ vuyhamānaṃ udadhismā mahaṇṇave. 2611. Akkhātaṃ te mayā sabbaṃ yasmā upavasāmahaṃ, rammaṃ patinisinnosmi puthulomāyutā puthu. 2612. Tvaṃ ca kho me 8 akkhāsi attānamapalāyinī, 9 kā vā tvamasi kalyāṇi kissa vā tvaṃ sumajjhime. 2613. Ruppa 10paṭṭapaḷimaṭṭhīva11 vyagghīva girisānujā, yā santi nāriyo12 devesu devānaṃ paricārikā. 2614. Yāva13 manussalokasmiṃ rūpenatvāgatitthiyo14 rūpe te sādisī15 natthi devesu gandhabbamanussaloke,16 phuṭṭhāsi me cārupubbaṅgi brūhi akkhāhi me nāmañca bandhave ca.17 2615. Yaṃ tvaṃ patinisinnosi rammaṃ brāhmaṇa kosikiṃ, sāhaṃ bhusālayā18 vutthā varavārivahoghasā. 2616. Nānādumagaṇākiṇṇā bahūtā19 girikandarā, mameva pamukhā honti abhisandanti pāvuse.20

1 11 supariṇāhavā - Ma, Syā; palimaṭṭhīva - Ma, PTS; plamaṭṭhīva - Syā. 12 supariṇāmavā - PTS. nariyo - PTS. 2 13 disvān' amalamajjhime - PTS. yā ca - Ma, Syā, PTS. 3 14 byantībhūto - Ma, Syā; rūpenānvāgatitthiyo - Ma; vyantibhūto - PTS. rūpenanvāgatitthiyo - Syā, PTS. 4 15 dukkhakkhamo - Syā. rūpena te sadisī - Ma, Syā; 5 kesuci - Ma, Syā, PTS. rūpe te sadisī - PTS. 6 16 sositvā - Syā. devagandhabbamānuse - Syā. 7 17 sādu - Ma. brūhi nāmañca bandhave - Ma, Syā. 8 18 meva - Ma, Syā, PTS. bhūsālayā - Syā. 9 19 apalāyini - Ma, PTS. bahukā - Ma, Syā, PTS. 10 20 rūpa - Syā. pāvuso - PTS.

XVI. NHÓM BA MƯƠI KỆ NGÔN 1. BỔN SANH MONG MUỐN GÌ

(Lời trao đổi giữa vị nữ thần và vị đạo sĩ khổ hạnh trước đây làm vua) 2605. "Này vị Bà-la-môn, ngài một mình ngồi ở nơi nóng nực với mong muốn gì, với ý định gì, đang ước nguyện điều gì, đang tìm kiếm cái gì, nhằm mục đích gì?" 2606. "(Ta đã nhìn thấy) trái xoài chín, có màu sắc, mùi thơm, và hương vị tuyệt vời, trông tương tự như cái hũ đựng nước lớn, có kiểu dáng đẹp. 2607. Hỡi cô nàng có vòng eo thanh khiết, sau khi nhìn thấy trái xoài đang bị cuốn trôi bởi dòng nước, ta đã vớt lấy nó bằng hai bàn tay, rồi đã mang nó đến ngôi nhà cúng tế thần lửa. 2608. Sau đó, đích thân ta đã đặt nó xuống ở những mảnh lá chuối, rồi dùng dao cắt thành miếng. Nó đã làm tiêu tan sự đói khát của ta. 2609. Ta đây không còn trạng thái đuối sức, và trái xoài chín đã hết. Ta có sức chịu đựng sự khốn khó, nhưng ta không đạt đến sự hứng thú ở các loại trái cây nào khác. 2610. Trái xoài ấy là thứ trái cây ngon, có vị ngọt đậm đà, làm thích ý, mà ta đã vớt nó lên trong lúc nó đang trôi nổi từ đầm nước ở trong biển lớn. Chẳng lẽ sau khi không có nó để thọ dụng, nó sẽ mang lại cái chết cho ta? 2611. Tất cả đã được ta giải thích cho nàng vì sao ta chịu đói khát, (mặc dù) ta ngồi bên cạnh dòng sông đáng yêu có nhiều loại cá lớn. 2612. Hỡi cô nàng (dạn dĩ) không trốn chạy, nàng hãy nói với ta về bản thân. Này mỹ nữ, nàng là ai? Hỡi cô nàng có vòng eo xinh xắn, vì sao nàng đi đến đây? 2613. Những người nữ trong số chư Thiên, các nàng hầu của chư Thiên, trông tựa

như những dải lụa vàng bóng loáng, tựa như những chú cọp con (xinh xắn) được sanh ra ở vùng núi non. 2614. Cho đến các phụ nữ được phú cho sắc đẹp ở thế giới nhân loại, người sánh bằng với nàng về sắc đẹp là không có ở giữa chư Thiên, ở các Càn-thát-bà, và ở thế giới loài người. Hỡi nàng có đôi chân đẹp, được ta hỏi, xin nàng hãy trả lời. Nàng hãy nói cho ta về danh tánh và về các thân quyến." 2615. "Này vị Bà-la-môn, ngài ngồi bên cạnh dòng sông Kosikī đáng yêu, còn thiếp đây ngự ở dòng chảy dữ tợn với những dòng nước triều và nước lũ. 2616. Nhiều hang núi được chen chúc với những đám cây cối khác loại tuôn chảy vào mùa mưa là thuộc quyền cai quản của chính thiếp.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 511. Kiṃchandajātakaṃ

2617. Atho bahū vanā todā 1 nīlavārivahandharā, 2 bahukā nāgacittodā 3 abhisandanti vārinā. 2618. Tā ambajambulabujā nīpā tālā cudumbarā, 4 bahūni phalajātāni āvahanti abhiṇhaso. 2619. Yaṃ kiñci ubhato tīre phalaṃ patati ambuni, asaṃsayaṃ taṃ sotassa phalaṃ hoti vasānugaṃ. 2620. Etadaññāya medhāvi puthupaññā suṇohi me, mā rocayamabhisaṅgaṃ 5 paṭisedha janādhipa. 2621. Na cāhaṃ 6 vaddhavaṃ 7 mañño yaṃ tvaṃ raṭṭhābhivaddhana, 8 āceyyamāno rājisi maraṇaṃ abhikaṅkhasi. 2622. Tassa jānanti pitaro gandhabbā ca 9 sadevakā, ye cāpi isayo loke saññatattā yasassino, 10 asaṃsayante 11 jānanti vaddhabhūtā 12 yasassino. 2623. Evaṃ viditvā vidū sabbadhammaṃ viddhaṃsanaṃ13 cavanaṃ jīvitassa, nācīyati14 tassa narassa pāpaṃ sace na ceteti vadhāya tassa. 2624. Isipūgasamaññāte evaṃ lokyā viditā sati,15 anariya16 parisambhāse pāpakammaṃ jigiṃsasi.17 2625. Sace ahaṃ marissāmi tīre te puthu sussoṇi, asaṃsayaṃ18 asiloko mayi pete āgamissati. 2626. Tasmā hi pāpakaṃ kammaṃ rakkhasseva19 sumajjhime, mā taṃ20 sabbo jano pacchā pakatthāsi21 mayi22 mate. 2627. Aññātametaṃ avisayhasāhi attānaṃ ambaṃ ca dadāmi te taṃ, yo23 duccaje kāmaguṇe pahāya santiñca dhammañca adhiṭṭhitosi.

1 vanatodā - Ma, Syā, PTS. 2 13 vahindharā - Ma, Syā, PTS. niddhaṃsanaṃ - Syā. 3 14 nāgavittodā - Ma, PTS. na cīyatī - Ma, Syā, PTS. 4 15 nipātālamudumbarā - Syā. pati - Syā. 5 16 rocaya abhisaṅgaṃ - Syā; anariyaṃ - Syā. 17 rocaya-m-abhisaṅgaṃ - PTS. jigīsasi - Ma. 6 18 na vāhaṃ - Ma, Syā, PTS. asaṃsayaṃ taṃ - Ma; 7 vaḍḍhavaṃ - Ma, Syā. asaṃsayantaṃ - Syā. 8 19 raṭṭhābhivaḍḍhana - Ma, Syā. rakkhassu ca - Syā. 9 20 gandhabbāva - Syā. tvaṃ - Syā. 10 21 tapassino - Ma, Syā. pakuṭṭhāyi - Ma; 11 asaṃsayaṃ tepi - Ma; pakvakkhāsi - Syā. 22 asaṃsayantepi - Syā. mayī - Syā. 12 23 paṭṭhabhūtā - Ma, Syā. so - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 511. Bổn Sanh Mong Muốn Gì

2617. Và còn có nhiều nguồn nước chảy ra từ các cánh rừng mang theo dòng nước màu lục, có nhiều dòng nước đầy màu sắc của các con rồng tuôn chảy với nguồn nước (dồi dào).

2618. Các dòng nước ấy luôn luôn mang theo nhiều loại trái cây như trái xoài, trái mận đỏ, trái sa-kê, trái nīpa, trái thốt nốt, và trái sung.

2619. Bất cứ trái cây nào ở hai bên bờ rơi rụng xuống nước, chắc chắn rằng trái cây ấy bị cuốn trôi theo mãnh lực của dòng nước chảy.

2620. Thưa bậc thông minh, thưa bậc có trí tuệ bao la, sau khi biết rõ điều ấy, xin ngài hãy lắng nghe thiếp. Thưa bậc quân vương, chớ vui thích sự bám víu (vào tham ái). Hãy chặn đứng điều ấy.

2621. Thưa bậc làm hưng thịnh đất nước, thưa nhà vua ẩn sĩ, thiếp không nghĩ rằng việc ngài mong mỏi cái chết trong lúc còn trẻ tuổi là điều sáng suốt.

2622. Các bậc cha ông, các Càn-thát-bà, luôn cả chư Thiên, biết được (bản tính tham ái) của ngài đây, và thậm chí các vị ẩn sĩ có bản thân thu thúc, có danh tiếng ở thế gian, và những người lớn tuổi, có danh vọng, chắc chắn rằng những người ấy cũng biết."

2623. "Các bậc hiểu biết đã hiểu rõ như vậy về tất cả các thiện pháp, về sự tan rã, về sự tiêu hoại của mạng sống. Tội ác không bị tích lũy cho người nam ấy, nếu người ấy không suy nghĩ về việc giết hại kẻ khác.

2624. Hỡi cô nàng được tôn trọng bởi tập thể các ẩn sĩ, trong khi nàng được thế gian biết đến như vậy, nàng lại muốn tạo ra ác nghiệp ở việc chê bai không thánh thiện.

2625. Hỡi nữ thần có mông to đẹp, nếu như ta chết ở bờ sông của nàng, chắc chắn rằng tiếng xấu sẽ đến với nàng khi ta đã ra đi.

2626. Chính vì điều ấy, hỡi cô nàng có vòng eo xinh xắn, nàng hãy bảo vệ hành động xấu xa (của ta trong việc ham muốn trái xoài). Chớ để sau này, khi ta đã chết, tất cả mọi người lại phỉ báng nàng."

2627. "Thưa vị có sự chịu đựng việc không thể chịu đựng, điều ấy đã được biết rõ. Thiếp sẽ đích thân biếu trái xoài ấy đến ngài. Ngài đây, sau khi dứt bỏ các loại dục khó thể từ bỏ, ngài hãy duy trì sự an tịnh và thiện pháp.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 511. Kiṃchandajātakaṃ

2628. Yo hitvā pubbasaṃyogaṃ pacchā saṃyojane ṭhito, adhammañceva carati pāpañcassa pavaḍḍhati.

2629. Ehi taṃ pāpayissāmi kāmaṃ appossukko 1 bhava, upānayāmi sītasmiṃ viharāhi anussuko.

2630. Taṃ puppharasamattehi vakkaṅgehi 2 arindama, koñcā mayūrā diviyā koyaṭṭhimadhusāliyā. 3

2631. Kūjitā haṃsapūgehi kokilettha pabodhare, ambettha vippasūnaggā 4 palālakhalasannibhā, kosumbhasalalā 5 nīpā pakkatālavilambino.

2632. Mālī tiriṭī6 kāyūrī7 aṅgadī candanassado,8 rattiṃ tvaṃ paricāresi divā vedesi vedanaṃ.

2633. Soḷasitthisahassāni yā temā paricārikā, evaṃ mahānubhāvosi abbhuto9 lomahaṃsano.

2634. Kiṃ kammamakari pubbe pāpaṃ attadukhāvahaṃ, yaṃ karitvā manussesu piṭṭhimaṃsāni khādasi.

2635. Ajjhenāni paṭiggayha kāmesu gathito10 ahaṃ, acariṃ dīghamaddhānaṃ paresaṃ ahitāyahaṃ.

2636. Yo piṭṭhimaṃsiko11 hoti evaṃ ukkacca khādati, yathāhamajja khādāmi piṭṭhimaṃsāni attano ”ti. Kiṃchandajātakaṃ.

1 6 appossuko - Ma, Syā, PTS. tirīṭī - Syā, PTS. 2 7 vaṅkaṅgehi - Syā. kāyurī - Syā. 3 8 kolaṭṭhimadhusāḷikā - Ma. candanussado - Ma, Syā, PTS. 4 9 vippasākhaggā - Ma. abbhūto - Syā. 5 10 kosambasaḷalā - Ma; gadhito - Ma; kosumbasalaḷā - Syā; giddhito - Syā. 11 kosumbhasalaḷā - PTS. piṭṭhimaṃsiyo - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 511. Bổn Sanh Mong Muốn Gì

2628. Kẻ nào sau khi từ bỏ sự ràng buộc trước đây, rồi lại dính vào sự ràng buộc sau này, và còn thực hành phi pháp nữa; sự xấu xa gia tăng cho kẻ ấy.

2629. Ngài hãy đến, thiếp sẽ giúp ngài đạt được điều mong muốn. Ngài hãy ít ham muốn. Hãy để thiếp đưa ngài đi, và ngài hãy trú ở nơi (rừng xoài) mát mẻ, không còn ham muốn nữa.

2630. Thưa vị thuần hóa kẻ thù, nơi ấy với những con chim bị say đắm hương vị của các bông hoa. Có các con cò, các con công, các con sếu, và các con chim sáo ngọt ngào thuộc cõi Trời.

2631. Được cất tiếng kêu cùng với bầy thiên nga, các con chim cu cu làm thức giấc chốn này. Ở đây, có những cây xoài với những chùm trái trĩu nặng ở đầu cành, trông giống như những bó lúa trĩu hạt, có những cây kosumbha, cây salala, cây nīpa, và những quầy trái thốt nốt chín treo lủng lẳng.”

(Lời vị đạo sĩ khổ hạnh hỏi một vị thần sống ở nơi ấy) 2632. “Là người có vòng hoa, có khăn đội đầu, có vòng đeo cánh tay, có vòng đeo cổ tay, có thoa trầm hương, ông hưởng thụ vào ban đêm, và cảm nhận thọ khổ vào ban ngày.

2633. Mười sáu ngàn phụ nữ này là những người hầu hạ của ông. Như vậy, ông có uy quyền lớn lao, ông thật phi thường, có sự dựng đứng lông.

2634. Ông đã tạo nghiệp gì xấu xa trong đời quá khứ khiến nó đem lại khổ đau cho bản thân? Sau khi đã làm nghiệp gì ở thế giới loài người khiến ông phải ăn các miếng thịt ở lưng?”

2635. “Sau khi tiếp thu các môn học, tôi bị tham đắm ở các dục. Tôi đã hành xử điều bất lợi đến những người khác trong một thời gian dài.

2636. Hôm nay, tôi ngấu nghiến những miếng thịt lưng của chính mình như thế nào, thì kẻ nói xấu sau lưng người khác sẽ phải rứt ra (những miếng thịt lưng) rồi nhai tương tự như thế ấy.” Bổn Sanh Mong Muốn Gì. [511]

2. KUMBHAJĀTAKAṂ

2637. Ko pāturāsi tidivā nabhamhi obhāsayaṃ saṃvariṃ candimāva, gattehi te rasmiyo niccharanti sateritā 1 vijjurivantalikkhe. 2638. So chinnavātaṃ kamasi aghamhi vehāsayaṃ gacchasi tiṭṭhasī ca, iddhī nu te vatthukatā subhāvitā anaddhaguṇamapi 2 devatānaṃ. 2639. Vehāsayaṃ kamamāgamma 3 tiṭṭhasi kumbhaṃ kiṇāthāti yametamatthaṃ, ko vā tuvaṃ kissa vatāya 4 kumbho akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ. 2640. Na sappikumbho napi telakumbho na phāṇitassa na madhussa kumbho, kumbhassa vajjāni anappakāni dose bahū kumbhagate suṇātha. 2641. Galeyya 5 yaṃ pītvā 6 pate papātaṃ sobbhaṃ guhaṃ candaniyoḷigallaṃ, 7 bahumpi bhuñjeyya abhojaneyyaṃ tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2642. Yaṃ ve pītvā8 cittasmiṃ9 anesamāno āhiṇḍatī goriva bhakkhasādī,10 anāthamāno upagāyati naccati ca tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2643. Yaṃ ve pītvā11 acelakova12 naggo careyya gāme visikhantarāni, sammūḷhacitto ativelasāyī tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2644. Yaṃ ve pītvā8 vuṭṭhāya13 pavedhamāno sīsañca bāhuñca14 pasārayanto,15 so naccati dārukaṭallakova tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

1 sateratā - Ma, Syā, PTS. 2 8 anaddhagūnaṃ api - Ma, PTS; yaṃ pitvā - Ma, Syā; anaddhagūnamasi - Syā. yaṃ pītvā - PTS. 3 9 gammamāgamma - Ma; cittasmi - PTS. 10 kammāgamma - Syā; bhakkhasārī - Ma, Syā, PTS. 11 saṃkammāgamma - PTS. yaṃ ve pivitvā - Ma, Syā, PTS. 4 12 vā tāya - Ma; vatāyaṃ - Syā. acelova - Ma, Syā, PTS. 5 13 gaḷeyya - Ma, PTS. uṭṭhāya - Ma, Syā. 6 14 pitvā - Ma, Syā. bāhañca - PTS. 7 15 candaniyoligallaṃ - Syā, PTS. pacālayanto - Ma, Syā, PTS.

2. BỔN SANH CÁI BÌNH RƯỢU

2637. “Ngài là ai mà đến từ Thiên cung và hiện ra ở trên bầu trời? Ngài đang chiếu sáng đêm đen tựa như mặt trăng. Các hào quang phát ra từ thân thể của ngài tựa như tia chớp Sateritā ở không trung.

2638. Ngài đây lướt gió bước đi ở bầu trời. Ngài đi và đứng ở không trung. Phải chăng thần thông của ngài đã được tạo thành nền tảng, đã khéo được phát triển, thậm chí không thuộc về những khách đi đường xa, mà thuộc về chư Thiên?

2639. Ngài đã đi đến theo đường không trung rồi đứng lại. Và ngài nói rằng: ‘Bệ hạ hãy mua cái bình.’ Ngài là ai? Cái bình này là của ai? Thưa vị Bà- la-môn, xin ngài hãy giải thích ý nghĩa ấy cho trẫm.”

2640. “Nó không phải là bình bơ lỏng, cũng không phải là bình dầu, không phải là bình mật đường, không phải là bình mật ong. Các điều đáng chê trách của cái bình không phải là ít. Bệ hạ hãy lắng nghe nhiều tật xấu liên quan đến cái bình.

2641. Người uống vào thức uống này thì có thể đi loạng choạng, có thể té ngã vào vực thẳm, hố rãnh, hang hốc, hầm phân, và nơi ô uế, thậm chí có thể ăn nhiều thứ không nên ăn. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2642. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì không còn làm chủ tâm trí, tựa như con bò đi lang thang gặm cỏ; trong lúc không còn tự chủ, lại còn ve vãn ca hát, và nhảy

múa. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2643. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì giống như người lõa thể, không mặc y phục, rồi đi lang thang ở những đường lộ trong làng, có tâm trí bị mê muội, và ngủ quá mức bình thường. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2644. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì sau khi đứng dậy thường khuấy động, lúc lắc đầu, và vung vẩy cánh tay. Người ấy nhảy múa tựa như hình nhân múa rối bằng gỗ. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 512. Kumbhajātakaṃ

2645. Yaṃ ve pītvā 1 aggidaḍḍhā sayanti atho sigālehipi khāditāse, bandhaṃ vadhaṃ 2 bhogajāniñcupenti tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2646. Yaṃ ve pītvā 3 bhāseyya abhāsaneyyaṃ 4 sabhāyamāsīno apetavattho, sammakkhito vantagato vyasanno tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2647. Yaṃ ve pītvā 5 ukkaṭṭho āvilakkho mameva sabbapaṭhavīti 6 maññati, 7 na me samo cāturantopi rājā tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2648. Mānātimānā kalahāni pesunī8 dubbaṇṇinī naggiyinī9 palāyinī, corāna dhuttāna10 gatī niketo tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2649. Dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ khettaṃ gavaṃ yattha vināsayanti, ucchedanī vittavataṃ11 kulānaṃ tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2650. Iddhāni phītāni kulāni assu anekasāhassadhanāni loke, ucchinnadāyajjakatānimāya tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2651. Yaṃ pītvā12 duṭṭha13rūpova poso akkosati pitaraṃ mātarañca,14 sassumpi gaṇheyya athopi suṇhaṃ tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

2652. Yaṃ ve pītvā12 duṭṭha13rūpāva nārī akkosati sasuraṃ15 sāmikañca, dāsampi gaṇhe paricārakampi tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

1 8 yaṃ ve pivitvā - Ma, Syā, PTS. pesuṇī - Ma, Syā; 2 vacanaṃ - Syā. pesuṇāni - PTS. 3 9 yaṃ pitvā - Ma, Syā; yaṃ pītvā - PTS. naggayinī - Ma, Syā, PTS. 4 10 ābhāsaneyyaṃ - Ma. porāṇadhuttāna - Syā; 5 11 yaṃ ve pivitvā - Ma, Syā; vittagataṃ - Syā. 12 yaṃ pītvā - PTS. yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; 6 sabbā pathavī ti - Ma; yañ ce pītvā - PTS. 13 sabbā paṭhavī ti - Syā; ditta - Ma, Syā, PTS. 14 sabbā puthavī ti - PTS. mātaraṃ pitarañca - Ma. 7 15 maññe - Ma, Syā. sassuraṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 512. Bổn Sanh Cái Bình Rượu

2645. Thật vậy, những người uống vào thức uống này thì bị ngọn lửa thiêu đốt, nằm dài, rồi bị các con chó rừng ăn thịt, đi đến tình trạng bị giam cầm, tử hình, và tiêu hao của cải. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2646. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì có thể nói điều không nên nói, ngồi ở cuộc hội họp mà không mặc y phục, tự làm cho lem luốc, đi đến ói mửa, bị suy sụp. Quý

vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2647. Thật vậy, người uống vào thức uống này thì kiêu ngạo, mắt bị đỏ ngầu, nghĩ rằng: 'Toàn bộ trái đất thuộc về một mình ta, thậm chí vị vua cai trị bốn phương cũng không sánh bằng với ta.' Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2648. (Thức uống này là vật tạo ra) ngã mạn và ngã mạn thái quá, các sự cãi cọ, các việc nói đâm thọc, các vóc dáng xấu xí, các sự lõa lồ, các sự trốn chạy; nó là đích đến, là chỗ trú của những kẻ trộm cướp, của những gã vô lại. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2649. Bị lệ thuộc vào thức uống này, nhiều người làm tiêu tan thóc lúa, tài sản, bạc vàng, ruộng vườn, trâu bò. Thức uống này là sự phá hoại đối với những gia đình có của cải. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2650. Có những gia đình giàu có, phồn thịnh, có tài sản nhiều ngàn tiền vàng ở thế gian, bị làm cho tiêu hoại phần gia tài thừa kế bởi vì thức uống này. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2651. Sau khi uống vào thức uống này, người nam như là có dáng vẻ tồi bại, mắng nhiếc cha và mẹ, và có thể cưỡng ép mẹ vợ, rồi luôn cả con dâu. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2652. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, người nữ như là có dáng vẻ tồi bại, mắng nhiếc cha chồng và chồng, và có thể cưỡng ép đầy tớ trai, luôn cả người nam hầu cận. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 512. Kumbhajātakaṃ

2653. Yaṃ ve pivitvāna 1 haneyya poso dhamme ṭhitaṃ samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā, gacche apāyampi tato nidānaṃ tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2654. Yaṃ ve pītvā 2 duccaritaṃ caranti kāyena vācāya ca cetasā vā, 3 nirayaṃ vajanti duccaritaṃ caritvā tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2655. Yaṃ yācamānā na labhanti pubbe bahuṃ hiraññampi pariccajantā, so taṃ pivitvā alikaṃ bhaṇāti tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2656. Yaṃ ve pītvā 4 pesane pesayanto 5 accāyike karaṇīyamhi jāte, 6 atthampi so nappajānāti vutto tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2657. Hirīmanāpi ahirīkabhāvaṃ pātuṃ karonti madanāya 7 mattā, dhīrāpi santā bahukaṃ bhaṇanti tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2658. Yaṃ ve pītvā 8 ekathūpā sayanti anāsakā thaṇḍiladukkhaseyyaṃ,9 dubbaṇṇiyaṃ āyasakyañ10cupenti tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha. 2659. Yaṃ ve pītvā8 pattakkhandhā sayanti gāvo kūṭahatāriva,11 nahi vāruṇiyā vego narena sussaho12riva.13 2660. Yaṃ manussā vivajjenti14 sappaṃ ghoravisammiva,15 taṃ loke visasamānaṃ ko naro pātumarahati.16 2661. Yaṃ ve pītvā17 andhakaveṇhuputtā18 samuddatīre paricārayantā, upakkamuṃ musalehañññamañññaṃ19 tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

1 9 yaṃ ve pitvāna - Syā; yañ ce pītvāna - PTS. thaṇḍiladukkhaseyyā - PTS. 2 10 yaṃ ve pivitvā - Ma; yaṃ ve pitvā - Syā; āyasakkañ - PTS. 11 yañ ce pītvā - PTS. kuṭahatāva -

Ma. 3 12 cetasā ca - Ma, Syā, PTS. susaho - Ma, PTS. 4 14 yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; vivajjanti - Syā. 15 yaṃ pivitvā - PTS. ghoravisamiva - Syā, PTS. 5 17 pesiyanto - Ma, Syā, PTS. yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; 6 jāto - PTS. yañ ce pivitvā - PTS. 7 18 madirāya - PTS. andhakaveṇḍaputtā - Ma, Syā. 8 19 yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; yañ ce pītvā - PTS. musalehi aññamaññaṃ - PTS. 13 tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha - itipāṭho Ma, Syā potthakesu dissate. 16 tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha - itipāṭho Syā potthake dissate.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 512. Bổn Sanh Cái Bình Rượu

2653. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, người nam có thể giết hại vị Sa-môn hay vị Bà-la-môn đã trú vào thiện pháp, do nguyên nhân ấy có thể đi đến cảnh giới khổ đau. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2654. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, nhiều người thực hành uế hạnh bằng thân, bằng lời, hoặc bằng ý; sau khi thực hành uế hạnh thì đi đến địa ngục. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2655. Trước đây, trong khi bỏ ra nhiều vàng rồi yêu cầu kẻ nào đó (nói dối), nhưng không thành công, kẻ ấy (giờ đây), sau khi uống thức uống ấy, liền nói điều giả dối. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2656. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, kẻ được phái đi đưa tin vào lúc có công việc cần làm khẩn cấp sanh khởi, kẻ ấy cũng không biết ý nghĩa (lời nhắn gởi) khi được hỏi đến. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2657. Ngay cả những người có tâm ý gắn bó với sự hổ thẹn, khi bị say sưa bởi chất say, cũng phô bày bản tánh không hổ thẹn. Ngay cả các bậc sáng trí, trong khi say sưa, cũng nói nhiều. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2658. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, nhiều người nằm một đống ở chỗ nằm khổ sở là nền đất cứng, không ăn uống, rồi trở nên có hình dạng xấu xí và bị mất danh tiếng. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

2659. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, nhiều người có thân hình rũ rượi, nằm dài, tựa như con bò bị đánh bởi cái búa tạ (nằm dài), bởi vì nồng độ của rượu dường như khiến người nam không còn khả năng chịu đựng tốt nữa.

2660. Loài người tránh xa thức uống này như là tránh xa con rắn có nọc độc dữ dội, vậy người nam nào ở thế gian có khả năng để uống thứ nước sánh bằng với nọc độc ấy?

2661. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, những người con trai của Andhaka và Veṇhu, trong lúc dạo chơi ở bờ biển, đã đánh đập lẫn nhau bằng những cái chày. Quý vị hãy mua cái bình này, nó được chứa đầy thức uống ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 513. Jayaddisajātakaṃ

2662. Yaṃ ve pītvā 1 pubbadevā pamattā tidivā cutā sassatiyā samāyā, 2 taṃ tādisaṃ majjamimaṃ niratthakaṃ jānaṃ mahārāja kathaṃ pibeyya. 3

2663. Nayimasmiṃ 4 kumbhasmiṃ dadhi vā madhuṃ vā, 5 evaṃ abhiññāya kiṇāhi rāja, evaṃ hi maṃ6 kumbhagatā mayā te akkhātarūpaṃ tava sabbamitta.

2664. Na me pitā vā athavāpi mātā etādiso7 yādisako tuvaṃsi, hitānukampī paramatthakāmo sohaṃ karissaṃ vacanaṃ tavajja.

2665. Dadāmi te gāmavarāni pañca dāsīsataṃ satta gavaṃ satāni, ājaññayutte ca rathe dasā8 ime ācariyo hosi mamatthakāmo.

2666. Taveva dāsī satamatthu rāja gāmā ca gāvo ca taveva hontu, ājaññayuttā ca rathā taveva sakkohamasmi9 tidasānamindo.

2667. Maṃsodanaṃ sappipāyañca10 bhuñja khādassu ca tvaṃ madhumāsapūve,11 evaṃ tuvaṃ dhammarato janinda anindito saggamupehi ṭhānanti. Kumbhajātakaṃ.

3. JAYADDISAJĀTAKAṂ

2668. Cirassaṃ vata me udapādi ajja bhakkho mahā sattamibhattakāle, kutosi ko vāsi tadiṅgha brūhi ācikkha jātiṃ vidito yathāsi.

1 6 yaṃ ve pitvā - Ma, Syā; evañhimaṃ - Ma; yañ ce pītvā - PTS. evañhi maṃ - Syā. 2 7 samāya - Ma. etādisā - Ma, PTS. 3 8 piveyya - Ma, Syā. dasa - Ma, Syā. 4 9 nayimasmi - Syā; na imasmi - PTS. sakkohamasmī - Ma, Syā, PTS. 5 10 dadhi vā madhu vā - Ma; sappipāyāsaṃ - Ma, Syā. 11 dadhi madhu vā - Syā. khādassu ce tvaṃ madhunā apūpe - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 513. Bổn Sanh Vua Jayaddisa

2662. Thật vậy, sau khi uống vào thức uống này, chư Thiên trong thời quá khứ bị say sưa, rồi bị lìa khỏi cõi Trời vĩnh viễn cùng với phép thần. Tâu đại vương, trong khi biết chất say này là không có lợi ích giống như thức uống ấy, làm sao người ta có thể uống được?

2663. Tâu bệ hạ, trong bình này không phải là sữa đông hay mật ong, bệ hạ phải biết rõ như vậy rồi hãy mua, bởi vì thức uống chứa đựng trong cái bình này đã được ta dành riêng cho bệ hạ là như vậy, đúng theo cách thức đã được ta giải thích cho bệ hạ, này Sabbamitta."

2664. "Ngài không phải là cha hay là mẹ của trẫm, nhưng họ như thế nào thì ngài như thế ấy; ngài là người hữu ích và có lòng trắc ẩn, có sự ước muốn về mục đích tối thượng. Hôm nay, trẫm đây sẽ làm theo lời nói của ngài.

2665. Trẫm ban cho ngài ân huệ là năm ngôi làng, một trăm nữ tỳ, bảy trăm con bò cái, và mười cỗ xe kéo này đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng. Ngài hãy là thầy dạy học có lòng mong mỏi đến sự lợi ích của trẫm."

2666. "Tâu bệ hạ, một trăm nữ tỳ là thuộc về chính bệ hạ, các ngôi làng và bầy bò là thuộc về chính bệ hạ, và các cỗ xe kéo đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng là thuộc về chính bệ hạ. Ta là Thiên Chủ Sakka, chúa của chư Thiên cõi Tam Thập.

2667. Bệ hạ hãy thọ dụng cơm thịt và cơm sữa. Bệ hạ hãy nhai bánh đậu và mật ong. Tâu vị chúa của loài người, được vui thích với thiện pháp như vậy, bệ hạ là người không bị chê trách, và sẽ đạt đến vị thế cõi Trời." Bổn Sanh Cái Bình Rượu. [512]

3. BỔN SANH VUA JAYADDISA

(Lời trao đổi giữa kẻ ăn thịt người và đức vua Jayaddisa) 2668. "Quả thật đã lâu lắm mới có một bữa ăn thịnh soạn sanh lên cho ta hôm nay, vào bữa ăn lần thứ bảy. Ngươi từ đâu đến? Hoặc ngươi là ai? Nào, hãy nói ra điều ấy. Hãy khai báo dòng dõi như ngươi đã được biết."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 513. Jayaddisajātakaṃ

2669. Pañcālarājā migavaṃ paviṭṭho 1 jayaddiso nāma yadissuto te, 2 carāmi kacchāni vanāni cāhaṃ pasadimaṃ 3 khāda mamajja muñca. 2670. Seneva tvaṃ paṇasi sassamāne 4 mameso 5 bhakkho pasado yaṃ 6 vadesi, taṃ khādiyāna pasadaṃ jighañña ṃ 7 khādissaṃ pacchā na vilāpakālo. 2671. Na catthi mokkho mama vikkayena 8 gantvāna pacchā gamanāya 9 paṇhe, 10 taṃ saṅgaraṃ 11 brāhmaṇassappadāya12 saccānurakkhī punarāvajissaṃ. 2672. Kiṃ kammajātaṃ anutappatī taṃ13 pattaṃ samīpaṃ maraṇassa rāja, ācikkha me taṃ api sakkuṇemu anujānituṃ āgamanāya paṇhe.10 2673. Katā mayā brāhmaṇassa dhanāsā taṃ saṅgaraṃ paṭimokkhaṃ14 na muttaṃ, taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya saccānurakkhī punarāvajissaṃ. 2674. Yaṃ15 te katā brāhmaṇassa dhanāsā taṃ saṅgaraṃ paṭimokkhaṃ na muttaṃ, taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya saccānurakkhī punarāvajassu. 2675. Mutto ca so purisādassa16 hatthā gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī, taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya āmantayī puttamalīnasattaṃ.17 2676. Ajjeva rajjaṃ abhisecayassu18 dhammañca raṭṭhesu janesu cāpi,19 adhammakāro ca te māhu raṭṭhe gacchāmahaṃ porisādassa ñatte.20

1 12 pavuttho - katthaci. brāhmaṇasappadāya - Syā. 2 13 yadi suto te - Syā; yadi-ssuto te - PTS. anutappate tvaṃ - Ma; 3 pasadaṃ imaṃ - Ma, Syā, PTS. anutappate taṃ - Syā. 4 14 sassamāno - Ma, PTS; paṭimukkaṃ - Ma; sayhamāno - Syā. paṭimokkaṃ - Syā. 5 15 mamesa - Ma, Syā, PTS. yā - Ma, Syā, PTS. 6 16 pasad' āyaṃ - PTS. porisādassa - Ma, Syā. 7 17 taṃ khādiyānaṃ pasadaṃ dighañña ṃ - PTS. puttamalīnasattuṃ - Syā; 8 nikkayena - Ma, Syā, PTS. puttaṃ alīnasattuṃ - PTS. 9 18 paccāgamanāya - Ma, Syā, PTS. abhisiñcayassu - Ma. 10 20 pañhe - Syā. ñante - Syā. 11 19 saṅkaraṃ - Ma. dhammaṃ cara sesu paresu cāpi - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 513. Bổn Sanh Vua Jayaddisa

2669. "Trẫm là vua xứ Pañcāla tên Jayaddisa đang đi săn thú, nếu ngươi đã được nghe tin. Trẫm lang thang ở các đầm lầy và các khu rừng. Hôm nay, ngươi hãy ăn thịt con hươu này và hãy thả trẫm ra."

2670. "Trong khi bị hãm hại, ngài đánh đổi mạng sống bằng chính vật sở hữu của mình. Con hươu này sẽ là thức ăn của ta là điều ngài nói. Ta sẽ ăn ngài là vật nên ăn (trước), còn con hươu kém ngon hơn ta sẽ ăn sau. Giờ không phải là lúc nói nhảm."

2671. “Không có việc trốn tránh đối với sự đánh đổi của trẫm. Trẫm ra đi rồi sau đó trở lại vào sáng sớm ngày mai. Là người bảo vệ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

2672. “Này đức vua, việc gì khiến ngài hối tiếc, khi ngài đã đến bên cạnh cái chết? Hãy nói việc ấy với ta, thậm chí ta có thể cho phép ngài quay lại vào sáng sớm ngày mai.”

2673. “Sự mong mỏi tài sản của vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, và điều hứa hẹn ấy còn bị vướng lại, chưa được tháo gỡ. Là người bảo vệ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

2674. “Về việc mong mỏi tài sản của vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi ngài, và điều hứa hẹn ấy còn bị vướng lại, chưa được tháo gỡ. Là người bảo vệ sự chân thật, ngài hãy hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, rồi hãy tự mình quay trở lại.”

2675. Và vị vua ấy đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người. Sau khi đi đến cung điện của mình, vị có sự ham muốn các dục, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, đã nói với hoàng tử Alīnasatta rằng:

2676. “Nội trong ngày hôm nay, con hãy làm lễ đăng quang vương quyền và luật pháp ở trong các đất nước và luôn cả ở nơi các người dân. Và con chớ có các hành động bất công trong đất nước, trẫm sẽ đi đến nơi ở của kẻ ăn thịt người.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 513. Jayaddisajātakaṃ

2677. Kiṃ kamma kubbaṃ tava deva pāde 1 nārādhayiṃ 2 tadicchāmi 3 sotuṃ, yamajja rajjamhi udassaye tvaṃ 4 rajjampi na iccheyyaṃ 5 tayā vinā ahaṃ. 6

2678. Na kammunā 7 vā vacasāva 8 tāta aparādhitohaṃ tuviyaṃ 9 sarāmi, sandhiñca 10 katvā purisādakena saccānurakkhī punahaṃ 11 gamissaṃ.

2679. Ahaṃ gamissāmi idheva hohi natthi tato jīvato vippamokkho, sace tuvaṃ gacchasiyeva rāja ahampi gacchāmi ubho na homa.

2680. Addhā hi tāta satānesa dhammo maraṇā ca me dukkhataraṃ tadassa, kammāsapādo taṃ yadā pacitvā pasayha khāde bhidā rukkhasūle.12

2681. Pāṇena te pāṇamahaṃ nimissaṃ mā tvaṃ agā porisādassa ñatte,13 etañca14 te pāṇamahaṃ nimissaṃ tasmā mataṃ jīvitassa varemi.15

2682. Tato have dhitimā rājaputto vandittha mātucca pitucca pāde,16 dukhinissa mātā nipatī pathabyā17 pitassa18 paggayha bhujāni kandati.

2683. Taṃ gacchantaṃ tāva pitā viditvā parammukho vandati pañjalīko,19 somo ca rājā varuṇo ca rājā pajāpatī candimā sūriyo ca, etehi gutto purisādakamhā anuññāto sotthi paccehi tāta.

1 12 deva pāva - Ma. bhidārukkhamūle - Syā; 2 nārādhayī - Ma. hitarukkhasūle - PTS. 3 13 taṃ tadicchāmi - Ma, Syā. ñante - Syā. 4 14 tuvaṃ - Ma, Syā, PTS. evañ ca - PTS. 5 15 niccheyyaṃ - Ma, PTS; vaṇṇemi - Ma, Syā, PTS. 16 niccheyya - Syā. vanditvā mātu ca pitu ca pāde - Ma; 6 vināhaṃ - Ma, Syā. vanditvā mātuñca pituñca pāde - Syā. 7 17

kammanā - PTS. nipatā pathabyā - Ma; 8 vacasā va - Ma; vacasā ca - Syā. nipatī paṭhabyā - Syā; 9 tuyhaṃ - PTS. nipatī pathavyā - PTS. 10 18 saddhiñca - Syā. pitāssa - Ma. 11 19 punāhaṃ - Ma. pañjalī so - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 513. Bổn Sanh Vua Jayaddisa

2677. “Tâu bệ hạ, trong khi làm công việc gì dưới quyền của phụ vương, con đã không làm cho phụ vương hài lòng về điều gì, con mong được nghe về điều ấy? Về việc hôm nay phụ vương sẽ đưa con lên làm vua, con không mong muốn ngay cả vương quyền, khi phải thiếu vắng phụ vương.”

2678. “Này con thương, vào lúc này trẫm không nhớ đến lỗi lầm gì do hành động hay do chính lời nói của con. Là người bảo vệ sự chân thật, sau khi thực hiện điều cam kết với kẻ ăn thịt người, trẫm sẽ quay trở lại.”

2679. “Con sẽ đi, phụ vương hãy ở lại tại nơi này. Không có sự phóng thích đối với người còn sống từ nơi kẻ ấy. Tâu phụ vương, nếu phụ vương đi, con cũng đi nữa. Hãy để cả hai không còn tồn tại.”

2680. “Này con thương, quả đúng thế, điều này là bản thể của các hiền nhân. Việc ấy đối với trẫm còn khổ sở hơn là cái chết, là vào lúc gã Kammāsapāda xuyên thủng con ở nơi cọc gỗ, nướng chín, rồi nhai ngấu nghiến một cách tàn bạo.”

2681. “Con có thể trao đổi mạng sống của phụ vương bằng mạng sống (của con). Phụ vương chớ đi đến nơi ở của kẻ ăn thịt người. Và con có thể trao đổi mạng sống này cho phụ vương; vì điều ấy, con chọn cái chết cho sự sống còn (của phụ vương).”

2682. Thật vậy, sau đó, vị hoàng tử dũng cảm đã đảnh lễ hai bàn chân của mẫu hậu và phụ vương. Người mẹ, khổ đau, đã ngã quỵ xuống đất, còn người cha đã đưa hai cánh tay lên, khóc lóc.

2683. Cho đến lúc biết được người con ấy đang bước đi, người cha, với mặt quay hướng khác, chắp tay lên, đảnh lễ các vị: Vua Soma, Vua Varuṇa, Thần Pajāpati, Mặt Trăng, và Mặt Trời. “Này con thương, được các vị này bảo vệ, được cho phép từ kẻ ăn thịt người, con hãy trở về bình yên.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 513. Jayaddisajātakaṃ

2684. Yaṃ daṇḍakāraññagatassa 1 mātā romassakā 2 sotthānaṃ suguttā 3 tante ahaṃ sotthānaṃ karomi, etena saccena sarantu devā anuññāto sotthi paccehi putta. 2685. Āvī raho vāpi manopadosaṃ nāhaṃ sare jātumalīnasatte, etena saccena sarantu devā anuññāto sotthi paccehi bhāta. 4 2686. Yasmā ca me anadhimanosi sāmi nacāpi me manasā appiyosi, etena saccena sarantu devā anuññāto sotthi paccehi sāmi. 2687. Brahā ujū cārumukho kutosi na maṃ pajānāsi vane vasantaṃ, luddañca 5 maṃ ñatvā purisādakoti ko sotthimājānamidhāvajeyya. 2688. Jānāmi ludda purisādako tvaṃ na taṃ na jānāmi vane vasantaṃ, ahañca 6 puttosmi jayaddisassa mamajja khāda pituno pamokkhā. 2689. Jānāmi puttoti 7 jayaddisassa tathāhi vo mukhavaṇṇo ubhinnaṃ, sudukkarañña 8 kataṃ tavedaṃ yo mattumicche 9 pituno pamokkhā. 2690. Na

dukkaraṃ kiñcimahettha maññe yo mattumicche9 pituno pamokkhā, mātucca hetu10 paralokagamyā11 sukhena saggena ca sampayutto. 2691. Ahañca kho attano pāpakiriyaṃ12 āvī raho cāpi13 sare na jātu, saṅkhātajāti14maraṇohamasmi yatheva me idha tathā parattha. 2692. Khādajja maṃdāni mahānubhāva karassu kiccāni imaṃ sarīraṃ, rukkhassa vāte papatāmi aggā chādayamāno15 mayhaṃ16 tvamadesi17 maṃsaṃ.

1 10 daṇḍakirañño gatassa - Ma, Syā. mātu ca hetu - Ma; 2 rāmassakāsi - Ma, Syā; mātū ca hetū - Syā; rāmass' akā - PTS. mātu ca hetū - PTS. 3 11 sugattā - PTS. paraloka gantvā - Ma; 4 bhātika - Ma; bhātā - Syā, PTS. paraloka gamya - PTS. 5 12 luddaṃ - Ma, Syā, PTS. pāpakriyaṃ - Syā. 6 13 ahampi - PTS. vāpi - Ma, Syā, PTS. 7 14 puttosi - Syā. saṅkhātajātī - Ma, Syā, PTS. 8 15 sudukkarañceva - Syā; chādamāno - Syā. 16 sudukkaraṃ c' eva - PTS. me yan - PTS. 9 17 maccumicche - PTS. tavamadesi - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 513. Bổn Sanh Vua Jayaddisa

2684. "Sự an lành mà một người mẹ khéo được bảo vệ đã tạo ra cho Roma (con trai của bà) khi Roma đi vào khu rừng Daṇḍaka, mẹ sẽ tạo ra sự an lành ấy cho con; do sự chân thật này, mong rằng chư Thiên hãy ghi nhớ. Này con trai, được cho phép, con hãy trở về an lành."

2685. "Tôi nhớ một cách chắc chắn là tôi đã không có ác ý nào đối với anh trai Alīnasatta (của tôi), dầu là lộ liễu hay kín đáo; do sự chân thật này, mong rằng chư Thiên hãy ghi nhớ. Này anh trai, được cho phép, anh hãy trở về bình yên."

2686. "Thưa tướng công, bởi vì chàng không có ý phụ bạc thiếp, và thiếp cũng không có ý nghĩ không yêu thương chàng; do sự chân thật này, mong rằng chư Thiên hãy ghi nhớ. Thưa tướng công, được cho phép, tướng công hãy trở về bình yên."

(Lời trao đổi giữa kẻ ăn thịt người và hoàng tử Alīnasatta) 2687. "Ngươi cao to, ngay thẳng, có khuôn mặt khôi ngô, ngươi từ nơi nào đến? Ngươi không biết lão đang cư ngụ ở khu rừng hay sao? Sau khi biết được lão là kẻ tàn bạo có biệt hiệu 'kẻ ăn thịt người,' người nào còn quan tâm đến sự bình yên, sao lại có thể đi đến nơi này?"

2688. "Này kẻ hung bạo, ta biết ngươi là kẻ ăn thịt người. Không phải ta không biết ngươi đang cư ngụ ở khu rừng. Và ta là con trai của vua Jayaddisa. Vì việc giải thoát cho người cha, nên hôm nay, ngươi hãy ăn thịt ta."

2689. "Lão biết là 'con trai' của Jayaddisa, bởi vì khuôn mặt và vóc dáng của cả hai người các ngươi là giống nhau. Việc đã làm này của ngươi quả là việc làm vô cùng khó khăn, là một người có thể chấp nhận cái chết vì việc giải thoát cho người cha."

2690. "Ta nghĩ rằng bất cứ việc gì ở đây không phải là việc khó làm, là một người có thể chấp nhận cái chết vì việc giải thoát cho người cha và vì nguyên nhân của người mẹ, (người ấy) sau khi đi đến thế giới khác, sẽ được kết nối với hạnh phúc và cõi Trời.

2691. Và thật vậy, ta nhớ một cách chắc chắn rằng bản thân ta không có bất cứ hành động xấu xa nào, dầu là lộ liễu hay kín đáo. Ta bị tạo tác bởi sanh và tử. Ở kiếp này, của

ta là như thế nào thì ở kiếp sau sẽ là như vậy.

2692. Này lão có đại năng lực, lão hãy ăn thịt ta ngày hôm nay, vào lúc này. Lão hãy làm các việc cần phải làm với thân xác này. Hay là ta rơi xuống từ chóp đỉnh của thân cây cho lão. Trong khi hứng thú, lão hãy ăn phần thịt của ta.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 513. Jayaddisajātakaṃ

2693. Idañca te ruccati rājaputta cajāsi 1 pāṇaṃ pituno 2 pamokkhā, tasmātiha tvaṃ 3 taramānarūpo sambhañja kaṭṭhāni jalehi aggiṃ. 2694. Tato have dhitimā rājaputto dārū 4 samāhatva 5 mahantamaggiṃ, ādīpayitvā 6 paṭivedayittha ādīpitodāni mahāyamaggi. 2695. Khādajja maṃ dāni pasayhakārī kiṃ maṃ muhuṃ pekkhasi haṭṭhalomo, tathā tathā tuyhamahaṃ karomi yathā yathā maṃ chādayamāno 7 adesi. 2696. Ko tādisaṃ 8 arahati khāditāye dhamme ṭhitaṃ saccavādiṃ vadaññuṃ, muddhāpi tassa viphaleyya sattadhā yo tādisaṃ saccavādiṃ adeyya. 2697. Idaṃ hi so 9 brāhmaṇaṃ maññamāno saso avāsesi sake sarīre, teneva so candimā devaputto sasatthuto 10 kāmaduhajja yakkha. 2698. Cando yathā rāhumukhā pamutto virocate paṇṇaraseva11 bhānumā,12 evaṃ tuvaṃ porisādā pamutto viroca kampilla13 mahānubhāva, āmodayaṃ pitaraṃ mātarañca sabbo ca te nandatu ñātipakkho. 2699. Tato have dhitimā rājaputto katañjalī pariyagā14 porisādaṃ, anuññāto sotthi sukhī arogo paccāgamā15 kampillamalīnasatto.16 2700. Taṃ negamā jānapadā ca sabbe hatthārohā rathikā pattikā ca, namassamānā pañjalikā upāgamuṃ17 namatthu te dukkarakārakosī ”ti. Jayaddisajātakaṃ.

1 11 cajesi - Ma, Syā. pannaraseva - Ma, PTS. 2 12 pitu - Syā. bhāṇumā - Ma, Syā. 3 13 tasmā hi so tvaṃ - Ma, PTS. kapile - Ma; 4 dāruṃ - Ma, Syā. kapille - Syā. 5 14 samāhatvā - Ma. pariyāya - Ma; 6 sandīpayitvā - Ma, Syā, PTS. paggayha - Syā, PTS. 7 15 chādamāno - Syā, PTS. paccāga - PTS. 8 16 n’ etādisaṃ - PTS. kapilamalīnasattā - Ma; 9 indaṃ hi so - PTS. kapillamalīnasattā - Syā. 10 17 sasaṭṭhako - Syā. pañjalikā-m-upāgamuṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 513. Bổn Sanh Vua Jayaddisa

2693. “Này hoàng tử, và việc này được ngươi ưa thích. Ngươi từ bỏ mạng sống vì việc giải thoát cho người cha. Vì thế, ở đây ngươi có vẻ gấp gáp. Ngươi hãy bẻ gãy các nhánh củi rồi đốt lên ngọn lửa.”

2694. Thật vậy, sau đó, vị hoàng tử dũng cảm đã gom lại các khúc gỗ và đốt cháy ngọn lửa lớn, rồi đã thông báo rằng: “Bây giờ, ngọn lửa lớn này đã được đốt cháy.

2695. Lão hãy ăn thịt ta ngày hôm nay, vào lúc này, bằng hành động bạo lực. Việc gì mà lão lén nhìn ta, (sửng sốt) có lông dựng đứng? Ta làm cho lão thế này thế nọ để cho lão hứng thú ăn thịt ta.”

2696. “Ai xứng đáng để ăn thịt người đã trú vào thiện pháp, có lời nói chân thật, rộng lượng như thế ấy? Kẻ nào ăn thịt người có lời nói chân thật như thế ấy, thậm chí cái đầu của kẻ ấy cũng có thể vỡ tan thành bảy mảnh.”

2697. “Trong khi nghĩ rằng: ‘Người này là Bà-la-môn,’ con thỏ ấy đã quyết định bố thí thân thể của mình; chính vì thế, vị Thiên tử Mặt Trăng ấy, được ngợi khen về (hình bóng) con thỏ, ngày nay là vị Dạ-xoa có nguồn ban phát các điều mong muốn.”

2698. “Giống như mặt trăng được thoát khỏi miệng của thần Rāhu (nguyệt thực) chiếu sáng vào ngày rằm, hoặc giống như mặt trời chiếu sáng, tương tự như vậy, này vị hoàng tử có đại năng lực, được thoát khỏi kẻ ăn thịt người, ngài hãy chiếu sáng xứ sở Kampilla. Trong lúc làm cha và mẹ hoan hỷ, ngài hãy để cho toàn bộ nhóm thân quyến của ngài vui mừng.”

2699. Thật vậy, sau đó, vị hoàng tử dũng cảm đã chắp tay lại, đi vòng quanh kẻ ăn thịt người. Được cho phép, hoàng tử Alīnasatta đã trở về lại thành Kampilla bình yên, hạnh phúc, khỏe mạnh.

2700. Tất cả các thị dân và dân chúng cỡi ngựa, đi xe, và đi bộ, đã đến gần vị hoàng tử ấy, chắp tay, bày tỏ sự tôn kính: “Kính lễ đến ngài. Ngài là người làm công việc khó làm.” Bổn Sanh Vua Jayaddisa. [513]

4. CHADDANTAJĀTAKAṂ

2701. Kinnu socasi anuccaṅgi 1 paṇḍūsi 2 varavaṇṇini, 3 milāyasi visālakkhi 4 mālāva parimadditā.

2702. Dohaḷo me mahārāja supinantenupaccagā,5 na so sulabharūpova yādiso mama dohaḷo.

2703. Ye keci mānusā kāmā idha lokasmiṃ6 nandane, sabbe te pacurā mayhaṃ ahante dammi dohaḷaṃ.

2704. Luddā deva samāyantu ye keci vijite tava, etesaṃ ahamakkhissaṃ yādiso mama dohaḷo.

2705. Ime te luddakā devi katahatthā visāradā, vanaññū ca migaññū ca mamatthe cattajīvitā.

2706. Luddaputtā nisāmetha yāvantettha samāgatā, chabbisāṇaṃ gajaṃ setaṃ addasaṃ supine ahaṃ, tassa dantehi me attho alābhe natthi jīvitaṃ.

2707. Na no pitūnaṃ na pitāmahānaṃ diṭṭho suto kuñjaro chabbisāṇo, yamaddasā7 supine rājaputtī akkhāhi no yādiso hatthināgo.

2708. Disā catasso vidisā catasso uddhaṃ adho dasadisā imāyo, katamaṃ disaṃ tiṭṭhati nāgarājā yamaddasā supine chabbisāṇaṃ.

2709. Ito ujuṃ uttariyaṃ8 disāyaṃ atikkamma so satta girī brahante, suvaṇṇapasso nāma girī uḷāro supupphito9 kimpurisānuciṇṇo.

2710. Āruyha selaṃ bhavanaṃ kinnarānaṃ olokaya pabbatapādamūlaṃ, atha dakkhasī meghasamānavaṇṇaṃ nigrodharājaṃ aṭṭhasahassapādaṃ.10

1 5 socasinuccaṅgi - Ma; supinantenupajjhagā - Ma, Syā. 6 socasinuccaṅgī - Syā; lokasmi - Ma, Syā. 7 socasi anujjaṅgi - PTS. yamaddasa - Syā. 2 8 paṇḍusī - Syā; paṇḍu sī - PTS. uttarāyaṃ - Syā. 3 9 varavaṇṇinī - Syā. saṃpupphito - Syā. 4 10 visālakkhī - Syā. atha sahassapādaṃ - Ma.

4. BỔN SANH VOI CHÚA CHADDANTA

2701. “Này cô nàng có cơ thể tựa như vàng, vì sao nàng sầu muộn? Này cô nàng có sắc đẹp cao quý, vì sao nàng có vẻ xanh xao? Này cô nàng có đôi mắt to, vì sao nàng bị héo hon, tựa như lẵng hoa bị vày vò?”

2702. “Tâu đại vương, thiếp có sự khao khát. Nó đến trong giấc mơ. Sự khao khát như thế ấy của thiếp dường như có vẻ không dễ dàng đạt được.”

2703. “Này ái hậu, bất kỳ những dục vọng nào thuộc về nhân loại ở thế gian này, tất cả các điều ấy đều dồi dào đối với trẫm. Trẫm sẽ ban cho nàng điều khao khát ấy.”

2704. “Tâu bệ hạ, hãy cho tập họp các thợ săn lại, bất kỳ những ai đang ở trong lãnh địa của bệ hạ. Thiếp sẽ nói cho những người ấy điều khao khát của thiếp là như thế nào.”

2705. “Này ái hậu, những người thợ săn này là thuộc về nàng. Họ đã khéo được rèn luyện, tự tin, hiểu biết về rừng và các loài thú, có mạng sống đã được buông bỏ cho mục đích của trẫm.”

2706. “Hỡi các thợ săn trai trẻ đã đến tụ hội ở nơi này, các ngươi hãy chú tâm lắng nghe. Bổn cung đã nhìn thấy con voi sáu ngà màu trắng ở trong giấc mơ. Bổn cung có nhu cầu với những cái ngà của nó; nếu không đạt được thì không sống nổi.”

2707. “Tâu lệnh bà, các người cha, các người ông của chúng tôi còn chưa được thấy, chưa được nghe về con voi có sáu ngà. Xin lệnh bà hãy nói rõ cho chúng tôi về con long tượng mà lệnh bà đã nhìn thấy trong giấc mơ là như thế nào.

2708. Bốn hướng chánh, bốn hướng phụ, hướng trên, hướng dưới, trong mười hướng này, con long tượng mà lệnh bà đã nhìn thấy trong giấc mơ đứng ở hướng nào?”

2709. “Từ nơi này, thẳng lên hướng bắc, sau khi vượt qua bảy ngọn núi khổng lồ; (trong số đó) ngọn núi nổi bật ấy có tên là Suvaṇṇapassa (Sườn Núi Vàng), được khéo nở rộ hoa, được lai vãng bởi loài nhân điểu.

2710. Sau khi trèo lên tảng núi đá là chỗ ngụ của các nhân điểu, ngươi hãy nhìn xuống khu vực ở chân núi, và ngươi sẽ nhìn thấy một cây đa chúa, với gốc có tám ngàn cành, có hình dáng giống như đám mây.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 514. Chaddantajātakaṃ

2711. Tatthacchati kuñjaro chabbisāṇo sabbaseto duppasaho parehi, rakkhanti naṃ aṭṭhasahassanāgā īsādantā vātajavappahārino.

2712. Tiṭṭhanti te tumulaṃ passasantā 1 kuppanti vātassapi eritassa, manussabhūtaṃ pana tattha disvā bhasmaṃ kareyyuṃ nāssa rajopi tassa.

2713. Bahū hi me 2 rājakulamhi santi piḷandhanā jātarūpassa devi, muttā maṇīveḷuriyāmayā ca kiṃ kāhasi dantapiḷandhanena, māretukāmā kuñjaraṃ chabbisāṇaṃ udāhu ghātessasi luddaputte.

2714. Sā issitā dukkhitā casmi ludda uddhañca sussāmi anussarantī, karohi me luddaka etamatthaṃ dassāmi te gāmavarāni pañca.

2715. Katthacchati katthamupeti ṭhānaṃ vīthissa kā nahānagatassa 3 hoti, kathañhi so nahāyati 4 nāgarājā kathaṃ vijānemu gatiṃ gajassa.

2716. Tattheva sā pokkharaṇī adūre 5 rammā sutitthā ca mahodikā 6 ca, sampupphitā bhamaragaṇānuciṇṇā ettha hi so nahāyati nāgarājā.

2717. Sīsaṃ nahāto uppalamāladhārī7 sabbaseto puṇḍarīkattacaṅgī,8 āmodamāno gacchati santike taṃ9 purakkhatvā mahesiṃ sabbabhaddaṃ.

2718. Tattheva so uggahetvāna vākyaṃ ādāya tūṇiñca dhanuñca luddo, vituriya so10 satta girī brahante suvaṇṇapassaṃ nāma11 giriṃ uḷāraṃ.

1 7 tumūlaṃ passasantā - Ma; nahātuppala mālabhārī - Ma; tumūlamassasantā - Syā; nahāto uppalamālabhārī - PTS. 8 te bhimūla passasantā - PTS. puṇḍarikatacaṅgī - Syā. 2 9 bahū hime - Ma; bahū h’ ime - PTS. sanniketaṃ - Ma, Syā; 3 nhānagatassa - Ma, Syā. [san] niketaṃ - PTS. 4 10 nhāyati - Ma, Syā. vituriyati - Ma, Syā; 5 avidūre - Syā. vitureyyati - PTS. 6 11 mahodakā - Syā. suvaṇṇapassanāma - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 514. Bổn Sanh Voi Chúa Chaddanta

2711. Con voi sáu ngà trú ẩn tại nơi ấy. Nó có toàn thân màu trắng, khó bị khuất phục bởi những con voi khác. Tám ngàn con voi bảo vệ nó. Chúng có ngà như cán cày, có cú đánh với tốc độ của gió.

2712. Chúng đứng, thở ra một cách ồn ào. Chúng giận dữ, thậm chí đối với làn gió bị xao động. Hơn nữa, sau khi nhìn thấy bóng dáng con người ở nơi ấy, chúng có thể làm thành tro, thậm chí hạt bụi của con người cũng không còn.”

2713. “Tâu lệnh bà, có quá nhiều các thứ này ở hoàng gia, các đồ trang sức bằng vàng, các ngọc trai, các ngọc ma-ni, và các vật làm bằng ngọc bích. Với ước muốn giết chết con voi sáu ngà, lệnh bà sẽ làm gì với đồ trang sức bằng ngà voi? Hay là lệnh bà sẽ giết hại các thợ săn trai trẻ?”

2714. “Này thợ săn, bổn cung đây bị ganh ghét, khổ đau. Và ta bị héo hon trong khi nhớ về quá khứ. Này thợ săn, ngươi hãy làm việc ấy cho bổn cung. Bổn cung sẽ ban cho ngươi ân huệ là năm ngôi làng.”

2715. “Nó trú ở đâu? Nó đi đến chỗ đứng ở đâu? Lối đi nào của nó khi đi tắm? Con voi chúa ấy tắm như thế nào? Làm thế nào chúng thần có thể biết được đường lối đi lại của con voi?”

2716. “Ngay tại nơi đó, hồ sen (Chaddanta) ấy ở không xa, đáng yêu, có bến tắm xinh đẹp, và có nhiều nước, được nở rộ nhiều hoa, được lai vãng bởi các bầy ong. Chính nơi

này, con voi chúa ấy tắm.

2717. Khi đã tắm xong cái đầu, con voi đội lên vòng hoa sen xanh, toàn thân có màu trắng, với các phần thân thể và làn da tựa như hoa sen trắng. Trong lúc vui thích, con voi đi về nơi trú ngụ của mình, dẫn đầu là voi chánh hậu Sabbabhaddā.

2718. Ngay tại nơi ấy, sau khi đã nắm vững lời dặn, gã thợ săn ấy đã cầm lấy túi tên và cây cung. Gã ấy đã vượt qua bảy ngọn núi lớn khổng lồ, (trong số đó) ngọn núi nổi bật có tên là Suvaṇṇapassa (Sườn Núi Vàng).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 514. Chaddantajātakaṃ

2719. Āruyha selaṃ bhavanaṃ kinnarānaṃ olokayī pabbatapādamūlaṃ, tatthaddasā meghasamānavaṇṇaṃ nigrodharājaṃ aṭṭhasahassapādaṃ.

2720. Tatthaddasā kuñjaraṃ chabbisāṇaṃ sabbasetaṃ duppasahaṃ parehi, rakkhanti taṃ 1 aṭṭhasahassanāgā īsādantā vātajavappahārino.

2721. Tatthaddasā pokkharaṇiṃ adūre 2 rammaṃ sutitthañca mahodikañca, 3 sampupphitaṃ bhamaragaṇānuciṇṇaṃ yattha hi so nahāyati nāgarājā.

2722. Disvāna nāgassa gatiṃ ṭhitiñca 4 vīthissa yā nahānagatassa hoti, opātamāgañchi 5 anariyarūpo payojito cittavasānugāya.

2723. Khaṇitvāna 6 kāsuṃ phalakehi chādayi attānamodhāya dhanuñca luddo, passāgataṃ puthusallena nāgaṃ samappayī dukkaṭa 7kammakārī.

2724. Viddho ca nāgo koñcamanādi ghoraṃ sabbeva8 nāgā ninnaduṃ9 ghorarūpaṃ, tiṇañca kaṭṭhañca cuṇṇaṃ10 karontā dhāviṃsu te aṭṭha disā samantato.

2725. Vadhissametanti11 parāmasanto kāsāvamaddakkhi dhajaṃ isīnaṃ, dukkhena puṭṭhassudapādi12 saññā arahaddhajo sabbhi avajjharūpo.

2726. Anikkasāvo kāsāvaṃ yo vatthaṃ paridahessati,13 apeto damasaccena na so kāsāvamarahati.

2727. Yo ca vantakasāvassa sīlesu susamāhito, upeto damasaccena sa ve kāsāvamarahati.

1 8 naṃ - Ma, Syā,PTS. sabbe ca - Ma. 2 9 avidūre - Syā. ninnādu - Syā. 3 10 mahodakañca - Syā. raṇaṃ - Ma, Syā. 4 11 ṭhitañca - Syā. vadhissamenanti - Syā. 5 12 āgacchi - Ma, Syā. phuṭṭhassudapādi - Ma, Syā; 6 katvāna - PTS. phuṭṭassudapādi - PTS. 7 13 dukkata - PTS. paridahissati - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 514. Bổn Sanh Voi Chúa Chaddanta

2719. Sau khi trèo lên tảng núi đá là chỗ ngụ của các nhân điểu, gã đã nhìn xuống khu vực ở chân núi, và đã nhìn thấy tại nơi ấy một cây đa chúa, với gốc có tám ngàn cành, có hình dáng giống như đám mây.

2720. Gã đã nhìn thấy tại nơi ấy con voi sáu ngà có toàn thân màu trắng, khó bị khuất phục bởi những con voi khác. Tám ngàn con voi bảo vệ nó. Chúng có ngà như cán cày,

có cú đánh với tốc độ của gió.

2721. Gã đã nhìn thấy tại nơi ấy hồ sen (Chaddanta) ở không xa, đáng yêu, có bến tắm xinh đẹp, và có nhiều nước, được nở rộ nhiều hoa, được lai vãng bởi các bầy ong. Chính nơi này, con voi chúa ấy tắm.

2722. Sau khi nhìn thấy đường lối đi lại và chỗ đứng của con voi, gã thợ săn, với bộ dạng không thánh thiện, bị gắn bó theo mãnh lực tâm (của hoàng hậu), đã thực hiện một cạm bẫy ở lối đi của con voi khi nó đi tắm.

2723. Sau khi đào một cái hố và che đậy bằng các tấm ván, gã thợ săn đã ẩn mình và cây cung (ở trong cái hố), rồi đã dùng mũi tên lớn bắn vào con voi khi nó đi ngang qua đó; gã là kẻ đã tạo ác nghiệp.

2724. Và con voi bị đâm thủng đã kêu tiếng rống ghê rợn. Toàn bộ tất cả các con voi đã rống đáp lại với hình thức ghê rợn. Chúng đã chạy theo tám hướng ở xung quanh, làm cho lá cỏ và cây cối bị nát vụn.

2725. (Nghĩ rằng): “Ta sẽ giết chết kẻ này,” trong lúc chạm vào (gã thợ săn), con voi đã nhìn thấy tấm vải màu ca-sa, biểu hiệu của các ẩn sĩ. Sự nhận biết đã sanh khởi đến con voi bị xúc chạm bởi khổ đau rằng: “Biểu hiệu của các bậc A-la-hán, theo các bậc thiện nhân, là không được xâm phạm.”

(Lời con voi nói với gã thợ săn) 2726. “Kẻ nào có uế trược chưa lìa, sẽ khoác lên tấm vải ca-sa, (mà) bỏ bê việc rèn luyện và sự chân thật, kẻ ấy không xứng với y ca-sa. 1

2727. Còn vị nào có uế trược đã được tẩy trừ, khéo định tĩnh trong các giới, gắn bó với việc rèn luyện và chân thật, người ấy quả nhiên xứng với y ca-sa.”

1 Hai câu kệ 2726 và 2727 giống hai câu kệ 9 và 1o của Dhammapadapāḷi - Pháp Cú (TTPV tập 28, trang 29).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 514. Chaddantajātakaṃ

2728. Samappito puthusallena nāgo aduṭṭhacitto luddakaṃ ajjhabhāsi, kimatthayaṃ 1 kissa vā samma hetu mamaṃ vadhī kassa vāyaṃ payogo.

2729. Kāsissa rañño mahesī bhadante sā pūjitā rājakule subhaddā, taṃ 2 addasā 3 sā ca mamaṃ asaṃsi dantehi atthoti ca maṃ 4 avoca.

2730. Bahū hi me dantayugā uḷārā ye me pitūnañca5 pitāmahānaṃ, jānāti sā kodhanā rājaputtī vadhatthikā veramakāsi bālā.

2731. Uṭṭhehi tvaṃ ludda kharaṃ gahetvā dante ime chinda purā marāmi, vajjāsi taṃ kodhanaṃ rājaputtiṃ nāgo hato handa imassa dantā.

2732. Uṭṭhāya so luddo kharaṃ6 gahetvā chetvāna dantāni gajuttamassa, vaggū subhe appaṭime pathabyā7 ādāya pakkāmi tato hi khippaṃ.

2733. Bhayadditā8 nāgavadhena aṭṭā ye te nāgā aṭṭha disā vidhāvuṃ, adisva9 posaṃ gajapaccamittaṃ paccāgamuṃ yena so nāgarājā.

2734. Te tattha kanditvā roditva10 nāgā sīse sake paṃsukaṃ okiritvā, agamaṃsu11 te sabbe sakaṃ niketaṃ purakkhatvā mahesiṃ sabbabhaddaṃ.

2735. Ādāya dantāni gajuttamassa vaggū subhe appaṭime pathabyā, suvaṇṇarājīhi samantamodare so luddako kāsipuraṃ upāgami, upānesi so rājakaññāya dante nāgo hato handa imassa dantā.

1 5 8 kimatthiyaṃ - Syā, PTS. pitunnam pi - PTS. bhayaṭṭitā - Ma, Syā. 2 6 9 sā taṃ - Syā. khuraṃ - PTS. adisvāna - Ma, Syā. 3 7 10 addasa - Syā. paṭhabyā - Syā; roditvāna - Ma, Syā. 4 11 atthoti mamaṃ - Syā. pathavyā - PTS. āgamiṃsu - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 514. Bổn Sanh Voi Chúa Chaddanta

2728. Bị mũi tên lớn đâm vào, con voi, với tâm không sân hận, đã nói với gã thợ săn rằng: “Này bạn, bạn đang ước nguyện điều gì? Cái chết của ta là vì nguyên nhân gì? Kế hoạch này là của ai?”

2729. “Thưa ngài, chánh hậu của đức vua xứ Kāsi, nàng Subhaddā ấy được tôn vinh ở gia đình hoàng tộc. Bà ấy đã nhìn thấy ngài và đã giải thích cho tôi, rồi đã nói với tôi rằng: ‘Có nhu cầu với những cái ngà.’”

2730. “Các cặp ngà cao quý này của các cha ông của ta là rất nhiều. Bà hoàng hậu ấy biết, nhưng vì sân hận, ngu dốt, có ý định giết hại, nên đã gây ra việc thù hằn.

2731. Này thợ săn, ngươi hãy đứng lên, rồi cầm lấy cái cưa, và hãy cắt những cái ngà này trước khi ta chết. Ngươi có thể nói với hoàng hậu về sự sân hận ấy rằng: ‘Con voi đã chết. Còn đây là những cái ngà của nó.’”

2732. Gã thợ săn ấy đã đứng lên, rồi cầm lấy cái cưa, và cắt những cái ngà xinh xắn, đẹp đẽ, không gì sánh bằng ở trái đất của con voi tối thượng, sau đó, cầm lấy chúng rồi vội vã rời khỏi nơi ấy.

2733. Bị hốt hoảng bởi nỗi sợ hãi, bị hành hạ bởi cái chết của con voi chúa, các con voi ấy đã chạy tản mác tám phương. Sau khi không nhìn thấy con người thù địch của loài voi, chúng quay trở lại nơi con voi chúa ấy.

2734. Các con voi ấy than van, khóc lóc tại nơi ấy. Sau khi rắc bụi tro xuống ở trên đầu của mình, tất cả các con voi ấy đã đi về chỗ trú ngụ của mình, dẫn đầu là voi chánh hậu Sabbabhaddā.

2735. Sau khi cầm lấy những cái ngà xinh xắn, đẹp đẽ, không gì sánh bằng ở trái đất của con voi tối thượng; chúng chiếu sáng ở xung quanh với những tia sáng màu hoàng kim. Gã thợ săn ấy đã đi đến thành Kāsi. Gã ấy đã dâng những cái ngà đến vị hoàng hậu (tâu rằng): “Con voi đã chết. Còn đây là những cái ngà của nó.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 515. Sambhavajātakaṃ

2736. Disvāna dantāni gajuttamassa bhattuppiyassa 1 purimāya jātiyā, tattheva tassā hadayaṃ aphāli teneva sā kālamakāsi bālā.

2737. Sambodhipatto ca 2 mahānubhāvo sitaṃ akāsi 3 parisāya majjhe, pucchiṃsu bhikkhū suvimuttacittā nākāraṇe pātukaronti buddhā.

2738. Yamaddasātha dahariṃ kumāriṃ kāsāva 4vatthaṃ anagāriyaṃ carantiṃ, sā kho tadā rājakaññā ahosi ahaṃ tadā nāgarājā ahosiṃ.

2739. Ādāya dantāni gajuttamassa vaggū subhe appaṭime pathabyā, yo luddako kāsipuraṃ upāgami so kho tadā devadatto ahosi.

2740. Anāvasūraṃ cirarattasaṃsitaṃ uccāvacaṃ caritamidaṃ purāṇaṃ, vītaddaro vītasoko visallo sayaṃ abhiññāya abhāsi buddho.

2741. Ahaṃ vo tena kālena ahosiṃ tattha bhikkhavo, nāgarājā tadā hosiṃ 5 evaṃ dhāretha jātakanti. Chaddantajātakaṃ.

5. SAMBHAVAJĀTAKAṂ

2742. Rajjañca paṭipannasmā6 ādhipaccaṃ sucīrata, mahattaṃ7 pattumicchāmi vijetuṃ paṭhaviṃ imaṃ.

2743. Dhammena no adhammena adhammo me na ruccati, kiccova dhammo carito rañño hoti sucīrata.

2744. Idha cevāninditā yena pecca yena aninditā, yasaṃ devamanussesu yena pappemu8 brāhmaṇa.

1 bhattu piyassa - Syā. 2 6 sa - Ma; va - PTS. paṭipannāsmā - Ma; 3 sītaṃ akāsī - Syā. paṭipann’ asmā - PTS. 4 7 kāsāya - Ma, PTS. mahantaṃ - Syā. 5 8 tadā homi - Ma; tadāhosiṃ - Syā, PTS. pappomu - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 515. Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava

2736. Sau khi nhìn thấy những cái ngà của con voi tối thượng, của người chồng yêu quý trong kiếp sống trước. Ngay tại nơi ấy, trái tim của nàng ấy đã vỡ tan. Chính vì điều ấy, người đàn bà ngu si ấy đã từ trần.

2737. Và bậc đã đạt đến quả vị Toàn Giác, có đại oai lực, đã nở nụ cười ở giữa hội chúng. Các vị tỳ khưu có tâm khéo được giải thoát đã thắc mắc rằng: “Chư Phật biểu lộ (nụ cười) không phải không có nguyên nhân.”

2738. “Người thiếu nữ trẻ tuổi khoác tấm vải màu ca-sa đang sống không nhà mà các ngươi nhìn thấy, vào lúc bấy giờ, nàng ấy đã là công chúa (sau trở thành chánh hậu), còn Ta khi ấy đã là con voi chúa.

2739. Gã thợ săn, sau khi cầm lấy những cái ngà xinh xắn, đẹp đẽ, không gì sánh bằng ở trái đất của con voi tối thượng, rồi đã đi đến thành Kāsi, lúc bấy giờ, Devadatta đã là gã ấy.”

2740. Là bậc đã xa lìa sự lo lắng, bậc đã xa lìa sự sầu muộn, bậc không còn mũi tên, đức Phật, sau khi tự mình biết rõ, đã nói về hạnh kiểm cao thượng và thấp hèn này trong kiếp quá khứ, tuy đã trải qua thời gian dài lâu nhưng vẫn chưa phai nhạt.

2741. “Này các tỳ khưu, vào lúc ấy, Ta đã ở nơi ấy (hồ nước Chaddanta). Khi ấy, Ta đã là con voi chúa. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh như vậy.” Bổn Sanh Voi Chúa Chaddanta. [514]

5. BỔN SANH BẬC TRÍ SAMBHAVA

2742. “Này khanh Sucīrata, chúng ta đã đạt được vương quốc và quyền thống trị. Trẫm muốn đạt đến bản thể vĩ đại để cai quản trái đất này –

2743. – bằng công lý không phải bằng phi công lý; phi công lý không hứng thú đối với trẫm. Này Sucīrata, công lý được thực hành chính là việc cần phải làm của vị vua.

2744. Và nhờ thế, chúng ta không bị chê bai ở đời này; nhờ thế, chúng ta không bị chê bai ở đời sau; này Bà-la-môn, nhờ thế, chúng ta có thể đạt được danh tiếng ở chư Thiên và nhân loại.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 515. Sambhavajātakaṃ

2745. Yohaṃ atthañca dhammañca kattumicchāmi brāhmaṇa, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca brāhmaṇakkhāhi pucchito.

2746. Nāññatra vidhurā rāja etadakkhātum 1arahati, yaṃ tvaṃ atthañca dhammañca kattumicchasi khattiya.

2747. Ehi kho pahito gaccha vidhurassa upantikaṃ, nikkhaṃ ratta 2suvaṇṇassa haraṃ gaccha sucīrata, abhihāraṃ imaṃ dajjā 3 atthadhammānusiṭṭhiyā. 4

2748. Svādhippāgā bhāradvājo vidhurassa upantikaṃ, tamaddasa mahābrāhmā asamānaṃ sake ghare.

2749. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa5 yasassino, atthaṃ dhammañca pucchesi iccabravi yudhiṭṭhilo, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca vidhurakkhāhi pucchito.

2750. Gaṅgaṃ me pidahissanti na taṃ6 sakkomi brāhmaṇa, apidhetuṃ mahāsindhuṃ taṃ kathaṃ so bhavissati, na te sakkomi akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchito.

2751. Bhadrakāro ca me putto oraso mama atrajo, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca gantvā pucchassu brāhmaṇa.

2752. Svādhippāgā bhāradvājo bhadrakārassa santikaṃ,7 tamaddasa mahābrahmā nisinnaṃ samhi vesmani.

2753. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa yasassino, atthaṃ dhammañca pucchesi iccabravi yudhiṭṭhilo, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca bhadrakāra bravīhi8 me.

1 tadakkhātum - Syā. 2 5 nikkhañcimaṃ - Ma, Syā; korabyassa - Ma, Syā, PTS. 6 nikkham imaṃ - PTS. naṃ - PTS. 3 7 dajja - Syā. bhadrakārassupantikaṃ - Ma, PTS. 4 8 atthadhammānusatthiyā - PTS. pabrūhi - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 515. Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava

2745. Này Bà-la-môn, trẫm đây mong muốn thực hiện ý nghĩa và sự việc. Này Bà-la-môn, được hỏi, khanh hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2746. “Tâu bệ hạ, về việc bệ hạ mong muốn thực hiện ý nghĩa và sự việc, tâu vị Sát-đế-ly, không có ai ngoại trừ Vidhura có khả năng nói về điều ấy.”

2747. “Này Sucīrata, được ủy nhiệm, khanh hãy đi đến khu vực của Vidhura. Khanh hãy đi mang theo tấm lắc bằng vàng ròng. Khanh nên trao quà biếu này vì lời giáo huấn về ý nghĩa và sự việc.”

2748. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Vidhura và đã nhìn thấy vị ấy đang thọ thực ở nhà của mình.

2749. “Tôi là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: ‘Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.’ Này Vidhura, được hỏi, ông hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2750. “‘Tôi không thể chận đứng việc theo đuổi các ý nghĩ khác nhau của số đông người,’ thưa vị Bà-la-môn, tôi không thể làm điều ấy. Tôi không thể ngăn chặn con sông lớn Sindhu; làm thế nào sẽ có cơ hội cho việc ấy? Dầu được hỏi, tôi không thể nói cho ông về ý nghĩa và sự việc.

2751. Này vị Bà-la-môn, Bhadrakāra là con trai của tôi, là đứa con trai ruột được tôi nuôi lớn, ông hãy đi đến và hỏi nó về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2752. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Bhadrakāra, và đã nhìn thấy vị ấy đang ngồi ở chỗ cư ngụ của mình.

2753. “Ta là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: ‘Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.’ Này Bhadrakāra, con hãy giải thích cho ta về ý nghĩa và sự việc ấy.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 515. Sambhavajātakaṃ

2754. Maṃsakājaṃ 1 avahāya godhaṃ anupatāmahaṃ, na te sakkomi akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchito.

2755. Sañjayo 2 nāma me bhātā kaṇiṭṭho me sucīrata, taṃ tvaṃ athañca dhammañca gantvā pucchassu brāhmaṇa.

2756. Svādhippāgā bhāradvājo sañjayassa upantikaṃ, tamaddasa mahābrahmā nisinnaṃ samhi vesmani. 3

2757. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa yasassino, atthaṃ dhammañca pucchesi iccabravi yudhiṭṭhilo, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca sañjayakkhāhi pucchito.

2758. Sadā maṃ gilatī 4 maccu sāyaṃ pāto sucīrata, na te sakkomi akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchito.

2759. Sambhavo nāma me bhātā kaṇiṭṭho me sucīrata, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca gantvā pucchassu brāhmaṇa.

2760. Abbhuto 5 vata bho dhammo nāyaṃ asmāka ruccati, tayo janā pitāputtā tesu6 paññāya no vidū.

2761. Na naṃ7 sakkotha akkhātuṃ atthaṃ dhammañca pucchitā, kathaṃ nu daharo jaññā atthaṃ dhammañña pucchito.

2762. Mā naṃ daharoti uññāsi8 apucchitvāna sambhavaṃ, pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2763. Yathāpi cando vimalo gacchaṃ ākāsadhātuyā, sabbe tārāgaṇe9 loke ābhāya atirocati.

2764. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo, mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ, pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2765. Yathāpi rammako māso gimhānaṃ hoti brāhmaṇa, atevaññehi māsehi dumapupphehi sobhati.

1 maṃsakācaṃ - PTS. 2 6 sañcayo - Ma. te su - Syā, PTS. 3 7 parisati - Syā; parīsati - PTS. taṃ - Ma, Syā, PTS. 4 8 gilate - Ma, Syā; gilati - PTS. maññāsi - Syā. 5 9 abbhūto - Syā. tāragaṇe - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 515. Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava

2754. “Sau khi bỏ xuống một gánh thịt, con lại đuổi theo con kỳ đà. 1 Dầu được hỏi, con không thể nói cho ông về ý nghĩa và sự việc.

2755. Thưa ông Sucīrata, Sañjaya là người em trai của con. Thưa vị Bà-la- môn, ông hãy đi đến và hỏi nó về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2756. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Sañjaya, và đã nhìn thấy vị ấy đang ngồi ở chỗ cư ngụ của mình.

2757. “Ta là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: ‘Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.’ Này Sañjaya, được hỏi, con hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2758. “Thưa ông Sucīrata, cái chết luôn luôn nuốt lấy con vào buổi tối và buổi sáng. Dầu được hỏi, con không thể nói cho ông về ý nghĩa và sự việc.

2759. Thưa ông Sucīrata, Sambhava là người em trai của con. Thưa vị Bà- la-môn, ông hãy đi đến và hỏi nó về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2760. “Con ơi, câu hỏi quả thật là phi thường! Điều này không làm cho chúng tôi ưa thích. Ba người gồm có người cha và hai người con trai, họ không hiểu được bằng trí tuệ.

2761. Dầu được hỏi, họ không thể nói về ý nghĩa và sự việc ấy. Vậy làm thế nào đứa trẻ con có thể biết về ý nghĩa và sự việc, khi được hỏi?”

2762. “Xin ngài chớ xem thường em, (nghĩ rằng): ‘Trẻ con,’ rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2763. Cũng giống như mặt trăng (tròn), trong ngần, đang di chuyển ở hư không giới, nó vượt trội tất cả các quần thể tinh tú ở thế gian về ánh sáng.

2764. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): ‘Trẻ con,’ rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2765. Thưa vị Bà-la-môn, cũng giống như tháng Rammaka thuộc mùa nắng là vượt trội các tháng khác; nó rực rỡ với những bông hoa của các loại cây.

1 Theo lời giải thích của Chú Giải, Bhadrakāra bỏ bê vợ nhà và đeo đuổi người phụ nữ thuộc quyền bảo hộ của người khác (JaA. v, 61).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 515. Sambhavajātakaṃ

2766. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo, mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ, pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2767. Yathāpi himavā brahme pabbato gandhamādano, nānārukkhehi sañchanno mahābhūtagaṇālayo, osadhehi ca dibbebhi disā bhāti pavāti ca.

2768. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo, mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ, pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2769. Yathāpi pāvako brahme accimālī yasassimā, jalamāno vane gacche analo kaṇhavattanī.

2770. Ghatāsano dhūmaketu uttamāhevanaṃ daho, nisīthe 1 pabbataggasmiṃ pahūtedho2 virocati.

2771. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo, mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ, pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2772. Javena bhadraṃ jānanti balivaddañca3 vāhiye, dohena dhenuṃ jānanti bhāsamānañca paṇḍitaṃ.

2773. Evampi daharūpeto paññāyogena sambhavo, mā naṃ daharoti uññāsi apucchitvāna sambhavaṃ, pucchitvā sambhavaṃ jaññā atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.

2774. Svādhippāgā bhāradvājo sambhavassa upantikaṃ, tamaddasa mahābrahmā kīḷamānaṃ bahīpure.

1 2 3 nissive - Syā. bahutejo - Syā. balibaddañca - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 515. Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava

2766. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2767. Thưa vị Bà-la-môn, cũng giống như ngọn núi tuyết Gandhamādana được che phủ bởi nhiều loại cây khác nhau, là nơi trú ngụ của tập thể chư Thiên. Với các loại thảo dược của cõi Trời, nó chói sáng và tỏa hương đi khắp các phương.

2768. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2769. Thưa vị Bà-la-môn, cũng giống như trận hỏa hoạn với nhiều ngọn lửa, có sức nóng, trong lúc đốt cháy, nó di chuyển ở khu rừng, không hề thỏa mãn, tạo thành vệt dài đen thui (nơi nào nó đi qua).

2770. Ngọn lửa tế thần (cháy bằng bơ lỏng), có cột khói là biểu hiệu, đốt cháy khu rừng loại tốt nhất. Với nhiều nhiên liệu, nó rực sáng trong đêm tối ở trên đỉnh ngọn núi.

2771. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc.

2772. Người ta biết được ngựa tốt bởi tốc độ, và con bò đực trong việc kéo nặng. Người ta biết được bò sữa do việc vắt sữa, và bậc sáng suốt trong khi vị ấy nói.

2773. Cũng tương tự như vậy, Sambhava dầu là trẻ con, nhưng đã được phú cho sự gắn bó với trí tuệ. Xin ngài chớ xem thường em (nghĩ rằng): 'Trẻ con,' rồi không hỏi Sambhava. Thưa vị Bà-la-môn, sau khi hỏi Sambhava, em có thể biết về ý nghĩa và sự việc."

2774. Vị đại Bà-la-môn Bhāradvāja đã nhanh chóng đi đến khu vực của Sambhava, và đã nhìn thấy vị ấy đang đùa giỡn ở bên ngoài thành phố.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 516. Mahākapijātakaṃ

2775. Raññohaṃ pahito dūto koravyassa yasassino, atthaṃ dhammañca pucchesi 1 iccabravi yudhiṭṭhilo, taṃ tvaṃ atthañca dhammañca sambhavakkhāhi pucchito.

2776. Taggha te ahamakkhissaṃ yathāpi kusalo tathā, rājā ca kho taṃ jānāti yadi kāhati vā na vā.

2777. Ajja suveti saṃseyya raññā puṭṭho sucīrata, mā katvā avasī rājā atthe jāte yudhiṭṭhilo.

2778. Ajjhattaññeva saṃseyya raññā puṭṭho sucīrata, kummaggaṃ na niveseyya yathā mūḷho acetaso.

2779. Attānaṃ nātivatteyya adhammaṃ na samācare, atitthe nappatāreyya 2 anatthe na yuto siyā.

2780. Yo ca etāni ṭhānāni kattuṃ jānāti khattiyo, sadā so vaḍḍhate rājā sukkapakkheva candimā.

2781. Ñātīnañca piyo hoti mittesu ca virocati, kāyassa bhedā sappañño saggaṃ so upapajjatī ”ti. Sambhavajātakaṃ.

6. MĀHĀKAPIJĀTAKAṂ

2782. Bārāṇassaṃ 3 ahu4 rājā kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano, mittāmaccaparibūḷho5 agamāsi migājiraṃ.6

2783. Tattha brāhmaṇamaddakkhi setaṃ citraṃ kilāsinaṃ, viddhastaṃ koviḷāraṃva kisaṃ dhamanisanthataṃ.

1 4 pucchassu - PTS. ahū - Ma, PTS. 2 5 6 na-ppātareyya - PTS. paribyūḷho - Ma, Syā; migājinaṃ - Ma, Syā; 3 bārāṇasyaṃ - Ma, Syā. paribbūḷho - PTS. migāciraṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 516. Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại

2775. “Tôi là sứ giả được ủy nhiệm của đức vua Koravya có danh tiếng. Vị vua dòng dõi Yudhiṭṭhila đã nói như vầy: ‘Khanh hãy hỏi về ý nghĩa và sự việc.’ Này Sambhava, được hỏi, con hãy nói về ý nghĩa và sự việc ấy.”

2776. “Chắc chắn rồi, vị thiện xảo nói như thế nào thì con cũng sẽ nói với ông như thế ấy. Và đức vua, đương nhiên hiểu được điều ấy, tuy nhiên đức vua sẽ làm hay không làm (không phải là lỗi của con).

2777. Thưa ông Sucīrata, nếu được đức vua hỏi về việc hành thiện trong ngày hôm nay, một người nào đó sẽ bày tỏ rằng: ‘Hãy để đến ngày mai,’ (thì nên nói rằng): ‘Khi điều lợi ích sanh khởi, mong rằng đức vua Yudhiṭṭhila chớ làm theo (lời nói ấy) và chớ sống như vậy.’

2778. Thưa ông Sucīrata, khi được đức vua hỏi: ‘Có người bày tỏ rằng chỉ có bản ngã,’ (thì nên nói rằng): ‘Không nên đi vào con đường sai trái, giống như kẻ ngu si không có tâm tư.’

2779. Không nên vượt qua bản thân, không nên thọ trì phi pháp, không nên dẫn đến nơi không phải bến đỗ (dẫn đến 62 tà kiến), không nên gắn bó ở điều không có lợi ích.

2780. Và vị Sát-đế-lỵ nào biết thực hiện các công việc này, vị vua ấy luôn luôn lớn mạnh, tựa như mặt trăng vào thượng huyền.

2781. Và người có trí tuệ được yêu quý trong số các thân quyến, và sáng chói ở giữa bạn bè; do sự hoại rã của thân, vị ấy sẽ tái sanh vào cõi Trời.” Bổn Sanh Bậc Trí Sambhava. [515]

6. BỔN SANH CON KHỈ VĨ ĐẠI

2782. Đức vua của xứ Kāsi ngụ ở thành Bārāṇasī là bậc làm hưng thịnh đất nước. Được tháp tùng bởi các thân hữu và các viên quan đại thần, đức vua đã đi đến vườn hoa Migājira.

2783. Tại nơi ấy, đức vua đã nhìn thấy một vị Bà-la-môn bị bệnh cùi, (làn da) có lốm đốm màu trắng, có vết thương bị lở loét tựa như bông hoa koviḷāra, (có thân thể) gầy ốm, nổi đầy gân.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 516. Mahākapijātakaṃ

2784. Paramakāruññataṃ pattaṃ disvā kicchagataṃ naraṃ, avaca byamhito rājā yakkhānaṃ katamonusi.

2785. Hatthapādā ca te setā tato setataraṃ 1 siro, gattaṃ kammāsavaṇṇante kilāsabahulo vasī. 2

2786. Vaṭṭanāvaḷi 3saṅkāsā piṭṭhi te ninnatunnatā, kāḷapabbāva 4 te aṅgā nāññaṃ passāmi edisaṃ.

2787. Ugghaṭṭapādo tasito kiso dhamanisanthato, chāto ātattarūposi 5 kutosi kattha gacchasi. 6

2788. Duddasī appakārosi dubbaṇṇo bhīmadassano, janetti yāpi te mātā na taṃ iccheyya passituṃ.

2789. Kiṃ kammamakarā 7 pubbe kiṃ 8 avajjhaṃ aghātayi, kibbisaṃ yaṃ karitvāna idaṃ dukkhaṃ upāgami.

2790. Taggha te ahamakkhissaṃ yathāpi kusalo tathā, saccavādiṃ hi lokasmiṃ pasaṃsantīdha paṇḍitā.

2791. Eko caraṃ gogavese 9 mūḷho accasariṃ vane, araññe īriṇe10 vivane11 nānākuñjarasevite.

2792. Vāḷamigānucarite vippanaṭṭhosmi kānane, acariṃ tattha sattāhaṃ khuppipāsā12samappito.

2793. Tattha tindukam13addakkhiṃ visamaṭṭhaṃ bubhukkhito,14 papātamhi lambantaṃ15 sampannaphaladhārinaṃ.

2794. Vātasītāni16 bhakkhesiṃ tāni rucciṃsu me bhusaṃ, atitto rukkhamāruyha17 tattha hessāmi āsito.18

2795. Ekamme bhakkhitaṃ āsi dutiyaṃ abhipatthitaṃ, tato sā bhañjatha sākhā chinnā pharasunā viya.

1 10 setataro - PTS. irīṇe - Ma. 2 11 casi - Ma, Syā; c’ asi - PTS. vane - PTS. 3 12 vaṭṭhanāvali - PTS. khuppipāsa - Ma, Syā. 4 13 kāḷapabbā ca - Ma, Syā; tiṇḍukam - Syā. 14 kāḷā pabbā ca - PTS. visamaṭṭhabubhukkhito - PTS. 5 15 atittarūposi - Syā. papātamabhilambantaṃ - Ma, Syā, PTS. 6 16 kuto nu tvaṃ agacchasi - PTS. vātassitāni -

Ma, Syā. 7 17 kammamakaraṃ - Ma. rukkhamārūhiṃ - Ma; 8 kaṃ - Ma, PTS. rukkhamāruhiṃ - PTS. 9 18 gogaveso - Ma, Syā, PTS. assito - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 516. Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại

2784. Sau khi nhìn thấy người đàn ông bị lâm vào cảnh khó khăn, đã đạt đến trạng thái bi thương tột độ, đức vua bị sửng sốt, đã nói rằng: “Ngươi là loại nào trong số các Dạ-xoa?

2785. Các tay chân của ngươi màu trắng, và đầu còn trắng hơn thế nữa. Thân thể của ngươi có làn da lốm đốm. Ngươi sống với nhiều bệnh ngoài da.

2786. (Xương sống) lưng của ngươi lồi lên lõm xuống giống như một chuỗi gồm các trục quay. Tay chân của ngươi tựa như các nhánh dây leo màu đen. Trẫm chưa thấy người nào khác giống như thế này.

2787. Ngươi có bàn chân bị rách tươm, run rẩy, gầy ốm, nổi đầy gân, đói khát, có dáng vẻ cằn cỗi. Ngươi từ đâu đến? Ngươi đi về đâu?

2788. Ngươi có bộ dạng xấu xí, không được bình thường, xấu tướng, có hình dáng ghê rợn. Thậm chí mẹ của ngươi, là người sanh ra ngươi, cũng không muốn nhìn thấy ngươi.

2789. Ngươi đã tạo nghiệp gì trước đây? Có phải ngươi đã giết người vô tội, và sau khi gây ra tội ác ấy, ngươi đã đi đến sự khổ đau này?”

2790. “Chắc chắn rồi, thần sẽ nói với bệ hạ cũng giống như bậc thiện xảo đã nói. Bởi vì, các bậc sáng suốt ở thế gian này khen ngợi người có lời nói chân thật.

2791. Trong khi một mình lang thang cho việc tìm kiếm các con trâu, thần bị lạc lối và đã đi vào quá sâu trong khu rừng, không người lai vãng, nơi hoang vu, vắng vẻ, được vô số con voi lai vãng.

2792. Thần đã bị lạc mất phương hướng ở trong khu rừng rậm, nơi các loài thú dữ thường lui tới. Thần đã lang thang ở nơi ấy bảy ngày, phải chịu đựng đói khát.

2793. Tại nơi ấy, bị đói vô cùng, thần đã nhìn thấy cây tinduka mọc chênh vênh, mang nặng những trái ngon ngọt đang treo lủng lẳng ở bên vực thẳm.

2794. Thần đã ăn những trái bị rụng xuống bởi gió, chúng đã làm cho thần hứng thú rất nhiều. Chưa được thỏa mãn, (thần đã nghĩ rằng): ‘Sau khi trèo lên cây, ta sẽ được ăn ở trên đó.’

2795. Thần đã ăn được một trái, và (với tay ra) mong được trái thứ hai. Do đó, cành cây ấy đã gãy lìa, tựa như bị chặt đứt bởi cái rìu.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 516. Mahākapijātakaṃ

2796. Sohaṃ sahāva sākhāhi uddhapādo 1 avaṃsiro, appatiṭṭhe anālambe giriduggasmiṃ 2 pāpataṃ.

2797. Yasmā ca vārigambhīraṃ tasmā na samapajjasiṃ, 3 tattha sesiṃ nirānando anātho 4 dasa rattiyo.

2798. Athettha kapi māgañchi 5 gonaṅguṭṭho darīvaro, 6 sākhāhi sākhaṃ vicaranto khādamāno dumapphalaṃ.

2799. So maṃ disvā kisaṃ paṇḍuṃ kāruññamakarā 7 mayi, ambho ko nāma so ettha evaṃ dukkhena aṭṭito manusso amanusso vā attānaṃ me pavedaya.

2800. Tassañjaliṃ paṇāmetvā idaṃ vacanamabraviṃ, manussohaṃ byasampatto 8 sā me natthi ito gati, taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo tvañca me saraṇaṃ bhava.

2801. Garusilaṃ9 gahetvāna vicaraṃ10 pabbate kapi, silāya yoggaṃ11 katvāna nisabho etadabravi.

2802. Ehi me piṭṭhimāruyha gīvaṃ gaṇhāhi bāhuhi, ahaṃ taṃ uddharissāmi giriduggata vegasā.

2803. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā vānarindassa sirīmato, piṭṭhimāruyha dhīrassa gīvaṃ bāhāhi aggahiṃ.

2804. So maṃ tato samuṭṭhāsi tejassī12 balavā kapi, vihaññamāno kicchena giriduggata13 vegasā.

2805. Uddharitvāna maṃ santo nisabho etadabravi, iṅgha maṃ samma rakkhassu passupissaṃ muhuttakaṃ.

2806. Sīhā vyagghā14 ca dīpī ca acchakokataracchayo, te maṃ pamattaṃ hiṃseyyuṃ te tvaṃ disvā nivāraya.15

2807. Evaṃ me parittātūna passupi so muhuttakaṃ, tadāhaṃ pāpakaṃ16 diṭṭhiṃ paṭilacchiṃ ayoniso.

1 9 uddhaṃpādo - Ma, Syā. garuṃ silaṃ - Ma, Syā. 2 10 giriduggasmi - Ma, Syā, PTS. vicarī - Ma, Syā; 3 samapajjisaṃ - Ma, Syā, PTS. vicari - PTS. 4 11 anūnā - Ma, Syā, PTS. yottaṃ - Syā. 5 12 kapi māgacchi - Syā; tejasī - Syā, PTS. 13 kapi-m-āgañchi - PTS. giriduggato - PTS. 6 14 gonaṅgulo darīcaro - Ma, Syā, PTS. sīhavyagghā - PTS. 7 15 akaraṃ - Ma, Syā, PTS. disvāna vāraya - PTS. 8 16 vasaṃ patto - PTS. pāpikaṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 516. Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại

2796. Thần đây cùng với các cành cây, chân phía trên đầu phía dưới, đã rơi xuống khe núi hiểm trở, không đứng lên được, không nơi bám víu.

2797. Và bởi vì độ sâu của nước nên thần đã không làm gì được. Thần đã nằm ở nơi ấy mười đêm, không chút vui thích, không gì nương tựa.

2798. Rồi có con khỉ đã đi đến nơi này, là loài khỉ có đuôi dài như đuôi bò, sống ở hang động. Nó di chuyển từ cành này sang các cành khác và ăn trái cây.

2799. Nhìn thấy thần gầy ốm, vàng vọt, con khỉ đã có lòng thương xót đến thần (nói rằng): ‘Này ông, ông đây là ai mà phải bị khốn khổ bởi sự đớn đau như vầy? Ông là người hay là phi nhân? Ông hãy cho tôi biết về bản thân.’

2800. Sau khi cúi mình chắp tay với nó, thần đã nói lời nói này: ‘Ta là người, ta bị lâm cảnh khốn cùng. Lối đi ra khỏi nơi này không có cho ta. Ta nói điều ấy cho ngươi. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho ngươi. Và ngươi hãy là nơi nương nhờ cho ta.’

2801. Trong khi di chuyển ở ngọn núi, con khỉ đã chọn lấy một tảng đá lớn. Sau khi thực hiện việc tính toán với tảng đá, con khỉ lực lưỡng đã nói điều này:

2802. ‘Ông hãy đến, hãy leo lên lưng tôi và hãy ôm cổ tôi bằng hai cánh tay, tôi sẽ mang ông lên khỏi khe núi hiểm trở một cách mau chóng.’

2803. Nghe được lời nói ấy của con khỉ chúa có sự vinh quang ấy, thần đã leo lên lưng của con khỉ sáng suốt và đã ôm cổ nó bằng hai cánh tay.

2804. Con khỉ có năng lực và có sức mạnh ấy, trong lúc bị mệt nhọc bởi sự khó khăn, đã nhanh chóng đưa thần lên khỏi khe núi hiểm trở.

2805. Sau khi mang thần lên, bị kiệt sức, con khỉ lực lưỡng đã nói điều này: ‘Nào, ông hãy bảo vệ tôi cẩn thận, tôi sẽ ngủ trong chốc lát.

2806. Các con sư tử, các con cọp, các con báo, và các con gấu, chó sói, và chó rừng, chúng có thể hãm hại tôi khi tôi đã ngủ say. Ông hãy trông chừng và ngăn chặn chúng.’

2807. Sau khi đã tạo sự hộ trì bởi thần như vậy, con khỉ ấy đã ngủ trong chốc lát. Khi ấy, thần đã có ý nghĩ xấu xa, không đúng đắn rằng:

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 516. Mahākapijātakaṃ

2808. Bhakkho ayaṃ manussānaṃ yathā cañño vane migā, yannūnimaṃ vadhitvāna chāto khādeyyaṃ 1 vānaraṃ.

2809. Asito 2 ca gamissāmi maṃsamādāya sambalaṃ, kantāraṃ nittharissāmi pātheyyaṃ me bhavissati.

2810. Tato silaṃ gahetvāna matthakaṃ sannitāḷayiṃ, mama bhatta 3kilantassa pahāro dubbalo ahu.

2811. So ca vegenudappatto kapi rudhira 4makkhito, assupuṇṇehi nettehi rodanto maṃ udikkhati.

2812. Māyyo maṃ kari bhaddante tvaṃ ca nāmedisaṃ kari, tvaṃ ca kho nāma dīghāyu 5 añño 6 vāretumarahasi.

2813. Aho vata re purisa tāva dukkarakāraka, edisā visamā duggā papātā uddhato 7 mayā.

2814. Ānīto 8 paralokāva dubbheyyaṃ maṃ amaññatha, tantena pāpadhammena pāpaṃ pāpena cintitaṃ.

2815. Mā heva tvaṃ adhammaṭṭha vedanaṃ kaṭukaṃ phusi, māheva pāpakammantaṃ9 phalaṃ veḷuṃva taṃ vadhi.

2816. Tayi me natthi vissāso pāpadhammo asaññato,10 ehi me piṭṭhito gaccha dissamānova santike.

2817. Muttosi hatthā vālānaṃ11 pattosi mānusiṃ padaṃ, esamaggo adhammaṭṭha tena gaccha yathāsukhaṃ.

2818. Idaṃ vatvā giricaro ruhiraṃ pakkhālya12 matthakaṃ, assūni sampamajjitvā tato pabbatamāruhi.

2819. Sohaṃ tenābhisattosmi parilāhena addito,13 ḍayhamānena gattena vāriṃ pātuṃ upāgamiṃ.

1 9 khādeyya - Ma, Syā. pāpakammaṃ taṃ - Ma; 2 āsito - PTS. pāpaṃ kammantaṃ - PTS. 3 10 gatta - Ma; hattha - PTS. pāpadhamma asaññata - Ma, Syā; 4 ruhira - Ma, Syā, PTS. pāpadhammaṃ amaññatha - PTS. 5 11 dīghāvu - Ma, Syā. vāḷānaṃ - Ma, Syā, PTS. 6 12 aññaṃ - PTS. rahade pakkhalya - Ma; 7 uddhaṭo - PTS. ruhiraṃ pakkhalya - Syā. 8 13 anīto - PTS. pariḷāhena aṭṭito - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 516. Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại

2808. ‘Đây là thức ăn của loài người, giống như các con thú khác ở trong rừng. Bị đói lả, có lẽ ta nên giết chết và ăn thịt con khỉ này.

2809. Và khi đã ăn no, ta sẽ ra đi mang theo thịt làm thức ăn dự phòng. Ta sẽ đi ra khỏi khu rừng hoang. Sẽ có thực phẩm đi đường cho ta.’

2810. Sau đó, thần đã cầm lấy tảng đá và đã đánh vào đầu (con khỉ). Trong khi mệt nhọc vì (thiếu) thức ăn, cú đánh của thần đã là yếu ớt.

2811. Và con khỉ ấy đã mau chóng đứng lên, đầm đìa máu me. Với hai con mắt đẫm lệ, nó ngước nhìn thần, than khóc rằng:

2812. ‘Thưa tôn ông, ông chớ làm vậy với tôi. Ông đây đã làm cái việc như thế này! Và thật vậy, ông đây lại có thể ngăn chặn người khác về tuổi thọ!

2813. Ôi, thật vậy sao, hỡi gã đàn ông, hỡi kẻ làm công việc khó làm đến chừng này, ông đã được tôi mang lên từ vực thẳm hiểm trở, chênh vênh như thế ấy!

2814. Ông là kẻ đã được tôi đem về từ thế giới bên kia, vậy mà ông đã nghĩ rằng tôi cần phải bị giết chết. Việc ác ấy đã được suy nghĩ bởi kẻ ác có pháp ác ấy.

2815. Này kẻ sống theo phi pháp, mong rằng ngươi chớ có gánh chịu cảm thọ cay đắng, chớ có giống như kẻ gánh chịu ác nghiệp ấy, tương tự như trái ở cây tre đã hại chết cây tre ấy.

2816. Không còn sự tin tưởng của ta ở nơi ngươi nữa, này kẻ có ác pháp không được chế ngự. Ngươi hãy đến, hãy đi ở phía sau lưng của ta, sao cho ngươi còn được nhìn thấy ở khoảng cách không xa.

2817. Ngươi đã được thoát khỏi tầm tay của các dã thú, ngươi đã đạt đến dấu vết của loài người. Này kẻ sống theo phi pháp, đây là con đường, ngươi hãy đi theo lối đó một cách thoải mái.’

2818. Nói xong điều này, con khỉ đã rửa sạch cái đầu đẫm máu. Sau khi lau sạch những giọt nước mắt, nó đã từ nơi ấy leo lên ngọn núi.

2819. Thần đây bị con khỉ ghét bỏ, bị hành hạ bởi cơn sốt, với thân thể bị đốt nóng, thần đã đi đến gần (hồ nước) để uống nước.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 517. Dakarakkhasapañho

2820. Agginā viya santatto rahado rudhiramakkhito, 1 pubbalohitasaṅkāso sabbo me samapajjatha.

2821. Yāvanto udabindūni kāyasmiṃ nipatiṃsu me, tāvanto gaṇḍū 2 jāyetha aḍḍhabeḷuva 3sādisā.

2822. Pabhinnā paggahariṃsu me kuṇapā pubbalohitā, yena yeneva gacchāmi gāmesu nigamesu ca.

2823. Daṇḍahatthā nivārenti itthiyo purisā ca maṃ, okiṇṇā 4 pūtigandhena māssu orena āgamā. 5

2824. Etādisaṃ idaṃ dukkhaṃ satta vassānidāni me, anubhomi sakaṃ kammaṃ pubbe dukkaṭamattano.

2825. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo 6 yāvantettha samāgatā, māssu mittāna 7 dubbhittho mittadubbho hi pāpako.

2826. Kuṭṭhī kilāsī bhavati yo mittānaṃ idhaddubhī, 8 kāyassa bhedā mittaddu9 nirayaṃ so upapajjatī ”ti.10 Mahākapijātakaṃ.

7. DAKARAKKHASAPAÑHO11

2827. Sace vo vuyhamānānaṃ sattannaṃ udakaṇṇave, manussabalimesāno nāvaṃ gaṇheyya rakkhaso anupubbaṃ kathaṃ datvā muñcesi dakarakkhino.12

2828. Mātaraṃ paṭhamaṃ dajjaṃ bhariyaṃ datvāna bhātaraṃ, tato sahāyaṃ datvāna pañcamaṃ dajjaṃ13 brāhmaṇaṃ chaṭṭhāhaṃ dajjamattānaṃ neva dajjaṃ mahosadhaṃ.

2829. Posetā te janettī ca dīgharattānukampikā, chambhī14 tayi paduṭṭhasmiṃ15 paṇḍitā atthadassinī aññaṃ upanisaṃ katvā vadhā taṃ parimocayi.

1 9 ruhiramakkhito - Ma, Syā, PTS. mittadubbhī - Syā. 2 10 gaṇḍa - Ma; gaṇḍu - Syā. sopapajjatī ti - Ma. 3 11 addhabeluva - Ma, PTS; dakarakkhasajātakaṃ - Ma, Syā. 12 aḍḍhaveluva - Syā. dakarakkhasā - Ma, Syā; 4 okkitā - Ma, Syā, PTS. dakarakkhato - PTS. 5 13 orena-m-āgamā - PTS. dajja - Syā. 6 14 bhaddante - Ma, Syā. chabbhī - Ma; chabbhi - Syā. 7 15 mittānaṃ - PTS. padussati - Ma. 8 mittānidha dubbhati - Ma; mittānīdha dubbhati - Syā; mittānaṃ idha dubhati - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 517. Câu Hỏi của Thủy Thần

2820. Hồ nước, giống như bị thiêu đốt bởi ngọn lửa, trở thành bị lấm lem bởi máu. Tất cả, đối với thần, đã trở nên như là mủ và máu.

2821. Có bao nhiêu giọt nước đã rơi xuống thân thể của thần, thì có bấy nhiêu mụt nhọt đã sanh lên, có kích thước bằng một nửa trái cây beḷuva.

2822. Bị vỡ ra, các mụt nhọt rỉ ra máu mủ từ thân thể hôi thối của thần. Thần đi đến con đường nào, ở các thôn làng và ở các thị thành –

2822. – bị tràn ngập bởi mùi hôi thối, những người đàn bà và đàn ông, tay cầm gậy gộc, ngăn chặn thần lại (nói rằng): ‘Chớ đến gần phía chúng tôi.’

2824. Nỗi khổ đau như thế này của thần đến nay đã bảy năm. Thần chịu đựng nghiệp của mình, là việc đã làm sai trái của bản thân trước đây.

2825. Tôi nói điều ấy cho quý vị. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho quý vị, hết thảy những người đã tụ hội ở đây. Các vị chớ có phản bội các bạn bè, bởi vì việc phản bội bạn bè là xấu xa.

2826. Người nào phản bội các bạn bè ở đời này sẽ trở thành kẻ bị cùi, bị ghẻ lở, do sự hoại rã của thân, kẻ phản bội bạn bè ấy sẽ tái sanh ở địa ngục.” Bổn Sanh Con Khỉ Vĩ Đại. [516]

7. CÂU HỎI CỦA THỦY THẦN

2827. “Nếu trong lúc tìm kiếm vật hiến tế là con người, quỷ thần sẽ bắt giữ chiếc tàu gồm bảy người của bệ hạ đang lênh đênh ở biển cả, thì bệ hạ sẽ hiến dâng và trao cho thủy thần theo thứ tự như thế nào?”

2828. “Trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu trước tiên, rồi hiến dâng hoàng hậu, đến em trai, kế đó hiến dâng người cộng sự, và thứ năm sẽ hiến dâng vị Bà- la-môn, thứ sáu trẫm sẽ hiến dâng bản thân, và sẽ không bao giờ hiến dâng vị Mahosadha.”

2829. “Mẫu hậu là người nuôi dưỡng, là người sanh ra, và là người có lòng thương xót đến bệ hạ trong thời gian dài lâu. Khi bệ hạ bị Chambhī hãm hại, mẫu hậu là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, đã tạo ra người khác giống như bệ hạ để thế chỗ, và đã giúp cho bệ hạ thoát khỏi cái chết.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 517. Dakarakkhasapañho

2830. Taṃ tādisaṃ 1 pāṇadadiṃ orasaṃ gabbhadhāriṇiṃ, 2 mātaraṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino. 3

2831. Daharā viya alaṅkāraṃ 4 dhāreti apiḷandhanaṃ, dovārike anīkaṭṭhe ativelaṃ pajagghati.

2832. Tatopi 5 paṭirājānaṃ 6 sayaṃ dūtāni sāsati, mātaraṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

2833. Itthigumbassa pavarā accantapiyavādinī, 7 anuggatā 8 sīlavatī chāyāva anapāyinī. 9

2834. Akkodhanā paññavatī10 paṇḍitā atthadassinī, ubbariṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2835. Khiḍḍāratisamāpannaṃ anatthavasamāgataṃ, sā maṃ sakānaṃ11 puttānaṃ ayācaṃ yācate dhanaṃ.

2836. Sohaṃ dadāmi sāratto12 bahuṃ uccāvacaṃ dhanaṃ, suduccajaṃ cajitvāna pacchā socāmi dummano, ubbariṃ tena dosena dajjāmi13 dakarakkhino.

2837. Yenocitā jānapadā14 ānītā ca paṭiggahaṃ, ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.15

2838. Dhanuggahānaṃ pavaraṃ sūraṃ tikhiṇamantinaṃ, bhārataṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2839. Mayocitā16 jānapadā ānītā ca paṭiggahaṃ, ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.

2840. Dhanuggahānaṃ pavaro sūro tikhiṇamanti ca, mayāyaṃ17 sukhito rājā atimaññati18 dārako.

2841. Upaṭṭhānampi me ayye na so eti yathā pure, bhārataṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

1 10 tādisiṃ - Ma, Syā, PTS. puññavatī - Ma, Syā. 2 11 dhāriniṃ - Ma, Syā; sakāna - Ma, Syā. 12 dhārinaṃ - PTS. sārato - Syā. 3 13 dakarakkhato - PTS, evamuparipi. dajjāhaṃ - Ma, Syā. 4 14 viyalaṅkāraṃ - Ma, Syā. janapadā - Ma. 5 15 athopi - Ma, Syā. bahudhanaṃ - Syā. 6 16 paṭirājūnaṃ - Ma, Syā. yenocitā - Ma; 7 accantaṃ piyabhāṇinī - Ma, Syā. mayācitā - PTS. 8 17 anubbatā - Syā. mayā so - PTS. 9 18 anupāyinī - Syā. iti maññati - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 517. Câu Hỏi của Thủy Thần

2830. Người phụ nữ như thế ấy đã ban cho mạng sống, đã mang nặng bào thai, đã bồng ẵm bệ hạ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần?”

2831. “Mẫu hậu đeo đồ trang điểm và vật trang sức như là còn con gái. Bà cười lớn tiếng và quá lố, nhạo báng các quân gác cổng và các lính ngự lâm.

2832. Kế đó, bà còn dạy bảo các sứ giả của mình đi gặp các vị vua đối nghịch. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần.”

2833. “Hoàng hậu là người nữ cao quý trong toán nữ nhân, có giọng nói vô cùng đáng yêu, không làm bộ quý phái, có giới hạnh, không xa cách, tựa như cái bóng, –

2834. – không giận dữ, có trí tuệ, là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần?”

2835. “Biết trẫm say đắm với các việc vui đùa cùng những sự thích thú và chịu sự tác động của các trò vô bổ, hoàng hậu cầu xin trẫm phần tài sản thuộc về các người con của trẫm, không thể cho được.

2836. Bị luyến ái, trẫm đây ban cho hoàng hậu nhiều tài sản cao thấp khác nhau. Sau khi từ bỏ vật rất khó từ bỏ, về sau trẫm sầu muộn, buồn bã. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần.”

2837. “Nhờ vào người em trai mà dân chúng được tập họp lại rồi được đưa về lại nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

2838. Chàng dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần?”

2839. “‘Nhờ vào ta mà dân chúng được tập họp lại rồi được đưa về lại nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

2840. Ta là dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ. Nhờ vào ta mà vị vua này được sung sướng,’ chàng trai trẻ tự hào như thế.

2841. Thưa nữ ẩn sĩ, thậm chí vị ấy không đi đến hầu cận trẫm giống như trước đây. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 517. Dakarakkhasapañho

2842. Ekarattena ubhayo tuvañca 1 dhanusekhavā, 2 ubho 3 jātettha pañcālā sahāyā susamāvayā.

2843. Cariyā taṃ anubandhittho ekadukkhasukho tava, ussukko te divārattiṃ sabbakiccesu vyāvaṭo, 4 sahāyaṃ tena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2844. Cariyāya ayaṃ 5 ayye pajagghittho 6 mayā saha, ajjāpi tena vaṇṇena ativelaṃ pajagghati. 7

2845. Ubbariyāpi me 8 ayye mantayāmi rahogato, anāmantā 9 pavisati pubbe appaṭivedito.

2846. Laddhavāro10 katokāso ahirikaṃ anādaraṃ, sahāyaṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

2847. Kusalo sabbanimittānaṃ rudaññū11 āgatāgamo, uppāde12 supine yutto niyyāne ca pavesane.

2848. Paddho13 bhummantalikkhasmiṃ14 nakkhattapadakovido, brāhmaṇaṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

2849. Parisāyampi me ayye mīlayitvā15 udikkhati, tasmā ajja bhamuṃ16 luddaṃ dajjāhaṃ dakarakkhino.

2850. Sasamuddapariyāyaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ, vasundharaṃ āvasasi amaccaparivārito.

2851. Cāturanto mahāraṭṭho vijitāvī mahabbalo, pathavyā ekarājāsi yaso te vipulaṃ gato.

2852. Soḷasitthisahassāni āmuttamaṇikuṇḍalā, nānājanapadā nāriyo17 devakaññūpamā subhā.

1 10 tvañceva - Ma, Syā. laddhadvāro - Ma, Syā. 2 11 dhanusekha ca - Ma. rutaññū - Ma. 3 12 ubhato - PTS. uppāte - Ma. 4 13 byāvaṭo - Ma; pāvaṭo - Syā. paṭṭho - Ma, Syā. 5 14 cariyā maṃ ayaṃ - Ma, Syā. bhūmantalikkhasmiṃ - Ma. 6 15 sañjagghittho - Syā. ummīlitvā - Ma, Syā; 7 sañjagghati - Syā. ummīletvā - PTS. 8 16 ubbariyāpihaṃ - Ma, Syā. accabhamuṃ - Ma, Syā. 9 17 anāmanto - Ma, Syā. nārī - Ma, Syā; nariyo - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 517. Câu Hỏi của Thủy Thần

2842. “Cả hai người, bệ hạ và Dhanusekhavā, đã được sanh ra cùng một đêm. Cả hai đã được sanh ra ở nơi này, đều là người xứ Pañcāla, là cộng sự, có sự phối hợp tốt đẹp.

2843. Vị ấy đã đi theo bệ hạ trong các cuộc du hành, có chung sự vui khổ với bệ hạ, siêng năng, gắn bó ngày đêm với bệ hạ trong mọi công việc; vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng người cộng sự cho thủy thần?”

2844. “Thưa nữ ẩn sĩ, vị này đã cười lớn tiếng cùng với trẫm trong cuộc du hành, thậm chí hôm nay, cũng với cung cách đó cười lớn tiếng và quá lố.

2845. Thưa nữ ẩn sĩ, ngay cả khi trẫm bàn bạc với hoàng hậu ở nơi kín đáo, vị này, không được triệu mời, cũng đi vào không thông báo trước.

2846. Với dịp may đã đạt được, với cơ hội đã được tạo ra, vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng người cộng sự vô liêm sỉ, bất kính cho thủy thần.”

2847. “Vị Bà-la-môn là thiện xảo về mọi điềm báo hiệu, biết giải thích về tiếng kêu (của các loài thú), có học thức được truyền thừa, chuyên chú về thiên văn, về giải mộng, về sự di chuyển đi và đến của các tinh tú, –

2848. – là người thông thạo về trái đất và không gian, rành rẽ về các chòm sao, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng vị Bà-la-môn cho thủy thần?”

2849. “Thưa nữ ẩn sĩ, thậm chí trong buổi họp, vị này mở mắt nhìn thẳng vào trẫm. Vì thế, hôm nay trẫm sẽ hiến dâng kẻ nhướng mày, tàn bạo cho thủy thần.”

2850. “Được phò tá bởi các cận thần, bệ hạ cư ngụ trên phần đất có đại dương là vòng rào, có biển cả là vành đai, ở quả địa cầu.

2851. Có đất nước rộng lớn gồm cả bốn phương, bệ hạ là người thắng trận, có sức mạnh vĩ đại, là vị vua độc nhất ở trên trái đất; danh tiếng của bệ hạ lan truyền rộng khắp.

2852. Mười sáu ngàn nữ nhân có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma- ni, thuộc các xứ sở khác nhau, xinh đẹp tương tự như các nàng tiên nữ.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 518. Paṇḍarakajātakaṃ

2853. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ sabbakāmasamiddhinaṃ, sukhitānaṃ piyaṃ dīghaṃ jīvitaṃ āhu khattiya.

2854. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā, paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajasi duccajaṃ.

2855. Yatopi āgato ayye mama hatthaṃ mahosadho, nābhijānāmi dhīrassa aṇumattampi dukkataṃ.

2856. Sace ca kismici 1 kāle maraṇaṃ me pure siyā, putte ca me 2 paputte ca sukhāpeyya mahosadho.

2857. Anāgataṃ paccuppannaṃ sabbamatthaṃ vipassati, 3 anāparādhakammantaṃ na dajjaṃ dakarakkhino.

2858. Idaṃ suṇotha 4 pañcālā cūḷanīyassa 5 bhāsitaṃ, paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajati duccajaṃ.

2859. Mātu bhariyāya bhātucca 6 sakhino brāhmaṇassa ca, attano cāpi pañcālo channaṃ cajati jīvitaṃ.

2860. Evaṃ mahatthikā 7 paññā nipuṇā sādhucintanī,8 diṭṭhadhamme hitatthāya9 samparāye sukhāya10 cā ”ti. Dakarakkhasapañho.11

8. PAṆḌARAKAJĀTAKAṂ12

2861. Vikiṇṇavācaṃ aniguyha13mantaṃ asaññataṃ aparicakkhitāraṃ, bhayaṃ tamanveti sayaṃ abodhaṃ nāgaṃ yathā paṇḍarakaṃ supaṇṇo.

2862. Yo guyhamantaṃ parirakkhaṇeyyaṃ mohā naro saṃsati hāsamāno,14 taṃ bhinnamantaṃ bhayamanveti khippaṃ nāgaṃ yathā paṇḍarakaṃ supaṇṇo.

1 8 sacepi kimhici - Syā. sādhucintinī - Ma, Syā; 2 so me putte - Ma. sādhucittanī - PTS. 3 9 sabbamatthampi passati - Ma. diṭṭhadhammahitatthāya - Ma, Syā. 4 10 suṇātha - Ma. samparāyasukhāya - Ma, Syā. 5 11 cūḷaneyyassa - Ma, Syā; dakarakkhasajātakaṃ - Ma, Syā. 12 cūḷaniyassa - PTS. paṇḍaranāgarājajātakaṃ - Ma; 6 bhātu ca - Syā. paṇḍarajātaka - PTS. 7 13 mahiddhiyā - Syā; anigūḷha - PTS. 14 mahiddhikā - PTS. bhāsamāno - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 518. Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka

2853. Tâu vị Sát-đế-lỵ, người ta đã nói cuộc sống được đầy đủ mọi yếu tố, được thành tựu tất cả các dục của những người hạnh phúc là đáng yêu và lâu dài.

2854. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, bệ hạ lại từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ?”

2855. “Thưa nữ ẩn sĩ, từ khi Mahosadha đi đến dưới trướng của trẫm, trẫm không nhận biết việc làm sai trái nào dầu là nhỏ nhoi của bậc sáng trí.

2856. Và nếu vào một thời điểm nào đó, cái chết xảy ra cho trẫm trước, vị Mahosadha có thể giúp cho các con và các cháu của trẫm được hạnh phúc.

2857. Vị ấy nhìn thấy rõ tất cả mọi việc tương lai và hiện tại. Trẫm sẽ không bao giờ hiến dâng vị không có hành động lỗi lầm cho thủy thần.”

2858. “Này những người dân xứ Pañcāla, các người hãy lắng nghe lời nói này của đức vua Cūḷanīya. Trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, đức vua từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ.

2859. Đức vua xứ Pañcāla từ bỏ mạng sống của sáu người là: người mẹ, người vợ, người em trai, người cộng sự, vị Bà-la-môn, và luôn cả bản thân.

2860. Như vậy, trí tuệ khôn khéo, sự suy nghĩ tốt đẹp, có ý nghĩa lớn lao cho sự lợi ích và tấn hóa ở đời này và hạnh phúc ở đời sau.” Câu Hỏi của Thủy Thần. [517]

8. BỔN SANH RỒNG CHÚA PAṆḌARAKA

(Lời rồng chúa Paṇḍaraka than vãn khi bị linh điểu bắt đi) 2861. “Kẻ có lời nói lung tung, không kín đáo, không cẩn mật, không xem xét toàn diện, nguy hiểm đi theo kẻ không tự mình thấu hiểu ấy, giống như linh điểu đeo đuổi rồng chúa Paṇḍaraka vậy.

2862. Người nào, trong lúc đùa giỡn, vì si mê mà bày tỏ chú thuật bí mật cần được giấu kín, nguy hiểm tức thời đi theo kẻ có chú thuật đã bị tiết lộ ấy, giống như linh điểu đeo đuổi rồng chúa Paṇḍaraka vậy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 518. Paṇḍarakajātakaṃ

2863. Nānumitto garuṃ atthaṃ guyhaṃ veditumarahati, sumitto ca asambuddhaṃ sambuddhaṃ vā anatthavā. 2864. Vissāsamāpajjimahaṃ acelo 1 samaṇo ayaṃ sammato bhāvitatto, tassāhamakkhiṃ vivaraṃ 2 guyhamatthaṃ atītamattho kapaṇaṃ 3 rudāmi. 2865. Tassāhaṃ purimaṃ 4 brahme guyhaṃ vācaṃ hi maṃ 5 nāsakkhiṃ 6 saṃyametuṃ, tappakkhato hi bhayamāgataṃ me 7 atītamatthā kapaṇaṃ rudāmi. 2866. Yo ve naro suhadaṃ maññamāno guyhamatthaṃ saṃsati dukkulīne, dosā bhayā athavā rāgaratto 8 pallatthito 9 bālo asaṃsayaṃ so. 2867. Tirokkhavāco asataṃ paviṭṭho yo saṅgatīsu mudīreti vākyaṃ, āsīviso dummukho tyāhu taṃ naraṃ ārā ārā10 saṃyame tādisamhā. 2868. Annaṃ pānaṃ kāsika11candanañca manāpitthiyo mālacchādanañca,12 ohāya gacchāmase sabbakāme supaṇṇa pāṇūpagatāva tyamhā. 2869. Konīdha tiṇṇaṃ garahaṃ upeti asmiñca13 loke pāṇabhū nāgarāja, samaṇo supaṇṇe14 athavā taveva15 kiṃ kāraṇā paṇḍarakaggahīto.16 2870. Samaṇoti17 me sammatatto ahosi piyo ca me manasā bhāvitatto, tassāhamakkhiṃ vivaraṃ guyhamatthaṃ atītamattho kapaṇaṃ rudāmi. 2871. Na catthi satto amaro pathabyā paññāvidhā natthi na ninditabbā, saccena18 dhammena dhiyā19 damena alabbhamabyāharatī naro idha.

1 10 acelaṃ - Ma, Syā. ārā arā – PTS. 2 11 vivariṃ - Ma, Syā, PTS. kāsikaṃ - PTS. 3 12 kapaṇo - PTS. mālamucchādanañca - Ma, Syā, PTS. 4 13 paramaṃ - Ma, Syā, PTS. asmiṃdha - Ma, Syā, PTS. 5 14 h’ imaṃ - Syā, PTS. supaṇṇo - Ma, Syā, PTS. 6 15 nāsakkhi - PTS. tavameva - Ma, Syā. 7 16 mamaṃ - Ma; paṇḍaraka gahito - Syā. 17 mama - Syā, PTS. samaṇo hi - Syā. 8 18 rāgarattā - Ma. saccena ca - Syā. 9 19 pallitthito - Syā; pallittho - PTS. dhitiyā - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 518. Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka

2863. Người bạn sơ giao không xứng đáng để biết ý nghĩa quan trọng cần được giấu kín, và người bạn tốt không khôn ngoan, hoặc kẻ đối nghịch khôn ngoan (cũng vậy).

2864. Tôi đã đạt đến sự tin tưởng rằng: Gã lõa thể này đã được công nhận là vị Sa-môn, có bản thân đã được tu tập. Tôi đã giải thích cho gã ấy, trong khi bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín. Với sự việc đã được trải qua, tôi khóc than một cách thảm thương.

2865. Này linh điểu cao cả, bởi vì trước đây tôi đã không thể tự kiềm chế mình về lời nói cần được giấu kín đối với gã ấy. Và chính từ phía gã ấy, nguy hiểm đã đến với tôi. Với sự việc đã được trải qua, tôi khóc than một cách thảm thương.

2866. Thật vậy, người nào nghĩ là thân tình, rồi bày tỏ ý nghĩa cần được giấu kín cho kẻ có gia tộc thấp kém, bởi vì sân hận, bởi vì sợ hãi, hay là bị đắm say ái luyến, kẻ ngu ấy chắc chắn sẽ bị tiêu tùng.

2867. Lời nói thầm kín đã bị lan tỏa giữa những người xấu. Kẻ nào thốt lên lời nói ấy ở các cuộc hội họp, người ta đã nói kẻ ấy là: 'Loài rắn độc, kẻ thối miệng;' nên tránh xa kẻ như thế ấy, thật xa, thật xa!

2868. Hãy để cho chúng tôi ra đi sau khi đã bỏ xuống thức ăn, nước uống, vải Kāsi, gỗ trầm hương, các phụ nữ hợp ý, tràng hoa, vật thoa, và tất cả các dục. Này linh điểu, chúng tôi đi đến nương tựa mạng sống vào ngài."

(Lời trao đổi giữa linh điểu và rồng chúa Paṇḍaraka) 2869. "Này rồng chúa, ai trong số ba người ở đây xứng đáng sự chê trách, khi ở thế gian này có ba sinh mạng: vị Sa-môn, linh điểu, hay là chính ngài? Này Paṇḍaraka, vì lý do gì ngài đã bị bắt giữ?"

2870. "Đối với tôi, 'Sa-môn,' là vị có bản thân đã được công nhận, có bản thân đã được tu tập về tâm ý, và là đáng yêu quý đối với tôi. Tôi đã giải thích cho vị ấy, trong khi bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín. Với sự việc đã được trải qua, tôi khóc than một cách thảm thương."

2871. "Ở trên trái đất, không có chúng sanh nào không chết. Việc có được trí tuệ là không thể bị chê bai. Với sự chân thật, với công lý, với trí thông minh, với sự rèn luyện, con người thành tựu điều khó đạt được ở nơi này.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 518. Paṇḍarakajātakaṃ

2872. Mātā pitā paramā bandhavānaṃ nāssa tatiyo anukampakatthi, tesampi guyhaṃ paramaṃ na saṃse mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.

2873. Mātāpitā bhaginībhātaro ca sahāyā vā yassa honti 1 sapakkhā, tesampi guyhaṃ paramaṃ na saṃse mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.

2874. Bhariyā ce purisaṃ vajjā komārī piyabhāṇinī puttarūpayasūpetā ñātisaṅghapurakkhatā, tassāpi guyhaṃ paramaṃ na saṃse mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.

2875. Na guyhamatthaṃ vivareyya rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ, na hi pātukato sādhu guyhamattho 2 pajānatā.

2876. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya amittassa ca paṇḍito, yo cāmisena saṃhīro hadayattheno ca yo naro.

2877. Guyhamatthamasambuddhaṃ sambodhayati yo naro, mantabhedabhayā tassa dāsabhūto titikkhati.

2878. Yāvanto purisassatthaṃ guyhaṃ jānanti mantitaṃ, 3 tāvanto tassa ubbegā tasmā guyhaṃ na vissaje.

2879. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ rattiṃ giraṃ nātivelaṃ pamuñce, upassutikā hi suṇanti mantaṃ tasmā manto khippamupeti bhedaṃ.

2880. Yathāpi assa nagaraṃ 4 mahantaṃ advārakaṃ 5 āyasaṃ bhaddasālaṃ, samantakhātāparikhāupetaṃ evampi me te idha guyhamantā.

2881. Ye guyhamantā avikinṇavācā daḷhā sadatthesu narā dujivha,6 ārā amittā byavajanti tehi āsīvisāvāriva7 sattasaṅghā.8

1 6 sabhāya vā yassa hontī - PTS. dujivhā - Syā, PTS. 2 7 guyho attho - Ma, Syā, PTS. āsīvisā vā riva - Ma; 3 mantinaṃ - Ma, Syā, PTS. āsīvisā vāriva - Syā; 4 yathāpi ayonagaraṃ - Syā. āsīvisā vā-r-iva - PTS. 5 8 āḷārakaṃ - PTS. sattusaṅghā - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 518. Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka

2872. Mẹ và cha là tốt nhất trong số các thân quyến, không thể có người thứ ba nào là người có lòng thương xót, trong khi hoài nghi sự hư hoại của chú thuật, cũng không nên bày tỏ điều tuyệt đối cần được giấu kín đến họ.

2873. Mẹ, cha, chị em gái, và anh em trai, các người cộng sự hay là những người cùng phe nhóm, trong khi hoài nghi sự hư hoại của chú thuật, cũng không nên bày tỏ điều tuyệt đối cần được giấu kín đến họ.

2874. Nếu người vợ trẻ trung nói chuyện với chồng, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, được tập thể thân quyến ưu ái, trong khi hoài nghi sự hư hoại của chú thuật, cũng không nên bày tỏ điều tuyệt đối cần được giấu kín đến nàng.

2875. Không nên bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín; nên bảo vệ nó như là của chôn giấu. Bởi vì, người có sự nhận thức làm rõ ràng ý nghĩa cần được giấu kín là không tốt đẹp. 1

2876. Vị sáng suốt không nên bày tỏ điều bí mật cho phụ nữ, cho kẻ đối nghịch, là hạng có thể bị mua chuộc bởi tài vật và hạng người giả vờ kết thân.

2877. Người nào cho biết ý nghĩa cần được giấu kín đến kẻ không khôn ngoan do nỗi sợ hãi về chú thuật hay về sự đổ vỡ quan hệ đối với kẻ ấy, thì phải chịu đựng thân phận làm nô lệ (cho kẻ biết được ấy).

2878. Càng có nhiều kẻ biết được ý nghĩa cần được giấu kín của một người (do) đã được thổ lộ, thì càng có nhiều kích động đối với người ấy; vì thế, không nên thổ lộ điều bí

mật.

2879. Vào ban ngày, nên cách ly rồi mới nói điều bí mật, vào ban đêm không nên thốt ra lời vượt quá thời gian (hạn định). Bởi vì những kẻ nghe lén lắng nghe điều thổ lộ; vì thế, điều thổ lộ mau chóng đi đến việc rò rỉ.

2880. Cũng giống như thành phố Bhaddasālā rộng lớn, làm bằng sắt, không có cửa ra vào, được trang bị với các hào nước được đào ở xung quanh, cũng tương tự như vậy, các chú thuật cần được giấu kín ấy của tôi là ở nơi này.

2881. Này (rắn chúa) loài có hai lưỡi, những người nào có chú thuật cần được giấu kín, không có lời nói lung tung, kiên quyết trong các mục đích của mình, các kẻ thù nghịch lánh xa những người ấy, tựa như các hạng chúng sanh lánh xa những con rắn độc.”

1 Các câu kệ 2875 - 2879 giống các câu kệ 2551 - 2555 ở trang 74.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 518. Paṇḍarakajātakaṃ

2882. Hitvā gharaṃ pabbajito acelo naggo muṇḍo vicarati 1 ghāsahetu, tamhi nu kho vivariṃ guyhavatthaṃ atthā ca dhammā ca apāgatamhā. 2

2883. Kathaṃ karo hoti 3 supaṇṇarāja kiṃsīlo kena vatena vattaṃ, samaṇo caraṃ hitvā mamāyitāni kathaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

2884. Hiriyā titikkhāya damena khantiyā 4 akkodhano pesuniyaṃ 5 pahāya, samaṇo caraṃ hitvā mamāyitāni evaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

2885. Mātā ca 6 puttaṃ taruṇaṃ tanūjaṃ 7 sampassa taṃ 8 sabbagattaṃ phareti, evampi me tvaṃ pāturahu dijinda mātāva puttaṃ anukampamāno.

2886. Handajja tvaṃ mucca9 vadhā dujivha tayo hi puttā nahi añño atthi, antevāsī dinnako atrajo ca rajassu10 puttaññataro me ahosi.

2887. Icceva vākyaṃ visajjī11 supaṇṇo bhumyaṃ12 patiṭṭhāya dijo dujivhaṃ, muttajja tvaṃ sabbabhayātivatto thalūdake hohi mayābhigutto.

2888. Ātaṅkinaṃ yathā kusalo bhisakko pipāsitānaṃ rahadova sīto, vesmaṃ yathā himasītaṭṭitānaṃ13 evampi te saraṇamahaṃ bhavāmi.

2889. Sandhiṃ14 katvā amittena aṇḍajena jalābuja, vivariya dāṭhaṃ sayasi15 kuto te16 bhayamāgataṃ.

2890. Saṅketheva amittamhi17 mittasmimpi na vissase, abhayā bhayamuppannaṃ api mūlāni kantati.

1 9 carati - Ma, Syā. muñca - Ma, PTS. 2 10 apaggatamhā - Ma; apagatamhā - Syā; rajjassu - Ma. 11 avāgat’ amhā - PTS. visajji - Syā; visajī - PTS. 3 12 cā hi - PTS. bhūmyaṃ - PTS. 4 13 damenupeto - Ma. himasiriraṭṭitānaṃ - PTS. 5 14 pesuṇiyaṃ - Ma, Syā, PTS. saddhiṃ - Syā. 6 15 mātāva - Ma, Syā, PTS. sesi - Ma; passasi - Syā. 7 16 tanujjaṃ - Ma, Syā, PTS. taṃ - Ma, Syā, PTS. 8 17 samphassatā - Ma, Syā. amittasmiṃ - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 518. Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka

2882. “Sau khi từ bỏ gia đình, vị xuất gia, lõa thể, trần truồng, đầu cạo, đi lại đó đây vì nguyên nhân vật thực. Quả thật, tôi đã bộc lộ ý nghĩa cần được giấu kín cho vị ấy. Chúng tôi đã bị lìa khỏi mục đích và công lý.

2883. Này linh điểu chúa, vị Sa-môn là người có hành động thế nào, có giới cấm gì, đang thi hành phận sự gì? Trong khi thực hành hạnh xuất gia sau khi đã từ bỏ các vật thuộc sở hữu, vị Sa-môn làm thế nào đi đến vị thế cõi Trời?”

2884. “Với sự hổ thẹn (tội lỗi), với sự chịu đựng, với sự thuần hóa, với sự nhẫn nại, không giận dữ, đã dứt bỏ việc nói đâm thọc, trong khi thực hành hạnh xuất gia sau khi đã từ bỏ các vật thuộc sở hữu, vị Sa-môn làm như vậy đi đến vị thế cõi Trời.”

2885. “Ví như người mẹ, trong khi nhìn đứa con trai thơ dại được sanh ra từ cơ thể của mình, khiến toàn thân rung động, cũng tương tự như vậy, này chúa của loài chim, ngài hãy thể hiện với tôi giống như người mẹ đang thương xót đứa con trai.”

2886. “Nào, này (rắn chúa) loài có hai lưỡi, hôm nay hãy để ngài thoát khỏi sự giết hại. Bởi vì có ba loại con: học trò, con nuôi, và con ruột, không có loại (thứ tư) nào khác. Ngài hãy vui mừng! Một người con khác nữa đã có thêm cho tôi.”

2887. Sau khi nói lời nói y như thế, con linh điểu đã phóng thích (con rắn). Con chim đã đặt con rắn chúa xuống ở mặt đất (nói rằng): “Hôm nay, ngài đã được tự do, đã qua khỏi tất cả hiểm nguy. Ngài hãy ở trên đất liền và ở trong nước. Ngài được tôi bảo vệ.”

2888. “Giống như người thầy thuốc thiện xảo cho các bệnh nhân, tựa như hồ nước mát lạnh cho những người bị khát nước, giống như chỗ trú ngụ cho những người bị khốn khổ bởi tuyết lạnh, cũng tương tự như vậy, tôi có sự nương tựa ở ngài.”

2889. “Này loài thai sanh, sau khi đã thực hiện sự liên kết với kẻ thù là loài noãn sanh, ngài nhe răng nanh và nằm sát xuống, vậy sự nguy hiểm của ngài từ đâu đến?”

2890. “Nên nghi ngại kẻ thù, cũng không nên tin tưởng người bạn, từ chỗ không nguy hiểm, sự nguy hiểm được sanh lên, thậm chí còn cắt đứt các gốc rễ (của sự sống).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 518. Paṇḍarakajātakaṃ

2891. Kathannu vissase tyamhi yenāsi kalaho kato, niccayattena ṭhātabbaṃ so disabbhi 1 na rajjati. 2892. Vissāsaye na ca naṃ 2 vissaseyya 3 asaṅkito ca saṅkito 4 bhaveyya, tathā tathā viññū parakkameyya yathā yathā bhāvaṃ paro na jaññā. 2893. Te devavaṇṇā 5 sukhumālarūpā ubho samā sujayo 6 puññakkhandhā, 7 upāgamuṃ kādambiyaṃ 8 acelaṃ. missībhūtā assavāhāva nāgā. 2894. Tato have paṇḍarako acelaṃ sayamevupāgamma idaṃ avoca, muttajjahaṃ sabbabhayātivatto na hi nūna tuyhaṃ manaso piyamhā. 2895. Piyo hi me āsi supaṇṇarājā asaṃsayaṃ paṇḍarakena saccaṃ, so rāgaratto ca 9 akāsiṃ 10 etaṃ pāpaṃ kammaṃ11 sampajāno na mohā. 2896. Na me piyaṃ appiyaṃ vāpi hoti sampassato lokamimaṃ parañca, susaññatānaṃ hi viyañjanena asaññato lokamimaṃ carāsi. 2897. Ariyāvakāsosi anariyo cāsi12 asaññato saññatasannikāso, kaṇhābhijātikosi13 anariyarūpo pāpaṃ bahuṃ duccaritaṃ acāri. 2898. Aduṭṭhassa tuvaṃ dubbhī dubbhī14 ca pisuno casi,

etena saccavajjena muddhā te phalatu sattadhā. 2899. Tasmā hi mittānaṃ na dubbhitabbaṃ mittadubbhā15 pāpiyo natthi añño, āsittasatto nihato pathabyā indassa vākyena hi saṃvaro hato ”ti. Paṇḍarakajātakaṃ.16

1 11 disamhi - PTS. pāpakammaṃ - Ma, Syā. 2 12 taṃ - Ma. anariyovāsi - Ma; 3 vissayeyya - Ma. anariyova hosi - Syā. 4 13 asaṅkito saṅkito ca - Ma, Syā. kaṇhābhijātiko - Syā. 5 14 devavaṇṇī - PTS. dubbhi dubbhī - Ma, Syā; 6 sujayā - Ma, Syā. dūbhi dūbhī - PTS. 7 15 puññagandhā - PTS. mittadubbhā hi - Syā; 8 karampiyaṃ - Ma, Syā. mittadubhā - PTS. 9 16 rāgarattova - Ma, PTS. paṇḍaranāgarājajātakaṃ - Ma; 10 akāsi - Syā. paṇḍarajātakaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 518. Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka

2891. Làm thế nào có thể tin tưởng vào ngài, mà với ngài có sự cãi cọ đã được tạo ra? Người nào tồn tại với sự thường xuyên sẵn sàng, người ấy không bị quyến luyến với các kẻ thù (của mình).

2892. Nên làm cho kẻ khác tin tưởng mình, và không nên tin tưởng kẻ ấy. Không nên bị kẻ khác nghi ngờ và kẻ khác nên bị mình nghi ngờ. Người hiểu biết nên nỗ lực như thế ấy để kẻ khác không có thể biết được bản chất của mình.”

2893. Họ có vẻ đẹp Thiên thần, có dáng vóc thanh nhã. Cả hai tương đương nhau về tính chất thanh tịnh và sự tích lũy về phước thiện. Họ kết hợp bản thể với nhau, tựa như hai con voi kéo cỗ xe ngựa. Họ đã đi đến gặp vị lõa thể Kādambiya.

2894. Thật vậy, sau đó, rồng chúa Paṇḍaraka đích thân đi đến gặp vị lõa thể và đã nói điều này: “Hôm nay, tôi đã được tự do, đã qua khỏi tất cả hiểm nguy. Chúng tôi, quả thật, đã không yêu thích gì tâm ý của ông.”

(Lời vị lõa thể Kādambiya) 2895. “Bởi vì linh điểu chúa đã được ta yêu mến hơn so với rồng chúa Paṇḍaraka; điều ấy là sự thật, không có hoài nghi. Và bị đắm say ái luyến, ta đây đã làm hành động xấu xa ấy, trong khi biết rõ, không phải do si mê.”

(Lời rồng chúa Paṇḍaraka) 2896. “Không có việc yêu mến tôi hay không yêu mến tôi đối với vị đang xem xét đời này và đời sau. Bởi vì, so với điểm đặc trưng của các vị đã khéo tự chế ngự, ông sống ở thế gian này, không tự chế ngự.

2897. Ông giả vờ là Thánh nhân, và không phải là Thánh nhân. Không tự chế ngự, ông làm như là đã được tự chế ngự. Ông là người có bẩm tính đen tối, có bản chất không thánh thiện. Ông đã làm nhiều hành động ác độc, xấu xa.

2898. Này kẻ phản bội, ông là kẻ phản bội người không bị hư hỏng, và là kẻ nói đâm thọc. Do lời nói chân thật này, mong rằng cái đầu của ông hãy vỡ tan thành bảy mảnh.”

(Lời đức Thế Tôn bình luận về câu chuyện quá khứ) 2899. “Chính vì thế, không nên phản bội các bạn bè. Không có người nào là ác độc hơn so với kẻ phản bội bạn bè. Con người đã rưới rắc (nọc độc) bị rơi vào trong trái đất. Chính vì lời nói của rồng chúa, mà kẻ (mạo nhận) thu thúc bị chết.” Bổn Sanh Rồng Chúa Paṇḍaraka. [518]

9. SAMBULĀJĀTAKAṂ

2900. Kā vedhamānā girikandarāya 1 ekā tuvaṃ tiṭṭhasi saññatūru, 2 puṭṭhāsi me pāṇipameyyamajjhe akkhāhi me nāmañca bandhave ca.

2901. Obhāsayaṃ vanaṃ rammaṃ sīhavyagghanisevitaṃ, kā vā tvamasi kalyāṇi kassa vā tvaṃ sumajjhime, abhivādemi taṃ bhadde dānavāhaṃ namatthu te.

2902. Yo putto kāsirājassa sotthisenoti naṃ 3 vidū, tassāhaṃ sambulā bhariyā evaṃ jānāhi dānava, abhivādemi bhaddante 4 sambulāhaṃ namatthu te.

2903. Vedehaputto bhaddante vane vasati āturo, tamahaṃ rogasammattaṃ ekā ekaṃ upaṭṭhahiṃ. 5

2904. Ahañca vanamuñchāya madhumaṃsaṃ migāvilaṃ, 6 yadāharāmi taṃ bhakkho tassa nūnajja nādhati.

2905. Kiṃ vane rājaputtena āturena karissasi, sambule pariciṇṇena ahaṃ bhattā bhavāmi te.

2906. Sokaṭṭāya durattāya kiṃ rūpaṃ vijjate mama, aññaṃ pariyesa bhaddante abhirūpataraṃ mayā.

2907. Ehimaṃ girimāruyha bhariyā mayhaṃ7 catussatā, tāsaṃ tvaṃ pavarā hohi sabbakāmasamiddhinī.

2908. Nūna8 tārakavaṇṇābhe9 yaṅkiñci manasicchasi, sabbantaṃ pacuraṃ mayhaṃ ramassujja10 mayā saha.

2909. No ce tuvaṃ maheseyyaṃ sambule kārayisassi, alaṃ tvaṃ pātarāsāya maññe11 bhakkhā bhavissasi.

1 7 kandarāyaṃ - Ma, Syā, PTS. bhariyā me - Ma. 2 8 saṃhitūru – Ma; sañcitūru - Syā. nanu - Syā, PTS. 3 9 taṃ - Ma, Syā, PTS. hāṭakavaṇṇābhe - PTS. 4 10 taṃ bhante – Ma, PTS. ramassvajja - Ma; 5 upaṭṭhahaṃ - Ma, Syā, PTS. ramasvajja - PTS. 6 11 migābilaṃ - Ma, Syā, PTS. paṇhe - Ma; pañhe - Syā.

9. BỔN SANH HOÀNG HẬU SAMBULĀ

(Lời trao đổi giữa gã quỷ sứ và hoàng hậu Sambulā) 2900. “Hỡi cô nàng có cặp đùi kín đáo, nàng là ai, một mình đứng ở hang núi, run rẩy? Hỡi cô nàng có vòng eo có thể được đo bằng bàn tay, được ta hỏi, nàng hãy nói cho ta biết tên và các thân quyến.

2901. Này mỹ nữ, nàng là ai, đang làm chói sáng khu rừng đáng yêu, nơi được lai vãng bởi loài sư tử và loài cọp? Này cô nàng có vòng eo xinh xắn, nàng thuộc về ai? Này người nữ hiền thục, ta xin thi lễ với nàng. Ta là loài A- tu-la, xin kính lễ nàng.”

2902. “Người ấy là con trai của đức vua xứ Kāsi. Người ta biết chàng với tên Sotthisena. Thiếp là Sambulā, vợ của người ấy. Thưa vị A-tu-la, ngài hãy biết như thế. Thưa bậc tôn đức, thiếp xin thi lễ với ngài. Thiếp là Sambulā, xin kính lễ ngài.

2903. Thưa bậc tôn đức, người con trai xứ Videha bị bệnh, sống ở trong rừng. Một mình thiếp đã phục vụ chỉ mỗi chàng, trong lúc chàng đang bị hành hạ bởi căn bệnh.

2904. Và thiếp đã thu nhặt ở trong rừng miếng thịt ngon, là vật ăn còn thừa lại của thú rừng. Vật thiếp mang về ấy, thật vậy, sẽ là thức ăn ngày hôm nay cho cơ thể bị tàn tạ của chàng."

2905. "Nàng sẽ làm gì trong khu rừng với vị hoàng tử bị bệnh đang được chăm sóc? Này nàng Sambulā, hãy để ta trở thành người chồng của nàng."

2906. "Do trạng thái sầu muộn, do bản thân bị khốn khổ, sắc đẹp gì được tìm thấy ở thiếp? Thưa bậc tôn đức, ngài hãy tìm kiếm người nữ khác xinh đẹp hơn thiếp."

2907. "Nàng hãy đến, hãy bước lên ngọn núi này. Ta có bốn trăm người vợ. Nàng hãy là người nữ cao quý có sự thành tựu tất cả các dục trong số các nàng ấy.

2908. Thật vậy, này người nữ có ánh sáng như màu sắc của các vì sao, bất cứ vật gì mà nàng mong muốn ở trong tâm, mọi thứ ấy của ta đều dồi dào. Hôm nay, nàng hãy vui sướng cùng với ta.

2909. Này nàng Sambulā, nếu nàng không chịu làm hoàng hậu, ta nghĩ rằng nàng đương nhiên sẽ là thức ăn cho bữa ăn sáng."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 519. Sambulājātakaṃ

2910. Tañca sattajaṭo luddo kaḷāro purisādako, vane nāthaṃ apassantiṃ sambulaṃ aggahī bhuje.

2911. Adhipannā pisācena luddenāmisacakkhunā, sā ca sattuvasampattā patimevānusocati.

2912. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ yaṃ maṃ khādeyya rakkhaso, yañca me ayyaputtassa mano hessati aññathā.

2913. Na santi devā pavasanti nūna na hi nūna 1 santi idha lokapālā, sahasā karontānaṃ asaññatānaṃ na hi nūna santi paṭisedhitāro.

2914. Itthīnamesā pavarā yasassinī santā samā aggirivuggatejā, tañce tuvaṃ rakkhasādesi kaññaṃ muddhā ca 2 hi sattadhā te phaleyya mā tvaṃ dahi 3 muñca patibbatā sā. 4

2915. Sā ca assamamāgañchi 5 pamuttā purisādakā, nīḷaṃ 6 phalinasakuṇīva7 gatasiṅgaṃva ālayaṃ.

2916. Sā tattha paridevesi rājaputtī yasassinī, sambulā utumattakkhā vane nāthaṃ apassatī.8

2917. Samaṇe brāhmaṇe vande sampannacaraṇe ise, rājaputtaṃ apassantī tumhamhi9 saraṇaṃ gatā.

2918. Vande sīhe ca byagghe ca ye ca aññe vane migā, rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saraṇaṃ gatā.

2919. Tiṇalatāni10 osadhyo pabbatāni vanāni ca, rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saraṇaṃ gatā.

1 7 na ha nūna - PTS. paḷinaṃ sakuṇīva - Ma; 2 va - PTS. phalīnasakuṇīva - Syā. 3 8 dahī - Ma; jahī - PTS. apassantī - Ma, Syā, PTS. 4 9 patibbatāya - Ma, Syā; tumhaṃmhi - Ma; patibbatā yā - PTS. tumhaṃ hi - PTS, evamuparipi. 5 10 āgacchi - Ma, Syā, evamuparipi. tiṇā latāni - Ma; 6 niḍḍaṃ - Syā. tiṇālatāni - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 519. Bổn Sanh Hoàng Hậu Sambulā

(Lời đức Thế Tôn thuật lại câu chuyện) 2910. Và trong lúc nàng ấy không tìm thấy người bảo hộ ở khu rừng, gã ăn thịt người có bảy búi tóc, tàn bạo, răng hô đã nắm lấy Sambulā ở cánh tay.

2911. Và bị bắt giữ bởi gã quỷ sứ tàn bạo, quan tâm về vật chất, bị rơi vào sự khống chế của kẻ thù, nàng ấy sầu tư về người chồng mà thôi.

(Lời than vãn của hoàng hậu Sambulā) 2912. “Sự khổ sở như thế này của thiếp không phải là việc quỷ sứ có thể ăn thịt thiếp, mà là việc tướng công của thiếp sẽ có ý nghĩ theo cách khác.

2913. Chư Thiên không hiện hữu, chắc chắn các ngài sống ở nơi khác! Chắc chắn các bậc hộ trì thế gian không có ở nơi này! Chắc chắn không có các vị ngăn chặn những kẻ không tự kiềm chế đang hành động bằng bạo lực!”

(Lời Thiên Chủ Sakka) 2914. “Trong số những người phụ nữ, nàng ấy là cao quý, có danh tiếng, điềm đạm, bình lặng, có năng lực nổi trội tựa như ngọn lửa. Này quỷ sứ, nếu ngươi ăn thịt người thiếu nữ ấy, cái đầu của ngươi có thể vỡ tan thành bảy mảnh. Ngươi chớ có thiêu đốt nàng. Ngươi hãy trả tự do cho người vợ chung thủy ấy.”

2915. Được thoát khỏi kẻ ăn thịt người, nàng ấy đã đi về lại khu ẩn cư, tựa như con chim mẹ tha mồi về tổ, về chỗ trú ngụ vắng bóng các chim con.

2916. Tại nơi ấy, nàng công chúa danh tiếng Sambulā ấy, hai mắt khờ dại, trong khi không nhìn thấy người chồng ở trong rừng, đã than khóc rằng:

2917. “Thiếp xin đảnh lễ các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn, các vị ẩn sĩ đầy đủ đức hạnh. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ các ngài.

2918. Thiếp xin đảnh lễ các loài sư tử, các loài cọp, và các con thú khác ở trong rừng. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ các vị.

2919. (Thiếp xin đảnh lễ các vị thần ngự ở) các giống cỏ, các dây leo, các cây thuốc, các ngọn núi, và các khu rừng. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ các ngài.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 519. Sambulājātakaṃ

2920. Vande indīvarīsāmaṃ rattiṃ nakkhattamāliniṃ, rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saraṇaṃ gatā.

2921. Vande bhāgīrathiṃ gaṅgaṃ savantīnaṃ paṭiggahaṃ, rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saranaṃ gatā.

2922. Vande ahaṃ pabbatarājaseṭṭhaṃ himavantaṃ siluccayaṃ, rājaputtaṃ apassantī tumhamhi saranaṃ gatā.

2923. Atisāyaṃ vatāgañchi 1 rājaputti yassasini, kenanujja samāgañchi ko te piyataro mayā.

2924. Idaṃ khohaṃ tadavocaṃ 2 gahitā tena sattunā, na me idaṃ tathā dukkhaṃ yaṃ maṃ khādeyya rakkhaso, yañca me ayyaputtassa mano hessati aññathā.

2925. Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ yāsu saccaṃ sudullabhaṃ, thīnaṃ bhāvo durājāno macchassevodake gataṃ.

2926. Tathā maṃ saccaṃ pāletu pālayissati ce mamaṃ, yathāhaṃ nābhijānāmi aññaṃ piyataraṃ tayā, etena saccavajjena vyādhi te vūpasammatu.

2927. Ye kuñjarā sattasatā uḷārā rakkhanti rattindivaṃ uyyutāvudhā, dhanuggahānañca satāni soḷasa kathaṃ vidhe passasi bhadde sattavo.

2928. Alaṅkatāyo padumuttarattacā virāgitā passati haṃsagaggarā, tāsaṃ suṇitvā mitagītavāditaṃ3 na dāni me tāta tathā yathā pure.

1 āgacchi - Ma, Syā, evamuparipi. 2 3 tadāvocaṃ - Ma, Syā, PTS. mitagītavādinaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 519. Bổn Sanh Hoàng Hậu Sambulā

2920. Thiếp xin đảnh lễ (vị thần) đêm tối có màu sắc tựa như bông hoa indīvara, có vòng hoa là các vì tinh tú. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ ngài.

2921. Thiếp xin đảnh lễ thần sông Bhāgīrathī, nơi tiếp nhận các dòng nước. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ ngài.

2922. Thiếp xin đảnh lễ thần núi đá Himavantu, ngọn núi chúa hạng nhất. Trong khi không nhìn thấy tướng công, thiếp đi đến nương nhờ ngài.”

(Lời trao đổi giữa Phó vương Sotthisena với vợ là hoàng hậu Sambulā) 2923. “Này nàng công chúa danh tiếng, thật sự nàng đã trở về quá tối. Vậy hôm nay, nàng đã đi đến với ai? Ai được nàng yêu thương hơn ta?”

2924. “Bị bắt giữ bởi kẻ thù ấy, quả thật khi ấy thiếp đã có nói điều này: ‘Sự khổ sở như thế này của thiếp không phải là việc quỷ sứ có thể ăn thịt thiếp, mà là việc tướng công của thiếp sẽ có ý nghĩ theo cách khác.’”

2925. “Đối với các nữ đạo tặc có nhiều trí thông minh, sự chân thật ở các nàng này là điều khó đạt được. Bản tánh của các người nữ là khó hiểu, tựa như đường đi của loài cá ở trong nước.”

2926. “Thiếp biết chắc là không có người đàn ông nào khác được thiếp yêu thương hơn chàng. Nếu lời nói như thế của thiếp là sự thật, xin hãy hộ trì cho thiếp, và sẽ hộ trì cho thiếp trong tương lai. Do lời nói chân thật này, mong rằng bịnh của chàng được lặng yên.”

(Lời trao đổi giữa vua cha và con dâu là hoàng hậu Sambulā) 2927. “Bảy trăm con voi xuất sắc, có vũ khí sẵn sàng, bảo vệ ngày đêm, và một ngàn sáu trăm cung thủ. Này thục nữ, bằng cách nào con nhìn thấy những kẻ thù?”

2928. “Chàng nhìn xem các nữ nhân đã được trang điểm, có làn da tuyệt mỹ màu hoa sen, có vòng eo thon, có giọng nói ngọt ngào như chim thiên nga. Sau khi lắng nghe lời ca tiếng nhạc đã được chọn lọc của các nàng ấy, giờ đây, tâu phụ hoàng, chàng đối với con không còn như là trước đây.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 520. Gandhatindukajātakaṃ

2929. Suvaṇṇasaṅkaccadharā suviggahā alaṅkatā mānusiyaccharūpamā, senopiyā 1 tāta aninditaṅgiyo khattiyakaññā paṭilobhayanti 2 naṃ.

2930. Sace ahaṃ tāta tathā yathā pure patiṃ tamuñchāya 3 punā vane bhare, sammānaye maṃ na ca maṃ vimānaye itopi me tāta tato varaṃ siyā.

2931. Yamannapāne vipulasmi ohite nārī vimaṭṭhābharaṇā alaṅkatā, sabbaṅgupetā patino ca 4 appiyā abajjha 5 tassā maraṇaṃ tato varaṃ.

2932. Api ce daḷiddā kapaṇā anāḷhiyā 6 kaṭādutīyā patino ca sā piyā, sabbaṅgupetāyapi appiyāya ayameva seyyā7 kapaṇāpi yā piyā.

2933. Sudullabhitthī purisassa yā hitā bhattitthiyā dullabho yo hito ca, hitā ca te sīlavatī ca bhariyā8 janinda dhammaṃ cara sambulāya.

2934. Sace tuvaṃ vipule laddhabhoge issāvatiṇṇā maraṇaṃ upesi, ahañca te bhadde imā rājakaññā9 sabbeva te10 vacanakarā bhavāmā ”ti. Sambulājātakaṃ.

10. GANDHATINDUKAJĀTAKAṂ11

2935. Appamādo amatapadaṃ12 pamādo maccuno padaṃ, appamattā na mīyanti ye pamattā yathā matā.

1 7 senūpiyā - PTS. seyyo - Syā. 2 8 paṭilābhayanti - PTS. sīlavatī bhariyā - Syā. 3 9 patīta uñchāya - PTS. imā ca kaññā - PTS. 4 10 va - PTS. sabbe te - Ma. 5 11 avajjha - Syā; bhaṇḍutiṇḍukajātakaṃ - Syā; ābajjha - PTS. gaṇḍatindujātaka - PTS. 6 12 anāḷiyā - Syā. amataṃ padaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 520. Bổn Sanh Thần Cây Tinduka

2929. Các nàng ấy có thân hình xinh đẹp, mang áo che ngực bằng vàng, đã được trang điểm, sánh tựa tiên nữ, là những người yêu dấu của Sotthisena, có cơ thể không bị chê bai, thưa cha, các công nương dòng Sát- đế-lỵ quyến rũ chàng.

2930. Thưa cha, nếu con có thể cưu mang người chồng ấy bằng cách thu nhặt ở trong rừng lần nữa như là trước đây, mà chàng có thể tôn trọng con và không xem thường con, thưa cha, vì điều ấy, đối với con khu rừng ấy còn quý giá hơn cả nơi này.

2931. Người phụ nữ, khi được bố trí ở nơi dồi dào cơm ăn nước uống, có đồ trang sức bóng láng, đã được trang điểm, được đầy đủ mọi thứ, và không được chồng yêu

thương, đối với người nữ ấy, dầu không bị giam giữ, nhưng cái chết là cao quý hơn so với việc kia (việc sống ở ngôi nhà ấy).

2932. Thậm chí, nếu người phụ nữ nghèo khó, khốn khổ, không thóc lúa, có manh chiếu làm bạn, và nàng ấy được chồng yêu thương; so với người phụ nữ được đầy đủ mọi thứ mà không được yêu thương, chính người phụ nữ khốn khổ được yêu thương này là tốt hơn."

(Lời vua cha giáo huấn Phó vương Sotthisena) 2933. "Người phụ nữ có lợi ích đối với người nam là rất khó đạt được, và người chồng có lợi ích đối với người phụ nữ là khó đạt được. Người vợ của con là người nữ có lợi ích và có giới hạnh. Này vị chúa của loài người, hãy cư xử đúng pháp với Sambulā."

(Lời Phó vương Sotthisena nói với vợ là hoàng hậu Sambulā) 2934. "Này ái hậu, nếu trong lúc của cải đã đạt được dồi dào, mà nàng bị áp lực bởi lòng ganh tị và tìm đến cái chết, thì trẫm và các công chúa này là thuộc về nàng, hết thảy tất cả chúng tôi hãy là người làm theo lời nói của nàng." Bổn Sanh Hoàng Hậu Sambulā. [519]

10. BỔN SANH THẦN CÂY TINDUKA

(Lời Thần Cây Tinduka khuyên bảo vua Pañcāla) 2935. "Sự không xao lãng là đạo lộ Bất Tử (Niết Bàn), sự xao lãng là con đường đưa đến sự chết. Những người không xao lãng không chết, những người nào xao lãng giống như đã chết. 1

1 Giống câu kệ 21 của Dhammapadapāḷi - Pháp Cú (TTPV tập 28, trang 31).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 520. Gandhatindukajātakaṃ

2936. Madā pamādo jāyetha pamādā jāyate khayo, khayā ca dosā 1 jāyanti mā mado 2 bharatūsabha.

2937. Bahū hi khattiyā jīnā atthaṃ raṭṭhaṃ pamādino, athopi gāmino gāmā anāgārā 3 agārino.

2938. Khattiyassa pamattassa raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana, sabbe bhogā vinassanti rañño taṃ vuccate aghaṃ.

2939. Nesa dhammo mahārāja ativelaṃ pamajjasi, iddhaṃ phītaṃ janapadaṃ corā viddhaṃsayanti naṃ. 4

2940. Na te puttā bhavissanti na hiraññaṃ na dhāniyaṃ, raṭṭhe viluppamānamhi 5 sabbabhogehi jīyasi. 6

2941. Sabbabhoga 7parijiṇṇaṃ rājānaṃ vāpi khattiyaṃ, 8 ñātimittā suhajjā ca na taṃ9 maññanti māniyaṃ.10

2942. Hatthārohā11 anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,12 tamevamupajīvantā na taṃ maññanti māniyaṃ.

2943. Asaṃvihitakammantaṃ bālaṃ dummantimantinaṃ,13 sirī jahati dummedhaṃ jiṇṇaṃva urago tacaṃ.

2944. Susaṃvihitakammantaṃ kāluṭṭhāyiṃ atanditaṃ, sabbe bhogābhivaḍḍhanti gāvo sausabhāmiva.

2945. Upassutiṃ mahārāja raṭṭhe janapade cara, tattha disvā ca sutvā ca tato taṃ paṭipajjasi.

2946. Evaṃ vedetu pañcālo saṅgāme sarasamappito,14 yathāhamajja vedemi kaṇṭakena samappito.

1 khayā padosā - Ma, Syā, PTS. 2 9 mā pamādo - Ma. naṃ - PTS. 3 10 anagārā - Ma. mantiyaṃ - Syā; 4 taṃ - PTS. khattiyaṃ - PTS. 5 11 vilumpamānamhi - Syā, PTS. hatthārūhā - PTS. 6 12 jiyyasi - Ma, Syā. pattikārikā - PTS. 7 13 sabbabhogā - Ma. mantitaṃ - PTS. 8 14 cāpi khattiya - PTS. saramappito - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 520. Bổn Sanh Thần Cây Tinduka

2936. Từ mê đắm, sanh ra xao lãng; từ xao lãng, sanh ra sự tiêu hoại; và từ sự tiêu hoại, sanh ra các tội lỗi. Tâu vị lãnh đạo tối cao, chớ có mê đắm.

2937. Bởi vì nhiều vị Sát-đế-lỵ có sự xao lãng, đã đánh mất sự tiến thân và đất nước; cũng vậy, những người chủ làng đánh mất các ngôi làng, những người chủ nhà trở thành không nhà.

2938. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, tất cả của cải ở đất nước của vị Sát-đế-lỵ đã bị xao lãng đều bị tiêu tan; việc ấy gọi là sự bất hạnh của vị vua.

2939. Tâu đại vương, việc ấy không phải là đúng pháp. Bệ hạ chớ xao lãng quá nhiều thời gian. Lũ trộm cướp phá hoại đất nước giàu có, phồn thịnh ấy.

2940. Bệ hạ sẽ không có con trai kế nghiệp, không có vàng, không có tài sản. Khi đất nước đang bị cướp bóc, bệ hạ bị mất mát mọi thứ của cải.

2941. Khi vị vua hoặc luôn cả vị Sát-đế-lỵ đã bị tiêu tán mọi thứ của cải, các thân quyến, bạn bè, và các thân hữu không nghĩ về vị ấy với sự tôn trọng.

2942. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đang sống nương vào chính vị ấy, họ không nghĩ về vị ấy với sự tôn trọng.

2943. Vinh quang từ bỏ vị vua có trí tồi, ngu si, có công việc không được sắp xếp, có sự cố vấn bởi kẻ cố vấn tồi, tựa như con rắn từ bỏ lớp da già cỗi.

2944. Mọi thứ của cải tăng trưởng cho người có công việc khéo được sắp xếp, có sự thức dậy sớm, không biếng nhác, tựa như bầy bò có con bò mộng đầu đàn (sẽ phát triển đông đúc).

2945. Tâu đại vương, bệ hạ hãy du hành ở đất nước, ở xứ sở cho việc nghe ngóng. Sau khi nhìn thấy và lắng nghe tại nơi ấy, kế đó, mong rằng bệ hạ hãy thực hành điều ấy.”

(Lời một ông lão ở làng quê) 2946. “Hôm nay, ta cảm thọ bị gai đâm như thế nào, thì vua Pañcāla hãy cảm thọ bị tên bắn ở chiến trường giống như vậy.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 520. Gandhatindukajātakaṃ

2947. Jiṇṇo dubbalacakkhūsi na rūpaṃ sādhu passasi, kiṃ tattha brahmadattassa yaṃ taṃ maggeyya 1 kaṇṭako. 2

2948. Bavhettha 3 brahmadattassa yohaṃ 4 maggasmi 5 brāhmaṇa, arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2949. Rattiñca 6 corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā, raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa bahu adhammiko jano.

2950. Etādise bhaye tāta 7 bhayaṭṭā tāva mānavā,8 nillenakāni kubbanti vane āhatva9 kaṇṭakaṃ.

2951. Kadāssu nāmayaṃ rājā brahmadatto marissati, yassa raṭṭhamhi10 jīyanti11 appatikā12 kumārikā.

2952. Dubbhāsitañhi te jammi anatthapadakovide, kuhiṃ rājā kumārīnaṃ bhattāraṃ pariyesati.

2953. Na me dubbhāsitaṃ brahme kovidatthapadā ahaṃ, arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2954. Rattiñca6 corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā, raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa13 bahu adhammiko jano, dujjīve dubbhare dāre kuto bhattā kumāriyo.14

2955. Evaṃ sayatu pañcālo saṅgāme sattiyā hato, yathāyaṃ kapaṇo seti hato phālena sāliyo.

1 8 maggheyya - PTS. tāta māṇavā - Ma, Syā. 2 9 kaṇḍako āhatvā - PTS. 3 10 bahvettha - Ma, Syā; raṭṭhasmi - Syā; pahottha - PTS. raṭṭhasmiṃ - PTS. 4 11 sohaṃ - Ma. jiyyanti - Ma, Syā; 5 maggosmi - PTS. jīvanti - PTS. 6 12 rattiñhi - Ma, Syā; appatītā - PTS. 13 rattiṃhi - PTS, evamuparipi. kuḍḍarājassa - PTS. 7 14 jāte - Ma, Syā. kumāriyā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 520. Bổn Sanh Thần Cây Tinduka

(Lời viên quan tế tự đi vi hành cùng vua Pañcāla) 2947. “Ông già cả, mắt yếu, không nhìn thấy cảnh vật rõ ràng, nên cây gai mới đâm vào ông; trong việc ấy, điều gì liên quan đến vua Brahmadatta?”

2948. “Thưa vị Bà-la-môn, ở đây, việc tôi bị gai đâm có nhiều liên quan đến vua Brahmadatta. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2949. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức.

2950. Tôn ông ơi, khi có sự sợ hãi như thế này, bị hành hạ vì sợ hãi, dân chúng tạo ra chỗ ẩn náu trong rừng, sau khi đã rải rắc gai nhọn (ở căn nhà của mình).”

(Lời một bà lão ở làng quê) 2951. “Vậy cho đến khi nào ông vua Brahmadatta này sẽ chết? Ở trong đất nước của ông, các cô con gái tới tuổi già mà vẫn không chồng.”

2952. “Ôi lời nói tầm xàm của bà! Này bà lão kém cỏi, không thông suốt chữ nghĩa, ở đâu mà đức vua tìm kiếm chồng cho các cô con gái?”

2953. “Thưa vị Bà-la-môn, lão không có lời nói tầm xàm, lão là người có chữ nghĩa được thông suốt. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2954. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức. Khi cuộc sống khó nhọc, khó cấp dưỡng cho người vợ, thì chồng ở đâu cho cô con gái?”

(Lời một nông dân) 2955. “Con bò khốn khổ Sāliya này bị đâm bởi lưỡi cày nằm xụi như thế nào, thì vua Pañcāla, bị đâm bởi cây thương ở chiến trường, hãy nằm đơ giống như vậy.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 520. Gandhatindukajātakaṃ

2956. Adhammena tuvaṃ jamma brahmadattassa kujjhasi, yo tvaṃ sapasi rājānaṃ aparajjhitvāna attano. 1

2957. Dhammena brahmadattassa ahaṃ kujjhāmi brāhmaṇa, arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2958. Rattiñca corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā, raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa 2 bahu adhammiko jano.

2959. Sā nūna puna re pakkā vikāle bhattamāhari, bhattahāriṃ apekkhanto hato phālena sāliyo.

2960. Evaṃ haññatu pañcālo saṅgāme asinā hato, 3 yathāhamajja pahaṭo 4 khīrañca me pavaṭṭitaṃ. 5

2961. Yaṃ pasu khīraṃ chaḍḍeti pasupālañca hiṃsati,6 kiṃ tattha brahmadattassa yaṃ no garahate7 bhavaṃ.

2962. Gārayho brahme pañcālo brahmadattassa rājino, arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2963. Rattiñca corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā, raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa bahu adhammiko jano.

2964. Caṇḍā aṭanakā8 gāvī yaṃ pure na duhāmase, taṃ dāni ajja dohāma khīrakāmehupaddutā.

2965. Evaṃ kandatu pañcālo viputto vippasukkhatu, yathāyaṃ kapaṇā gāvī viputtā paridhāvati.

1 6 attanā - PTS. pasupālaṃ vihiṃsati - Ma; 2 kuḍḍarājassa - PTS. pasu phālaṃ vihiṃsati - Syā; 3 asinā daḷhaṃ - PTS. pasu phālañca hiṃsati - PTS. 4 7 pahato - Ma, Syā, PTS. garahato - PTS. 5 8 pavattitaṃ - Syā. ākaḍḍhanā - Syā; aṭanaka - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 520. Bổn Sanh Thần Cây Tinduka

2956. “Này ông lão hèn hạ, lão nổi giận với vua Brahmadatta một cách vô lý; sau khi gây ra lầm lỗi cho bản thân, lão lại nguyền rủa đức vua.”

2957. “Thưa vị Bà-la-môn, lão nổi giận với vua Brahmadatta một cách có lý lẽ. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2958. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức.

2959. Đúng vậy, người phụ nữ đã nấu lại lần nữa và đã mang lại bữa ăn trễ giờ. Trong khi ta trông ngóng nàng mang lại bữa ăn, con bò Sāliya đã bị thương tích bởi lưỡi cày.”

(Lời một người vắt sữa bò) 2960. “Hôm nay, ta đã bị bò đá và sữa của ta bị đổ tràn như thế nào, thì vua Pañcāla, bị gươm đâm ở chiến trường, hãy bị thương tích giống như vậy.”

2961. “Việc con thú làm đổ sữa và hãm hại người chăn thú, việc ông chê trách chúng tôi, trong việc ấy, điều gì liên quan đến vua Brahmadatta?”

2962. “Thưa vị Bà-la-môn, vua Pañcāla thuộc hoàng tộc Brahmadatta là đáng bị chê trách. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp.

2963. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức.

2964. Trước đây, chúng tôi không vắt sữa con bò cái thô tháo, hoang dã. Giờ đây, bị quấy rối bởi những đòi hỏi về sữa, hôm nay chúng tôi vắt sữa nó.”

(Lời đám trẻ con trong làng) 2965. “Con bò cái khốn khổ, mất bê con, chạy lung tung này như thế nào, thì vua Pañcāla, bị mất con, hãy than khóc, hãy héo khô giống như vậy.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 520. Gandhatindukajātakaṃ

2966. Yaṃ pasu pasupālassa pabbhameyya 1 raveyya vā, konīdha aparādhatthi brahmadattassa rājino.

2967. Aparādho mahābrahme brahmadattassa rājino, arakkhitā jānapadā adhammabalinā hatā.

2968. Rattiñca corā khādanti divā khādanti tuṇḍiyā, raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa 2 bahu adhammiko jano, kathaṃ no asikosatthā khīrapā haññate pajā.

2969. Evaṃ khajjatu pañcālo hato yuddhe saputtako, yathāhamajja khajjāmi gāmakehi 3 araññajo.

2970. Na sabbabhūtesu vidhenti rakkhaṃ rājāno maṇḍūka manussaloke, nettāvatā rājā adhammacārī yā tādisaṃ jīvamadeyyuṃ dhaṅkā. 4

2971. Adhammarūpo vata brahmacārī anumpiyaṃ 5 bhāsasi 6 khattiyassa, vilumpamānāya 7 puthuppajāya pūjesi rājaṃ8 paramappavādaṃ.9

2972. Sace idaṃ10 brahme surajjakaṃ siyā phītaṃ raṭṭhaṃ muditaṃ vippasannaṃ, bhutvā baliṃ aggapiṇḍañca kākā na mādisaṃ jīvamadeyyuṃ11 dhaṅkā ”ti. Gandhatindukajātakaṃ.12

*****

TASSUDDĀNAṂ

Kiṃchanda kumbhajayaddisachaddanta atha paṇḍita sambhava sīrakampi, dakarakkhasa paṇḍaranāsavaro atha sambula tindukadevaputto ”ti.

Tiṃsatinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

1 8 sambhameyya - Ma, Syā. rājā - PTS. 2 9 kuḍḍarājassa - PTS. paramappamādaṃ - Ma; 3 gāmikehi - Ma, Syā. paramappavādiṃ - Syā, PTS. 4 10 yaṃ tādisaṃ jīvamadeyyu dhaṅkā - Ma, Syā, PTS. imaṃ - Ma, PTS. 5 11 anuppiyaṃ - Ma, Syā, PTS. jīvamadeyyu - Ma, Syā, PTS. 6 12 bhāsati - PTS. bhaṇḍutiṇḍukajātakaṃ - Syā; 7 viluppamānāya - Ma. gaṇḍatindukajātakaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 520. Bổn Sanh Thần Cây Tinduka

2966. “Việc con thú đi lang thang hoặc kêu ầm ĩ đối với người chăn thú, trong việc này, có tội lỗi gì liên quan đến vua Brahmadatta?” 2967. “Thưa vị Bà-la-môn, có tội lỗi liên quan đến vua Brahmadatta. Dân chúng là không được bảo vệ, bị hành hạ bởi thuế má phi pháp. 2968. Và ban đêm, bọn cướp tước đoạt, ban ngày, lũ thuế vụ tước đoạt. Ở đất nước của vị vua ác độc, có nhiều người không đạo đức. Vậy làm thế nào mà con bê còn bú sữa bị giết chết vì mục đích làm bao gươm?” (Lời con nhái) 2969. “Hôm nay, là loài nhái sanh ra ở rừng, tôi bị ăn thịt bởi những con quạ sống ở trong làng như thế nào, thì vua Pañcāla, bị giết chết ở trận chiến cùng với con trai, hãy bị ăn thịt giống như vậy.” 2970. “Này nhái, các vị vua ở thế giới loài người không xếp đặt sự bảo vệ cho tất cả các loài sinh vật. Với bấy nhiêu đó, không thể gọi đức vua là người thực hành phi pháp trong việc các con quạ ăn thịt những con nhái các ngươi đang còn sống như thế ấy.” 2971. “Ông quả là người thực hành Phạm hạnh với hình thức phi pháp, ông nói lời xu nịnh đến vị Sát-đế-lỵ. Trong khi số đông chúng sanh đang bị cướp bóc, ông ca ngợi đức vua có lời tuyên bố tuyệt hảo. 2972. Thưa vị Bà-la-môn, nếu đất nước có sự cai trị tốt đẹp này là phồn thịnh, hòa bình, an lạc, các con quạ sau khi đã ăn đồ cúng tế và các phần thức ăn quý giá, các con quạ sẽ không ăn thịt những con nhái đang còn sống như tôi.” Bổn Sanh Thần Cây Tinduka. [520]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Mong muốn gì, bình rượu, vua Jayaddisa, voi chúa Chaddanta, rồi bậc trí Sambhava, thêm con khỉ thủ lãnh, chuyện vị thủy thần, và rồng chúa Paṇḍaraka, kế đến hoàng hậu Sambulā, và Thiên tử Tinduka.

Nhóm Ba Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XVII. CATTĀḶĪSANIPĀTO 1. TESAKUṆAJĀTAKAṂ

2973. Vessantaraṃ taṃ pucchāmi sakuṇā 1 bhaddamatthu te, rajjaṃ kāretukāmena kiṃsu kiccaṃ kataṃ varaṃ.

2974. Cirassaṃ vata maṃ tāto kaṃso bārāṇasiggaho, pamatto appamattampi 2 pitā puttaṃ acodayi.

2975. Paṭhameneva vitathaṃ kodhaṃ hāsaṃ nivāraye, tato kiccāni kāreyya taṃ vataṃ āhu khattiya.

2976. Yaṃ tvaṃ tāta tape kammaṃ 3 pubbe katamasaṃsayaṃ, ratto duṭṭho ca yaṃ kayirā na taṃ kayirā tato puna. 4

2977. Khattiyassa pamattassa raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana, 5 sabbe bhogā vinassanti rañño taṃ vuccate aghaṃ.

2978. Sirī ca tāta lakkhī ca 6 pucchitā etadabravuṃ, uṭṭhānaviriye 7 pose ramāhaṃ 8 anusūyake.9

2979. Usūyake10 dūhadaye11 purise kammadūsake,12 kālakaṇṇī mahārāja ramatī cakkabhañjanī.

2980. So tvaṃ sabbesu13 suhadayo sabbesaṃ rakkhito bhava, alakkhiṃ nuda14 mahārāja lakkhyā15 bhava nivesanaṃ.

2981. Salakkhī dhitisampanno puriso hi mahaggato, amittānaṃ kāsipati mūlaṃ aggañca chindati.

2982. Sakkopi hi bhūtapati uṭṭhāne nappamajjati, sakalyāṇe dhitiṃ katvā uṭṭhāne kurute mano.

2983. Gandhabbā pitaro devā sajīvā16 honti tādino, uṭṭhahato17 appamajjato anutiṭṭhanti devatā.

1 9 sakuṇa - Ma, Syā, PTS. anusuyyake - Syā, PTS. 2 10 appamattaṃ maṃ - Ma, Syā, PTS. usuyyake - Syā, PTS. 3 11 tapokammaṃ - Ma. duhadaye - Ma, Syā, PTS. 4 12 punaṃ - PTS. kammadussake - Ma, Syā, PTS. 5 13 raṭṭhavaddhana - PTS. sabbesaṃ - Syā, PTS. 6 14 sirī tāta alakkhī ca - Ma. nūda - Syā. 7 15 uṭṭhāna vīriye - Ma; lakkhī - PTS. 16 uṭṭhāne vīriye - Syā. sājīvā - Ma, Syā; sañjīvā - PTS. 8 17 ramāmahaṃ - Syā. uṭṭhāhato - Ma.

XVII. NHÓM BỐN MƯƠI KỆ NGÔN 1. BỔN SANH BA CON CHIM

(Vua Kaṃsa tham khảo ý kiến của ba con chim biết nói tiếng người) 2973. “Này chim, cầu chúc điều tốt lành đến chim. Trẫm hỏi chim Vessantara, với ý muốn trị vì vương quốc, phận sự nào được thực hiện là tốt nhất?”

2974. “Quả thật, người cha thân yêu Kaṃsa, vị cai trị thành Bārāṇasī, lâu nay bị xao lãng nên đã không hỏi đến con, đứa con trai không bị xao lãng.

2975. Tâu vị Sát-đế-ly, trước tiên nên ngăn chặn sự không chân thật, sự giận dữ, sự cười giỡn. Sau đó, nên làm các việc cần phải làm; người xưa đã nói việc ấy là bổn phận.

2976. Cha thân, việc nào là hành động đã làm trước đây chắc chắn có thể khiến cho cha bực bội, việc nào mà cha thường làm khi bị luyến ái và sân hận, từ đây cha không nên làm việc ấy nữa.

2977. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, tất cả của cải ở đất nước của vị Sát-đế-lỵ đã bị xao lãng đều bị tiêu tan; việc ấy gọi là sự bất hạnh của vị vua. 1

2978. Cha thân, nữ thần Sirī và nữ thần Lakkhī, khi được hỏi, đã nói điều này: 'Ta ưa thích những người năng nổ, tinh tấn, không đố kỵ.'

2979. Tâu đại vương, nữ thần Kālakaṇṇī, vị thần phá hoại vận may, ưa thích những kẻ đố kỵ, có tâm xấu xa, những kẻ phá hoại công việc.

2980. Tâu đại vương, cha đây hãy có tâm tốt lành đối với tất cả, hãy bảo vệ tất cả, hãy xua đuổi nữ thần Alakkhī, hãy là chỗ trú của nữ thần Lakkhī.

2981. Bởi vì, là người có sự may mắn, đầy đủ sự dũng cảm, đi đến sự lớn mạnh, vị chúa của xứ Kāsi chặt đứt cả gốc lẫn ngọn của các kẻ thù.

2982. Bởi vì, ngay cả Thiên Chủ Sakka, vị chúa của các sanh linh, không xao lãng trong việc năng nổ, sau khi tạo ra sự dũng cảm trong việc phước thiện, ngài thực hiện sự năng nổ ở tâm.

2983. Các vị Càn-thát-bà, các vị Phạm Thiên, chư Thiên có cuộc sống là như thế ấy. Chư Thiên ngự kế cận các vị sốt sắng, không xao lãng.

1 Câu kệ 2977 giống câu kệ 2938 ở trang 159.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 521. Tesakuṇajātakaṃ

2984. So appamatto akuddho 1 tāta kiccāni kāraya, 2 vāyamassu ca kiccesu 3 nālaso vindate sukhaṃ.

2985. Tattheva te vattapadā esāva 4 anusāsanī, alaṃ mitte sukhāpetuṃ amittānaṃ dukhāya 5 ca.

2986. Sakhī tuvaṃ 6 kuṇḍalinī maññasi khattabandhunī, 7 rajjaṃ kāretu kāmena kiṃsu kiccaṃ kataṃ varaṃ.

2987. Dveva tāta padakāni yattha8 sabbaṃ patiṭṭhitaṃ, aladdhassa ca yo lābho laddhassa anurakkhanā.9

2988. Amacce tāta jānāhi dhīre atthassa kovide, anakkhākitave tāta asoṇḍe avināsake.

2989. Yo ca taṃ tāta rakkheyya dhanaṃ yañceva te siyā, sūtova rathaṃ saṅgaṇhe so te kiccāni kāraye.

2990. Susaṅgahītantajano sayaṃ vittaṃ10 avekkhiya, nidhiñca iṇadānañca na kare parapattiyā.

2991. Sayaṃ āyaṃ vayaṃ11 jaññā sayaṃ jaññā katākataṃ, niggaṇhe niggahārahaṃ paggaṇhe paggahārahaṃ.

2992. Sayaṃ jānapadaṃ atthaṃ anusāsa rathesabha, mā te adhammikā yuttā dhanaṃ raṭṭhañca nāsayuṃ.

2993. Mā ca vegena kiccāni kāresi12 kārayesi vā, vegasā hi kataṃ kammaṃ mando pacchānutappati.

2994. Mā te adhisare13 mucca14 subāḷhamadhikopitaṃ,15 kodhasā hi bahū phītā16 kulā akulataṃ gatā.

2995. Mā tāta issaromhīti anatthāya patārayi, itthīnaṃ purisānañca mā te āsi dukhudrayo.17

1 8 akkuddho - Ma; yesu - PTS. 9 akkuṭṭho - PTS. canurakkhaṇā - Ma; 2 kāraye - PTS. cānurakkhanā - Syā. 3 10 sakiccesu - Syā. cittaṃ - PTS. 4 11 esā ca - PTS. āyavayaṃ - PTS. 5 12 dukkhāya - PTS. karosi - Ma. 6 13 sakkhisi tvaṃ - Ma; avisare - PTS. 14 sakkhi tuvaṃ - Syā; muñca - Ma, Syā. 15 sakkhī tuvaṃ - PTS. adhikodhitaṃ - Ma, PTS. 7 16 khattabandhuni - Ma, Syā; pi tā - PTS. 17 khattiyabandhunī - PTS. dukkhudrayo - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 521. Bổn Sanh Ba Con Chim

2984. Cha thân, cha đây hãy ra lệnh làm các việc cần phải làm, không được xao lãng, không nóng giận, và hãy nỗ lực trong các phận sự. Người biếng nhác không tìm thấy hạnh phúc.

2985. Ngay trong trường hợp ấy, các phần công việc của bệ hạ chính là các lời khuyên bảo ấy; chúng là vừa đủ để đem lại hạnh phúc cho các bạn bè và gây khó khăn cho các kẻ thù.”

2986. “Này chim Kuṇḍalinī, con là thân hữu. Này nữ thân quyến của dòng Sát-đế-ly, con nghĩ thế nào (về câu hỏi), với ý muốn trị vì vương quốc, phận sự nào được thực hiện là tốt nhất?”

2987. “Cha thân, có hai nguyên nhân chính, căn cứ vào đó, mọi thứ được thiết lập: Đạt được cái chưa đạt được, và bảo vệ cái đã đạt được.

2988. Cha thân, cha hãy nhận biết các quan đại thần (nào là) sáng trí và rành rẽ về mục đích, không cờ bạc, không gian lận, không nghiện ngập, không phung phí.

2989. Cha thân, người này có thể gìn giữ tài sản thuộc về cha, tựa như người đánh xe có thể chăm sóc cỗ xe, người ấy có thể thực hiện các việc cần phải làm của cha.

2990. Với nhân sự nội bộ khéo được chăm sóc, nên đích thân xem xét tài sản, của cải cất giấu, nợ nần, và vật biếu xén. Không nên làm các công việc đem lại thu nhập cho kẻ khác.

2991. Nên đích thân biết về thu thập và chi tiêu, nên đích thân biết về việc đã làm hay chưa làm, nên khiển trách kẻ đáng bị khiển trách, nên cất nhắc người đáng được cất nhắc.

2992. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, ngài nên tự mình chỉ dạy dân chúng về mục đích. Chớ để những viên chức phi pháp hủy hoại tài sản và đất nước của ngài.

2993. Và ngài chớ thực hiện hoặc cho người thực hiện các phận sự một cách vội vã, bởi vì đối với công việc được làm một cách vội vã, sau này kẻ đần độn sẽ hối hận.

2994. Chớ để vượt quá mức, chớ buông lỏng tâm đã bị nổi giận quá dữ dội, bởi vì do giận dữ, nhiều gia đình đông đúc đã đi đến tình trạng (tan nát) không còn gia đình.

2995. Cha thân, (nhớ rằng): 'Ta là vị chúa tể,' chớ dẫn dắt dân chúng vào sự thối đọa. Chớ để hậu quả khổ đau đến với những người nữ và những người nam của ngài.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 521. Tesakuṇajātakaṃ

2996. Apetalomahaṃsassa rañño kāmānusārino, sabbe bhogā vinassanti rañño taṃ vuccate aghaṃ.

2997. Tattheva te vattapadā esāva 1 anusāsanī, dakkhassudāni puññakaro asoṇḍo avināsako, sīlavassu 2 mahārāja dussīlo vinipātiko. 3

2998. Apucchimhā kosiyagottaṃ 4 kuṇḍaliniṃ tatheva ca, tvaṃ dāni vadehi jambuka 5 balānaṃ balamuttamaṃ.

2999. Balaṃ pañcavidhaṃ loke purisasmiṃ mahaggate, tattha bāhubalannāma carimaṃ vuccate balaṃ.

3000. Bhogabalañca dīghāvu dutiyaṃ vuccate balaṃ, amaccabalañca dīghāvu tatiyaṃ vuccate balaṃ.

3001. Abhijaccabalañceva taṃ catutthaṃ asaṃsayaṃ, yāni etāni 6 sabbāni adhigaṇhāti paṇḍito.

3002. Taṃ balānaṃ balaseṭṭhaṃ7 aggaṃ paññābalaṃ varaṃ,8 paññābalenupatthaddho atthaṃ vindati paṇḍito.

3003. Api ce labhati mando phītaṃ dharaṇimuttamaṃ, akāmassa pasayha9 vā añño taṃ paṭipajjati.

3004. Abhijātopi ce hoti rajjaṃ laddhāna khattiyo, duppañño hi kāsipati sabbenapi na jīvati.

3005. Paññā sutaṃ vinicchinī10 paññā kittisilokavaḍḍhanī, paññāsahito naro idha api dukkhepi11 sukhāni vindati.

3006. Paññañca kho asussūsaṃ na koci adhigacchati, bahussutaṃ anāgamma dhammaṭṭhaṃ avinibbhujaṃ.12

1 7 esā ca - PTS. balaṃ seṭṭhaṃ - Syā, PTS. 2 8 sīlavāssu - Ma. balaṃ - Ma, PTS. 3 9 vinipātako - PTS. pasayhaṃ - Ma, Syā, PTS. 4 10 apucchimha kosiyagottaṃ - Ma; paññāva sutaṃ vinicchinī - Ma; apucchamhāpi kosikaṃ - PTS. paññā sutavinicchinī - Syā, PTS. 5 11 jambuka tvaṃ dāni vadehi - Syā, PTS. dukkhe - Ma, Syā, PTS. 6 12 cetāni - Ma, Syā, PTS. avinibbhajaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 521. Bổn Sanh Ba Con Chim

2996. Đối với vị vua làm mọi việc theo ý thích, không còn sợ hãi lời chê trách, tất cả của cải đều bị tiêu tan; việc ấy gọi là sự bất hạnh của vị vua.

2997. Ngay trong trường hợp ấy, các phần công việc của bệ hạ chính là các lời khuyên bảo ấy. Giờ đây, bệ hạ hãy là người khôn ngoan, người làm việc phước thiện, không nghiện ngập, không phung phí. Tâu đại vương, ngài hãy là người có giới hạnh, (bởi vì) kẻ có giới hạnh tồi là kẻ sẽ bị đọa vào địa ngục."

2998. "Chúng ta đã hỏi chim thuộc dòng họ Kosiya (chim Vessantara) và chim Kuṇḍalinī y như vậy. Này chim Jambuka, giờ đây con hãy nói về sức mạnh tối cao trong số các sức mạnh."

2999. "Có năm loại sức mạnh ở con người đã trở nên vĩ đại trên thế gian; trong số đó, cái gọi là sức mạnh của cánh tay được cho là sức mạnh sau cùng.

3000. Thưa tiền bối, sức mạnh về của cải được cho là sức mạnh thứ nhì. 1 Thưa tiền bối, sức mạnh của người cố vấn được cho là sức mạnh thứ ba.

3001. Và sức mạnh của dòng dõi, cái ấy là thứ tư, không có nghi ngờ. Bậc sáng suốt làm chủ tất cả các sức mạnh ấy.

3002. Trong số các sức mạnh, sức mạnh đứng đầu, cao cả, cao quý ấy là sức mạnh của trí tuệ. Được nâng đỡ bởi sức mạnh của trí tuệ, bậc sáng suốt tìm được sự tiến thân.

3003. Thậm chí, nếu kẻ đần độn đạt được trái đất quý báu, phồn thịnh, thì kẻ khác cũng sẽ dùng vũ lực đoạt lấy phần đất của kẻ không có mong muốn.

3004. Dầu cho vị Sát-đế-lỵ được sanh ra cao quý, sau khi đạt được vương quốc, chính vì có trí tuệ tồi, vị chúa của xứ Kāsi không thể sinh tồn với toàn thể vương quốc ấy.

3005. Trí tuệ có sự suy xét điều đã được nghe. Trí tuệ có sự làm tăng trưởng danh thơm tiếng tốt. Ở đây, người được đầy đủ trí tuệ tìm thấy các sự an lạc, thậm chí ngay cả trong khổ đau.

3006. Thật vậy, người không mong muốn lắng nghe, không đến gần vị có kiến thức rộng (đa văn), không chia chẻ ý nghĩa của các pháp, không người nào đạt đến trí tuệ.

1 Sự sắp xếp ở đây là theo thứ tự từ thấp lên cao, trí tuệ được xếp vào vị trí thứ năm, tức là vị trí cao nhất (ND).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 521. Tesakuṇajātakaṃ

3007. Yo ca dhammavibhāgaññū 1 kāluṭṭhāyī atandito, 2 anuṭṭhahati kālena tamphalaṃ 3 tassa ijjhati.

3008. Anāyatana 4sīlassa anāyatana4sevino, na nibbindiyakārissa sammadattho vipaccati.

3009. Ajjhattañca payuttassa tathāyatanasevino, anibbindiyakārissa sammadattho vipaccati.

3010. Yogappayogasaṅkhātaṃ sambhatassānurakkhanaṃ, tāni tvaṃ tāta sevassu mā akammāya randhayi, akammunā ca5 dummedho naḷāgāraṃva sīdati.

3011. Dhammaṃ cara mahārāja mātāpitusu6 khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3012. Dhammaṃ cara mahārāja puttadāresu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3013. Dhammaṃ cara mahārāja mittāmaccesu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3014. Dhammaṃ cara mahārāja vāhanesu balesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3015. Dhammaṃ cara mahārāja gāmesu nigamesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3016. Dhammaṃ cara mahārāja raṭṭhesu7 janapadesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3017. Dhammaṃ cara mahārāja samaṇa8brāhmaṇesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

1 yo ca dhammavibhaṅgaññū - Ma, Syā; 5 yo dhammañca vibhāgaññū - PTS. hi - Ma, Syā, PTS. 2 6 matandito - Ma. mātāpitūsu - Ma, Syā. 3 7 kammaphalaṃ - Ma, Syā, PTS. raṭṭhe - PTS. 4 8 nānāyatana - PTS. samaṇe - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 521. Bổn Sanh Ba Con Chim

3007. Và người nào biết phân loại các pháp, có sự thức dậy sớm, không biếng nhác, tiến hành công việc theo thời biểu, kết quả của công việc được thành tựu đến vị ấy.

3008. Đối với kẻ có bản tánh không nỗ lực, phục vụ kẻ không nỗ lực, có hành động một cách chán nản, mục đích không được kết trái một cách đúng đắn (cho kẻ ấy).

3009. Và đối với người đã gắn bó với (sự tu tập của) bản thân, phục vụ người nỗ lực như thế ấy, có hành động không chán nản, mục đích được kết trái một cách đúng đắn (cho người ấy).

3010. Việc bảo vệ tài sản đã được tích trữ gọi là sự gắn bó vào việc cần phải làm. Cha thân, cha hãy thực hành hai việc ấy và chớ để tiêu hoại tài sản vì việc làm không thích hợp. Kẻ ngu do không làm việc làm thích hợp tựa như căn nhà bằng sậy bị sụp đổ.

3011. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (phụng dưỡng) đối với cha mẹ. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3012. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (cấp dưỡng) đối với vợ con. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3013. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (thu phục) đối với bạn bè và đồng nghiệp. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi

Trời.

3014. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-lỵ, bệ hạ hãy thực hành pháp (chu cấp) đối với các đội xa binh và bộ binh. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3015. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-lỵ, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) ở các thôn làng và các phố thị. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3016. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-lỵ, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) trong các đất nước và các xứ sở. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3017. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-lỵ, bệ hạ hãy thực hành pháp (bố thí) đến các Sa-môn và Bà-la-môn. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 522. Sarabhaṅgajātakaṃ

3018. Dhammaṃ cara mahārāja migapakkhīsu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3019. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3020. Dhammaṃ cara mahārāja saindā 1 devā sabrahmakā, suciṇṇena divaṃ 2 pattā mā dhammaṃ rāja pamādo. 3

3021. Tattheva te vattapadā esāva 4 anusāsanī, sappañña sevikalyāṇī 5 samattaṃ sāmataṃ 6 vidū ”ti. Tesakuṇajātakaṃ.

2. SARABHAṄGAJĀTAKAṂ

3022. Alaṅkatā kuṇḍalino suvatthā veḷuriyamuttā tharukhaggabandhā,7 rathesabhā tiṭṭhatha kenu tumhe kathaṃ vo jānanti manussaloke.

3023. Ahamaṭṭhako bhīmaratho panāyaṃ kāliṅgarājā pana uggato ayaṃ,8 susaññatānaṃ isīnaṃ9 dassanāya idhāgatā pucchitāyemha pañhe.

3024. Vehāsayaṃ tiṭṭhati10 antalikkhe pathaddhuno paṇṇaraseva11 cando, pucchāmi taṃ yakkha mahānubhāva kathaṃ taṃ jānanti manussaloke.

3025. Yamāhu devesu sujampatīti maghavāti taṃ12 āhu manussaloke, sadevarājā idamajja patto susaññatānaṃ isīnaṃ dassanāya.

1 indā - Syā; indo - PTS. 2 7 tidivaṃ - katthaci. baddhā - PTS. 3 8 pāmado - Ma, Syā. uggatoyaṃ - Ma, Syā. 4 9 esā ca - PTS. susaññatān’ isinaṃ - PTS. 5 10 sappañña sevī kalyāṇī - Ma; tiṭṭhasi - Ma, Syā. 11 sappañña sevi kalyāṇi - PTS. pannaraseva - Ma. 6 12 sāma taṃ - Ma, Syā. naṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 522. Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga

3018. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-lỵ, bệ hạ hãy thực hành pháp (không hãm hại) đối với các loài thú và loài chim. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3019. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3020. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. Thiên Chủ Inda, chư Thiên, cùng với Phạm Thiên đã đạt được cung Trời nhờ đã thực hành tốt đẹp. Tâu bệ hạ, chớ xao lãng (thiện) pháp.

3021. Ngay trong trường hợp ấy, các phần công việc của bệ hạ chính là các lời khuyên bảo ấy. Bệ hạ hãy là người tốt lành, có sự thân cận với các bậc trí tuệ, là người hiểu biết đầy đủ về bản thân." Bổn Sanh Ba Con Chim. [521]

2. BỔN SANH ĐẠI ẨN SĨ SARABHAṄGA

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa hỏi ba vị vua) 3022. "Các vị đã được trang điểm, có đeo bông tai, y phục tươm tất, đeo gươm có chuôi bằng ngọc bích và ngọc trai. Thưa các ngài thủ lãnh xa binh, xin các ngài dừng lại, và các ngài là ai? Người ta nhận biết các ngài như thế nào ở thế giới nhân loại?"

3023. "Trẫm là Aṭṭhaka, và vị này là Bhīmaratha, còn vị nổi bật này là vua Kāliṅga. Chúng tôi đi đến nơi này để yết kiến các vị ẩn sĩ đã khéo tự kiềm chế để hỏi các câu hỏi."

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa hỏi Thiên Chủ Sakka) 3024. "Ngài đứng ở không trung, trên bầu trời, tựa như mặt trăng vào ngày rằm, ở lưng chừng trời. Thưa vị Dạ-xoa có đại oai lực, tôi xin hỏi ngài, người ta nhận biết ngài như thế nào ở thế giới nhân loại?"

3025. "Ở giữa chư Thiên, người ta đã gọi ta đây là 'Chồng của nàng Sujā,' và ở thế giới nhân loại đã gọi là 'Maghavā.' Hôm nay, Thiên Vương ta đây đi đến nơi này để yết kiến các vị ẩn sĩ đã khéo tự kiềm chế."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 522. Sarabhaṅgajātakaṃ

3026. Dūre sutā no isayo samāgatā mahiddhikā iddhiguṇūpapannā, vandāmi te ayire pasannacitto ye jīvalokettha manussaseṭṭhā.

3027. Gandho isīnaṃ ciradikkhitānaṃ 1 kāyā cuto gacchati māḷutena, 2 ito paṭikkamma 3 sahassanetta gandho isīnaṃ asuci devarāja.

3028. Gandho isīnaṃ ciradikkhitānaṃ kāyā cuto gacchatu māḷutena, vicitrapupphaṃ surabhiṃva mālaṃ gandhaṃ cetaṃ 4 pāṭikaṅkhāma bhante na hettha devā paṭikkūlasaññino.

3029. Purindado bhūtapatī yasassī devānamindo maghavā5 sujampati, sa devarājā asuragaṇappamaddano okāsamākaṅkhati pañha pucchituṃ.

3030. Konevimesaṃ idha paṇḍitānaṃ pañhe puṭṭho nipuṇe vyākarissati, tiṇṇañca rañña̱ṃ manujādhipānaṃ devānamindassa ca vāsavassa.

3031. Ayaṃ isī6 sarabhaṅgo yasassī7 yato jāto virato methunasmā, ācariyaputto8 suvinītarūpo so nesaṃ pañhāni viyākarissati.

3032. Koṇḍañña pañhāni viyākarohi yācanti taṃ isayo sādhurūpā, koṇḍañña eso manujesu dhammo yaṃ vuḍḍham9āgacchati esa bhāro.

3033. Katāvakāsā pucchantu bhonto yaṃ kiñci pañhaṃ manasābhipatthitaṃ, ahaṃ hi taṃ taṃ vo viyākarissaṃ ñatvā sayaṃ lokamimaṃ parañca.

3034. Tato ca maghavā sakko atthadassī purindado, apucchi paṭhamaṃ pañhaṃ yañcāsi abhipatthitaṃ.

1 5 dakkhitānaṃ - Syā, PTS. sakko maghavā - Ma. 2 6 mālutena - Ma, Syā, PTS. isi - Ma, Syā. 3 7 parakkamma - PTS. tapassī - Ma, Syā, PTS. 4 8 gandhañca etaṃ - Ma, Syā; āceraputto - Ma, Syā. 9 gandhaṃ etaṃ - PTS. vuddham - Ma; vaddham - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 522. Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga

(Lời trao đổi giữa Thiên Chủ Sakka và vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa) 3026. “Các vị ẩn sĩ đã được chúng tôi nghe danh từ xa. Các ngài đã tụ hội lại. Các ngài có đại thần lực, đã đạt được các loại thần thông. Thưa các ngài, với tâm tịnh tín, tôi xin đảnh lễ các ngài, những vị ưu tú của nhân loại ở thế gian của cuộc sống tại nơi này.”

3027. “Mùi hương phát ra từ cơ thể của các vị ẩn sĩ đã xuất gia lâu ngày đi theo chiều gió. Thưa vị Nghìn Mắt, ngài hãy bước lui khỏi nơi này. Thưa vị Thiên Vương, mùi hương của các vị ẩn sĩ là không trong sạch.”

3028. “Mùi hương phát ra từ cơ thể của các vị ẩn sĩ đã xuất gia lâu ngày hãy đi theo chiều gió, tựa như tràng hoa thơm ngát với bông hoa nhiều màu sắc. Bạch ngài, chúng tôi mong mỏi mùi hương này, bởi vì chư Thiên không có ý tưởng nhờm gớm về mùi hương này.”

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa trình bày với hội chúng) 3029. “Vị đã bố thí trước đây, vị chúa của các sanh linh, vị có danh tiếng, vị chúa của chư Thiên, vị Maghavā, chồng của nàng Sujā, vị Thiên Vương ấy, vị có sự đánh tan bè lũ A-tu-la, mong chờ cơ hội để hỏi câu hỏi.

3030. Vậy ở đây, ai trong số các bậc sáng suốt này, khi được hỏi, sẽ trả lời các câu hỏi vi tế của ba vị vua, là ba bậc chúa tể cai trị loài người, của đấng quyền năng, và của vị chúa của chư Thiên?”

(Lời đề nghị của hội chúng các vị ẩn sĩ) 3031. “Vị ẩn sĩ Sarabhaṅga này có danh tiếng, đã lánh xa pháp đôi lứa từ lúc sanh ra, là con trai của vị giáo thọ, đã khéo được huấn luyện, vị ấy sẽ trả lời các câu hỏi của các bậc (vua chúa) ấy.”

(Lời vị ẩn sĩ đệ tử Anusissa) 3032. “Thưa ngài Koṇḍañña, xin ngài trả lời các câu hỏi. Các vị ẩn sĩ đức độ thỉnh cầu điều ấy. Thưa ngài Koṇḍañña, điều ấy là quy luật ở loài

người, trách nhiệm ấy dành cho vị trưởng thượng.”

(Lời vị đại ẩn sĩ Sarabhaṅga) 3033. “Cơ hội đã được tạo ra. Hãy để quý ngài hỏi bất cứ câu hỏi nào được mong mỏi ở trong tâm. Bởi vì ta sẽ trả lời cho quý vị từng câu một sau khi tự thân ta biết về đời này và đời sau.”

3034. Và sau đó, Thiên Chủ Maghavā, Sakka, vị mong mỏi điều lợi ích, vị đã bố thí trước đây, đã hỏi câu hỏi đầu tiên về điều đã được mong mỏi (ở trong tâm):

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 522. Sarabhaṅgajātakaṃ

3035. Kiṃsu 1 vadhitvā na kadāci socati kissappahānaṃ isayo vaṇṇayanti, kassīdha vuttaṃ pharusaṃ khametha akkhāhi me koṇḍañña etamatthaṃ.

3036. Kodhaṃ vadhitvā na kadāci socati makkhappahānaṃ isayo vaṇṇayanti, sabbesaṃ vuttaṃ pharusaṃ khametha etaṃ khantiṃ uttamamāhu santo.

3037. Sakkā ubhinnaṃ 2 vacanaṃ titikkhituṃ sadisassa vā seṭṭhatarassa 3 vāpi, kathannu hīnassa vaco khametha akkhāhi me koṇḍañña etamatthaṃ.

3038. Bhayā hi seṭṭhassa vaco khametha sārambhahetu pana sādisassa, yo cidha 4 hīnassa vaco khametha etaṃ khantiṃ uttamamāhu santo.

3039. Kathaṃ vijaññā catumaṭṭharūpaṃ 5 seṭṭhaṃ sarikkhaṃ athavāpi hīnaṃ, virūparūpena caranti santo tasmā hi sabbesa 6 vaco khametha.

3040. Na hetamatthaṃ mahatīpi senā sarājikā yujjhamānā labhetha, yaṃ khantimā sappuriso labhetha khantībalassūpasamanti verā.

3041. Subhāsitante anumodiyāna 7 aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi, yathā ahū 8 daṇḍakī nāḷikīro9 athajjuno kalābu cāpi rājā, tesaṃ gatiṃ brūhi supāpakamminaṃ katthūpapannā isīnaṃ10 viheṭhakā.

3042. Kisaṃ hi11 vacchaṃ avakiriya12 daṇḍakī ucchinnamūlo sajano saraṭṭho, kukkulanāme13 nirayamhi paccati tassa phuliṅgāni patanti14 kāye.

1 9 kiṃ sū - Ma, PTS; kiṃsū - Syā. nāḷikero - Ma. 2 10 sakkā hi dvinnaṃ - PTS. isinaṃ - Ma, PTS. 3 11 seṭṭhanarassa - PTS. kisañhi - Ma; 4 cīdha - Ma, Syā, PTS. kīsaṃ hi - Syā. 5 12 catupattharūpaṃ - Ma. avakrīya - Syā. 6 13 sabbesaṃ - Ma, PTS. kukkuḷanāme - Ma; 7 anumodiyānaṃ - PTS. kukkūlanāme - Syā. 8 14 ahuṃ - Ma. phuliṅgā nipatanti - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 522. Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga

(Lời trao đổi giữa Thiên Chủ Sakka và vị đại ẩn sĩ Sarabhaṅga) 3035. “Sau khi tiêu diệt cái gì mà không bao giờ sầu muộn? Các bậc ẩn sĩ khen ngợi việc dứt bỏ cái gì? Nên nhẫn nhịn người nào về điều thô lỗ đã được họ nói ra ở nơi này? Thưa ngài Koṇḍañña, hãy giải thích cho tôi về điều ấy.”

3036. “Sau khi tiêu diệt sự giận dữ thì không bao giờ sầu muộn. Các bậc ẩn sĩ khen ngợi việc dứt bỏ sự gièm pha. Nên nhẫn nhịn tất cả mọi người về điều thô lỗ đã được họ nói ra. Các bậc thiện nhân đã nói sự nhẫn nại này là tối thượng.”

3037. “Có thể kham nhẫn lời nói của hai hạng người ngang bằng mình hoặc ưu tú hơn mình, làm thế nào nhẫn nhịn lời nói của người thấp kém? Thưa ngài Koṇḍañña, hãy giải thích cho tôi về điều ấy.”

3038. “Có thể kham nhẫn lời nói của người ưu tú bởi vì sợ hãi, và của người bằng mình vì nguyên nhân nguy hiểm đến sinh mạng. Ở đây, người nào có thể tha thứ lời nói của người thấp kém, các bậc thiện nhân đã nói sự nhẫn nại này là tối thượng.

3039. Làm thế nào có thể nhận biết được một người là ưu tú, tương đương, hoặc là thấp kém hơn với hình thức bên ngoài của bốn oai nghi? Các bậc thiện nhân du hành với hình thức ngụy trang (giả dạng người tồi tàn); chính vì thế, nên nhẫn nhịn lời nói của tất cả mọi người.

3040. Thật vậy, các đạo quân với cả đức vua dầu có vĩ đại, trong khi chiến đấu cũng không đạt được mục đích ấy, nhưng bậc chân nhân có lòng nhẫn nại lại đạt được điều ấy; đối với sức mạnh của lòng nhẫn nại, các sự hận thù được lặng yên.”

3041. “Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài, tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy. Ví như thời xưa đã có các vị Daṇḍakī, Nāḷikīra, rồi vị Ajjuna, và luôn cả vị vua Kalābu, xin ngài nói về cảnh giới của những kẻ có hành động vô cùng độc ác ấy, những kẻ quấy nhiễu các vị ẩn sĩ sẽ tái sanh ở đâu?”

3042. “Bởi vì đã ném vật dơ vào Kisavaccha, vua Daṇḍakī cùng với dân chúng và cả đất nước đã bị bứng gốc, rồi bị nung nấu ở địa ngục tên Kukkula; các cục than hừng đổ lên thân hình của vị vua ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 522. Sarabhaṅgajātakaṃ

3043. Yo saññate pabbajite aheṭhayi 1 dhammaṃ bhaṇante samaṇe adūsake, taṃ nāḷikīraṃ sunakhā parattha saṅgamma khādanti viphandamānaṃ.

3044. Athajjuno niraye sattisūle avaṃsiro patito uddhapādo, 2 aṅgīrasaṃ gotamaṃ heṭhayitvā khantiṃ tapassiṃ cirabrahmacāriṃ.

3045. Yo khaṇḍaso pabbajitaṃ achedayī 3 khantiṃ vadantaṃ samaṇaṃ adūsakaṃ, kalābuvīciṃ upapajja paccati mahāpatāpaṃ 4 kaṭukaṃ bhayānakaṃ.

3046. Etāni sutvā nirayāni paṇḍito aññāni pāpiṭṭhatarāni cettha, dhammaṃ care samanabrāhmaṇesu evaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

3047. Subhāsitante anumodiyāna 5 aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi kathaṃ vidhaṃ sīlavantaṃ vadanti kathaṃ vidhaṃ paññavantaṃ vadanti, kathaṃ vidhaṃ sappurisaṃ vadanti kathaṃ vidhaṃ no siri no jahāti.

3048. Kāyena vācāya ca yo dha6 saññato manasā ca kiñci na karoti pāpaṃ, na attahetu alikaṃ bhaṇāti7 tathā vidhaṃ sīlavantaṃ vadanti.

3049. Gambhīrapañhaṃ manasā vicintayaṃ8 nāccāhitaṃ9 kamma karoti luddaṃ, kālāgataṃ10 atthapadaṃ na riñcati tathā vidhaṃ paññavantaṃ vadanti.

1 6 avañcasi - PTS. yo ca - PTS. 2 7 uddhaṃpādo - Ma; addhapādo - PTS. bhaṇeti - Ma. 3 8 achedayi - Ma, Syā, PTS. manasābhicintayaṃ - Ma, Syā, PTS. 4 9 mahābhitāpaṃ - PTS. naccāhitaṃ - Syā. 5 10 anumodiyānaṃ - PTS. kālābhataṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 522. Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga

3043. Nāḷikīra đã quấy nhiễu các vị xuất gia đã tự kiềm chế, các bậc Sa- môn không tội lỗi đang thuyết giảng thiện pháp. Các con chó ăn thịt kẻ Nāḷikīra đang run rẩy ấy, khi gã tái sanh vào thế giới khác.

3044. Còn Ajjuna đã bị rơi vào địa ngục cọc nhọn, có chân phía trên đầu phía dưới, sau khi đã quấy nhiễu vị đạo sĩ khổ hạnh Aṅgīrasa Gotama có sự nhẫn nại, đã thực hành Phạm hạnh lâu dài.

3045. Kalābu đã chặt đứt vị xuất gia, bậc Sa-môn không tội lỗi đang thuyết giảng về sự nhẫn nại, thành từng khúc, và bị nung nấu sau khi tái sanh vào địa ngục Avīci có sự nóng bức dữ dội, đắng cay, chốn gây nên nỗi kinh hoàng.

3046. Sau khi nghe về những địa ngục ấy và những địa ngục khác còn tồi tệ hơn nữa ở nơi này, vị sáng suốt nên thực hành thiện pháp ở nơi các vị Sa- môn và Bà-la-môn; vị làm như vậy đi đến vị thế cõi Trời.”

3047. “Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài, tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy. (Các bậc trí) nói người như thế nào gọi là người có giới? (Các bậc trí) nói người như thế nào gọi là người có trí tuệ? (Các bậc trí) nói người như thế nào gọi là bậc thiện nhân? Người như thế nào thì sự vinh quang không rời bỏ?”

3048. “Ở đây, người nào đã tự kiềm chế thân và khẩu, và không làm bất cứ điều xấu xa nào bằng ý, không nói việc không thật vì nguyên nhân bản thân, (các bậc trí) nói người như thế ấy gọi là người có giới.

3049. Người suy xét bằng tâm về câu hỏi thâm sâu, không làm hành động tàn bạo và không có lợi ích, không bê trễ lời nói có lợi ích khi thời điểm đến, (các bậc trí) nói người như thế ấy gọi là người có trí tuệ.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 522. Sarabhaṅgajātakaṃ

3050. Yo ve kataññū katavedi dhīro kalyāṇamitto daḷhabhatti ca hoti, dukhitassa sakkacca karoti kiccaṃ tathāvidhaṃ sappurisaṃ vadanti. 3051. Etehi sabbehi guṇehupeto saddho mudu 1 saṃvibhāgī vadaññū, saṅgāhakaṃ sakhilaṃ saṇhavācaṃ tathāvidhaṃ no siri no jahāti. 3052. Subhāsitante anumodiyāna 2 aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi, sīlaṃ siriñcāpi 3 satañca dhammaṃ paññañca 4 kaṃ seṭṭhataraṃ vadanti. 3053. Paññā hi seṭṭhā kusalā vadanti nakkhattarājāriva tārakānaṃ, sīlaṃ siriñcāpi 5 satañca dhammo 6 anvāyikā paññavato bhavanti. 3054. Subhāsitante anumodiyāna aññaṃ taṃ pucchāmi tadiṅgha brūhi, kathaṃkaro kintikaro kimācaraṃ kiṃ sevamāno labhatīdha paññaṃ, paññāyidāni paṭipadaṃ 7 vadehi kathaṃ karo paññavā hoti macco. 3055. Sevetha vuḍḍhe8 nipuṇe bahussute uggāhako paripucchako9 siyā, suṇeyya sakkacca subhāsitāni evaṃkaro paññavā hoti

macco. 3056. Sa10 paññavā kāmaguṇe avekkhati aniccato dukkhato rogato ca, evaṃ vipassī pajahāti chandaṃ dukkhesu kāmesu mahabbhayesu. 3057. Savītarāgo pavineyya11 dosaṃ mettaṃ cittaṃ12 bhāvaye13 appamāṇaṃ, sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṃ anindito brahmamupeti ṭhānaṃ.

1 8 mudū - Ma, PTS. vuddhe - Ma; 2 anumodiyānaṃ - PTS. buddhe - Syā; vaddhe - PTS. 3 9 sirī cāpi - PTS. uggāhako ca paripucchako - Ma; 4 paññā ca - PTS. uggāhako capparipucchako - Syā; 5 sīrī cāpi - Ma, Syā, PTS. uggāhako vā paripucchako - PTS. 6 10 dhammā - PTS. sa - itisaddo Ma potthake na dissate. 7 11 paññāya dānippaṭipaṃ - Ma; sa vineyya - Syā. 12 paññāyadānippaṭipadaṃ - Syā; mettacittaṃ - Syā. 13 paññāya dāni paṭipadaṃ - PTS. bhāveyya - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 522. Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga

3050. Người nào thật sự là người tri ân, biết báo ân, sáng trí, là người bạn tốt lành, và có lòng nhiệt tình bền vững, là người làm phận sự một cách nghiêm chỉnh đối với kẻ bị đau khổ, (các bậc trí) nói người như thế ấy gọi là bậc thiện nhân.

3051. Người được đầy đủ với tất cả các đức tính ấy, có niềm tin, mềm mỏng, có sự chia sớt về tài sản, rộng lượng, hào phóng, nói năng tử tế, có lời nói dịu dàng, người như thế ấy thì sự vinh quang không rời bỏ."

3052. "Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài, tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy. Về (các yếu tố) giới hạnh, cùng với sự vinh quang, và đức tính của những người tốt, và trí tuệ, (các bậc trí) nói yếu tố nào là ưu tú hơn?"

3053. "Các bậc thiện xảo nói chính trí tuệ là ưu tú, tựa như vua của các vì tinh tú (mặt trăng) ở giữa các vì sao. Giới hạnh, cùng với sự vinh quang, và đức tính của những người tốt là những yếu tố đi theo sau trí tuệ."

3054. "Sau khi tùy hỷ với lời khéo nói của ngài, tôi hỏi ngài điều khác. Nào, xin ngài hãy nói về điều ấy. Người hành động như thế nào, làm việc gì, đang thực hành điều gì, đang phụng sự điều gì thì đạt được trí tuệ ở thế gian này? Giờ đây, xin ngài hãy nói về đường lối thực hành để đạt được trí tuệ. Người hành động như thế nào là người có trí tuệ?"

3055. "Hãy phụng sự các bậc trưởng thượng, tinh tế, có kiến thức, nên là người học tập, nên là người hỏi (điều thắc mắc), nên cẩn thận lắng nghe các lời khéo nói; người hành động như vậy là người có trí tuệ.

3056. Vị có trí tuệ ấy nhìn thấy các loại dục là vô thường, là khổ não, là bệnh tật. Người có sự minh sát như vậy dứt bỏ sự mong muốn ở các sự khổ đau, ở các dục, ở các nỗi sợ hãi lớn lao.

3057. Vị ấy có luyến ái đã được xa lìa, có thể xua đi sân hận, có thể phát triển tâm từ ái vô hạn lượng. Sau khi đã buông bỏ sự hành hạ đối với tất cả chúng sanh, không bị chê bai, vị ấy đạt đến vị thế Phạm Thiên."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 522. Sarabhaṅgajātakaṃ

3058. Mahiddhiyaṃ 1 āgamanaṃ ahosi tavamaṭṭhaka 2 bhīmarathassa cāpi, kāliṅgarājassa ca uggatassa sabbesa 3 vo kāmarāgo pahīno. 3059. Evaṃ metaṃ paracittavedī 4 sabbesa no kāmarāgo pahīno, kārohi okāsamanuggahāya yathāgatiṃ te abhisambhavema. 3060. Karomi 5 okāsamanuggahāya tathā hi vo kāmarāgo pahīno, pharātha kāyaṃ vipulāya pītiyā yathā gatiṃ me abhisambhavetha. 3061. Sabbaṃ karissāma tavānusāsanaṃ 6 yaṃ yaṃ tuvaṃ vakkhasi bhūripaññā, pharāma kāyaṃ vipulāya pītiyā yathā gatiṃ me abhisambhavema. 3062. Katāyaṃ7 vacchassa kisassa pūjā gacchantu bhonto isayo sādhurūpā, jhāne ratā hotha sadā samāhitā esā ratī pabbajitassa seṭṭhā. 3063. Sutvāna gāthā paramatthasañhitā subhāsitā isinā paṇḍitena, te vedajātā anumodamānā pakkāmu devā devapuraṃ yasassino. 3064. Gāthā imā atthavatī subyañjanā subhāsitā isinā paṇḍitena, yo kocimā aṭṭhikatvā suṇeyya labhetha pubbāpariyaṃ visesaṃ, laddhāna pubbāpariyaṃ visesaṃ adassanaṃ maccurājassa gacche. 3065. Sālissaro sāriputto meṇḍissaro nāma8 kassapo, pabbato anuruddho ca kaccāyano ca devalo.9 3066. Anusisso ca ānando kisavaccho ca kolito, nārado puṇṇo mantāniputto10 sesaparisā11 buddhaparisā12 sarabhaṅgo lokanātho13 evaṃ dhāretha jātakan ”ti. Sarabhaṅgajātakaṃ.

1 7 mahatthiyaṃ - Ma. katāya - Ma, Syā. 2 8 tavamaṭṭhakā - Ma, PTS. meṇḍissaro ca - Syā, PTS. 3 9 sabbesaṃ - PTS. devilo - Syā. 4 10 evametaṃ paracittavedi - Ma, Syā, PTS. nārado udāyī thero - Ma. 5 11 karohi - PTS. parisā - Ma. 6 13 tavānusāsaniṃ - Ma, Syā, PTS. bodhisatto - Syā, PTS. 12 nārado ... buddhaparisā - itipāṭho Syā, PTS potthakesu na dissate.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 522. Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga

(Lời trao đổi giữa vị đại ẩn sĩ Sarabhaṅga và ba vị vua) 3058. “Tâu (đức vua) Aṭṭhaka, đã có sự đạt đến quyền lực lớn lao cho bệ hạ, luôn cả đức vua Bhīmaratha, và đức vua Kāliṅga nổi bật; sự luyến ái trong các dục của tất cả các vị đã được dứt bỏ.”

3059. “Điều ấy là như vậy, thưa bậc biết được tâm của người khác, sự luyến ái trong các dục của tất cả chúng tôi đã được dứt bỏ. Xin ngài hãy tạo cho cơ hội bằng sự nâng đỡ. Mong rằng chúng tôi đạt được giống như sự thành tựu của ngài.”

3060. “Ta tạo cho cơ hội bằng sự nâng đỡ, bởi vì sự luyến ái trong các dục của các vị đã được dứt bỏ như thế ấy. Các vị hãy thấm nhuần toàn thân với tràn đầy hỷ lạc. Các vị hãy đạt được giống như sự thành tựu của ta.”

3061. “Chúng tôi sẽ thực hành mọi điều chỉ dạy của ngài, mỗi một điều ngài sẽ nói ra, thưa bậc có trí tuệ uyên bác, Mong rằng chúng tôi thấm nhuần toàn thân với tràn đầy hỷ lạc. Mong rằng chúng tôi đạt được giống như sự thành tựu của ngài.”

3062. “Việc tôn vinh đến vị Kisavaccha này đã được thực hiện. Các ngài hãy ra đi, thưa chư tôn đức ẩn sĩ có hình dáng tốt lành, chư vị hãy thích thú với việc tham thiền, luôn luôn định tĩnh; việc ấy là sự lạc thú tối ưu của bậc xuất gia.”

(Lời đức Thế Tôn tổng kết sau khi thuật lại câu chuyện quá khứ) 3063. “Sau khi lắng nghe các kệ ngôn liên hệ đến mục đích tối thượng đã được khéo nói bởi bậc ẩn sĩ sáng

suốt, các vị ấy tùy hỷ với niềm hân hoan sanh khởi, chư Thiên có danh tiếng đã về lại Thiên giới.

3064. Các câu kệ ngôn này có ý nghĩa, có văn hay, đã được khéo nói bởi bậc ẩn sĩ sáng suốt. Bất cứ ai chăm chú lắng nghe những lời này có thể đạt được sự chứng đạt thứ bậc đầu tiên. Sau khi đạt được sự chứng đạt thứ bậc đầu tiên, có thể vượt khỏi tầm nhìn của Thần Chết.

3065. (Thời bấy giờ) vị Sālissara nay là Sāriputta, vị tên Meṇḍissara nay là Kassapa, vị Pabbata nay là Anuruddha, còn vị Kaccāyana nay là Devala.

3066. Vị Anusissa nay là Ānanda, vị Kisavaccha nay là Kolita, vị Nārada nay là Puṇṇa Mantāniputta, hội chúng còn lại nay là hội chúng của đức Phật, vị Sarabhaṅga nay là đấng Đấng Bảo Hộ Thế Gian. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh như vậy." Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga. [522]

3. ALAMBUSĀJĀTAKAṂ

3067. Athabravi 1 brahā indo vatrabhū jayataṃ pitā, devakaññaṃ parābhetvā sudhammāyaṃ alambusaṃ.

3068. Misse devā taṃ yācanti tāvatiṃsā saindakā, isipalobhike 2 gaccha isisiṅgaṃ alambuse.

3069. Purāyaṃ amhe acceti 3 vatavā 4 brahmacariyavā, nibbānābhirato vuddho 5 tassa maggāni āvara. 6

3070. Devarāja kimeva tvaṃ mameva tuvaṃ sikkhasi, isipalobhike gaccha santi aññāpi accharā.

3071. Mādisiyo pavarā ceva asoke nandane vane, tāsampi hotu pariyāyo tāpi yantu palobhikā.7

3072. Addhā hi saccaṃ bhaṇasi santi aññāpi accharā, tādisiyo pavarā ceva asoke nandane vane.

3073. Na tā evaṃ pajānanti pāricariyaṃ pumaṃ gatā, yādisaṃ tvaṃ pajānāsi nāri sabbaṅgasobhane.

3074. Tvameva gaccha kalyāṇi itthīnaṃ pavarā casi, taveva8 vaṇṇarūpena vasamānāpayissasi.9

3075. Na cāhaṃ10 na gamissāmi devarājena pesitā, vibhemi11 cetaṃ āsāduṃ uggatejo hi brāhmaṇo.

3076. Aneke nirayaṃ pattā isimāsādiyā janā, āpannā mohasaṃsāraṃ tasmā lomāni haṃsaye.

3077. Idaṃ vatvāna pakkāmi accharā kāmavaṇṇinī,12 missā missetumicchantī13 isisiṅgaṃ alambusā.

1 7 atha bravi - Ma; athābravi - Syā; palobhanā - Ma. 8 ath’ abravī - PTS. tam eva - PTS. 2 9 isippalobhane - Ma; savasamānayissasi - Ma; isiṃ palobhike - PTS. vasam ānāmayissasi - PTS. 3 10 nācceti - Syā. na vāhaṃ - Ma, syā, PTS. 4 11 vattavā - Ma. vabhemi - Syā; vihemi - PTS. 5 12 buddho - Syā; vaddho - PTS. nāma vaṇṇinī - PTS. 6 13 ācara - PTS. missitumicchantī - Ma.

3. BỔN SANH TIÊN NỮ ALAMBUSĀ

3067. Khi ấy, Thiên chủ Inda vĩ đại, bậc đã khuất phục A-tu-la Vatra, người cha của các vị chiến thắng, đã chọn ra nàng tiên nữ Alambusā và đã nói với nàng ấy tại hội trường Sudhammā rằng:

3068. “Này Alambusā kiều diễm, chư Thiên cõi Đạo Lợi với Thiên Chủ Inda thỉnh cầu nàng. Này cô nàng quyến rũ ẩn sĩ, nàng hãy đi gặp Isisiṅga.

3069. Vị này đầy đủ về phận sự, có Phạm hạnh, thích thú Niết Bàn, tăng trưởng về đức độ, vượt trội chúng tôi ở Thiên cung. Nàng hãy ngăn chặn các đạo lộ của vị ấy.”

3070. “Tâu Thiên Vương, tại sao ngài nhìn thấy chỉ mỗi thiếp? Ngài hãy đi đến các cô có khả năng quyến rũ các ẩn sĩ; vẫn còn có các tiên nữ khác nữa.

3071. Có các cô tương đương thiếp và còn quý phái hơn nữa tại khu vườn Nandana không có sầu muộn. Hãy là cơ hội cho các cô ấy. Hãy để các cô nàng quyến rũ ấy đi vậy.”

3072. “Nàng nói quả đúng là sự thật. Vẫn còn có các tiên nữ khác nữa. Có các cô tương đương nàng và còn quý phái hơn nữa tại khu vườn Nandana không có sầu muộn.

3073. Này người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, các nàng ấy không biết cách phục vụ khi đến với người nam, còn người như nàng đây biết.

3074. Và nàng là quý phái trong giới phụ nữ. Này mỹ nữ, chính nàng hãy đi, bằng sắc đẹp và vóc dáng của chính nàng, nàng sẽ khiến vị ẩn sĩ ấy chiều theo quyền lực của nàng.”

3075. “Được vị chúa của chư Thiên sai phái, thiếp sẽ không thể không đi. Nhưng thiếp hãi sợ ở việc xúc phạm vị ấy, bởi vì vị Bà-la-môn có oai lực nổi bật.

3076. Không ít người đã rơi vào địa ngục sau khi xúc phạm bậc ẩn sĩ, đã gánh chịu sự luân hồi bởi vì si mê; (nghĩ đến) điều ấy, thiếp sởn hết cả lông.”

3077. Nói xong điều này, nàng tiên nữ Alambusā kiều diễm, có sắc đẹp theo như ý muốn, dời gót, trong khi đang mong mỏi được kết thân với vị Isisiṅga.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 523. Alambusājātakaṃ

3078. Sā ca taṃ 1 vanamogayha isisiṅgena rakkhitaṃ, bimbi 2jālakasañchannaṃ samantā aḍḍhayojanaṃ.

3079. Pātova pātarāsamhi udanhasamayaṃ 3 paṭi, 4 aggiṭṭhaṃ parimajjantaṃ isisiṅgaṃ upāgami.

3080. Kā nu vijjurivābhāsi osadhī viya tārakā, vicittavatthābharaṇā 5 āmuttamaṇikuṇḍalā.

3081. Ādiccavaṇṇasaṅkāsā hemacandanagandhinī, saññatūru 6 mahāmāyā kumārī cārudassanā.

3082. Vilākā 7 mudukā suddhā pādā te suppatiṭṭhitā, kamanā 8 kamanīyā te harantiyeva 9 me mano.

3083. Anupubbā ca10 te ūru11 nāganāsasamūpamā, vimaṭṭhā tuyhaṃ sussoṇī akkhassa phalakaṃ yathā.

3084. Uppalasseva kiñjakkhā nābhi te sādhu saṇṭhitā, pūrākañhañjanasseva12 dūrato paṭidissati.

3085. Duvidhā jātā urajā avaṇṭā sādhupaccudā, payodharā appatītā13 aḍḍhalābusamā thanā.

3086. Dīghā kambutalābhāsā gīvā eṇeyyakā yathā, paṇḍarāvaraṇā vaggu catutthamanasannibhā.

3087. Uddhaggā ca adhaggā ca dumaggaparimajjitā, duvijā nelasambhūtā dinnā14 tava sudassanā.

3088. Apaṇḍarā lohitantā jiñjuka15phalasannibhā, āyatā ca visālā ca nettā tava sudassanā.

3089. Nātidīghā susammaṭṭhā16 kanakabyā17 samocitā, uttamaṅgaruhā tuyhaṃ kesā candanagandhikā.

3090. Yāvatā kasigorakkhā vāṇijānañca yā gati, isīnañca parakkhantaṃ18 saññatānaṃ tapassinaṃ.

1 naṃ - PTS. 2 10 bimba - Ma, Syā. anupubbāva - Ma, PTS. 3 11 udaṇhasamayaṃ - Ma, PTS; ūrū - Ma, Syā, PTS. 12 udayasamayaṃ - Syā. pūrā kaṇhañjanasseva - Ma; 4 pati - Ma, Syā, PTS. purā kaṇhañjanasseva - Syā, PTS. 5 13 vicittahatthābharaṇā - Ma, Syā; apatitā - Ma. 14 vicitrahatthābharaṇā - PTS. dantā - Ma, Syā, PTS. 6 15 saññatūrū - Ma, PTS. jiñjūka - Ma. 7 16 vilaggā - Ma. susamaṭṭhā - Syā. 8 17 gamanā - Ma, Syā. kanakaggā - PTS. 9 18 harantī ñeva - PTS. parakkantaṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 523. Bổn Sanh Tiên Nữ Alambusā

3078. Và nàng ấy đã đi sâu vào khu rừng nọ, nơi được hộ trì bởi vị Isisiṅga, được che phủ bởi các chồi non của loài dây leo bimbi ở xung quanh đến nửa do-tuần.

3079. Sáng sớm tinh mơ, vào bữa điểm tâm, lúc mặt trời mọc lên, nàng ấy đã đi đến gặp Isisiṅga đang quét dọn gian nhà thờ lửa.

3080. “Người nữ nào chiếu sáng tựa như tia chớp, tựa như ngôi sao osadhī? Nàng có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, –

3081. – tương tự như màu sắc của mặt trời, có mùi thơm của trầm hương vàng, có cặp đùi tròn trịa, vô cùng kỳ diệu, là nàng thiếu nữ có có dáng vẻ dễ mến.

3082. Thon thả, mảnh mai, trong trắng, hai bàn chân của nàng khéo léo chạm đất. Các bước đi đáng yêu của nàng làm ngẩn ngơ tâm trí của ta.

3083. Và hai đùi của nàng thon dài tựa như vòi voi. Cặp mông đẹp của nàng trơn láng giống như tấm ván của trò chơi xúc xắc.

3084. Lỗ rún của nàng nằm ở vị trí khéo léo tựa như chùm nhụy của đóa sen xanh, được nhìn thấy từ đằng xa giống như được phủ đầy lớp thuốc bôi màu đen.

3085. Hai vú là hai bầu sữa được sanh ra từ ngực, đầy đặn, có sự nhô lên tốt đẹp, không bị chảy xệ, tựa như hai nửa trái bí ngô.

3086. Cổ nàng dài, màu vàng, có vẻ bằng phẳng, giống như cổ loài sơn dương. Đôi môi xinh xắn (có màu đỏ thắm) tương tự như cái lưỡi.

3087. Hàm răng trên và hàm răng dưới được chùi sạch bằng đầu nhọn của cây chà răng. Những cái răng được mọc lên không có khuyết điểm từ hai hàm là diện mạo xinh đẹp của nàng.

3088. Hai con mắt dài và rộng, có màu đen với đường viền màu đỏ, tương tự như trái dâu rừng, là diện mạo xinh đẹp của nàng.

3089. Mái tóc của nàng mọc ở đầu, không quá dài, khéo được chải chuốt, được gom lại bởi chiếc lược bằng vàng, có mùi thơm của trầm hương.

3090. Cho đến những người sống nhờ vào việc trồng trọt, việc chăn nuôi bò, và lợi nhuận của các việc buôn bán, cho đến vị đang nỗ lực trong số các bậc ẩn sĩ, các đạo sĩ khổ hạnh đã tự kiềm chế, –

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 523. Alambusājātakaṃ

3091. Na te samasamaṃ passe asmiṃ paṭhavi 1maṇḍale, ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

3092. Na pañhakālo bhaddante kassapevaṃ gate satī, ehi samma ramissāma ubho asmākaṃ assame, 2 ehi taṃ upagūhissaṃ 3 ratīnaṃ kusalo bhava.

3093. Idaṃ vatvāna pakkāmi accharā kāmavaṇṇinī, missā missetumicchantī 4 isiṅgaṃ alambusā.

3094. So ca vegena nikkhamma chetvā dandhaparakkamaṃ, tamuttamāsu veṇīsu ajjhappatto 5 parāmasī.

3095. Tamudāvatta kalyāṇī paḷissaji 6 susobhanā, 7 cavi tamhi 8 brahmacariyā yathā taṃ atha tositā.

3096. Manasā agamā 9 indaṃ vasantaṃ nandane vane, tassā saṅkappamaññāya maghavā devakuñjaro.

3097. Pallaṅkaṃ pahiṇī 10 khippaṃ sovaṇṇaṃ sopavāhanaṃ, sa uttaracchadapaññāsaṃ11 sahassapaṭikatthataṃ.12

3098. Tamenaṃ tattha dhāresi ure katvāna sobhanā, yathā ekamuhuttaṃva tīṇi vassāni dhārayi.

3099. Vimado tīhi vassehi pabujjhitvāna brāhmaṇo, addasāsi harita13rukkhe samantā aggiyāyanaṃ.

3100. Navapattavanaṃ phullaṃ kokilāgaṇa14ghositaṃ, samantā sa viloketvā15 rudaṃ assūni vattayi.

3101. Na juhe na japе mante aggihuttaṃ pahāpitaṃ, konu me pāricariyāya pubbe cittaṃ palobhayi.

3102. Araññe me viharato yo me tejāha sambhataṃ,16 nānāratanaparipuṇṇaṃ17 nāvaṃva gaṇhi aṇṇave.

1 pathavi - Ma; puthuvi 2 11 asmākamassame - Ma, Syā. sauracchadapaññāsaṃ - Syā. 3 12 upaguyhissaṃ - Ma, Syā. paṭiyatthataṃ - Ma, Syā, PTS. 4 13 missitumicchantī - Ma. harī - PTS. 5 14 ajjhāpatto - PTS. kokilaggaṇa - Ma; 6 palissaji - Ma, PTS; kokilagaṇa - Syā, PTS. 15 palissajji - Syā. paviloketvā - Ma, Syā, PTS. 7 16 susobhanī - Syā. tejā ha sambhutaṃ - Ma; 8 cavitamhi - Ma; tejāhasambhutaṃ; cavi tamhā - Syā. tejā ha sambhataṃ - PTS. 9 17 āgamā - PTS. nānāratnaparipūraṃ - Ma; 10 pāhini - Syā. nānāratanaparipūraṃ - Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 523. Bổn Sanh Tiên Nữ Alambusā

3091. – ta không nhìn thấy ai sánh bằng nàng ở trên vòm trái đất này. Nàng là ai, là con của người nào? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về nàng?”

3092. “Này Kassapa, không phải là lúc hỏi câu hỏi, khi vận may qua đi như vầy. Chàng ơi, chàng hãy đến. Cả hai chúng ta sẽ vui vầy ở khu ẩn cư của chúng ta. Chàng hãy đến. Khi thiếp ôm lấy chàng, chàng hãy tỏ ra khéo léo đối với các thú vui vầy.”

3093. Nói xong điều này, nàng tiên nữ Alambusā kiều diễm, có sắc đẹp theo như ý muốn, dời gót, trong khi đang mong mỏi được kết thân với vị Isisiṅga.

3094. Và vị ấy, đã tức tốc bước ra, đã làm đứt đoạn sự nỗ lực bị trì trệ, đã nắm được nàng ấy ở các phần trên đầu, ở các bím tóc, và đã sờ mó.

3095. Người mỹ nữ có sắc đẹp tuyệt vời đã xoay vị ấy lại và ôm chặt lấy. Phạm hạnh ở vị ấy đã tiêu hoại. Và như thế, tiên nữ Alambusā được hài lòng về điều ấy.

3096. Bằng tâm ý, nàng tiên đã đi đến với Thiên Chủ Inda đang ngự tại khu vườn Nandana. Sau khi nhận biết ý định của nàng ấy, Maghavā, vị đứng đầu chư Thiên –

3097. – đã tức tốc phái đi chiếc kiệu khiêng bằng vàng, có vật phụ tùng, có năm mươi mái che, có một ngàn tấm vải bao bọc.

3098. Trong chiếc kiệu, người con gái đẹp đã đặt vị ấy vào ngực rồi giữ lại; nàng đã ôm chàng hầu như chỉ trong một chốc lát mà đã ba năm (trôi qua ở cõi nhân loại).

3099. Thức giấc sau ba năm, vị Bà-la-môn, hết bị mê đắm, đã nhìn thấy các cây xanh ở xung quanh gian nhà thờ lửa, –

3100. – khu rừng mới thay lá xum xuê, náo nhiệt bởi bầy chim cu cu. Và sau khi quan sát xung quanh, vị ấy đã tuôn những giọt nước mắt, than khóc rằng:

3101. “Ta không có thể cúng tế, ta không có thể trì tụng các chú thuật, lễ tế thần lửa đã bị bỏ bê. Vậy ai đã quyến rũ tâm trước đây của ta vào việc phục vụ (các chuyện ô nhiễm)?

3102. Người nào đã lấy đi pháp tích lũy được từ năng lực (Sa-môn) của ta trong khi ta sống ở trong rừng, tựa như đã lấy đi chiếc thuyền chứa đầy các loại châu báu ở ngoài biển khơi.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 523. Alambusājātakaṃ

3103. Ahante pāricariyāya devarājena pesitā, avadhiṃ 1 cittaṃ cittena pamādā 2 tvaṃ na bujjhasi.

3104. Imāni kira maṃ tāto kassapo anusāsati, 3 kamalāsarisitthiyo 4 tāyo bujjhesi māṇava.

3105. Ure gaṇḍāyo bujjhesi tāyo bujjhesi māṇava, iccānusāsi maṃ 5 tāto yathā maṃ anukampako.

3106. Tassāhaṃ vacanaṃ nākaṃ pitu vuddhassa 6 sāsanaṃ, araññe nimmanussamhi svājja jhāyāmi 7 ekako.

3107. Sohaṃ tathā karissāmi dhiratthu jīvitena me, puna vā tādiso hessaṃ maraṇaṃ vā me bhavissati.

3108. Tassa tejañca 8 viriyañca dhitiṃ 9 ñatvā suvaḍḍhitaṃ,10 sirasā aggahī pāde isisiṅgaṃ alambusā.

3109. Mā me kujjha11 mahāvīra mā me kujjha mahāisi,12 mahā attho mayā ciṇṇo tidasānaṃ yasassinaṃ, tayā pakampitaṃ13 āsi sabbaṃ devapuraṃ tadā.

3110. Tāvatiṃsā ca ye devā tidasānañca vāsavo, tvañca bhadde sukhī hohi gaccha kañño yathāsukhaṃ.

3111. Tassa pāde gahetvāna katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ, añjaliṃ paggahetvāna tamhā ṭhānā apakkami.

3112. Yo tassā āsi14 pallaṅko sovaṇṇo sopavāhano,15 sauttaracchadapaññāso sahassapaṭikatthato,16 tameva pallaṅkamāruyha agā devāna santike.

3113. Tamokkamiva āyantiṃ jalantiṃ17 vijjutaṃ yathā, patīto sumano vitto devindo adadā varaṃ.

3114. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara, na isipalobhikā18 gacche etaṃ sakka varaṃ vare ”ti. Alambusājātakaṃ.

1 10 avadhi - Syā; avadhī - PTS. avaṭṭhitaṃ - Ma, Syā, PTS. 2 11 pamādo - Ma. kujjhi - PTS. 3 12 anusāsate - PTS. mahāise - Ma, Syā. 4 13 sadisitthiyo - Ma. saṃkampitaṃ - Ma, Syā. 5 14 iccānusāsimaṃ - Syā. yo ca tassāsi - Ma; 6 buddhassa - Syā; yo ca tassāsi - PTS. 15 vaddhassa - PTS. sovaṇṇasopavāhano - PTS. 7 16 svajja jhāyāmi - Ma, Syā; paṭiyatthato - Ma, Syā, PTS. 17 sv-ājja-jjhāyāmi - PTS. jalantaṃ - PTS. 8 18 tejaṃ - Ma, Syā. nisippalobhikā - Ma; 9 dhitiñca - PTS. na isipalobhiyaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 523. Bổn Sanh Tiên Nữ Alambusā

3103. “Thiếp được vị chúa của chư Thiên sai phái đến để phục vụ cho chàng. Thiếp đã phá hoại tâm bằng tâm. Do xao lãng, chàng đã không cảnh giác.”

3104. “Người cha yêu dấu Kassapa quả thật có dạy bảo ta những lời này: ‘Này người trai trẻ, con hãy cảnh giác những phụ nữ như là đóa hoa sen ấy.

3105. Con hãy cảnh giác các nàng có hai khối nhô lên ở ngực. Này người trai trẻ, con hãy cảnh giác các cô ấy.’ Là người có lòng thương tưởng đến ta, người cha yêu dấu đã dạy bảo ta như thế.

3106. Ta đã không thực hiện lời nói của vị ấy, lời giảng dạy của người cha, của bậc trưởng thượng. Hôm nay, trong khu rừng vắng bóng người, ta đây chỉ một mình, ăn năn.

3107. Ta đây sẽ làm như thế nào! Thật xấu hổ thay cho mạng sống của ta! Ta sẽ trở lại là người tu tập như trước đây, hay là ta sẽ chọn lấy cái chết?”

3108. Sau khi biết được năng lực, sự tinh tấn, sự quả quyết đã được tăng trưởng tốt đẹp cho vị ấy, tiên nữ Alambusā đã đê đầu ở bàn chân của Isisiṅga, (nói rằng):

3109. “Thưa bậc đại hùng, xin ngài chớ giận thiếp. Thưa bậc đại ẩn sĩ, xin ngài chớ giận thiếp. Thiếp đã làm được lợi ích lớn lao cho chư Thiên cõi Tam Thập danh tiếng. Khi ấy, ngài đã làm cho toàn bộ Thiên giới bị rung chuyển.”

3110. “Chư Thiên cõi Đạo Lợi và Thiên Chủ Vāsava của chư Thiên cõi Tam Thập, và nàng, này người nữ hiền thục, mong rằng nàng được an lành. Này cô gái, nàng hãy ra đi thoải mái.”

3111. Sau khi nắm lấy hai bàn chân của vị ẩn sĩ, và đi nhiễu vòng quanh vị ấy, nàng tiên đã chắp tay lên và đã rời khỏi nơi ấy.

3112. Đã có chiếc kiệu khiêng bằng vàng, có vật phụ tùng, có năm mươi mái che, có một ngàn tấm vải bao bọc hiện ra cho nàng ấy. Nàng tiên đã bước lên chiếc kiệu ấy và đi về trú xứ của chư Thiên.

3113. Trong khi nàng ấy tiến đến tựa như cây đuốc đang cháy sáng giống như tia chớp, vị Chúa của chư Thiên sung sướng, có thiện ý, có tâm vui vẻ, đã ban cho nàng ấy điều ước muốn.

3114. “Tâu Sakka, nếu ngài ban cho thiếp điều ước muốn, tâu vị chúa tể của tất cả sanh linh, thiếp có thể không phải đi quyến rũ ẩn sĩ. Tâu Sakka, thiếp chọn điều ước muốn ấy.” Bổn Sanh Tiên Nữ Alambusā. [523]

4. SAṄKHAPĀLAJĀTAKAṂ

3115. Ariyāvakāsopi 1 pasannanetto maññe bhavaṃ pabbajito kulamhā, kathannu vittāni pahāya bhoge pabbaji nikkhamma gharā sapañña. 2

3116. Sayaṃ vimānaṃ naradeva disvā mahānubhāvassa mahoragassa, disvāna puññāna 3 mahāvipākaṃ saddhāyhaṃ pabbajitomhi rāja.

3117. Na kāmakāmā na bhayā na dosā vācaṃ musā pabbajitā bhaṇanti, akkhāhi me pucchito etamatthaṃ sutvāna me jāyihitippasādo.

3118. Vāṇijja 4 raṭṭhādhipa gacchamāno pathe addasāsimhi milācaputte, 5 pavaḍḍhakāyaṃ 6 uragaṃ mahantaṃ ādāya gacchante pamodamāne.

3119. Sohaṃ samāgamma janinda tehi saṃhaṭṭhalomo 7 avacasmiṃ8 bhīto, kuhiṃ ayaṃ nīyati bhīmakāyo nāgena kiṃ kāhatha bhojaputtā.

3120. Nāgo ayaṃ nīyati bhojanatthaṃ9 pavaḍḍhakāyo10 urago mahanto, sāduñca thūlañca muduñca maṃsaṃ na tvaṃ rasaññāsi videhaputta.

3121. Ito mayaṃ gantvā sakaṃ niketaṃ11 ādāya satthāni vikopayitvā, maṃsāni bhokkhāma12 pamodamānā mayaṃ hi ve13 sattavo pannagānaṃ.

3122. Sace ayaṃ nīyati bhojanatthaṃ pavaḍḍhakāyo urago mahanto, dadāmi vo balivaddāni14 soḷasa nāgaṃ imaṃ muñcatha bandhanasmā.

1 8 ariyāvakāsosi - Ma, Syā. avacamhi - Ma, Syā; avacasmi - PTS. 2 9 sapañño - Syā. bhojanatthā - Ma. 3 10 puññānaṃ - PTS. pavaddhakāyo - Ma; 4 11 vaṇijja - PTS. niketanaṃ - PTS. 5 12 bhojaputte - Ma, Syā. bhakkhāma - Ma, Syā. 6 13 pavaddhakāyaṃ - Ma; vo - Syā, PTS. 14 pavaṭṭakāyaṃ - PTS. balibaddāni - Ma; 7 pahaṭṭhalomo - Ma, Syā. balibaddhāni - Syā.

4. LONG VƯƠNG SAṄKHAPĀLA

(Lời trao đổi giữa đức vua và vị ẩn sĩ Aḷāra) 3115. “Với tướng hảo quang minh, đôi mắt trong sáng, trẫm nghĩ rằng ngài đã xuất thân từ gia đình danh giá. Thưa bậc có trí tuệ, vì lý do gì ngài đã dứt bỏ các tài sản của cải, đã lìa khỏi gia đình, và đã xuất gia?”

3116. “’Tâu vị chúa của con người, sau khi tự mình nhìn thấy cung điện của Chúa Rồng có đại năng lực, sau khi nhìn thấy quả thành tựu lớn lao của các việc phước thiện, vì đức tin tôi đã xuất gia, tâu bệ hạ.”

3117. “Không vì ham muốn các dục, không vì sợ hãi, không vì si mê mà các bậc xuất gia nói lời dối trá. Được hỏi, xin ngài hãy giải thích điều ấy cho trẫm. Sau khi lắng nghe, niềm tịnh tín sẽ sanh lên cho trẫm.”

3118. “Tâu vị lãnh đạo đất nước, trong khi đi buôn bán, tôi đã nhìn thấy những đứa trẻ dã man đang vui mừng đi ở trên đường lộ, mang theo con thú loài bò sát to lớn có cơ thể đã phát triển.

3119. Tâu vị chúa của loài người, tôi đây bị kinh hãi, có lông dựng đứng, đã đi đến gặp chúng và đã nói với chúng rằng: ‘Con vật có cơ thể dễ sợ này bị đem đi đâu vậy? Này các trai làng, các người sẽ làm gì với con rắn này?’

3120. ‘Con rắn này bị đem đi vì mục đích thực phẩm. Nó là con thú loài bò sát to lớn có cơ thể đã phát triển. Và thịt (của nó) ngọt, béo, mềm. Này người con trai xứ Videha, ông không biết hương vị (của nó).’

3121. Từ nơi này, chúng tôi sẽ đi về chỗ ở của mình, sẽ cầm lấy các con dao, sẽ cắt ra, và sẽ vui mừng thưởng thức các miếng thịt. Bởi vì chúng tôi chính là những kẻ thù của các con rắn.’

3122. ‘Nếu con vật này bị đem đi vì mục đích thực phẩm. Nó là con thú loài bò sát to lớn có cơ thể đã phát triển. Tôi biếu các người mười sáu con bò đực. Các người hãy phóng thích con rắn này khỏi sự trói buộc.’

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 524. Saṅkhapālajātakaṃ

3123. Addhā hi no bhakkho ayaṃ manāpo bahū ca no uragā 1 bhuttapubbā, karoma te taṃ vacanaṃ aḷāra mittañca no hohi videhaputta. 3124. Tadassu te bandhanā mocayiṃsu yaṃ natthuto paṭimokkhassa pāse, mutto ca so bandhanā nāgarājā pakkāmi pācīnamukho muhuttaṃ. 3125. Gantvāna pācīnamukho muhuttaṃ puṇṇehi nettehi pālokayī maṃ, tadassahaṃ 2 piṭṭhito anvagacchiṃ 3 dasaṅguliṃ 4 añjaliṃ paggahetvā. 3126. Gaccheva kho tvaṃ taramānarūpo mā taṃ amittā punaraggahesuṃ, dukkho 5 hi luddehi punā samāgamo adassanaṃ bhojaputtāna gaccha. 3127. Agamāsi so rahadaṃ vippasannaṃ nīlobhāsaṃ ramaṇīyaṃ sutitthaṃ, samotataṃ 6 jambuhi vetasāhi 7 pāvekkhi nittiṇṇabhayo patīto. 3128. So taṃ pavissa na cirassa nāgo dibbena me pāturahū 8 janinda, upaṭṭhahi maṃ pitaraṃ va putto hadayaṅgamaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇanto. 3129. Tvaṃ mesi mātā ca pitā9 aḷāra abbhantaro pāṇadado sahāyo, sakañca iddhiṃ paṭilābhitosmi10 aḷāra passa me nivesanāni, pahūtabhakkhaṃ bahu annapānaṃ masakkasāraṃ viya vāsavassa. 3130. Taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ asakkharā ceva mudū subhā ca, nīcatiṇā11 apparajā ca bhūmi pāsādikā yattha jahanti sokaṃ. 3131. Anāvakūlā12 veḷuriyūpanīlā cātuddisaṃ13 ambavanaṃ surammaṃ, pakkā ca pesī ca phalā suphullā niccotukā dhārayantī phalāni.

1 oragā - Syā. 2 9 tadāssahaṃ - Ma. pitā ca - PTS. 3 10 anvagañchiṃ - PTS. paṭilābhakosmi - Ma, Syā. 4 11 dasaṅgulī - Syā. nīcattiṇā - Ma; 5 dakkho - Syā. nīcātiṇā - Syā, PTS. 6 12 samonataṃ - Syā. anāvakulā - Ma, PTS; 7 vedisāhi - Syā. anāvakalā - Syā. 8 13 pāturahuṃ - Ma. catuddisaṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 524. Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla

3123. ‘Quả thật, món ăn này mới hợp ý chúng tôi. Và những loài bò sát, đối với chúng tôi đã được ăn trước đây nhiều rồi. Này ông Aḷāra, chúng tôi làm theo lời nói ấy của ông. Này người con trai xứ Videha, ông hãy là bạn của chúng tôi.’

3124. Tất nhiên, bọn chúng đã phóng thích con rắn khỏi sự trói buộc, là sự vướng mắc vào sợi dây đã được xuyên qua lỗ mũi của con rắn. Và được tự do khỏi sự trói buộc, con rắn chúa ấy đã mau chóng trườn đi, với mặt hướng về phía đông.

3125. Sau khi đã mau chóng trườn đi, với mặt hướng về phía đông, con rắn đã ngước nhìn tôi với hai mắt đẫm lệ. Khi ấy, tôi đã đi theo phía sau của con rắn, sau khi đã đưa lên mười ngón tay được chắp lại, (nói rằng):

3126. ‘Ngươi hãy mau mau đi đi.
Chớ để các kẻ thù bắt lại ngươi lần nữa.
Bởi vì, việc gặp lại những kẻ tàn bạo lần nữa thì khổ lắm.
Ngươi hãy đi khuất tầm nhìn của những gã trai làng.’
3127. Con rắn đã đi đến một hồ nước trong veo, có màu nước xanh, đáng yêu, có bến tắm xinh, được trải dài với những cây mận và những cây lau sậy. Với nỗi sợ hãi đã qua đi, con rắn đã hớn hở trườn vào hồ nước.

3128. Sau khi trườn vào hồ nước không bao lâu, tâu vị chúa của loài người, con rắn ấy đã hiện ra trước mặt tôi với dáng vóc thiên thần. Con rắn đã phục vụ cho tôi, tựa như đứa con trai phục vụ người cha, trong lúc thốt ra lời nói thấm vào trái tim, thoải mái lỗ tai.

3129. ‘Này Aḷāra, ông là người mẹ, là người cha của ta, là máu thịt, là người đã ban cho mạng sống, là người cộng sự của ta. Và ta đã đạt lại thần lực của mình. Này Aḷāra, ông hãy xem các chỗ trú ngụ của ta, có vô số thức ăn, có nhiều cơm nước, tựa như cung điện Masakkasāra của Thiên Chủ Vāsava.

3130. Nơi ấy có hình thức được cấu trúc với nhiều phần đất. Các phần đất ấy không có sỏi, êm ái, và xinh đẹp, có các loài cỏ thấp, và mặt đất không có bụi, tạo ra sự dễ chịu; là nơi mọi người buông bỏ sầu muộn.

3131. Không bị lồi lõm, (có hồ nước) gần như màu xanh ngọc bích, ở bốn hướng có rừng xoài vô cùng đáng yêu, với những chùm trái chín có trái vô cùng xum xuê, quanh năm thường xuyên trĩu nặng những trái cây.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 524. Saṅkhapālajātakaṃ

3132. Tesaṃ vanānaṃ naradeva majjhe nivesanaṃ bhassarasannikāsaṃ, rajataggaḷaṃ soṇṇa 1mayaṃ uḷāraṃ pabhāsati 2 vijjurivantalikkhe. 3133. Maṇimayā sovaṇṇamayā 3 uḷārā anekacittā satataṃ sunimmitā, paripūrā 4 kaññāhi alaṅkatāhi sovaṇṇa 5kāyūradharāhi rāja. 3134. So saṅkhapālo taramānarūpo pāsādamāruyha anomavaṇṇo, sahassathambhaṃ atulānubhāvaṃ yatthassa bhariyā mahesī ahosi. 3135. Ekā ca nārī taramānarūpā ādāya veḷuriyamayaṃ mahagghaṃ, subhaṃ maṇiṃ jātimantūpapannaṃ acoditā āsanamabbhihāsi. 3136. Tato maṃ urago hatthe 6

gahetvā nisīdayī pamukhamāsanasmiṃ,7 idamāsanaṃ atra bhavaṃ nisīdatu bhavañhi me aññatāro garūnaṃ. 3137. Aññā ca nārī taramānarūpā ādāya vāriṃ upasaṅkamitvā, pādāni pakkhālayi me janinda bhariyāva8 bhattu patino piyassa. 3138. Aparā ca nārī taramānarūpā paggayha sovaṇṇamayāya9 pātiyā, anekasūpaṃ vividhaṃ viyañjanaṃ upanāmayī bhatta manuññarūpaṃ. 3139. Turiyehi maṃ bhārata bhuttabhattaṃ10 upaṭṭhahuṃ bhattu mano viditvā, tatuttariṃ maṃ nipatī mahantaṃ dibbehi kāmehi anappakehi. 3140. Bhariyā mametā tisatā aḷāra sabbattamajjhā11 padumuttarābhā, āḷāra etāsu12 te kāmakāro13 dadāmi te tā paricārayassu.

1 7 sovaṇṇa - Ma, Syā, PTS. pāmukhaāsanasmiṃ - Ma; pāmukhāasanasmiṃ - Syā. 2 8 obhāsatī - Ma, PTS; bhariyā ca - PTS. 9 obhāsati - Syā. sovaṇṇamayā - PTS. 3 10 soṇṇamayā - Ma. bhuttavantaṃ - Ma, Syā, PTS. 4 11 paripūra - PTS. sabb' atthamajjhā - PTS. 5 12 suvaṇṇa - Ma, Syā, PTS. etāssu - Ma; etā su - PTS. 6 13 hatthe urago - Syā. kāmakārā - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 524. Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla

3132. 'Tâu vị chúa của con người, ở giữa các khu rừng ấy là nơi trú ngụ có vẻ ngoài rực rỡ, cao quý làm bằng vàng, có chốt cửa bằng bạc, phát sáng tựa như tia chớp ở không trung.

3133. Tâu bệ hạ, (các gian phòng) được làm bằng ngọc ma-ni, được làm bằng vàng, cao quý, có nhiều tranh vẽ thường xuyên khéo được hóa hiện ra, được đông đúc với các thiếu nữ đã được trang điểm, có mang các vòng vàng ở cánh tay.

3134. Vị Saṅkhapāla ấy, có sắc đẹp hoàn hảo, đã vội vã bước lên tòa lâu đài có sự uy nghi không thể sánh bằng với một ngàn cột trụ, nơi ấy hoàng hậu, người vợ của vị ấy, cư ngụ.

3135. Và một nữ nhân, không được sai bảo, đã vội vã cầm lấy và mang lại chiếc ghế xinh đẹp, làm bằng ngọc bích, vô cùng giá trị, được gắn viên ngọc ma-ni nguyên chất.

3136. Kế đó, vị Long Vương đã cầm lấy tôi ở bàn tay và đã mời tôi ngồi vào chiếc ghế cao nhất (nói rằng): 'Thưa ngài, hãy ngồi ở chiếc ghế này tại đây, bởi vì ngài là một trong những vị quan trọng đối với ta.'

3137. Và một nữ nhân khác đã vội vã lấy nước mang đến gần và đã rửa sạch hai bàn chân của tôi, tâu vị chúa của loài người, tựa như người vợ rửa chân cho người chồng, người chủ nhân yêu quý.

3138. Và một nữ nhân khác nữa đã vội vã trình lên chiếc đĩa làm bằng vàng, và đã dâng bữa ăn có hình thức hấp dẫn, với nhiều xúp, với nhiều loại thức ăn phụ.

3139. Tâu vị cai quản đất nước, khi tôi đã ăn xong bữa ăn, biết được tâm ý của chồng, các nàng đã phục vụ tôi bằng các loại nhạc cụ. Chúa rồng đã cung phụng tôi còn lớn lao hơn thế nữa bằng các dục của cõi Trời không phải là ít, (nói rằng):

3140. ‘Thưa ngài Aḷāra, ba trăm nàng này là những người vợ của ta, tất cả đều có lưng ong, có sự rạng rỡ vượt trội hoa sen. Thưa Aḷāra, các nàng sẽ phục vụ dục lạc cho ngài. Ta ban tặng các nàng đến ngài. Ngài hãy để cho các nàng ấy hầu hạ.’

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 524. Saṅkhapālajātakaṃ

3141. Saṃvaccharaṃ dibbarasānubhutvā tadassahaṃ 1 uttariṃ paccabhāsiṃ, 2 nāgassidaṃ kinti kathañca laddhaṃ kathajjhagamāsi vimānaseṭṭhaṃ. 3142. Adhicca laddhaṃ pariṇāmajante sayaṃ kataṃ udāhu devehi dinnaṃ, pucchāmi taṃ 3 nāgarājetamatthaṃ kathajjhagamāsi vimānaseṭṭhaṃ. 3143. Nādhicca laddhaṃ na pariṇāmajaṃ me na sayaṃ kataṃ napi 4 devehi dinnaṃ, sakehi kammehi apāpakehi puññehi me laddhamidaṃ vimānaṃ. 3144. Kinte vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko, akkhāhi me nāgarājetamatthaṃ kathannu te laddhamidaṃ vimānaṃ. 3145. Rājā ahosiṃ magadhānamissaro duyyodhano nāma mahānubhāvo, so ittaraṃ jīvitaṃ saṃviditvā asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ. 3146. Annañca pānañca pasannacitto sakkacca dānaṃ vipulaṃ adāsiṃ, 5 opānabhūtaṃ me gharaṃ tadāsi santappitā samaṇabrāhmaṇā ca. 3147. Mālañca gandhañca vilepanañca padīpiyaṃ 6 yānamupassayañca, acchādanaṃ sayanam7athannapānaṃ sakkacca dānāni adamha tattha.8 3148. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko, teneva me laddhamidaṃ vimānaṃ pahūtabhakkhaṃ bahuannapānaṃ, naccehi gītehi cupetarūpaṃ9 ciraṭṭhitikaṃ na ca sassatāyaṃ. 3149. Appānubhāvā taṃ mahānubhāvaṃ tejassinaṃ hanti atejavanto, kimeva dāṭhāvudha kiṃ paṭicca hatthatthamāgañchi10 vaṇibbakānaṃ.11

1 tadāssuhaṃ - Ma, Syā. 2 7 uttarimajjhabhāsiṃ - Ma; seyyam - Ma, Syā. 8 uttari paccabhāsiṃ - Syā. Ayaṃ gāthā PTS potthake natthi. 3 9 te - PTS. upetarūpaṃ - PTS. 4 10 nāpi - Ma, Syā. hatthattamāgacchi - Ma; 5 adāsi - PTS. hatthatthamāgacchi - Syā. 6 11 padīpayaṃ - Syā. vanibbakānaṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 524. Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla

3141. Sau khi hưởng thụ hương vị (ngũ dục) ở cõi Trời một năm, khi ấy, tôi đã hỏi vị này nhiều hơn nữa (rằng): ‘Việc này của Long Vương là như thế nào? Và đã đạt được như thế nào? Làm thế nào ngài đã có được cung điện tuyệt vời?

3142. Cung điện đã đạt được do ngẫu nhiên, đã được sanh lên dành riêng cho ngài, đã được tự thân làm ra, hay là đã được chư Thiên ban tặng? Thưa Long Vương, tôi hỏi ngài về sự việc này. Làm thế nào ngài đã có được cung điện tuyệt vời?’

3143. ‘Nó không phải đã đạt được do ngẫu nhiên, không phải đã được sanh lên dành riêng cho ta, không phải đã được tự thân tạo ra, cũng không phải đã được chư Thiên ban tặng. Ta đã đạt được cung điện này nhờ vào các việc phước thiện, nhờ vào các hành động không xấu xa của bản thân.’

3144. ‘Sự hành trì của ngài là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của ngài là gì? Quả thành tựu này là của việc nào đã khéo được thực hành? Thưa Long Vương, tôi hỏi ngài về sự việc này. Làm thế nào ngài đã có được cung điện tuyệt vời này?’

3145. ‘Ta đã là vị vua, vị chúa tể của xứ Magadha, tên là Duyyodhana có đại oai lực. Ta đây đã biết được mạng sống là ngắn ngủi, không thường còn, có tính chất biến hoại.

3146. Có tâm tịnh tín, ta đã bố thí rộng rãi vật thí, cơm ăn, và nước uống một cách trân trọng. Khi ấy, ngôi nhà của ta đã có hình thức như là cái giếng nước, và các vị Sa-môn, Bà-la-môn đã được toại ý.

3147. Tại nơi ấy, chúng tôi đã ban phát các vật thí một cách trân trọng, như là tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa, đèn đuốc, xe thuyền, và chỗ trú ngụ, vải vóc che thân, giường nằm, rồi cơm nước.

3148. Việc ấy đã là sự hành trì của ta. Việc ấy còn là Phạm hạnh của ta. Quả thành tựu này là của việc đã khéo được thực hành ấy. Chính nhờ vào việc ấy, ta đã có được cung điện tuyệt vời này, có vô số thức ăn, có nhiều cơm nước, và có hình thức được cung ứng với các điệu vũ lời ca; việc này được tồn tại lâu dài, nhưng không vĩnh viễn.’

3149. ‘Tại vì sao mà những kẻ không có uy quyền, có năng lực ít ỏi lại có thể hành hạ ngài là người có uy quyền, có đại oai lực? Thưa vị có răng nanh là vũ khí, liên quan đến điều gì mà ngài đã phải chịu nằm yên ở trong tay của những kẻ cùng khổ?

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 524. Saṅkhapālajātakaṃ

3150. Bhayannu te anvagataṃ mahantaṃ tejonu te nānvagaṃ dantamūlaṃ, kimeva dāṭhāvudha kiṃ paṭicca kilesamāpajji vaṇibbakānaṃ.

3151. Na me bhayaṃ anvagataṃ mahantaṃ tejo na sakkā mama tehi hantuṃ, 1 satañca dhammāni sukittitāni samuddavelāva duraccayāni.

3152. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ c’ aḷāra 2 uposathaṃ niccamupāvasāmi, athāgamuṃ soḷasa bhojaputtā rajjuṃ gahetvāna daḷhañca pāsaṃ.

3153. Bhetvāna nāsaṃ atikassa rajjuṃ nayiṃsu maṃ samparigayha 3 luddā, etādisaṃ dukkhamahaṃ titikkhaṃ 4 uposathaṃ appaṭikopayanto.

3154. Ekāyane taṃ pathe addasaṃsu5 balena vaṇṇena c’ upetarūpaṃ,6 siriyā ca7 paññāya ca bhāvitosi kimatthiyaṃ8 nāga tapo karosi.

3155. Na puttahetu na dhanassa hetu na āyuno cāpi aḷāra hetu, manusassayoniṃ abhipatthayāno tasmā parakkamma tapo karomi.

3156. Tvaṃ lohitakkho vihatantaraṃso alaṅkato kappitakesamassu, surosito lohitacandanena gandhabbarājāva disā pabhāsasi.

3157. Deviddhipattosi mahānubhāvo sabbehi kāmehi samaṅgibhūto, pucchāmi taṃ nāgarājetamatthaṃ seyyo ito kena manussaloko.

1 5 tebhihantuṃ - Syā. addasāsiṃ - PTS. 2 6 aḷāra - Ma, Syā. upetarūpaṃ - Ma, PTS. 3 7 sampaṭiggayha - PTS. siriyā - Ma, Syā. 4 8 titikkhiṃ - Ma. kiṃ patthayaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 524. Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla

3150. Phải chăng uy lực của ngài đã đi theo nỗi sợ hãi lớn lao? Tại vì sao mà uy lực của ngài không đi vào gốc rễ của chiếc răng? Thưa vị có răng nanh là vũ khí, liên quan đến điều gì mà ngài đã phải chịu sự quấy nhiễu của những kẻ cùng khổ?'

3151. 'Uy lực của ta đã không đi theo nỗi sợ hãi lớn lao. Uy lực của ta không thể bị hủy hoại bởi bọn chúng. Các lời giáo huấn của các bậc thiện nhân đã khéo được thuyết giảng là không thể vi phạm, tựa như bờ biển là không thể vượt qua.

3152. Này Aḷāra, vào ngày mười bốn và ngày mười lăm, ta thường xuyên thực hành ngày trai giới. Khi ấy, mười sáu gã trai làng đã đi đến mang theo dây thừng và lưới bẫy chắc chắn.

3153. Sau khi đâm thủng lỗ mũi và xuyên sợi dây qua, những kẻ tàn bạo đã nắm lấy ta và lôi ta đi. Ta đã chịu đựng sự khổ đau như thế ấy, trong khi không làm hư hoại ngày trai giới.'

3154. 'Bọn trai làng đã nhìn thấy ngài trên đường đi, ở lối đi bộ với vóc dáng đầy đủ sức mạnh và sắc đẹp. Ngài đã được thành tựu về quyền uy và trí tuệ, thưa Long Vương, vì mục đích gì mà ngài thực hành khổ hạnh?'

3155. 'Không vì nguyên nhân con trai, không vì nguyên nhân tài sản, và cũng không vì nguyên nhân tuổi thọ, này Aḷāra, trong khi ước nguyện về bản thể loài người, sau khi nỗ lực vì điều ấy, ta đã thực hành hạnh khắc khổ.' 1

3156. 'Với mắt đỏ ngầu, với bờ vai rộng, đã được trang điểm, có râu tóc đã được chăm sóc, khéo được thoa trầm hương đỏ, ngài tỏa sáng các phương tựa như vị vua của các Càn-thát-bà.

3157. Ngài đã đạt được thần thông của chư Thiên, có đại oai lực, được phú cho tất cả các dục. Thưa Long Vương, tôi hỏi ngài ý nghĩa này, thế giới loài người tốt hơn nơi này bởi điều gì?'

1 Các câu kệ 3155 - 3158 tương tự như các câu kệ 2495 - 2498 ở các trang 62 và 64.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 524. Saṅkhapālajātakaṃ

3158. Āḷāra 1 nāññatra manussalokā suddhi vā 2 saṃvijjati saññamo 3 vā, ahañca laddhāna manussayoniṃ kāhāmi jātimaraṇassa antaṃ.

3159. Saṃvaccharo me usito 4 tavantike annena pānena upaṭṭhitosmi, āmantayitvāna paḷemi 5 nāga cirappavutthosmi 6 ahaṃ janinda.

3160. Puttā ca dārā c' anujīvino ca 7 niccānusiṭṭhā upatiṭṭhate taṃ, kaccinnu te nābhisaṃsittha 8 koci piyañhi me dassanaṃ tuyhaḷāra. 9

3161. Yathāpi mātū ca pitū agāre10 putto piyo paṭivihito vaseyya,11 tatopi mayhaṃ idha meva seyyo cittaṃ hi te nāga mayī pasannaṃ.

3162. Maṇī mamaṃ vijjati lohitaṅko12 dhanāharo maṇiratanaṃ uḷāraṃ, ādāya taṃ13 gaccha sakaṃ niketaṃ laddhā dhanaṃ taṃ maṇimossajassu.14

3163. Diṭṭhā mayā mānusikāpi kāmā asassatā vipariṇāmadhammā, ādīnavaṃ kāmaguṇesu disvā saddhāyahaṃ pabbajitomhi rāja.

3164. Dumapphalāneva15 patanti māṇavā daharā ca vuddhā16 ca sarīrabhedā, etampi disvā pabbajitomhi rāja. apaṇṇakaṃ samaññameva seyyo.

3165. Addhā have sevitabbā sapaññā bahussutā ye bahuṭhānacintino, nāgañca sutvāna tavañcaḷāra17 kāhāmi puññāni anappakāni.

1 10 aḷāra - Ma, Syā, PTS. yathāpi mātu ca pitu agāre - Syā; 2 suddhī va - Ma, Syā; suddhī ca - PTS. yathā ca mātā ca pitā c’ agāre - PTS. 3 11 saṃyamo - Ma, Syā. va seyyo - PTS. 4 12 vasato - Ma, Syā; vusito - PTS. lohitaṅgo - Syā. 5 13 palemi - Ma, Syā, PTS. tvaṃ - Ma, Syā. 6 14 cirappavuṭṭhosmi - Ma, Syā. maṇim ussajassu - PTS. 7 15 dārā anujīvino ca - Ma, Syā. dumapphalānīva - Ma. 8 16 taṃ nābhisapittha - Ma. vuḍḍhā - Syā. 9 17 tuyhaṃ aḷāra - Ma; tuyha aḷāra - Syā. tuvañcaḷāra - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 524. Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla

3158. ‘Này Aḷāra, ngoại trừ thế giới loài người, không nơi nào khác được tìm thấy sự trong sạch và sự tự kiềm chế. Và ta sau khi đạt được bản thể loài người, sẽ thực hiện việc chấm dứt sanh tử.’

3159. ‘Một năm qua tôi được sống bên cạnh ngài, tôi được phục vụ cơm ăn nước uống. Thưa Long Vương, sau khi thông báo thì tôi ra đi. Tâu vị chúa của loài người, tôi sống xa nhà đã lâu.’

3160. ‘Vợ, các con, và những người sống phụ thuộc thường xuyên được giáo huấn, có thể phục vụ ông. Phải chăng không người nào đã mắng nhiếc ông? Bởi vì, này Aḷāra, việc nhìn thấy ông là điều yêu thích của ta.’

3161. ‘Cũng giống như người mẹ và người cha ở gia đình, người con trai sống, được yêu thương, được chăm sóc; tuy nhiên, đối với tôi, chính nơi này là tốt hơn nơi ấy, bởi vì, thưa Long Vương, tâm của ngài được tịnh tín ở nơi tôi.’

3162. ‘Viên ngọc ma-ni của ta được biết là viên hồng ngọc, bảo vật ma-ni cao quý là vật mang lại tài sản. Ông hãy cầm lấy nó và đi về chỗ ở của mình. Sau khi đạt được tài sản, ông hãy trả lại viên ngọc ma-ni ấy.’

3163. Tôi nhìn thấy các dục thuộc về nhân loại là không thường còn, có tính chất biến hoại. Sau khi nhìn thấy điều bất lợi ở các loại dục, vì đức tin tôi đã xuất gia, tâu bệ hạ.

3164. Tựa như các trái ở trên cây rụng xuống, loài người, ở tuổi non trẻ và già cả, khi có sự tan rã thân xác đều ngã xuống. Tâu bệ hạ, sau khi nhìn thấy điều ấy, tôi đã xuất gia. Chỉ có đời sống Sa-môn không có lỗi lầm là tốt hơn.”

3165. “Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực. Này Aḷāra, sau khi lắng nghe vị Long Vương và ngài, trẫm sẽ làm các việc phước thiện không phải là ít.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 525. Cullasutasomajātakaṃ

3166. Addhā have sevitabbā sapaññā bahussutā ye bahuṭhānacintino, nāgañca sutvāna mamañca rāja karohi puññāhi puññāni anappakānī ”ti. Saṅkhapālajātakaṃ.

5. CULLASUTASOMAJĀTAKAṂ 1

3167. Āmantayāmi nigamaṃ mittāmacce pārisajje ca, 2 sirasmiṃ palitaṃ jātaṃ pabbajjaṃ dāni rocahaṃ.

3168. Abhuṃ me kathannu bhaṇasi sallaṃ me deva urasi kappesi, 3 sattasatā te bhariyā kathannu te tā bhavissanti.

3169. Paññāyihinti etā daharā aññampi tā gamissanti, saggañca patthayāno tenāhaṃ 4 pabbajissāmi.

3170. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma yassa te homahaṃ mātā, yaṃ me vilapantiyā anapekkho pabbajasi deva.

3171. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma yannaṃ5 ahaṃ vijāyissaṃ, yaṃ me vilapattiyā anapekkho pabbajasi deva.

3172. Ko nāmeso dhammo sutasoma kā ca nāma pabbajjā, yaṃ no amhe jiṇṇe6 anapekkho pabbajasi deva.

3173. Puttāpi tuyhaṃ bahavo daharā appattayobbanā, mañjū te7 taṃ apassantā maññe dukkhaṃ nigacchanti.

1 cūḷasutasomajātakaṃ - Ma. 2 5 parissaje - Ma; parīsaje - PTS. yaṃ taṃ - Ma, Syā, PTS. 3 6 kampesi - PTS. yaṃ no amhe jiṇṇe pahāya - Syā. 4 7 tena ahaṃ - Ma; tena-m-ahaṃ - PTS. tepi - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 525. Tiểu Bổn Sanh Sutasoma

3166. “Quả thật, đúng vậy, nên phụng sự các bậc có trí tuệ, các bậc đa văn, các vị có những suy nghĩ thiết thực. Tâu bệ hạ, sau khi lắng nghe vị Long Vương và tôi, bệ hạ hãy làm các việc phước thiện không phải là ít.” Bổn Sanh Long Vương Saṅkhapāla. [524]

5. TIỂU BỔN SANH SUTASOMA

(Lời tuyên bố của đức vua Sutasoma) 3167. “Trẫm thông báo cho cư dân ở phố thị, các thân hữu và các quan đại thần trong cuộc họp, ở trên đầu (của trẫm) có sợi tóc bạc đã xuất hiện, giờ đây trẫm đã vui thích sự xuất gia.”

(Lời can gián của vị quan) 3168. “Tại sao bệ hạ lại nói với thần về điều thua thiệt? Tâu bệ hạ, bệ hạ đã cắm mũi tên vào ngực của thần. Bệ hạ có bảy trăm người vợ, các nàng ấy của bệ hạ sẽ như thế nào?”

3169. “Các nàng ấy sẽ biết (việc của họ), còn trẻ, các nàng sẽ đi theo người khác. Là người đang ước nguyện cõi Trời, vì thế, trẫm sẽ xuất gia.”

(Lời mẫu hậu) 3170. “Điều đạt được xấu xa đã có cho ta! Này Sutasoma, khi ta là mẹ của ngài đây, là việc trong khi mẹ đang than khóc mà con xuất gia, chẳng đoái hoài,

thưa bệ hạ.

3171. Điều đạt được xấu xa đã có cho ta! Này Sutasoma, là việc ta đã hạ sinh ra ngài đây, là việc trong khi mẹ đang than khóc mà con xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.”

(Lời phụ hoàng) 3172. “Cái gì gọi là đạo lý ấy? Này Sutasoma, và cái gì gọi là việc xuất gia? Là việc mẹ cha đây thì già cả, mà con xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3173. Con còn có nhiều người con trai, còn trẻ, chưa đến tuổi thành niên. Chúng là đáng yêu, trong lúc không nhìn thấy con, cha nghĩ rằng, chúng rơi vào cảnh khổ đau.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 525. Cullasutasomajātakaṃ

3174. Puttehi ca me etehi daharehi appattayobbanehi, mañjūhi sabbehipi tumhehi cirampi ṭhatvā vinābhāvo. 1

3175. Chinnaṃ nu tuyhaṃ hadayaṃ ādu 2 karuṇā ca natthi amhesu, yaṃ no vikkandantiyo 3 anapekkho pabbajasi deva.

3176. Na ca mayhaṃ chinnaṃ hadayaṃ atthi karuṇāpi mayhaṃ tumhesu, saggañca patthayāno 4 tenāhaṃ pabbajissāmi.

3177. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma yassa te ahaṃ bhariyā, yaṃ me vilapantiyā anapekkho pabbajasi deva.

3178. Dulladdhaṃ me āsi sutasoma yassa te ahaṃ bhariyā, yaṃ me kucchipaṭisandhiṃ5 anapekkho pabbajasi deva.

3179. Paripakko me gabbho kucchigato yāva naṃ vijāyāmi, māhaṃ eko vidhavā pacchā dukkhāni addakkhiṃ.

3180. Paripakko te gabbho kucchigato iṅgha tvaṃ6 vijāyassu, puttaṃ anomavaṇṇaṃ taṃ hitvā pabbajissāmi.

3181. Mā tvaṃ cande rudi mā soci vanatimiramattakkhi, āroha varapāsādaṃ7 anapekkho ahaṃ gamissāmi.

3182. Ko taṃ amma kopesi kiṃ rodasi pekkhasi ca maṃ bāḷhaṃ, kaṃ avajjhaṃ ghātemi8 ñātīnaṃ udikkhamānānaṃ.

1 5 vināsabhāvo - Ma. maṃ kucchimatiṃ santiṃ - PTS. 2 6 adu te - Ma; ādū - Syā. iṅgha naṃ - PTS. 3 7 vikandantiyo - Ma, Syā; pi kandantiyo - PTS. āroha ca pāsādaṃ - PTS. 4 8 patthayamāno - Syā. ghātemi kaṃ avajjhaṃ - PTS.`

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 525. Tiểu Bổn Sanh Sutasoma

3174. “Và với những người con này của trẫm, còn trẻ, chưa đến tuổi thành niên, đáng yêu, thậm chí với tất cả, với cha mẹ, sau khi sống chung đã lâu thì có sự chia lìa.”

(Lời các cung phi) 3175. “Trái tim chàng có bị vỡ tan? Hay là lòng thương xót của chàng không có cho chúng thiếp? Là việc chúng thiếp đang khóc thét, mà chàng xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.”

3176. “Trái tim của trẫm bị vỡ tan. Lòng thương xót của trẫm cũng có cho các nàng. Là người đang ước nguyện cõi Trời, vì thế, trẫm sẽ xuất gia.”

(Lời hoàng hậu) 3177. “Điều đạt được xấu xa đã có cho thiếp! Này Sutasoma, khi thiếp là vợ của ngài đây, là việc trong khi thiếp đang than khóc mà chàng xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3178. Điều đạt được xấu xa đã có cho thiếp! Này Sutasoma, khi thiếp là vợ của ngài đây, là việc bụng mang dạ chửa của thiếp, mà chàng xuất gia, chẳng đoái hoài, thưa bệ hạ.

3179. Bào thai, thai nhi của thiếp đã đủ ngày. Cho đến lúc thiếp hạ sanh ra hài nhi ấy, chớ để thiếp một mình, góa phụ, thiếp đã nhìn thấy các nỗi khổ sở sau này.”

3180. “Bào thai, thai nhi của nàng đã đủ ngày. Nào, nàng hãy sanh ra đứa con trai có sắc đẹp hoàn hảo. Sau khi lìa bỏ nó, trẫm sẽ xuất gia.

3181. Này hoàng hậu Candā, nàng chớ khóc lóc. Hỡi nàng có cặp mắt đen tuyền (như bông hoa kaṇṇika) của núi rừng, nàng hãy bước lên tòa lâu đài cao quý. Trẫm sẽ ra đi, chẳng đoái hoài.”

(Lời hoàng tử cả) 3182. “Thưa mẹ, người nào đã làm cho mẹ giận? Vì sao mẹ khóc lóc và nhìn con chăm chăm? Trong số các thân quyến đang xem xét, con sẽ giết chết kẻ nào, dầu kẻ ấy không thể bị giết?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 525. Cullasutasomajātakaṃ

3183. Na hi so sakkā hantuṃ vijitāvī 1 yo maṃ tāta kopesi, pitā te maṃ tāta avaca anapekkho ahaṃ gamissāmi. 3184. Yāhaṃ 2 pubbe niyyāmi 3 uyyānaṃ kuñjare 4 ca yodhemi, sutasome pabbajite kathannudāni karissāmi. 3185. Mātu ca 5 me rudantyā 6 jeṭṭhassa ca bhātuno akāmassa, hatthepi te gahessaṃ 7 na hi gacchasi 8 no akāmānaṃ. 3186. Uṭṭhehi tvaṃ dhāti imaṃ kumāraṃ ramehi aññattha, mā me paripanthamakā 9 saggaṃ mama patthayānassa. 3187. Yannūnimaṃ dadeyyaṃ 10 pabhaṅkaraṃ ko nu me iminā attho, 11 sutasome pabbajite kinnu me taṃ12 karissāmi. 3188. Koso ca tuyhaṃ vipulo koṭṭhāgārañca tuyhaṃ paripūraṃ, paṭhavī13 ca tuyhaṃ vijitā ramassu mā pabbajassu14 deva. 3189. Koso ca15 tuyhaṃ vipulo koṭṭhāgārañca mayhaṃ paripūraṃ, paṭhavī ca mayhaṃ vijitā taṃ16 hitvā pabbajissāmi. 3190. Mayhampi dhanaṃ pahūtaṃ saṅkhyātuṃ17 nopi deva sakkomi, taṃ deva te dadāmi sabbampi18 ramassu mā pabbaja19 deva.

1 jīvitāvī - PTS. 2 12 yohaṃ - Ma, Syā, PTS. menaṃ - Ma, Syā; 3 pubbe rathena yāmi - Syā. me naṃ - PTS. 4 13 mattakuñjare - Ma, Syā, PTS. pathavī - Syā. 5 14 mātucca - Ma, PTS. pabbaji - Ma, Syā; 6 rudatyā - PTS. pabbaja - PTS. 7 15 gahissaṃ - Syā. koso - PTS. 8 16 gañchisi - PTS. naṃ - PTS. 9 17 paripanthamakāsi - Ma, Syā. saṅkhātuṃ - Ma, Syā, PTS. 10 18 jaheyyaṃ - PTS. taṃ te dadāmi sabbampi - Ma, Syā; 11 ko nu me iminātttho - Ma; tan te dadāmi sabbaṃ - PTS. 19 ko nu me n’ attho - PTS. pabbaji - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 525. Tiểu Bổn Sanh Sutasoma

3183. “Bởi vì vị ấy không thể giết chết được, này con yêu, vị vua chiến thắng đã làm mẹ giận. Này con yêu, cha của con đã nói với mẹ rằng: ‘Trẫm sẽ ra đi, chẳng đoái hoài.’”

3184. “Trước đây, con đã được (vua cha) đưa đến vườn hoa và chiến đấu với các con voi. Khi (vua cha) Sutasoma đã xuất gia, vậy giờ đây, con sẽ làm thế nào?”

(Lời hoàng tử nhỏ) 3185. “Trong khi mẹ của con khóc lóc, và anh của con không muốn, con cũng có thể nắm cha ở cánh tay, cha không sao đi được khi chúng con không muốn.”

3186. “Này nhũ mẫu, bà hãy đứng lên. Hãy cho đứa trẻ trai này vui đùa ở nơi khác. Chớ để nó tạo ra sự chướng ngại cho trẫm, trong khi trẫm đang ước nguyện cõi Trời.”

(Lời bà nhũ mẫu)
3187. “Có lẽ tôi nên cho đi cái vật chiếu sáng này.
Lợi ích gì cho tôi với vật này?
Khi (đức vua) Sutasoma đã xuất gia, không lẽ tôi sẽ sử dụng vật ấy cho tôi?”
(Lời vị đại tướng) 3188. “Kho tàng của bệ hạ là bao la, kho chứa đồ của bệ hạ đầy ắp, trái đất đã được chiến thắng là thuộc về bệ hạ; tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy vui sướng, chớ xuất gia.”

3189. “Kho tàng của trẫm là bao la, kho chứa đồ của trẫm đầy ắp, trái đất đã được chiến thắng là thuộc về trẫm; sau khi lìa bỏ nó, trẫm sẽ xuất gia.”

(Lời vị phú gia Kulavaḍḍhana) 3190. “Tài sản của thần cũng dồi dào, tâu bệ hạ, thần cũng không thể tính đếm. Tâu bệ hạ, thần hiến dâng mọi thứ của thần đến bệ hạ; tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy vui sướng, chớ xuất gia.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 525. Cullasutasomajātakaṃ

3191. Jānāmi te 1 dhanaṃ pahūtaṃ kulavaḍḍhana 2 pūjito tayā c’ asmi, saggañca patthayāno tenāhaṃ pabbajissāmi. 3192. Ukkaṇṭhitosmi bāḷhaṃ arati maṃ somadatta āvisati, bahukā hi 3 antarāyā ajjevāhaṃ 4 pabbajissāmi. 3193. Idampi 5 tuyhaṃ rucitaṃ sutasoma ajjevadāni tvaṃ pabbaja, ahampi pabbajissāmi na ussahe tayā vinā ahaṃ ṭhātuṃ. 3194. Na hi sakkā pabbajituṃ nagare na hi paccati janapade ca, 6 sutasome pabbajite kathannudāni karissāma. 3195. Upanīyatidaṃ 7 mañño parittaṃ udakaṃva caṅgavāramhi, 8 evaṃ suparittake jīvite na ca pamajjituṃ kālo.9 3196. Upanīyatidaṃ mañño parittaṃ udakaṃva caṅgavāramhi, evaṃ suparittake jīvite atha bālā10 pamajjanti. 3197. Te vaḍḍhayanti nirayaṃ tiracchānayoniñca pettivisayañca,11 taṇhābandhanabaddhā12 vaḍḍhenti asurakāyaṃ. 3198. Ūhaññate rajaggaṃ avidūre pupphakamhi13 pāsāde, mañño no kesā chinnā yasassino dhammarājassa. 3199. Ayamassa pāsādo sovaṇṇapupphamālyavītikiṇṇo,14 yahimanuvicarī15 rājā parikiṇṇo itthāgārehi.

1 jānāmi - Ma. 2 9 kulavaddhana - Ma, PTS. na-ppamajjitukālo - PTS. 3 10 bahukāpi me - Ma; bahukāpi - PTS. andhabālā - Ma. 4 11 ajj’ ev’ ahaṃ - PTS. pittivisayañca - Syā. 5 12 idañca - Ma, PTS; idaṃ ca - Syā. taṇhāya bandhanabaddhā - Ma. 6 13 vā - PTS.

pubbakamhi ca - Ma; 7 upaniyyatidaṃ - Syā. pupphakamhi ca - Syā. 8 14 caṅkavāramhi - Ma; suvaṇṇo pupphamalyavītikiṇṇo - PTS, evamuparipi. 15 paṅkavāramhi - Syā. yamhi-m-anuvicari - PTS, evamuparipi.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 525. Tiểu Bổn Sanh Sutasoma

3191. “Trẫm biết rằng tài sản của khanh là dồi dào, và trẫm đã được khanh hiến dâng, này Kulavaḍḍhana. Là người đang ước nguyện cõi Trời, vì thế, trẫm sẽ xuất gia.”

3192. “Trẫm chán ngán lắm rồi, này (hoàng đệ) Somadatta, sự không vui sướng xâm chiếm trẫm, bởi vì có nhiều sự tai hại. Trẫm sẽ xuất gia ngay ngày hôm nay.”

(Lời hoàng đệ Somadatta) 3193. “Tâu (hoàng huynh) Sutasoma, việc này cũng được đệ vui thích, giờ đây, huynh hãy xuất gia ngay ngày hôm nay. Đệ cũng sẽ xuất gia. Không có huynh, đệ không thể nỗ lực để duy trì.

3194. Đúng vậy, (huynh) không thể xuất gia, bởi vì ở thành thị và ở thôn quê không ai cai quản.” “Khi (đức vua) Sutasoma đã xuất gia, thì (người dân) chúng tôi sẽ làm thế nào bây giờ đây?”

(Lời đức vua Sutasoma) 3195. “Trẫm nghĩ rằng mạng sống này được đưa đi, tựa như chút ít nước ở trên tấm màng lọc, tương tự như vậy, khi mạng sống là vô cùng ít ỏi, không có thời gian để xao lãng.

3196. Trẫm nghĩ rằng mạng sống này được đưa đi, tựa như chút ít nước ở tấm màng lọc, tương tự như vậy, khi mạng sống là vô cùng ít ỏi, chỉ những kẻ ngu mới xao lãng.

3197. Những kẻ ấy tăng thêm nhiều ở địa ngục, ở thai bào của súc sanh, và ở cảnh giới ngạ quỷ. Bị trói buộc bởi sự trói buộc của tham ái, chúng tăng thêm nhiều ở tập thể A-tu-la.”

(Lời bàn luận của dân chúng) 3198. “Có đám bụi mù được bốc lên ở không xa tòa lâu đài Pupphaka. Tôi nghĩ rằng tóc của vua công minh có danh tiếng của chúng ta đã được cắt lìa.

3199. Tòa lâu đài này là thuộc về vị ấy, được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 525. Cullasutasomajātakaṃ

3200. Ayamassa pāsādo sovaṇṇapupphamāpāyavītikiṇṇo, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3201. Idamassa kūṭāgāraṃ sovaṇṇapupphamāpāyavītikiṇṇo, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3202. Idamassa kūṭāgāraṃ sovaṇṇapupphamāpāyavītikiṇṇo, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3203. Ayamassa asokavanikā supupphitā sabbakālikā rammā, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3204. Ayamassa asokavanikā supupphitā sabbakālikā rammā, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3205. Idamassa uyyānaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3206. Idamassa uyyānaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3207. Idamassa kaṇikāravanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,

yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3208. Idamassa kaṇikāravanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3209. Idamassa pāṭaḷivanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3210. Idamassa pāṭaḷivanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 525. Tiểu Bổn Sanh Sutasoma

3200. Tòa lâu đài này là thuộc về vị ấy, được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3201. Ngôi nhà mái nhọn này là thuộc về vị ấy, được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3202. Ngôi nhà mái nhọn này là thuộc về vị ấy, được che phủ bởi các bông hoa bằng vàng và các tràng hoa. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3203. Vùng đất rừng không sầu muộn này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3204. Vùng đất rừng không sầu muộn này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3205. Vườn thượng uyển này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3206. Vườn thượng uyển này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3207. Khu rừng cây kaṇikāra này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3208. Khu rừng cây kaṇikāra này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3209. Khu rừng cây hoa kèn này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3210. Khu rừng cây hoa kèn này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 525. Cullasutasomajātakaṃ

3211. Idamassa ambavanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3212. Idamassa ambavanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3213. Ayamassa pokkharaṇī sañchannā aṇḍajehi vītikiṇṇā, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo itthāgārehi. 3214. Ayamassa pokkharaṇī sañchannā aṇḍajehi vītikiṇṇā, yahimanuvicarī rājā parikiṇṇo ñātisaṅghena. 3215. Rājā kho 1 pabbajito sutasomo rajjaṃ imaṃ pahatvāna, 2 kāsāyavatthavasano nāgova ekakova 3 carati. 3216. Māssu pubbe ratikīḷitāni hasitāni anussarittha, 4 mā vo kāmā haniṃsu rammaṃ hi 5 sudassanaṃ nāma nagaraṃ. 6 3217. Mettaṃ cittañca7 bhāvetha appamāṇaṃ divā ca ratto ca, atha gañchittha8 devapuraṃ9 āvāsaṃ puññakamminan ”ti.10 Cullasutasomajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Suvapaṇḍitajambukakuṇḍalino sarabhaṅgamalambusajātakañca, pavaruttamasaṅkhasirivhayako sutasoma arindama rājavaro ”ti.

Cattāḷīsanipāto niṭṭhito.

--ooOoo-- 1 7 rājā vo kho - Ma. mettacittañca - Ma, Syā; 2 pahantvāna - Syā. mettañca cittañca - PTS. 3 8 ekako - Ma, Syā, PTS. agacchittha - Ma. 4 9 anussarittho - PTS. devapura - Ma; 5 surammañhi - Syā. devaṃ puraṃ - PTS. 6 10 sudassanaṃ nagaraṃ - Ma, Syā, PTS. puññakammānanti - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 525. Tiểu Bổn Sanh Sutasoma

3211. Khu rừng xoài này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3212. Khu rừng xoài này là thuộc về vị ấy, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm, đáng yêu. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3213. Hồ sen này là thuộc về vị ấy, được che phủ (bởi các giống cây), được lai vãng bởi các loài chim. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi các cung tần. 3214. Hồ sen này là thuộc về vị ấy, được che phủ (bởi các giống cây), được lai vãng bởi các loài chim. Nơi đây, đức vua đã thường lui tới, được vây quanh bởi thân bằng quyến thuộc. 3215. Quả thật, đức vua đã xuất gia. Sutasoma đã dứt bỏ vương quốc này, có y phục bằng vải màu ca-sa, tựa như con voi sống chỉ đơn độc một mình.” (Lời tuyên bố của đức Bồ Tát, tức là vua Sutasoma trước khi xuất gia) 3216. “Thật vậy, quý vị chớ hồi tưởng về các lạc thú và các sự đùa giỡn, về những nụ cười trước đây. Chớ để các dục giết chết quý vị, bởi vì thành phố tên Sudassana là đáng yêu. 3217. Và quý vị hãy tu tập tâm từ ái, vô lượng, ban ngày và ban đêm. Rồi hãy đi đến thành phố của chư Thiên, là nơi cư ngụ của những người có hành động phước thiện.” Tiểu Bổn Sanh Sutasoma. [525]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Con chim két sáng suốt, chim Jambuka, và chim Kuṇḍalinī, bổn sanh đại ẩn sĩ Sarabhaṅga, và tiên nữ Alambusā, Long vương cao quý tối thượng quyền uy tên Saṅkhapāla, và chuyện đức vua Sutasoma thuần phục kẻ thù.

Nhóm Bốn Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XVIII. PAÑÑĀSANIPĀTO 1. NALINIKĀJĀTAKAṂ

3218. Uḍḍhayhate 1 janapado raṭṭhañcāpi vinassati, ehi nalinike 2 gaccha taṃ me brāhmaṇamānaya.

3219. Nāhaṃ dukkhakkhamā rāja nāhaṃ addhānakovidā, kathaṃ ahaṃ gamissāmi vanaṃ kuñjarasevitaṃ.

3220. Phītaṃ janapadaṃ gantvā hatthinā ca rathena ca, dārusaṅghāṭayānena evaṃ gaccha nalinike. 3

3221. Hatthī assā rathā pattī4 gacchevādāya khattiye, taveva vaṇṇarūpena vasaṃ taṃ ānayissasi.

3222. Kadalīdhajapaññāṇo ābhujīparivārito, eso padissati rammo isisiṅgassa assamo.

3223. Eso aggissa saṅkhāto eso dhūmo padissati, maññe no aggiṃ hāpeti isisiṅgo mahiddhiko.

3224. Tañca disvāna āyantiṃ āmuttamaṇikuṇḍalaṃ, isisiṅgo pāvisi bhīto assamaṃ paṇṇachādanaṃ.

3225. Assamassa ca sā dvāre bheṇḍukenassa5 kīḷati, vidaṃsayantī aṅgāni guyhaṃ pakāsitāni ca.

3226. Tañca disvāna kīḷantiṃ paṇṇasālagato jaṭī, assamā nikkhamitvāna idaṃ vacanamabravi.

3227. Ambho ko nāma so rukkho yassa tevaṃgataṃ phalaṃ, dūrepi khittaṃ pacceti na taṃ ohāya gacchati.

3228. Assamassa mamaṃ6 brahme samīpe gandhamādane, pabbate7 tādisā rukkhā yassa tevaṅgataṃ phalaṃ, dūrepi khittaṃ pacceti na maṃ ohāya gacchati.

1 4 uddayhate - Ma, Syā. hatthiassarathe pattī - Ma; 2 niḷinike - Ma; naḷinike - Syā, PTS. hatthī assarathā patti - PTS. 3 5 niḷinike - Ma; geṇḍukenassa - Ma, Syā. 6 naḷinike - Syā; mama - Ma, Syā, PTS. 7 naḷīniye - PTS. bahavo - Ma, Syā, PTS.

XVIII. NHÓM NĂM MƯƠI KỆ NGÔN 1. BỔN SANH CÔNG CHÚA NALINIKĀ

3218. “Xứ sở bị đốt cháy, và đất nước cũng tiêu hoại. Này Nalinikā, con hãy đến. Con hãy đi và quyến dụ vị Bà-la-môn ấy cho trẫm.” (Lời công chúa Nalinikā) 3219. “Thưa phụ vương, con không thể chịu đựng khổ, con không rành rẽ đường xa, làm thế nào con sẽ đi đến khu rừng được loài voi lai vãng?” 3220. “Con hãy đi đến đất nước thịnh vượng bằng voi và bằng cỗ xe, rồi bằng phương tiện bè gỗ, này Nalinikā, con hãy ra đi như vậy. 3221. Con hãy ra đi mang theo tượng binh, mã binh, xa binh, bộ binh, và các vị Sát-đế-lỵ. Con sẽ quyến dụ vị ấy vào tầm ảnh hưởng bằng sắc đẹp và vóc dáng của chính con.” (Lời chỉ dẫn của người dân vùng núi) 3222. “Khu ẩn cư đáng yêu ấy của Isisiṅga được nhìn thấy với dấu hiệu của những tàu lá chuối, được bao quanh bởi giống cây ābhujī. 3223. Làn khói này được nhìn thấy, cái này có thể được xem là ngọn lửa. Tôi nghĩ rằng vị Isisiṅga có đại thần lực hiến tặng ngọn lửa cho chúng tôi.” 3224. Và sau khi nhìn thấy nàng (công chúa) ấy đang đi đến, có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, vị Isisiṅga, bị kinh hãi, đã đi vào nơi ẩn cư có mái che bằng lá cây. 3225. Và nàng ấy đùa giỡn với quả cầu ở cửa ra vào của nơi ẩn cư, trong khi phô bày ra các phần thân thể, vật kín và các phần lộ liễu. 3226. Và sau khi nhìn thấy nàng ấy đang đùa giỡn,

vị ẩn sĩ tóc bện, ở trong gian nhà mái lá, đã đi ra khỏi nơi ẩn cư và đã nói lời nói này: (Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Isisiṅga và công chúa Nalinikā) 3227. “Cậu ơi, 1 cây ấy tên là gì, mà trái của cây ấy di chuyển đến cậu như vậy, dầu được ném ra xa, nó cũng trở về, không lìa bỏ cậu đi luôn?” 3228. “Thưa vị Bà-la-môn, có những cây như thế ấy ở núi Gandhamādana tại khu vực lân cận của nơi ẩn cư thuộc về thiếp, trái của nó di chuyển đến thiếp như vậy, dầu được ném ra xa, nó cũng trở về, không lìa bỏ thiếp đi luôn.”

1 Vị ẩn sĩ Isisiṅga được sanh ra và lớn lên ở trong rừng cùng với cha, chưa có cơ hội tiếp xúc với người nữ nên không biết về sự khác biệt về cơ thể của người nam và người nữ, cũng như cách xưng hô phù hợp theo giới tính. Trong câu chuyện này, vị ẩn sĩ gọi nàng công chúa là “bhavaṃ,” với ý nghĩa thông dụng là “ngài, ông” để tỏ sự tôn trọng và chỉ dùng để gọi phái nam. Ở bản dịch này, nàng công chúa sẽ xưng hô là “thiếp và chàng,” còn vị ẩy sĩ sẽ là “tớ và cậu” để nhấn mạnh sự ngây thơ về giới tính của vị này (ND).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 526. Nalinikājātakaṃ

3229. Etu 1 bhavaṃ assamimaṃ adetu pajjañca bhakkhañca paṭiccha dammi, idamāsanaṃ atra bhavaṃ nisīdatu ito bhavaṃ mūlaphalāni khādatu. 2

3230. Kinte idaṃ ūrūnamantarasmiṃ supicchitaṃ kaṇharivappakāsati, akkhāhi me pucchito etamatthaṃ kose nu te uttamaṅgaṃ paviṭṭhaṃ.

3231. Ahaṃ vane mūlaphalesanaṃ caraṃ āsādayiṃ acchaṃ sughorarūpaṃ, so maṃ patitvā sahasajjhapatto 3 panujja maṃ abbahi 4 uttamaṅgaṃ.

3232. Svāyaṃ vaṇo khajjati kaṇḍuvāyati sabbañca kālaṃ na labhāmi sātaṃ, paho bhavaṃ kaṇḍumimaṃ vinetuṃ kurutaṃ 5 bhavaṃ yācito brāhmaṇatthaṃ.

3233. Gambhīrarūpo te vaṇo salohito apūtiko pakkagandho 6 mahā ca, karomi te kiñci kasāyayogaṃ yathā bhavaṃ paramasukhī bhaveyya.

3234. Na mantayogā na kasāvayogā 7 na osadhā brahmacārī kamanti, yaṃ te mudu tena8 vinehi kaṇḍu9 yathā ahaṃ paramasukhī bhaveyyaṃ.

3235. Ito nu bhoto katamena assamo kacci bhavaṃ abhiramasī araññe, kacci nu te mūlaphalaṃ pahūtaṃ kacci bhavantaṃ na vihiṃsanti vāḷā.

3236. Ito ujuṃ uttarāyaṃ disāyaṃ khemā nadī himavantā pabhāti,10 tassā tīre assamo mayha rammo aho bhavaṃ assamaṃ mayha11 passe.

1 etū - Ma, PTS. 2 8 bhuñjatu - Ma, Syā, PTS. ghaṭṭe mudukena - Ma; 3 sahasājjhapatto - Ma. ghaṭṭe mudukena aṅgena - Syā; 4 abbuhi - Syā. yaṃ te mudū tena - PTS. 5 9 kurute - PTS. kaṇḍuṃ - Ma, Syā; 6 vaṇagandho - Ma; kaṇḍukaṃ - PTS. 10 pannagandho - Syā, PTS. himavatā pabhāvī - Ma. 7 11 kasāyayogā - Ma, Syā. mayhaṃ - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 526. Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā

3229. “Này cậu, hãy đi đến nơi ẩn cư này. Hãy dùng (thức ăn có sẵn). Hãy nhận lấy dầu bôi chân và vật nhai, tớ mời. Cậu hãy ngồi xuống chỗ ngồi này ở đây. Này cậu, hãy ăn

các loại củ và trái cây từ nơi này.

3230. Cái này của cậu là cái gì, ở giữa hai bắp vế, được xúc chạm nhẹ nhàng, được nhìn thấy như là có màu đen? Được hỏi, xin cậu hãy giải thích cái ấy cho tớ. Có phải cái bửu bối của cậu đã đi vào trong cái vỏ bọc?”

3231. “Trong khi thiếp đang đi tìm kiếm rễ củ và trái cây ở trong rừng, thiếp đã chọc tức con gấu có dáng vóc vô cùng ghê rợn. Con gấu đã rượt đuổi thiếp và đã bắt được thiếp bằng sức mạnh. Nó đã đánh đập thiếp và nhổ lên cái bửu bối (của thiếp).

3232. Vết thương này đây bị khoét sâu vào và gây ngứa. Thiếp không đạt được sự khoái lạc vào mọi lúc. Chàng ơi, chàng có khả năng diệt trừ chứng ngứa này. Chàng ơi, được yêu cầu, chàng hãy thực hiện mục đích của Bà-la-môn.”

3233. “Vết thương của cậu có vẻ sâu thẳm, có màu đỏ, không có thịt thối, và nặng mùi trái cây chín. Tớ sẽ thực hiện cho cậu việc áp dụng một loại thuốc cao nào đó, này cậu, như thế cậu có thể có được sự thoải mái tối đa.”

3234. “Thưa vị có Phạm hạnh, các việc áp dụng về chú thuật, các việc áp dụng về thuốc cao, các loại dược thảo không đi vào được. Chàng hãy diệt trừ chứng ngứa bằng cái vật mềm mại của chàng, như thế thiếp có thể có được sự thoải mái tối đa.”

3235. “Từ nơi này, khu ẩn cư của cậu là ở về hướng nào?
Này cậu, phải chăng cậu có thích thú ở trong rừng?
Phải chăng cậu có nhiều củ và trái cây?
Phải chăng các loài thú dữ không hãm hại cậu?”
3236. “Từ nơi này, đi thẳng về hướng Bắc, có dòng sông Khemā phát xuất từ dãy núi Hi-mã-lạp. Khu ẩn cư đáng yêu của thiếp ở bên bờ sông ấy. Ôi, chàng ơi, chàng nên nhìn thấy khu ẩn cư của thiếp.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 526. Nalinikājātakaṃ

3237. Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo uddālakā pāṭaliyo ca phullā, samantato kimpurisābhigītaṃ aho bhavaṃ assamaṃ mayha 1 passe.

3238. Tālā ca mūlā ca phalā ca mettha vaṇṇena gandhena upetarūpā, 2 taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ aho bhavaṃ assamaṃ mayha passe.

3239. Phalā ca mūlā ca pahūtamettha vaṇṇena gandhena rasenupetā, āyanti ca luddakā naṃ 3 padesaṃ mā me tato mūlaphalaṃ ahāsuṃ. 4

3240. Pitā mamaṃ mūlaphalesanaṃ gato idāni āgacchati sāyakāle, ubhova gacchāmase assamaṃ taṃ yāva pitā mūlaphalato etu.

3241. Aññe bahū isayo sādhurūpā rājīsayo anumagge vasanti, teyeva pucchesi mamassamaṃ taṃ te taṃ nayissanti mamaṃ sakāse.

3242. Na te kaṭṭhāni bhinnāni na te udakamābhataṃ, aggipi5 te na hāsito6 kinnu mandova jhāyasi.

3243. Bhinnāni kaṭṭhāni huto ca aggi tapanīpi te samitā brahmacārī, pīṭhañca mayhaṃ udakañca hoti ramasi tvaṃ7 brahmabhūto puratthā.

3244. Abhinnakaṭṭhosi anābhatodako ahāsitaggīsi8 asiddhabhojano, na me tuvaṃ ālapasī mamajja naṭṭhannu kiṃ cetasikañca dukkhaṃ.

1 5 mayhaṃ - Ma. aggīpi - Ma. 2 6 upetarūpaṃ - Ma, Syā, PTS. hāpito - Ma, Syā, PTS. 3 7 taṃ - Ma, Syā, PTS. tuvaṃ - Ma, Syā, PTS. 4 8 ahaṃsu - PTS. ahāpitaggīsi - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 526. Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā

3237. Có các cây xoài, các cây sāla, các cây họ mè, các cây mận đỏ, các cây uddālaka, và các cây pāṭali được nở rộ hoa, ở khắp nơi có các nhân điểu hát ca. Ôi chàng ơi, nên nhìn thấy khu ẩn cư của thiếp.

3238. Các cây tāla, các rễ củ, và các trái cây ở nơi ấy của thiếp, có vóc dáng được thành tựu với màu sắc và mùi thơm, nơi ấy có phong cảnh được hình thành với những vùng đất. Ôi chàng ơi, nên nhìn thấy khu ẩn cư của thiếp.

3239. Các trái cây và các rễ củ là dồi dào ở nơi ấy của thiếp, được thành tựu với màu sắc, với mùi thơm, với hương vị. Và các thợ săn thường đi đến khu vực ấy, mong rằng họ chớ mang đi các rễ củ và trái cây của thiếp khỏi nơi ấy.”

3240. “Cha của tớ đã đi tìm kiếm rễ củ và trái cây, giờ này, sẽ trở về vào lúc xế chiều. Đến lúc cha trở về từ việc kiếm rễ củ và trái cây, cả hai chúng ta có thể đi đến khu ẩn cư ấy.”

3241. “Có nhiều vị ẩn sĩ khác có vóc dáng tốt lành, có các vị ẩn sĩ của hoàng gia sống dọc theo đường đi. Chàng hãy hỏi thẳng họ về khu ẩn cư ấy của thiếp; các vị ấy sẽ dẫn chàng đến chỗ ở của thiếp.”

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ lớn tuổi và ẩn sĩ Isisiṅga) 3242. “Các thanh củi không được con chẻ, nước không được con xách về, thậm chí ngọn lửa cũng không được con đốt lên, vậy con trầm tư điều gì như là kẻ đần độn vậy?

3243. (Mọi hôm) các thanh củi đã được chẻ, và ngọn lửa đã được đốt lên, sự sưởi ấm đã được con chuẩn bị, này người có Phạm hạnh, ghế của cha (đã được sắp xếp), và nước (rửa chân đã được mang lại), trước đây, con thích thú là người có bản thể cao thượng.

3244. (Giờ đây) con có củi còn chưa chẻ, có nước chưa được xách về, có ngọn lửa chưa được đốt lên, có thức ăn chưa được hoàn tất. Hôm nay, con không nói chuyện với cha, này con của cha, có phải có cái gì bị mất mát và tâm tư bị đau khổ?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 526. Nalinikājātakaṃ

3245. Idhāgamā jaṭilo brahmacārī sudassaneyyo sutanū vineti, nevātidīgho na panātirasso sukaṇhakaṇhacchadanehi bhoto. 3246. Amassujāto apurāṇavaṇṇī ādhārarūpañca panassa kaṇṭhe, dvepassa 1 gaṇḍā ure sujātā 2 suvaṇṇapiṇḍūpanibhā 3 pabhassarā. 3247. Mukhañca tassa bhusadassaneyyaṃ kaṇṇesu lambanti ca kuñcitaggā, te jotare carato māṇavassa suttañca yaṃ saṃyamanaṃ 4 jaṭānaṃ. 3248.

Aññā ca tassa saññamanī 5 catasso nīlā pītā 6 lohitikā 7 ca setā, tā saṃsare 8 carato māṇavassa cirīṭi 9saṅghāriva pāvusamhi. 3249. Na mekhalaṃ 10 muñjamayaṃ dhareti 11 na santace 12 no pana babbajassa,13 tā jotare jaghanantare14 visattā15 sateritā16 vijjurivantalikkhe. 3250. Akhīlakāni ca avaṇṭakāni heṭṭhā nābhyā17 kaṭisamohitāni, aghaṭṭitā18 niccakiliṃ19 karonti haṃ tāta20 kiṃ rukkhaphalāni tāni. 3251. Jaṭā ca tassa bhusadassaneyyā parosataṃ vellitaggā sugandhā, dvedhāsiro sādhu vibhattarūpo aho nukho mayha tathā jaṭāssu. 3252. Yadā ca so pakirati21 tā jaṭāyo vaṇṇena gandhena upetarūpā, nīluppalaṃ vātasameritaṃva tatheva saṃvāti22 vanassamo23 ayaṃ.

1 dve yamā - Ma, Syā; 13 dv’ āssa - PTS. pabbajassa - Ma, Syā, PTS. 2 14 uresu jātā - Ma. jaṅghanantare - Syā; 3 suvaṇṇatindukanibhā - Ma; jaghanavare - PTS. 15 suvaṇṇatiṇḍusannibhā - Syā; vilaggā - Ma, Syā, PTS. 16 sovannapiṇḍūpanibhā - PTS. sateratā - Ma, PTS. 4 17 saṃyamānaṃ - Syā. nabhyā - Ma, Syā, PTS. 5 18 saṃyamāni - Ma, Syā; avighaṭṭitā - PTS. 19 saṃyamanī - PTS. niccakīḷaṃ - Ma, Syā; 6 nīlāpi tā - Ma. niccaṃ kiliṃ - PTS. 7 20 lohitakā - Syā, PTS. hantāta - Syā; 8 piṃsare - Ma, PTS. han tāta - PTS. 9 21 tiriṭi - Ma, Syā. parikati - PTS. 10 22 mikhalaṃ - Ma. saṃvāyati - Syā; 11 dhāreti - Ma, Syā. saṃkhāti - PTS. 12 23 santhare - Ma, Syā; santacaṃ - PTS. panassamo - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 526. Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā

3245. “Thưa bậc Phạm hạnh, có một đạo sĩ bện tóc đã đi đến đây, cậu ấy không quá cao, vả lại cũng không quá mập, vô cùng xinh xắn, có eo thon, và cuốn hút nhờ vào đầu tóc đen tuyền và y phục màu đen của cậu ấy.

3246. Cậu ấy chưa mọc râu, có dáng vẻ xuất gia không lâu lắm. Hơn nữa, ở cổ của người này có đeo cái vòng trang sức. Người này còn có hai khối nhô lên khéo được sanh ra ở ngực, có ánh sáng rực rỡ gần giống như là khối vàng tinh chất.

3247. Và khuôn mặt của người này đáng được ngắm nhìn vô cùng, có vòng khuyên treo lủng lẳng ở hai tai, chúng lấp lánh khi chàng trai trẻ bước đi. Và có sợi chỉ để buộc chặt các búi tóc.

3248. Và cậu ấy còn có bốn vật trang điểm khác nữa, màu xanh, màu vàng, màu đỏ, và màu trắng, chúng phát ra âm thanh khi chàng trai trẻ bước đi, tựa như bầy chim két kêu réo trong mùa mưa.

3249. Y nội (hạ y) của cậu này được làm không phải bằng cỏ muñja, không phải bằng vỏ cây, lại càng không phải bằng lau sậy. Được bó sát vào phía trong của phần mông, nó lấp lánh, tựa như tia chớp Sateritā ở không trung.

3250. (Người này) có các vật không có gai và không có cuống, được gắn vào ở bên hông, ở bên dưới lỗ rún. Không bị va chạm, chúng tạo ra tiếng kêu leng keng liên tục. Này cha ơi, chúng là các trái cây của loại cây gì?

3251. Và búi tóc bện của cậu ấy đáng được ngắm nhìn vô cùng, có hơn một trăm lọn tóc, được cuộn tròn ở đầu sợi tóc, có mùi thơm dịu. Đầu tóc có vẻ đã được phân chia

thành hai phần khéo léo. Ôi, ước gì các búi tóc bện của con là như thế.

3252. Và vào lúc cậu ấy xổ tung các búi tóc bện, chúng có vẻ được thành tựu bằng màu sắc và mùi thơm, tựa như đóa sen xanh được lay động bởi làn gió; chốn ẩn cư nơi sơn lâm này thoang thoảng mùi hương giống y như thế.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 526. Nalinikājātakaṃ

3253. Paṅko ca tassa bhusadassaneyyo netādiso yādiso mayhakāyo, 1 so vāyati erito māḷutena 2 vanaṃ yathā aggagimhe suphullaṃ.

3254. Nihanti so rukkhaphalaṃ paṭhabyā 3 sucittarūpaṃ ruciraṃ dassaneyyaṃ, khittañca tassa 4 punareti hatthaṃ haṃ tāta kiṃ rukkhaphalaṃ nu kho taṃ.

3255. Dantā ca tassa bhusadassaneyyā suddhā samā saṅkhavarūpapannā, mano pasādenti vivariyamānā naha 5 nūna so sākamakhādi tehi.

3256. Akakkasaṃ agaḷitaṃ 6 muhuṃ muduṃ ujuṃ anuddhataṃ acapalamassa bhāsitaṃ, rudaṃ manuññaṃ karavīkasussaraṃ hadayaṅgamaṃ rañjayateva me mano.

3257. Bindussaro nātivissaṭṭhavākyo 7 na nūna sajjhāyamatippayutto, icchāmi kho 8 taṃ punareva 9 daṭṭhuṃ mittaṃ hi10 me māṇavāhu11 puratthā.

3258. Susandhi sabbattha vimaṭṭhimaṃ vaṇaṃ puthū12 sujātaṃ kharapattasannibhaṃ, teneva maṃ uttariyāna māṇavo vivariya13 ūruṃ jaghanena pīḷayi.

3259. Tapanti ābhanti virocare ca sateratā14 vijjurivantalikkhe, bāhā mudū añjanalomasādisā15 vicitravaṭṭaṅgulikāssa16 sobhare.

3260. Akakkasaṅgo na ca dīghalomo nakhassa17 dīghā api lohitaggā, mudūhi bāhāhi paḷissajanto18 kalyāṇarūpo ramayaṃ upaṭṭhahi.

1 10 mayhaṃ kāye - Ma. mitto hi - Ma; mittañhi - Syā. 2 11 mālutena - Ma, Syā, PTS. māṇavohu - Ma; māṇavāhū - PTS. 3 12 pathabyā - Ma; pathavyā - PTS. puthu - Syā; puthuṃ - PTS. 4 13 nassa - PTS. vivaritaṃ - Ma. 5 14 na hi - Ma, Syā; na ha - PTS. sateritā - Syā. 6 15 aggaḷitaṃ - Ma, Syā. sadisā - Syā. 7 16 nātivisaṭṭhavākyo - Ma. aṅgulikassa - Syā. 8 17 bho - Ma. nakhāssa - Ma. 9 18 punadeva - Ma, Syā. palissajanto - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 526. Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā

3253. Và cáu đất của cậu ấy đáng được ngắm nhìn vô cùng, cáu đất ở cơ thể của con không được như thế ấy. Cậu ấy tỏa ra mùi hương thoảng đưa theo chiều gió, giống như khu rừng khéo nở rộ hoa vào đầu mùa hạ.

3254. Cậu ấy ném một loại trái cây xuống trên mặt đất, vật ấy có màu sắc đẹp đẽ ở bề ngoài, xinh xắn, đáng được ngắm nhìn, và vật đã được ném đi liền quay trở lại bàn tay của cậu ấy. Này cha ơi, vật ấy là trái cây của loại cây gì?

3255. Và hàm răng của cậu ấy đáng được ngắm nhìn vô cùng, chúng trong sạch, đều đặn, đạt được màu vỏ ốc cao quý, trong khi được bộc lộ, chúng gây được niềm tin ở tâm (người đối diện), có lẽ chàng trai trẻ ấy không nhai rau cải bằng các răng ấy.

3256. Lời nói của người này không thô lỗ, không nhát gừng, mau mắn, mềm mỏng, thẳng thắn, không khoa trương, không tráo trở, có âm điệu làm vừa lòng, có thanh âm ngọt ngào như của loài chim karavīka, đi vào trái tim, khiến tâm ý con bị quyến luyến.

3257. Với lời nói được thốt ra không quá lớn, có thanh âm tròn trịa, chắc chắn không sặc mùi kiến thức từ việc học tập. Con thật sự mong muốn gặp lại người ấy thêm lần nữa, chàng trai trẻ chắc hẳn đã là bạn bè của con trước đây.

3258. Vết thương này có sự liền lại khéo léo, mọi nơi đều trơn láng. Là vết thương lớn, khéo được tạo ra, tương tự cánh của đóa hoa sen. Chàng trai trẻ đã nằm lên trên người con, đã mở rộng bắp vế, và đã dùng vết thương ấy áp sát vào.

3259. Hai cánh tay mềm mại như là có lớp lông tơ bằng thuốc mỡ. Các ngón tay của người này tròn trịa, được tô nhiều màu sắc, lấp lánh. Chúng tỏa sáng, phát sáng, và chiếu sáng, tựa như tia chớp Sateritā ở không trung.

3260. Tay chân của người này không chai cứng và không có lông dài. Các móng tay chân của người này dài và đầu ngón được tô đỏ. Trong lúc ôm chặt bằng hai cánh tay mềm mại, con người có vóc dáng yêu kiều đã kề cận con, làm con vui thích.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 526. Nalinikājātakaṃ

3261. Dumassa tūlūpanibhā pabhassarā suvaṇṇakambūtalavaṭṭasucchavī, hatthā mudū tehi maṃ samphusitvā ito gato te 1 maṃ dahanti tāta.

3262. Naha nūna 2 so khārividhaṃ ahāsi na nūna kaṭṭhāni sayaṃ abhañji, na nūna so hanti dume kuṭhāriyā na pissa 3 hatthesu khīlāni 4 atthi.

3263. Accho ca kho tassa vaṇaṃ akāsi so maṃ bravī sukhitaṃ maṃ karohi, tāhaṃ kariṃ tena mamāsi 5 sokhyaṃ so maṃ bravī 6 sukhitosmīti brahme.

3264. Ayañca te māluvapaṇṇasanthatā vikiṇṇarūpāva mayā ca tena ca, kilantarūpā udake ramitvā punappunaṃ paṇṇakuṭiṃ7 vajāma.

3265. Na majja mantā paṭibhanti tāta na aggihuttaṃ napi yaññatantraṃ,8 na cāpi te mūlaphalāni bhuñje yāva na passāmi taṃ brahmacāriṃ.

3266. Addhā pajānāsi tuvampi tāta yassaṃ disāyaṃ9 vasate brahmacārī, taṃ maṃ disā10 pāpaya tāta khippaṃ mā te ahaṃ amariṃ assamamhi.

3267. Vicitrapupphaṃ11 hi vanaṃ sutaṃ mayā dijābhighuṭṭhaṃ dijasaṅghasevitaṃ, taṃ maṃ vanaṃ12 pāpaya tāta khippaṃ purā te pāṇaṃ vijahāmi assame.

3268. Imasmāhaṃ jotirase vanamhi gandhabbadevaccharasaṅghasevite, isīnamāvāse sanantanamhi netādisaṃ aratiṃ pāpuṇetha.

1 7 tena - Ma, Syā. c’ assa kuṭiṃ - PTS. 2 8 na nūna - Ma, Syā. yaññatantaṃ - Ma; 3 hissa - Ma. yaññā tatra - Syā, PTS. 4 9 khilāni - Ma, Syā. yassaṃ disaṃ - Ma. 5 10 mamāpi - Syā, PTS. taṃ maṃ disaṃ - Ma, Syā, PTS. 6 11 so cabravi - Ma; vicitraphullaṃ - Ma. 12 so ca bravī - Syā, PTS. taṃ maṃ disaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 526. Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā

3261. Hai tay mềm mại của cậu ấy có ánh sáng rực rỡ, gần giống như bông gòn ở trên cây, có làn da tròn trịa và xinh đẹp như bề mặt của tấm gương bằng vàng. Sau khi xúc chạm với con bằng hai tay, cậu ấy đã ra đi khỏi nơi này, thưa cha, các cảm giác ấy vẫn còn thiêu đốt con.

3262. Đương nhiên, cậu ấy chắc chắn đã không lấy đi giỏ đồ vật nào, chắc chắn đã không tự mình chẻ các thanh củi, cậu ấy chắc chắn đã không đốn ngã các cây bằng chiếc rìu, và cũng không có các cọc nhọn ở hai tay của người này.

3263. Và con gấu, quả thật, đã gây ra vết thương cho cậu ấy. Cậu ấy đã nói với con rằng: ‘Cậu hãy làm cho tớ được thoải mái.’ Con đã làm cho cậu ấy. Với việc ấy, đã có sự thoải mái cho con. Cậu ấy đã nói với con rằng: ‘Này vị Phạm hạnh, tớ được thoải mái.’

3264. Và tấm thảm trải bằng lá dây leo māluva của cha có tình trạng bị vung vãi bởi con và bởi cậu ấy. Đến khi bị kiệt sức, chúng con đã vui đùa ở hồ nước, rồi chúng con trở về lại căn chòi lá.

3265. Thưa cha, hôm nay, với con các chú thuật không còn ứng nghiệm, không có cúng tế thần lửa, cũng không có nghi thức hiến dâng, và con cũng không thể thọ dụng các rễ củ và trái cây của cha nữa, chừng nào con còn chưa nhìn thấy vị Phạm hạnh ấy.

3266. Thưa cha, chắc chắn rằng cha cũng nhận biết được vị Phạm hạnh cư ngụ ở vùng đất nào. Thưa cha, cha hãy mau giúp cho con đến được vùng đất ấy. Chớ để con chết ở khu ẩn cư của cha.

3267. Bởi vì con đã được nghe nói về khu rừng có hoa muôn sắc, được vang dội tiếng hót của loài chim, được lai vãng bởi các bầy chim. Thưa cha, cha hãy mau giúp cho con đến được khu rừng ấy, trước khi con lìa bỏ mạng sống ở khu ẩn cư của cha.”

3268. “Ở khu rừng có viên ngọc như ý này, nơi được lai vãng bởi hội chúng Càn-thát-bà, chư Thiên, và tiên nữ, trú xứ của các bậc ẩn sĩ từ thời xa xưa, không có đạt đến trạng thái bất an như thế này.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3269. Bhavanti mittāni atho na honti ñātīsu mittesu karonti pemaṃ, ayañca jammo kissa vā 1 niviṭṭho yo neva jānāti kutomhi āgato.

3270. Saṃvāsena hi mittāni sandhīyanti 2 punappunaṃ, sveva mitto 3 asaṅgantu asaṃvāsena jīrati.

3271. Sace tuvaṃ dakkhasi brahmacāriṃ sace tuvaṃ sallapi 4 brahmacārinā, sampannasassaṃ va mahodakena tapoguṇaṃ khippamimaṃ pahassasi. 5

3272. Punapi 6 ce dakkhasi brahmacāriṃ punapi ce sallape brahmacārinā, sampannasassaṃ va mahodakena usmāgataṃ khippamimaṃ pahassasi.

3273. Bhūtāni hetāni 7 caranti tāta virūparūpena manussaloke, na tāni sevetha naro sapañño āsajja naṃ8 nassati9 brahmacārī ”ti. Nalinikājātakaṃ.10

2. UMMĀDANTĪJĀTAKAṂ

3274. Nivesanaṃ kassa nudaṃ sunanda pākārena paṇḍumayena guttaṃ, kā dissati aggisikhāva dūre vehāsayaṃ11 pabbataggeva acci.

3275. Dhītānayaṃ12 kassa sunanda hoti suṇisānayaṃ13 kassa athopi bhariyā, akkhāhi me khippamidheva puṭṭho avāvaṭā yadi vā atthi bhattā.

3276. Ahaṃ hi jānāmi janinda etaṃ matyā ca petyā ca athopi assā, taveva14 so puriso bhūmipāla rattindivaṃ appamatto tavatthe.

1 12 kissa divā - Syā. dhītā nvayaṃ - Ma; 2 8 sandhiyanti - Ma, Syā. āsajjanaṃ - Syā, PTS. dhītā nvāyaṃ - Syā; 3 9 sā ca metti - PTS. tassati - PTS. dhītā n’ ayaṃ - PTS. 4 10 13 sallape - Ma, Syā, PTS. niḷinikājātakaṃ - Ma; suṇisā nvayaṃ - Ma; 5 pahissasi - Ma. naḷinikājātakaṃ - Syā; suṇisā nvāyaṃ - Syā; 6 punappi - PTS. naḷinijātakaṃ - PTS. suṇisā n’ ayaṃ - PTS. 7 11 14 etāni - PTS. vehāyasaṃ - Ma, Syā. tath’ eva - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3269. Chúng sanh trở thành bạn bè, rồi không còn là bạn bè. Chúng sanh thể hiện sự yêu mến ở thân quyến, ở bạn bè. Và đứa trẻ tội nghiệp này tại sao lại bị vương vấn, khi nó còn không biết mình từ đâu đã đi đến nơi này.

3270. Do sự cộng trú mà các bạn bè được gắn bó thêm lên. Chớ để chúng gặp gỡ nhau. Do không có sự cộng trú, chính cái tình bạn ấy sẽ lụi tàn.

3271. Nếu con còn gặp vị hành Phạm hạnh, nếu con còn trò chuyện với vị hành Phạm hạnh, tựa như mùa màng đã đạt được bị cuốn đi bởi cơn lũ lớn, con sẽ mau chóng đánh mất công đức khổ hạnh này.

3272. Nếu con cũng còn gặp vị hành Phạm hạnh lần nữa, nếu con cũng còn trò chuyện với vị hành Phạm hạnh lần nữa, tựa như mùa màng đã đạt được bị cuốn đi bởi cơn lũ lớn, con sẽ mau chóng đánh mất năng lực Sa-môn này.

3273. Này con, bởi vì các quỷ thần sinh sống ở thế giới loài người với hình dáng biến dạng, con người có trí tuệ không phục vụ chúng, sau khi gần gũi kẻ ấy, người hành Phạm hạnh bị tiêu vong.” Bổn Sanh Công Chúa Nalinikā. [526]

2. BỔN SANH MỸ NHÂN UMMĀDANTĪ

(Lời đức vua hỏi người đánh xe Sunanda) 3274. “Này Sunanda, biệt thự này là của người nào mà được bảo vệ bởi tường thành xây bằng gạch màu cam? Cô nàng nào được nhìn thấy từ đằng xa tựa như ngọn lửa, tựa như đống lửa trên đỉnh ngọn núi ở giữa không trung?

3275. Này Sunanda, cô này là con gái của ai? Cô này là con dâu của ai, rồi là vợ của ai nữa? Được hỏi, khanh hãy mau mau trả lời cho ta, ngay tại đây, nàng còn chưa được cưới hỏi, hay là đã có chồng?"

3276. "Tâu vị chúa của loài người, thần quả có biết về cô này, về bên mẹ và về bên cha, rồi luôn cả người chồng của cô ấy. Tâu đấng hộ quốc, người đàn ông ấy là thuộc về chính bệ hạ, ngày đêm không xao lãng đối với phúc lợi của bệ hạ.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3277. Iddho ca phīto ca suvaḍḍhito 1 ca amacco ca te aññataro janinda, tassesā 2 bhariyā ahipārakassa 3 ummādantī 4 nāmadheyyena rāja.

3278. Ambho ambho nāmamidaṃ imissā matyā ca petyā ca kataṃ susādhu, tathā hi 5 mayhaṃ avalokayantī ummattakaṃ ummadantī akāsi.

3279. Yā puṇṇamāse migamandalocanā upāvisī puṇḍarīkattacaṅgī, dve puṇṇamāyo tadahū amaññaṃ 6 disvāna pārāvatarattavāsiniṃ.

3280. Aḷārapamhehi subhehi vagguhi palobhayantī maṃ yadā udikkhati, vijambhamānā 7 harateva me mano jātā vane kimpurisīva pabbate.

3281. Tadā hi brahatī sāmā āmuttamaṇikuṇḍalā, ekaccavasanā nārī migī bhantāvudikkhati.

3282. Kadāssu maṃ tambanakhā sulomā bāhā mudū candanasāralittā, vaṭṭaṅgulī sannatadhīrakuttiyā nārī upaññissati sīsato subhā.

3283. Kadāssu maṃ kañcanajāluracchadā dhītā tirīṭissa vilākamajjhā,8 mudūhi bāhāhi paḷissajissati9 brahāvane jātadumaṃva māluvā.

3284. Kadāssu10 lākhārasarattasucchavī bindutthanī puṇḍarīkattacaṅgī, mukhaṃ mukhena upanāmayissati soṇḍova soṇḍassa surāya thālaṃ.

3285. Yadāddaṃ taṃ11 tiṭṭhantiṃ sabbagattaṃ12 manoramaṃ, tato sakassa cittassa nāvabodhāmi kañcinaṃ.13

1 8 subāḷhiko - PTS. vilaggamajjhā - Ma. 2 9 tadseva sā - Syā. palissajissati - Ma, Syā. 3 10 abhipārakassa - Ma, Syā. kadāssu maṃ - Syā. 4 11 ummādantī ti - Syā. yathāddasaṃ naṃ - PTS. 5 12 tadā hi - Ma. sabbabhaddaṃ - Ma. 6 13 amaññahaṃ - Ma; amaññiṃ - Syā. kañci naṃ - Syā; 7 vijamhamānā - Syā. kiñcanaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3277. (Người ấy) giàu có, dư dả, vô cùng phát đạt. và là một vị quan đại thần của bệ hạ, tâu vị chúa của loài người. Nàng ấy là người vợ của vị Ahipāraka ấy, với tên gọi là 'Cô gái làm cho điên cuồng,' tâu bệ hạ."

3278. "Trời! Trời! Cái tên này dành cho nàng này đã được mẹ và cha tạo ra thật khéo léo! Bởi vì đối với trẫm là như thế ấy, trong khi nhìn trẫm, nàng Ummadantī đã làm cho trẫm trở thành kẻ điên cuồng.

3279. Nàng ấy, vào đêm trăng tròn, có cặp mắt ngơ ngác của loài nai, đã ngồi ở bên cửa sổ, có làn da và cơ thể màu hoa sen trắng. Sau khi nhìn thấy nàng mặc y phục màu đỏ tựa như chân chim bồ câu, trẫm nghĩ rằng đã có hai mặt trăng tròn.

3280. Vào lúc nàng ngước nhìn lên, nàng khiến cho trẫm say đắm bởi hàng lông mi dài, xinh đẹp, dễ thương. Trong lúc nghiêng người (ném bông hoa), nàng chiếm lấy tâm trí của trẫm, tựa như loài nhân điểu cái sanh ra ở trong khu rừng, ở nơi núi non (thu hút nhân điểu đực).

3281. Bởi vì vào lúc ấy, người phụ nữ quý phái, có màu da màu hoàng kim, có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, có trang phục chỉ một tấm vải, tựa như con nai cái ngước nhìn lên trong lúc đang đi quanh quẩn.

3282. Vậy thì khi nào thì người phụ nữ xinh đẹp đến tận đỉnh đầu, có móng tay màu đồng đỏ, có mái tóc đẹp, có hai cánh tay mềm mại, được thoa tinh chất trầm hương, có các ngón tay tròn trịa, có các điệu bộ khôn khéo đã được tính toán, sẽ đoái hoài đến trẫm?

3283. Vậy khi nào thì người con gái có tấm lưới bằng vàng che ở ngực, có làn eo thon của (gia tộc) Tirīṭi, sẽ ôm chặt lấy trẫm bằng hai cánh tay mềm mại, tựa như loài dây leo māluvā quấn chặt lấy thân cây mọc lên ở khu rừng bao la?

3284. Vậy thì khi nào người phụ nữ có làn da đẹp hồng hào với màu cánh kiến, có bầu ngực tròn, có làn da và cơ thể màu hoa sen trắng, sẽ mặt đối mặt dâng lên chén rượu, tựa như kẻ say sưa đối với kẻ say sưa?

3285. Vào lúc trẫm nhìn thấy nàng ấy, với toàn bộ cơ thể làm thích ý, đang đứng, từ khi ấy, trẫm không còn nhận biết bất cứ người nào ở trong tâm của mình nữa.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3286. Ummādantimahaṃ 1 diṭṭho 2 āmuttamaṇikuṇḍalaṃ, 3 na supāmi 4 divārattiṃ sahassaṃva parājito.

3287. Sakko ca 5 me varaṃ dajjā so ca labbhetha me varo, ekarattaṃ dirattaṃ 6 vā bhaveyyaṃ ahipārako, 7 ummādantyā ramitvāna sivirājā 8 tato siyaṃ. 9

3288. Bhūtāni me bhūtapatī namassato āgamma yakkho idamevamabravi, 10 rañño mano ummadantyā niviṭṭho dadāmi te taṃ paricārayassu. 11

3289. Puññā vidhaṃse12 amaro na camhi jano ca me13 pāpamidanti14 jaññā, bhuso ca tyassa manaso vighāto datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.15

3290. Janinda nāññatra tayā mayā vā sabbāpi kammassa katassa jaññā, yante mayā ummadantī padinnā bhusehi rājā vanathaṃ sajāhi.

3291. Yo pāpakaṃ kammakaraṃ manusso so maññati māyidaṃ16 maññiṃsu aññe, passanti bhūtāni karontametaṃ yuttā va17 ye honti narā paṭhabyā.

3292. Añño nu te koci18 naro paṭhabyā saddaheyya19 lokasmiṃ20 na me piyāti, bhuso ca tyassa manaso vighāto datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.

3293. Addhā piyā mayha janinda esā na sā mama21 appiyā bhūmipāla, gaccheva tvaṃ ummadantiṃ bhadante22 sīhova selassa guhaṃ upehi.23

1 12 ummādantī mayā - Syā; puññā ca dhaṃse - Syā, PTS. 13 ummadantī mayā - PTS. no - PTS. 2 14 daṭṭhā - Ma; diṭṭhā - Syā, PTS. pāpamidañca - Ma, Syā. 3 15 kuṇḍalā - Syā, PTS. adaṭṭhā - Ma. 4 16 suppāmi - Syā. māyida - Ma; 5 ce - Ma, Syā. mā-y-idha - PTS. 6 17 dvirattaṃ - Ma, Syā; ca - Ma, Syā, PTS. 18 dirattiṃ - PTS. ko 'dha - PTS. 7 19 abhipārako - Ma, Syā. saddheyya - Ma, Syā. 8 20 sīvirājā - Syā. lokasmi - Ma, Syā. 9 21 siyā - Syā, PTS. mamaṃ - Ma, Syā, PTS. 10 22 idametadabravi - Ma, Syā. bhaddante - Syā. 11 23 parivārayassu - PTS. upehi - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3286. (Từ khi) trẫm nhìn thấy nàng Ummādantī có bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, trẫm không ngủ ban ngày và ban đêm, tựa như kẻ đã bị đánh bại một ngàn lần.

3287. Nếu Thiên Chủ Sakka ban cho trẫm điều ước muốn, và điều ước muốn ấy có thể đạt được bởi trẫm. Trẫm (ước muốn) có thể trở thành Ahipāraka một đêm hoặc hai đêm, sau khi vui sướng cùng Ummādantī rồi lại trở thành vua xứ Sivi."

(Lời trao đổi giữa Ahipāraka, chồng nàng Ummadantī, và đức vua) 3288. "Tâu vị chúa tể của muôn dân, lúc thần đang lễ bái các thần linh, có vị Dạ-xoa đi đến và đã nói điều này như vầy: 'Tâm trí của đức vua đã bị vương vấn với Ummadantī.' Thần xin dâng nàng Ummadantī đến bệ hạ. Bệ hạ hãy bảo nàng ấy hầu hạ."

3289. "Trẫm sẽ hủy hoại các phước báu, và trẫm không phải là người. Loài người có thể biết về điều xấu xa này của trẫm. Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý."

3290. "Tâu vị chúa của loài người, ngoại trừ bệ hạ và hạ thần, tất cả mọi người đều không thể nào biết về hành động đã được làm. Bởi vì nàng Ummadantī đã được thần dâng đến bệ hạ, tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tận hưởng thú yêu đương, rồi hoàn trả lại (nàng cho hạ thần)."

3291. "Kẻ nào là người có làm hành động xấu xa, kẻ ấy nghĩ rằng: 'Mong rằng những người khác đừng biết về việc này của ta.' Các thần linh và những hạng người nào ở trái đất được gắn bó với thần thông thì nhìn thấy kẻ làm việc ấy."

3292. "Có người đàn ông nào khác ở trên trái đất, ở trên thế gian, có thể tin được lời của khanh rằng: 'Ummadantī không được tôi yêu mến'? Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý."

3293. "Nàng ấy quả thật là người yêu quý của thần, tâu vị chúa của loài người. Nàng ấy không phải là không được thần yêu quý, tâu đấng hộ quốc. Bệ hạ hãy đi đến với Ummadantī, thưa bậc đáng tôn kính, tựa như con sư tử đực đi đến hang của con sư tử cái."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3294. Na pīḷitā attadukkhena dhīrā sukhapphalaṃ kammaṃ 1 pariccajanti, sammohitā vāpi 2 sukhena mattā na pāpakammañca 3 samācaranti.

3295. Tuvañhi mātā ca pitā ca mayhaṃ bhattā patī posako devatā ca, dāso ahaṃ tuyha saputtadāro yathāsukhaṃ sibba 4 karohi kāmaṃ.

3296. Yo issaromhīti karoti pāpaṃ katvā ca so nuttapate 5 paresaṃ, na tena so jīvati dīghamāyuṃ 6 devāpi pāpena samekkhare naṃ.

3297. Aññātakaṃ sāmikehī padinnaṃ dhamme ṭhitā ye paṭicchanti dānaṃ, paṭicchakā dāyakā cāpi tattha sukhapphalaññeva karonti kammaṃ.

3298. Añño nu te koci 7 naro paṭhabyā saddaheyya8 lokasmiṃ9 na me10 piyāti, bhuso ca tyassa11 manaso vighāto datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.12

3299. Addhā piyā mayha janinda esā na sā mama13 appiyā bhūmipāla, yante mayā ummadantī padinnā bhusehi rājā vanathaṃ sajāhi.

3300. Yo attadukkhena parassa dukkhaṃ sukhena vā attasukhaṃ dahāti,14 yathevidaṃ mayha tathā paresaṃ yo evaṃ jānāti15 sa vedi dhammaṃ.

3301. Añño nu te koci naro paṭhabyā saddaheyya lokasmiṃ na me piyāti, bhuso ca tyassa manaso vighāto datvā piyaṃ ummadantiṃ adiṭṭhā.

1 8 kamma - Ma, Syā, PTS. saddheyya - Ma, Syā, PTS. 2 9 cāpi - PTS. lokasmi - Ma, Syā, PTS. 3 10 pāpakaṃ kamma - PTS. sā - PTS. 4 11 sāmi - Ma; tyāssa - PTS. 12 sīvi - Syā. adaṭṭhā - Ma. 5 13 nuttasate - Ma. mamaṃ - Ma, Syā, PTS. 6 14 dīghamāyu - Ma. dahati - Syā. 7 15 ko ’dha - PTS. pajānāti - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3294. “Không vì bị hành hạ bởi sự khổ đau của bản thân, mà các bậc sáng trí buông bỏ việc làm có quả báo an lạc. Dầu cho bị hoàn toàn mê muội, hoặc bị đắm say hạnh phúc, các vị vẫn không thực hiện hành động xấu xa.”

3295. “Bởi vì bệ hạ là người mẹ và là người cha của hạ thần, là người chồng, là chủ nhân, là người nuôi dưỡng, và là vị Thiên thần. Hạ thần cùng với vợ con đều là tôi tớ của bệ hạ. Tâu Sibba, xin bệ hạ hãy hưởng dụng dục lạc một cách thoải mái.”

3296. “Kẻ nào (nghĩ rằng): ‘Ta là chúa tể’ rồi làm việc ác, và sau khi làm xong, kẻ ấy không tỏ ra hối lỗi đối với những người khác. Do điều ấy, kẻ ấy không sống cuộc sống dài lâu. Ngay cả chư Thiên cũng nhìn kẻ ấy với ánh mắt xấu xa.”

3297. “Khi của cải nào đó đã được biếu tặng bởi các chủ nhân, và những người đã trú vào thiện pháp tiếp nhận vật thí, trong trường hợp ấy, người nhận lãnh và luôn cả người bố thí đều thực hiện việc làm có quả báo an lạc.”

3298. “Có người đàn ông nào khác ở trên trái đất, ở trên thế gian, có thể tin được lời của khanh rằng: ‘Ummadantī không được tôi yêu mến’? Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý.”

3299. “Nàng ấy quả thật là người yêu quý của thần, tâu vị chúa của loài người. Nàng ấy không phải là không được thần yêu quý, tâu đấng hộ quốc. Bởi vì nàng Ummadantī đã được thần dâng đến bệ hạ, tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tận hưởng thú yêu đương, rồi hoàn trả lại (nàng cho hạ thần).”

3300. “Kẻ nào tạo ra khổ đau cho người khác bằng khổ đau của mình, hoặc tạo ra hạnh phúc cho mình bằng hạnh phúc của người khác, (nghĩ rằng): ‘Việc này đối với ta y như thế nào thì đối với những người khác là như vậy;’ người nào biết như vậy, người ấy hiểu biết về đạo đức.”

3301. “Có người đàn ông nào khác ở trên trái đất, ở trên thế gian, có thể tin được lời của khanh rằng: ‘Ummadantī không được tôi yêu mến’? Và có thể có nhiều sự khó chịu ở tâm trí của khanh do không được nhìn thấy nàng, sau khi đã dâng hiến nàng Ummadantī yêu quý.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3302. Janinda jānāsi piyā mamesā na sā mamaṃ appiyā bhūmipāla, piyena te dammi piyaṃ janinda piyadāyino deva piyaṃ labhanti.

3303. So nūnāhaṃ 1 vadhissāmi attānaṃ kāmahetukaṃ, na hi dhammaṃ adhammena ahaṃ vadhitumussahe.

3304. Sace tuvaṃ mayha satiṃ janinda na kāmayāsi naravīraseṭṭha, 2 cajāmi naṃ sabbajanassa sibba 3 mayā pamuttaṃ tato avhayesi naṃ. 4

3305. Adūsiyaṃ ce ahipāraka 5 tvaṃ cajāsi katte ahitāya tyassa, mahā 6 ca te upavādopi assa na cāpi tyassa nagaramhi pakkho.

3306. Ahaṃ sahissaṃ upavādametaṃ nindaṃ pasaṃsaṃ garahañca 7 sabbaṃ, mametamāgacchatu bhūmipāla yathāsukhaṃ sibba 8 karohi kāmaṃ.

3307. Yo neva nindaṃ na punappasaṃsaṃ9 ādīyati10 garahaṃ nopi pūjaṃ, sirī ca lakkhī ca apeti tamhā āpo suvuṭṭhīva yathā thalamhā.

3308. Yaṃ kiñci dukkhañca sukhañca etto dhammātisārañca11 manovighātaṃ, urasā ahaṃ paṭicchissāmi12 sabbaṃ paṭhavī yathā thāvarānaṃ tasānaṃ.

3309. Dhammātisārañca manovighātaṃ dukkhaṃ ca nicchāmi ahaṃ paresaṃ, ekopimaṃ tārayissāmi13 bhāraṃ dhamme ṭhito kañci14 ahāpayanto.15

1 9 nūn’ ahaṃ - PTS. panappasaṃsaṃ - Ma. 2 10 naravīra seṭṭha - Ma, Syā; ādiyati - Ma, Syā; ādiyatī - PTS. 11 naraviriyaseṭṭha - PTS. dhammātisāraṃ va - PTS. 3 12 sibyā - Ma; majjhe - Syā. paccuttarissāmi - Ma; 4 tato nam avhayesi - PTS. paccupadissāmi - PTS. 5 13 abhipāraka - Ma, Syā, evamuparipi. ekovimaṃ hārayissāmi - Ma; 6 sabbā - katthaci. eko p’ imaṃ hārayissāmi - PTS. 7 14 garaham pi - PTS. kiñci - Ma, Syā. 8 15 sivi - Ma; sīvi - Syā. na tāpayanto - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3302. “Tâu vị chúa của loài người, bệ hạ biết rằng nàng ấy là người yêu quý của thần. Tâu đấng hộ quốc, nàng ấy không phải là không được thần yêu quý. Tâu vị chúa của loài người, thần dâng hiến vật yêu quý đến bệ hạ vì lòng yêu quý. Tâu bệ hạ, những người bố thí vật yêu quý đạt được vật yêu quý.”

3303. “Không lẽ trẫm đây sẽ hủy hoại bản thân vì nguyên nhân dục vọng! Trẫm không bao giờ ra sức để hủy hoại đạo đức bởi điều phi đạo đức.”

3304. “Tâu vị chúa của loài người, nếu bệ hạ nghĩ rằng nàng đang thuộc về hạ thần, tâu vị dũng sĩ hạng nhất ở loài người, nên bệ hạ không ham muốn nàng. Tâu Sibba, hãy để thần xả bỏ nàng ấy đến tất cả mọi người. Khi nàng đã được thần trả tự do, sau đó, bệ hạ hãy đưa nàng đi.”

3305. “Này Ahipāraka, nếu nàng không có lỗi lầm mà khanh bỏ rơi nàng khi không còn lợi ích đối với khanh, này người có công lao, có thể có sự chỉ trích lớn đối với khanh, và thậm chí dư luận ở thành phố có thể không thuộc về khanh.”

3306. “Thần sẽ chịu đựng sự chỉ trích ấy, sự chê bai, sự khen ngợi, và mọi sự khiển trách. Tâu đấng hộ quốc, hãy để việc ấy xảy đến với thần. Tâu Sibba, xin bệ hạ hãy hưởng dụng dục lạc một cách thoải mái.”

3307. “Kẻ nào không quan tâm đến sự chê bai, rồi sự khen ngợi, và sự khiển trách, luôn cả sự dâng cúng, thì vinh quang và sự may mắn rời xa kẻ ấy, giống như nước từ cơn mưa lớn rời khỏi mặt đất.”

3308. “Bất cứ khổ đau hay hạnh phúc nào từ việc này, và sự vượt qua lề thói đạo đức có sự khó chịu ở tâm trí, thần sẽ ưỡn ngực đón nhận tất cả, giống như trái đất đối với mọi thứ, bất động và cử động.”

3309. “Sự vượt qua lề thói đạo đức có sự khó chịu ở tâm trí, và trẫm không muốn những người khác có sự khổ đau. Một mình trẫm sẽ vượt qua gánh nặng này, người đã trú vào thiện pháp không bỏ quên bất cứ một ai.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3310. Saggūpagaṃ puññakammaṃ janinda mā me tuvaṃ antarāyaṃ akāsi, dadāmi te ummadantiṃ pasanno rājāva yaññaṃ 1 dhanaṃ brāhmaṇānaṃ.

3311. Addhā tuvaṃ katte hitosi 2 mayhaṃ sakhā mama 3 ummadantī tuvañca, nindeyyu 4 devā pitaro ca sabbe pāpañca passaṃ abhisamparāyaṃ.

3312. Nahetaṃ dhammaṃ 5 sivirāja 6 vajjuṃ sanegamā jānapadā ca sabbe, yante mayā ummadantī padinnā bhusehi rājā vanathaṃ sajāhi.

3313. Addhā tuvaṃ katte hitosi mayhaṃ sakhā mama ummadantī tuvañca, satañca dhammāni sukittitāni samuddavelāva duraccayāni.

3314. Āhuneyyo 7 mesi hitānukampī dhātā vidhātā casi kāmapālo, tayī hutā deva8 mahapphalā hi9 kāmena me ummadantiṃ paṭiccha.

3315. Addhā hi sabbaṃ ahipāraka tvaṃ10 dhammaṃ acārī mama kattuputta,11 aññho nu te ko idha sotthikattā dipado12 naro aruṇe jīvaloke.

3316. Tuvaṃ13 nu seṭṭho tvamanuttarosi tvaṃ dhammagutto14 dhammavidū sumedho, so dhammagutto cirameva jīva dhammañca me desaya dhammapāla.

3317. Tadiṅgha ahipāraka suṇohi vacanaṃ mama, dhammante desayissāmi sataṃ āsevitaṃ ahaṃ.

1 yaññe - Ma, Syā, PTS. 2 8 hitesi - Ma, PTS. rāja - Ma, Syā. 3 9 mamaṃ - Ma, Syā, PTS. mahapphalā hi me - PTS. 4 10 nindeyyuṃ - PTS. tuvaṃ - Syā. 5 11 na hetadhammaṃ - Ma; kattaputta - PTS. 12 na h’ et’ adhammaṃ - PTS. dvipado - Ma, Syā. 6 13 sīvirāja - Syā. tvaṃ - Syā. 7 14 āhūniyo - PTS. dhammagū - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3310. “Tâu vị chúa của loài người, việc làm phước đưa đến cõi Trời. Xin bệ hạ chớ gây chướng ngại cho thần. Được tịnh tín, thần dâng nàng Ummadantī đến bệ hạ, tựa như vị vua dâng vật hiến cúng là tài sản đến các vị Bà-la-môn.”

3311. “Này quan đại thần, quả thật khanh là người có lợi ích cho trẫm. Nàng Ummadantī và khanh là bằng hữu của trẫm. Chư Thiên, các vị Phạm Thiên, và tất cả cư dân sẽ chê bai, trong khi nhìn thấy sự xấu xa trong ngày vị lai.”

3312. “Tâu đức vua Sivi, tất cả dân chúng có cả các thị dân không có thể nói rằng: ‘Việc ấy không phải là phi đạo đức.’ Bởi vì nàng Ummadantī đã được thần dâng đến bệ hạ, tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tận hưởng thú yêu đương, rồi hoàn trả lại (nàng cho hạ thần).”

3313. “Này người có công lao, quả thật khanh là người có lợi ích cho trẫm. Nàng Ummadantī và khanh là bằng hữu của trẫm. Các lời giáo huấn của các bậc thiện nhân đã khéo được thuyết giảng là không thể vi phạm, tựa như bờ biển là không thể được qua.”

3314. “Bệ hạ có sự quan tâm đến điều tốt đẹp, là xứng đáng với sự hiến cúng của thần. Bệ hạ là người nâng đỡ, là người bảo quản, và là người ngự trị các dục. Tâu bệ hạ, các vật đã được dâng hiến đến bệ hạ chắc chắn có quả báo lớn lao. Xin bệ hạ hãy tiếp nhận nàng Ummadantī theo ước muốn của thần.”

3315. “Này Ahipāraka, quả thật khanh đã thực hành mọi phận sự đối với trẫm. Này người con trai của vị quan đại thần, vậy ngoài khanh ra, có con người hai chân nào khác là người tạo ra sự bình yên ở nơi này, ở thế gian của cuộc sống, từ lúc rạng đông?”

3316. “Bệ hạ là hạng nhất, bệ hạ là vô thượng. Bệ hạ là người bảo vệ đạo lý, là người thông hiểu đạo lý, là bậc thiện trí. Cầu cho người bảo vệ đạo lý ấy sống thật dài lâu. Tâu vị hộ trì đạo lý, xin bệ hạ hãy giảng giải đạo lý cho thần.”

3317. “Này Ahipāraka, giờ khanh hãy lắng nghe lời nói của trẫm. Trẫm sẽ giảng giải cho khanh về đạo lý đã được các bậc thiện nhân thực hành.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3318. Sādhu dhammarucī rājā sādhu paññāṇavā naro, sādhu mittānamaddubbho 1 pāpassākaraṇaṃ 2 sukhaṃ.

3319. Akkodhanassa vijite ṭhitadhammassa rājino, sukhaṃ manussā āsetha sītacchāyāya saṅghare.

3320. Na cāham 3etaṃ abhirocayāmi kammaṃ asamekkha kataṃ asādhu, 4 yevāpi ñatvāna sayaṃ karonti upamā imā mayha 5 tuvaṃ suṇohi.

3321. Gavañce taramānānaṃ jimhaṃ gacchati puṅgavo, sabbā tā jimhaṃ gacchanti nette jimhaṃ gate sati.

3322. Evameva 6 manussesu yo hoti seṭṭhasammato, so ce adhammaṃ carati pageva itarā pajā, sabbaṃ raṭṭhaṃ dukhaṃ seti rājā ce hoti adhammiko.

3323. Gavañce taramānānaṃ ujuṃ gacchati puṅgavo, sabbā tā ujuṃ gacchanti 7 nette ujugate 8 sati.

3324. Evameva manussesu yo hoti seṭṭhasammato, so cepi9 dhammaṃ carati pageva itarā pajā, sabbaṃ raṭṭhaṃ sukhaṃ seti rājā ce hoti dhammiko.

3325. Na cāpahaṃ10 adhammena amarattamabhipatthaye,11 imaṃ vā paṭhaviṃ sabbaṃ vijetuṃ ahipāraka.

3326. Yaṃ hi kiñci manussesu ratanaṃ idha vijjati, gāvo dāso hiraññañca vatthiyaṃ haricandanaṃ.

3327. Assitthiyo ca12 ratanaṃ maṇikañca yañcāpi me13 candasuriyābhipālayanti,14 na tassa hetu visamaṃ careyya majjhe sivīnaṃ usabhosmi15 jāto.

1 9 mittānaṃ adubbho - PTS. so sace - Ma. 2 10 pāpass’ akaraṇaṃ - PTS. cāpāhaṃ - Ma. 3 11 vāham - PTS. amarattam pi patthaye - PTS. 4 12 asādhuṃ - PTS. assitthiyo - Ma. 5 13 mayhaṃ - Ma, PTS. yañcāpime - Syā; yañcāp’ ime - PTS. 6 14 evam evaṃ - PTS. candasūriyā abhipālayanti - Ma; 7 sabbā gāvī ujuṃ yanti - Ma. candasuriyā abhipālayanti - Syā, PTS. 8 15 ujuṃ gate - Ma, Syā. usabhomhi - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3318. Tốt đẹp thay vị vua vui thích ở thiện pháp! Tốt đẹp thay con người có trí tuệ! Tốt đẹp thay kẻ không phản bội bạn bè! Không làm điều ác là hạnh phúc.

3319. Ở lãnh địa của vị vua không có sự giận dữ, có công lý đã được thiết lập, loài người có thể sinh sống hạnh phúc trong bóng mát (của thân quyến) ở căn nhà của mình.

3320. Không xem xét mà đã thực hiện hành động là không tốt đẹp. Và trẫm không hứng thú về việc ấy. Chỉ những người nào sau khi đã biết thì tự mình hành động. Khanh hãy lắng nghe ví dụ này của trẫm.

3321. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi quanh co, tất cả các con bò cái sẽ đi quanh co khi con bò dẫn đường đi quanh co. 1

3322. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành không đúng pháp, không phải đề cập đến những người khác, toàn bộ đất nước sẽ bị lầm than nếu đức vua là kẻ không công minh.

3323. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi ngay thẳng, tất cả các con bò cái sẽ đi ngay thẳng khi con bò dẫn đường đi ngay thẳng.

3324. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành đúng pháp, không phải đề cập đến những người khác, toàn bộ đất nước sẽ được hạnh phúc nếu đức vua là người công minh.

3325. Và trẫm cũng không ước nguyện bản thể Thiên nhân một cách phi pháp, hay là để chiến thắng toàn bộ trái đất này, này Ahipāraka.

3326. Bởi vì bất cứ vật gì quý báu ở giữa loài người được tìm thấy ở nơi này: như là trâu bò, nô lệ, vàng, vải vóc, trầm hương màu vàng, –

3327. – ngựa, phụ nữ, báu vật (bảy loại), vòng ngọc (quý giá), và luôn cả nơi nào mà mặt trời và mặt trăng (chiếu sáng) bảo hộ cho trẫm, nhưng không vì nguyên nhân (vương quyền) của trẫm đây mà trẫm hành xử không công bằng, bởi vì trẫm là quý tộc, được sanh ra ở trong dòng tộc Sivi.

1 Các câu kệ 3321 - 3324 giống các câu kệ 640 - 643 ở Rājovādajātakaṃ - Bổn Sanh Giáo Huấn Đức Vua [334] của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 191).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 527. Ummādantījātakaṃ

3328. Netā pitā 1 uggato raṭṭhapālo dhammaṃ sivīnaṃ apacāyamāno, so dhammamevānuvicintayanto tasmā sake cittavase na vatte. 2

3329. Addhā tuvaṃ mahārāja niccaṃ abyasanaṃ sivaṃ, karissasi ciraṃ rajjaṃ paññā hi tava tādisī.

3330. Etaṃ te anumodāmi 3 yaṃ dhammaṃ nappamajjasi, dhammaṃ pamajja khattiyo ṭhānā4 cavati issaro.

3331. Dhammaṃ cara mahārāja mātāpitusu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3332. Dhammaṃ cara mahārāja puttadāresu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3333. Dhammaṃ cara mahārāja mittāmaccesu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3334. Dhammaṃ cara mahārāja vāhanesu balesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3335. Dhammaṃ cara mahārāja gāmesu nigamesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3336. Dhammaṃ cara mahārāja raṭṭhesu5 janapadesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3337. Dhammaṃ cara mahārāja samaṇabrāhmaṇesu ca, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

1 netā hitā - Ma, Syā. 2 4 vatto - Ma, Syā, PTS. raṭṭhā - Ma, Syā, PTS. 3 5 anumodāma - Ma, Syā, PTS. raṭṭhe - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 527. Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī

3328. Là bậc lãnh đạo, người cha, người nổi bật, đấng hộ trì đất nước, trong lúc tôn kính truyền thống của người dân Sivi, trong lúc suy xét về chính truyền thống ấy, trẫm đây, do đó, không thể hành động theo sự tác động của tâm mình."

3329. "Tâu đại vương, đúng vậy, bệ hạ sẽ cai trị vương quốc lâu dài, vĩnh viễn, không bị suy sụp, an toàn, bởi vì trí tuệ của bệ hạ là như thế ấy.

3330. Thần tùy hỷ với điều ấy của bệ hạ, về việc bệ hạ không xao lãng truyền thống. Sau khi xao lãng truyền thống, vị Sát-đế-ly, vị chúa tể đánh mất ngôi vị.

3331. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (phụng dưỡng) đối với cha mẹ. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời. 1

3332. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (cấp dưỡng) đối với vợ con. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3333. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (thu phục) đối với bạn bè và đồng nghiệp. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3334. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (chu cấp) đối với các đội xa binh và bộ binh. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3335. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) ở các thôn làng và các phố thị. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3336. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) trong các đất nước và các xứ sở. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3337. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (bố thí) đến các Sa-môn và Bà-la-môn. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

1 Các câu kệ 3331 - 3340 giống các câu kệ 3011 - 3020 ở các trang 173, 175.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3338. Dhammaṃ cara mahārāja migapakkhīsu khattiya, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3339. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho, idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

3340. Dhammaṃ cara mahārāja saindā devā 1 sabrahmakā, suciṇṇena divaṃ pattā mā dhammaṃ rāja pamādo ”ti. Ummādantījātakaṃ.

3. MAHĀBODHIJĀTAKAṂ

3341. Kinnu daṇḍaṃ kimajinaṃ kiṃ chattaṃ kiṃ upāhanaṃ, kiṃ aṅkusañca pattañca saṅghāṭiñcāpi brāhmaṇa, taramānarūpo gaṇhāsi 2 kannu 3 patthayase disaṃ.

3342. Dvādasetāni vassāni vusitāni4 tavantike, nābhijānāmi soṇena piṅgalenābhikujjitaṃ.5

3343. Svāyaṃ dittova nadati sukkadāṭhaṃ vidaṃsayaṃ, tava sutvā sabhariyassa vītasaddhassa maṃ pati.

3344. Ahu esa kato doso yathā bhāsasi brāhmaṇa, esa bhiyyo pasīdāmi vasa brāhmaṇa māgamā.6

3345. Sabbaseto pure āsi tatopi sabalo ahu, sabbalohitakodāni kālo pakkamituṃ mama.

1 4 sainda devā - PTS. vasitāni - Syā. 2 5 taramānarūpohāsi - Ma. piṅgalenābhikūjitaṃ - Ma, Syā; 3 kiṃ nu - Ma; kinnu - Syā; piṅgalena abhikūjitaṃ - PTS. 6 kin nu - PTS. mā gamā - Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3338. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-lỵ, bệ hạ hãy thực hành pháp (không hãm hại) đối với các loài thú và loài chim. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3339. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

3340. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. Thiên Chủ Inda, chư Thiên, cùng với Phạm Thiên đã đạt được cung Trời nhờ đã thực hành tốt đẹp. Tâu bệ hạ, chớ xao lãng (thiện) pháp.” Bổn Sanh Mỹ Nhân Ummādantī. [527]

3. BỔN SANH BẬC ĐẠI NHÂN MAHĀBODHI

(Lời trao đổi giữa đức vua và vị ẩn sĩ) 3341. “Tại sao ngài có vẻ vội vã cầm lấy cây gậy chống, tấm y da dê, cái dù che, đôi đép, cái móc câu, cái bình bát, và luôn cả tấm y khoác ngoài? Thưa vị Bà-la-môn, ngài mong muốn đi về hướng nào?”

3342. “Mười hai năm này được sống gần bệ hạ, bần đạo không biết gì về tiếng sủa của con chó hung.

3343. Sau khi nghe được bệ hạ và hoàng hậu không còn niềm tin đối với bần đạo, con chó này đây gầm gừ tựa như kiêu ngạo, còn nhe răng trắng hếu.”

3344. “Thưa vị Bà-la-môn, lỗi lầm ấy đã được tạo ra giống như ngài nói. Trẫm đây tin tưởng vào ngài nhiều hơn nữa. Thưa vị Bà-la-môn, ngài hãy ở lại, xin chớ ra đi.”

3345. “Trước đây, đã là cơm trắng toàn bộ. Sau đó, đã có lấm tấm (trộn lẫn gạo đỏ). Bây giờ, toàn bộ gạo đỏ. Là thời điểm ra đi của bần đạo.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3346. Abbhantaraṃ pure āsi tato majjhe tato bahi, purā niddhamanā hoti sayameva vajāmahaṃ. 1

3347. Vītasaddhaṃ na seveyya udapānaṃvanodakaṃ, sacepi naṃ anukhaṇe vārikaddama 2gandhikaṃ.

3348. Pasannameva seveyya appasannaṃ vivajjaye, pasannaṃ payirupāseyya rahadaṃvodakatthiko. 3

3349. Bhaje bhajantaṃ purisaṃ abhajantaṃ na bhajjaye, 4 asappurisadhammo so yo bhajantaṃ na bhajjati. 5

3350. Yo bhajantaṃ na bhajati sevamānaṃ na sevati, sa ve manussapāpiṭṭho migo sākhassito yathā.

3351. Accābhikkhaṇasaṃsaggā asamosaraṇena ca, etena mittā jīranti akāle yācanāya ca.

3352. Tasmā nābhikkhaṇaṃ gacche na ca gacche cirāciraṃ, kālena yācaṃ yāceyya evaṃ mittā na jīyare. 6

3353. Aticiraṃ nivāsena piyo bhavati appiyo, āmanta kho taṃ gacchāma purā te homa appiyā.

3354. Evaṃ ce yācamānānaṃ añjaliṃ nāvabujjhasi, paricārakānaṃ 7 sattānaṃ8 vacanaṃ na karosi no, evaṃ taṃ abhiyācāma puna kayirāsi pariyāyaṃ.

3355. Evaṃ ce no viharataṃ antarāyo na hessati, tumhaṃ cāpi9 mahārāja amhaṃ vā10 raṭṭhavaḍḍhana,11 appeva nāma passema12 ahorattānamaccaye.

1 8 cajām’ ahaṃ - PTS. sataṃ - Ma. 2 9 vāri kaddama - Ma, PTS. tuyhaṃ vāpi - Ma; 3 rahadaṃvudakatthiko - Ma, Syā; tuyha vāpi - Syā; rahadaṃ va udakatthiko - PTS. tuyhaṃ cāpi - PTS. 4 10 bhājaye - PTS. mayhaṃ vā - Ma; 5 bhājati - PTS. mayha vā - Syā; 6 jirare - Syā; jīrare - PTS. mayhañ ca - PTS. 7 11 paricārikānaṃ - Syā; raṭṭhavaddhana - Ma, PTS. 12 parivārakānaṃ - PTS. passāma - katthaci.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3346. Trước đây, (chỗ ngồi) là ở phòng trong, sau đó là phòng giữa, kế đến là ở bên ngoài. Bần đạo hãy tự mình ra đi trước khi có việc tống khứ.

3347. Không nên tiếp cận người đã không còn niềm tin (đối với mình), tựa như cái giếng không còn nước, thậm chí nếu có thể đào sâu thêm thì cũng chỉ là nước bùn có mùi hôi.

3348. Nên tiếp cận người thật sự tin tưởng (mình), nên xa lánh kẻ không tin tưởng, nên gần gũi người tin tưởng (mình), tựa như người cần nước gần gũi cái hồ.

3349. Nên hợp tác với người hợp tác (với mình), không nên hợp tác với kẻ không hợp tác (với mình). Kẻ nào không hợp tác với người hợp tác (có thiện tâm), kẻ ấy có bản chất của người không tốt.

3350. Kẻ nào không hợp tác với người đang hợp tác, không phục vụ người đang phục vụ, chính kẻ ấy là tồi tệ nhất ở loài người, giống như loài thú, loài khỉ.

3351. Do gặp gỡ thường xuyên quá nhiều, do không hội họp chung, và do yêu cầu không đúng thời, do việc ấy các thân hữu bị suy giảm.

3352. Vì thế, không nên qua lại thường xuyên, và quá lâu không qua lại, nên bày tỏ yêu cầu lúc hợp thời, như vậy thì các thân hữu không bị suy giảm.

3353. Do việc cư ngụ quá lâu mà người yêu quý không còn được yêu quý. Thật vậy, hãy để chúng tôi chào bệ hạ và ra đi, trước khi chúng tôi đây không còn được yêu quý.”

3354. “Nếu như ngài không để tâm đến việc chắp tay của những người đang thỉnh cầu, nếu ngài không nói lời nào với chúng tôi, những người hộ độ ngài, thì chúng tôi thỉnh cầu ngài như vầy: Mong rằng ngài có thể thực hiện việc quay trở lại lần nữa.”

3355. “Tâu đại vương, nếu như sẽ không có nguy biến xảy ra cho chúng tôi trong khi sinh sống, và đối với bệ hạ nữa, hoặc đối với (cả hai) chúng ta, tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, có lẽ chúng ta sẽ gặp lại (sau một thời gian) khi những ngày đêm đã qua đi.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3356. Udīraṇā ce saṅgatyā bhāvāya manuvattati, akāmā akaraṇīyaṃ vā karaṇīyaṃ vāpi kubbati, 1 akāmakaraṇīyasmiṃ 2 kvidha 3 pāpena lippati. 4

3357. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako, bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3358. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā,5 na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3359. Issaro sabbalokassa sace kappeti jīvitaṃ, iddhi6byasanabhāvañca kammaṃ kalyāṇapāpakaṃ, niddesakārī puriso issaro tena lippati.

3360. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako, bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3361. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā, na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3362. Sace pubbekatahetu sukhadukkhaṃ nigacchati, porāṇakaṃ kataṃ pāpaṃ tameso muñcate7 iṇaṃ, porāṇaka8iṇamokkho kvidha pāpena lippati.

3363. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako, bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3364. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijānīyā, na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

1 5 krubbati - Syā. vijāniya - Syā, PTS. 2 6 ākāmākaraṇīyamhi - Ma. iddhiṃ - Ma, Syā. 3 7 kuv-idha - PTS. muccate - Ma, PTS. 4 8 limpati - Syā. porāṇakam - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3356. “Nếu nói rằng: Thế gian này diễn tiến do điều kiện tự nhiên của sự hội tụ, con người tạo tác việc không nên làm (việc ác) hay việc nên làm (việc thiện) không do ước muốn; trong trường hợp việc được làm không do ước muốn, thì ở đây, ai bị lấm nhơ bởi tội ác?

3357. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3358. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3359. Nếu vị chúa tể của toàn bộ thế gian xếp đặt cuộc sống, sự thành tựu, sự được mất, và việc làm tốt xấu, con người là công cụ làm theo sự chỉ định, thì vị chúa tể bị lấm nhơ bởi điều ấy.

3360. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3361. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3362. Nếu con người đi đến sướng hay khổ do nhân đã làm kiếp trước, và người ấy thoát khỏi món nợ là việc ác đã làm thời xưa ấy, với việc thoát khỏi món nợ thời xưa ấy, thì ở đây, ai bị lấm nhơ bởi tội ác?

3363. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3364. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3365. Catunnaṃyevupādāya rūpaṃ sambhoti pāṇinaṃ, yato ca rūpaṃ sambhoti tattheva anupagacchati. 1

3366. Idheva jīvati jīvo pecca pecca vinassati, ucchijjati ayaṃ loko ye bālā ye ca paṇḍitā, ucchijjamāne lokasmiṃ kvidha pāpena lippati.

3367. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako, bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3368. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā, na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3369. Āhu khattavidhā 2 loke bālā paṇḍitamānino, mātaraṃ pitaraṃ haññe atho jeṭṭhampi bhātaraṃ, haneyya puttadāre ca 3 attho ce tādiso siyā.

3370. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā, na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho 4 hi pāpako.

3371. Atha atthe samuppanne samūlamapi abbahe,5 attho me sambalenāsi6 suhato vānaro mayā.

3372. So ce attho ca dhammo ca kalyāṇo na ca pāpako, bhoto ce vacanaṃ saccaṃ suhato vānaro mayā.

3373. Attano ce hi vādassa aparādhaṃ vijāniyā, na maṃ tvaṃ garaheyyāsi bhoto vādo hi tādiso.

3374. Ahetuvādo puriso yo ca issarakuttiko, pubbekatī ca ucchedī yo ca khattavidho7 naro.

1 5 tattheva anupagacchati - Ma, Syā. abbhuhe - Syā. 2 6 khattavidā - Ma. sambalenāpi - Ma, Syā; 3 putte ca dāre ca - PTS. sambalenā ’ti - PTS. 4 7 mittadūbhī - PTS. khattavido - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3365. Sắc liên quan đến bốn thành phần (đất, nước, lửa, gió) tạo nên sinh vật. Và sắc hình thành từ nơi nào thì sẽ tiến đến chính nơi ấy.

3366. Mạng sống sinh sống ở ngay tại nơi này và tiêu hoại sau khi chết đi, lần này đến lần khác. Thế gian này bị đứt đoạn, những ai là kẻ ngu hay những ai là người trí (đều như nhau). Trong lúc thế gian này bị đứt đoạn, thì ở đây, ai bị lấm nhơ bởi tội ác?

3367. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3368. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3369. Hạng người theo thuyết vua chúa ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt, đã bảo rằng có thể giết chết mẹ, cha, rồi anh trai và luôn cả em trai, có thể giết chết vợ và con, nếu mục đích như thế ấy là cần thiết.

3370. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu. 1

3371. Rồi khi có nhu cầu sanh khởi thì có thể nhổ lên thậm chí luôn cả gốc rễ. Tôi đã có nhu cầu về vật dự phòng, và nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3372. Nếu ý nghĩa và giáo pháp ấy là tốt lành và không xấu xa, nếu lời nói của ngài là sự thật, thì nhờ tôi mà con khỉ đã được chết tốt đẹp.

3373. Bởi vì, nếu học thuyết của bản thân ngài đã cho rằng không có tội lỗi, thì ngài không thể chê trách tôi; chính học thuyết của ngài là như thế ấy.

3374. Có người với học thuyết không nguyên nhân, và có người tin vào sự sáng tạo của vị chúa tể, người thì quan niệm do việc đã làm kiếp trước, người thì cho rằng có sự đứt đoạn, và người theo thuyết vua chúa, –

1 Câu kệ 3370 giống câu kệ 1503 ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 381).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3375. Ete asappurisā loke bālā paṇḍitamānino, kareyya tādiso pāpaṃ atho aññampi kāraye, asappurisasaṃsaggo dukkaṭo 1 kaṭukudrayo.

3376. Urabbharūpena bakāsu 2 pubbe asaṅkito ajayūthaṃ upeti, hantvā uraṇiṃ 3 ajiyaṃ 4 ajañca citrāsayitvā 5 yena kāmaṃ paleti.

3377. Tathā vidheke samaṇabrāhmaṇāse chadanaṃ katvā vañcayantī manusse, anāsakā thaṇḍilaseyyakā ca rajojallaṃ ukkuṭikappadhānaṃ, pariyāyabhattañca apāṇakattaṃ6 pāpācārā arahanto vadānā.

3378. Ete asappurisā loke bālā paṇḍitamānino, kareyya tādiso pāpaṃ atho aññampi kāraye, asappurisasaṃsaggo dukkaṭo kaṭukudrayo.

3379. Yamāhu7 natthi viriyanti hetuñca apavadanti8 ye, parakāraṃ attakārañca ye tucchaṃ samavaṇṇayuṃ.

3380. Ete asappurisā loke bālā paṇḍitamānino, kareyya tādiso pāpaṃ atho aññampi kāraye, asappurisasaṃsaggo dukkaṭo kaṭukudrayo.

3381. Sace hi viriyaṃ nāssa kammaṃ kalyāṇapāpakaṃ, na bhare vaḍḍhakiṃ rājā napi yantāni kāraye.

3382. Yasmā ca viriyaṃ atthi kammaṃ kalyāṇapāpakaṃ, tasmā yantāni kāreti rājā bharati vaḍḍhakiṃ.

3383. Yadi vassasataṃ devo na vasse na himaṃ pate, ucchijjeyya ayaṃ loko vinasseyya ayaṃ pajā.

1 dukkhanto - Ma, Syā, PTS. 2 6 vakassu - Ma; vakāsu - PTS. apānakattā - Ma, Syā; 3 urāṇiṃ - PTS. apānakattaṃ - PTS. 4 7 ajikaṃ - Ma. y’ āhu - PTS. 5 8 utrāsayitvā - Ma; hantvā sayitvā - Syā. ahetuñca pavadanti - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3375. – những người này là những kẻ không tốt ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt. Kẻ như thế ấy có thể làm điều ác, rồi còn xúi người khác làm. Sự tiếp xúc với kẻ không tốt là việc làm sai trái, là nguồn tạo ra sự đắng cay.

3376. Vào thời quá khứ, có con sói giả dạng con cừu rồi đi đến gần bầy dê, và đã không bị nghi ngờ. Sau khi giết hại cừu, dê cái, và dê đực, sau khi làm cho khiếp sợ, nó tẩu thoát theo như ý muốn.

3377. Tương tự như thế, có một số hạng Sa-môn và Bà-la-môn thực hiện việc che đậy rồi lừa gạt nhiều người. Họ không ăn, và nằm ở trên mặt đất, có bụi bặm và cáu ghét, ra sức ngồi chồm hổm, có bữa ăn theo định kỳ, và thực hiện việc không uống nước, có hành vi xấu xa, có sự khoe khoang là A-la-hán.

3378. Những người này là những kẻ không tốt ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt. Kẻ như thế ấy có thể làm điều ác, rồi còn xúi người khác làm. Sự tiếp xúc với kẻ không tốt là việc làm sai trái, là nguồn tạo ra sự đắng cay.

3379. Những người nào đã nói là không có sự nỗ lực, những người nào không tuyên thuyết về nhân, và những người nào đã ca ngợi việc làm của bản thân và hành động của người khác là rỗng không, –

3380. – những người này là những kẻ không tốt ở thế gian, những kẻ ngu dốt lại tự hào là sáng suốt. Kẻ như thế ấy có thể làm điều ác, rồi còn xúi người khác làm. Sự tiếp xúc với kẻ không tốt là việc làm sai trái, là nguồn tạo ra sự đắng cay.

3381. Bởi vì nếu không có sự nỗ lực, không có nghiệp thiện và ác, đức vua không cấp dưỡng người thợ mộc thì cũng không thể cho thực hiện các công trình xây dựng.

3382. Và bởi vì có sự nỗ lực, có nghiệp thiện và ác, cho nên đức vua cấp dưỡng người thợ mộc và cho thực hiện các công trình xây dựng.

3383. Nếu một trăm năm trời không đổ mưa, cũng không rơi tuyết, thế gian này có thể bị gián đoạn, loài người này có thể bị diệt vong.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3384. Yasmā ca vassati 1 devo himaṃ cāpi phusīyati, 2 tasmā sassāni paccanti raṭṭhañca pallate 3 ciraṃ.

3385. Gavañce taramānānaṃ jimhaṃ gacchati puṅgavo, sabbā tā jimhaṃ gacchanti nette jimhaṃ 4gate sati.

3386. Evameva 5 manussesu yo hoti seṭṭhasammato, so ce adhammaṃ carati pageva itarā pajā, sabbaṃ raṭṭhaṃ dukkhaṃ6 seti rājā ce hoti adhammiko.7

3387. Gavañce taramānānaṃ ujuṃ gacchati puṅgavo, sabbā tā ujuṃ gacchanti8 nette ujugate9 sati.

3388. Evameva manussesu yo hoti seṭṭhasammato, so ceva10 dhammaṃ carati pageva itarā pajā, sabbaṃ raṭṭhaṃ sukhaṃ seti rājā ce hoti dhammiko.

3389. Mahārukkhassa phalino āmaṃ chindati yo phalaṃ, rasañcassa na jānāti bījañcassa vinassati.

3390. Mahārukkhūpamaṃ raṭṭhaṃ adhammena yo pasāsati, rasañcassa na jānāti raṭṭhañcassa vinassati.

3391. Mahārukkhassa phalino pakkaṃ chindati yo phalaṃ, rasañcassa vijānāti bījañcassa na nassati.

3392. Mahārukkhūpamaṃ raṭṭhaṃ dhammena yo pasāsati, rasañcassa vijānāti raṭṭhañcassa na nassati.

3393. Yo ca rājā janapadaṃ adhammena pasāsati, sabbosadhīhi so rājā viruddhaṃ11 hoti khattiyo.

1 6 vassatī - Ma, Syā, PTS. dukhaṃ - Ma. 2 7 himañcānuphusāyati - Ma; adhammako - PTS. 8 himañcānuphusīyati - Syā, PTS. sabbā gāvī ujuṃ yanti - Ma. 3 9 pālite - Ma; ujuṃ gate - Ma, Syā. 10 pālayate - Syā. so sace - Ma; 4 jimha - PTS. so cepi - Syā; so ce pi - PTS. 5 11 evamevaṃ - PTS. viruddho - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3384. Và nhờ vào trời đổ mưa và còn rơi tuyết xuống nữa, nhờ thế các mùa màng được chín rộ và đất nước được hộ trì lâu dài.

3385. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi quanh co, tất cả các con bò cái sẽ đi quanh co khi con bò dẫn đường đi quanh co. 1

3386. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành không đúng pháp, nói gì thêm những người khác, toàn bộ đất nước sẽ bị lầm than nếu đức vua là kẻ không công minh.

3387. Trong khi bầy bò đang vượt qua sông, nếu con bò đực đi ngay thẳng, tất cả các con bò cái sẽ đi ngay thẳng khi con bò dẫn đường đi ngay thẳng.

3388. Tương tự y như thế ở loài người, nếu người được phong làm thủ lãnh thực hành đúng pháp, nói gì thêm những người khác, toàn bộ đất nước sẽ được hạnh phúc nếu đức vua là người công minh.

3389. Kẻ nào hái trái cây còn non của cội cây lớn đang kết trái, kẻ ấy không biết được vị ngon của trái cây này và hủy hoại hạt giống của nó.

3390. Đất nước được ví như cội cây lớn, kẻ nào cai trị đất nước không công minh, kẻ ấy không biết rõ tiềm lực của nó và hủy hoại đất nước của mình.

3391. Người nào hái trái cây đã chín của cội cây lớn đang kết trái, người ấy biết được vị ngon của trái cây này và không hủy hoại hạt giống của nó.

3392. Đất nước được ví như cội cây lớn, người nào cai trị đất nước công minh, người ấy biết rõ tiềm lực của nó và không hủy hoại đất nước của mình.

3393. Và vị vua nào cai trị xứ sở không công minh, vị vua ấy là Sát-đế-lỵ bị thất bại với mọi giải pháp cứu chữa.

1 Các câu kệ 3385 - 3388 giống các câu kệ 640 - 643 ở Rājovādajātakaṃ - Bổn Sanh Giáo Huấn Đức Vua [334] của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 191).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 528. Mahābodhijātakaṃ

3394. Tatheva negame hiṃsaṃ ye yuttā kayavikkaye, ojadānabalīkāre 1 sa kosena virujjhati.

3395. Pahāravarakhettaññū saṅgāme katanissame, ussite hiṃsayaṃ rājā sabalena virujjhati.

3396. Tatheva isayo hiṃsaṃ saṃyame 2 brahmacārino, 3 adhammacārī khattiyo so saggena virujjhati.

3397. Yo ca rājā adhammaṭṭho bhariyaṃ hanti adūsakaṃ, 4 luddaṃ pasavate pāpaṃ5 puttehi ca virujjhati.

3398. Dhammañcare jānapade negamesu balesu ca, isayo ca na hiṃseyyaṃ6 puttadāre samañcare.

3399. Sa tādiso bhūmipati raṭṭhapālo akodhano, sāmante7 sampakampeti indova asurādhipo ”ti. Mahābodhijātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sanaḷīnikamavhayano paṭhamo dutiyo pana sa-ummadantivaro, tatiyo pana bodhi sirivhayano kathitā pana tīṇi jinena subhā ”ti.

Paññāsanipāto niṭṭhito.8

--ooOoo--

1 5 ojadānabalīkare - PTS. ṭhānaṃ - Ma, Syā, PTS. 2 6 saññate - Ma, PTS. hiṃseyya - Ma, Syā. 3 7 brahmacāriyo - Ma; brahmacāriye - Syā; sapatte - Ma. 8 brahmacārayo - PTS. paṇṇāsanipātaṃ niṭṭhitaṃ - Ma; 4 adūsikaṃ - Ma, PTS. paññāsanipātaṃ niṭṭhitaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 528. Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi

3394. Tương tự y như thế, trong khi hãm hại các thị dân, là những người gắn bó với việc buôn bán, thông qua việc quy định thuế má vào việc vận chuyển hàng hóa, vị vua ấy bị thất bại với ngân sách tồn trữ.

3395. Trong khi hãm hại những người tài giỏi về lãnh vực chiến đấu đã thể hiện sự ra sức ở chiến trường, đã được nổi bật, vị vua ấy bị thất bại với quân đội của chính mình.

3396. Tương tự y như thế, trong khi hãm hại các vị ẩn sĩ có sự tự kiềm chế, có sự thực hành Phạm hạnh, bằng sự hành xử không công minh, vị Sát- đế-lỵ ấy bị thất bại với cõi Trời.

3397. Và vị vua nào duy trì phi pháp, giết chết người vợ không phải là kẻ lăng loàn, và gây ra tội ác tàn bạo, (vị vua ấy) bị thất bại với các con.

3398. Nên hành xử công minh đối với dân chúng, đối với các thị dân, và đối với các đội quân lính. Và không nên hãm hại các vị ẩn sĩ, nên hành xử bình đẳng với vợ con.

3399. Vị như thế ấy là chúa tể của trái đất, đấng hộ trì đất nước, có sự khoan dung, làm cho các lân bang phải khiếp sợ, tựa như vị thần Inda, chúa tể của loài A-tu-la." Bổn Sanh Bậc Đại Nhân Mahābodhi. [528]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Câu chuyện thứ nhất có tên là Công Chúa Nalinikā, rồi thứ nhì là chuyện Mỹ Nữ Ummadantī, thêm chuyện thứ ba có tên gọi cao quý là Bậc Đại Nhân Mahābodhi, ba câu chuyện hay đã được thuyết giảng bởi đấng Chiến Thắng.

Nhóm Năm Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XIX. SAṬṬHINIPĀTO 1. SOṆAKAJĀTAKAṂ

3400. Kassa 1 sutvā sataṃ dammi sahassaṃ daṭṭhu 2 soṇakaṃ, 3 ko me soṇakamakkhāti sahāyaṃ paṃsukīḷitaṃ.

3401. Atha bravī 4 māṇavako daharo pañcacūḷako, mayhaṃ sutvā sataṃ dehi sahassaṃ daṭṭhu soṇakaṃ, ahaṃ soṇakamakkhissaṃ 5 sahāyaṃ paṃsukīḷitaṃ.

3402. Katarasmiṃ 6 so janapade raṭṭhesu nigamesu ca, kattha te soṇako diṭṭho7 taṃ me akkhāhi pucchito.

3403. Taveva deva vijite tavevuyyānabhūmiyā, ujuvaṃsā mahāsālā nīlobhāsā manoramā, tiṭṭhanti meghasamānā rammā aññoññanissitā.

3404. Tesaṃ mūlasmiṃ8 soṇako jhāyati anupādano,9 upādānesu lokesu dayhamānesu10 nibbuto.

3405. Tato ca rājā pāyāsi senāya caturaṅgiyā, kārāpetvā samaṃ maggaṃ agamā yena soṇako.

3406. Uyyānabhūmiṃ gantvāna vicaranto brahāvane, āsīnaṃ soṇakaṃ dakkhi dayhamānesu nibbutaṃ.

3407. Kapaṇo vatāyaṃ11 bhikkhu muṇḍo saṅghāṭipāruto, amātiko apitiko12 rukkhamūlasmiṃ13 jhāyati.

3408. Imaṃ vākyaṃ nisāmetvā soṇako etadabravi, na rājā kapaṇo hoti dhammaṃ kāyena phassayaṃ.

1 7 tassa - Ma. kattha soṇakamaddakkhi - Ma, Syā. 2 8 diṭṭha - Ma, Syā. mūlamhi - Ma; mūlasmi - Syā. 3 9 sonakaṃ - PTS, evamuparipi. anupādino - Syā; anupādāno - PTS. 4

10 athabravī - Ma; atha bravi - Syā. ḍayhamānesu - Ma, Syā, PTS. 5 11 ahaṃ te soṇakakkhissaṃ - Ma; vatayaṃ - Ma. 12 ahaṃ te soṇakamakkhissaṃ - Syā. apītiko - PTS. 6 13 katamasmiṃ - Ma. rukkhamūlasmi - Ma, Syā.

XIX. NHÓM SÁU MƯƠI KỆ NGÔN 1. BỔN SANH PHẬT ĐỘC GIÁC SOṆAKA

3400. “Người nào nói cho trẫm về vị Soṇaka, người bạn đã cùng trẫm đùa nghịch đất cát? Trẫm sẽ thưởng một trăm cho người nào đã nghe, thưởng một ngàn để trẫm nhìn thấy vị Soṇaka.”

3401. Khi ấy, một đứa bé trai dòng Bà-la-môn có năm búi tóc đã nói rằng: “Xin bệ hạ hãy cho một trăm sau khi lắng nghe lời nói của con, rồi một ngàn để nhìn thấy vị Soṇaka. Con sẽ nói về vị Soṇaka, người bạn đã cùng bệ hạ đùa nghịch đất cát.”

3402. “Vị Soṇaka ấy đã được con nhìn thấy ở đâu, ở xứ sở nào, ở các quốc độ nào và các thị trấn nào? Được hỏi, con hãy giải thích điều ấy cho trẫm.”

3403. “Tâu bệ hạ, ở lãnh địa của chính bệ hạ, ở khu đất thuộc vườn thượng uyển của chính bệ hạ, có những cây sālā to lớn, giống cây có thân thẳng, có tán màu xanh lục, làm thích ý. Chúng đứng thẳng, nương tựa với nhau, đáng yêu, tương tự đám mây.

3404. Vị Soṇaka tham thiền ở gốc của những cây ấy, không còn chấp thủ, đã được tịch tịnh, trong khi các chúng sanh có sự chấp thủ đang bị thiêu đốt.”

3405. Và sau đó, đức vua đã xuất phát cùng với đoàn quân gồm bốn binh chủng. Sau khi đã cho làm bằng phẳng con đường, đức vua đã đi đến nơi vị Soṇaka trú ngụ.

3406. Sau khi đi đến khu đất thuộc vườn thượng uyển, trong lúc đang đi loanh quanh ở khu vườn rộng lớn, đức vua đã nhìn thấy vị Soṇaka đang ngồi, đã được tịnh tịnh, ở giữa những người đang bị thiêu đốt.

3407. “Vị tỳ khưu này quả thật khốn khổ, đầu cạo trọc, được trùm lại với tấm y khoác ngoài, không có mẹ, không có cha, đang tham thiền ở gốc cây.”

3408. Sau khi nghe được lời nói ấy, vị Soṇaka đã nói điều này: “Tâu bệ hạ, người đạt được thiện pháp bằng thân thì không khốn khổ.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 529. Soṇakajātakaṃ

3409. Yodha 1 dhammaṃ niraṃkatvā adhammamanuvattati, sa rāja kapaṇo hoti pāpo pāpaparāyano.

3410. Arindamoti me nāmaṃ kāsirājāti maṃ vidū, kacci bhoto sukhaseyyā 2 idha pattassa soṇaka.

3411. Sadāpi bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, na tesaṃ koṭṭhe openti 3 na kumbhiṃ na kaḷopiyaṃ, 4 paraniṭṭhitamesānā 5 tena yāpenti subbatā.

3412. Dutiyampi bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, anavajjapiṇḍo 6 bhottabbo na ca kocūparodhati.

3413. Tatiyampi bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, nibbutapiṇḍo 7 bhottabbo na ca kocūparodhati.

3414. Catutthampi 8 bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, muttassa raṭṭhe carato saṅgo yassa na vijjati.

3415. Pañcamampi9 bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, nagaramhi dayhamānamhi10 nāssa kiñci adayhatha.11

3416. Chaṭṭhampi12 bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, raṭṭhe vilumpamānamhi nāssa kiñci ahāratha.13

3417. Sattamampi14 bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, corehi rakkhitaṃ maggaṃ ye cañña paripanthikā,15 pattacīvaramādāya sotthiṃ gacchati subbato.16

3418. Aṭṭhamampi17 bhadramadhanassa anāgārassa bhikkhuno, yaṃ yaṃ disaṃ pakkamati anapekkhova gacchati.

1 9 yo ca - Ma, PTS. pañcamaṃ - PTS. 2 10 sukhasseyyā - Ma; sukhā seyyā - PTS. ḍayhamānamhi - Ma, Syā, PTS. 3 11 upenti - PTS. aḍayhatha - Ma, Syā, PTS. 4 12 na kumbhiṃ na khaḷopiyaṃ - Ma; chaṭṭhaṃ - PTS. 13 na kumbhe na kaḷopiyā - Syā, PTS. ahīratha - Ma, PTS. 5 14 pariniṭṭhitamesānā - Syā. sattamaṃ - PTS. 6 15 anavajjo piṇḍo - PTS. pāripanthikā - Ma. 7 16 nibbuto piṇḍo - Ma, Syā, PTS. subbatā - PTS. 8 17 catutthaṃ - PTS. aṭṭhamaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 529. Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka

3409. Ở đây, người nào lơ là thiện pháp và hành theo bất thiện pháp, tâu bệ hạ, người ấy bị khốn khổ, là kẻ ác, có sự nương tựa vào việc ác.”

3410. “Tên của trẫm là: ‘Arindama (bậc thuần hóa kẻ thù).’ Mọi người biết trẫm là: ‘Vua của xứ Kāsi.’ Thưa vị Soṇaka, phải chăng sự nghỉ ngơi của ngài được thoải mái khi đến ở đây?”

3411. “Vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa, luôn luôn có điều tốt đẹp là: Các vị ấy không cất giữ ở nhà kho, trong lu chậu, trong túi xách. Các vị có sự hành trì tốt đẹp nuôi thân bằng vật xin được ở nhà của những người khác.

3412. Điều tốt đẹp thứ nhì của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Thọ dụng miếng ăn không tội lỗi và không bị bất cứ ai quấy rầy.

3413. Điều tốt đẹp thứ ba của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Thọ dụng miếng ăn đã được quán xét và không bị bất cứ ai quấy rầy.

3414. Điều tốt đẹp thứ tư của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Đối với vị đã được giải thoát đang du hành ở quốc độ, sự quyến luyến của vị ấy không được biết đến.

3415. Điều tốt đẹp thứ năm của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Khi thành phố đang bị đốt cháy, không có một vật nào thuộc về vị ấy bị đốt cháy.

3416. Điều tốt đẹp thứ sáu của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Khi quốc độ đang bị cướp bóc, không có một vật nào thuộc về vị ấy bị cướp bóc.

3417. Điều tốt đẹp thứ bảy của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Ở con đường được bảo hộ bởi bọn trộm cướp và ở những nơi có các bọn đạo tặc khác, vị có sự hành trì tốt đẹp mang theo bình bát và y ra đi một cách bình yên.

3418. Điều tốt đẹp thứ tám của vị tỳ khưu không có tài sản, không có nhà cửa là: Khi khởi hành đi đến bất cứ phương trời nào, vị ấy ra đi không có trông mong.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 529. Soṇakajātakaṃ

3419. Bahūni samaṇabhadrāni 1 ye 2 tvaṃ bhikkhu pasaṃsasi, ahañca giddho kāmesu kathaṃ kāhāmi soṇaka.

3420. Piyā me mānusā kāmā atho dibyāpi 3 me piyā, atha kena nu vaṇṇena ubho loke labhamhase. 4

3421. Kāmesu giddhā 5 kāmaratā kāmesu adhimucchitā, narā pāpāni katvāna upapajjanti duggatiṃ.

3422. Ye ca kāme pahatvāna 6 nikkhantā akutobhayā, ekodibhāvādhigatā na te gacchanti duggatiṃ.

3423. Upamante karissāmi taṃ suṇohi arindama, upamāyapidhekacce 7 atthaṃ jānanti paṇḍitā.

3424. Gaṅgāya kuṇapaṃ disvā vuyhamānaṃ mahaṇṇave, vāyaso samacintesi appapañño acetaso.

3425. Yānañca vatidaṃ laddhaṃ bhakkhovāyaṃ 8 anappako, tattha rattiṃ tattha divā tattheva nirato mano.

3426. Khādaṃ nāgassa maṃsāni pivaṃ bhāgīrathodakaṃ,9 sampassaṃ vanacetyāni na palettha10 vihaṅgamo.

3427. Tañca11 otaraṇī gaṅgā pamattaṃ kuṇape rataṃ, samuddaṃ ajjhagāhāsi12 agatī yattha pakkhinaṃ.

3428. So ca bhakkhaparikkhīṇo uppatitvā13 vihaṅgamo, na pacchato na purato nuttaraṃ nopi dakkhiṇaṃ.

3429. Dīpaṃ so na ajjhagañchi14 agatī yattha pakkhinaṃ, so ca tattheva pāpattha yathā dubbalako tathā.

1 9 bahūpi bhadrakā etesaṃ - Ma, Syā; bhāgīrasodakaṃ - Syā, PTS. 10 bahū pi bhadrakā ete - PTS. palittha - PTS. 2 11 yo - Ma, Syā, PTS. taṃ va - PTS. 3 12 divyāpi - PTS. ajjhagāhayi - PTS. 4 13 labhāmase - Ma, Syā, PTS. udapatvā - Ma, syā; 5 kāme giddhā - Ma, Syā. udāpatvā - PTS. 6 14 pahantvāna - Ma, Syā. so najjhagāgañchi - Ma; 7 upamāya midhekacce - Ma, Syā. so najjhagā gañchi - Syā; 8 bhakkho cāyaṃ - Ma, Syā, PTS. so na ajjhagacchi - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 529. Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka

3419. “Thưa vị tỳ khưu, ngài ca ngợi nhiều điều tốt đẹp của các vị Sa-môn. Còn trẫm thì thèm khát các dục, thưa vị Soṇaka, trẫm sẽ làm thế nào?

3420. Các dục thuộc về nhân gian được trẫm yêu thích, và (các dục) thuộc về Thiên giới cũng được trẫm yêu thích; vậy thì bằng cách nào chúng tôi đạt được cả hai thế giới ấy?”

3421. “Những người thèm khát các dục, thích thú các dục, bị mê mẩn ở các dục, làm các việc ác rồi sanh vào khổ cảnh.

3422. Và những người đã dứt bỏ, đã đi ra ngoài các dục, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu, đã đạt đến trạng thái chuyên nhất (của tâm), những người ấy không đi đến khổ cảnh.

3423. Tâu đấng thuần phục kẻ thù, bần đạo sẽ làm ví dụ cho bệ hạ. Xin bệ hạ lắng nghe chuyện ấy. Cũng nhờ vào ví dụ, một số người sáng suốt hiểu được ý nghĩa.

3424. Sau khi nhìn thấy thây (con voi) chết ở sông Gaṅgā đang trôi nổi ở vũng nước lớn, con quạ thiểu trí, vô tư, đã nghĩ rằng:

3425. ‘Vật đã đạt được này quả thật là phương tiện di chuyển, vật này còn là thức ăn không phải ít. Ban đêm ở nơi ấy, ban ngày ở nơi ấy, tâm (của ta) ưa thích ở chính nơi ấy.’

3426. Trong khi ăn các miếng thịt của con voi, trong khi uống nước của sông Bhāgīrathī, trong khi nhìn xem các bảo tháp ở khu rừng, con chim đã không bỏ đi.

3427. Và bị say đắm, thích thú ở thây chết, với sự trôi xuôi theo dòng sông Gaṅgā, con quạ ấy đã đi sâu vào biển khơi, nơi không phải là chỗ đến của loài chim.

3428. Và khi thức ăn đã hết hẳn, con chim ấy đã bay lên, về hướng tây không được, về hướng đông không được, hướng bắc không được, và hướng nam cũng không được (vì bốn bề đều là biển cả).

3429. Nó đã không đạt đến được hòn đảo. Và nó đã ngã xuống ngay tại nơi ấy, nơi không phải là chỗ đến của loài chim, giống như một kẻ yếu ớt.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 529. Soṇakajātakaṃ

3430. Tañca sāmuddikā macchā kumbhīlā makarā susū, pasayhakārā khādiṃsu phandamānaṃ vipakkhinaṃ. 1

3431. Evameva tuvaṃ rāja ye caññe kāmabhogino, giddhā ce na vamissanti kākapaññāya 2 te vidū.

3432. Esā te upamā rāja atthasandassanī katā, tvaṃ ca paññāyase tena yadi kāhasi vā na vā.

3433. Ekavācampi dve vācaṃ 3 bhaṇeyya anukampako, tatuttariṃ 4 na bhāseyya dāso vayyassa 5 santike.

3434. Idaṃ vatvāna pakkāmi soṇako amitabuddhimā, vehāse antalikkhasmiṃ anusāsitvāna khattiyaṃ.

3435. Ko nu me rājakattāro sūtā veyyattimāgatā,6 rajjaṃ niyyādayissāmi nāhaṃ rajjenamatthiko.

3436. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.7

3437. Atthi te daharo putto dīghāvu raṭṭhavaḍḍhano, taṃ rajje abhisiñcassu so no rājā bhavissati.

3438. Khippaṃ kumāraṃ ānetha dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ, taṃ rajje abhisiñcissaṃ8 so vo rājā bhavissati.

3439. Tato kumāraṃ ānesuṃ dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ, taṃ disvā ālapi rājā ekaputtaṃ manoramaṃ.

3440. Saṭṭhi gāmasahassāni paripuṇṇāni9 sabbaso, te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

1 6 vipakkhakaṃ - Ma; vipakkhikaṃ - Syā. suddā veyyattamāgatā - Ma. 2 7 kākapaññāva - Ma. vasamanvagā - Syā; 3 dvivācaṃ - Ma, Syā. vasamannagā - PTS. 4 8 taduttariṃ - PTS. abhisiñcassu - Syā, PTS. 5 9 dāsovayyassa - Ma; dāso ayirassa - PTS. paripuññāni - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 529. Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka

3430. Và các loài cá ở biển, cá sấu, cá đao, cá dữ, với những hành động tàn bạo, đã ăn thịt con chim đang run rẩy, không còn sức để vỗ cánh bay lên.

3431. Tâu bệ hạ, tương tự y như vậy, bệ hạ và những người khác có sự thọ hưởng các dục, rồi bị tham đắm. Nếu những người ấy không chối từ tham ái, các bậc trí nhận biết những người ấy như là có trí tuệ của loài quạ.

3432. Tâu bệ hạ, ví dụ này đã được tạo ra cho bệ hạ, có sự chỉ rõ ý nghĩa, và bệ hạ sẽ được hiểu rõ điều ấy, và tùy thuộc bệ hạ sẽ làm hay không làm.”

3433. Vị có lòng thương tưởng có thể thuyết một lời, hai lời, và không thể nói nhiều hơn thế, tựa như người tớ trai không thể nói nhiều khi có mặt người chủ.

3434. Sau khi nói điều này, sau khi đã chỉ dạy vị Sát-đế-ly, vị Soṇaka có trí hiểu biết vô lượng đã ra đi bằng đường không trung, trên bầu trời.

3435. “Các quan viên làm lễ phong vương, các xa phu, các vị đã đạt đến tài năng đâu rồi? Trẫm sẽ bàn giao vương quyền. Trẫm không còn ham muốn với vương quyền.

3436. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.”

3437. “Bệ hạ có người con trai trẻ tuổi Dīghāvu, là bậc làm hưng thịnh đất nước. Bệ hạ hãy tấn phong vị ấy vào vương vị; vị ấy sẽ trở thành đức vua của chúng thần.”

3438. “Hãy mau triệu vời hoàng tử Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước. Trẫm sẽ tấn phong vị ấy vào vương vị; vị ấy sẽ trở thành đức vua của các khanh.”

3439. Kế đó, họ đã triệu vời hoàng tử Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước. Sau khi nhìn thấy vị ấy, đức vua đã nói về điều làm cho thích ý với người con trai độc nhất:

3440. “Có sáu mươi ngàn ngôi làng hoàn toàn đầy đủ về mọi mặt. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 529. Soṇakajātakaṃ

3441. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ. 1

3442. Saṭṭhināgasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā, suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā.

3443. Ārūḷhā gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi, te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3444. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3445. Saṭṭhiassasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā, ājānīyā ca 2 jātiyā sindhavā sīghavāhanā. 3

3446. Ārūḷhā gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,4 te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3447. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanavagaṃ.

3448. Saṭṭhirathasahassāni sannaddhā ussitaddhajā, dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

3449. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,5 te putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3450. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3451. Saṭṭhidhenusahassāni rohaññā puṅgavūsabhā, tā putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

3452. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3453. Soḷasitthīsahassāni sabbālaṅkārabhūsitā, vicitravatthābharaṇā6 āmuttamaṇikuṇḍalā. tā putta paṭipajjassu rajjaṃ niyyādayāmi te.

1 4 vasamannagā - PTS. indiyācāpadhāribhi - Syā. 2 5 ājānīyāva - Ma. vammibhi - Ma; cammibhi - Syā. 3 6 sīghavāhino - Ma. vicitrahatthābharaṇā - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 529. Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka

3441. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3442. Có sáu mươi ngàn con voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, có dây đai bằng vàng, là những con long tượng có trang phục là yên cương bằng vàng.

3443. Chúng được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3444. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3445. Có sáu mươi ngàn con ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là thuần chủng về dòng dõi, là giống ngựa Sindhu, có sức chuyển vận mau lẹ.

3446. Chúng được cỡi lên bởi các viên mã phu có mang gươm và cung. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3447. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3448. Có sáu mươi ngàn cỗ xe, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, có các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức.

3449. Chúng được cỡi lên bởi các viên xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3450. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3451. Có sáu mươi ngàn bò cái màu hung đỏ, với các con bò đực đầu đàn. Này con trai, con hãy tiếp nhận chúng. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

3452. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.

3453. Có sáu mươi ngàn nữ nhân đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni. Này con trai, con hãy tiếp nhận các nàng ấy. Trẫm bàn giao vương quyền cho con.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 529. Soṇakajātakaṃ

3454. Ajjeva pabbajissāmi ko jaññā maraṇaṃ suve, māhaṃ kākova dummedho kāmānaṃ vasamanvagaṃ.

3455. Daharasseva me tāta mātā matāti me sutaṃ, tayā vinā ahaṃ tāta jīvitumpi 1 na ussahe.

3456. Yathā āraññakaṃ nāgaṃ poto anveti pacchato, jessantaṃ giriduggesu samesu visamesu ca.

3457. Evaṃ taṃ anugacchāmi puttamādāya 2 gacchato, 3 subharo te bhavissāmi na te hessāmi dubbharo.

3458. Yathā sāmuddikaṃ nāvaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ, vohāro tattha gaṇheyya vāṇijā byasanī 4 siyā, evameva puttakali 5 antarāyakaro mama. 6

3459. Imaṃ kumāraṃ pāpetha pāsādaṃ rativaḍḍhanaṃ, tattha kambusa7hatthāyo yathā sakkaṃva accharā, tā naṃ tattha ramessanti8 tāhi ceso9 ramissati.

3460. Tato kumāraṃ pāpesuṃ pāsādaṃ rativaḍḍhanaṃ, taṃ disvā avacuṃ kaññā dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ.

3461. Devatānusi gandhabbo ādu10 sakko purindado, ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

3462. Namhi devo na gandhabbo napi11 sakko purindado, kāsirañño ahaṃ putto dīghāvu raṭṭhavaḍḍhano, mamaṃ12 bharatha bhaddaṃ vo ahaṃ bhattā bhavāmi vo.

3463. Taṃ tattha avacuṃ kaññā dīghāvuṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ, kuhiṃ rājā anuppatto ito rājā kuhiṃ gato.

1 7 jīvitum hi - PTS. kambussa - PTS. 2 8 pattamādāya - PTS. ramissanti - Syā. 3 9 pacchato - Ma, Syā, PTS. tāhi-m-eso - PTS. 4 10 vyasanī - PTS. adu - Ma; 5 evamevāyaṃ puttakali - Ma, PTS; ādū - Syā. 11 evamevāyaṃ puttaka - Syā. nāpi - Ma. 6 12 mamaṃ - PTS. mama - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 529. Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka

3454. Nội trong ngày hôm nay, trẫm sẽ xuất gia. Ai có thể biết được cái chết vào ngày mai. Chớ để trẫm trở thành kẻ thiểu trí, tựa như con quạ đã đi theo sự tác động của các dục.”

3455. “Ngay từ khi con còn nhỏ, thưa cha, mẹ của con đã chết, con đã được nghe như thế. Thưa cha, không có cha, con không thể sống được.

3456. Giống như con voi con đi theo phía sau con voi lớn sống ở rừng, trong lúc dạo chơi ở những khe núi hiểm trở, ở những nơi bằng phẳng và gồ ghề.

3457. Tương tự như vậy, con sẽ cầm bình bát đi theo cha ở phía sau. Con sẽ là dễ nuôi đối với cha, con sẽ là không khó nuôi đối với cha.”

3458. “Giống như chiếc tàu biển của những người thương buôn đang tầm cầu tài sản có thể gặp xoáy nước ở biển khơi, người thương buôn có thể có sự rủi ro; tương tự y như

vậy, này đứa con bất hạnh, đây là việc gây chướng ngại cho trẫm.

3459. Các khanh hãy tấn phong cho hoàng tử này tại lâu đài có sự hưng thịnh về lạc thú. Tại nơi ấy, các nữ nhân có cánh tay bằng vàng. Tại nơi ấy, các nàng ấy sẽ làm cho hoàng tử thích thú, và hoàng tử sẽ thích thú với các nàng ấy, giống như các nàng tiên nữ làm cho Thiên Chủ Sakka thích thú vậy.”

3460. Kế đó, họ đã tấn phong cho vị hoàng tử tại lâu đài có sự hưng thịnh về lạc thú. Sau khi nhìn thấy hoàng tử, các cô gái đã nói với hoàng tử Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước rằng:

3461. “Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây? Chàng là ai, chàng là con của người nào? Làm thế nào bọn thiếp có thể biết về chàng?”

3462. “Ta không phải là Thiên nhân, không phải là Càn-thát-bà, cũng không phải là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây. Ta là con trai của đức vua xứ Kāsi, là Dīghāvu, bậc làm hưng thịnh đất nước. Các nàng hãy chấp nhận ta; điều tốt lành sẽ đến với các nàng. Ta là chồng của các nàng.”

3463. Tại nơi ấy, các cô gái đã nói với vị Dīghāvu ấy, bậc làm hưng thịnh đất nước, rằng: “Phụ hoàng đã đến được nơi nào? Từ nơi này phụ hoàng đã đi đến nơi nào?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3464. Paṅkaṃ rājā atikkanto thale rājā patiṭṭhito, akaṇṭakaṃ agahanaṃ paṭipanno mahāpathaṃ.

3465. Ahañca paṭipannosmi maggaṃ duggatigāminaṃ, sakaṇṭakaṃ sagahanaṃ yena gacchanti duggatiṃ.

3466. Tassa te svāgataṃ 1 rāja sīhasseva giribbajaṃ, anusāsa mahārāja tvaṃ no sabbāsamissaro ”ti. Soṇakajātakaṃ.

2. SAṄKICCAJĀTAKAṂ

3467. Disvā nisinnaṃ rājānaṃ brahmadattaṃ rathesabhaṃ, athassa paṭivedesi yassāsi anukampako.

3468. Saṅkiccāyaṃ anuppatto isīnaṃ sādhusammato, taramānarūpo niyyāhi khippaṃ passa mahesinaṃ.

3469. Tato ca rājā taramāno yuttamāruyha sandanaṃ, mittāmaccaparibbūḷho 2 agamāsi rathesabho.

3470. Nikkhippa pañca kakudhāni kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano, vāḷavījanimuṇhīsaṃ 3 khaggaṃ chattañcupāhanaṃ.

3471. Oruyha rājā yānamhā ṭhapayitvā pacchadaṃ,4 āsīnaṃ dāyapassasmiṃ saṅkiccamupasaṅkami.

3472. Upasaṅkamitvā so rājā sammodi isinā saha, taṃ kathaṃ vītisāretvā ekamantaṃ upāvisi.

3473. Ekamantaṃ nisinnova atha5 kālaṃ amaññatha, tato pāpāni kammāni pucchituṃ paṭipajjatha.6

1 5 sāgataṃ - PTS. yathā - PTS. 2 4 6 paribyūḷho - Ma, Syā. paṭicchadaṃ - Ma, Syā, PTS. paccapajjatha - PTS. 3 vāḷabījanimuṇhīsaṃ - Ma; vālavījanimuṇhīsaṃ - Syā; vāḷavījaniṃ uṇhīsaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3464. “Phụ hoàng đã vượt qua vũng lầy (ngũ dục). Phụ hoàng đã đứng vững ở đất bằng (xuất gia), đã thực hành đạo lộ lớn (đạo lộ giải thoát) không có gai nhọn (ô nhiễm), không có sự nắm giữ (các ô nhiễm).

3465. Còn trẫm đang thực hành đạo lộ đưa đến cảnh giới khổ đau, có gai nhọn, có sự nắm giữ; do đạo lộ đó chúng sanh đi đến cảnh giới khổ đau.”

3466. “Tâu bệ hạ, chào mừng bệ hạ đã ngự đến, tựa như việc đi đến hang núi của con sư tử. Tâu đại vương, xin đại vương hãy chỉ dạy. Đại vương là chúa tể của tất cả chúng thần.” Bổn Sanh Phật Độc Giác Soṇaka. [529]

2. BỔN SANH ẨN SĨ SAṄKICCA

3467. Sau khi nhìn thấy đức vua Brahmadatta, đấng thủ lãnh xa binh, khi ấy, (người giữ vườn) đã thông báo cho đức vua hay rằng: “Vị mà bệ hạ có lòng thương tưởng, –

3468. – vị đã được công nhận là tốt đẹp trong số các bậc ẩn sĩ, vị Saṅkicca này đã đến. Xin bệ hạ hãy mau chóng khởi hành, hãy cấp tốc gặp gỡ vị đại ẩn sĩ.”

3469. Sau đó, đức vua đã vội vã bước lên cỗ xe đã được thắng ngựa. Được các thân hữu và các quan đại thần tháp tùng, đấng thủ lãnh xa binh đã ra đi.

3470. Bậc làm hưng thịnh đất nước Kāsi đã dẹp bỏ năm biểu hiệu (của nhà vua) là: quạt lông đuôi bò, vương miện, cây gươm, lọng che, và đôi hài.

3471. Sau khi bước xuống cỗ xe, đức vua đã để lại áo khoác ngoài, rồi đã đi đến gần vị Saṅkicca đang ngồi ở vườn thượng uyển Dāyapassa.

3472. Sau khi đi đến gần, vị vua ấy đã vui mừng chào hỏi với vị ẩn sĩ; sau khi trao đổi lời chào hỏi với vị ấy, đức vua đã bước đến ở một bên.

3473. Ngay lúc vừa ngồi xuống ở một bên, khi ấy, đức vua đã biết là thời điểm, sau đó đã tiến hành để hỏi về những hành động độc ác.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3474. Isiṃ pucchāmi 1 saṅkiccaṃ isīnaṃ sādhusammataṃ, āsīnaṃ dāyapassasmiṃ isisaṅghapurakkhataṃ.

3475. Kaṃ gatiṃ pecca gacchanti narā dhammāticārino, aticiṇṇo mayā dhammo tamme akkhāhi pucchito.

3476. Isī 2 avaca saṅkicco kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ, āsīnaṃ dāyapassasmiṃ mahārāja suṇohi me.

3477. Uppathena vajantassa yo maggamanusāsati, tassa ce 3 vacanaṃ kayirā nāssa maggeyya kaṇṭako.

3478. Adhammaṃ paṭipannassa yo dhammamanusāsati, tassa ce vacanaṃ kayirā na so gaccheyya duggatiṃ.

3479. Dhammo patho mahārāja adhammo pana uppatho, adhammo nirayaṃ neti dhammo pāpeti suggatiṃ.

3480. Adhammacārino rāja narā visamajīvino, yaṃ gatiṃ pecca gacchanti niraye te suṇohi me.

3481. Sañjīvo kāḷasutto ca saṅghāto 4 dve ca roruvā, athāparo mahāvīci tapano 5 ca patāpano.

3482. Iccete aṭṭha nirayā akkhātā dūratikkamā,6 ākiṇṇā luddakammehi paccekā soḷasussadā.

3483. Kadariyatāpanā7 ghorā accimanto8 mahabbhayā, lomahaṃsanarūpā ca bhesmā paṭibhayā dukhā.

1 pucchāma - Ma, Syā. 2 6 isi - Syā, PTS. duratikkamā - Ma, PTS. 3 7 ve - PTS. kadariyā tāpanā - Syā; 4 saṅghāṭo - Syā. kadariyātapanā - PTS. 5 8 tāpano - Ma, Syā. accimantā - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3474. “Trẫm xin hỏi ẩn sĩ Saṅkicca, vị đã được công nhận là tốt đẹp trong số các bậc ẩn sĩ, vị đang ngồi ở vườn thượng uyển Dāyapassa, phía trước tập thể các bậc ẩn sĩ.

3475. Những người đã vượt qua luân lý sẽ đi đến cảnh giới nào sau khi chết? Luân lý đã bị trẫm vượt qua. Được hỏi, xin ngài hãy giải thích điều ấy cho trẫm.”

3476. Vị ẩn sĩ Saṅkicca đã nói với bậc làm hưng thịnh đất nước Kāsi đang ngồi ở vườn thượng uyển Dāyapassa rằng: “Tâu đại vương, xin hãy lắng nghe bần đạo.

3477. Khi có vị nào chỉ dạy con đường an toàn cho người đang đi theo lối đi sai trái, nếu người này có thể thực hành lời nói của vị ấy, thì chông gai (kẻ bất lương) không thể ngăn trở con đường đi của người này.

3478. Khi có vị nào chỉ dạy thiện pháp cho người đang thực hành phi pháp, nếu người này có thể thực hành lời nói của vị ấy, người ấy không thể nào đi đến khổ cảnh.

3479. Tâu đại vương, thiện pháp là lối đi; hơn nữa, phi pháp là lối đi sai trái. Phi pháp dẫn đến địa ngục, thiện pháp giúp cho đạt được nhàn cảnh.

3480. Tâu bệ hạ, những kẻ thực hành phi pháp là những kẻ có cuộc sống bất chánh. Cảnh giới mà những kẻ ấy đi đến sau khi chết là các địa ngục, xin bệ hạ hãy lắng nghe bần đạo.

3481. Địa ngục Sañjīva, địa ngục Kāḷasutta, địa ngục Saṅghāta, và hai địa ngục Roruva, rồi có các địa ngục khác nữa là địa ngục Mahāvīci, địa ngục Tapana, và địa ngục Patāpana.

3482. Tám địa ngục này được nói đến như thế, là rất khó thoát ra, đông đúc những người có hành động tàn bạo; mỗi một địa ngục này bằng mười sáu địa ngục Ussada.

3483. Các địa ngục có ngọn lửa ghê gớm thiêu đốt những kẻ bỏn xẻn, có sự sợ hãi lớn lao, có dáng vẻ gây nên sự dựng đứng lông, khủng khiếp, gây ra sự sợ hãi, khổ đau.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3484. Catukkaṇṇā catudvārā vibhattā bhāgaso mitā, ayopākārapariyantā ayasā paṭikujjitā.

3485. Tesaṃ ayomayā bhūmi jalitā tejasā yutā, samantā yojanasataṃ phuṭā tiṭṭhanti sabbadā.

3486. Ete patanti niraye uddhapādā 1 avaṃsirā, isīnaṃ ativattāro saññatānaṃ tapassinaṃ.

3487. Te bhūnahuno paccanti macchā bilakatā 2 yathā, saṃvacchare asaṅkheyye narā kibbisakārino.

3488. Ḍayhamānena gattena niccaṃ santarabāhiraṃ, nirayā nādhigacchanti dvāraṃ nikkhamanesino.

3489. Puratthimena dhāvanti tato dhāvanti pacchato, uttarenapi dhāvanti tato dhāvanti dakkhiṇaṃ.

3490. Yaṃ yaṃ hi dvāraṃ gacchanti taṃ tadeva 3 pithīyati, 4 bahūni vassasahassāni 5 janā nirayagāmino,6 bāhā paggayha kandanti patvā dukkhaṃ anappakaṃ.

3491. Āsīvisaṃva kupitaṃ7 tejassiṃ8 dūratikkamaṃ,9 na sādhurūpe āsīde saññatānaṃ tapassinaṃ.

3492. Atikāyo mahissāso ajjuno kekakādhipo, sahassabāhu ucchinno isimāsajja gotamaṃ.

3493. Arajaṃ rajasā vacchaṃ kisaṃ avakiriya10 daṇḍakī, tālova mūlato chinno sarājā vibhavaṅgato.

3494. Upahacca manaṃ mejjho11 mātaṅgasmiṃ yassasine, sapārisajjo ucchinno mejjhārañña̐ṃ12 tadā ahu.

1 6 uddhaṃpādā - Ma; Syā. nirayavāsino - PTS. 2 7 macchābhīlā katā - PTS. kuppitaṃ - Syā. 3 8 tantadeva - Syā; taṃ taṃ devā - PTS. tejasiṃ - Syā, PTS. 4 9 pidhīyare - Ma; duratikkamaṃ - Ma. 10 pithiyyare - Syā; kīsaṃ avakrīya - Syā. 11 pithīyare - PTS.

majjho - Ma. 5 12 satasahassāni - Syā. majjhārañňaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3484. Bốn góc có bốn cửa ra vào, được phân chia, được đo đạc thành từng phần, được bao quanh bởi tường thành bằng sắt, được đậy lại bằng vòm sắt.

3485. Mặt đất của các địa ngục làm bằng sắt, được đốt nóng, được tràn ngập bởi sức nóng. Các địa ngục luôn luôn được lan tỏa và duy trì sức nóng ở xung quanh một trăm do-tuần.

3486. Những kẻ nói lời xúc phạm với các vị ẩn sĩ, với các vị đạo sĩ khổ hạnh đã tự kiềm chế, những kẻ này rơi vào địa ngục với tư thế chân phía trên, đầu phía dưới.

3487. Những con người gây ra tội ác, những kẻ ấy bị nung nấu với sự hành hạ được gia tăng trong vô số năm không đếm được, giống như những con cá bị cắt thành từng khúc rồi nướng chín.

3488. Với thân thể thường xuyên bị đốt cháy bên trong lẫn bên ngoài, có những kẻ tìm kiếm lối thoát ra khỏi địa ngục nhưng không đạt đến được cánh cửa.

3489. Chúng chạy về hướng đông, sau đó chạy về hướng tây, chúng còn chạy về hướng bắc, sau đó chạy về hướng nam.

3490. Bởi vì mỗi một cánh cửa nào mà chúng đi đến, chính cánh cửa ấy bị đóng lại. Những con người có sự đi đến địa ngục trong nhiều ngàn năm giơ các cánh tay lên khóc lóc, sau khi đã chịu sự khổ đau không phải là ít.

3491. Tựa như con rắn có nọc độc, bị nổi giận, có oai lực, khó chế ngự, không nên công kích các vị có bề ngoài tốt đẹp, các vị đạo sĩ khổ hạnh đã tự kiềm chế.

3492. Gã cung thủ vĩ đại có thân hình lực lưỡng Ajjuna, chúa tể xứ Kekaka, có ngàn cánh tay, đã bị tiêu diệt sau khi công kích vị ẩn sĩ Gotama.

3493. Vua Daṇḍakī, sau khi ném vật dơ vào bậc vô nhiễm Vaccha Kisa, vị vua ấy đã đi đến sự hủy diệt, tựa như cây thốt nốt bị chặt đứt tận gốc. 1

3494. Sau khi có tâm ý xấu xa với vị ẩn sĩ Mātaṅga có danh tiếng, vua xứ Mejjha cùng toàn bộ xứ sở đã bị tiêu diệt. Từ đó, đã có khu rừng Mejjha. 2

1
Xem Sarabhaṅgajātakaṃ - Bổn Sanh Đại Ẩn Sĩ Sarabhaṅga của tập này (trang 175).
2
Xem Mātaṅgajātakaṃ - Bổn Sanh Ẩn Sĩ Mātaṅga của tập này (trang 3).
Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3495. Kaṇhadīpāyanāsajja isiṃ andhakaveṇhuyo, 1 aññamaññaṃ 2 musale 3 hantvā sampattā yamasādhanaṃ. 4

3496. Athāyaṃ isinā satto antalikkhe caro 5 pure, pāvekkhi paṭhaviṃ 6 cecco hīnatto pattapariyāyaṃ.

3497. Tasmā hi chandāgamanaṃ nappasaṃsanti paṇḍitā, aduṭṭhacitto bhāseyya giraṃ saccūpasaṃhitaṃ.

3498. Manasā ce paduṭṭhena yo naro pekkhate muniṃ, vijjācaraṇasampannaṃ gantā so nirayaṃ adho.

3499. Ye vuddhe 7 paribhāsanti pharusūpakkamā janā, anapaccā adāyādā tālavatthū 8 bhavanti te.

3500. Yo ca pabbajitaṃ hanti katakiccaṃ mahesinaṃ, sa kāḷasutte niraye cirarattāya9 paccati.

3501. Yo ca rājā adhammaṭṭho raṭṭhaviddhaṃsano cuto,10 tāpayitvā janapadaṃ tāpane11 pecca paccati.

3502. Yo12 ca vassasahassānaṃ13 sataṃ dibyāni14 paccati, accisaṅghapareto so dukkhaṃ vedeti vedanaṃ.

3503. Tassa aggisikhā kāyā niccharanti pabhassarā, tejobhakkhassa gattāni lomaggehi15 nakhehi ca.

3504. Ḍayhamānena gattena niccaṃ santarabāhiraṃ, dukkhābhitunno nadati nāgo tuttaddito16 yathā.

3505. Yo lobhā pitaraṃ hanti dosā vā purisādhamo, sa kāḷasutte niraye cirarattāya paccati.

1 9 veṇḍayo - Ma; vendayo - Syā. ciraṃ rattāya - Syā. 2 10 aññoññaṃ - Ma; aññaññaṃ - PTS. mago - Ma, PTS; mato - Syā. 3 11 musalā - Ma. tapane - PTS. 4 12 yamasādanaṃ - Ma, PTS. so - Ma, Syā, PTS. 5 13 antalikkhacaro - PTS. vassasahassāni - Ma, PTS. 6 14 pathaviṃ - Ma. dibbāni - Ma; divyāni - PTS. 7 15 vuḍḍhe - Ma, Syā; vaddhe - PTS. lomehi ca - Ma. 8 16 tālavatthu - Ma; tālāvatthu - PTS. tuttaṭṭito - Ma; tuṇḍaṭṭito - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3495. Những người con trai của Andhakaveṇhu sau khi công kích vị ẩn sĩ Kaṇhadīpāyana 1 đã dùng chày giết hại lẫn nhau, rồi đã đi đến lãnh địa của Diêm Vương.

3496. Rồi vị vua Cetiya này, trước kia có sự di chuyển ở không trung, về sau bị nguyền rủa bởi vị ẩn sĩ, đã rơi vào trong trái đất, có bản thân bị tiêu hoại, đã đạt đến đoạn cuối của cuộc sống. 2

3497. Chính vì thế, các bậc sáng suốt không khen ngợi việc đi theo sự ham muốn. Người có tâm không xấu xa nên nói lời nói liên quan đến sự thật. 3

3498. Người nào với tâm ý xấu xa, nếu soi mói bậc hiền trí đã được thành tựu sự hiểu biết và đức hạnh, người ấy là kẻ đi đến địa ngục ở bên dưới.

3499. Những người nào có sự ra sức thô lỗ, mắng nhiếc các bậc trưởng thượng, những kẻ ấy trở thành không có con cái, không người thừa tự, tựa như cây thốt nốt bị trốc gốc.

3500. Kẻ nào giết hại bậc xuất gia, bậc đại ẩn sĩ đã hoàn thành phận sự, kẻ ấy bị nung nấu ở địa ngục Kāḷasutta trong thời gian lâu dài.

3501. Và vị vua nào duy trì sự bất công, có sự hủy hoại đất nước, bị tẩy chay, sau khi làm cho xứ sở bị điêu tàn, khi chết đi, bị nung nấu ở địa ngục Tāpana.

3502. Và kẻ ấy bị nung nấu một trăm ngàn năm theo cách tính của cõi Trời. Bị vây quanh bởi những đống lửa, kẻ ấy nhận chịu cảm thọ khổ đau.

3503. Từ thân thể của kẻ ấy, có những ngọn lửa phát ra chói sáng. Các bộ phận cơ thể cùng với các lông và các móng trở thành mồi của ngọn lửa.

3504. Với thân thể thường xuyên bị đốt cháy bên trong lẫn bên ngoài, kẻ bị khổ đau hành hạ gào thét, giống như con voi bị áp đảo bởi các móc câu.

3505. Kẻ nào giết cha vì tham lam, hay vì sân hận, là kẻ đốn mạt, kẻ ấy bị nung nấu ở địa ngục Kāḷasutta trong thời gian lâu dài.

1
Xem Kaṇhadīpāyanajātakaṃ - Bổn Sanh Ẩn Sĩ Kaṇhadīpāyana [444] ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 361).
2
Xem Cetiyajātakaṃ - Bổn Sanh Vua Cetiya [422] ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (Sđd., trang 313).
3
Câu kệ 3497 giống câu kệ 282 ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (Sđd., trang 101).
Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3506. Sa tāsiso paccati lohakumbhiyaṃ 1 pakkañca sattīhi hananti nittacaṃ, andhaṃ karitvā muttakarīsabhakkhaṃ khāre nimujjenti 2 tathāvidhaṃ naraṃ.

3507. Tattaṃ pakkaṭṭhitaṃ ayoguḷañca 3 dīghe ca phāle cirarattatāpite, vikkhambhamādāya vibhajja 4 rajjuhi vivaṭe 5 mukhe saṃsavayanti 6 rakkhasā.

3508. Sāmā ca soṇā sabalā ca gijjhā kākoḷa 7saṅghā ca dijā ayomukhā, saṅgamma khādanti vipphandamānaṃ jivhaṃ vibhajja vighāsaṃ salohitaṃ.

3509. Taṃ daḍḍhatālaṃ 8 paribhinnagattaṃ nipphoṭhayantā 9 anuvicaranti rakkhasā, ratī hi tesaṃ 10 dukhino panītare etādisasmiṃ niraye vasanti ye keci loke idha pettighātino.

3510. Putto ca mātaraṃ hantvā ito gantvā yamakkhayaṃ, bhusamāpajjate dukkhaṃ attakammaphalūpago.

3511. Amanussā atibalā 11 hantāraṃ janayantiyā, ayomayehi vālehi12 pīḷayanti punappunaṃ.

3512. Taṃ passavaṃ13 sakā gattā rudhiraṃ14 attasambhavaṃ, tambalohavilīnaṃva tattaṃ pāyenti mattiyaṃ.15

3513. Jigucchaṃ16 kuṇapaṃ pūti17 duggandhaṃ gūthakaddamaṃ, pubbalohitasaṅkāsaṃ rahadaṃ ogayha18 tiṭṭhati.

3514. Tamenaṃ kimayo19 tattha atikāyā ayomukhā, chaviṃ chetvāna20 khādanti pagiddhā21 maṃsalohite.

3515. So ca taṃ nirayaṃ patto nimuggo sataporisaṃ, pūtikaṃ22 kuṇapaṃ vāti samantā satayojanaṃ.

1 12 lohakumbhiyā - PTS. vāḷehi - Ma; phālehi - PTS. 2 13 nimujjanti - Ma, Syā, PTS. tamassavaṃ - Ma; 3 pakkuthitamayoguḷañca - Ma; taṃ passutaṃ - PTS. 14 pakkuṭṭhitamayoguḷañca - Syā. ruhiraṃ - Ma, PTS. 4 15 vibandha - Ma. mattighaṃ - Ma, Syā, PTS. 5 16 vatte - PTS. jighañña ṃ - PTS. 6 17 sampavisanti - Ma. pūtiṃ - Ma, Syā. 7 18 kākola - Syā, PTS. rahadoggayha - Syā. 8 19 daḍḍhakolaṃ - PTS. kimiyo - Syā. 9 20 nippothayantā - Ma, Syā, PTS. bhetvāna - Ma, Syā. 10 21 nesaṃ - Ma, PTS. saṃgiddhā - Ma. 11 22 atibālā - Syā. pūtīnaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3506. Kẻ như thế ấy bị nung nấu ở vạc đồng. Và họ (những người cai quản địa ngục) đâm kẻ đã bị nấu chín bằng những cây giáo đến khi không còn lớp da ngoài. Họ làm cho con người thuộc hạng như thế ấy bị mù, rồi cho ăn phân và nước tiểu, sau đó nhấn chìm trong nước muối.

3507. Các quỷ sứ đã cầm các lưỡi cày dài đã được đốt nóng nhiều ngày đêm, được nối với những sợi dây thừng, rồi banh miệng (và kéo cái lưỡi ra), sau đó nhét vào cục sắt đã được đốt nóng đến cháy đỏ ở cái miệng đã được mở rộng.

3508. Những con chó màu đen, những con chim kên kên có sức mạnh, những bầy quạ, và những con chim có mỏ sắt tụ tập lại ngấu nghiến kẻ đang giãy giụa, sau khi đã xâu xé cái lưỡi thành những mẩu thịt đẫm máu.

3509. Các quỷ sứ vừa di chuyển theo sau kẻ ấy vừa đánh đập, và kẻ ấy có thân thể bị nát tan, tựa như cây thốt nốt bị thiêu đốt. Chính các quỷ sứ ấy có sự khoái lạc, còn những kẻ khác (chúng sanh ở địa ngục) thì có sự khổ đau. Những kẻ sống ở địa ngục giống như vậy là những kẻ đã giết chết cha ruột ở thế gian này.

3510. Và đứa con, sau khi giết chết người mẹ, thì từ thế gian này đi đến trú xứ của Diêm Vương và nhận lãnh nhiều sự khổ đau, là kẻ bị gánh chịu quả báo về hành động của bản thân.

3511. Các phi nhân có sức mạnh vượt trội hành hạ kẻ giết hại mẫu thân bằng những sợi dây roi làm bằng sắt, lượt này đến lượt khác.

3512. Họ bắt kẻ giết mẹ uống máu của bản thân được rỉ ra từ chính cơ thể của mình, tựa như nước đồng đỏ đã được nung nóng tan chảy.

3513. Kẻ ấy đứng, chìm ngập trong hố nước, là vũng lầy của phân, nhờm gớm, có mùi hôi khó chịu của thây chết đã bị hoại rữa, tựa như mủ máu.

3514. Tại nơi ấy, những con giòi có thân hình to lớn, có miệng bằng sắt, cắt đứt thân xác kẻ ấy ở lớp da ngoài, rồi ngấu nghiến thịt và máu với vẻ thèm khát.

3515. Và kẻ ấy, khi đã đạt đến địa ngục Sataporisa ấy, bị chìm đắm (ngập đầu), và tỏa ra mùi thây chết hôi thối ở xung quanh đến một trăm do-tuần.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3516. Cakkhumāpi hi cakkhūhi 1 tena gandhena jīyati, 2 etādisaṃ brahmadatta mātughātī labhe 3 dukhaṃ.

3517. Khuradhāramanukkamma tikkhaṃ durabhisambhavaṃ, 4 patanti gabbhapātiniyo 5 duggaṃ vetaraṇiṃ 6 nadiṃ.

3518. Ayomayā simbaliyo soḷasaṅgula 7kaṇṭakā, ubhato mabhilambanti 8 duggaṃ vetaraṇiṃ nadiṃ.

3519. Te accimanto tiṭṭhanti aggikkhandhāva ārakā, ādittā jātavedena uddhaṃ yojanamuggatā.

3520. Ete sajanti 9 niraye tatte tikhiṇakaṇṭake, nāriyo ca aticāriṇiyo10 narā ca paradāragū.

3521. Te patanti adhokkhandhā11 vivattā vihatā puthū, sayanti vinividdhaṅgā dīghaṃ jagganti saṃvariṃ.12

3522. Tato ratyā vivasane13 mahatiṃ pabbatūpamaṃ, lohakumbhiṃ pavajjanti tattaṃ aggisamūdakaṃ.

3523. Evaṃ divā ca ratto ca dussīlā mohapārutā, anubhonti sakaṃ kammaṃ pubbe dukkatam14attano.

3524. Yā ca bhariyā dhanakkītā sāmikaṃ atimaññati, sassuṃ vā sasuraṃ15 vāpi jeṭṭhaṃ vāpi nanandaraṃ.16

3525. Tassā vaṅkena jivhaggaṃ nibbahanti sabandhanaṃ, sabyāmamattaṃ kiminaṃ jivhaṃ passati attano,17 viññāpetuṃ sakkoti18 tāpane19 pecca paccati.

1 10 cakkhūni - Syā. aticārā - Ma; 2 jiyyati - Syā. aticāriniyo - Syā, PTS. 3 11 mātugho labhate - Ma, Syā; adhakkhandhā - PTS. 12 mattigho labhate - PTS. sabbadā - Ma. 4 13 dūrabhisambhavaṃ - Syā. vivasāne - Ma. 5 14 gabbhapātiyo - Ma. dukkaṭam - Ma, Syā. 6 15 vettaraṇiṃ - Syā. sassuraṃ - Syā. 7 16 saṅguli - Syā. nanandanaṃ - Syā. 8 17 ubhato abhilambanti - Ma; attani - Ma, PTS. 18 dubhato-m-abhilambanti - PTS. na sakkoti - Ma, Syā, PTS. 9 19 vajanti - Ma; pajjanti - Syā. tapane - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3516. Bởi vì, ngay cả kẻ sáng mắt cũng bị hư hoại đôi mắt bởi mùi hôi ấy. Tâu Brahmadatta, kẻ giết chết mẹ ruột nhận lãnh khổ đau như thế ấy.

3517. Sau khi vượt qua địa ngục Khuradhāra (Lưỡi Dao Cạo) sắc bén, khó có thể chịu đựng, các phụ nữ phá thai rơi vào dòng sông Vetaraṇī hiểm trở.

3518. Có những cây bông gòn làm bằng sắt có gai nhọn dài mười sáu ngón tay treo lòng thòng ở hai bên bờ của dòng sông Vetaraṇī hiểm trở.

3519. Các chúng sanh ấy đứng với thân rực lửa tựa như những khối lửa ở xa xa, bị cháy rực với ngọn lửa vươn cao một do-tuần ở bên trên.

3520. Những người này, các phụ nữ ngoại tình và các nam nhân đi đến với vợ người khác, tiến vào địa ngục bị đốt nóng, có gai nhọn sắc bén.

3521. Chúng rơi vào với thân chổng ngược; nhiều người bị quay tròn, bị đánh đập. Chúng nằm dài với các phần thân thể bị đâm thủng và không ngủ được suốt đêm dài.

3522. Sau đó, vào cuối đêm, chúng bị ném vào vạc đồng to lớn tương tự quả núi, có nước và lửa bằng nhau bị đốt nóng.

3523. Như vậy, ngày và đêm, những kẻ có bản chất xấu xa, bị bao phủ bởi si mê, chịu đựng nghiệp của mình đã làm trước đây của bản thân.

3524. Và cô vợ nào được mua về bằng tài sản mà khinh khi người chồng, hoặc mẹ chồng, hoặc cha chồng, hoặc anh chồng, hoặc em gái chồng, –

3525. – những người cai quản địa ngục kéo chót lưỡi của cô ấy ra bằng lưỡi câu, có sự cột lại (rồi lôi đi). Cô ấy nhìn thấy cái lưỡi (bị kéo ra) có kích thước dài một sải tay của mình đầy giòi, và không thể nào than vãn. Sau khi chết đi, cô ấy bị nung nấu ở địa ngục Tāpana.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 530. Saṅkiccajātakaṃ

3526. Orabbhikā sūkarikā macchikā migabandhakā, 1 corā goghātakā luddā avaṇṇe vaṇṇakārakā.

3527. Sattīhi lohakūṭehi nettiṃsehi usūhi ca, haññamānā khāranadiṃ papatanti avaṃsirā.

3528. Sāyaṃ pāto kūṭakārī ayokūṭehi haññati, tato vantaṃ durattānaṃ paresaṃ bhuñjate 2 sadā.

3529. Dhaṅkā bheraṇḍakā gijjhā kākoḷā 3 ca ayomukhā, vipphandamānaṃ khādanti naraṃ kibbisakārinaṃ. 4

3530. Ye migena migaṃ hanti pakkhiṃ vā pana pakkhinā, asanto rajasā channā gantā 5 te nirayussadaṃ. 6

3531. Santo ca7 uddhaṃ gacchanti suciṇṇenidha kammunā, suciṇṇassa phalaṃ passa sahindā devā8 sabrahmakā.

3532. Taṃ taṃ brūmi mahārāja dhammaṃ raṭṭhapatī cara, tathā tathā rāja9 carāhi dhammaṃ, yathā taṃ suciṇṇaṃ nānutappeyya pacchā10 ”ti. Saṅkiccajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha saṭṭhinipātamhi suṇātha mama bhāsitaṃ, pavaro soṇaka arindamasavhayano, tathā vutta rathesabha kicca varo ”ti.

Saṭṭhinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

1 7 migabandhikā - PTS. santova - Syā. 2 8 bhuñjare - Ma. saindā devā - Ma; 3 kākolā - Syā. sindā devā - Syā; 4 kibbisakārakaṃ - Ma, Syā. saindadevā - PTS. 5 9 gantvā - Syā. tathā rāja - Ma. 6 10 nirayaṃ adho - PTS. peccā - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 530. Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca

3526. Những người giết mổ cừu, giết mổ heo, ngư phủ, bẫy thú, trộm cướp, giết mổ bò, những kẻ tàn bạo, những kẻ ca ngợi điều xấu xa, –

3527. – (những kẻ ấy) bị đánh đập bằng các cây giáo, bằng những búa đồng, bằng những thanh gươm, và bằng những mũi tên, rồi rơi vào dòng sông nước mặn, có đầu chúc xuống.

3528. Những kẻ sáng chiều làm công việc lường gạt bị đánh bằng những cây búa sắt, sau đó luôn phải thọ dụng vật ói mửa ra của những kẻ tồi tệ khác.

3529. Những con quạ, những con chó rừng, những con chim kên kên, và những con quạ đen có mỏ sắt ngấu nghiến con người gây ra tội ác đang bị giãy giụa.

3530. Những kẻ nào giết hại thú vật bằng thú vật, hoặc là giết hại chim chóc bằng chim chóc (làm mồi nhử), những kẻ ấy không tốt lành, bị che lấp bởi bụi bặm; họ là những kẻ đi đến địa ngục Ussada.

3531. Và người tốt lành đi đến cõi Trời do nghiệp đã được thực hành tốt đẹp ở thế gian này. Bệ hạ hãy nhìn xem quả báo của người đã thực hành tốt đẹp: là chư Thiên, với Thiên Chủ Inda, và các vị Phạm Thiên.

3532. Tâu đại vương, bần đạo nói với bệ hạ về điều ấy. Tâu vị chúa của đất nước, bệ hạ hãy thực hành thiện pháp. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy thực hành thiện pháp như thế này, như thế này, giống như việc đã được thực hành tốt đẹp ấy thì sẽ không hối hận về sau này.” Bổn Sanh Ẩn Sĩ Saṅkicca. [530]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Giờ xin hãy lắng nghe lời thuyết giảng của tôi ở nhóm sáu mươi kệ ngôn, vị Soṇaka cao quý có tên là Arindama (bậc thuần hóa kẻ thù), tương tự, chuyện về phận sự của đấng thủ lãnh xa binh đã được nói đến.

Nhóm Sáu Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

XX. SATTATINIPĀTO 1. KUSAJĀTAKAṂ

3533. Idaṃ te raṭṭhaṃ sadhanaṃ sayoggaṃ sakāyuraṃ sabbakāmūpapannaṃ, idante rajjaṃ anusāsa amma gacchāmahaṃ yattha piyā pabhāvatī.

3534. Anujjubhūtena 1 haraṃ mahantaṃ divā ca ratto ca nisīthakāle, paṭigaccha tvaṃ khippaṃ kusāvatiṃ kusa 2 na icchāmi 3 dubbaṇṇamahaṃ vasantaṃ.

3535. Nāhaṃ gamissāmi ito kusāvatiṃ pabhāvatī vaṇṇapalobhito tava, ramāmi maddassa niketaramme hitvāna raṭṭhaṃ tava dassane rato.

3536. Pabhāvatī vaṇṇapalobhito tava sammūḷharūpo vicarāmi mediniṃ, 4 disaṃ na jānāmi 5 kutomhi āgato tayamhi 6 matto migamandalocane.

3537. Suvaṇṇa 7cīravasane jātarūpasumekhale, sussoṇi tava kāmā hi8 nāhaṃ rajjenamatthiko.

3538. Abbhū hi9 tassa bho hoti yo anicchantamicchati, akāmaṃ rāja kāmehi10 akanto kantamicchasi.11

3539. Akāmaṃ vā sakāmaṃ vā yo naro labhate piyaṃ, lābhamettha pasaṃsāmi12 alābho tattha pāpako.

1 8 anujubhūtena - Syā. kāmāhi - PTS. 2 9 kusāvatiṃ - Syā. abbhūti - Ma; 3 nicchāmi - Ma, Syā. abhūti - Syā; 4 medaniṃ - Syā. abbhu hi - PTS. 5 10 disaṃ jānāmi - PTS. kāmesi - Ma. 6 11 tayimhi - Syā. akantaṃ kantu micchasi - Ma. 7 12 sovaṇṇa - Syā. pasaṃsāma - Ma, Syā, PTS.

XX. NHÓM BẢY MƯƠI KỆ NGÔN 1. BỔN SANH ĐỨC VUA KUSA

(Lời đức vua Kusa thưa với mẫu hậu) 3533. “Đất nước này là thuộc về mẹ, có tài sản, có cỗ xe ngựa kéo, có biểu hiệu (của đức vua), được đầy đủ tất cả các dục. Thưa mẹ, xin mẹ hãy lãnh đạo vương quốc này của mẹ. Con đi đến nơi nào mà nàng Pabhāvatī đáng yêu (đang ở).”

(Lời trao đổi giữa công chúa Pabhāvatī và đức vua Kusa) 3534. “Trong khi mang vác nặng nề một cách không chính đáng, vào ban ngày, vào ban đêm, và vào lúc nửa đêm, hỡi chàng Kusa, chàng hãy mau trở về thành Kusāvatī. Thiếp không muốn kẻ có bộ dạng xấu xa sống (ở nơi này).”

3535. “Này Pabhāvatī, bị tham đắm sắc đẹp của nàng, ta sẽ không từ nơi này đi về lại thành Kusāvatī. Ta vui thích chỗ ở đáng yêu thuộc xứ sở Madda. Sau khi từ bỏ đất nước, ta được vui thích trong việc nhìn thấy nàng.

3536. Này Pabhāvatī, bị tham đắm sắc đẹp của nàng, ta lang thang ở trái đất, với dáng vẻ bị mê muội. Ta không nhận biết phương hướng. Từ nơi nào ta đã đi đến? Ta say mê nàng ở cặp mắt ngơ ngác của loài nai.

3537. Hỡi cô nàng khoác y phục dệt sợi vàng, hỡi cô nàng có thắt lưng xinh đẹp bằng vàng, hỡi cô nàng có mông đẹp, bởi vì lòng ham muốn đối với nàng, ta không còn hứng thú với đất nước.”

3538. “Thật không thực tế đối với ngài đây, là kẻ mong muốn một người không mong muốn (mình). Tâu bệ hạ, bệ hạ ham muốn một người không ham muốn (bệ hạ); là kẻ không được yêu, bệ hạ lại muốn trở thành người được yêu.”

3539. “Người nào đạt được người mình yêu, cho dầu người kia không tự nguyện hay là có sự tự nguyện, ta ca ngợi việc đạt được trong trường hợp này, việc không đạt được trong trường hợp ấy là tệ hại.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3540. Pāsāṇasāraṃ khaṇasi kaṇikārassa dārunā, vātaṃ jālena bādhesi yo anicchantamicchati. 1

3541. Pāsāṇo nūna te hadaye ohito mudulakkhaṇe, yo te sātaṃ na vindāmi tirojanapadāgato. 2

3542. Yadā maṃ bhūkuṭiṃ 3 katvā rājaputti udikkhasi, 4 āḷāriko tadā homi rañño maddassa thīpure.5

3543. Yadā umhayamānā maṃ rājaputti udikkhasi, nāḷāriko tadā homi rājā homi tadā kuso.

3544. Sace hi vacanaṃ saccaṃ nemittānaṃ bhavissati, neva me tvaṃ pati assa kāmaṃ chindantu sattadhā.

3545. Sace hi vacanaṃ saccaṃ aññesaṃ yadi vā mama,6 neva tuyhaṃ7 pati atthi añño sīhassarā kusā.

3546. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ, sace maṃ nāganāsūru8 olokeyya pabhāvatī.

3547. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ, sace maṃ nāganāsūru ālapeyya pabhāvatī.

3548. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ, sace maṃ nāganāsūru umhāyeyya pabhāvatī.

3549. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ, sace maṃ nāganāsūru pamhāyeyya pabhāvatī.

3550. Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ patvā khujje kusāvatiṃ, sace maṃ nāganāsūru pāṇīhi upasamphuse.

1 5 icchasi - Ma, Syā, PTS. maddassantepure - Ma, Syā. 2 6 tiro janapadaṃ gato - PTS. mamaṃ - Ma, Syā. 3 7 bhakuṭiṃ - Ma, Syā. na c’ eva te - PTS. 4 8 rājaputtī udikkhati - Ma, Syā. nāganāsūrū - Ma; nāganāsūruṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3540. “Bệ hạ đào đá rắn bằng thanh gỗ của cây kaṇikāra, bệ hạ ngăn cản gió bằng tấm lưới, là kẻ mong muốn một người không mong muốn (mình).”

3541. “Hỡi cô nàng có đặc điểm dịu dàng, ta đây đã đi đến, băng ngang qua các xứ sở, mà ta không tìm thấy sự hứng thú ở nơi nàng. Có lẽ tảng đá đã đè nặng ở trái tim của nàng.

3542. Hỡi nàng công chúa, khi nào nàng cau mày nhìn ta, khi ấy ta là người đầu bếp ở hậu cung của đức vua xứ Madda.

3543. Hỡi nàng công chúa, khi nào nàng nhìn ta mỉm cười, khi ấy ta không phải là người đầu bếp, khi ấy ta là đức vua Kusa.”

3544. “Bởi vì, nếu lời nói của các thầy bói tướng sẽ là sự thật, thì hãy để cho họ chặt thiếp thành bảy mảnh theo như ý muốn, chứ ngài không bao giờ có thể trở thành chồng của thiếp.”

3545. “Bởi vì, nếu lời nói của những người khác hay của ta là sự thật, thì không có người nào khác là chồng của nàng, ngoại trừ đức vua Kusa có giọng nói sư tử.”

(Lời đức vua Kusa nói với bà nhũ mẫu của công chúa Pabhāvatī) 3546. “Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi nhìn ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3547. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi nói chuyện với ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3548. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi mỉm cười với ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3549. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi cười đùa với ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.

3550. Này bà gù, nếu nàng Pabhāvatī có cặp đùi như vòi voi chạm các bàn tay vào ta, thì ta sẽ bảo làm cho bà tấm lắc vàng ở cổ, sau khi ta về lại Kusāvatī.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3551. Na hi nūnāyaṃ rājaputtī kuse sātampi vindati, āḷārike bhate pose vetanena 1 anatthike.

3552. Na hi nūna ayaṃ 2 khujjā labhati jivhāya chedanaṃ, sunisitena satthena evaṃ dubbhāsitaṃ bhaṇaṃ.

3553. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati,3 mahāyasoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3554. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, mahaddhanoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3555. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, mahabbaloti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3556. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, mahāraṭṭhoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3557. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, mahārājāti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3558. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, sīhassaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3559. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, vaggussaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3560. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, bindussaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3561. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, mañjussaroti katvāna karassu rucire piyaṃ.

1 vettanena - Syā. 2 3 na hi nūnāyaṃ sā - Ma, PTS. pabhāvatī - Syā, evamuparipi.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

(Lời trao đổi giữa bà nhũ mẫu và công chúa Pabhāvatī) 3551. “Chẳng lẽ cô công chúa này không tìm thấy sự hứng thú ở nơi vua Kusa, khi ông ta là người đầu bếp phục dịch không vì mục đích lương bổng.”

3552. “Chẳng lẽ trong khi nói lời nói tệ hại như vậy, cái bà gù này không nhận lấy hình phạt cắt lưỡi bằng con dao bén ngót hay sao?”

3553. “Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có danh tiếng lẫy lừng.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3554. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có tài sản kếch sù.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3555. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có binh lực vĩ đại.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3556. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có đất nước rộng lớn.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3557. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này là đại vương.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3558. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có giọng nói sư tử.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3559. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có giọng nói êm dịu.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3560. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có giọng nói tròn trịa.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3561. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có giọng nói dịu dàng.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3562. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, madhurassaroti 1 katvāna karassu rucire piyaṃ.

3563. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, satasippoti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3564. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, khattiyoti karitvāna 2 karassu rucire piyaṃ.

3565. Mā naṃ rūpena pāmesi ārohena pabhāvati, kusarājāti katvāna karassu rucire piyaṃ.

3566. Ete nāgā upatthaddhā sabbe tiṭṭhanti vammitā, 3 purā maddanti pākāraṃ ānentetaṃ pabhāvatiṃ.

3567. Satta khaṇḍe 4 karitvāna ahametaṃ pabhāvatiṃ, khattiyānaṃ padassāmi ye maṃ hantumidhāgatā.

3568. Athuṭṭhahī 5 rājaputtī sāmā koseyyavāsinī, assupuṇṇehi nettehi dāsīgaṇapurakkhatā.

3569. Taṃ nūna kakkūpasevitaṃ mukhaṃ ādāsadantātharupaccavekkhitaṃ, subhaṃ sunettaṃ virajaṃ anaṅgaṇaṃ chuddhaṃ6 vane ṭhassati khattiyehi.

3570. Te nūna me asite vellitagge kese mudū candanasāralitte, samākule sīvathikāya majjhe pādehi gijjhā parikaḍḍhayanti.7

3571. Tā nūna me tambanakhā sulomā bāhā mudū candanasāralittā, chinnā vane ujjhitā khattiyehi gayha dhaṅko8 gacchati yenakāmaṃ.9

1 madhussaroti - Ma, PTS. 2 6 khattiyotipi katvāna - Ma, Syā, PTS. chuḍḍaṃ - Syā. 3 7 vammikā - Syā. parikaḍḍhissanti - Ma. 4 8 bile - Ma, Syā. vako - PTS. 5 9 avuṭṭhahi - Ma, Syā; apuṭṭhahi - PTS. yena kāmaṃ - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3562. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này có giọng nói ngọt ngào.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3563. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này biết trăm ngành nghề.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3564. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này là Sát-đế-lỵ.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.

3565. Này Pabhāvatī, cô chớ đánh giá ngài ấy qua hình dáng và chiều cao. Hãy ghi nhớ rằng: ‘Vị này là đức vua Kusa.’ Này cô gái xinh xắn, cô hãy tỏ ra đáng yêu.”

(Lời triều thần khuyên can phụ vương của công chúa Pabhāvatī) 3566. “Những con voi này là hung hãn, tất cả đã được mang giáp đứng dàn trận. Hãy để cho chúng đưa công

chúa Pabhāvatī này đi trước khi chúng dẫm nát tường thành."

3567. "Trẫm sẽ phanh thây công chúa Pabhāvatī này thành bảy phần và sẽ ban cho các vị Sát-đế-lỵ đã đi đến đây để giết chết trẫm."

3568. Nàng công chúa đã đứng dậy, xuống sắc, choàng tấm lụa dệt sợi vàng, với đôi mắt đẫm lệ, được hầu cận bởi đám nữ tì.

(Lời công chúa Pabhāvatī than vãn với mẫu hậu) 3569. "Có lẽ khuôn mặt mỹ miều, với đôi mắt xinh đẹp, không lấm bụi, không vết nhơ, được thoa son phấn, được ngắm nhìn ở tấm gương có cán ngà ấy sẽ bị quăng bỏ và tồn tại ở trong rừng bởi các vị Sát-đế-lỵ.

3570. Có lẽ những sợi tóc đen tuyền, có phần ngọn đã được uốn cong, mềm mại, đã được xức tinh dầu trầm hương ấy của con sẽ vương vãi ở giữa bãi tha ma, và các con kên kên sẽ lôi đi bằng những bàn chân.

3571. Có lẽ hai cánh tay có móng màu đồng đỏ, có lông đẹp, mềm mại, đã được xức tinh dầu trầm hương ấy của con sẽ bị các vị Sát-đế-lỵ chặt đứt, rồi thảy bỏ ở trong rừng, và chim quạ sẽ gắp lấy rồi ra đi theo như ý muốn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3572. Te nūna tālūpanibhe alambe nisevite kāsikacandanena, thanesu me lambissati 1 sigālo 2 mātūva putto taruṇo tanūjo. 3 3573. Taṃ nūna soṇiṃ puthulaṃ sukoṭṭhitaṃ 4 nisevitaṃ kañcanamekhalāhi, chinnaṃ vane khattiyehī 5 avatthaṃ sigālasaṅghā parikaḍḍhayanti. 6 3574. Soṇā dhaṅkā 7 sigālā ca ye cañña santi dāṭhino, ajarā nūna hessanti bhakkhayitvā pabhāvatiṃ. 3575. Sace maṃsāni hāresuṃ 8 khattiyā dūragāmino, aṭṭhīni amma yācitvā anupanthe 9 dahātha naṃ. 3576. Khettāni amma kāretvā kaṇikārettha ropaya, 10 yadā te pupphitā assu hemantānaṃ himaccaye, sareyyātha mamaṃ 11 amma evaṃvaṇṇā pabhāvatī. 3577. Tassā mātā udaṭṭhāsi khattiyā devavaṇṇinī, disvā asiñca sūṇañca 12 rañño maddassa thīpure. 13 3578. Iminā nūna asinā susaññaṃ tanumajjhimaṃ, dhītaraṃ mama14 hantvāna khattiyānaṃ padassasi.15 3579. Na me akāsi vacanaṃ atthakāmāya puttike,16 sājja lohitasañchannā gañchisi17 yamasādhanaṃ. 3580. Evamāpajjatī poso pāpiyañca nigacchati, yo ve18 hitānaṃ vacanaṃ na karaṃ19 atthadassinaṃ. 3581. Sace tvaṃ amma20 dhāresi21 kumāraṃ cārudassanaṃ, kusena jātaṃ khattiyaṃ suvaṇṇamaṇimekhalaṃ, pūjitaṃ22 ñātisaṅghehi na gañchisi23 yamakkhayaṃ. 3582. Yatthassu bherī nadati kuñjaro paṭikujjati,24 khattiyānaṃ kule bhadde kinnu sukhataraṃ tato.

1 14 lambahī ti - PTS. madda - Ma, Syā; maddo - PTS. 2 15 siṅgālo - Ma, evamuparipi. padassati - PTS. 3 16 tanujo - Syā. puttaki - PTS. 4 17 sukoṭṭitaṃ - Ma, Syā. gacchasi - Ma, Syā. 5 18 khattiyehi - Syā, PTS. ce - Syā. 6 19 gayhā vako gacchati yenakāmaṃ - PTS. na karoti - Ma, Syā, PTS. 7 20 vakā - PTS. sace ca ajja - Ma; 8 hariṃsu - Ma, Syā; saceva ajja - Syā; harīyiṃsu - PTS. sace tvaṃ ajja - PTS. 9 21 anupathe - Ma, PTS. vāresi - PTS. 10 22 ropaye - Syā. pūjitā - PTS. 11 23 mama - Ma. na gacchasi - Ma, Syā. 12 24 sūnañca - Ma, Syā. kuñjaro ca nikūjati - Ma, Syā; 13 maddassantepure - Ma, Syā. kuñjaro ca nikuñjati

- PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3572. Có lẽ con chó rừng sẽ đeo bám hai bầu vú không bị thõng xuống tương tự trái thốt nốt, được tẩm với trầm hương xứ Kāsi của con, tựa như đứa con trai, còn nhỏ dại, bé bỏng, bám vào vú mẹ.

3573. Có lẽ cặp mông đầy đặn, khéo được vỗ về, được quen thuộc với những dây nịt bằng vàng ấy sẽ bị các vị Sát-đế-lỵ chặt đứt, rồi ném bỏ ở trong rừng, và bầy chó rừng sẽ tranh giành.

3574. Những con chó, những con quạ, những con chó rừng, và những loài thú khác có răng nanh, sau khi ăn thịt Pabhāvatī, có lẽ sẽ không bị già.

3575. Thưa mẹ, nếu các vị Sát-đế-lỵ đến từ phương xa ra lệnh mang đi các phần thịt, thì mẹ hãy xin lại các mẩu xương rồi thiêu nó ở dọc đường lộ.

3576. Thưa mẹ, mẹ hãy cho thực hiện các thửa ruộng rồi trồng cây kaṇikāra ở nơi này. Lúc các cây ấy trổ bông vào cuối mùa tuyết rơi của những tháng mùa đông, thưa mẹ, mẹ có thể nhớ đến con rằng: 'Pabhāvatī có màu da như vầy.'"

3577. Sau khi nhìn thấy thanh gươm và thớt gỗ ở hậu cung của đức vua xứ Madda, vị nữ Sát-đế-lỵ có vóc dáng Thiên thần, mẹ của nàng công chúa, đã đứng lên.

(Lời mẫu hậu nói với phụ hoàng) 3578. "Có lẽ với thanh gươm này, bệ hạ sẽ giết chết cô con gái vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon của thiếp rồi ban cho các vị Sát-đế-lỵ."

(Lời trao đổi giữa mẫu hậu và công chúa Pabhāvatī) 3579. "Này con gái, con đã không làm theo lời nói của mẹ với sự mong muốn điều lợi ích. Hôm nay, con đây, (toàn thân sẽ) bị bao trùm bởi máu, đi đến lãnh địa của Diêm Vương.

3580. Thật vậy, người nào không làm theo lời nói chỉ rõ sự lợi ích của các bậc hữu ân, người vi phạm như vậy thì đọa vào điều tệ hại hơn.

3581. Này con, nếu con chấp nhận vị hoàng tử có có dáng vẻ dễ mến, vị Sát-đế-lỵ được sanh ra bởi dòng họ Kusa, có thắt lưng bằng vàng và ngọc ma- ni, được tôn vinh bởi tập thể thân quyến, con sẽ không đi đến trú xứ của Diêm Vương.

3582. Ở gia tộc của các vị Sát-đế-lỵ, là nơi có trống đánh vang, có voi gầm rống, này con gái ngoan, cái gì là hạnh phúc hơn điều ấy?

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3583. Asso hasisati 1 dvāre kumāro uparodati, 2 khattiyānaṃ kule bhadde kinnu sukhataraṃ tato.

3584. Mayūrakoñcābhirude kokilābhinikūjite, 3 khattiyānaṃ kule bhadde kinnu sukhataraṃ tato.

3585. Kahaṃ nukho 4 sattumaddano 5 pararaṭṭhappamaddano, kuso soḷārapaññāṇo so 6 no dukkhā pamocaye.

3586. Idheva so sattumaddano 7 pararaṭṭhappamaddano, kuso soḷārapaññāṇo yo no dukkhā pamocaye. 8

3587. Ummattikā nu bhaṇasi ādu bālāva bhāsasi,9 kuso ce āgato assa kiṃ na10 jānemu taṃ mayaṃ.

3588. Eso āḷāriko poso kumārīpuramantare, daḷhaṃ katvāna saṃvelliṃ11 kumbhiṃ12 dhovati onato.13

3589. Veṇī tvamasi caṇḍālī ādūsi14 kulagandhinī,15 kathaṃ maddakule jātā dāsaṃ kayirāsi kāmukaṃ.

3590. Namhi veṇī na caṇḍālī na camhi kulagandhinī, okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3591. Yo brāhmaṇasahassāni sadā bhojeti vīsatiṃ,16 okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3592. Yassa nāgasahassāni sadā bhojenti vīsatiṃ,17 okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

1 9 asso ca sisati - Ma; andhabālā pabhāsasi - Ma, Syā. 10 asso hasiyati - Syā; kiṃ nu - Syā. 11 asso ca siṃsati - PTS. saṃvellaṃ - Syā. 2 12 c’ uparodati - PTS. kumbhī - PTS. 3 13 kokilābhinikuñjite - PTS. oṇato - Ma. 4 14 kahaṃ nu so - Ma, Syā; adūsi - Ma; adū si - PTS. 15 kahan nu - PTS. kulagatthinī - PTS. 5 16 sattudamano - PTS. viṃsati - Syā. 6 17 yo - Ma, Syā. sadā yojenti vīsatiṃ - Ma, PTS; 7 idh’ eva no sattudamano - PTS. sadā yojenti vīsati - Syā. 8 yo te sabbe vadhissati - Ma; yo ne sabbe vadhissati - Syā; so no sabbe vadhissati - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3583. Ở gia tộc của các vị Sát-đế-lỵ, có ngựa hí vang ở ngoài cửa, có nhạc công ca hát, này con gái ngoan, cái gì là hạnh phúc hơn điều ấy?

3584. Ở gia tộc của các vị Sát-đế-lỵ, có tiếng kêu của chim công, chim cò, được vang dội với tiếng kêu của chim cu cu, này con gái ngoan, cái gì là hạnh phúc hơn điều ấy?

3585. Vậy vị đánh bại kẻ thù, vị phá tan đất nước của kẻ khác, vị Kusa có trí tuệ cao cả ở đâu? Vị ấy có thể giúp cho chúng ta thoát khỏi khổ đau.”

3586. “Vị đánh bại kẻ thù, vị phá tan đất nước của kẻ khác, vị Kusa có trí tuệ cao cả ấy ở ngay tại nơi này, là vị có thể giúp cho chúng ta thoát khỏi khổ đau.”

3587. “Con điên rồ nên mới nói vậy, hoặc con phát ngôn như là kẻ ngu si. Nếu vị Kusa đã đến, tại sao chúng ta không hay biết điều ấy?”

3588. “Người này là gã đàn ông đầu bếp ở trong cung của các công nương, là kẻ đã vấn chặt y phục và đang cúi xuống rửa cái chảo.”

3589. “Có phải con là cô gái thấp hèn, là nữ nhân dòng hạ tiện? Hay con là kẻ bôi nhọ gia đình? Sanh ra ở dòng tộc Madda, tại sao con có thể bày tỏ dục vọng với kẻ nô lệ?”

3590. “Con không phải là cô gái thấp hèn, không phải là nữ nhân dòng hạ tiện, và không phải là kẻ bôi nhọ gia đình. Gã ấy là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là ‘kẻ nô lệ’!

3591. Người này luôn luôn dâng vật thực đến hai mươi ngàn vị Bà-la- môn, là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là ‘kẻ nô lệ’!

3592. Người ta luôn luôn cung cấp thức ăn cho hai mươi ngàn con voi của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là ‘kẻ nô lệ’!

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3593. Yassa assasahassāni sadā bhojenti vīsatiṃ, 1 okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3594. Yassa rathasahassāni sadā yojenti vīsatiṃ, okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3595. Yassa usabhasahassāni sadā yojenti vīsatiṃ, okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi. 2

3596. Yassa dhenusahassāni sadā duyhanti vīsatiṃ, 3 okkākaputto bhaddante tvannu dāsoti maññasi.

3597. Taggha te dukkaṭaṃ bāle yaṃ khattiyaṃ mahabbalaṃ, nāgaṃ maṇḍūkavaṇṇena na taṃ akkhāsi āgataṃ. 4

3598. Aparādhaṃ mahārāja tvaṃ no khama rathesabha, yaṃ taṃ 5 aññātavesena naññāsimhā6 idhāgataṃ.

3599. Mādisassa na taṃ channaṃ yohaṃ āḷāriko bhave, tvaññeva me pasīdassu natthi te deva dukkaṭaṃ.

3600. Gaccha bāle khamāpehi kusarājaṃ mahabbalaṃ, khamāpito kusarājā7 so te dassati jīvitaṃ.

3601. Pitussa vacanaṃ sutvā devavaṇṇī pabhāvatī, sirasā aggahī pāde kusarājaṃ mahabbalaṃ.

3602. Yā imā8 ratyo atikkantā tā imā9 deva tayā vinā, vande te sirasā pāde mā me kujjha10 rathesabha.

3603. Saccaṃ te11 paṭijānāmi mahārāja suṇohi me, na cāpi appiyaṃ tuyhaṃ kareyyāmi ahaṃ puna.

1 sadā yojenti vīsatiṃ - Ma, PTS; sadā yojenti vīsati - Syā. 2 6 ayaṃ gāthā Ma, Syā potthakesu na dissate. nāññāsimhā - Ma; 3 duhanti vīsatiṃ - Ma; na ñāsimhā - PTS. 7 dūhanti vīsati - Syā; kuso rājā - Ma. 8 duyhanti vīsati - PTS. yāmā - Ma; yāva - Syā. 4 9 na naṃ akkhāsidhāgataṃ - Ma; tāmā - Ma, Syā; imā - PTS. 10 na naṃ akkhāsi māgataṃ

- Syā; kujjhaṃ - Ma; kujjhi - PTS. 11 na taṃ akkhās' idhāgataṃ - PTS. sabbaṃ te - Ma; 5 tvaṃ - Syā. saccante - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3593. Người ta luôn luôn cung cấp thức ăn cho hai mươi ngàn con ngựa của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3594. Người ta luôn luôn thắng ngựa vào hai mươi ngàn cỗ xe của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3595. Người ta luôn luôn nai nịt cho hai mươi ngàn bò mộng của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!

3596. Người ta luôn luôn vắt sữa hai mươi ngàn bò cái của người này. Người này là con trai của vua Okkāka. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho mẹ. Vậy mà mẹ lại nghĩ là 'kẻ nô lệ'!"

(Lời đức vua Madda nói với công chúa Pabhāvatī) 3597. "Này cô con gái khờ dại, quả thật con đã có điều sái quấy! Con không nói (với trẫm) về việc vị Sát-đế-lỵ có binh lực vĩ đại, bậc long tượng ấy đã đi đến với bộ dạng của con ếch."

(Lời đức vua Madda nói với đức vua Kusa) 3598. "Ôi đại vương, xin con rể hãy tha thứ cho lỗi lầm của chúng tôi. Ôi đấng thủ lãnh xa binh, vì chúng tôi đã không biết việc đi đến nơi này với bề ngoài đã được cải trang ấy."

3599. "Việc con trở thành gã đầu bếp là không thích hợp đối với kẻ như là con. Xin cha hãy tin tưởng ở con. Tâu bệ hạ, bệ hạ không có điều gì sái quấy."

3600. "Này cô con gái khờ dại, hãy đi đến. Con hãy xin đức vua Kusa, vị có binh lực vĩ đại, thứ lỗi. Khi đã được đức vua Kusa thứ lỗi, vị ấy sẽ ban cho con mạng sống."

3601. Nghe theo lời nói của vua cha, nàng Pabhāvatī, với vóc dáng Thiên thần, đã cúi đầu nắm lấy bàn chân của đức vua Kusa, vị có binh lực vĩ đại.

(Lời trao đổi giữa công chúa Pabhāvatī và đức vua Kusa) 3602. "Tâu bệ hạ, những đêm thiếu vắng chàng đã trôi qua. Thiếp xin đê đầu đảnh lễ hai bàn chân của chàng. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chàng chớ giận dữ với thiếp.

3603. Thiếp xin bày tỏ sự thật với chàng, tâu đại vương, xin chàng hãy lắng nghe thiếp. Không còn có việc thiếp có thể tỏ ra không yêu quý chàng.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3604. Evañce 1 yācamānāya vacanaṃ me na kāhasi, idāni maṃ tāto hantvā khattiyānaṃ padassati.

3605. Evante yācamānāya kiṃ na kāhāmi te vaco, vikuddho tyasmi kalyāṇi mā tvaṃ bhāyi pabhāvati.

3606. Saccaṃ te 2 paṭijānāmi rājaputti suṇohi me, na cāpi appiyaṃ tuyhaṃ kareyyāmi ahaṃ puna.

3607. Tava kāmā hi 3 sussoṇi bahuṃ 4 dukkhaṃ titikkhisaṃ, 5 pahu maddakulaṃ gantvā 6 nayituṃ taṃ pabhāvati.

3608. Yojayantu rathe asse nānācitte 7 samāhite, atha dakkhatha me vegaṃ vidhamentassa 8 sattavo.

3609. Tañca tattha udikkhiṃsu rañño maddassa thīpure, 9 vijambhamānaṃ sīhaṃva pothentaṃ10 diguṇaṃ bhujaṃ.11

3610. Hatthikkhandhañca āruyha āropetvā pabhāvatiṃ, saṅgāmaṃ otaritvāna sīhanādaṃ nadī kuso.

3611. Tassa taṃ nadato sutvā sīhassevitare migā, khattiyā vipalāyiṃsu12 kusasaddabhayaṭṭitā.13

3612. Hatthārohā14 anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,15 aññamaññassa chindanti kusasaddabhayaṭṭitā.

3613. Tasmiṃ saṅghāma16sīsasmiṃ passitvā tuṭṭhamānaso,17 kusassa rañño devindo adā verocanaṃ maṇiṃ.

3614. So taṃ vijitvā saṅgāmaṃ laddhā verocanaṃ maṇiṃ, hatthikkhandhagato rājā pāvekkhi nagaraṃ puraṃ.

3615. Jīvagāhaṃ18 gahetvāna bandhitvā satta khattiye,19 sasurassupanāmesi20 ime te deva sattavo.

1 10 evañca - Syā. phoṭentaṃ - Ma. 2 11 sabbaṃ te - Ma. bhūjaṃ - PTS. 3 12 kāmāhi - PTS. khattiyāpi palāyiṃsu - PTS. 4 13 pahu - Ma; bahu - Syā. bhayaṭṭhitā - PTS. 5 14 titikkhissaṃ - PTS. hatthāruhā - PTS. 6 15 bahuṃ maddakulaṃ hantvā - Ma; pattikārikā - PTS. 16 bahumaddakulaṃ hantvā - Syā; saṅgāma - Ma, Syā, PTS. 17 bahū Maddakule hantvā - PTS. haṭṭhamānaso - Ma, Syā, PTS. 7 18 nānācitre - PTS. jīvaggāhaṃ - Ma, Syā. 8 19 vidhamantassa - Ma. sattukhattiye - PTS. 9 20 maddassantepure - Ma, Syā. sassurassūpanāmesi - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3604. Nếu trong lúc thiếp cầu xin như vậy, mà chàng sẽ không thực hiện lời nói của thiếp. Lúc này đây, cha sẽ giết chết thiếp rồi ban cho các vị Sát-đế- ly.”

3605. “Trong lúc nàng cầu xin như vậy, tại sao ta sẽ không thực hiện lời nói của nàng? Này mỹ nữ, ta không có giận nàng. Này Pabhāvatī, nàng chớ sợ hãi.

3606. Ta xin bày tỏ sự thật với nàng, hỡi nàng công chúa, xin nàng hãy lắng nghe ta. Không còn có việc ta có thể tỏ ra không yêu quý nàng.

3607. Bởi vì dục vọng đối với nàng, hỡi cô nàng có mông đẹp, ta chịu đựng nhiều khổ sở. Này Pabhāvatī, ta đã nhiều lần đi đến gia tộc Madda để rước nàng đi.”

(Lời ra lệnh chiến đấu của đức vua Kusa) 3608. “Hãy thắng những con ngựa đã được thuần thục vào cỗ xe có nhiều màu sắc. Rồi các người hãy nhìn xem năng lực của ta trong khi ta tiêu diệt các kẻ thù.”

3609. Và tại nơi ấy, các nữ nhân ở hậu cung của đức vua xứ Madda đã quan sát vị ấy đang vỗ vào hai cánh tay, tựa như con sư tử đang vươn dậy.

3610. Sau khi cỡi lên mình voi, và đã đưa nàng Pabhāvatī lên (ngồi ở phía sau), đức vua Kusa đã lao vào trận chiến và đã rống lên tiếng rống sư tử.

3611. Sau khi nghe tiếng rống của vị ấy trong lúc vị ấy rống lên, các vị Sát- đế-ly, bị khốn khổ bởi nỗi sợ hãi với tiếng rống của đức vua Kusa, đã tẩu tán, tựa như các loài thú khác đã chạy trốn sau khi nghe tiếng rống của con sư tử.

3612. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, bị khốn khổ bởi nỗi sợ hãi với tiếng rống của đức vua Kusa, đã dẫm đạp lẫn nhau.

3613. Sau khi nhìn thấy trận chiến đấu ấy, vị Chúa của chư Thiên, với tâm ý hoan hỷ, đã ban cho đức vua Kusa viên ngọc ma-ni tên Verocana.

3614. Sau khi chiến thắng trận chiến ấy và đã nhận được viên ngọc Verocana, vị vua ấy, ngồi ở mình voi, đã đi vào thành phố Nagara.

3615. Sau khi đã bắt sống và trói lại bảy vị Sát-đế-ly, đức vua Kusa đã trình họ lên cha vợ (nói rằng): “Tâu bệ hạ, những người này là những kẻ đối địch với bệ hạ.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 531. Kusajātakaṃ

3616. Sabbeva te vasaṅgatā amittā vihatā tava, kāmaṃ karohi te tayā muñca vā te hanassu vā.

3617. Tumheva 1 sattavo ete nahi te mayha 2 sattavo, tvaññeva no mahārāja muñca vā te hanassu vā.

3618. Imā te dhītaro satta devakaññūpamā 3 subhā, dadāhi nesaṃ 4 ekekaṃ hontu jāmātaro tava. 5

3619. Amhākañceva tāsañca tvaṃ no sabbesamissaro, tvaññeva no mahārāja dehi nesaṃ yadicchasi.

3620. Ekamekassa ekekaṃ adā sīhassaro kuso, khattiyānaṃ tadā nesaṃ 6 rañño maddassa dhītaro.

3621. Pīṇitā tena lābhena tuṭṭhā sīhassare kuse, sakaraṭṭhāni pāyiṃsu khattiyā satta tāvade.

3622. Pabhāvatiñca ādāya maṇiṃ verocanaṃ subhaṃ,7 kusāvatiṃ kuso rājā agamāsi mahabbalo.

3623. Tyassu ekarathe yantā pavisantā kusāvatiṃ, samānā vaṇṇarūpena8 nāññamaññamatirocayuṃ.9

3624. Mātā puttena saṅgañchi10 ubhayo ca jayampatī, samaggā te tadā āsuṃ phītaṃ dharaṇimāvasun ”ti. Kusajātakaṃ.

1 tuyheva - Ma, Syā, PTS. 2 7 na h’ ete mayhaṃ - PTS. verocanaṃ tadā - PTS. 3 8 devakaññāsamā - PTS. samānavaṇṇarūpena - PTS. 4 9 tesaṃ - PTS. nāññamaññātirocisuṃ - Ma, Syā; 5 tavaṃ - PTS. n’ aññamaññātirocisuṃ - PTS. 6 10 tesaṃ - Ma, Syā, PTS. saṅgacchi - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 531. Bổn Sanh Đức Vua Kusa

3616. Tất cả bọn họ đều ở trong quyền hạn của bệ hạ. Những kẻ thù của bệ hạ đã được loại trừ. Bệ hạ hãy đối xử với chúng tùy theo ý thích của bệ hạ: Bệ hạ hãy trả tự do cho chúng hoặc hãy giết chết chúng.”

3617. “Những người này là những kẻ đối địch của chính con, họ không phải là những kẻ đối địch với trẫm. Này đại vương, chính con là chúa tể của chúng tôi. Con hãy trả tự do cho bọn họ hoặc hãy giết chết bọn họ.”

3618. “Bảy người con gái này của bệ hạ xinh đẹp tương tự như các tiên nữ. Bệ hạ hãy ban cho chúng mỗi người một cô. Hãy để chúng trở thành những người con rể của bệ hạ.”

3619. “Không những đối với chúng tôi mà còn đối với các nàng ấy nữa, con là chúa tể của tất cả chúng tôi. Này đại vương, chính con là chúa tể của chúng tôi. Con hãy ban cho bọn họ nếu con thích.”

3620. Khi ấy, đức vua Kusa có giọng nói sư tử đã ban từng cô con gái một của đức vua xứ Madda đến từng người một trong số các vị Sát-đế-lỵ ấy.

3621. Được hài lòng với việc đạt được ấy, được vui vẻ với đức vua Kusa có giọng nói sư tử, bảy vị Sát-đế-lỵ đã trở về đất nước của mình liền khi ấy.

3622. Sau khi mang theo nàng Pabhāvatī và viên ngọc ma-ni Verocana xinh đẹp, đức vua Kusa, vị có binh lực vĩ đại, đã đi đến thành Kusāvatī.

3623. Trong lúc đi chung một cỗ xe, trong lúc đi vào thành Kusāvatī, với sắc đẹp và dáng vóc tương đương nhau, hai người đã không vượt trội lẫn nhau.

3624. Người mẹ đã gặp lại đứa con trai. Và cả hai vợ chồng ấy, từ đó, đã trở nên hòa hợp, đã cư ngụ ở trái đất hưng thịnh. Bổn Sanh Đức Vua Kusa. [531]

2. SOṆANANDAJĀTAKAṂ

3625. Devatānusi gandhabbo ādu 1 sakko purindado, manussabhūto iddhimā kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

3626. Namhi 2 devo na gandhabbo namhi 3 sakko purindado, manussabhūto iddhimā 4 evaṃ jānāhi bhārata. 5

3627. Katarūpamidaṃ bhotā 6 veyyāvaccaṃ anappakaṃ, devamhi vassamānamhi anovassaṃ 7 bhavaṃ akā.

3628. Tato vātātape 8 ghore sītacchāyaṃ bhavaṃ akā, tato amittamajjhe ca 9 saratāṇaṃ 10 bhavaṃ akā.

3629. Tato phītāni raṭṭhāni vasino te bhavaṃ akā, tato ekasataṃ khatye anuyante 11 bhavaṃ akā.

3630. Patītāssu 12 mayaṃ bhoto vara taṃ13 bhaññamicchasi,14 hatthiyānaṃ assarathaṃ nāriyo ca alaṅkatā, nivesanāni rammāni mayaṃ bhoto dadāmase.

3631. Atha vā aṅge vā15 magadhe mayaṃ bhoto dadāmase, atha vā assakāvantiṃ16 sumanā damma te mayaṃ.

3632. Upaḍḍhaṃ vāpi rajjassa mayaṃ bhoto dadāmase, sace te attho rajjena anusāsa yadicchasi.

3633. Na me atthopi17 rajjena nagarena dhanena vā, athopi janapadena attho mayhaṃ na vijjati.

3634. Bhotova18 raṭṭhe vijite araññe atthi assamo, pitā mayhaṃ janettī ca ubho sammanti assame.

3635. Tesāhaṃ pubbācariyesu puññaṃ na labhāmi kātave, bhavantaṃ ajjhācaraṃ19 katvā soṇaṃ20 yācāmu21 saṃvaraṃ.

1 13 adu - Ma, PTS; ādū - Syā. vada taṃ - Ma. 2 14 nāpi - Ma. bhañja micchasi - Ma; 3 nāpi - Ma; na pi - PTS. bhuñjamicchasi - Syā. 4 15 idhimā - PTS. atha vaṅge vā - Ma; 5 bhāradha - Ma; athavaṅge vā - Syā; bhāratha - Syā. atha aṅge và magadhe - PTS. 6 16 bhoto - Ma, Syā. assakāvantī - Ma. 7 17 anvāvassaṃ - PTS. attho hi - PTS. 8 18 vātātāpe - PTS. bhoto ca - PTS. 9 19 amittamajjhesu - Ma, Syā, PTS. ajjhāvaraṃ - Ma, Syā; 10 saratānaṃ - PTS. ajjhācāraṃ - PTS. 11 20 khatte anuyutte - PTS. sonaṃ - PTS, evaṃ sabbattha. 12 21 patitassu - Syā. yācemu - Ma, Syā.

2. BỔN SANH SOṆA VÀ NANDA

(Lời trao đổi giữa đức vua Manoja và vị ẩn sĩ Nanda) 3625. “Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây, hay là người có thần thông? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về ngài?”

3626. “Ta không phải là Thiên nhân, không phải là Càn-thát-bà, cũng không phải là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây, ta là người có thần thông. Tâu vị cai quản đất nước, xin bệ hạ hãy biết như vậy.”

3627. “Công việc phục vụ với hình thức này đã được ngài làm không phải là ít. Trong khi trời đang mưa, ngài đã làm cho không có mưa.

3628. Sau đó, khi có làn gió nóng dữ dội, ngài đã tạo ra bóng râm mát mẻ. Kế đến, khi ở giữa quân thù, ngài đã làm ra sự che chắn các mũi tên.

3629. Tiếp đó, ngài đã làm cho các đất nước của vị quân vương chúng tôi trở nên phồn thịnh. Sau đó, ngài đã khiến cho một trăm vị Sát-đế-lỵ quy thuận.

3630. Chúng tôi thật sự hoan nghênh ngài. Ngài hãy chọn điều quý giá mà ngài thích. Hãy để chúng tôi ban cho ngài phương tiện di chuyển bằng voi, cỗ xe ngựa kéo, các nữ nhân đã được trang điểm, và các chỗ trú ngụ đáng yêu.

3631. Hay là chúng tôi sẽ ban tặng ngài xứ sở Aṅga hay Magadha. Hoặc là chúng tôi sẽ vui lòng ban tặng ngài xứ sở Assaka và Avanti.

3632. Thậm chí, hãy để chúng tôi ban tặng ngài luôn cả một nửa đất nước. Nếu ngài có nhu cầu với toàn thể vương quốc, xin ngài hãy lãnh đạo nếu ngài muốn.”

3633. “Ta không có nhu cầu với vương quốc, với thành phố, hay với của cải, thậm chí nhu cầu với xứ sở; nhu cầu của ta không có.

3634. Ở đất nước đã được thâu phục của chính bệ hạ, có một khu ẩn cư ở trong rừng. Người cha và người mẹ ruột của ta, cả hai trú ở khu ẩn cư (ấy).

3635. Ta không có được cơ hội để làm phước đến hai vị thầy đầu tiên ấy. Sau khi có bệ hạ làm người ủng hộ, chúng ta hãy yêu cầu Soṇa về việc ngăn cấm (làm phước) ấy.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3636. Karomi te taṃ vacanaṃ yaṃ maṃ bhaṇasi brāhmaṇa, etañca kho no akkhāhi kīvanto hontu 1 yācakā.

3637. Parosataṃ jānapadā mahāsālā ca brāhmaṇā, ime ca khattiyā sabbe abhijātā yasassino, bhavañca rājā manojo alaṃ hessanti yācakā.

3638. Hatthī asse ca yojentu rathaṃ sannayha sārathi, 2 ābandhanāni gaṇhatha 3 pādesussārayaṃ dhaje, 4 assamaṃ taṃ gamissāmi yattha sammati kosiyo.

3639. Tato ca rājā pāyāsi senāya caturaṅginī, agamāsi 5 assamaṃ rammaṃ yattha sammati kosiyo.

3640. Kassa kādambayo kājo6 vehāsaṃ caturaṅgulaṃ, aṃsaṃ asamphusaṃ eti udahārassa7 gacchato.

3641. Ahaṃ soṇo mahārāja, tāpaso sahitabbato,8 bharāmi mātāpitaro rattindivamatandito.

3642. Vane phalañca9 mūlañca āharitvā disampati, posemi mātāpitaro pubbekatamanussaraṃ.

3643. Icchāma assamaṃ gantuṃ yattha sammati kosiyo, maggaṃ no soṇa akkhāhi yena gacchemu assamaṃ.

3644. Ayaṃ ekapadī rāja yenetaṃ meghasannibhaṃ, koviḷārehi sañchannaṃ ettha sammati kosiyo.

3645. Idaṃ vatvāna pakkāmi taramāno mahāisi, vehāse antalikkhasmiṃ anusāsitvāna10 khattiye.

3646. Assamaṃ parimajjitvā paññāpetvāna11 āsanaṃ, paṇṇasālaṃ pavisitvā pitaraṃ paṭibodhayi.

1 6 bhontu - PTS. kāco - PTS. 2 7 sannayha naṃ rathi - PTS. udahārāya - Ma. 3 8 gaṇhātha - Ma, Syā, PTS. sahitaṃvato - PTS. 4 9 pādāsussārayaddhaje - Ma, Syā; vanaphalañca - Syā. 10 pādās' ussārayaṃ dhaje - PTS. anusāsetvāna - Syā. 5 11 agamā - Ma, PTS. paññapetvāna - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3636. "Thưa vị Bà-la-môn, điều mà ngài nói với trẫm, hãy để trẫm thực hiện lời nói ấy của ngài. Và ngài hãy giải thích cho chúng tôi điều này: 'Phải có bao nhiêu người thỉnh cầu?'"

3637. "Hơn một trăm gia chủ, và các Bà-la-môn có đại sảnh, cùng tất cả các vị Sát-đế-lỵ đã được sanh ra cao quý, có danh tiếng này, và ngài là đức vua Manoja, thì sẽ đủ những người thỉnh cầu."

3638. "Hãy chuẩn bị các con voi và các con ngựa. Này người đánh xe, hãy sẵn sàng cỗ xe. Các khanh hãy nắm lấy các dây cương, hãy giương lên các lá cờ ở những trụ cắm. Trẫm sẽ đi đến khu ẩn cư ấy, nơi vị Kosiya trú ngụ." 1

3639. Và sau đó, đức vua đã khởi hành cùng với đoàn quân gồm bốn binh chủng. Đức vua đã đi đến khu ẩn cư đáng yêu, nơi vị Kosiya trú ngụ.

(Lời trao đổi giữa đức vua Manoja và vị ẩn sĩ Soṇa) 3640. "Cái giỏ làm bằng cây kadamba của người nào đang đi lấy nước mà di chuyển ở trên không với khoảng cách bốn ngón tay và không chạm vào vai của người ấy?"

3641. "Tâu đại vương, tôi là đạo sĩ khổ hạnh Soṇa đang hành trì phận sự. Tôi chăm sóc mẹ và cha, đêm ngày không biếng nhác.

3642. Tâu bậc chúa tể một phương, sau khi mang lại trái cây và rễ củ ở trong rừng, tôi phụng dưỡng mẹ và cha, trong khi tưởng nhớ đến ân đức đã làm trước đây (của họ)."

3643. "Chúng tôi muốn đi đến khu ẩn cư ấy, nơi vị Kosiya trú ngụ. Thưa ngài Soṇa, ngài hãy chỉ dẫn cho chúng tôi con đường, nhờ nó chúng tôi có thể đi đến khu ẩn cư."

3644. "Tâu bệ hạ, đây là lối đi bộ độc nhất, theo đó (bệ hạ sẽ nhìn thấy) nơi ấy giống như đám mây, được che phủ bởi những cây koviḷāra; vị Kosiya trú ngụ ở nơi đây."

3645. Sau khi nói điều này, sau khi đã chỉ bảo cho các vị Sát-đế-lỵ, vị đại ẩn sĩ đã vội vã ra đi bằng đường hư không ở trên bầu trời.

3646. Sau khi quét dọn khu ẩn cư và xếp đặt chỗ ngồi, vị ấy đã đi vào gian nhà lá thông báo cho người cha:

1 Kosiya là gọi theo tên của dòng họ (JaA. v, 139).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3647. Ime āyanti rājāno abhijātā yasassino, assamā nikkhamitvāna nisīdāhi mahāisi. 1

3648. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā taramāno mahāisi, assamā nikkhamitvāna padvāramhi 2 upāvisi.

3649. Tañca disvāna āyantaṃ jalantariva 3 tejasā, khattasaṅghaparibbūḷhaṃ 4 kosiyo etadabravi.

3650. Kassa bherī mudiṅgā ca 5 saṅkhā paṇavadeṇḍimā, 6 purato paṭipannāni hāsayantā rathesabhaṃ.

3651. Kassa kañcanapaṭṭena puthunā vijjuvaṇṇinā, yuvā kalāpasannaddho ko eti siriyā jalaṃ.

3652. Ukkāmukhe pahaṭṭhaṃva 7 khadiraṅgārasannibhaṃ, mukhañca ruciraṃ bhāti 8 ko eti siriyā jalaṃ.

3653. Tassa 9 paggahitaṃ chattaṃ sasalākaṃ manoramaṃ, ādiccaraṃsāvaraṇaṃ ko eti siriyā jalaṃ.

3654. Kassa aṅgaṃ pariggayha vālavījanimuttamā, 10 caranti11 varapaññassa12 hatthikkhandhena āyato.

3655. Kassa setāni chattāni ājānīyā ca vammitā,13 samantā parikīranti14 ko eti siriyā jalaṃ.

3656. Kassa ekasataṃ khatyā anuyantā15 yasassino, samantā anupariyanti ko eti siriyā jalaṃ.

3657. Hatthī assā rathā pattī senāya16 caturaṅganī,17 samantā anupariyanti18 ko eti siriyā jalaṃ.

3658. Kassesā mahatī senā piṭṭhito anuvattatī, akkhobhanī19 apariyantā sāgarasseva ūmiyo.

1 nisīda tvaṃ mahāise - Ma, Syā, PTS. 2 11 sadvāramhi - Ma, Syā; paṇṇadvāramhi - PTS. carati - PTS. 3 12 jalantaṃriva - Ma, Syā. varapuññassa - Ma, Syā. 4 13 khatyasaṅghaparibyūḷhaṃ - Ma; vammikā - Syā. 14 khattasaṅghaparibyūḷhaṃ - Syā. parikirenti - Ma; 5 mutiṅgā ca - PTS. parikiranti - Syā, PTS. 6 15 paṇavadindimā - Ma, Syā. anuyuttā - PTS. 7 16 ukkāmukhapahaṭṭhaṃva - Ma, Syā. hatthiassarathapatti senā ca - Syā; 8 mukhañca rucirā bhāti - Ma; hatthiassarathapattisenāya - PTS. 17 mukhañca rucirābhāti - Syā; caturaṅginī - PTS. 18 mukhaṃ cāru r-ivābhāti - PTS. samantānupariyanti - Ma; 9 kassa - Ma, Syā. samantā anupariyāti - PTS. 10 19 vāḷabījanimuttamaṃ - Ma; akkhobhaṇī - Ma, PTS; vālavījanimuttamaṃ - Syā. akkhobhinī - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3647. “Các vị vua đã được sanh ra cao quý, có danh tiếng này đang đi đến, thưa bậc đại ẩn sĩ, cha hãy rời khỏi nơi ẩn cư và ngồi xuống (ở đây).”

3648. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của vị ấy, bậc đại ẩn sĩ đã vội vã rời khỏi nơi ẩn cư và đã ngồi xuống ở phía trước cánh cửa ra vào.

3649. Và sau khi nhìn thấy vị vua ấy – tựa như đang chói sáng nhờ vào uy quyền – đang đi đến, được tháp tùng bởi tập thể các vị Sát-đế-lỵ, bậc ẩn sĩ Kosiya đã nói điều này:

3650. “Người nào có các trống lớn, các trống nhỏ, các tù và bằng vỏ ốc, các chập chõa và các trống con di chuyển ở phía trước, đang làm vui lòng đấng thủ lãnh xa binh?

3651. Người nào mang khăn quấn đầu bằng vàng rộng lớn có màu sắc của tia chớp? Người nào, trẻ tuổi, nai nịt với bó tên, đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3652. Người nào tỏa sáng gương mặt hứng khởi, giống như than hừng cây khadira cháy rực ở miệng bễ lò rèn? Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3653. Cây lọng che của vị ấy, với gọng sườn làm thích ý, được giương lên cản ngăn ánh nắng mặt trời. Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3654. Người nào có trí tuệ cao quý, ở trên mình voi đang tiến đến gần, có những người hầu đi theo (ở hai bên) cầm các chiếc quạt lông đuôi bò tuyệt hảo che chở cơ thể của vị ấy?

3655. Người nào có những chiếc lọng màu trắng và những con ngựa thuần chủng đã được vũ trang tản mác ở xung quanh, khắp mọi nơi? Người nào đang sáng ngời rực rỡ đi đến?

3656. Người nào được một trăm vị Sát-đế-lỵ có danh tiếng tháp tùng, di chuyển theo ở khắp mọi nơi? Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3657. Đoàn quân gồm bốn binh chủng: tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh di chuyển theo ở khắp mọi nơi. Người nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

3658. Người nào có đội quân vĩ đại ấy tiếp nối ở phía sau, không bị rối loạn, không ước lượng được, tựa như các làn sóng của biển cả là tuần tự, vô số?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3659. Rājābhirājā manojo indova jayataṃ pati, nandassajjhāvaraṃ eti assamaṃ brahmacārinaṃ.

3660. Tassesā mahatī senā piṭṭhito anuvattatī, akkhobhanī 1 apariyantā sāgarasseva ūmiyo.

3661. Anulittā candanena kāsikuttamadhārino, 2 sabbe pañjalikā hutvā isīnaṃ ajjhupāgamuṃ.

3662. Kacci nu bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ, kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.

3663. Kacci ḍaṃsā ca makasā appameva siriṃsapā, 3 vane vālamigākiṇṇe 4 kacci hiṃsā na vijjatī.

3664. Kusalañceva no rāja atho rāja anāmayaṃ, atho uñchena yāpema atho mūlaphalā bahū.

3665. Atho ḍaṃsā ca makasā 5 appameva siriṃsapā, vane vālamigākiṇṇe hiṃsā amhaṃ6 na vijjati.

3666. Bahūni vassa7pūgāni assame vasato8 idha, nābhijānāmi uppannaṃ ābādhaṃ amanoramaṃ.

3667. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ, issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

3668. Tindukāni9 piyālāni madhuke kāsamāriyo,10 phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

3669. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā, tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

3670. Paṭiggahītaṃ11 yaṃ dinnaṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ, nandassāpi nisāmetha vacanaṃ yaṃ12 pavakkhati.

1 6 akkhobhaṇī - Ma, PTS; mayhaṃ - Ma, Syā. 7 akkhobhinī - Syā. bahūni c’ assa - PTS. 2 8 kāsikavatthadhārino - PTS. sammataṃ - Ma, Syā, PTS. 3 9 sarīsapā - Ma. tiṇḍukāni - Syā. 4 10 vāḷamigākiṇṇe - Ma, PTS; kāsumāriyo - Ma. 11 bāḷamigākiṇṇe - Syā. paṭiggahitaṃ - Ma, Syā. 5 12 ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā; so - Ma, Syā; ḍaṃsā ca makasā ca - PTS. yaṃ so - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3659. Đức vua Manoja, vua của các vị vua, tựa như vị Thần Inda chúa tể của cõi Trời Đạo Lợi, ủng hộ tôn giả Nanda, và đi đến khu ẩn cư gặp bậc Phạm hạnh.

3660. Đội quân vĩ đại ấy của đức vua tiếp nối ở phía sau, không bị rối loạn, không ước lượng được, tựa như các làn sóng của biển cả là tuần tự, vô số.

3661. Tất cả (đoàn người) đã được thoa trầm hương, với trang phục hạng nhất của xứ Kāsi, đã chắp tay lại và đi đến gần các vị ẩn sĩ.

(Lời trao đổi giữa đức vua Manoja và vị ẩn sĩ Soṇa) 3662. “Phải chăng các ngài được an khang? Phải chăng các ngài được vô sự? Phải chăng các ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?

3663. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?”

3664. “Tâu bệ hạ, chúng tôi được an khang. Và tâu bệ hạ, chúng tôi được vô sự. Chúng tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

3665. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với chúng tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

3666. Có nhiều cây cau lâu năm cho người sống ở khu ẩn cư tại nơi này. Bần đạo không biết đến bệnh tật không thích ý đã được sanh khởi.

3667. Tâu đại vương, chào mừng bệ hạ đã đến và việc đi đến tốt lành của bệ hạ. Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.

3668. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây tinduka, piyāla, madhuka, kāsamārī ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

3669. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, tâu đại vương, xin bệ hạ hãy uống nước đã mang lại ấy nếu bệ hạ muốn.”

3670. “Vật bố thí đã được chúng tôi nhận lãnh, việc tiếp khách đối với tất cả chúng tôi đã được thực hiện. Xin các vị hãy lắng tai nghe lời nói của ngài Nanda sẽ phát biểu.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3671. Ajjhāvaramhā 1 nandassa bhoto santikamāgatā, suṇātu me 2 bhavaṃ vacanaṃ nandassa parisāya ca.

3672. Parosataṃ jānapadā 3 mahāsālā ca brāhmaṇā, ime ca khattiyā sabbe abhijātā yasassino, bhavañca rājā manojo anumaññantu me vaco.

3673. Ye vasanti 4 samītāro yakkhāni idha assame, 5 araññe bhūtabhavyāni 6 suṇantu vacanaṃ mama.

3674. Namo katvāna bhūtānaṃ isiṃ vakkhāmi subbataṃ, so tyāhaṃ dakkhiṇo 7 bāhu8 tava kosiya sammato.

3675. Pitaraṃ me janettiñca bhattukāmassa me sato, vīra puññamidaṃ ṭhānaṃ mā maṃ kosiya vāraya.

3676. Sabbhihetaṃ upaññātaṃ mametaṃ apanissaja, uṭṭhānapāricariyāya dīgharattaṃ tayā kataṃ, mātāpitusu puññāni mama lokadado bhava.

3677. Tatheva santi manujā dhamme dhammapadaṃ vidū, maggo saggassa lokassa yathā jānāsi tvaṃ ise.

3678. Uṭṭhānapāricariyāya mātāpitusukhāvahaṃ, taṃ maṃ puññābhivāreti9 ariyamaggāvaro naro.

3679. Suṇantu bhonto vacanaṃ bhātu rajjhāvarā10 mama, kulavaṃsaṃ mahārāja porāṇaṃ parihāpayaṃ, adhammacārī yo jeṭṭho11 nirayaṃ so upapajjati.12

1 ajjhāvar’ amha - PTS. 2 8 suṇātu - Ma, PTS. bāha - Syā. 3 9 janapadā - PTS. puññā nivāreti - Ma; 4 ye ca santi - Ma, Syā; puññāni vāreti - Syā. 10 ye hi santi - PTS. bhāturajjhāvarā - Ma, Syā; 5 idhamassame - Syā. bhātur ajjhāvarā - PTS. 6 11 bhabyāni - Ma, Syā. adhammacārī jeṭṭhesu - Ma, Syā, PTS. 7 12 dakkhiṇā - Ma, Syā. sopapajjati - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3671. Chúng tôi đã đi đến nơi này, là những người ủng hộ ngài Nanda. Thưa tôn đức, xin hãy lắng nghe lời nói của ngài Nanda và của hội chúng.”

(Lời vị ẩn sĩ Nanda) 3672. “Thưa các gia chủ hơn một trăm vị, và các Bà-la-môn có đại sảnh, cùng tất cả các vị Sát-đế-lỵ đã được sanh ra cao quý, có danh tiếng này, và ngài là đức vua Manoja, xin các vị hãy tán thành lời nói của bần đạo.

3673. Thưa các vị Dạ-xoa sống ở nơi này tại khu ẩn cư, các vị thần linh già trẻ ở khu rừng đã tụ hội lại, xin các vị hãy lắng nghe lời nói của tôi.

3674. Sau khi thực hiện việc kính lễ đến các bậc thần linh, tôi sẽ nói với vị ẩn sĩ có sự hành trì tốt đẹp. Thưa huynh Kosiya, đệ đây đã được huynh công nhận là cánh tay mặt của huynh.

3675. Trong khi đệ có ước muốn là người phụng dưỡng cha và mẹ ruột của đệ, thưa vị tinh tấn, việc làm này là phước thiện của đệ. Thưa huynh Kosiya, xin huynh chớ cấm cản đệ.

3676. Việc này đã được các bậc thiện nhân khích lệ. Huynh hãy trao lại việc này cho đệ. Về công việc đỡ đần và hầu hạ, huynh đã làm một thời gian dài. Các việc phước thiện ở cha và mẹ là thuộc về đệ, xin huynh hãy là người bố thí cõi Trời cho đệ.

3677. Tương tự y như vậy, có những người hiểu biết về pháp căn bản thuộc về đạo đức là đạo lộ đưa đến thế giới thuộc cõi Trời, giống như huynh biết vậy, thưa vị ẩn sĩ.

3678. Về việc đem lại sự an lạc cho mẹ và cha bằng công việc đỡ đần và hầu hạ, người cấm đoán đệ về việc phước thiện ấy là người ngăn cản đạo lộ cao thượng của đệ.”

(Lời vị ẩn sĩ Soṇa) 3679. “Thưa các vị ủng hộ người em trai của tôi, xin các ngài hãy lắng nghe lời nói của tôi. Tâu đại vương, người huynh trưởng nào, trong khi bỏ bê truyền thống gia đình đã có trước đây, rồi có sự hành trì sai pháp, kẻ ấy sẽ tái sanh vào địa ngục.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3680. Ye ca dhammassa kusalā porāṇassa disampati, cārittena ca sampannā na te gacchanti duggatiṃ.

3681. Mātāpitā ca bhātā ca bhagini ñātibandhavā, sabbe jeṭṭhassa te bhārā evaṃ jānāhi bhārata. 1

3682. Ādiyitvā garuṃ bhāraṃ nāviko viya ussahe, dhammañca nappamajjāmi jeṭṭho casmi rathesabha.

3683. Adhigatamhā 2 tame ñāṇaṃ jālaṃva jātavedato, evameva no bhavaṃ dhammaṃ kosiyo pavidaṃsayi.

3684. Yathā udayamādicco 3 vāsudevo pabhaṅkaro, pāṇinaṃ pavidaṃseti rūpaṃ kalyāṇapāpakaṃ, evameva no bhavaṃ dhammaṃ kosiyo pavidaṃsayi.

3685. Evaṃ me yācamānassa añjaliṃ nāvabujjhatha, 4 tava baddhacaro5 hessaṃ vuṭṭhito paricārako.

3686. Addhā nanda pajānāsi6 saddhammaṃ sabbhi desitaṃ, ariyo ariyasamācāro bāḷhaṃ tvaṃ mama ruccasi.

3687. Bhavantaṃ vadāmi bhotiñca suṇātha7 vacanaṃ mama, nāyaṃ bhāro bhāramatto8 ahu mayhaṃ kudācanaṃ.

1 5 bhāradha - Ma; paddhacaro - Ma; bhāratha - Syā. paṭṭhacaro - Syā; 2 adhigamā - Ma; baddhañcaro - PTS. 6 adhigatamha - PTS. vijānāsi - Ma, Syā, PTS. 3 7 udadhimādicco - PTS. suṇotha - PTS. 4 8 nāvabujjhasi - PTS. bhāramato - Ma, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3680. Tâu vị chúa tể một phương, những người nào thông thạo về đạo lý của tiền nhân, và được thành tựu về tánh hạnh, những người ấy không đi đến khổ cảnh.

3681. Mẹ, cha, anh em trai, chị em gái, thân bằng quyến thuộc, tất cả các trách nhiệm ấy là thuộc về huynh trưởng. Tâu vị cai quản đất nước, xin bệ hạ hãy biết như vậy.

3682. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, tôi là huynh trưởng. Sau khi nhận lãnh trách nhiệm nặng nề, ví như người thủy thủ có thể ra sức, tôi không xao lãng bổn phận.”

(Lời các vị vua) 3683. “Chúng tôi đã đạt được sự hiểu biết, tựa như ngọn lửa đang cháy sáng trong bóng tối, tương tự y như vậy, ngài Kosiya đã cho chúng tôi thấy rõ đạo lý.

3684. Giống như mặt trời, vị Thần của cải, bậc tạo ra ánh sáng, đang mọc lên cho các chúng sanh thấy rõ hình thể tốt đẹp hay xấu xa, tương tự y như vậy, ngài Kosiya đã cho chúng tôi thấy rõ đạo lý.”

(Lời vị ẩn sĩ Nanda) 3685. “Trong khi đệ đang cầu xin như vậy, huynh chẳng nhận biết sự chắp tay của đệ. Đệ sẽ là người hầu hạ, là người phục vụ đắc lực của huynh.”

(Lời vị ẩn sĩ Soṇa) 3686. “Này Nanda, đương nhiên đệ nhận biết chánh pháp đã được bậc thiện nhân thuyết giảng. Là người cao thượng, có sự hành xử cao thượng, đệ khiến huynh rất hài lòng.

3687. Con xin trình bày với cha và mẹ. Mẹ và cha hãy lắng nghe lời nói của con. Trách nhiệm này không phải là gánh nặng và đã thuộc về con vào mọi lúc.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3688. Taṃ maṃ upaṭṭhitaṃ santaṃ mātāpitusukhāvahaṃ, nando ajjhācaraṃ 1 katvā upaṭṭhānāya yācati.

3689. Yo ve 2 icchati kāmena santānaṃ brahmacārinaṃ, nandaṃ vo caratha eko 3 kaṃ nando upatiṭṭhatu.

3690. Tayā tāta anuññātā soṇa taṃ nissitā mayaṃ, upaghāyituṃ 4 labhe nandaṃ muddhani brahmacārinaṃ.

3691. Assatthasseva taruṇaṃ pavāḷaṃ 5 māḷuteritaṃ, 6 cirassaṃ nandaṃ disvāna hadayaṃ me pavedhati.

3692. Yadā suttāpi supine 7 nandaṃ passāmi āgataṃ, udaggā sumanā 8 homi nando no āgato ayaṃ.

3693. Yadā ca paṭibujjhitvā nandaṃ passāmi nāgataṃ, bhīyo9 āvisatī soko domanassañcanappakaṃ.

3694. Sāhaṃ ajja cirassampi nandaṃ passāmi āgataṃ, bhattu ca10 mayhañca piyo nando no pāvisī gharaṃ.

3695. Pitu ca11 nando suppiyo yaṃ nando nappavase gharā,12 labhatu tāta nando taṃ maṃ nando upatiṭṭhatu.

3696. Anukampikā13 patiṭṭhā ca pubbe rasadadī ca no, maggo saggassa lokassa mātā taṃ varate ise.

3697. Pubbe rasadadī gottī mātā puññūpasañhitā, maggo saggassa lokassa mātā taṃ varate ise.

3698. Ākaṅkhamānā puttaphalaṃ devatāya namassati, nakkhattāni ca pucchati utusaṃvaccharāni ca.

3699. Tassā utusinātāya14 hoti gabbhassavakkamo,15 tena dohaḷinī hoti suhadā tena vuccati.

1 9 ajjhāvaraṃ - Ma, Syā, PTS. bhiyyo - Ma, Syā, PTS. 2 10 ce - Syā. bhattucca - Ma, PTS. 3 11 varatha eko - Ma, Syā; vadatha eke - PTS. pitupi - Ma, PTS. 4 12 upaghātuṃ - Ma, Syā, PTS. gharaṃ - Syā, PTS. 5 13 pavālaṃ - Syā. anukampakā- Syā, PTS. 6 14 māluteritaṃ - Ma, Syā, PTS. utumhi nhātāya - Ma; 7 suppante - Syā, PTS. utusi nhātāya - Syā. 8 15 sumadā - PTS. gabbhassa vokkamo - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3688. Trong khi con đang quan tâm phận sự ấy, là việc đem lại sự an lạc cho mẹ và cha, thì Nanda, sau khi tạo sự ủng hộ, thỉnh cầu con về việc hầu hạ (mẹ và cha).

3689. Thật sự vị nào trong hai vị hành Phạm hạnh có đức độ mong muốn một cách tự nguyện, thì một vị trong hai vị hãy chọn Nanda. Vậy hãy để cho Nanda hầu hạ người nào đây?"

(Lời người mẹ) 3690. "Con yêu, mẹ đã được con đồng ý. Này Soṇa, mẹ và cha nương tựa vào con. Vậy mẹ có thể chạm vào vị hành Phạm hạnh Nanda ở đỉnh đầu.

3691. Giống như chồi non của cây assattha bị lay động bởi gió, trái tim của mẹ rung động khi nhìn thấy lại Nanda sau một thời gian dài.

3692. Thậm chí lúc đang ngủ, trong giấc mơ, mẹ nhìn thấy Nanda đi đến. Mẹ trở nên phấn khởi, thích ý, (nói rằng): 'Nanda này đi đến với chúng ta.'

3693. Và đến khi thức giấc, mẹ nhìn thấy Nanda đã không đi đến. Nỗi sầu muộn xâm nhập nhiều hơn, và nỗi ưu phiền không phải là ít.

3694. Hôm nay, mẹ đây nhìn thấy Nanda đã đi đến sau một thời gian dài. Hãy để Nanda yêu mến của cha và mẹ đi vào nhà của chúng ta.

3695. Và đối với cha, Nanda là vô cùng đáng yêu. Này con, hãy để cho Nanda chọn lấy việc Nanda sẽ không sống xa nhà. Hãy để Nanda hầu hạ mẹ."

(Lời vị ẩn sĩ Soṇa) 3696. "Mẹ là người có lòng bi mẫn, là bến bờ nương tựa, là người ban cho chúng ta hương vị đầu tiên, là đạo lộ đưa đến thế giới thuộc cõi Trời. Này ẩn sĩ, mẹ chọn đệ.

3697. Mẹ là người ban cho hương vị đầu tiên, là người bảo bọc, được gắn liền với phước báu, là đạo lộ đưa đến thế giới thuộc cõi Trời. Này ẩn sĩ, mẹ chọn đệ."

3698. "Trong lúc mong mỏi sự thành tựu đứa con trai, mẹ lễ bái Thần linh và tìm hiểu về các vì sao, về mùa tiết và năm tháng.

3699. Vào thời kỳ tắm rửa lúc có tháng của mẹ, là thời điểm có sự đậu thai. Do việc đó, mẹ có sự ốm nghén. Do việc đó, mẹ được gọi là thai phụ.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3700. Saṃvaccharaṃ vā ūnaṃ vā pariharitvā vijāyati, tena sā janayantīti janettī tena vuccati.

3701. Thanakkhīrena 1 gītena aṅgapāpuraṇena 2 ca, rodantaṃ puttaṃ 3 toseti tosentī tena vuccati.

3702. Tato vātātape ghore mamaṃ katvā 4 udikkhati, dārakaṃ appajānantaṃ posentī tena vuccati.

3703. Yañca mātu dhanaṃ hoti yañca hoti pituddhanaṃ, 5 ubhayampetassa 6 gopeti api puttassa no siyā, evaṃ putta aduṃ 7 putta iti mātā vihaññati.

3704. Pamattaṃ paradāresu nisīthe8 pattayobbane, sāyaṃ puttaṃ anāyantaṃ iti mātā vihaññati.

3705. Evaṃ kicchā bhato poso mātu aparivārako,9 mātarī micchā caritvāna nirayaṃ so upapajjati.10

3706. Evaṃ kicchā bhato poso pitu aparivārako, pitarī micchā caritvāna nirayaṃ so upapajjati.

3707. Dhanāpi11 dhanakāmānaṃ nassati iti me sutaṃ, mātaraṃ aparicaritvāna kicchaṃ vā so nigacchati.

3708. Dhanāpi12 dhanakāmānaṃ nassati iti me sutaṃ, pitaraṃ aparicaritvāna kicchaṃ vā so nigacchati.

3709. Ānando ca pamādo13 ca sadā hasitakīḷitaṃ, mātaraṃ paricaritvāna labbhametaṃ vijānato.

1 thanakhīrena - Ma, PTS. 2 8 aṅgapāvuraṇena - Ma, Syā. nissive - Syā. 3 9 rodantaṃ eva - PTS. aparicārako - Ma, Syā, PTS. 4 10 mamiṃkatvā - PTS. sopapajjati - Ma. 5 11 pitū dhanaṃ - PTS. dhanampi - Syā. 6 12 ubhayam etassa - PTS. dhanampi - Syā, PTS. 7 13 adū - PTS. pamodo - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3700. Sau khi cưu mang một năm hoặc ít hơn thì lâm bồn. Do việc đó, mẹ là sản phụ. Do việc đó, mẹ được gọi là người mẹ.

3701. Với sữa ở bầu vú, với lời ca, với việc ấp ủ vào giữa ngực, mẹ dỗ dành đứa con trai đang khóc. Do việc đó, mẹ được gọi là người dỗ dành.

3702. Sau đó, khi có gió và nóng dữ dội, mẹ tận tụy trông nom đứa bé trai còn thơ dại. Do việc đó, mẹ được gọi là người nuôi dưỡng.

3703. Phần nào là tài sản thuộc về mẹ và phần nào là tài sản thuộc về cha, người mẹ bảo vệ luôn cả hai phần (nghĩ rằng): 'Mong rằng tài sản ấy cũng sẽ thuộc về con trai của chúng tôi.' Người mẹ khổ tâm (nhắc nhở): 'Này con trai, hãy thận trọng như vầy. Này con trai, chớ làm việc ấy.'

3704. Người mẹ khổ tâm về đứa con trai, khi đạt đến tuổi thanh niên, bị đắm say những người vợ của kẻ khác vào lúc đêm khuya, không đi đến (thăm mẹ) vào lúc xế chiều.'

3705. Như vậy, kẻ nào phụng dưỡng mẹ một cách bực bội, không hầu hạ mẹ, sau khi hành xử sái quấy với mẹ, kẻ ấy sẽ sanh vào địa ngục.

3706. Như vậy, kẻ nào phụng dưỡng cha một cách bực bội, không hầu hạ cha, sau khi hành xử sái quấy với cha, kẻ ấy sẽ sanh vào địa ngục.

3707. Tôi đã được nghe rằng: 'Sau khi không chăm sóc mẹ, tài sản của những kẻ ham muốn tài sản cũng bị mất đi, hoặc kẻ ấy lâm cảnh khó khăn.'

3708. Tôi đã được nghe rằng: 'Sau khi không chăm sóc cha, tài sản của những kẻ ham muốn tài sản cũng bị mất đi, hoặc kẻ ấy lâm cảnh khó khăn.'

3709. Sau khi chăm sóc mẹ, điều này được thành tựu đến người có nhận thức: Sự vui vẻ, sự hân hoan, và luôn luôn được cười đùa, chơi giỡn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 532. Soṇanandajātakaṃ

3710. Ānando ca pamādo 1 ca sadā hasitakīḷitaṃ, pitaraṃ paricaritvāna labbhametaṃ vijānato.

3711. Dānañca piyavācā ca 2 atthacariyā ca yā idha, samānattatā 3 ca dhammesu tattha tattha yathārahaṃ.

3712. Ete kho saṅgahā loke rathassāṇīva yāyato, ete ca 4 saṅgahā nāssu na mātā puttakāraṇā, labhetha mānaṃ pūjaṃ vā 5 pitā vā puttakāraṇā.

3713. Yasmā ca saṅgahā ete samavekkhanti6 paṇḍitā, tasmā mahattaṃ papponti pāsaṃsā ca bhavanti te.

3714. Brahmāti7 mātāpitaro pubbācariyāti vuccare, āhuneyyā ca puttānaṃ pajāya anukampakā.

3715. Tasmā hi te namasseyya sakkareyyātha8 paṇḍito, annena atho9 pānena vatthena sayanena ca. ucchādanena nahāpanena10 pādānaṃ dhovanena ca.

3716. Tāya naṃ pāricariyāya11 mātāpitusu paṇḍitā, idheva12 naṃ pasaṃsanti pecca sagge pamodatī ”ti. Soṇanandajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Atha sattatimamhi nipātavare sa bhavaṃ tu kusāvati rājavaro, atha soṇanandavaro ca puna abhivāsita sattatimamhi sute ”ti.

Sattatinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

1 6 pamodo - Ma, Syā. sammapekkhanti - Ma. 2 7 peyyavajjañca - Ma; brahmā hi - PTS. 8 piyavācañca - Syā; sakkareyya ca - Ma, Syā. 9 peyyavāsañ ca - PTS. annena-m-atho - PTS. 3 10 samānattā - PTS. nhāpanena - Ma; nhānena - Syā. 4 11 va - PTS. paricariyāya - PTS. 5 12 pūjañca - PTS. idha c’ eva - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 532. Bổn Sanh Soṇa và Nanda

3710. Sau khi chăm sóc cha, điều này được thành tựu đến người có nhận thức: Sự vui vẻ, sự hân hoan, và luôn luôn được cười đùa, chơi giỡn.

3711. Ở đây, việc biếu tặng, lời nói trìu mến, việc làm hữu ích, và tính chất bình đẳng trong các việc chăm sóc một cách xứng đáng ở nơi này (có người chứng kiến) hoặc nơi khác (không người chứng kiến).

3712. Các pháp đối xử này ở thế gian tựa như cái chốt đinh ở trục bánh xe của cỗ xe đang di chuyển. Và nếu các pháp đối xử này không tồn tại thì người mẹ hay là người cha sẽ không nhận được sự kính trọng hay cúng dường phát xuất từ người con.

3713. Bởi vì các bậc sáng suốt trân trọng các pháp đối xử này, vì thế các vị đạt đến bản thể cao thượng, và có được sự khen ngợi.

3714. Mẹ và cha được gọi là ‘Phạm Thiên,’ ‘các vị thầy đầu tiên,’ ‘những bậc xứng đáng sự hiến dâng’ của các con, là những người có lòng thương tưởng đến hàng con cháu. 1

3715. Chính vì thế, đối với mẹ và cha, bậc sáng suốt nên kính lễ và tôn vinh với cơm ăn, nước uống, vải vóc, và giường nằm, với sự xoa bóp, với việc tắm, và với việc rửa sạch

các bàn chân.

3716. Với việc phục vụ ấy (của người ấy) đến mẹ và cha, ngay ở kiếp này các bậc sáng suốt ca ngợi người ấy, sau khi chết người ấy vui hưởng ở cõi Trời.” Bổn Sanh Soṇa và Nanda. [532]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Giờ ở nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn này là chuyện vị vua có phẩm chất ở Kusāvatī, rồi lại thêm chuyện Soṇa và Nanda nữa ở nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn đã được sắp xếp này.

Nhóm Bảy Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

1 Ba câu kệ 3714, 3715, và 3716 giống ba câu kệ 2, 3, và 4 ở bài Kinh Có Phạm Thiên, Nhóm Bốn Pháp, Itivuttakapāḷi - Phật Thuyết Như Vậy (TTPV tập 28, trang 473).

XXI. ASĪTINIPĀTO 1. CULLAHAṂSAJĀTAKAṂ

3717. Sumukha anupacinantā pakkamanti vihaṅgamā, gaccha tuvampi mā kaṅkhi natthi baddhe 1 sahāyatā.

3718. Gacchevāhaṃ 2 na vā gacche na tena amaro siyaṃ, sukhitaṃ taṃ upāsitvā dukkhitaṃ taṃ kathaṃ jahe.

3719. Maraṇaṃ vā tayā saddhiṃ jīvitaṃ vā tayā vinā, tadeva 3 maraṇaṃ seyyo yañce jīve tayā vinā.

3720. Nesa dhammo mahārāja yaṃ taṃ evaṃ gataṃ jahe, yā gati tuyhaṃ sā mayhaṃ ruccate vihagādhipa. 4

3721. Kā nu pāsena baddhassa 5 gati aññā mahānasā, sā kathaṃ cetayānassa muttassa tava ruccati.

3722. Kaṃ vā tvaṃ passase atthaṃ mama tuyhañca pakkhima, ñātīnaṃ vāvasiṭṭhānaṃ ubhinnaṃ jīvitakkhaye.

3723. Yaṃ nu 6 kañcanadepiccha7 andhena tamasā gataṃ, tādise sañcajaṃ pāṇaṃ kamattham8abhijotaye.

3724. Kathannu patataṃ seṭṭha dhamme atthaṃ na bujjhase,9 dhammo apacito santo atthaṃ dasseti pāṇinaṃ.

3725. Sohaṃ dhammaṃ avekkhanto10 dhammā catthaṃ samuṭṭhitaṃ, bhattiñca tayi sampassaṃ nāvakaṅkhāmi jīvitaṃ.

3726. Addhā eso sataṃ dhammo yo mitto mittamāpade, naccaje11 jīvitassāpi hetu dhammaṃ anussaraṃ.

3727. Svāyaṃ dhammo ca te ciṇṇo bhatti ca viditā mayi, kāmaṃ karassu mayhetaṃ gacchevānumato mayā.

1 bandhe - Syā. 2 7 gacche vāhaṃ - Ma, Syā; depiñcha - Ma; gacch’ evāhaṃ - PTS. dvepiccha - Syā. 3 8 tath’ eva - PTS. kimattham - Syā. 4 9 vihaṅgādhipa - PTS. bujjhasi - Ma, Syā, PTS. 5 10 bandhassa - Syā. apekkhāno - Ma, Syā, PTS. 6 11 yaṃ na - Ma; yanna - Syā; yan na - PTS. na caje - Ma, Syā.

XXI. NHÓM TÁM MƯƠI KỆ NGÔN 1. TIỂU BỔN SANH THIÊN NGA

(Lời trao đổi giữa chim chúa Dhataraṭṭha và chim tướng Sumukha) 3717. “Này Sumukha, các con chim bay đi không ngó ngàng. Ngươi cũng hãy đi đi, chớ ngần ngại. Không còn tình bằng hữu (với ngươi ở nơi ta) khi ta đã bị dính bẫy.”

3718. “Dầu thần có đi hay không đi, không vì thế mà thần có thể trở thành bất tử. Thần đã kề cận ngài khi ngài hạnh phúc, làm thế nào thần có thể bỏ rơi ngài khi ngài khổ đau?”

3719. Cái chết cùng với ngài hay là cuộc sống không có ngài, nếu sống mà không có ngài thì cái chết quả thật tốt hơn.

3720. Tâu đại vương, việc thần bỏ rơi ngài khi ngài lâm cảnh như vầy là không đúng đạo lý. Tâu vị chúa của loài chim, số phận của ngài thế nào đều được thần ưa thích.”

3721. “Số phận nào dành cho kẻ đã bị dính bẫy ngoại trừ cái lò bếp? Số phận ấy khiến ngươi, là kẻ được tự do, suy nghĩ thế nào mà ưa thích?

3722. Này loài có cánh, hay là ngươi nhìn thấy lợi ích gì cho ta, và cho ngươi, hoặc cho các thân quyến còn lại, khi có sự chấm dứt mạng sống của cả hai ta?

3723. Này loài có cặp cánh vàng, việc từ bỏ mạng sống như thế ấy của ngươi được làm trong đêm đen, trong bóng tối thì giải thích được điều gì?”

3724. “Tâu bậc cao cả của loài chim, tại sao ngài vẫn không thấu hiểu mục đích ở đạo lý? Đạo lý, trong khi được tôn trọng, chỉ cho chúng sanh thấy được mục đích.

3725. Thần đây, trong lúc xem xét về đạo lý và mục đích phát xuất từ đạo lý, trong lúc nhìn thấy sự hy sinh ở ngài, thần không trông mong sự sống còn.

3726. Thật vậy, là bạn bè, trong lúc tưởng nhớ về đạo lý, không thể bỏ rơi bạn bè trong cơn hoạn nạn, thậm chí có nguyên nhân của mạng sống; điều này là pháp của các bậc thiện nhân.”

3727. “Pháp ấy đã được ngươi thực hành và sự hy sinh ở ta đã được ngươi biết. Ngươi hãy thực hiện điều mong muốn ấy của ta. Đã được ta cho phép, ngươi hãy đi ngay.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 533. Cullahaṃsajātakaṃ

3728. Api tvevaṃ gate kāle yaṃ baddhaṃ 1 ñātīnaṃ mayā, tayā taṃ buddhisampanna 2 assa paramasaṃvutaṃ.

3729. Iccevaṃ 3 mantayantānaṃ ariyānaṃ ariyavuttinaṃ, paccadissatha nesādo āturānamivantako.

3730. Te sattuṃ abhisaṃcikkha 4 dīgharattaṃ hitā dijā, tuṇhīmāsittha ubhayo na ca sañcesumāsanā. 5

3731. Dhataraṭṭhe ca disvāna samuḍḍente tato tato, abhikkamatha vegena dvijasattu dvijādhipe. 6

3732. So ca vegenabhikkamma āsajja parame dije, paccakampittha 7 nesādo baddhā 8 iti vicintayaṃ.

3733. Ekañca9 baddhamāsīnaṃ abaddhañca punāparaṃ, āsajja baddhamāsīnaṃ pekkhamānamadīnavaṃ.

3734. Tato so vimato yeva paṇḍare ajjhabhāsatha, pavaddha10kāye āsīne dijasaṅghagaṇādhipe.

3735. Yannu pāsena mahatā baddho na kurute disaṃ, atha kasmā abaddho tvaṃ balī pakkhī na gacchasi.

3736. Kinnu tāyaṃ11 dijo hoti mutto baddhaṃ upāsasi, ohāya sakuṇā yanti kiṃ eko avahīyasi.

3737. Rājā me so dijāmitta sakhā pāṇasamo ca me, neva naṃ vijahissāmi yāva kālassa pariyāyaṃ.12

3738. Kathaṃ panāyaṃ vihago13 nāddasā14 pāsamoḍḍitaṃ, padaṃ hetaṃ mahantānaṃ boddhumarahanti āpadaṃ.

3739. Yadā parābhavo hoti poso jīvitasaṅkhaye, atha jālañca pāsañca āsājjapi15 na bujjhati.

3740. Api tveva mahāpaññā16 pāsā bahuvidhā tatā,17 gūḷhamāsajja18 bajjhanti athevaṃ jīvitakkhaye.

1 9 khaṇḍaṃ - Ma, Syā; ekaṃva - Ma. 10 bandhaṃ - PTS. pavaḍḍha - Syā. 2 11 buddhisampannaṃ - Ma, PTS. tyāyaṃ - Ma, Syā, PTS. 3 12 icceva - PTS. kālapariyāyaṃ - Syā. 4 13 abhisañcikkha - Ma, Syā; vihaṅgo - Ma, Syā. 14 abhisamikkha - PTS. nāddasa - Ma, Syā, PTS. 5 15 na sañcalesumāsanā - Ma, Syā. āsajjāpi - Ma, Syā, PTS. 6 16 dijasattu dijādhipe - Ma, Syā. mahāpuññā - PTS. 7 17 paccakamittha - Ma. katā - Syā. 8 18 bandhā - Syā, evamuparipi. guyhamāsajja - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 533. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

3728. Hơn nữa, khi ta đã bị dính bẫy như vậy, điều ràng buộc của ta đối với các thân quyến, này vị có trí hiểu biết, điều ấy có thể được hoàn thành xuất sắc bởi ngươi.”

3729. Trong khi hai con chim đang trao đổi về lối cư xử cao thượng của của các bậc cao thượng như vậy, gã bẫy chim đã xuất hiện, tựa như Thần Chết đã hiện ra đối với những kẻ bị bệnh tật.

3730. Sau khi nhìn thấy kẻ thù đang đi đến, hai con chim ấy, hai người bạn thâm giao, đã ngồi im lặng, và cả hai đã không nhúc nhích khỏi chỗ ngồi.

3731. Sau khi nhìn thấy hai con chim thiên nga đang bay lên từ chỗ này chỗ nọ, kẻ thù của loài chim đã hấp tấp đi đến gần hai con chim chúa.

3732. Và sau khi đã hấp tấp đi đến kế cận hai con chim ưu tú, gã bẫy chim đã phân vân suy nghĩ rằng: “Chúng đã bị dính bẫy hay chưa?”

3733. (Gã đã nhìn thấy) một con bị dính bẫy, và thêm một con khác không bị dính bẫy đang đi đến gần con bị dính bẫy và xem xét tai họa.

3734. Do đó, bị phân vân thật sự, gã ấy đã nói với hai con chim thiên nga chúa bầy của đàn chim, có thân hình to lớn, đang ngồi rằng:

(Lời trao đổi giữa gã thợ săn và chim tướng Sumukha) 3735. “Về con chim bị dính vào bẫy lớn, thì không thể theo bầy; còn ngươi, này chim, không bị dính bẫy, có sức mạnh, tại sao ngươi không bay đi?

3736. Vậy con chim này là gì đối với ngươi? Ngươi được tự do, sao lại hầu cận kẻ bị giam cầm? Các con chim đã bỏ lại rồi ra đi, tại sao một mình ngươi còn ở lại?” 1

3737. “Này kẻ thù của loài chim, con chim ấy là vua, là thân hữu của tôi, và sánh bằng mạng sống của tôi. Tôi sẽ không bao giờ rời bỏ chim ấy cho đến cuối cuộc đời.” 2

3738. “Làm thế nào con chim này lại không nhìn thấy cái bẫy đã được giăng ra? Bởi vì những kẻ trưởng thành đều có bản tánh này; chúng có khả năng nhận biết sự rủi ro.”

3739. “Khi con người có sự tiêu vong, ở vào giai đoạn cuối của mạng sống, thậm chí đã đến gần bên lưới giăng và bẫy sập cũng không nhận biết.” 3

3740. “Hơn nữa, này bậc đại trí tuệ, ngay cả các bẫy sập được trương ra cũng có nhiều loại, sau khi đi đến gần bẫy sập đã được che giấu, chúng bị dính bẫy; và như vậy là ở vào sự chấm dứt mạng sống.”

1
Câu kệ 3736 giống câu kệ 2362 ở trang 35.
2
Câu kệ 3737 tương tự câu kệ 2363 ở trang 35.
3
Câu kệ 3739 giống câu kệ 2359 ở trang 33.
Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 533. Cullahaṃsajātakaṃ

3741. Api nāyaṃ tayā saddhiṃ sambhāsassa 1 sukhudrayo, api no anumaññasi 2 api no jīvitaṃ dade.

3742. Na ceva me tvaṃ baddhosi napi icchāmi te vadhaṃ, kāmaṃ khippamito gantvā jīva tvaṃ anigho ciraṃ.

3743. Na cāhametaṃ icchāmi aññatretassa jīvitā, sace ekena tuṭṭhosi muñcetaṃ mañca bhakkhaya.

3744. Ārohapariṇāhena tulyasmā 3 vayasā ubho, na te lābhena jīnatthi 4 etena niminā tuvaṃ.

3745. Tadiṅgha samavekkhassu 5 hotu giddhi tavāsmasu, 6 maṃ pubbe bandha pāsena pacchā muñca dijādhipaṃ.

3746. Tāvadeva ca te lābho katassa 7 yācanāya ca, mitti8 ca dhataraṭṭhehi yāvajīvāya te siyā.

3747. Passantu no mahāsaṅghā tayā muttaṃ ito gataṃ, mittāmaccā ca bhattā9 ca puttadārā ca bandhavā.

3748. Na ca te tādisā mittā bahunnaṃ10 idha vijjati,11 yathā tvaṃ dhataraṭṭhassa pāṇasādhāraṇo sakhā.

3749. So te sahāyaṃ muñcāmi hotu rājā tavānugo, kāmaṃ khippamito gantvā ñātimajjhe virocatha.

3750. So patīto pamuttena bhattunā bhattugāravo, ajjhabhāsatha vakkaṅgo12 vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

3751. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi, yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā dijādhipaṃ.

3752. Ehi taṃ anusikkhāmi yathā tuvampi13 lacchase, lābhaṃ yathāyaṃ14 dhataraṭṭho pāpaṃ kiñci na dakkhati.

3753. Khippamantepuraṃ netvā15 rañño dassehi no ubho, abaddhe pakatībhūte kāje ubhayato ṭhite.

1 8 saṃvāsassa - Ma, Syā. mettī - PTS. 2 9 anumaññāsi - Ma, Syā. bhaccā - Ma, Syā, PTS. 3 10 tulyāsmā - Ma. bahūnaṃ - Ma, Syā. 4 11 jīvatthi - Ma; jinatthi - Syā. vijjare - Syā. 5 12 samapekkhassu - Ma, Syā. vaṅkaṅgo - Syā. 6 13 tavamhasu - Ma; tvamapi - Ma, Syā. 14 tavasmasu - Syā. tavāyaṃ - Ma, Syā. 7 15 katāssa - Ma; katassā - PTS. gantvā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 533. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

3741. “Việc này cũng là kết quả tốt lành của cuộc trò chuyện với ông: Ông cũng có thể cho phép chúng tôi (ra đi), ông cũng có thể ban cho chúng tôi mạng sống.” 3742. “Ngươi sẽ không bao giờ bị ta giam cầm, ta cũng không muốn việc giết ngươi. Ngươi hãy mau chóng đi khỏi nơi này như ý muốn và hãy sống thọ, không bị nguy khốn.” 3743. “Tôi không bao giờ ước muốn điều ấy, ngoại trừ mạng sống của chim kia. Nếu ông hài lòng với một con, thì ông hãy thả chim ấy, và hãy ăn thịt tôi. 3744. Cả hai chúng tôi tương đương về chiều cao, bề ngang, và về tuổi tác. Không có mất mát gì cho ông về lợi lộc. Xin ông hãy trao đổi tôi với chim ấy. 3745. Nào, ông hãy xem xét kỹ về điều ấy. Hãy có sự thèm khát của ông ở nơi tôi. Trước tiên, ông hãy buộc tôi vào cái bẫy, sau đó ông hãy trả tự do cho vị chúa của loài chim. 3746. Phần lợi lộc của ông sẽ là chừng ấy, còn yêu cầu của tôi sẽ được thực hiện. Và ông sẽ có được sự thân thiện với các con chim thiên nga cho đến trọn đời.” 3747. “Hãy để cho đại chúng loài chim gồm các bạn bè, đồng nghiệp, các chim trống, chim mái, và chim con, cùng các thân quyến, nhìn thấy chim

thiên nga chúa đã được ngươi cứu thoát, và đã ra đi khỏi nơi này. 3748. Về những bạn bè như là ngươi đây, ở thế gian này nhiều người không tìm thấy, giống như ngươi là bằng hữu chí cốt của chim chúa Dhataraṭṭha. 3749. Ta trả tự do cho bạn của ngươi. Hãy để chim chúa đi theo ngươi. Ngươi hãy mau chóng đi khỏi nơi này như ý muốn và hãy chói sáng giữa các quyến thuộc (của ngươi).” 3750. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, con chim có sự tôn kính đối với chim chúa ấy, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã nói rằng: 3751. “Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy chim chúa được tự do. 1 3752. Ông hãy đến, tôi chỉ bảo ông để ông cũng sẽ đạt được lợi lộc, để chim chúa Dhataraṭṭha này không nhìn thấy bất cứ điều gì xấu xa của ông. 3753. Ông hãy tức tốc đưa chúng tôi đến kinh thành, và hãy trình cho đức vua nhìn thấy cả hai chúng tôi không bị giam cầm, ở trạng thái bình thường, đứng trong giỏ treo ở hai bên, (rồi thưa rằng):

1 Câu kệ 3751 giống câu kệ 2365 ở trang 35.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 533. Cullahaṃsajātakaṃ

3754. Dhataraṭṭhā mahārāja haṃsādhipatino ime, ayaṃ hi rājā haṃsānaṃ ayaṃ senāpatītaro.

3755. Asaṃsayaṃ imaṃ disvā haṃsarājaṃ narādhipo, patīto sumano vitto bahuṃ dassati te dhanaṃ.

3756. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā kammanā 1 upapādayi, khippamantepuraṃ gantvā rañño haṃse adassayi, abaddhe pakatībhūte kāje 2 ubhayato ṭhite.

3757. Dhataraṭṭhā mahārāja haṃsādhipatino ime, ayaṃ hi rājā haṃsānaṃ ayaṃ senāpatītaro.

3758. Kathaṃ panīme vihagā 3 tava hatthattham 4āgatā, kathaṃ luddo mahantānaṃ issaremidhamajjhagā. 5

3759. Vihitā santime pāsā pallalesu janādhipa, yaṃ yadāyatanaṃ maññe dijānaṃ pāṇarodhanaṃ.

3760. Tādisaṃ pāsamāsajja haṃsarājā abajjhatha, taṃ abaddho upāsīno mamāyaṃ ajjhabhāsatha.

3761. Sudukkaraṃ anariyehi dahate bhāvamuttamaṃ, bhatturatthe parakkanto dhamme yutto6 vihaṅgamo.

3762. Attanāyaṃ7 cajitvāna jīvitaṃ jīvitāraho, anutthunanto āsīno bhattu yācittha jīvitaṃ.

3763. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā pasādamahamajjhagaṃ,8 tato naṃ pāmuciṃ pāsā anuññāsiṃ sukhena ca.

3764. So patīto pamuttena bhattunā bhattugāravo, ajjhabhāsatha vakkaṅgo9 vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

1 kammunā - Ma, Syā. 2 6 kāce - PTS. dhammayutto - Ma, Syā. 3 7 panime vihaṅgā - Ma, Syā. attanoyaṃ - Syā. 4 8 hatthattam - Ma. ajjhagā - Ma, Syā. 5 9 issare idha ajjhagā - Ma, Syā. vaṅkaṅgo - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 533. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

3754. ‘Tâu đại vương, hai con chim thiên nga chúa này thuộc dòng dõi Dhataraṭṭha. Tâu bệ hạ, chim này chính là vua của các chim thiên nga, còn chim kia là tướng quân.’

3755. Chắc chắn rằng sau khi nhìn thấy chim thiên nga chúa này, vị chúa tể loài người sẽ sung sướng, có thiện ý, có tâm vui vẻ, rồi sẽ ban cho ông nhiều tài sản.”

3756. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của chim ấy, gã thợ săn đã thu xếp công việc rồi đã tức tốc đi đến kinh thành, và đã trình cho đức vua nhìn thấy hai con chim thiên nga không bị giam cầm, ở trạng thái bình thường, đứng trong giỏ treo ở hai bên, (và đã thưa rằng):

3757. “Tâu đại vương, hai con chim thiên nga chúa này thuộc dòng dõi Dhataraṭṭha. Chim này chính là vua của các chim thiên nga, còn chim kia là tướng quân.”

3758. “Nhưng làm thế nào những con chim này đã sa vào trong tay của khanh? Làm thế nào thợ săn đã đạt đến nơi này, ở lãnh địa của các con vật to lớn?”

3759. “Tâu quân vương, những cái bẫy này được đặt ở những ao hồ nhỏ. Thần nghĩ rằng mỗi một nơi ấy có sự gây hại cho mạng sống của loài chim.

3760. Con chim thiên nga chúa đã đi đến gần bẫy sập như thế ấy và đã bị dính bẫy. Còn con chim không bị dính bẫy này, ngồi gần con chim ấy, đã đối đáp với thần.

3761. Được gắn bó với đạo lý, trong lúc cố gắng cho sự lợi ích của chim chúa, con chim này tự chứng tỏ bản chất tối thượng, là việc vô cùng khó làm bởi những kẻ không cao thượng (như là thần đây).

3762. Con chim này, sau khi từ bỏ bản thân, là xứng đáng với mạng sống. Trong lúc ngồi than vãn, nó đã cầu xin mạng sống cho chim chúa.

3763. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của chim ấy, thần đã đạt đến niềm tịnh tín. Kế đó, thần đã giải thoát con chim chúa khỏi cái bẫy và đã cho phép ra đi một cách thoải mái.

3764. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, con chim có sự tôn kính đối với chim chúa ấy, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã tán thán rằng:

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 533. Cullahaṃsajātakaṃ

3765. Evaṃ luddaka nandassu saha sabbehi ñātibhi, yathāhamajja nandāmi muttaṃ disvā dijādhipaṃ.

3766. Ehi taṃ anusikkhāmi yathā tvamapi lacchase, lābhaṃ yathāyaṃ 1 dhataraṭṭho pāpaṃ kiñci na dakkhati.

3767. Khippamantepuraṃ gantvā 2 rañño dassehi no ubho, abaddhe pakatībhūte kāje 3 ubhayato ṭhite.

3768. Dhataraṭṭhā mahārāja haṃsādhipatino ime, ayaṃ hi rājā haṃsānaṃ ayaṃ senāpatītaro.

3769. Asaṃsayaṃ imaṃ disvā haṃsarājaṃ narādhipo, patīto sumano vitto bahuṃ dassati te dhanaṃ.

3770. Evametassa vacanā ānītāme ubho mayā, ettheva hi ime assu 4 ubho anumatā mayā.

3771. Soyaṃ evaṃ gato pakkhī dijo paramadhammiko, mādisassa hi luddassa janayeyyātha maddavaṃ.

3772. Upāyanaṃ hi 5 te deva nāññaṃ passāmi edisaṃ, sabbasākuṇīkagāme 6 taṃ passa manujādhipa.

3773. Disvā nisinnaṃ rājānaṃ pīṭhe sovaṇṇaye subhe, ajjhabhāsatha vakkaṅgo7 vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

3774. Kacci nu8 bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ, kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusissati.9

3775. Kusalañceva me haṃsa atho haṃsa anāmayaṃ, atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammena manusissati.10

3776. Kacci bhoto11 amaccesu doso koci na vijjati, kaccinnu12 te tavatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

3777. Athopi me amaccesu doso koci na vijjati, athopi te13 mamatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

1 7 tavāyaṃ - Ma; tyāyaṃ - Syā. vaṅkaṅgo - Syā. 2 8 netvā - Ma. kaccinnu - Ma. 3 9 kāce - PTS. manusāsasi - Ma, Syā. 4 10 āsuṃ - Ma. manusāsahaṃ - Ma, Syā. 5 11 upāyanañca - Ma, Syā. kacci nu te - Syā. 6 12 kuṇikāgāme - Ma, PTS; kacci ca - Ma, Syā. 13 kuṇikagāme - Syā. atho p’ ime - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 533. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

3765. ‘Này thợ săn, mong rằng ông được vui mừng như vậy cùng với tất cả thân quyến, giống như ta hôm nay được vui mừng, sau khi nhìn thấy chim chúa được tự do. 3766. Ông hãy đến, tôi chỉ bảo ông để ông cũng sẽ đạt được lợi lộc, để chim chúa Dhataraṭṭha này không nhìn thấy bất cứ điều gì xấu xa của ông. 3767. Ông hãy tức tốc đi đến kinh thành, và hãy trình cho đức vua nhìn thấy cả hai chúng tôi không bị giam cầm, ở trạng thái bình thường, đứng trong giỏ treo ở hai bên, (thưa rằng): 3768. ‘Tâu đại vương, hai con chim thiên nga chúa này thuộc dòng dõi Dhataraṭṭha. Chim này chính là vua của các chim thiên nga, còn chim kia là tướng quân. 3769. Chắc chắn rằng sau khi nhìn thấy thiên nga chúa này, vị chúa tể loài người sẽ sung sướng, mừng rỡ, có tâm vui vẻ, rồi sẽ ban cho ông nhiều tài sản.’ 3770. Như vậy, theo lời nói của chim ấy, cả hai con chim này đã được thần đưa đi đến chính nơi này, và cả hai con chim này đã được thần cho phép ra đi. 3771. Con chim này đây đã lâm cảnh như vậy, là loài lưỡng sanh có đạo đức cao tột, bởi vì lòng trắc ẩn đã có thể nảy sanh ở gã thợ săn như là thần. 3772. Tâu

bệ hạ, bởi vì thần chưa nhìn thấy tặng phẩm nào khác như thế này ở tất cả các ngôi làng của thợ bẫy chim, tâu vị thống trị loài người, xin bệ hạ hãy nhìn xem tặng phẩm ấy.” 3773. Con chim chúa, sau khi nhìn thấy đức vua đang ngồi ở chiếc ghế bằng vàng sáng rỡ, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã nói rằng: 3774. “Phải chăng bệ hạ được an khang? Phải chăng bệ hạ được vô sự? Phải chăng đất nước này được phồn thịnh và bệ hạ lãnh đạo một cách đúng đắn?” 1 3775. “Này chim thiên nga, trẫm được an khang. Và này chim thiên nga, trẫm được vô sự. Còn đất nước này được phồn thịnh, và trẫm lãnh đạo một cách đúng đắn.” 3776. “Phải chăng bất cứ lỗi lầm nào đều không tìm thấy ở các quan đại thần của bệ hạ? Phải chăng họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của bệ hạ?” 2 3777. “Bất cứ lỗi lầm nào cũng đều không tìm thấy ở các quan đại thần của trẫm. Họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của trẫm.”

1
Hai câu kệ 3774 và 3775 giống hai câu kệ 2366 và 2367 ở trang 35.
2
Dòng đầu của hai câu kệ 3776 và 3777 giống dòng đầu của hai câu kệ 2368 và 2369 ở trang
35.
Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 533. Cullahaṃsajātakaṃ

3778. Kacci te sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī, puttarūpayasūpetā tava chandavasānugā.

3779. Atho me 1 sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī, puttarūpayasūpetā mama chandavasānugā.

3780. Bhavaṃ tu 2 kacci nu mahāsattuhatthatthataṅgato, 3 dukkhamāpajji 4 vipulaṃ tasmiṃ paṭhamamāpade.

3781. Kacciyaṃ nāpatitvāna 5 daṇḍena samapoṭhayi, 6 evametesaṃ jammānaṃ pākatikaṃ 7 bhavati tāvade.

3782. Khemamāsi mahārāja evamāpadi saṃsati, 8 na cāyaṃ kiñcirasmāsu sattūva samapajjatha.

3783. Paccakampittha 9 nesādo pubbeva ajjhabhāsatha, tadāyaṃ sumukhoyeva paṇḍito paccabhāsatha.

3784. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā pasādamayamajjhagā, tato maṃ pāmucī10 pāsā anuññāsi sukhena ca.

3785. Idampi11 sumukheneva etadatthāya cintitaṃ, bhoto sakāse āgamanaṃ12 etassa dhanamicchatā.

3786. Svāgatañcevidaṃ bhavataṃ patīto casmi dassanā, eso api13 bahuṃ vittaṃ14 labhataṃ yāvaticchati.15

3787. Santappayitvā nesādaṃ bhogehi manujādhipo, ajjhabhāsatha vakkaṅgaṃ16 vācaṃ kaṇṇasukhaṃ bhaṇaṃ.

3788. Yaṃ khalu dhammamadhīnaṃ17 vaso vattati kiñcanaṃ,18 sabbatthissariyaṃ bhavataṃ pasāsatha19 yadicchatha.

3789. Dānatthaṃ upabhottuṃ vā yañcaññaṃ upakappati, etaṃ dadāmi vo vittaṃ isseraṃ20 vissajāmi vo.

3790. Yathā ca myāyaṃ sumukho ajjhabhāseyya paṇḍito, kāmasā buddhisampanno taṃ myāssa21 paramappiyaṃ.

1 10 atho pi me - PTS. pāmuñci - PTS. 2 11 bhavantaṃ - Ma; idañca - Ma, Syā. 12 bhavannu - Syā. sakāsegamanaṃ - Ma. 3 13 hatthattataṃ gato - Ma. eso cāpi - Ma, Syā. 4 14 dukkhamāpajja - Syā. bahuvittaṃ - Syā. 5 15 kacci yantāpatitvāna - Ma, Syā; yāvadicchati - Ma, Syā. 16 kacci yan n' āpatitvāna -PTS. vaṅkaṅgo - Syā. 6 17 samapothayi - Ma, Syā, PTS. ādhīnaṃ - Ma, Syā, PTS. 7 18 pātikaṃ - Ma, Syā. kiñci naṃ - Syā. 8 19 evamāpadiyā sati - Ma; tava taṃ pasāsa - Ma. 20 evamāpariyāsati - Syā. issariyaṃ - Ma, Syā. 9 21 paccagamittha - Ma. tamassa - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 533. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

3778. “Phải chăng người vợ tương xứng với bệ hạ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của bệ hạ?” 1

3779. “Còn người vợ tương xứng với trẫm có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của trẫm.

3780. Này ngài chim, phải chăng ngài đã phải chịu khổ đau vô vàn trong cơn hoạn nạn vừa qua, khi bị rơi vào trong tay của kẻ thù to lớn?

3781. Phải chăng gã này đã không lao đến gần và đã đánh đập ngài bằng cây gậy? Bản tánh tự nhiên của những kẻ đáng khinh này vào lúc ấy là như vậy.”

3782. “Tâu đại vương, người này là an toàn; sự ghi nhớ của tôi đã đạt đến như vậy. Và người này không có xâm phạm điều gì đến chúng tôi như là kẻ thù.

3783. Gã bẫy chim đã rung động và đã nói về sự việc vừa trước đó. Khi ấy, chính chim thiên nga Sumukha sáng suốt này đã đối đáp.

3784. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của chim ấy, gã đã đạt đến niềm tịnh tín. Kế đó, gã đã giải thoát tôi khỏi cái bẫy và đã cho phép ra đi một cách thoải mái.

3785. Trong khi ước muốn tài sản cho gã thợ săn, vì lợi ích của gã ấy, chính Sumukha đã suy xét việc đi đến yết kiến bệ hạ.”

3786. “Chào mừng việc đi đến nơi này của các vị. Và trẫm hớn hở về sự gặp gỡ. Thêm nữa, hãy cho gã ấy nhận lãnh nhiều của cải tùy theo ý thích.”

3787. Sau khi làm thỏa mãn gã bẫy chim bằng các của cải, vị chúa của loài người, trong khi thốt lên lời nói êm tai, đã nói với chim thiên nga chúa rằng:

3788. “Thật vậy, quyền lực giải quyết bất cứ việc gì thuộc về đạo đức, tất cả quyền hành đều thuộc về các ngài. Các ngài hãy chỉ thị điều các ngài muốn.

3789. Và của cải nào khác phù hợp cho mục đích bố thí hay để hưởng thụ, trẫm ban của cải ấy cho các ngài, trẫm bàn giao quyền hành cho các ngài.

3790. Và nếu như chim thiên nga Sumukha sáng suốt, có trí hiểu biết, có thể hứng thú nói chuyện với trẫm, việc ấy sẽ làm cho trẫm yêu mến vô vàn.”

1 Hai câu kệ 3778 và 3779 giống hai câu kệ 2370 và 2371 ở trang 35.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 533. Cullahaṃsajātakaṃ

3791. Ahaṃ khalu mahārāja nāgarājārivantaraṃ, paṭivattuṃ na sakkomi na me so vinayo siyā.

3792. Amhākañceva 1 yo 2 seṭṭho tvañca uttamasattavo, bhūmipālo manussindo pūjā bahūhi hetuhi.

3793. Tesaṃ ubhinnaṃ bhaṇataṃ vattamāne vinicchaye, nāntaraṃ 3 paṭivattabbaṃ pessena manujādhipa.

3794. Dhammena kira nesādo paṇḍito aṇḍajo iti, naheva akatattassa nayo etādiso siyā.

3795. Evaṃ aggapakatimā evaṃ uttamasattavo, yāvatatthi mayā diṭṭhā nāññaṃ passāmi edisaṃ.

3796. Tuṭṭhosmi vo pakatiyā vākyena madhurena ca, eso cāpi mama chando 4 ciraṃ passeyya vo ubho.

3797. Yaṃ kiccaṃ 5 parame mitte katarasmāsu 6 taṃ tayā, pattā nissaṃsayaṃ tyamhā 7 bhattirasmāsu yā tava.

3798. Aduñca nūna sumahā ñātisaṅghassamantaraṃ, adassanena asmākaṃ8 dukkhaṃ bahūsu pakkhisu.

3799. Tesaṃ sokavighātāya tayā anumatā mayaṃ, taṃ padakkhiṇato katvā ñātī9 passemarindama.10

3800. Addhāhaṃ vipulaṃ pītiṃ bhavataṃ vindāmi dassanā, eso cāpi11 mahā attho ñātivissāsanā siyā.

3801. Idaṃ vatvā dhataraṭṭhā12 haṃsarājā narādhipaṃ, uttamajavamattāya13 ñātisaṅghamupāgamuṃ.

3802. Te aroge anuppatte disvāna parame dvije,14 kekātimakaruṃ haṃsā puthu saddo ajāyatha.

1 8 amhākam eva - PTS. amhākaṃ - PTS. 2 9 so - Ma, Syā. ñātiṃ - Ma. 3 10 nantaraṃ - Ma, Syā. passemurindama - Ma, Syā. 4 11 mamacchando - Ma, Syā. vāpi - Syā. 5 12 yaṃkiñci - PTS. dhataraṭṭho - Ma, Syā, PTS. 6 13 katamasmāsu - Ma, Syā. uttamaṃ javamanvāya - Ma, Syā. 7 14 tyāmhā - Ma, PTS. dije - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 533. Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga

3791. “Tâu đại vương, quả thật tôi không được nói xen vào, tựa như con rắn chúa không thể đi vào bên trong cái giỏ. Lề thói ấy không có ở tôi.

3792. Trong số chúng tôi, chim thiên nga chúa là hạng nhất, và bệ hạ là chúng sanh tối thượng, đấng hộ quốc, vị chúa của nhân loại, hai vị xứng đáng sự tôn vinh bởi nhiều nguyên nhân.

3793. Trong khi hai người ấy đang nói chuyện, trong khi sự xét đoán đang được tiến hành, kẻ phục dịch không nên nói xen vào, tâu vị thống trị loài người.”

3794. “Quả thật gã bẫy chim đã nói một cách đúng đắn rằng: ‘Con chim này sáng suốt.’ Bởi vì kẻ có bản thân chưa được rèn luyện không thể có tư cách như thế này.

3795. Người có bản tánh cao cả là như vậy! Chúng sanh tối thượng là như vậy! So sánh với những kẻ trẫm đã gặp, trẫm chưa nhìn thấy ai khác như thế này.

3796. Trẫm hài lòng với bản tánh, với giọng nói ngọt ngào của hai khanh. Và trẫm còn có ước muốn này là trẫm có thể nhìn thấy cả hai khanh lâu dài.”

3797. “Việc nào cần phải làm cho bạn bè chí thân, việc ấy đã được bệ hạ thực hiện đối với chúng tôi. Chúng tôi đã đạt được sự không nghi ngờ của bệ hạ, điều ấy là sự tận tụy của bệ hạ dành cho chúng tôi.

3798. Và sự thiếu vắng này thật sự vô cùng lớn lao đối với tập thể thân quyến: do việc không nhìn thấy chúng tôi, sẽ có sự khổ đau cho nhiều chim khác.

3799. Để dập tắt nỗi sầu muộn của các con chim ấy, chúng tôi xin được bệ hạ cho phép, thưa đấng thuần phục kẻ thù, sau khi đi nhiễu vòng quanh bệ hạ, chúng tôi có thể gặp lại các thân quyến.

3800. Chim tôi quả thật tìm được sự hỷ lạc vô bờ do việc gặp gỡ các ngài. Việc ấy có thể tạo niềm tin cho thân quyến và còn có lợi ích lớn lao nữa.”

3801. Sau khi nói xong điều này với vị chúa tể loài người, chim thiên nga chúa Dhataraṭṭha đã đi đến tập thể thân quyến bằng tốc độ tối đa.

3802. Sau khi nhìn thấy hai con chim ưu tú ấy khỏe mạnh trở về, các con chim thiên nga đã làm tiếng kêu ‘ke-ka,’ và có âm thanh ầm ĩ đã sanh lên.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3803. Te patītā pamuttena bhattunā bhattugāravā, samantā parikariṃsu 1 aṇḍajā laddhapaccayā.

3804. Evaṃ mittavataṃ atthā sabbe honti padakkhiṇā, haṃsā yathā dhataraṭṭhā ñātisaṅghamupāgamun ”ti. Culla 2haṃsajātakaṃ.

2. MAHĀHAṂSAJĀTAKAṂ

3805. Ete haṃsā pakkamanti vakkaṅgā 3 bhayameritā, harittaca hemavaṇṇa kāmaṃ sumukha pakkama.

3806. Ohāya maṃ ñātigaṇā ekaṃ pāsavasaṃ gataṃ, anapekkhamānā gacchanti kiṃ eko avahiyyasi. 4

3807. Pateva patataṃ seṭṭha natthi baddhe 5 sahāyatā, mā anīghāya hāpesi kāmaṃ sumukha pakkama.

3808. Nāhaṃ dukkhaparetoti 6 dhataraṭṭha tavaṃ7 jahe, jīvitaṃ maraṇaṃ vā me tayā saddhiṃ bhavissati.

3809. Nāhaṃ dukkhaparetoti dhataraṭṭha tavaṃ jahe, na maṃ anariyasaṃyutte kamme yojetumarahasi.

3810. Sakumāro sakhā tyasmi sacitte casmi te8 ṭhito, ñāto senāpati tyāhaṃ haṃsānaṃ pavaruttama.

3811. Kathaṃ ahaṃ vikatthissaṃ9 ñātimajjhe ito gato, taṃ hitvā patataṃ seṭṭha kinte vakkhāmito gato, idha pāṇaṃ cajissāmi nānariyaṃ10 kattumussahe.

3812. Eso hi dhammo sumukha yaṃ tvaṃ ariyapathe ṭhito, yo bhattāraṃ sakhāraṃ maṃ na pariccattumussahe.

1 parikiriṃsu - Ma. 2 7 cūḷa - Ma. tuvaṃ - Ma, Syā. 3 8 vaṅkaṅgā - Syā. sacittesmi te - Syā; 4 avahīyasi - Ma, Syā. sacitte samite - PTS. 5 9 bandhe - Syā. vikattissaṃ - PTS. 6 10 paretopi - Ma, Syā, PTS. na anariyaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3803. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, có sự tôn kính đối với chim chúa, các loài noãn sanh, với chốn nương tựa đã đạt được, đã quây tròn ở xung quanh.

3804. Các lợi ích của những người có bạn bè là như vậy. Tất cả đều được tốt lành, giống như hai con chim thiên nga dòng dõi Dhataraṭṭha đã trở về với tập thể thân quyến.” Tiểu Bổn Sanh Thiên Nga. [533]

2. ĐẠI BỔN SANH THIÊN NGA

(Lời trao đổi giữa chim chúa Dhataraṭṭha và chim tướng Sumukha) 3805. “Các con thiên nga ấy bay đi rồi, các con chim run rẩy vì sợ hãi. Này Sumukha có lông vàng, có sắc vàng, khanh hãy bay đi như ý muốn. 1

3806. Đám thân quyến đã bỏ lại ta, ra đi không chờ đợi, khi một mình ta đã bị rơi vào bẫy, việc gì một mình khanh còn ở lại?

3807. Này vị cao cả của loài chim, khanh phải bay đi thôi! Không có tình bạn ở người bị giam cầm. Khanh chớ bỏ lỡ cơ hội khi chưa bị nguy khốn. Này Sumukha, khanh hãy bay đi như ý muốn.”

3808. “Thưa chim chúa Dhataraṭṭha, (nghĩ rằng): ‘Ngài bị dày vò bởi khổ đau,’ thần không thể bỏ rơi ngài. Thần sẽ cùng sống hay cùng chết với ngài.

3809. Thưa chim chúa Dhataraṭṭha, (nghĩ rằng): ‘Ngài bị dày vò bởi khổ đau,’ thần không thể bỏ rơi ngài. Ngài không thể bảo thần dính líu đến việc làm không cao

thượng.

3810. Thưa bậc cao quý tối thượng của loài thiên nga, thần là bạn đồng sanh và cùng lớn lên với ngài. Thần có đồng tâm tư với ngài. Thần được biết tiếng là tướng quân của ngài.

3811. Khi đã từ nơi này ra đi, thần sẽ ăn nói thế nào ở giữa thân quyến? Thưa bậc cao cả của loài chim, sau khi bỏ rơi ngài, khi đã từ nơi này ra đi, thần sẽ nói gì về ngài. Thần sẽ buông bỏ mạng sống ở nơi này. Thần không thể nỗ lực làm điều không cao thượng.”

3812. “Này Sumukha, việc khanh đứng vững ở đạo lộ cao thượng, việc khanh không thể ra sức để bỏ rơi ta, khi ta vừa là chủ nhân, vừa là bạn bè (của khanh), chính điều ấy là đạo lý.

1 Các câu kệ 3805 - 3808 giống các câu kệ 2353 - 2356 ở trang 33.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3813. Taṃ hi me pekkhamānassa bhayaṃ na tveva jāyati, adhigacchasi tvaṃ mayhaṃ evambhūtassa jīvitaṃ.

3814. Icceva 1 mantayantānaṃ ariyānaṃ ariyavuttinaṃ, daṇḍamādāya nesādo āpadī 2 turito bhusaṃ.

3815. Tamāpatantaṃ disvāna sumukho aparibrūhayi, 3 aṭṭhāsi purato rañño haṃso vissāsayaṃ vyathaṃ. 4

3816. Mā bhāyi patataṃ seṭṭha nahi bhāyanti tādisā, ahaṃ yogaṃ payuñjissaṃ yuttaṃ dhammūpasaṃhitaṃ, tena pariyāpadānena khippaṃ pāsā pamokkhasi.

3817. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā sumukhassa subhāsitaṃ, pahaṭṭhalomo nesādo añjalissa paṇāmayi. 5

3818. Na me sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā bhāsanto mānusiṃ dijo, ariyaṃ bruvāno 6 vakkaṅgo 7 cajanto mānusiṃ giraṃ.

3819. Kinnu tāyaṃ dijo hoti mutto baddhaṃ8 upāsasi,9 ohāya sakuṇā yanti kiṃ eko avahīyasi.

3820. Rājā me so dijāmitta senāpaccassa kārayiṃ, tamāpade pariccattuṃ nussahe vihagādhipaṃ.

3821. Mahāgaṇāya10 bhattā me mā eko vyasanaṃ agā, tathā11 taṃ samma nesāda bhattāyaṃ abhito rame.

3822. Ariyavattasi12 vakkaṅga13 yo piṇḍamapacāyasi, cajāmi te taṃ bhattāraṃ gacchathūbho14 yathāsukhaṃ.

3823. Sace attappayogena ohito haṃsapakkhinaṃ, paṭigaṇhāma te samma etaṃ abhayadakkhiṇaṃ.

3824. No ce attappayogena ohito haṃsapakkhinaṃ, anissaro muñcamamhe theyyaṃ kayirāsi luddaka.

1 8 iccevaṃ - Ma, Syā. bandhaṃ - Syā. 2 9 āpatī - Ma, Syā. upāsayi - PTS. 3 10 atibrūhayi - Ma, Syā. mahāgaṇāyaṃ - Syā. 4 11 byadhaṃ - Ma; byathaṃ - Syā. yathā - Syā. 5 12 añjalissūpanāmayi - Syā. ariyavutti - Syā. 6 13 brūhanto - Syā. vaṅkaṅga - Syā. 7 14 vaṅkaṅgo - Syā. gacchatu bho - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3813. Bởi vì, trong khi ta nhìn thấy khanh, thì sự sợ hãi không sanh lên ở ta. Khanh tìm đến với ta, trong khi ta hãy còn mạng sống như vầy."

3814. Trong khi hai con chim đang trao đổi về lối cư xử cao thượng của của các bậc cao thượng như vậy, gã bẫy chim đã cầm lấy cây gậy vội vã lao đến một cách mạnh bạo.

3815. Sau khi nhìn thấy gã ấy đang lao đến, chim Sumukha đã hét lên. Trong khi trấn an sự khiếp sợ, con chim thiên nga đã đứng ở phía trước chim thiên nga chúa (nói rằng):

3816. "Thưa bậc cao cả của loài chim, ngài chớ sợ hãi; bởi vì những vị như ngài không sợ hãi. Thần sẽ áp dụng phương pháp thích hợp, có liên quan đến đạo lý. Theo phương thức ấy, ngài sẽ mau chóng thoát khỏi cái bẫy."

3817. Sau khi lắng nghe lời nói được khéo nói ấy của chim thiên nga Sumukha, gã bẫy chim, có lông dựng đứng, đã chắp tay lại cúi chào.

(Lời trao đổi giữa gã thợ săn và chim tướng Sumukha) 3818. "Ta chưa từng được nghe hay được thấy chim nói tiếng người. Trong lúc thốt ra giọng nói con người, chim thiên nga đã nói điều cao thượng.

3819. Vậy con chim này là gì đối với ngươi? Ngươi được tự do, sao lại hầu cận kẻ bị giam cầm? Các con chim đã bỏ lại rồi ra đi, tại sao một mình ngươi còn ở lại?" 1

3820. "Này kẻ thù của loài chim, chim ấy là đức vua của tôi. Tôi làm tướng quân của chim này. Tôi không thể ra sức để bỏ rơi chim chúa ấy trong cơn hoạn nạn.

3821. Này ông bạn bẫy chim, chớ để chim chúa của bầy chim lớn của tôi một mình lâm vào cảnh bất hạnh. Điều ấy là như thế, vị này là chim chúa, tôi vui thích ở cạnh vị này."

3822. "Này chim, ngươi có phận sự cao cả, ngươi trân trọng vị thế tướng quân của ngươi. Ta trao lại chim chúa cho ngươi. Cả hai ngươi hãy ra đi một cách thoải mái."

3823. "Nếu vì mục đích của bản thân mà ông đặt bẫy bắt chim thiên nga, này ông bạn, chúng tôi xin nhận lãnh món quà biếu vô úy này.

3824. Nếu ông đặt bẫy bắt chim thiên nga không vì mục đích của bản thân, thì ông không có quyền trong khi thả chúng tôi đi. Này ông thợ săn, ông có thể phạm vào tội trộm cắp.

1 Câu kệ 3819 giống câu kệ 2362 ở trang 35.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3825. Yassa tvaṃ bhatako rañño kāmaṃ tasseva pāpaya, tattha 1 saṃyamano 2 rājā yathābhiññaṃ karissati.

3826. Icceva 3 vutto nesādo hemavaṇṇe harittace, ubho hatthehi saṅgayha 4 pañjare ajjhavodahi.

3827. Te pañjaragate pakkhī ubho bhassaravaṇṇine, sumukhaṃ dhataraṭṭhañca luddo ādāya pakkami.

3828. Harīyamāno 5 dhataraṭṭho sumukhaṃ etadabravi, bāḷhaṃ bhāyāmi sumukha sāmāya lakkhaṇūruyā, asmākaṃ vadhamaññāya athattānaṃ vadhissati.

3829. Pākahaṃsā ca sumukha suhemā hemasuttacā, koñcī samuddatīreva kapaṇā nūna rucchati.6

3830. Evaṃ mahanto lokassa appameyyo mahāgaṇī, ekitthimanusoceyya na idaṃ7 paññavatomiva.8

3831. Vāto va gandhamādeti ubhayaṃ chekapāpakaṃ, bālo āmakapakkaṃ va lolo andho va āmisaṃ.

3832. Avinicchayaññū atthesu mandova paṭibhāsi maṃ, kiccākiccaṃ na jānāsi sampatto kālapariyāyaṃ.

3833. Aḍḍhummatto udīresi yo seyyā9 maññasitthiyo, bahusādhāraṇā hetā soṇḍānaṃva surāgharaṃ.

1 tassa - Syā. 2 6 saṃyamāno - PTS. ruccati - Syā. 3 7 iccevaṃ - Ma, Syā. nayidaṃ - Ma, Syā. 4 8 paggayha - Ma, Syā. paññavatāmiva - Ma. 5 9 hariyamāno - Syā; hariyyamāno - PTS. seyyo - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3825. Ông là người làm công cho đức vua, ông hãy hoàn thành ý muốn của chính đức vua ấy. Tại nơi ấy, đức vua Saṃyamana sẽ hành xử theo ý định của ngài.”

3826. Được nói như thế, gã bẫy chim đã nâng hai con chim có lông vàng, có sắc vàng bằng hai tay, rồi cẩn thận đặt xuống trong cái lồng.

3827. Khi cả hai con chim có màu sắc sáng chói ấy đã ở trong lồng, gã thợ săn đã ra đi, mang theo chim thiên nga Sumukha và chim chúa Dhataraṭṭha.

3828. Trong khi bị mang đi, chim chúa Dhataraṭṭha đã nói với Sumukha điều này: “Này Sumukha, trẫm lo sợ vô cùng về nàng thiên nga với cặp chân có dấu hiệu màu vàng. Sau khi biết được việc hành quyết chúng ta, thì nàng sẽ tự kết liễu bản thân.

3829. Này Sumukha, hoàng hậu Suhemā, con gái thiên nga chúa Pāka, có làn da đẹp màu vàng, bị khốn khổ, chắc chắn sẽ khóc lóc, tựa như con cò khóc than ở bên bờ biển.”

3830. “Bậc vĩ đại ở thế gian, có phẩm chất vô lượng, có hội chúng đông đảo như vầy mà có thể sầu tư về một nữ nhân, việc này dường như không có ở bậc trí tuệ.

3831. Tựa như làn gió mang đi cả hai loại hương, thơm và thối, tựa như trẻ con thơ dại ăn cả hai loại trái cây, sống và chín, tựa như kẻ tham lam bị mù quáng về vật chất, –

3832. – bệ hạ tỏ ra như là kẻ ngu muội không biết xét đoán về các hành động đúng sai, bệ hạ không biết được việc cần làm hay không cần làm khi đạt đến chặng cuối của cuộc đời.

3833. Bệ hạ lải nhải như kẻ nửa điên khi bệ hạ nghĩ rằng các nữ nhân là cao quý. Bởi vì, các nữ nhân là chung chạ đối với số đông, tựa như quán rượu là dành cho những kẻ say sưa.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3834. Māyā cesā 1 marīcī ca 2 soko rogo cupaddavo, 3 kharā ca 4 bandhanā cetā maccupāso guhāsayo, 5 tāsu yo vissase poso so naresu narādhamo.

3835. Yaṃ vuddhehi 6 upaññātaṃ ko taṃ ninditumarahati, mahābhūtitthiyo nāma lokasmiṃ udapajjisuṃ. 7

3836. Khiḍḍā paṇihitā tyāsu rati tyāsu patiṭṭhitā, bījāni tyāsu rūhanti yadidaṃ sattā pajāyare, tāsu ko nibbide poso pāṇamāsajja pāṇahi.8

3837. Tvameva nañño sumukha thīnaṃ atthesu yuñjasi, tassa tyājja9 bhaye jāte bhītena jāyate mati.

3838. Sabbo hi saṃsayaṃ patto bhayaṃ bhīrū titikkhati, paṇḍitā ca mahattāno10 atthe yuñjanti duyyuje.

3839. Etadatthāya rājāno sūramicchanti mantinaṃ, paṭibāhati yaṃ sūro āpadaṃ attapariyāyaṃ.

3840. Mā no ajja vikantiṃsu rañño sūdā mahānase, tathāhi vaṇṇo pattānaṃ phalaṃ veḷuṃva taṃ vadhi.

3841. Mutto11 na icchi12 oḍḍetuṃ13 sayaṃ bandhaṃ upāgami, sopajja saṃsayaṃ patto atthaṃ gaṇhāhi mā mukhaṃ.

1 8 cetā - Syā. pāṇibhi - Ma, Syā, PTS. 2 9 marīcīva - Syā; marīci ca - PTS. tyajja - Ma, Syā, PTS. 3 10 sokā rogā cupaddavā - Syā. mahantāno - Ma, Syā; 4 kharāva - Syā. mahantā no - PTS. 5 11 maccupāsā guhāsayā - Ma, Syā. muttopi - Ma, Syā, PTS. 6 12 vuḍḍhehi- Syā. necchasi - Syā. 7 13 upapajjisuṃ - Syā, PTS. uḍḍetuṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3834. Các nàng ấy là xảo trá, thất thường, sầu muộn, bệnh tật, bất hạnh, ương bướng, và là sự trói buộc. Các nàng ấy là bẫy sập của Thần Chết, là nơi chứa đựng sự giấu giếm. Người nam nào tin tưởng các nàng ấy, kẻ ấy là người nam hạ liệt trong số những người nam.”

3835. “Phụ nữ được biết đến do các sự tăng trưởng, người nào xứng đáng để chê bai phụ nữ. Những người phụ nữ gọi là có đức tính vĩ đại đã sanh lên ở thế gian.

3836. Việc vui đùa được hình thành ở các nàng ấy, sự thích thú được thiết lập ở các nàng ấy, các mầm sống lớn lên trong (tử cung của) các nàng ấy, nghĩa là các chúng sanh được sanh ra. Người nam nào có thể nhàm chán các nàng ấy, sau khi đã kề cận hơi thở của các nàng ấy bằng những hơi thở của bản thân?

3837. Này Sumukha, chính khanh chứ không ai khác gắn bó trong các nhu cầu đối với phụ nữ. Hôm nay, khi nỗi sợ hãi của khanh đây đã sanh khởi, do kinh sợ mà ý niệm được sanh ra.

3838. Bởi vì, khi đạt đến sự hoài nghi (về mạng sống), tất cả (chúng sanh) đều cam chịu nỗi sợ hãi và khiếp đảm, còn các bậc sáng suốt, có vị thế cao cả, gắn bó với những mục đích khó đeo đuổi.

3839. Vì mục đích này, các vị vua muốn có người dũng cảm làm vị cố vấn. Người dũng cảm chặn đứng cơn hoạn nạn (xảy đến cho người chủ) và có khả năng thực hiện sự bảo vệ cho bản thân.

3840. Hôm nay, chớ để những người nấu ăn của đức vua ở nhà bếp xẻ thịt chúng ta. Tựa như trái ở cây tre đã hại chết cây tre ấy, tương tự y như thế, màu sắc của cặp cánh hại chết chúng ta.

3841. Kẻ được tự do đã không muốn bay đi, tự mình đã đi vào sự giam cầm. Hôm nay, khanh đây đã đạt đến sự hoài nghi (về mạng sống). Khanh hãy nắm lấy mục đích, chớ miệng mồm.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3842. So taṃ 1 yogaṃ payuñjassu yuttaṃ dhammūpasaṃhitaṃ, tavaṃ 2 pariyāpadānena mama pāṇesanaṃ cara.

3843. Mā bhāyi patataṃ seṭṭha nahi bhāyanti tādisā, ahaṃ yogaṃ payuñjissaṃ yuttaṃ dhammūpasaṃhitaṃ, mama pariyāpadānena khippaṃ pāsā pamokkhasi.

3844. Sa 3 luddo haṃsakājena 4 rājadvāraṃ upāgami, paṭivedetha maṃ rañño dhataraṭṭhāyamāgato.

3845. Te disvā puññasaṅkāse ubho lakkhaññasammate, 5 khalu saññamano 6 rājā amacce ajjhabhāsatha.

3846. Detha luddassa vatthāni annaṃ pānañca 7 bhojanaṃ, kāmaṃ karo hiraññassa yāvanto esa 8 icchati.

3847. Disvā luddaṃ pasannattaṃ kāsirājā tadābravi, 9 yadāyaṃ 10 samma khemaka puṇṇā haṃsehi tiṭṭhati.

3848. Kathaṃ ruciṃ majjhagataṃ11 pāsahattho upāgami, okiṇṇaṃ ñātisaṅghehi nimajjhimaṃ12 kathaṃ gahi.

3849. Ajja me sattamā ratti ādānāni13 upāsato, padametassa anvesaṃ appamatto ghaṭassito.14

3850. Athassa padamaddakkhiṃ carato adanesanaṃ,15 tatthāhaṃ odahiṃ pāsaṃ evetaṃ16 dijamaggahiṃ.

3851. Ludda dve ime sakuṇā atha ekoti bhāsasi, cittannu te vipariyattaṃ17 ādu18 kinnu jigiṃsasi.19

3852. Yassa lohitakā tāḷā20 tapaneyyanibhā21 subhā, uraṃ saṃhacca tiṭṭhanti so me bandhaṃ upāgami.

1 11 tvaṃ - Syā, PTS. rucimajjhagataṃ - Ma, Syā. 2 12 tava - Ma, Syā, PTS. nimmajjhimaṃ - Ma, Syā. 3 13 so - Ma, Syā, PTS. adanāni - Ma. 4 14 haṃsakācena - PTS. bhavassito - PTS. 5 15 lakkhaṇasammate - Ma, Syā. ādanesanaṃ - Syā, PTS. 6 16 saṃyamano - Ma; evaṃ taṃ - Ma; saññamāno - PTS. evantaṃ - Syā. 7 17 annapānañca - PTS. vipariyatthaṃ - PTS. 8 18 yāvanto eva - PTS. adu - Ma; ādū - Syā. 9 19 kāsirājā tadabravi - Ma; jigīsasi - Ma. 20 kāsirājetadabravi - Syā; tālā - Ma, Syā. 21 kāsirājā tadābravī - PTS. tapanīyanibhā - Ma; 10 yadyāyaṃ - Ma. tapaneyyānibhā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3842. Khanh đây hãy áp dụng phương pháp thích hợp, có liên quan đến đạo lý ấy. Khanh hãy đi tìm kiếm mạng sống cho trẫm theo phương thức của khanh.”

3843. “Thưa bậc cao cả của loài chim, ngài chớ sợ hãi; bởi vì những vị như ngài không sợ hãi. Thần sẽ áp dụng phương pháp thích hợp, có liên quan đến đạo lý. Theo phương thức của thần, ngài sẽ mau chóng thoát khỏi cái bẫy.”

3844. Gã thợ săn ấy đã đi đến gần cổng hoàng cung với giỏ chim thiên nga (nói rằng): “Xin các vị hãy trình báo về tôi với đức vua như vầy: ‘Chim thiên nga chúa Dhataraṭṭha này đã đến.’”

3845. Thật vậy, sau khi nhìn thấy cả hai con chim có sự tương đương về phước báu, đã được công nhận về đặc điểm, đức vua, với tâm kiềm chế, đã nói với các quan đại thần rằng:

3846. “Hãy ban cho gã thợ săn các vải vóc, cơm, nước, và vật thực. Hãy thực hiện ước muốn về vàng của gã; gã muốn chừng nào thì hãy ban cho gã chừng ấy.”

3847. Sau khi nhìn thấy gã thợ săn có trạng thái đã được tươi tỉnh, đức vua xứ Kāsi khi ấy đã nói rằng: “Này khanh Khemaka, nếu hồ nước này tồn tại, được tràn ngập với những con chim thiên nga –

3848. – làm thế nào với chiếc bẫy cầm tay mà khanh đã đi đến gần con thiên nga đang vui chơi ở giữa bầy? Làm thế nào khanh đã bắt được con thiên nga hạng nhất được che khuất bởi tập thể thân quyến?”

3849. “Hôm nay là đêm thứ bảy của thần trong lúc thần kề cận các địa điểm kiếm ăn (của chim thiên nga), trong lúc thần ẩn trong cái lu, không xao lãng, theo dõi dấu chân

của chim thiên nga ấy.

3850. Và thần đã nhìn thấy dấu chân của con chim trong lúc nó đang đi tìm kiếm thức ăn. Tại nơi ấy, thần đã đặt xuống cái bẫy, thần đã bắt được con chim ấy như vậy.”

3851. “Này thợ săn, đây có hai con chim, mà khanh nói về một con. Vậy có phải tâm của khanh bị lầm lẫn, hay là khanh ao ước điều gì?”

3852. “Con thiên nga nào có ba sọc đỏ, lấp lánh giống như vàng, kéo dài xuống đến ngực, con chim ấy đã đi vào bẫy của thần.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3853. Athāyaṃ bhassaro pakkhī abaddho baddhamāturaṃ, 1 ariyaṃ bruvāno 2 aṭṭhāsi cajanto 3 mānusiṃ giraṃ.

3854. Atha kinnu dāni 4 sumukha hanuṃ saṃhacca tiṭṭhasi, ādu 5 me parisaṃ patto bhayā bhīto na bhāsasi.

3855. Nāhaṃ kāsipati bhīto ogayha parisaṃ tava, nāhaṃ bhayā na bhāsissaṃ vākyaṃ atthasmiṃ 6 tādise.

3856. Na te abhisaraṃ passe na rathe napi 7 pattike, nāssa cammaṃva8 kīṭaṃ vā vammite9 ca dhanuggahe.

3857. Na hiraññaṃ suvaṇṇaṃ vā nagaraṃ vā sumāpitaṃ, okiṇṇaparikhaṃ10 duggaṃ daḷhamaṭṭālakoṭṭhakaṃ, yattha paviṭṭho sumukha bhāyitabbaṃ na bhāyasi.

3858. Na me abhisarenattho11 nagarena dhanena vā, apathena pathaṃ yāma antalikkhe carā mayaṃ.

3859. Sutāva12 paṇḍitā tyamhā nipuṇā atthacintakā,13 bhāsematthavatiṃ vācaṃ saccevassa14 patiṭṭhito.

3860. Kiñca tuyhaṃ asaccassa anariyassa karissati, musāvādissa luddassa bhaṇitampi subhāsitaṃ.

3861. Taṃ brāhmaṇānaṃ vacanā imaṃ khemiṃ akārayi,15 abhayañca tayā ghuṭṭhaṃ imāyo dasadhā disā.

3862. Ogayha te pokkharaṇiṃ vippasannodakaṃ suciṃ, pahūtañcādanaṃ16 tattha ahiṃsā cettha pakkhinaṃ.

1 8 abandho bandhamāturaṃ - Syā. cammaṃ vā - PTS. 2 9 brūhanto - Syā. vammine - Syā, PTS. 3 10 vadanto - Syā. otiṇṇaṃ parikhaṃ - PTS. 4 11 atha kiṃ dāni - Ma; abhissarenattho - Syā. 12 kathannudāni - Syā. sutā ca - Ma, Syā, PTS. 5 13 adu - Ma, PTS; ādū - Syā. catthacintakā - Syā. 6 14 atthamhi - Ma; sacce cassa - Ma, Syā, PTS. 15 atthasmi - Syā. khemamakārayi - Ma, Syā. 7 16 nāpi - PTS. pahūtaṃ khādanaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3853. Còn con chim thiên nga sáng chói này, không bị bắt, trong lúc thốt ra giọng nói con người, đã đứng nói điều cao thượng với con chim bị dính bẫy đang khổ sở.”

3854. “Thế mà giờ đây, này chim Sumukha, tại sao ngươi đứng đó, ngậm miệng lại? Phải chăng đến với hội chúng của trẫm, ngươi bị sợ hãi khiếp đảm nên không nói?”

3855. “Tâu vị chúa của xứ Kāsi, tôi không bị khiếp đảm sau khi đi vào hội chúng của bệ hạ. Khi có cơ hội như thế này, không phải vì sợ hãi mà tôi không nói ra lời.”

3856. “Trẫm nhìn thấy ngươi không có đoàn tùy tùng, không có xa binh, cũng không có bộ binh, không có mảnh da chắn tên hay tấm mộc che, và không có các cung thủ đã được vũ trang, –

3857. – không vàng thô hay vàng ròng, hoặc thành phố đã khéo được kiến tạo với tường thành bao bọc, hiểm trở, với tháp canh và trạm gác vững chãi, này chim Sumukha, nơi nào ngươi đã đi vào, ngươi không sợ hãi vật đáng sợ hãi (ở nơi ấy).”

3858. “Tôi không có nhu cầu về đoàn tùy tùng, về thành phố hay về tài sản. Chúng tôi di chuyển ở lối đi không phải là lối đi, chúng tôi du hành ở không trung.

3859. Chúng tôi đã được biết tiếng là sáng suốt, khôn khéo, có sự suy nghĩ tốt đẹp. Nếu bệ hạ đã an trú ở sự chân thật, chúng tôi sẽ nói lời nói có lợi ích.

3860. Và nếu bệ hạ không chân thật, không cao thượng, có lời nói dối trá, tàn bạo, thì lời khéo nói được nói ra sẽ làm được điều gì cho bệ hạ?

3861. Do lời nói của các vị Bà-la-môn, bệ hạ đã cho xây dựng hồ nước Khemī này. Và bệ hạ đã thông báo về sự an toàn ở mười phương hướng này.

3862. Sau khi lội xuống hồ sen có nước trong trẻo, tinh khiết, các loài chim tìm thấy vô số thức ăn ở nơi ấy và sự vô hại ở nơi này.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3863. Idaṃ sutvāna nigghosaṃ āgatamhā 1 tavantike, te te baddhasmā 2 pāsena etaṃ te bhāsitaṃ musā.

3864. Musāvādaṃ purakkhatvā icchālobhañca pāpakaṃ, ubhosandhiṃ atikkamma asātaṃ upapajjati.

3865. Nāparajjhāma sumukha napi lobhā vamaggahiṃ, sutā ca paṇḍitātyattha nipuṇā atthacintakā. 3

3866. Appevatthavatiṃ vācaṃ vyākareyyuṃ 4 idhāgatā, tathā taṃ samma nesādo vutto sumukha maggahi.

3867. Neva bhītā 5 kāsipati upanītasmiṃ 6 jīvite, bhāsematthavatiṃ vācaṃ sampattā kālapariyāyaṃ.

3868. Yo migena migaṃ hanti pakkhiṃ vā 7 pana pakkhinā, sutena vā sutaṃ kiṇe8 kiṃ anariyataraṃ tato.

3869. Yo ca ariyarudaṃ9 bhāse anariyadhammamavassito,10 ubho so dhaṃsate lokā idha ceva parattha ca.

3870. Na majjetha yasaṃ patto na vyathe11 pattasaṃsayaṃ, vāyametheva kiccesu saṃvare vivarāni ca.

3871. Ye vaddhā12 abbhatikkantā sampattā kālapariyāyaṃ, idha dhammaṃ caritvāna evete13 tidivaṃ gatā.

3872. Idaṃ sutvā kāsipati dhammamattani pālaya, dhataraṭṭhañca muñcāhi haṃsānaṃ pavaruttamaṃ.

3873. Āharantūdakaṃ pajjaṃ āsanañca mahārahaṃ, pañjarato pamokkhāmi dhataraṭṭhaṃ yasassinaṃ.

1 āgatamha - Ma; āgat' asmā - PTS. 2 8 bandhasma - Ma; bandhasmā - Syā. kiṇyā - Ma; kilyā - Syā. 3 9 catthacintakā - Syā. yo cāriyarudaṃ - Ma, Syā. 4 10 byāhareyyuṃ - Ma, Syā. anariyadhammavassito - Ma, Syā, PTS. 5 11 bhūtā - Syā. byādhe - Ma, Syā. 6 12 upanītasmi - Ma, Syā. vuddhā - Ma; vuḍḍhā - Syā. 7 13 pakkhīnaṃ - Syā. evaṃte - Ma; evaṃ te - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3863. Sau khi nghe lời thông báo này, chúng tôi đã đi đến hồ nước của bệ hạ. Chúng tôi đây đã bị dính vào cái bẫy của bệ hạ; lời đã nói ấy của bệ hạ là sự dối trá.

3864. Người xem trọng lời nói dối trá và sự tham lam xấu xa do ước muốn sẽ bỏ qua cả hai sự kết nối (với loài người và cõi Trời), rồi tái sanh vào chốn khổ đau."

3865. "Này chim Sumukha, chúng tôi không phạm lỗi lầm, cũng không vì tham lam mà trẫm đã giữ chim lại. Các con chim thiên nga đã được nghe nói là sáng suốt, khôn khéo, có sự suy nghĩ tốt đẹp.

3866. Có lẽ chúng sẽ nói lời nói có lợi ích khi đi đến nơi này. Này bạn chim, điều ấy là như thế. Này Sumukha, gã bẫy chim, được trẫm chỉ bảo, nên đã giữ chim lại."

3867. "Tâu vị chúa của xứ Kāsi, không phải bị khiếp đảm khi bị đưa đến gần cái chết, mà chúng tôi nói lời nói có lợi ích khi đã đạt đến chặng cuối của cuộc đời.

3868. Kẻ nào giết thú bằng thú mồi (đã được huấn luyện), hoặc giết chim bằng chim mồi, hoặc ép buộc chim phải thuyết giảng bằng sự trói buộc vào cái bẫy, có việc nào khác thô bỉ hơn việc ấy?

3869. Và kẻ nào nói lời nói cao thượng mà xử sự bằng hành động có tính chất không cao thượng, kẻ ấy hủy hoại cả hai kiếp sống, không những kiếp này mà cả kiếp sau nữa.

3870. Người đạt được danh vọng không nên say đắm, người (lâm cảnh hiểm nghèo) có sự hoài nghi về mạng sống không nên sầu khổ, nên nỗ lực trong các việc cần phải làm và nên che đậy các khuyết điểm.

3871. Những người đức độ, khi đã trải qua cuộc sống, khi đã đạt đến chặng cuối của cuộc đời, sau khi đã thực hành thiện pháp ở đời này, những người như vậy sẽ đi đến cõi Trời.

3872. Sau khi lắng nghe lời này, tâu vị chúa của xứ Kāsi, bệ hạ hãy gìn giữ bản thân ở trong thiện pháp, và bệ hạ hãy trả tự do cho Dhataraṭṭha, bậc cao quý tối thượng của loài thiên nga.”

3873. “Hãy mang lại nước rửa chân, dầu thoa chân, và chiếc ghế vô cùng quý giá, trẫm sẽ phóng thích chim Dhataraṭṭha có danh tiếng ra khỏi chiếc lồng, –

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3874. Tañca senāpatiṃ dhīraṃ nipuṇaṃ atthacintakaṃ, yo sukho 1 sukhito rañño 2 dukkhite hoti dukkhito.

3875. Etādisā 3 kho arahanti 4 piṇḍamasnātu bhattuno, yathāyaṃ sumukho rañño pāṇasādhāraṇo sakhā.

3876. Pīṭhañca sabbasovaṇṇaṃ aṭṭhapādaṃ manoramaṃ, maṭṭhaṃ kāsikapatthinnaṃ 5 dhataraṭṭho upāvisi.

3877. Kocchañca sabbasovaṇṇaṃ veyyagghaparisibbitaṃ, sumukho ajjhupāvekkhi 6 dhataraṭṭhassa anantaraṃ. 7

3878. Tesaṃ kañcanapattehi puthu ādāya kāsiyo, haṃsānaṃ abhihāresuṃ 8 aggaṃ rañño9 pavāsitaṃ.

3879. Disvā abhihaṭaṃ10 aggaṃ kāsirājena pesitaṃ, kusalo khattadhammānaṃ tato pucchi anantarā.

3880. Kacci11 bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ, kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammenamanusissati.12

3881. Kusalañceva me haṃsa atho haṃsa anāmayaṃ, atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ dhammenamanusissati.13

3882. Kacci bhoto amaccesu doso koci na vijjati, kaccinnu te14 tavatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

3883. Atho pi me amaccesu doso koci na vijjati, atho pi te mamatthesu nāvakaṅkhanti jīvitaṃ.

3884. Kacci te sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī, puttarūpayasūpetā tava chandavasānugā.

3885. Atho me sādisī bhariyā assavā piyabhāṇinī, puttarūpayasūpetā mama chandasānugā.

3886. Kacci raṭṭhaṃ anuppīḷaṃ akutoci upaddavaṃ, asāhasena dhammena samena manusissati.15

1 9 sukhe - Ma, Syā, PTS. aggarañño - Ma, PTS. 2 10 rañño - Ma. abhihataṃ - Syā. 3 11 ediso - Ma, Syā; etādiso - PTS. kaccinnu - Ma, PTS; kacci nu - Syā. 4 12 arahati - Ma, Syā, PTS. dhammena manusāsasi - Ma; 5 kāsikamatthannaṃ - Ma; dhammena anusāsasi - Syā. 13 kāsikavatthinaṃ - Syā, PTS. dhammenaṃ manusāsahaṃ - Ma; 6 ajjhapāvekkhi - Syā; ajja pāvekkhi - PTS. dhammenaṃ anusāsahaṃ - Syā. 7 14 dhataraṭṭhassanantarā - Ma, Syā, PTS. kacci ca te - Ma, Syā. 8 15 abhihāreyyuṃ - PTS. manusāsasi - Ma; anusāsasi - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3874. – cùng với chim tướng quân sáng trí, khôn khéo, có sự suy nghĩ tốt đẹp ấy, là vị được hạnh phúc khi chim chúa hạnh phúc, bị khổ đau khi chim chúa bị khổ đau.

3875. Những vị như thế ấy thật sự xứng đáng, như là chim Sumukha này, bằng hữu chí cốt của chim chúa. Hãy để vị ấy ăn thức ăn dành cho chủ nhân.”

3876. Và chim chúa Dhataraṭṭha đã ngồi vào chiếc ghế toàn bộ bằng vàng, có tám chân, làm thích ý, được đánh bóng, được phủ lên bằng lụa xứ Kāsi.

3877. Và chim Sumukha đã ngồi lên chiếc ghế nệm, toàn bộ bằng vàng, được viền quanh bằng da hổ, kế bên chim chúa Dhataraṭṭha.

3878. Nhiều cư dân xứ Kāsi đã mang lại thức ăn cao quý của đức vua bằng những tô chén bằng vàng và đã dâng lên hai con chim thiên nga ấy.

3879. Sau khi nhìn thấy vật cao quý đã được dâng lên, đã được ra lệnh bởi đức vua xứ Kāsi, chim chúa Dhataraṭṭha, thiện xảo về các pháp của dòng Sát- đế-lỵ, khi ấy đã tuần tự thăm hỏi rằng:

3880. “Phải chăng bệ hạ được an khang? Phải chăng bệ hạ được vô sự? Phải chăng đất nước này được phồn thịnh và bệ hạ lãnh đạo một cách đúng đắn?” 1

3881. “Này chim thiên nga, trẫm được an khang. Và này chim thiên nga, trẫm được vô sự. Còn đất nước này được phồn thịnh, và trẫm lãnh đạo một cách đúng đắn.”

3882. “Phải chăng bất cứ lỗi lầm nào đều không tìm thấy ở các quan đại thần của bệ hạ? Phải chăng họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của bệ hạ?”

3883. “Bất cứ lỗi lầm nào cũng đều không tìm thấy ở các quan đại thần của trẫm. Họ không tiếc rẻ mạng sống cho những mục đích của trẫm.”

3884. “Phải chăng người vợ tương xứng với bệ hạ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của bệ hạ?”

3885. “Còn người vợ tương xứng với trẫm có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, có sanh con trai, có sắc đẹp, có danh tiếng, và tuân theo ý muốn và quyền uy của trẫm.”

3886. “Phải chăng đất nước không bị áp bức? Không có tai họa từ bất cứ đâu? Bệ hạ lãnh đạo không dùng bạo lực, một cách chính trực, bình đẳng?”

1 Các câu kệ 3880 - 3885 tương tự như các câu kệ 3774 - 3775 ở các trang 331 và 333.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 534. Mahāhaṃsajātakaṃ

3887. Atho raṭṭhaṃ anuppīḷaṃ akutoci upaddavaṃ, asāhasena dhammena samena manusissati. 1

3888. Kacci santo apacitā asanto parivajjitā, no ce 2 dhammaṃ niraṅkatvā adhammamanuvattasi.

3889. Santo ca me apacitā asanto parivajjitā, dhammamevānuvattāmi 3 adhammo me niraṅkato.

3890. Kacci nānāgataṃ 4 dīghaṃ samavekkhasi khattiya, kacci na matto 5 madanīye paralokaṃ na santasi.

3891. Nāhaṃ anāgataṃ 6 dīghaṃ samavekkhāmi pakkhima, ṭhito dasasu dhammesu paralokaṃ na santase. 7

3892. Dānaṃ sīlaṃ pariccāgaṃ ajjavaṃ8 maddavaṃ tapaṃ, akkodhaṃ avihiṃsañca khantiñca avirodhanaṃ.

3893. Iccete kusale dhamme ṭhite passāmi attani, tato me jāyate pīti somanassañcanappakaṃ.

3894. Sumukho ca acintetvā vissaji9 pharusaṃ giraṃ, bhāvadosamanaññāya asmākāyaṃ vihaṅgamo.

3895. So kuddho pharusaṃ vācaṃ nicchāresi ayoniso, yānasmāsu na vijjanti na idaṃ10 paññavatāmiva.

3896. Atthi metaṃ11 atisāraṃ vegena manujādhipa, dhataraṭṭhe ca baddhasmiṃ12 dukkhaṃ me vipulaṃ ahu.

3897. Tvaṃ no pitāva13 puttānaṃ bhūtānaṃ dharaṇīriva, asmākaṃ adhipannānaṃ khamassu rājakuñjara.

3898. Etaṃ te14 anumodāma yaṃ bhāvaṃ na nigūhasi, khīlaṃ pabhindasī pakkhi ujukosi vihaṅgama.

1 8 manusāsahaṃ - Ma; ājjavaṃ - Syā. 9 anusāsahaṃ - Syā. visajji - Ma, Syā. 2 10 ca - Syā. nayidaṃ - Ma, Syā. 3 11 dhamme c’ evānuvattāmi - PTS. me taṃ - Ma, Syā. 4 12 kacci nunāgataṃ - Syā. bandhasmiṃ - Syā. 5 13 kacci matto - Ma, Syā, PTS. tvam pitā viya - PTS. 6 14 ahaṃ anāgataṃ - Syā; evaṃ te - Ma; n’ ahaṃ anāgataṃ - PTS. evante - Syā; 7 santasiṃ - Syā. etan te - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 534. Đại Bổn Sanh Thiên Nga

3887. “Còn đất nước không bị áp bức. Không có tai họa từ bất cứ đâu. Trẫm lãnh đạo không dùng bạo lực, một cách chính trực, bình đẳng.”

3888. “Phải chăng những người tốt được tôn vinh, những kẻ xấu bị xa lánh? Phải chăng bệ hạ chối bỏ pháp chính trực và cai trị một cách không chính trực?”

3889. “Những người tốt được trẫm tôn vinh, những kẻ xấu bị xa lánh. Trẫm cai trị vô cùng chính trực, pháp không chính trực bị trẫm chối bỏ.”

3890. “Tâu vị Sát-đế-lỵ, phải chăng bệ hạ quan tâm (mạng sống ở) tương lai là không dài lâu? Phải chăng bệ hạ không say đắm các đối tượng làm cho say đắm, không hãi sợ về kiếp sống sau?”

3891. “Này chim thiên nga, trẫm có quan tâm (mạng sống ở) tương lai là không dài lâu. Trẫm trụ vững ở mười pháp (của vị vua). Trẫm không hãi sợ về kiếp sống sau.

3892. Bố thí, trì giới, thí xả, ngay thẳng, nhu hòa, khắc khổ, không giận dữ, không hãm hại, nhẫn nại, và không đối chọi.

3893. Trẫm nhận thấy bản thân đứng vững ở mười thiện pháp này. Từ đó, hỷ lạc và sự vui mừng sanh lên ở trẫm không phải là ít.

3894. Còn con chim Sumukha này không suy nghĩ, không biết rõ khuyết điểm về bản thể của chúng tôi, nên đã tuôn ra lời nói khiếm nhã.

3895. Bị bực tức, chim ấy đã thốt ra lời nói khiếm nhã không đúng cách về những điều không có ở chúng tôi; dường như việc này không có ở các bậc trí tuệ.”

3896. “Tâu vị thống trị loài người, có sự thất thố ấy ở nơi tôi do sự hấp tấp. Khi chim chúa Dhataraṭṭha bị dính bẫy, nỗi khổ đau vô vàn đã có ở nơi tôi.

3897. Bệ hạ đối với chúng tôi tựa như người cha đối với những đứa con, tựa như trái đất đối với các sinh linh. Tâu bậc tượng vương, xin bệ hạ tha thứ cho những điều đã mạo phạm của chúng tôi.”

3898. “Trẫm tùy hỷ với việc này của khanh, về việc khanh không che giấu bản thể. Khanh đã phá tan sự ngăn cách. Này chim, khanh thật thẳng thắn.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3899. Yaṃ kiñci ratanaṃ atthi kāsirājanivesane, rajataṃ jātarūpañca muttā veḷuriyā bahū.

3900. Maṇayo saṅkhamuttañca vatthakaṃ 1 haricandanaṃ, ajinaṃ dantabhaṇḍañca lohaṃ kālāyasaṃ 2 bahuṃ, etaṃ dadāmi vo vittaṃ isseraṃ 3 vissajāmi vo.

3901. Addhā apacitā tyamhā sakkatā ca rathesabha, dhammesu vattamānānaṃ tvaṃ no ācariyo bhava.

3902. Ācariyasamanuññātā tayā anumatā mayaṃ, taṃ padakkhiṇato katvā ñātī 4 passemarindama. 5

3903. Sabbarattiṃ cintayitvā mantayitvā yathā tathaṃ, kāsirājā anuññāsi haṃsānaṃ pavaruttamaṃ.

3904. Tato ratyā vivasane 6 suriyassuggamanaṃ 7 pati, pekkhato kāsirājassa bhavanā te8 vigāhisuṃ.

3905. Te aroge anuppatte disvāna parame dije, keketi9 makaruṃ haṃsā puthusaddo ajāyatha.

3906. Te patītā pamuttena bhattunā bhattugāravā, samantā parikariṃsu aṇḍajā laddhapaccayā.

3907. Evaṃ mittavataṃ atthā sabbe honti padakkhiṇā, haṃsā yathā dhataraṭṭhā ñātisaṅghamupāgamun ”ti. Mahāhaṃsajātakaṃ.

3. SUDHĀBHOJANAJĀTAKAṂ

3908. *Neva kiṇāmi napi10 vikkiṇāmi na cāpi me sannicayo ca atthi,11 sukiccharūpaṃ catidaṃ12 parittaṃ patthodano nālamayaṃ duvinnaṃ.13

1 8 vatthikaṃ - Syā. bhavanato - Ma, Syā. 2 9 kāḷāyasaṃ - Ma, Syā, PTS. kekāti - Ma, Syā. 3 10 issariyaṃ - Ma; issaraṃ - Syā, PTS. na - Syā. 4 11 ñātiṃ - Ma. idhatthi - Syā. 5 12 passemurindama - Ma, Syā. vatidaṃ - Ma, Syā, PTS. 6 13 vivasāne - Ma. duvindaṃ - PTS. 7 sūriyuggamanaṃ - Ma; suriyuggamanaṃ - PTS. * ‘Neva kiṇāmi napi vikkiṇāmī ’tyādi imā ekavīsati gāthāyo heṭṭhā dvādasanipāte kosiya- jātakepi dissanti. Imasmimpi ṭhāne āgatā. Aṭṭhakathācariyo pana ‘naguttame girivare gandhamādane ’ti ito paṭṭhāya sudhābhojanajātakaṃ dassesī ti.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3899. Bất cứ báu vật nào có ở cung điện của đức vua xứ Kāsi: bạc, vàng, ngọc trai, ngọc bích là có nhiều.

3900. Các viên ngọc ma-ni, xà cừ, vải vóc, trầm hương vàng, da linh dương, hộp ngà voi, đồng, sắt đen là có nhiều. Trẫm ban của cải này cho các khanh. Trẫm bàn giao quyền hành cho các khanh.”

3901. “Quả thật chúng tôi đã được bệ hạ nể trọng và tôn vinh, tâu đấng thủ lãnh xa binh, trong lúc chúng tôi tiến hành các thiện pháp, bệ hạ hãy là vị thầy của chúng tôi.

3902. Được chấp thuận bởi vị thầy, được đồng ý bởi bệ hạ, tâu đấng thuần phục kẻ thù, bệ hạ hãy cho phép chúng tôi đi nhiễu vòng quanh bệ hạ, hãy cho phép chúng tôi gặp lại các thân quyến.”

3903. Sau khi suy nghĩ trọn đêm, sau khi đã thảo luận căn cứ vào sự thật, đức vua xứ Kāsi đã chuẩn y cho bậc cao quý tối thượng của loài thiên nga.

3904. Sau đó, vào lúc cuối đêm, khi mặt trời mọc lên, trong lúc đức vua xứ Kāsi đang nhìn xem, hai con chim ấy đã lao đi từ cung điện của đức vua.

3905. Sau khi nhìn thấy hai con chim ưu tú ấy khỏe mạnh trở về, các con chim thiên nga đã làm tiếng kêu ‘ke-ka,’ và có âm thanh ầm ĩ đã sanh lên. 1

3906. Hớn hở với việc chim chúa đã được giải thoát, có sự tôn kính đối với chim chúa, các loài noãn sanh, với chốn nương tựa đã đạt được, đã quây tròn ở xung quanh.

3907. Các lợi ích của những người có bạn bè là như vậy. Tất cả đều được tốt lành, giống như hai con chim thiên nga dòng dõi Dhataraṭṭha đã trở về với tập thể thân quyến. Đại Bổn Sanh Thiên Nga. [534]

3. BỔN SANH THỨC ĂN CỦA THẦN TIÊN

(Lời triệu phú Kosiya keo kiệt)
3908. “Ta chẳng những không mua, mà cũng không bán,
Thậm chí, sự tích lũy của ta cũng không có.
Phần có được vô cùng khó khăn này quả thật là ít ỏi.
Lượng cháo này không đủ cho hai người.” 2
1 Ba câu kệ 3905, 3906, 3907 giống ba câu kệ 3802, 3803, 3804 ở các trang 335 và 337. 2 Các câu kệ 3908 - 3928 giống như các câu kệ 1722 - 1742 ở Kosiyajātakaṃ - Bổn Sanh Kẻ Keo Kiệt Kosiya [470] của Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV 32, các trang 426 - 431).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3909. Appamhā appakaṃ dajjā anumajjhato majjhakaṃ, bahumhā bahukaṃ dajjā adānaṃ nūpapajjati. 1

3910. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca, ariyaṃ maggaṃ 2 samārūha 3 nekāsī labhate sukhaṃ.

3911. Moghañcassa hutaṃ hoti moghañcāpi samīhitaṃ, atithismiṃ yo nisinnasmiṃ eko bhuñjati bhojanaṃ.

3912. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca, ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3913. Saccaṃ tassa 4 hutaṃ hoti saccañcāpi samīhitaṃ, atithismiṃ yo nisinnasmiṃ neko bhuñjati bhojanaṃ.

3914. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca, ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3915. Sarañca juhati yo so5 bahukāya gayāya ca, doṇe timbarutitthasmiṃ sīghasote mahāvahe.

3916. Atra cassa hutaṃ hoti atra cassa samīhitaṃ atithismiṃ yo nisinnasmiṃ neko bhuñjati bhojanaṃ.

3917. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca, ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3918. Balisaṃ hi6 so niggilati7 dīghasuttaṃ sabandhanaṃ, atithismiṃ yo nisinnasmiṃ eko bhuñjati bhojanaṃ.

3919. Taṃ taṃ vadāmi kosiya dehi dānāni bhuñja ca, ariyaṃ maggaṃ samārūha nekāsī labhate sukhaṃ.

3920. Uḷāravaṇṇā vata brāhmaṇā ime ayañca vo sunakho kissa hetu, uccāvacaṃ vaṇṇanibhaṃ vikubbati akkhātha no brāhmaṇā kenu8 tumhe.

1 5 nupapajjati - Ma, Syā; na upapajjati - PTS. juhati poso - Ma, Syā. 2 6 ariyamaggaṃ - Ma, Syā, evamuparipi. baḷisañhi - Ma. 3 7 samāruha - Syā, evamuparipi. nigilati - Ma, Syā. 4 8 saccañcassa - Ma. ke nu - Ma, Syā; ko nu - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

(Lời vị Bà-la-môn, do Thiên Chủ Sakka cải trang) 3909. “Nên bố thí chút ít từ phần của cải chút ít. Nên bố thí vừa phải từ phần của cải vừa phải. Nên bố thí nhiều từ phần của cải có nhiều. Không bố thí không được chấp nhận. 3910. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.” (Lời vị Bà-la-môn, do Thần Mặt Trăng cải trang) 3911. “Kẻ nào một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, việc cúng tế của kẻ này là rỗng không, việc gắng sức (tạo lập tài sản) cũng là rỗng không. 3912. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.” (Lời vị Bà-la-môn, do Thần Mặt Trời cải trang) 3913. “Người nào không một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, việc cúng tế của người ấy là chân thật, việc gắng sức (tạo lập tài sản) cũng là chân thật. 3914. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.” (Lời vị Bà-la-môn, do xa phu Mātali cải trang) 3915. “Người nào đi đến và cúng tế ở hồ nước, cũng như ở sông Bahukā, ở hồ sen Gayā, ở bến tắm Doṇa, ở bến tắm Timbaru, ở dòng nước chảy xiết, ở dòng nước lũ lớn, – 3916. – người nào không một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, việc cúng tế của người này là có kết quả, việc gắng sức (tạo lập tài sản) là có kết quả. 3917. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.” (Lời vị Bà-la-môn, do nhạc sĩ Thiên đình Pañcasikha cải trang) 3918. “Kẻ nào một mình thọ dụng bữa ăn trong khi khách ngồi đó, kẻ ấy nuốt vào chính cái lưỡi câu có sợi cước dài, có sự trói buộc. 3919. Này Kosiya, vì lý do đó ta nói với ông rằng: Ông hãy bố thí các vật thí và ông hãy hưởng thụ. Ông hãy bước lên đạo lộ cao thượng. Kẻ ăn một mình không đạt được hạnh phúc.” (Lời triệu phú Kosiya keo kiệt) 3920. Các vị Bà-la-môn này quả thật có giai cấp cao quý. Và đây là con chó của các vị, nguyên nhân là thế nào? Nó biến hóa thành cao, thấp, có màu sắc và ánh sáng. Thưa các vị Bà-la-môn, các vị hãy giải thích cho chúng tôi các vị là ai?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3921. Cando ca suriyo ca 1 ubho idhāgatā ayaṃ pana mātali devasārathi, sakkohamasmi tidasānamindo eso ca kho pañcasikhoti vuccati.

3922. Pāṇissarā mutiṅgā ca 2 murajāḷambarāni ca, 3 suttamenaṃ pabodhenti paṭibuddho ca nandati.

3923. Ye kecime maccharino kadariyā paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṃ, idheva nikkhippa sarīradehaṃ kāyassa bhedā nirayaṃ vajanti.

3924. Ye kecime suggatimāsasānā 4 dhamme ṭhitā saṃyame saṃvibhāge, idheva nikkhippa sarīradehaṃ kāyassa bhedā sugatiṃ vajanti.

3925. Tvaṃ no 5 ñāti purimāsu jātisu so maccharī rosako 6 pāpadhammo, taveva atthāya idhāgatamhā mā pāpadhammo nirayaṃ apattha.7

3926. Addhā hi maṃ vo8 hitakāmā yaṃ maṃ samanusāsatha, sohaṃ tathā karissāmi sabbaṃ vuttaṃ hitesibhi.

3927. Esāhamajjeva9 upāramāmi na cāpahaṃ10 kiñci kareyya pāpaṃ, na cāpi me kiñci adeyyamatthi na cāpi datvā udakampahaṃ pibe.11

3928. Evañca me dadato sabbakālaṃ bhogā ime12 vāsava khīyissanti, tato ahaṃ pabbajissāmi sakka hitvāna kāmāni yathodhikāni.

3929. Naguttame girivare gandhamādane modanti tā devavarābhipālitā, athāgamā isivaro sabbalokagū supupphitaṃ dumavarasākhamādiya.

1 7 sūriyo ca - Ma. gamittha - Ma. 2 8 mudiṅgā ca - Ma, Syā. me te - Syā. 3 9 murajālambarāni ca - Ma, Syā, PTS. esohamajjeva - Syā. 4 10 suggatimāsamānā - Ma; sugatimāsasānā - Syā. na cāpihaṃ - Ma, Syā. 5 11 nosi - Syā; no si - PTS. udakaṃ pivāmi - Ma, Syā. 6 12 kosiyo - Syā. bhogāpi me - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

(Lời Thiên Chủ Sakka)
3921. “Cả hai vị Canda (mặt trăng) và Suriya (mặt trời) đã đi đến nơi này.
Còn đây là Mātali, vị xa phu của Thiên giới.
Ta là Sakka, Chúa của cõi Tam Thập.
Và vị kia được gọi là Pañcasikha.
3922. Các điệu nhạc, các trống nhỏ, các trống một mặt, và các trống lớn đánh thức kẻ ấy đang ngủ say. Và người ấy vui mừng khi được thức tỉnh.

3923. Những kẻ nào bỏn xẻn, keo kiệt, những kẻ mắng nhiếc các vị Sa-môn và Bà-la-môn, ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác, do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến địa ngục.

3924. Những người nào đang mong mỏi cõi Trời, đứng vững ở đạo đức, ở sự tự chế ngự, và ở sự san sẻ, ngay ở nơi này, sau khi rời bỏ cơ thể thân xác, do sự hoại rã của thân, chúng di chuyển đến chốn an vui.

3925. Ông là thân quyến của chúng tôi ở những kiếp sống trước. Ông đây bỏn xẻn, có tánh khiêu khích, có bản chất ác độc. Vì lợi ích cho chính ông mà chúng tôi đã đi đến nơi này. Mong sao cho kẻ có bản chất ác độc chớ đọa vào địa ngục.”

(Lời triệu phú Kosiya keo kiệt) 3926. “Các ngài quả thật là những người mong muốn điều lợi ích cho tôi, nên các ngài mới chỉ dạy cho tôi. Tôi đây sẽ thực hành đúng theo

mọi điều đã được nói ra bởi các bậc hữu ân.

3927. Ngay từ hôm nay, tôi đây ngưng hẳn, và tôi cũng sẽ không làm bất cứ điều gì ác độc, cũng không có bất cứ cái gì mà tôi không thể bố thí, và tôi cũng sẽ không uống nước khi tôi chưa bố thí.

3928. Và trong khi tôi bố thí vào mọi lúc như vậy, thưa Thiên Chủ Vāsava, các của cải này sẽ cạn kiệt. Kế đó, tôi sẽ xuất gia, thưa Thiên chủ Sakka, sau khi tôi đã từ bỏ các dục đến hết mức (của chúng).”

3929. Ở trên đỉnh núi, ở ngọn núi cao quý Gandhamādana, các nàng tiên nữ ấy vui sướng, được Thiên Chủ Sakka bảo vệ. Rồi vị ẩn sĩ cao quý, bậc thông hiểu tất cả thế gian, đã đi đến, cầm theo cành cây cao quý khéo trổ đầy hoa.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3930. Suciṃ sugandhaṃ tidasehi sakkataṃ pupphuttamaṃ amaravarehi sevitaṃ, aladdha maccehi vā dānavehi vā 1 aññatra devehi tadārahaṃ hidaṃ. 2

3931. Tato catasso kanakattacūpamā uṭṭhāya nāriyo pamadādhipā muniṃ, āsā ca saddhā ca tato sirī hirī 3 iccabravuṃ nārada 4 devabrāhmaṇaṃ.

3932. Sace anuddiṭṭhaṃ tayā mahāmuni pupphaṃ imaṃ pārichattassa brahme, dadāhi no sabbagati 5 te ijjhatu tvampi 6 no hohi yatheva vāsavo.

3933. Taṃ yācamānābhisamekkha nārado iccabravī saṅkalahaṃ udīrayi, na mayhamatthatthi imehi koci naṃ yā yeva vo seyyasī sā piḷayhatha. 7

3934. Tvaṃ nottamovābhisamekkha8 nārada, yassicchasi tassaṃ9 anuppavecchasu, yassā hi no nārada tvaṃ padassasi sā yeva no hohiti10 seṭṭhasammatā.

3935. Akallametaṃ vacanaṃ sugatte ko brāhmaṇo ko kalahaṃ11 udīraye, gantvāna bhūtādhipameva pucchatha sace na jānātha idhuttamādhamaṃ.12

3936. Tā nāradena paramappakopitā udīritā vaṇṇamadena mattā, sakāse13 gantvāna sahassacakkhuno pucchiṃsu bhūtādhipaṃ kā nu seyyasi.

3937. Tā disvā āyattamanā purindado iccabravī devavaro katañjalī, sabbāva vo hotha sugatte14 sādisī ko neva bhadde kalahaṃ udīrayi.

1 8 aladdhamaññehi va dānavehi - Syā. nottamevābhisamekkha - Ma, Syā. 2 9 hitaṃ - Syā. tassā - Ma. 3 10 sirī tato hirī - Ma, Syā. hehiti - Ma, Syā. 4 11 nāradaṃ - Syā. saṃkalahaṃ - Ma. 5 12 sabbā gati - Ma, Syā. idhuttamadhammaṃ - Syā. 6 13 tuvampi - Ma. sakāsaṃ - Syā. 7 14 piḷandhatha - Ma; pilandhatu - Syā. subhagge - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3930. Là loại hoa hạng nhất, tinh khiết, có hương thơm ngát, được chư Thiên trân trọng, được chư Thiên cao quý sử dụng. Loài người hoặc các hạng A-tu-la không đạt được, ngoại trừ chư Thiên, bởi vì hoa xứng đáng với các vị ấy.

3931. Sau đó, bốn tiên nữ có làn da tương tự như vàng, những nữ nhân lão luyện trong việc quyến rũ, đã đứng lên chào bậc hiền trí. Các nàng Āsā (hy vọng), Saddhā (đức tin), rồi Sirī (may mắn), và Hirī (liêm sỉ) đã nói với vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada rằng:

3932. “Thưa bậc đại hiền trí, nếu bông hoa san hô này chưa được ngài chỉ định (cho ai), thưa vị Bà-la-môn, xin ngài hãy cho chúng tôi. Mong rằng mọi ước nguyện đều được thành tựu đến ngài. Đối với chúng tôi, ngài cũng giống như là Thiên Chủ Vāsava.”

3933. Trong khi các nàng ấy cầu xin bông hoa, vị Nārada sau khi xem xét, đã nói lời khơi lên cuộc tranh cãi, và đã nói rằng: “Không có bất cứ lợi ích gì cho ta với những bông hoa này. Nàng nào là tốt nhất trong số các nàng, hãy để nàng ấy chưng diện.”

3934. “Thưa vị Nārada tối thượng, xin ngài hãy xem xét chúng tôi, ngài thích nàng nào thì ngài hãy tặng cho nàng ấy. Bởi vì, thưa vị Nārada, nàng nào trong số chúng tôi mà ngài sẽ ban cho, chính nàng ấy sẽ được công nhận là hạng nhất trong số chúng tôi.”

3935. “Này cô nàng có cơ thể xinh xắn, lời nói ấy không thích hợp, vị Bà-la-môn nào, người nào lại có thể nói lời khơi lên cuộc tranh cãi? Các nàng hãy đi và hỏi chính Sakka, vị chúa tể của các sinh linh, nếu các nàng không biết ai hơn ai kém ở nơi này.”

3936. Được bảo (hãy đi và hỏi), các nàng ấy, đắm say với sự kiêu hãnh về sắc đẹp, trở nên bực bội tột độ với vị Nārada, sau khi đi đến nơi hiện diện của đấng Ngàn Mắt, đã hỏi Sakka, vị chúa tể của các sinh linh, rằng: “Vậy nàng nào là tốt nhất?”

3937. Nhìn thấy các nàng ấy có ý nôn nóng, vị đã bố thí trước đây, bậc cao quý của chư Thiên, với bàn tay chắp lại, đã nói rằng: “Này các cô nàng có cơ thể xinh xắn, tất cả các nàng đều bằng nhau. Này các cô nàng hiền thục, ai đã nói lời khơi lên cuộc tranh cãi như vậy?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3938. Yo sabbalokaṃ carako 1 mahāmuni dhamme ṭhito nārado saccanikkamo, so no bravī 2 girivare gandhamādane gantvāna bhūtādhipameva pucchatha sace na jānātha idhuttamādhamaṃ. 3

3939. Asu 4 brahāraññacaro mahāmunī nādatvā bhattaṃ varagatte bhuñjati, viceyya dānāni dadāti kosiyo yassā hi so dassati sāva seyyasī.

3940. Asūhi 5 yo sammati dakkhiṇaṃ disaṃ gaṅgāya tīre himavantapasmanī, 6 sa kosiyo dullabhapānabhojano tassa sudhaṃ pāpaya devasārathi.

3941. Sa 7 mātalī devavarena pesito sahassayuttaṃ abhiruyha 8 sandanaṃ, sa khippameva9 upagamma assamaṃ adissamāno munino sudhaṃ adā.

3942. Udaggihuttaṃ upatiṭṭhato hi me pabhaṅkaraṃ lokatamonuduttamaṃ, sabbāni bhūtāni aticca10 vāsavo ko neva me pāṇisu kiṃ sudhodahi.

3943. Saṃkhūpamaṃ setamatulyadassanaṃ suciṃ sugandhaṃ piyarūpamabbhutaṃ, adiṭṭhapubbaṃ mama jātacakkhuhi11 kā devatā pāṇisu kiṃ sudhodahi.

3944. Ahaṃ mahindena mahesi pesito sudhābhihāsiṃ turito mahāmuni, jānāsi maṃ mātali devasārathi bhuñjassu bhattuttamaṃ mā vicārayi.12

3945. Bhuttā ca sā dvādasa hanti pāpake khudaṃ13 pipāsaṃ aratiṃ daraklamaṃ,14 kodhūpanāhañca vivādapesunaṃ sītuṇhatandiñca rasuttamaṃ idaṃ.

1 sabbalokaccarito - Ma. 2 9 so nobravi - Ma. sukhippameva - Ma, Syā. 3 10 idhuttamadhammaṃ - Syā. adhicca - Ma, Syā. 4 11 asū - Syā. jātu cakkhubhi - Ma. 5 12 asū hi - Ma, Syā, PTS. bhattuttama mābhivārayi - Ma; 6 himavantapassani - Ma; bhattuttamaṃ mābhivārayi - Syā. 13 himavantapassini - Syā. khuddaṃ - Syā. 7 14 so - Syā. darathaṃ kilaṃ - Syā; 8 abhirūyha - PTS. duraklamaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3938. “Bậc đại hiền trí, vị du hành đến tất cả thế gian, bậc đứng vững ở thiện pháp, ngài Nārada có sự nỗ lực về sự thật, vị ấy đã nói với chúng tôi tại ngọn núi cao quý Gandhamādana rằng: ‘Các nàng hãy đi và hỏi chính Sakka, vị chúa tể của các sinh linh, nếu các nàng không biết ai hơn ai kém ở nơi này.’”

(Lời Thiên Chủ Sakka nói với bốn tiên nữ) 3939. “Có bậc đại hiền trí như vầy sống ở khu rừng rộng lớn. Này cô nàng có thân hình cao quý, vị ấy không ăn khi chưa bố thí thức ăn. Vị Kosiya bố thí các vật thí sau khi đã chọn lọc, bởi vì vị ấy sẽ cho đến nàng nào, thì chính nàng ấy là tốt nhất.”

(Lời Thiên Chủ Sakka nói với xa phu Mātali) 3940. “Có vị như vầy cư ngụ ở hướng Nam, bên bờ sông Gaṅgā, nơi sườn núi Hi-mã-lạp, vị ấy là Kosiya, có sự đạt được khó khăn về nước uống và thực phẩm. Này vị xa phu của Thiên giới, hãy giúp cho vị ấy thức ăn của thần tiên.”

3941. Được phái đi bởi Thiên Chủ Sakka, vị Mātali ấy đã bước lên cỗ xe được thắng một ngàn con ngựa. Vị ấy, sau khi đi đến khu ẩn cư vô cùng nhanh chóng, đã tàng hình, rồi trao thức ăn của thần tiên cho vị hiền trí.

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và xa phu Mātali) 3942. “Ngay trong khi ta đang chăm sóc việc cúng tế thần nước, thần lửa, và mặt trời tối thượng, vật xua tan bóng tối ở thế gian, vị Thiên Chủ Vāsava vượt trội tất cả các sanh linh, hay người nào đã đặt thức ăn của thần tiên gì đó ở hai bàn tay của ta?

3943. Nó có bề ngoài không thể sánh bằng, có màu trắng, giống như vỏ ốc, tinh khiết, có hương thơm, có hình dáng đáng yêu, lạ lùng, chưa từng được thấy trước đây với cặp mắt bẩm sinh của ta. Có phải vị Thiên thần nào đó đã đặt thức ăn của thần tiên ở hai bàn tay (của ta)?”

3944. “Thưa vị đại ẩn sĩ, tôi đã được phái đi bởi Thiên Chủ Inda vĩ đại, tôi đã vội vã mang lại thức ăn của thần tiên, thưa bậc đại hiền trí. Ngài hãy nhận biết tôi là ‘Mātali, vị xa phu của Thiên giới.’ Xin ngài hãy thọ dụng thực phẩm tối thượng, chớ chối từ.

3945. Và thực phẩm ấy tiêu diệt mười hai ác pháp: sự đói, sự khát, sự chán nản, sự bứt rứt, sự mỏi mệt, sự giận dữ, sự hằn học, sự tranh cãi, việc nói đâm thọc, sự lạnh, sự

nóng, và sự dã dượi; vật này có hương vị tối thượng.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3946. Na kappati mātali mayha bhuñjituṃ pubbe adatvā iti me vatuttamaṃ, na cāpi ekāsanamariyapūjitaṃ 1 asaṃvibhāgī ca sukhaṃ na vindati.

3947. Thīghātakā yecime pāradārikā 2 mittadduno ye ca sapanti subbate, sabbeva 3 te maccharīpañcamādhamā tasmā adatvā udakampi nāsmiye. 4

3948. Yo 5 hitthiyā vā purisassa vā pana dassāmi dānaṃ vidusampavaṇṇitaṃ, saddhā vadaññū idha vītamaccharā bhavanti hete sucisammasammatā. 6

3949. Ato mutā 7 devavarena pesitā kaññā catasso kanakattacūpamā, āsā ca saddhā ca sirī tato hirī 8 taṃ assamaṃ āgamuṃ9 yattha kosiyo.

3950. Tā disvā sabbo paramappamodito10 subhena vaṇṇena sikhārivaggino, kaññā catasso caturo catuddisā iccabravī mātalino ca11 sammukhā.

3951. Purimaṃ disaṃ kā tvaṃ pabhāsi devate alaṅkatā tāravarāva osadhī, pucchāmi taṃ kañcanavelliviggahe ācikkha me tvaṃ katamāsi devatā.

3952. Sirāhaṃ12 devī manujesu13 pūjitā apāpasattūpanisevinī sadā, sudhāvivādena tavantimāgatā taṃ maṃ sudhāya varapaññā bhājaya.

3953. Yassāhamicchāmi sudhaṃ14 mahāmuni sa15 sabbakāmehi naro pamodati, sirīti maṃ jānahi16 jūhatuttama taṃ maṃ sudhāya varapaññā bhājaya.

1 9 ekāsnamarīyapūjitaṃ - Ma. āgamu - Ma, Syā. 2 10 yekecime paradārikā - Syā. sabbā paramappamoditā - Ma, Syā. 3 11 sabbe ca - Ma, PTS. mātalinova - Syā. 4 12 nāsniye - Ma. sirāha - Ma, Syā. 5 13 so - Ma, Syā, PTS. devīmanujebhi - Ma. 6 14 sucisaccasammatā - Ma, Syā, PTS. sukhaṃ - PTS. 7 15 matā - Ma, Syā. so - Ma, Syā. 8 16 sirī hirī tato - PTS. jānāhi - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3946. “Này Mātali, không đúng đắn đối với ta để thọ hưởng mà không bố thí trước đó,’ như thế đối với ta là sự hành trì tối thượng. Thêm nữa, việc ăn một mình không phải là sự cúng dường cao thượng; người không có sự san sẻ không tìm thấy hạnh phúc (nhân thiên).

3947. Những kẻ giết hại phụ nữ và những kẻ nào ngoại tình, những kẻ phản bội bạn bè và những kẻ nào chửi rủa các bậc có sự hành trì tốt đẹp, và những kẻ có sự bỏn xẻn là thứ năm, tất cả những kẻ ấy là thấp thỏi. Vì thế, khi không bố thí, ngay cả nước uống ta cũng không thọ dụng.

3948. Bởi vì, ta đây sẽ ban phát vật thí đã được các bậc hiểu biết khen ngợi đến người nữ và luôn cả người nam. Ở đây, những người có đức tin, rộng lượng, đã xa lìa tánh bỏn xẻn, những người này được công nhận là trong sạch và đúng đắn.”

3949. Kế đến, được chấp thuận và được phái đi bởi Thiên Chủ Sakka, bốn tiên nữ có làn da tương tự như vàng: Āsā (hy vọng), Saddhā (đức tin), rồi Sirī (may mắn), và Hirī (liêm sỉ), đã đi đến khu ẩn cư ấy, nơi vị Kosiya cư ngụ.

3950. Sau khi nhìn thấy các nàng ấy, vị Kosiya trở nên cực kỳ vui mừng toàn diện. Bốn nàng tiên nữ với vẻ đẹp, với màu sắc, tựa như những đốm lửa cháy thành ngọn, đứng ở bốn phương. Còn vị Kosiya khôn ngoan, từ phía đối diện với xa phu Mātali, đã nói thế này:

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Sirī) 3951. “Hỡi vị Thiên nhân, nàng là ai mà chiếu sáng phương Đông? Nàng được trang điểm tựa như ngôi sao Mai cao quý trong số các vì sao. Hỡi cô nàng có thân thể tựa như cột trụ vàng, ta hỏi nàng: Nàng hãy báo cho ta biết nàng là vị Thiên nhân nào?”

3952. “Thiếp là Sirī (may mắn), nữ Thần được tôn vinh bởi loài người, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu. Do việc tranh cãi về phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây.

3953. Thưa bậc đại hiền trí, thiếp muốn người nào được sung sướng, thì người ấy được vui thích với tất cả các dục lạc. Thưa bậc ưu tú trong số các vị cúng tế thần lửa, xin ngài hãy nhận biết thiếp là ‘Nữ thần Sirī.’ Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3954. Sippena vijjācaraṇena buddhiyā narā upetā paguṇā sakammunā, 1 tayā vihīnā na labhanti kiñcanaṃ 2 tayidaṃ na sādhu yadidaṃ tayā 3 kataṃ.

3955. Passāmi posaṃ alasaṃ mahagghasaṃ sudukkulīnampi arūpimaṃ naraṃ, tayānugutto siri jātimaṃ api 4 peseti dāsaṃ viya bhogavā sukhī.

3956. Taṃ taṃ asaccaṃ avibhajjaseviniṃ jānāmi mūḷhaṃ vidurānupātiniṃ, na tādisī arahati āsanūdakaṃ kuto sudhā gaccha na mayha ruccasi.

3957. Kā sukkadāṭhā paṭimutta5kuṇḍalā cittaṅgadā kambuvimaṭṭhadhārinī, osittavaṇṇaṃ paridayha sobhasi6 kusaggirattaṃ apiḷayha mañjariṃ.

3958. Migīva bhantā saracāpadhārinā virādhitā mandamiva udikkhasi, ko te dutiyo idha mandalocane na bhāyasi ekikā kānane vane.

3959. Na me dutiyo idhamatthi kosiya masakkasārappabhavamhi devatā, āsā sudhāsāya tavantimāgatā taṃ maṃ sudhāya varapaññā bhājaya.

3960. Āsāya yanti vāṇijā dhanesino nāvaṃ samāruyha parenti aṇṇave, te tattha sīdanti athopi ekadā jīnādhanā enti vinaṭṭhapābhatā.

3961. Āsāya khettāni kasanti kassakā vapanti bījāni karontupāyaso,7 ītīnipātena avuṭṭhitāya8 vā na kiñci vindanti tato phalāgamaṃ.

1 5 sakammanā - PTS. paṭimukka - Ma. 2 6 kiñci naṃ - Syā. sobhati - Syā. 3 7 yatā - Syā. karonti ’pāyaso - PTS. 4 8 jātimāmapi - Ma, Syā, PTS. avuṭṭhikāya - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3954. “Những người có được tài nghệ, có kiến thức và đức hạnh, trí hiểu biết, được thuần thục do sự nỗ lực của bản thân, họ lại không thành đạt bất cứ điều gì do sự bỏ bê của nàng. Điều này do nàng đã tạo ra, điều này là không tốt đẹp.

3955. Ta nhìn thấy kẻ lười biếng, ham ăn, kẻ có gia tộc vô cùng thấp kém, không có vóc dáng, nhưng được nàng bảo hộ nên cũng có sự vẻ vang, có dòng dõi; gã sai bảo tôi tớ như là người có của cải, có sự sung sướng.

3956. Vì thế, ta biết được nàng không chân thật, có sự phục vụ không hợp lý, mê muội, có sự hãm hại người sáng suốt. Người như nàng không xứng đáng chỗ ngồi và nước uống, từ đâu mà có thức ăn của thần tiên? Nàng hãy đi đi, nàng không làm ta vui thích.”

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Āsā) 3957. “Nàng là ai mà có răng nhọn trắng ngần, có các bông tai cẩn ngọc trai, có vòng đeo tay nhiều màu sắc, mặc y phục bóng láng bằng vàng? Nàng chiếu sáng rực rỡ sau khi khoác lên mảnh vải mang màu sắc của những hạt nước lấp lánh, sau khi cài vào chùm hoa màu đỏ rực như ngọn lửa cỏ kusa.

3958. Tựa như con nai bị gã thợ săn mang túi tên bắn trượt đang đi quanh quẩn, nàng ngước nhìn tựa như kẻ ngây ngô. Hỡi nàng có cặp mắt ngơ ngác của loài nai, nàng không sợ hãi khi chỉ một mình ở khu rừng cây rộng lớn, ai là bạn đồng hành của nàng ở nơi này?”

3959. “Thưa ngài Kosiya, không có bạn đồng hành của thiếp ở nơi này. Thiếp là Thiên nhân, xuất thân từ Masakkasāra (cung Trời Đạo Lợi). Thiếp là Āsā (hy vọng), do lòng ao ước phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây.”

3960. “Các thương buôn có sự tầm cầu tài sản ra đi với niềm hy vọng. Sau khi bước lên thuyền, chúng vượt qua các biển cả. Cho đến một hôm, chúng bị đắm thuyền ở nơi ấy, chúng lâm cảnh các tài sản bị mất mát, các vật mang theo bị tiêu tan.

3961. Các nông dân cày bừa các thửa ruộng với niềm hy vọng, chúng gieo trồng các hạt giống, và làm việc theo kế hoạch. Do gặp phải tai ương, hoặc do không có mưa, họ không có được bất cứ thành tựu kết quả gì từ việc làm ấy.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3962. Athattakārāni karonti bhattusu āsaṃ purakkhatvā narā sukhesino, te bhatturatthā atigāḷhitā puna disā panassanti aladdha kiñcanaṃ. 1

3963. Jahitva 2 dhaññañca dhanañca ñātake āsāya saggādhimanā sukhesino, tapanti lūkhampi tapaṃ cirantaraṃ 3 kummaggamāruyha 4 parenti duggatiṃ.

3964. Āsā visaṃvādikasammatā ime āse sudhāsaṃ 5 vinayassu attani, na tādisī arahati āsanūdakaṃ kuto sudhā gaccha na mayha ruccasi.

3965. Daddallamānā yasasā yasassinī jighañña 6nāmavhayanaṃ disaṃ pati, pucchāmi taṃ kañcanavelliviggahe ācikkha me tvaṃ katamāsi devatā.

3966. Saddhāhaṃ7 devī manujesu8 pūjitā apāpasattūpinasevinī sadā, sudhāvivādena tavantimāgatā taṃ maṃ sudhāya varapañña bhājaya.

3967. Dānaṃ damaṃ cāgamathopi saṃyamaṃ ādāya saddhāya karonti hekadā, theyyaṃ musā kūṭamathopi pesunaṃ karonti heke puna viccutā tayā.

3968. Bhariyāsu poso sadisīsu pekkhavā sīlūpapannāsu patibbatāsupi, vinetvā9 chandaṃ kuladhītiyāsupi10 karoti saddhaṃ pana11 kumbhadāsiyā.

1 kiñci naṃ - Syā. 2 7 hitvāna - Ma. saddhāha - Ma, Syā. 3 8 cirattaraṃ - Syā. devīmanujehi - Ma. 4 9 kumaggamāruyha - Ma. vinetvāna - Ma. 5 10 sudhāya - Syā, PTS. kulitthiyāsupi - Ma, Syā. 6 11 dighañña - PTS. puna - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3962. Rồi những người thực hành bổn phận vì các chủ nhân, những người tầm cầu hạnh phúc, chú trọng niềm hy vọng. Vì lợi ích của chủ nhân, họ còn bị hành hạ thậm tệ (bởi kẻ thù). Họ trốn chạy các phương, sau khi không đạt được bất cứ quyền lợi gì.

3963. Sau khi bỏ lại lúa gạo và tài sản cho các thân quyến, những người có sự hướng tâm đến cõi Trời, có sự tầm cầu hạnh phúc với niềm hy vọng, thực hành khổ hạnh hành hạ thân xác trong một thời gian dài. sau khi bước vào đạo lộ sai trái, họ rơi vào cảnh giới khổ đau.

3964. Những người này được biết rằng là dễ bị lừa dối bằng sự hy vọng. Này nàng Āsā, nàng hãy gạt bỏ (ý tưởng về) thức ăn của thần tiên cho bản thân. Người như nàng không xứng đáng chỗ ngồi và nước uống, từ đâu mà có thức ăn của thần tiên? Nàng hãy đi đi, nàng không làm ta vui thích.”

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Saddhā) 3965. “Này cô nàng có danh tiếng, trong khi đang chói sáng về danh tiếng, nàng lại đứng ở hướng bị đặt tên với tên gọi thấp kém (hướng Tây). Hỡi cô nàng có thân thể tựa như cột trụ vàng, ta hỏi nàng: Nàng hãy báo cho ta biết nàng là vị Thiên nhân nào?”

3966. “Thiếp là Saddhā (đức tin), nữ Thần được tôn vinh bởi loài người, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu. Do việc tranh cãi về phần thức ăn của thần tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thưa bậc có trí tuệ cao quý, xin ngài hãy chia sẻ phần thức ăn của thần tiên cho thiếp đây.”

3967. “Một lúc nào đó, họ chấp nhận và vì niềm tin họ thực hiện việc bố thí, việc rèn luyện, việc thí xả, rồi việc tự kiềm chế. Hơn nữa, khi bị nàng bỏ rơi, một số người thực hiện việc trộm cướp, việc nói dối, việc gian lận, rồi việc nói đâm thọc.

3968. Người đàn ông có sự yêu thương ở những người vợ như thế này, ở những người nữ thành tựu tư cách và chung thủy. Sau khi không còn lòng ham muốn ở những người con gái có gia thế, người đàn ông lại thể hiện niềm tin ở cô gái điếm.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3969. Tvameva saddhe paradārasevinī pāpaṃ karosi kusalampi rañcasi, 1 na tādisī arahasi 2 āsanūdakaṃ kuto sudhā gaccha na mayha ruccasi. 3970. Jighañ̃ñarattiṃ aruṇasmimūhate 3 yā dissatī uttamarūpavaṇṇinī, tathūpamā maṃ paṭibhāsi devate ācikkha me tvaṃ katamāsi accharā. 3971. Kāḷā 4 nidāgheriva aggajātiva 5 anileritā lohitapattamālinī, kā tiṭṭhasi mandamivāvalokayaṃ 6 bhāsesamānāva giraṃ na muñcasi. 3972. Hirāhaṃ 7 devī manujesu8 pūjitā apāpasattūpanisevinī sadā sudhāvivādena tavantimāgatā sā taṃ9 na sakkomi sudhampi yācituṃ kopīnarūpā viya yācanatthiyā.10 3973. Dhammena ñāyena sugatte lacchasi eso hi dhammo nahi yācanā sudhā, taṃ taṃ ayācantimahaṃ nimantaye sudhāya11 yampicchasi12 tampi dammi te. 3974. Sā tvaṃ mayā ajja sakamhi assame nimantitā kañcanavelliviggahe, tuvaṃ13 hi me sabbarasehi pūjiyā taṃ pūjayitvāna sudhampi asmiye.14 3975. Sā kosiyenānumatā jutīmatā addhā hirī rammaṃ pāvisi yassamaṃ, udañ̃ñavantaṃ15 phalamariyapūjitaṃ apāpasattūpanisevitaṃ16 sadā. 3976. Rukkhaggahaṇā bahukettha pupphitā ambā piyālā panasā ca kiṃsukā, sobhañjanā loddamathopi padmakā kekā ca17 bhaṅgā tilakā ca pupphitā.

1 8 kusalaṁ niriñcasi - Syā; devīmanujehi - Ma. 9 kusalam pi riñcasi - PTS. sāhaṃ - Ma, Syā. 2 10 arahati - Ma, Syā. yācanitthiyā - Ma, Syā. 3 11 dighañ̃ñarattiṃ aruṇasmi ūhate - PTS. sudhaṃ yaṃ - Syā. 4 12 kālā - Ma, PTS. yañcicchasi - Ma, Syā. 5 13 aggijāriva - Ma, Syā; tvaṃ - PTS. 14 aggijāt' iva - PTS. asniye - Ma. 6 15 mandamigāvalokayaṃ - Ma; udakavantaṃ - Ma, Syā. 16 mandamigāva lokayaṃ - Syā. apāpasattūpanisevinī - Syā. 7 17 hirāha - Ma, Syā, PTS. ketakā ca - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3969. Này nàng Saddhā, chính nàng có sự phục vụ (kẻ ve vãn) vợ của người khác, chính nàng làm điều xấu xa và bỏ bê thiện pháp. Người như nàng không xứng đáng chỗ ngồi và nước uống, từ đâu mà có thức ăn của thần tiên? Nàng hãy đi đi, nàng không làm ta vui thích."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Kosiya và tiên nữ Hirī) 3970. "Vào lúc tàn đêm, khi mặt trời mọc lên, nàng xuất hiện với vóc dáng và sắc đẹp tuyệt trần. Hỡi vị Thiên nhân, nàng hiện ra với ta có hình dạng như thế ấy. Nàng hãy báo cho ta biết nàng là vị tiên nữ nào?

3971. Tựa như loài dây leo kāḷā có chùm hoa với những lá màu đỏ vào mùa khô hạn run rẩy trước gió tựa như ngọn lửa, nàng là ai mà đứng nhìn xuống tựa như kẻ ngây ngô, dường như đang suy tính câu nói mà không thốt nên lời?"

3972. "Thiếp là Hirī (liêm sỉ), nữ Thần được tôn vinh bởi loài người, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu. Do việc tranh cãi về phần thức ăn của thần

tiên, thiếp đi đến gặp ngài. Thiếp đây không thể cầu xin ngay cả thức ăn của thần tiên ấy, (bởi vì) việc cầu xin đối với người nữ giống như việc phô bày phần kín đáo của cơ thể."

3973. "Hỡi nàng tiên có cơ thể xinh xắn, theo nguyên tắc, theo quy định, nàng sẽ nhận được, bởi vì điều ấy là nguyên tắc: Không do cầu xin mà có được thức ăn của thần tiên. Vì thế, ta thỉnh mời nàng là người không cầu xin. Nàng muốn loại nào trong thức ăn của thần tiên, ta sẽ cho nàng loại ấy.

3974. Hỡi cô nàng có thân thể tựa như cột trụ vàng, hôm nay nàng đây được ta thỉnh mời đến khu ẩn cư của ta, bởi vì nàng xứng đáng được cúng dường với tất cả các hương vị. Sau khi cúng dường nàng xong, ta cũng sẽ ăn thức ăn của thần tiên."

3975. Nàng tiên ấy đã được vị Kosiya có sự chói sáng (năng lực) cho phép, nàng Hirī quả thật đã đi vào nơi ẩn cư đáng yêu; (nơi ấy) có nước uống, có trái cây được cúng dường cao thượng, luôn luôn có sự gần gũi với những chúng sanh không ác xấu.

3976. Nơi này có nhiều lùm cây rậm đã được trổ hoa: các cây xoài, các cây piyāla, các cây mít, các cây kiṃsukā, các cây sobhañjana, các cây lodda, rồi các cây padmaka nữa, các cây keka, các cây bhaṅga và các cây tilaka đã được trổ hoa.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3977. Sālā karerī bahukettha jambuyo assatthanigrodhamadhukā ca vetasā, 1 uddālakā pāṭalīsindhuvārakā 2 manuññagandhā 3 mucalindaketakā. 3978. Hareṇukā veḷukā veṇutindukā 4 sāmāka nīvāramathopi cīnakā, mocā kadalī bahuketthasāliyo pavīhayo ābhujino ca 5 taṇḍulā. 3979. Tassa ca uttare passe 6 jātā pokkharaṇī sivā, akakkasā apabbhārā 7 sādhu 8 appaṭigandhiyā. 9 3980. Tattha macchā sanniratā khemino bahubhojanā, siṅgu savaṅkā sakulā10 satavaṅkā ca rohitā, āligaggarakākiṇṇā pāṭhīnā kākamacchakā. 3981. Tattha pakkhī sanniratā khemino bahubhojanā, haṃsā koñcā mayūrā ca cakkavākā11 ca kukkuhā, kuṇālakā bahucitrā12 sikhaṇḍī jīvaṃjīvakā.13 3982. Tattha pānāyamāyanti14 nānāmigagaṇā bahū, sīhā vyagghā varāhā ca acchakokataracchayo. 3983. Palāsādā ca gavajā15 mahisā16 rohitā rurū, eṇeyyā ca varāhā ca gaṇino niṅkasūkarā.17 3984. Kadalimigā bahū cettha18 biḷārā sasakaṇṇakā,19 chamāgirī pupphavicitrasanthatā, dijābhighuṭṭhā dijasaṅghasevitā. 3985. Sā suttacā nīladumābhilambitā vijju mahāmegharivānupajjatha, tassā susambandhasiraṃ kusāmayaṃ suciṃ sugandhaṃ ajinūpasevitaṃ, atriccha20kocchaṃ hirimetadabravi nisīda kalyāṇi sukhayidamāsanaṃ.

1 10 madhukavetasā - Ma; saṃkulā - Ma. 11 madhukā ca vedisā - Syā, PTS. cākavākā - Syā. 2 12 pāṭali sinduvārakā - Ma; bahū citrā - Ma, Syā. 13 pātali sinduvāritā - Syā, PTS. jīvajīvakā - Ma, Syā, PTS. 3 14 supuññagandhā - PTS. pānāya māyanti - Ma; 4 veḷukā keṇu tindukā - Ma; pāṇā samāyanti - Syā; velukā veṇutiṇḍukā - Syā. pānāya-m-āyanti - PTS. 5 15 ābhūjino ca - Ma; palāsādā gavajā ca - Ma. 16 ābhujinopi - PTS. mahiṃsā - Ma. 6 17 tassevuttarapassena - Ma; nīkasūkarā - Ma, Syā, PTS. 18 tassa ca uttarapassena - Syā. bahukettha - Ma; 7 apabbharā - PTS. bahūkettha - Syā. 8 19 sādu - PTS.

sasakaṇṇikā - Ma, Syā, PTS. 9 20 appaṭigandhikā - Ma, Syā, PTS. atricca - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3977. Nơi này có nhiều cây sāla, các cây bông hường, các cây mận đỏ, các cây bồ-đề, các cây đa, các cây cam thảo, và các cây sậy, các cây bã đậu, các cây pāṭali, các cây sindhuvāraka, các cây mucalinda và các cây ketaka với mùi thơm làm thích ý, –

3978. – các cây họ đậu, các cây veḷuka, các cây sậy, và các cây tinduka, các cây cao lương, các cây kê, rồi các cây đậu nành nữa, các cây moca, các cây chuối, ở đây có nhiều lúa sāli (mọc ven hồ), các cây lúa pavīhi, các cây liễu, và các cây lúa taṇḍula.

3979. Và ở về phía bắc của nơi này có hồ sen an lành, không gồ ghề, không hố sâu, tốt lành, không có mùi khó chịu.

3980. Nơi ấy có nhiều thức ăn, các con cá có sự bình an cùng nhau nô đùa: các giống cá siṅgu, cá savaṅka, cá sakula, cá satavaṅka, cá hồng, và đông đúc loài cá āli, cá gaggaraka, cá pāṭhīna, và các cá nhỏ mồi của lũ quạ.

3981. Nơi ấy có nhiều thức ăn, các con chim có sự bình an cùng nhau nô đùa: các chim thiên nga, các con cò, và các con công, các chim hồng hạc, các chim ưng, các con chim cu cu nhiều màu sắc, các chim chào mào, các con chim jīvaṃjīvaka.

3982. Nơi ấy, nhiều bầy thú khác loại đi đến uống nước: các con sư tử, các con cọp, các con heo rừng, và các con gấu, chó sói, và chó rừng, –

3983. – các con tê ngưu, các con bò tót, các con trâu, các con hươu, các con nai vàng, các con sơn dương, và các con heo rừng, các con nai đốm, các con hoẵng và các con lợn lòi.

3984. Và nơi này có nhiều giống linh dương, các con mèo rừng, các con thỏ, và các con sóc. Các tảng đá trải bằng ở mặt đất được bao phủ bởi các bông hoa có màu sắc rực rỡ, được vang dội tiếng hót của loài chim, được lai vãng bởi các bầy chim.

3985. Nàng tiên nữ ấy, có làn da đẹp, đứng tựa vào thân cây có tàn lá xanh mướt, đã bước đến, tựa như tia chớp ở đám mây lớn. Sau khi trải ra chiếc ghế nệm với phần bên trên có sự kết nối khéo léo, làm bằng cỏ kusa, sạch sẽ, có mùi thơm, được phủ lên bằng mảnh da dê, vị ẩn sĩ Kosiya đã nói với tiên nữ Hirī điều này: “Này nàng tiên kiều diễm, hãy ngồi xuống ở chiếc ghế này một cách thoải mái.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3986. Tassā tadā kocchagatāya kosiyo yadicchamānāya jaṭājinaṃ dharo, 1 navehi pattehi sayaṃ sahūdakaṃ sudhābhihāsī turito mahāmuni.

3987. Sā taṃ paggayha 2 ubhohi pāṇihi iccabravī 3 attamanā jaṭādharaṃ, handāhaṃ etarahi pūjitā tayā gaccheyya 4 brahme tidivaṃ jitāvinī.

3988. Sā kosiyānumatā 5 jutīmatā udīritā vaṇṇamadena mattā, sakāse gantvāna sahassacakkhuno ayaṃ sudhā vāsava dehi me jayaṃ.

3989. Tamena 6 sakkopi tadā apūjayi sahindā ca devā 7 surakaññamuttamaṃ, sā pañjalī devamanussapūjitā navamhi kocchamhi yadā upāvisi.

3990. Tameva saṃsī 8 punareva 9 mātalī10 sahassanetto tidasānamindo, gantvāna vākyaṃ mama brūhi kosiyaṃ āsāya saddhā11 siriyā ca kosiya12 hirī sudhaṃ kena malattha hetunā.

3991. Taṃ suplavatthaṃ13 udatārayī rathaṃ daddallamānaṃ upakiriya14sādisaṃ, jambonadīsaṃ tapaneyyasannibhaṃ alaṅkataṃ kañcanacittasantikaṃ.15

3992. Suvaṇṇacandettha bahū nipātitā hatthī gavassā kikivyagghadīpiyo,16 eṇeyyakā laṅghimayettha17 pakkhiyo18 migettha veḷuriyamayā yudhāyutā.19

1 10 jaṭājinandharo - Ma; mātaliṃ - Ma, Syā, PTS. 11 jaṭājutindharo - Syā. saddhāya - Syā; saddha - PTS. 2 12 patiggayha - PTS. kosiyaṃ - PTS. 3 13 iccabravi - Ma, PTS; iccābravī - Syā. taṃ su vatthaṃ - Ma. 4 14 gaccheyyaṃ - Ma, Syā. upakāriya - Ma; upakrīya - Syā. 5 15 kosiyenānumatā - Syā, PTS. sannibhaṃ - Ma; santhataṃ - Syā. 6 16 tamenaṃ - Syā. kiṃpurisabyagghadīpiyo - Syā. 7 17 sahindadevā - Ma, Syā. laṅghamayettha - Ma, Syā, PTS. 8 18 tameva asaṃsī - Syā. pakkhino - Ma, Syā. 9 19 punadeva - Ma, Syā. yūthāyutā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3986. Khi ấy, nàng tiên Hirī đã đi đến ngồi ở chiếc ghế nệm, đang mong muốn thức ăn của thần tiên. Bậc đại hiền trí Kosiya, tóc bện, mặc y da dê, đã mau mắn đích thân trao thức ăn của thần tiên cùng với nước uống (được mang về) bằng những chiếc lá mới cho nàng tiên nữ ấy.

3987. Nàng tiên ấy, sau khi nhận lấy thức ăn bằng cả hai bàn tay, được hoan hỷ, đã nói với vị mang bện tóc rằng: “Bây giờ, thiếp đã được ngài cúng dường, thưa vị Bà-la-môn, người có sự chiến thắng nên đi đến Thiên giới.”

3988. Được vị Kosiya có sự chói sáng (năng lực) cho phép, nàng tiên ấy, đắm say với sự kiêu hãnh về sắc đẹp, sau khi đi đến nơi hiện diện của đấng Ngàn Mắt, đã nói rằng: “Thưa Thiên Chủ Vāsava, đây là thức ăn của thần tiên. Xin ngài hãy ban cho thiếp sự chiến thắng.”

3989. Vào lúc nàng đã đi đến ngồi vào chiếc ghế nệm mới, khi ấy, Thiên Chủ Sakka cũng đã cúng dường đến nàng ấy. Và cùng với Thiên Chủ Inda, chư Thiên đã cúng dường đến nàng tiên nữ ưu tú. Được chư Thiên và nhân loại cúng dường, nàng tiên ấy đã chắp tay lại.

3990. Đấng Ngàn Mắt, chúa của chư Thiên cõi Tam Thập, đã nói với chính vị xa phu Mātali ấy thêm lần nữa: “Sau khi đi đến, người hãy nói với vị Kosiya lời nói của ta rằng: ‘Thưa vị Kosiya, so với các nàng Āsā, Saddhā, và Sirī, nàng Hirī đã nhận được thức ăn của thần tiên do nguyên nhân nào?’”

3991. Mātali đã đưa cỗ xe ấy vượt lên nhằm mục đích lao đi dễ dàng. Cỗ xe, chói sáng tương tự như các vật dụng thường dùng, có càng xe làm bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông

Jambū trông như đã được đốt nóng, có khung xe đã được trang hoàng, đã được tô điểm bằng vàng và bảy loại bảo ngọc.

3992. Ở cỗ xe này đã được chạm trổ nhiều mặt trăng nhỏ bằng vàng. Ở cỗ xe này có nhiều voi, bò, ngựa, chim cà cưỡng, hổ, báo, sơn dương, và những bầy chim làm bằng các loại ngọc quý. Ở cỗ xe này, có các con thú làm bằng ngọc bích đang tham gia cuộc chiến đấu.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 535. Sudhābhojanajātakaṃ

3993. Tatthassarājaharayo 1 ayojayuṃ dasasatāni susunāgasādise, alaṅkate kañcanajāluracchade āveḷike 2 saddagame asaṅgite.

3994. Taṃ yānaseṭṭhaṃ abhiruyha mātalī dasadisā imā 3 abhinādayittha, nabhañca selañca vanaspatīni ca 4 sasāgaraṃ pavyathayittha 5 mediniṃ. 6

3995. Sa khippameva upagamma assamaṃ pāvāramekaṃsakato katañjalī, bahussutaṃ vaddhaṃ 7 vinītavantaṃ8 iccabravi mātali devabrāhmaṇaṃ.

3996. Indassa vākyaṃ nisāmehi kosiya dūto ahaṃ pucchati taṃ purindado, āsāya saddhā9 siriyā ca kosiya hirī sudhaṃ kena malattha hetunā.

3997. Andhā10 sirī maṃ paṭibhāti mātalī saddhā aniccā pana devasārathi, āsā visaṃvādikasammatā hi me hirī ca ariyamhi guṇe patiṭṭhitā.

3998. Kumāriyo yācimā gottarakkhitā jiṇṇā ca yā yā ca11 sabhattuitthiyo, tā chandarāgaṃ purisesu uggataṃ hiriyā nivārenti sacittamattano.

3999. Saṅgāmasīse sarasattisaṃyute parājitānaṃ patataṃ palāyinaṃ, hiriyā nivattanti jahitva12 jīvitaṃ te saṃpaṭicchanti punā13 hirīmanā.

4000. Velā yathā sāgaravegavāriṇī hirāyaṃ14 hi pāpajanaṃ nivāraṇī,15 taṃ sabbaloke hirimariyapūjitaṃ indassa naṃ16 vedaya devasārathi.

1 8 hariyo - Syā. vinītavattaṃ - Syā. 2 9 āveḷine - Ma, PTS; saddhāya - Syā. 10 āveline - Syā. addhā - Syā, PTS. 3 11 disā imāyo - Ma. jiṇṇā ca yā ca - Syā. 4 12 vanappatiniñca - Ma; jahitvāna - Syā. 13 vanappatiñca - Syā. puna - Syā. 5 14 pabyadhayittha - Ma; hirāya - Ma; pabyatayittha - Syā. ayaṃ hirī - Syā. 6 15 medaniṃ - Syā. nivārinī - Ma, Syā. 7 16 vuddhaṃ - Ma; vuḍḍhaṃ - Syā. taṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 535. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên

3993. Họ đã thắng vào cỗ xe những con ngựa xuất sắc số lượng một ngàn con, giống như những con voi nhỏ. Chúng đã được trang điểm, có tấm lưới che ở ngực bằng vàng, có đồ trang sức ở tai, chúng di chuyển theo lời ra lệnh, không bị vướng bận.

3994. Sau khi bước lên cỗ xe hạng nhất ấy, xa phu Mātali đã khiến cho mười phương hướng này ngập tràn tiếng động, và đã làm cho bầu không gian, núi non, rừng cây, cùng với biển cả, và trái đất rúng động.

3995. Sau khi đi đến khu ẩn cư một cách vô cùng nhanh chóng, vị xa phu Mātali đã đắp tấm áo choàng một bên vai, chắp hai tay lại, và đã nói với vị có kiến thức rộng, bậc trưởng thượng, người đã có sự rèn luyện, vị Bà-la-môn của chư Thiên, rằng:

3996. “Thưa vị Kosiya, xin ngài hãy lắng nghe lời nói của Thiên Chủ Inda. Tôi là sứ giả. Vị đã bố thí trước đây hỏi ngài rằng: ‘Thưa vị Kosiya, so với các nàng Āsā, Saddhā, và Sirī, nàng Hirī đã nhận được thức ăn của thần tiên do nguyên nhân nào?’”

3997. “Này Mātali, nàng Sirī cho ta thấy nàng là ngu xuẩn, còn nàng Saddhā là thất thường, này vị xa phu của Thiên giới, nàng Āsā lại bị ta đánh giá là kẻ lừa dối, và nàng Hirī đã được trú vững ở đức hạnh cao thượng.

3998. Các nàng trinh nữ được dòng họ bảo hộ, các góa phụ, và các phụ nữ đã có chồng, các nàng ấy, khi dục vọng và luyến ái ở các nam nhân sanh khởi, chận đứng tâm của chính mình nhờ vào sự liêm sỉ.

3999. Ở trận tiền tràn ngập với những mũi tên và giáo mác, trong số những kẻ bị bại trận, gục ngã, hay trốn chạy, những người buông bỏ mạng sống và quay trở lại do sự liêm sỉ, những người có sự liêm sỉ ấy tiếp tục chấp hành quân lệnh.

4000. Giống như bờ biển có sự ngăn cản lực xô đẩy của biển cả, chính sự liêm sỉ này là pháp cản ngăn con người tránh xa tội ác. Sự liêm sỉ ấy được các bậc Thánh tôn vinh ở khắp thế gian, này vị xa phu của Thiên giới, ngươi hãy báo cho Thiên Chủ Inda biết về nàng Hirī ấy.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4001. Ko te imaṃ kosiya diṭṭhimodahi brahmā mahindo athavā pajāpati, hirāyaṃ 1 devesu hi 2 seṭṭhasammatā dhītā mahindassa mahesi jāyatha. 4002. Handehidāni tidivaṃ samakkama 3 rathaṃ samāruyha mamāyitaṃ imaṃ, 4 indo ca taṃ indasagotta kaṅkhati ajjeva tvaṃ indasahavyataṃ vaja. 4003. Evaṃ samijjhanti 5 apāpakammino atho suciṇṇassa phalaṃ na nassati, ye keci maddakkhu sudhāya bhojanaṃ 6 sabbeva te indasahavyataṃ gatā ”ti. 4004. Hirī uppalavaṇṇāsi kosiyo dānapati bhikkhu, anuruddho pañcasikho ānando āsi matalī. 4005. Suriyo kassapo bhikkhu moggallānosi candimā, nārado sāriputtosi sambuddho āsi vāsavo ”ti. Sudhābhojanajātakaṃ.

4. KUṆĀLAJĀTAKAṂ

Evamakkhāyati evamanusūyati: 7 Sabbosadhadharaṇidhare 8 nekapuppha-mālyavitate gaja-gavaja-mahisa 9- rurucamara 10pasada-khagga-gokaṇṇa-sīhavyagghadīpi-accha-koka-taraccha- uddāraka 11-kadalimiga-biḷāra-sasakaṇṇakānucarite 12 ākiṇṇanelamaṇḍala-mahāvarāha-nāgakula-kaṇeru 13saṅghādhivutthe14 issamiga-sākhamiga-sarabhamiga-eṇimiga15-vātamiga-pasadamiga-purisallu16-kimpurisa-yakkha-rakkhasa-nisevite amajja-mañjarī-dhara-brahaṭṭha17-puppapupphitagga18-nekapādapagaṇavitate kuraracakoravāraṇamayūra-parābhūta19-jīvañjīvaka20-celāvaka-bhiṅkāra-karavīka-mattavihaṅga21satasampaghuṭṭhe22 añjana-

manosilā-haritāla-hiṅgulaka-hema-rajata-kanakāneka-dhātusata-vinaddha-patimaṇḍitappadese evarūpe khalu bho ramme vanasaṇḍe kuṇālo nāma sakuṇo paṭivasati ativiya citto ativiya cittapattacchadano. –

1 hirāya - Ma, Syā. 2 14 devesupi - Syā. vuṭṭhe - Ma. 3 15 apakkama - Ma, Syā. eṇīmiga - Ma. 4 16 idaṃ - Syā. purisālu - Ma, Syā. 5 17 visujjhanti - Ma, Syā, PTS. pahaṭṭha - Ma, Syā. 6 18 yekeci addakkhuṃ sudhābhojanaṃ - Syā. pupphaphusitaggā - Ma, Syā; 7 anusuyyati - Syā. pupphapuphitagga - PTS. 8 19 dharaṇīdhare - Syā. parabhata - Ma; 9 mahiṃsa - Ma. parabhuta - PTS. 10 20 cāmari - Syā. jīvajīvaka - Syā, PTS. 11 21 uddāra - Ma, Syā. vihaṅgagaṇa - Ma. 12 22 kaṇṇikānucarite - Ma, Syā, PTS. satatasampaghuṭṭhe - Ma; 13 kareṇu - Ma, Syā. satasaṅghuṭṭhe - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4001. “Thưa vị Kosiya, ai đã ấn định quan điểm này cho ngài, là đấng Brahmā, là vị thần Inda vĩ đại, hay là vị thần Pajāpati? Nàng Hirī này đã được công nhận là ưu tú ở ngay giữa chư Thiên. Thưa vị đại ẩn sĩ, người con gái của vị thần Inda vĩ đại đã chiến thắng.

4002. Nào, giờ đây, xin ngài hãy đến, xin ngài hãy di chuyển về cõi Trời. Xin ngài hãy bước lên cỗ xe; cỗ xe này thuộc về sở hữu của tôi. Hỡi vị cùng dòng họ với Thiên Chủ Inda, ngài Inda trông mong ngài. Ngay hôm nay, ngài hãy tiến hành tình thân hữu với Thiên Chủ Inda.”

4003. Những người không có hành động xấu xa đều thành tựu như thế. Và quả báo không bị tiêu hoại đối với người thực hành đúng đắn. Bất kể những người nào đã nhìn thấy thức ăn của thần tiên, tất cả những người ấy đều đi đến tình thân hữu với Thiên Chủ Inda.”

4004. Uppalavaṇṇā đã là tiên nữ Hirī, vị tỳ khưu đã là thí chủ Kosiya, Anuruddha đã là Pañcasikha, và Ānanda đã là xa phu Mātali.

4005. Tỳ khưu Kassapa đã là Suriya, Moggallāna đã là Candimā, Sāriputta đã là vị Nārada, đấng Toàn Giác đã là Thiên Chủ Vāsava. Bổn Sanh Thức Ăn Của Thần Tiên. [535]

4. BỔN SANH CHIM CHÚA KUṆĀLA

Câu chuyện đã được thuyết như vầy, đã được nghe như vầy: Ở một vùng núi non có đủ mọi thứ dược liệu, được trải dài với nhiều khóm hoa, được lui tới bởi các loài thú như voi, bò tót, trâu, nai vàng, bò mộng, hươu sao, tê ngưu, nai đốm, sư tử, cọp, báo, gấu, chó sói, chó rừng, rái cá, linh dương, mèo rừng, thỏ, sóc, được trú ngụ đông đúc bởi các đoàn thú nhỏ, các bầy heo rừng, các đàn voi đực, các nhóm voi cái, được lai vãng bởi các loài gấu đen, khỉ, nai sarabha, sơn dương, nai gió, nai nhiều màu, nữ dạ- xoa mõm lừa, nhân điểu, dạ-xoa, quỷ sứ, được trải dài với nhiều lùm cây rậm rạp có các chồi non và các nụ hoa, có những bông hoa nở rộ ở đầu cành, được rộn ràng với hàng trăm con chim đang say sưa nhảy nhót như chim ưng, chim trĩ, chim đại bàng, chim công, chim cu gáy, gà lôi, chim celāvaka, chim bhiṅkāra, chim cu rừng; ở vùng đất được tô điểm và

được bao phủ bởi hàng trăm khoáng chất như ăng-ti-mon, thạch tín, hùng hoàng, thần sa, vàng, bạc, vàng khối; quả thật thưa ông, ở khu rừng rậm thật sự đáng yêu với hình thức như vậy, có con chim tên Kuṇāla vô cùng xinh đẹp, có sự che phủ với bộ lông vô cùng sặc sỡ, trú ngụ. 1 –

1 Ở văn bản Pāḷi - Sinhala, các đoạn văn xuôi này là một đoạn văn liền nhau, không có chấm xuống hàng. Để tiện việc đối chiếu câu văn Pāḷi và Việt, các đoạn văn lớn đã được tách ra thành nhiều đoạn văn nhỏ, và dấu gạch ngang (–) đã được đặt thêm ở cuối mỗi đoạn văn để làm dấu việc tách rời ấy. (ND).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

Tasseva khalu bho kuṇālassa sakuṇassa aḍḍhuḍḍhāni itthisahassāni paricārikā dijakaññāyo. Atha khalu bho dve dijakaññāyo kaṭṭhaṃ mukhena ḍasitvā 1 taṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ majjhe nisīdāpetvā uḍḍenti “mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ addhānapariyāyapathe kilamatho ubbāheyyā ”ti. 2 –

Pañcasatā dijakaññāyo 3 heṭṭhato heṭṭhato ḍenti 4 “sacāyaṃ kuṇālo sakuṇo āsanā paripaṭissati, 5 mayaṃ taṃ pakkhehi paṭiggahessāmā ”ti. –

Pañcasatā dijakaññāyo uparūpari ḍenti “mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ ātapo paritāpī ”ti. 6 –

Pañcasatā (pañcasatā) dijakaññāyo ubhato passena 7 ḍenti “mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ sītaṃ vā uṇhaṃ vā tiṇaṃ vā rajo vā vāto vā ussāvo vā upapphusī ”ti. –

Pañcasatā dijakaññāyo purato purato ḍenti “mā naṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ gopālakā vā pasupālakā vā tiṇahārakā vā kaṭṭhahārakā vā vanakammikā vā kaṭṭhena vā kaṭhalāya vā 8 pāṇinā vā (pāsāṇena vā) leḍḍunā vā daṇḍena vā satthena vā sakkharāya vā9 pahāraṃ adaṃsu. Māyaṃ kuṇālo sakuṇo gacchehi vā latāhi vā rukkhehi vā sākhāhi vā thambhehi vā pāsāṇehi vā balavantehi vā pakkhīhi saṅgāmesī ”ti.10 –

Pañcasatā dijakaññāyo pacchato pacchato ḍenti saṇhāhi sakhilāhi mañjūhi madhurāhi vācāhi samudācarantiyo “māyaṃ kuṇālo sakuṇo āsane pariyukkaṇṭhī ”ti. –

Pañcasatā dijakaññāyo diso disaṃ ḍenti neka11rukkha-vividha-vikati-phalamāharantiyo “māyaṃ kuṇālo sakuṇo khudāya parikilamitthā ”ti. –

Atha khalu bho tā dijakaññāyo taṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ ārāmeneva ārāmaṃ uyyāneneva uyyānaṃ nadītittheneva nadītitthaṃ pabbatasikhareneva pabbatasikharaṃ ambavaneneva ambavanaṃ jambuvaneneva jambuvanaṃ labujavaneneva labujavanaṃ nāḷikerasañcāriyeneva12 nāḷikerasañcāriyaṃ13 khippameva abhisambhonti ratatthāya.14 –

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo tāhi dijakaññāhi divasaṃ paribbūḷho15 evaṃ apasādeti “nassatha tumhe vasaliyo, vinassatha tumhe vasaliyo coriyo dhuttiyo asatiyo lahucittāyo katassa appatikārikāyo anilo viya yena kāmaṅgamāyo ”ti.

1 9 ḍaṃsitvā - Ma, Syā, evamuparipi. sakkharāhi vā - Ma, Syā, PTS. 2 10 ubbāhetthā ti - Ma, Syā, PTS. saṅgamesī ti - Ma. 3 11 pañcasatadijakaññāyo - PTS. aneka - Ma, Syā. 4 12 uḍḍenti - Ma, evamuparipi. sañcādiyen' eva - PTS. 5 13 paripatissati - Ma, Syā, PTS. sañcāriṃ - Syā; 6 paritāpesī ti - Ma, Syā. sañcādiṃ - PTS. 7 14 ubhatopassena - Ma; ubhatopasse - PTS. ratitthāya - Ma, Syā. 8 15 kaṭhalena vā - Ma, PTS; kathalāya vā - Syā. paribyūḷho - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

Thưa ông, quả thật có ba ngàn năm trăm con chim mái làm công việc hầu hạ cho chính con chim Kuṇāla ấy. Và quả thật, thưa ông, hai con chim mái dùng mỏ ngậm khúc cây rồi đặt con chim Kuṇāla ấy ngồi ở giữa (khúc cây) rồi bay lên (nghĩ rằng): "Chớ để sự mệt nhọc ở con đường di chuyển xa xôi làm cho chim Kuṇāla ấy rơi khỏi chỗ ngồi." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía bên dưới (nghĩ rằng): "Nếu chim Kuṇāla này rơi khỏi chỗ ngồi, chúng ta sẽ đón lấy chim ấy bằng những cặp cánh." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía bên trên (nghĩ rằng): "Chớ để sức nóng thiêu đốt chim Kuṇāla ấy." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía hai bên hông (nghĩ rằng): "Chớ để sự lạnh, sự nóng, cỏ rác, bụi bặm, gió máy, hay mù sương đến gần và chạm vào chim Kuṇāla ấy." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía trước (nghĩ rằng): "Chớ để những kẻ chăn bò, những kẻ chăn thú, những kẻ cắt cỏ, những kẻ nhặt củi, hay những kẻ làm rừng dùng que củi, mảnh sành, nắm tay, (hay tảng đá), cục đất, cây gậy, con dao, hay viên sỏi công kích chim Kuṇāla ấy. Chớ để chim Kuṇāla này xung đột với những bụi cây, với các giống cây leo, với những thân cây, với những cành cây, với những cột trụ, với những tảng đá, hoặc với những con chim có sức mạnh." –

Năm trăm con chim mái bay ở phía sau chăm sóc bằng những lời nói mềm mỏng, trìu mến, dịu dàng, ngọt ngào (nghĩ rằng): "Chớ để chim Kuṇāla này chán nản ở nơi chỗ ngồi." –

Năm trăm con chim mái bay đi đó đây mang về trái cây đủ thứ đủ loại của nhiều giống cây (nghĩ rằng): "Chớ để chim Kuṇāla này mệt nhọc vì đói." –

Và quả thật, thưa ông, những con chim mái ấy đã nhanh chóng đưa con chim Kuṇāla ấy đi thưởng ngoạn từ khu vườn này đến khu vườn khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ bến sông này đến bến sông khác, từ đỉnh núi này đến đỉnh núi khác, từ rừng xoài này đến rừng xoài khác, từ rừng mận đỏ này đến rừng mận đỏ khác, từ rừng mít này đến rừng mít khác, từ trảng dừa này đến trảng dừa khác nhằm mục đích tiêu khiển. –

Và quả thật, thưa ông, con chim Kuṇāla ấy, được những con chim mái ấy cung phụng mỗi ngày, lại miệt thị như vầy: "Hãy đi hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện! Hãy biến mất hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện, trộm cướp, vô lại, lơ là, có tâm thay đổi, không biết ân nghĩa, đi lại tùy tiện như là làn gió vậy!"

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

Tasseva khalu bho himavato pabbatarājassa puratthimadisābhāge 1 susukhuma-sunipuṇa-girippabhavā 2 haritūpayantiyo. –

Uppala-kumuda-paduma 3-nalina 4-satapatta-sogandhika-mandālava 5-sampativirūḷha-sucigandha-manuññapāvakappadese. 6 –

Kuravaka-mucalinda-ketaka-vetasa 7-vañjulapunnāgavakulatilaka-piyaka-hasanasāla-salala 8-campakāsoka-nāgarukkha-tirīṭa 9-bhujapatta-lodda-candanoghavane, kāḷāgaḷu 10-padmaka 11-piyaṅgu-devadārukacoca-gahaṇe kakudhakuṭaja-aṅkola-kaccikāra-kaṇikāra-kaṇṇakāra-kaṇavera-koraṇḍa 12-koviḷāra-kiṃsuka-yodhi 13-navamallikam-anaṅgaṇa-manavajja-bhaṇḍi-surucira-bhaginimālādimālya14dhare jātisumana-madhugandhika- dhanukāri -tāḷīsa -tagara-usīra-koṭṭha-kacchavitate, 15 16 atimuttaka17-saṅkusumita-latāvitata-patimaṇḍitappadese, haṃsa-pilava-kādamba-kāraṇḍavābhinadite18 vijjādhara-siddha-samaṇa-tāpasagaṇādhivutthe varadeva19-yakkha-rakkhasa-dānava-gandhabba-kinnara-mahoragānuciṇṇa-ppadese, evarūpe khalu bho ramme vanasaṇḍe puṇṇamukho nāma phussakokilo20 paṭivasati ativiya madhuragiro vilasitanayanamattakkho.21

Tasseva khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa aḍḍhuḍḍhāni itthisatāni paricārikā dijakaññāyo. Atha khalu bho dve dijakaññāyo kaṭṭhaṃ mukhena ḍasitvā22 taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ majjhe nisīdāpetvā uḍḍenti “mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ addhānapariyāyapathe kilamatho ubbāhetthā ”ti. –

Paññāsa dijakaññāyo heṭṭhato heṭṭhato ḍenti “sacāyaṃ puṇṇamukho phussakokilo āsanā paripatissati, mayaṃ taṃ pakkhehi paṭiggahessāmā ”ti. – Paññāya dijakaññāyo uparūpari ḍenti “mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ ātapo paritāpī ”ti.23 –

Paññāsa (pañcāsa) dijakaññāyo ubhato passena24 ḍenti “mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ sītaṃ vā uṇhaṃ vā tiṇaṃ vā rajo vā vāto vā ussāvo vā upapphusī ”ti. –

1 14 puratthime disābhāge - Syā. mālāmalya - Ma; 2 pabhava - Ma. mālamalya - Syā; 3 paduma kumuda - Ma, Syā. mālādimalya - PTS. 4 15 naḷina - Ma, Syā, PTS. dhanutakkāri - Ma, Syā; 5 mandālaka - Ma, Syā, PTS. dhanukārika - PTS. 6 16 manuññamāvakappadese - Ma; tālīsa - Ma; tālisa - Syā, PTS. 17 manuññamanāpakappadese - Syā. adhimuttika - Syā. 7 18 vedisa - Ma, Syā; cetasa - PTS. kāraṇḍakābhinādite - Syā. 8 19 saḷala - Ma; salaḷa - Syā. naradeva - Syā. 9 20 tirīṭi - Ma, PTS; tiriti - Syā. pussakokilo - Syā, evamuparipi. 10 21 kāḷāgaru - Ma; kālāgaru - Syā. vilāsitanayano mattakkho - Ma. 11 22 paduma - Syā. ḍaṃsitvā - Ma, Syā. 12 23 koraṇḍaka - Ma. paritāpesī ti - Ma, Syā. 13 24 yodhikavana - Ma, Syā; ubhatopassena - Ma; yodhivana - PTS. ubhatopasse - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

Thưa ông, quả thật ở về khu vực phía Đông của chính ngọn núi chúa Hi- mã-lạp ấy, có những dòng nước trong xanh phát xuất từ ngọn núi, vô cùng tinh khiết, vô cùng hoàn

hảo. –

Ở vùng đất có hương thơm trong lành, dễ chịu, sáng sủa, đã vươn lên những loài hoa ở nước có trăm cánh, có mùi thơm dịu như sen xanh, súng trắng, sen hồng, sen trắng. –

Ở khu rừng với những chòm cây như cây kuravaka, cây mucalinda, cây ketaka, cây vetasa, cây vañjula, cây nguyệt quế, cây vakula, cây tilaka, cây piyaka, cây asana, cây sāla, cây salala, cây cầy, cây vô ưu, cây lim, cây tirīṭa, cây bhujapatta, cây lodda, cây trầm hương; ở những rừng cây rậm với những cây kāḷāgaḷu, cây padmaka, cây thuốc piyaṅgu, cây thông, cây chuối; ở những bụi cây mang những chùm hoa như cây kakudha, cây kuṭaja, cây aṅkola, cây kaccikāra, cây kaṇikāra (có hoa lớn), cây kaṇṇakāra (có hoa nhỏ), cây trúc đào, cây koraṇḍa, cây koviḷāra, cây kiṃsuka, cây hoa nhài, cây hoa nhài rừng, cây anaṅgaṇa, cây manavajja, cây bhaṇḍi, cây surucira, cây bhaginimāla, v.v..., được trải dài với những đầm lầy mọc những giống cây có mùi thơm như cây hoa nhài trâu, cây madhugandhika, cây dhanukāri, cây tāḷīsa, cây tagara, cây usīra, cây koṭṭha; ở vùng đất trải dài được tô điểm với những giống dây leo đã nở rộ hoa toàn bộ như giống dây leo atimuttaka; ở vùng đất được vang dội tiếng kêu của các loài chim thiên nga, vịt trời, ngỗng xám, ngỗng đen, được cư ngụ bởi những nhóm các thầy chú thuật, các vị làm trỏ quỷ thuật, các Sa-môn, và các đạo sĩ khổ hạnh, được tới lui bởi các Thiên thần, các Dạ-xoa, các quỷ sứ, các yêu tinh, các Càn-thát-bà, các loài nhân điểu, và các mãng xà. Thưa ông, quả thật ở khu rừng rậm thật sự đáng yêu với hình thức như vậy, có con chim cu cu chúa tên Puṇṇamukha có giọng hót vô cùng ngọt ngào, có cặp mắt rực sáng tựa như cặp mắt đỏ ngầu của những kẻ say đắm dục lạc, trú ngụ.

Thưa ông, quả thật có ba trăm năm mươi con chim mái làm công việc hầu hạ cho chính con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy. Lúc bấy giờ, thưa ông, hai con chim mái dùng mỏ ngậm khúc cây rồi đặt con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy ngồi ở giữa (khúc cây) rồi bay lên (nghĩ rằng): “Chớ để sự mệt nhọc ở con đường di chuyển xa xôi làm cho chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy rơi khỏi chỗ ngồi.” –

Năm mươi con chim mái bay ở phía bên dưới (nghĩ rằng): “Nếu chim cu cu chúa Puṇṇamukha này rơi khỏi chỗ ngồi, chúng ta sẽ đón lấy chim ấy bằng những cặp cánh.” –

Năm mươi con chim mái bay ở phía bên trên (nghĩ rằng): “Chớ để sức nóng thiêu đốt chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy.” –

Năm mươi con chim mái bay ở phía hai bên hông (nghĩ rằng): “Chớ để sự lạnh, sự nóng, cỏ rác, bụi bặm, gió máy, hay mù sương đến gần và chạm vào chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy.” –

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

Paññāsa dijakaññāyo purato purato ḍenti “mā naṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ gopālakā vā pasupālakā vā tiṇahārakā vā kaṭṭhahārakā vā vanakammikā vā kaṭṭhena vā kaṭhalāya vā 1 pāṇinā vā (pāsāṇena vā) leḍḍunā vā daṇḍena vā satthena vā

sakkharāhi vā pahāraṃ adaṃsu. Māyaṃ puṇṇamukho phussakokilo gacchehi vā latāhi vā rukkhehi vā sākhāhi vā thambhehi vā pāsāṇehi vā balavantehi vā pakkhīhi saṃgāmesī ”ti. – Paññāsa dijakaññāyo pacchato pacchato ḍenti saṇhāhi sakhilāhi mañjūhi madhurāhi vācāhi samudācarantiyo “māyaṃ puṇṇamukho phussakokilo āsane pariyukkaṇṭhī ”ti. – Paññāsa dijakaññāyo disodisaṃ ḍenti neka 2rukkha-vividha-vikati- phalamārahantiyo “māyaṃ puṇṇamukho phussakokilo khudāya parikilamitthā ”ti. – Atha khalu bho tā dijakaññāyo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ ārāmeneva arāmaṃ uyyāneneva uyyānaṃ nadītittheneva nadītitthaṃ pabbatasikhareneva pabbatasikharaṃ ambavaneneva ambavanaṃ jambuvaneneva jambuvanaṃ labujavaneneva labujavanaṃ nāḷikerasañcāriyeneva nāḷikerasañcāriyaṃ khippameva abhisambhonti ratatthāya. 3 – Atha khalu bho puṇṇamukho phussakokilo tāhi dijakaññāhi divasaṃ paribbūḷho4 evaṃ pasaṃsati “sādhu sādhu bhaginiyo etha5 kho bhaginiyo tumhākaṃ patirūpaṃ kuladhītānaṃ yaṃ tumhe bhattāraṃ paricareyyāthā ”ti. Atha khalu bho puṇṇamukho phussakokilo yena kuṇālo sakuṇo tenupasaṅkami. Addasaṃsu kho kuṇālassa sakuṇassa paricārikā dijakaññāyo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ dūratova āgacchantaṃ, disvāna yena puṇṇamukho phussakokilo tenupasaṅkamiṃsu, upasaṅkamitvā taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ etadavocuṃ: “Ayaṃ samma puṇṇamukha, kuṇālo sakuṇo ativiya pharuso atitiviya pharusavāco appevanāma tvampi6 āgamma piyavācaṃ labheyyāmā ”ti. “Appevanāma bhaginiyo ”ti vatvā yena kuṇālo sakuṇo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā kuṇālena sakuṇena saddhiṃ paṭisammoditvā ekamantaṃ nisīdi. Ekamantaṃ nisinno kho puṇṇamukho phussakokilo taṃ kuṇālaṃ sakuṇaṃ etadavoca: “Kissa tvaṃ samma kuṇāla, itthīnaṃ sujātānaṃ kuladhītānaṃ sammā paṭipannānaṃ micchā paṭipannosi.7 Amanāpabhāṇīnampi kira samma kuṇāla, itthīnaṃ manāpabhāṇinā bhavitabbaṃ, kimaṅgaṃ pana manāpabhāṇīnan ”ti. – Evaṃ vutte kuṇālo sakuṇo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ evaṃ apasādesi: “Nassa tvaṃ samma jamma vasala, vinassa tvaṃ samma jamma vasala, ko nu tayā viyatto jāyājinenā ”ti.8 Evaṃ apasādito ca9 pana puṇṇamukho phussakokilo tato heva10 paṭinivatti.

1 4 7 kathalāya vā - Ma, Syā; paribyūḷho - Ma, Syā. micchāpaṭipanno - PTS. 5 8 kaṭhalena vā - PTS. etaṃ - Ma, Syā. jāyāyācitenā ti - PTS. 2 6 9 aneka - Ma, Syā. tavampi - Ma, PTS; va - PTS. 3 10 ratitthāya - Ma, Syā. tuvaṃpi - Syā. tatoyeva - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

Năm mươi con chim mái bay ở phía trước (nghĩ rằng): “Chớ để những kẻ chăn bò, những kẻ chăn thú, những kẻ cắt cỏ, những kẻ nhặt củi, hay những kẻ làm rừng dùng que củi, mảnh sành, nắm tay, (tảng đá), cục đất, cây gậy, con dao, hay viên sỏi công kích chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy. Chớ để chim cu cu chúa Puṇṇamukha này xung đột với những bụi cây, với các giống cây leo, với những thân cây, với những cành cây, với những cột trụ, với những tảng đá, hoặc với những con chim có sức mạnh.” –

Năm mươi con chim mái bay ở phía sau chăm sóc bằng những lời nói mềm mỏng, trìu mến, dịu dàng, ngọt ngào (nghĩ rằng): “Chớ để chim cu cu chúa Puṇṇamukha này chán

nản ở nơi chỗ ngồi.” –

Năm mươi con chim mái bay đi đó đây mang về trái cây đủ thứ đủ loại của nhiều giống cây (nghĩ rằng): “Chớ để chim cu cu chúa Puṇṇamukha này mệt nhọc vì đói.” –

Và quả thật, thưa ông, những con chim mái ấy đã nhanh chóng đưa con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy đi thưởng ngoạn từ khu vườn này đến khu vườn khác, từ vườn hoa này đến vườn hoa khác, từ bến sông này đến bến sông khác, từ đỉnh núi này đến đỉnh núi khác, từ rừng xoài này đến rừng xoài khác, từ rừng mận đỏ này đến rừng mận đỏ khác, từ rừng mít này đến rừng mít khác, từ trảng dừa này đến trảng dừa khác nhằm mục đích tiêu khiển. –

Và quả thật, thưa ông, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy, đã được những con chim mái ấy cung phụng mỗi ngày, nên khen ngợi như vầy: “Tốt lắm, tốt lắm, này các cô em! Hãy đến, này các cô em! Việc các nàng phục vụ người chồng là thích đáng với những cô con gái gia tộc danh giá các nàng!”

Và quả thật, thưa ông, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã đi đến gặp con chim Kuṇāla. Các con chim mái hầu hạ chim Kuṇāla đã nhìn thấy con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy từ đằng xa đang đi lại; sau khi nhìn thấy, chúng đã đi đến gặp con chim cu cu chúa Puṇṇamukha; sau khi gặp, chúng đã nói với con chim cu cu chúa Puṇṇamukha điều này: “Này bạn cu cu chúa, con chim Kuṇāla này vô cùng thô lỗ, có lời nói vô cùng thô lỗ. Hy vọng sau khi ngài đến, chúng tôi có thể nhận được lời nói trìu mến.” “Này các chị, hy vọng là vậy.” Nói xong, con chim cu cu chúa đã đi đến gặp con chim Kuṇāla, sau khi đến đã tỏ ra vui vẻ với con chim Kuṇāla rồi ngồi xuống ở một bên. Sau khi ngồi xuống ở một bên, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã nói với con chim Kuṇāla ấy điều này: “Này bạn Kuṇāla, tại sao bạn lại cư xử sái quấy đối với các chim mái thuộc dòng dõi cao sang, là những cô con gái gia tộc danh giá, và đã cư xử đúng đắn? Này bạn Kuṇāla, nghe rằng, ngay cả đối với những phụ nữ có lời nói không hợp ý, cũng nên có lời nói hợp ý, huống hồ là đối với những phụ nữ có lời nói hợp ý?” –

Khi được nói như vậy, con chim Kuṇāla đã miệt thị con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy như vầy: “Ngươi hãy đi đi, này ông bạn thấp hèn, hạ tiện! Hãy biến mất đi, này ông bạn thấp hèn, hạ tiện. Ai mà giống như ngươi, là kẻ thông thái mà còn thua mụ vợ?” Và bị miệt thị như vậy, con chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã từ nơi ấy quay trở về.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

Atha khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa aparena samayena na cirasseva (accayena) kharo ābādho uppajji, lohitapakkhandikā bāḷhā vedanā vattanti māraṇantikā. 1 Atha khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa paricārikānaṃ dijakaññānaṃ etadahosi: “Ābādhiko kho ayaṃ puṇṇamukho phussakokilo, appevanāma imamhā ābādhā vuṭṭhaheyyā ”ti. Taṃ 2 ekakaṃ 3 adutiyaṃ ohāya yena kuṇālo sakuṇo tenupasaṅkamiṃsu. Addasā kho kuṇālo sakuṇo tā dijakaññāyo dūratova āgacchantiyo, disvāna tā dijakaññāyo etadavoca: “Kahaṃ pana tumhaṃ 4 vasaliyo bhattā ”ti. “Ābādhiko kho samma kuṇāla puṇṇamukho phussakokilo, appevanāma tamhā ābādhā vuṭṭhaheyyā ”ti. Evaṃ vutte kuṇālo sakuṇo tā

dijakaññāyo evaṃ apasādesi “nassatha tumhe vasaliyo, vinassatha tumhe vasaliyo coriyo dhuttiyo asatiyo lahucittāyo katassa apaṭikārikāyo anilo viya yena kāmaṅgamāyo ”ti vatvā yena puṇṇamukho phussakokilo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ etadavoca: “Haṃ samma puṇṇamukhā ”ti. “Haṃ samma kuṇālā ”ti. –

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ pakkhehi ca mukhatuṇḍena 5 ca pariggahetvā vuṭṭhāpetvā nānābhesajjāni pāyāpesi. Atha khalu bho puṇṇamukhassa phussakokilassa so abādho paṭippassambhī ”ti.

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo taṃ puṇṇamukhaṃ phussakokilaṃ gilānā vuṭṭhitaṃ 6 aciravuṭṭhitaṃ gelaññā etadavoca: “Diṭṭhā mayā sammā puṇṇamukha, kaṇhā dvepitikā pañcapatikāya 7 chaṭṭhe purise cittaṃ paṭibaddhantiyā 8 yadidaṃ kavandhe9 pīṭhasappimhīti.10 Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

4006. Athajjuno nakulo bhīmaseno yudhiṭṭhilo sahadevo ca rājā, ete patī pañcamaticca nārī akāsi khujjavāmanakena11 pāpan ”ti.

“Diṭṭhā mayā samma puṇṇamukha saccatapāvī12 nāma samaṇī susānamajjhe vasantī catutthabhattaṃ pariṇāmayamānā tulāputtakena13 pāpamakāsi.

1 maraṇantikā - Syā, PTS. 2 taṃ - itisaddo Ma potthake na dissate. 3 9 ekaṃ - Ma, PTS. kabandhe - Ma, Syā. 4 10 tumhākaṃ - PTS. pīṭhasappimhi - Syā. 5 11 mukhatuṇḍakena - Ma, PTS. khujjavāmanena - PTS. 6 12 gilānavuṭṭhitaṃ - Ma. saccatapāpī - Ma; 7 pañcapatikā ya - PTS. pañcatapāvī - Syā. 8 13 paṭibandhantiyā - Ma; surādhuttakena - Ma, Syā; paṭibandhan ti yā - PTS. sā tulāputtakena - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

Và quả thật, thưa ông, vào một lúc khác không lâu sau đó, có cơn bệnh thô tháo đã sanh khởi đến chim cu cu chúa Puṇṇamukha, có sự xuất huyết, có các cảm thọ khốc liệt xuất hiện, có sự cận kề cái chết. Và quả thật, thưa ông, các con chim mái hầu hạ chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã khởi ý rằng: “Chim cu cu chúa Puṇṇamukha này bị bệnh, hy vọng có thể qua khỏi cơn bệnh này.” Sau khi bỏ bê chim ấy chỉ một mình, không kẻ thứ hai, chúng đã đi đến gặp chim Kuṇāla. Con chim Kuṇāla đã nhìn thấy các con chim mái ấy từ đằng xa đang đi lại, sau khi gặp những con chim mái ấy, nó đã nói điều này: “Chồng của lũ hạ tiện các ngươi ở đâu?” “Thưa bạn Kuṇāla, chim cu cu chúa Puṇṇamukha bị bệnh, hy vọng có thể qua khỏi cơn bệnh ấy.” Khi được nói như vậy, con chim Kuṇāla đã miệt thị các con chim mái rằng: “Hãy đi hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện! Hãy biến mất hết đi, các nàng là những kẻ hạ tiện, trộm cướp, vô lại, lơ là, có tâm thay đổi, không biết ân nghĩa, đi lại tùy tiện như là làn gió vậy!” Nói xong, nó đã đi đến gặp chim cu cu chúa Puṇṇamukha, sau khi đến đã nói với chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy điều này: “Chào bạn Puṇṇamukha.” “Chào bạn Kuṇāla.”

Và quả thật, thưa ông, chim Kuṇāla đã ôm choàng lấy chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy bằng cặp cánh và cái mỏ, nâng đứng dậy, rồi đã cho uống nhiều loại thuốc khác nhau. Và quả thật, thưa ông, cơn bệnh ấy của chim cu cu chúa Puṇṇamukha đã được thuyên

giảm.

Và quả thật, thưa ông, khi con chim cu cu chúa Puṇṇamukha ấy đã qua khỏi cơn bệnh, và vừa mới qua khỏi cơn bệnh không lâu lắm, chim Kuṇāla đã nói với con chim chúa điều này: “Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy nàng Kaṇhā có hai người cha, năm người chồng, và tâm của nàng đang gắn bó vào người đàn ông thứ sáu, là gã có cổ rụt, bị què quặt. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4006. ‘Ajjuna, Nakula, Bhīmasena, Yudhiṭṭhila, và đức vua Sahadeva, sau khi đã qua mặt năm người chồng này, người đàn bà đã làm việc xấu xa cùng với gã lùn bị gù lưng.’

Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy nữ Sa-môn Saccatapāvī, trong lúc đang sống ở giữa bãi tha ma và cho đi bữa ăn thứ tư (năm ngày ăn một bữa), đã làm việc xấu xa cùng với con trai của người thợ kim hoàn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

Diṭṭhā mayā sammā puṇṇamukha kākātī 1 nāma devī samuddamajjhe vasantī bhariyā venateyyassa naṭakuverena pāpamakāsi.–

Diṭṭhā mayā samma puṇṇamukha kuruṅgadevī 2 nāma lomasundarī 3 eḷakamārakaṃ 4 kāmayamānā chaḷaṅgakumāradhanantevāsinā pāpamakāsi.

4007. Evaṃ hetaṃ mayā ñātaṃ brahmadattassa mātaraṃ, 5 ohāya kosalarājaṃ 6 pañcālacaṇḍena pāpamakāsi.

4008. Etā ca aññā ca akaṃsu pāpaṃ tasmāhaṃ itthīnaṃ na vissase nappasaṃse, mahī yathā jagati samānarattā vasundharā itarītarā 7 patiṭṭhā sabbaṃsahā 8 aphandanā akuppā tathitthiyo tāyo na vissase naro.

4009. Sīho yathā lohitamaṃsabhojano vāḷamigo 9 pañcahattho 10 suruddo, 11 pasayha khādī parahiṃsane rato tathitthiyo tāyo na vissase naro.

Na khalu bho 12 samma puṇṇamukha vesiyo nāriyo gamaniyo, nahetāva13 bandhakiyo nāma vadhikāyo nāma etāyo, yadidaṃ vesiyo nāriyo gamaniyo ”ti.–

Corā14 viya veṇikatā madirā viya15 diddhā16 vāṇijā17 viya vācāsanthutiyo issasiṅgamiva18 viparivattāyo19 uragamiva20 dujivhāyo21 sobbhamiva paṭicchannā pātālamiva duppūrā rakkhasī viya duttosā yamovekantahāriyo sikhiriva sabbabhakkhā nadīriva sabbavāhinī22 anilo viya yena kāmañcarā neru viya avisesakarā visarukkho viya niccaphalitāyo ”ti.23 Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

1 13 kākavatī - Ma, Syā; kākāti - PTS. na hetā - Ma, Syā, PTS. 2 14 kuraṅgavī - PTS. coro - Ma. 3 15 lomasuddarī - Ma. madirāva - Ma; 4 eḷikakumāraṃ - Ma; madir’ iva - PTS. 16 eḷakakumāraṃ - Syā. visaduṭṭhā - Syā. 5 17 mātukā - Syā. vāṇijo - Ma, Syā. 6 18 kosalarājā - PTS. issasiṅghamiva - Ma; 7 itarītarānaṃ - Syā. issāsiṅgam iva - PTS. 8 19 sabbasahā - Ma, PTS; parivattāyo - PTS. 20 sabbassahā - Syā. uragāmiva - Ma. 9 21 vāḷāmigo - PTS. dujjivhāyo - PTS. 10 22 pañcāvudho - Ma, Syā. sabbavāhī - Ma, PTS; 11 suruddho - Ma, Syā, PTS. sabbavāhanī - Syā. 12 23 bho - itisaddo PTS potthake natthi. itisaddo Syā potthake natthi.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy bà hoàng hậu tên Kākātī, vợ của chim chúa Venateyya, trong lúc đang sống ở giữa biển khơi, đã làm việc xấu xa cùng với nhạc công Naṭakuvera. –

Này bạn Puṇṇamukha, tôi đã nhìn thấy cô công chúa xinh đẹp với lớp lông vàng ở bụng tên Kuruṅgadevī, trong lúc đang yêu Eḷakamāraka, đã làm việc xấu xa cùng với tướng quân Chaḷaṅgakumāra và người hầu Dhanantevāsi của vị tướng quân ấy.

4007. Tôi còn biết chuyện như vầy về người mẹ của Brahmadatta, sau khi ruồng bỏ vị vua xứ Kosala, đã làm việc xấu xa cùng với Pañcālacaṇḍa.

4008. Các nàng này và các nàng khác đã làm việc xấu xa; vì thế, tôi không tin tưởng các nữ nhân, không ca ngợi họ. Giống như đại địa cầu, quả đất, có sự yêu thích đồng đều, là nơi cất giữ của cải, nơi chứa đựng thứ này thứ khác (tốt lẫn xấu), có sự cam chịu tất cả, không có xao động, không bị chuyển dịch, các nữ nhân là tương tự, người nam không nên tin tưởng các nàng.

4009. Giống như loài sư tử có thức ăn là máu và thịt, là loại thú dữ, có năm chân (tính thêm cái miệng), vô cùng tàn nhẫn, ra sức hành hạ rồi ăn thịt, thích thú việc hãm hại động vật khác, các nữ nhân là tương tự, người nam không nên tin tưởng các nàng.

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, những người đàn bà này không phải là các gái điếm hay các kỹ nữ, bởi vì những người đàn bà này không có bản chất của gái điếm hay kỹ nữ, các nàng này được gọi là các dâm phụ, được gọi là các ác phụ. –

Các nàng như là lũ trộm cướp có búi tóc đã được bện lại, như là rượu tẩm thuốc độc, như là thương buôn với lời nói ca ngợi (hàng hóa của mình), cong queo tựa như sừng của loài nai issa, tựa như loài rắn có hai lưỡi, tựa như cái hố đã được che đậy, tựa như vực thẳm ở đại dương khó lấp đầy, như là quỷ cái khó làm hài lòng, tựa như Diêm Vương chỉ có bắt đem đi, tựa như ngọn lửa có sự thiêu đốt mọi thứ, tựa như dòng sông có sự cuốn trôi tất cả, như là làn gió có sự di chuyển theo ý thích, như là núi Neru làm cho mọi thứ trở nên không còn khác biệt, như là giống cây độc hại thường xuyên kết trái. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4010. Yathā coro yathā diddho 1 vāṇijova vikatthanī, issasiṅgamivāvaṭṭā 2 dujivhā 3 urago yathā. 4

4011. Sobbhamiva paṭicchannā pātālamiva duppurā, rakkhasī viya duttosā yamovekantahāriyo, yathā sikhī nadī vāho 5 anilo kāmacāravā. 6

4012. Nerūva avisesā ca 7 visarukkho viya niccaphalā, 8 nāsayanti ghare bhogaṃ ratanānantakaritthiyo ”ti.

Cattārimāni samma puṇṇamukha yāni parakule na vāsetabbāni goṇaṃ dhenuṃ yānaṃ bhariyaṃ, 9 cattāri etāni10 paṇḍito yāni11 gharā na vippavāsaye.

4013. Goṇaṃ dhenuñca yānañca bhariyaṃ ñātikule na vāsaye, bhuñjanti12 rathaṃ ayānakā13 ativāhena hananti puṅgavaṃ, dohena hananti vacchakaṃ bhariyā ñātikulesu dussatī ”ti.14

Cha imāni samma puṇṇamukha yāni vatthūni kicce jāte anatthacarāni bhavanti.

4014. Aguṇaṃ dhanu ñātikule ca bhariyā pāraṃ15 nāvā akkhabhaggañca yānaṃ, dūre mitto pāpasahāyako ca kicce jāte anatthacārinī16 bhavantī ”ti.

Aṭṭhahi khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi sāmikaṃ avajānāti: daḷiddatā17 āturatā jiṇṇatā18 surāsoṇḍatā19 muddhatā pamattatā sabbakiccesu anuvattitā20 sabbadhanam21anuppadānena, imehi khalu samma puṇṇamukha aṭṭhahi ṭhānehi itthi sāmikaṃ avajānāti. Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

1 10 duṭṭho - Syā. dhanāni - Syā. 2 11 issasiṅghamiva parivattā - Ma; dhanāni - Ma. 12 issasiṅgamiva parivattā - Syā; bhañjanti - Ma; issasiṅgam ivāvatta - PTS. bhajanti - PTS. 3 13 dujjivha - PTS. ajānakā - PTS. 4 14 urago viya - Ma. ñātikule padussatī ti - Ma, Syā, PTS. 5 15 vāto - Ma, PTS. cāraṃ - PTS. 6 16 anilo kāmapāravā - Syā, itipāṭho anatthacarāni - Ma, Syā. 17 Ma, PTS potthakesu na dissate. daliddatā - Ma, Syā, PTS. 7 18 nerunāva samāgatā - Ma; jiṇṇakatā - Syā, PTS. 19 neru nāvasamākatā - PTS. surasoṇḍakatā - PTS. 8 20 visarukkhova niccaphalī - Syā; anuvattanatā - Ma, Syā, PTS. 21 visarukkho viya pañcadhā - PTS. sabbadhana - Ma; 9 bhariyā - Ma, Syā. sabbadhammaṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4010. ‘Giống như kẻ trộm cướp, giống như đã bị tẩm thuốc độc, như là thương buôn có sự ca ngợi, cong queo như là sừng của loài nai issa, giống như con rắn có hai lưỡi, –

4011. – tựa như cái hố đã được che đậy, tựa như vực thẳm khó lấp đầy, như là quỷ cái khó làm hài lòng, tựa như Diêm Vương chỉ có bắt đem đi, giống như ngọn lửa và dòng sông có sự mang đi, tựa như làn gió có sự di chuyển theo ý thích, –

4012. – và tựa như núi Neru làm cho không còn khác biệt, 1 như là giống cây độc hại thường xuyên kết trái, những người đàn bà làm tiêu hoại của cải ở trong nhà và làm biến mất các loại báu vật.’

Này bạn Puṇṇamukha, bốn thứ này không nên để ở nhà của người khác: bò đực, bò sữa, cỗ xe, người vợ; bậc sáng suốt không nên để bốn loại phương tiện này lìa khỏi nhà (mình).

4013. Bò đực, bò cái, cỗ xe, và người vợ, không nên để ở gia tộc của thân quyến. Không rành rẽ về cỗ xe, chúng phá hỏng cỗ xe. Do việc kéo quá nặng, chúng giết chết con bò đực. Do việc vắt sữa, chúng giết chết con bò cái. Ở trong các gia tộc của thân quyến, người vợ bị hư hỏng.

Này bạn Puṇṇamukha, sáu thứ này là không có sự lợi ích, khi có công việc phải làm.

4014. Cây cung không có dây, và người vợ ở gia tộc của thân quyến, chiếc thuyền ở bờ bên kia, và cỗ xe bị gãy trục, bạn bè ở xa, và kẻ cộng sự ác xấu, khi có công việc phải

làm, chúng không có sự lợi ích.

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân khi dễ người chồng do tám sự việc: do nghèo khó, do bệnh tật, do già cả, do nghiện rượu, do ngu khờ, do say đắm, cặm cụi trong mọi công việc, không trao tất cả tài sản (cho vợ). Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân khi dễ người chồng do tám sự việc này. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

1 Ngọn núi này có ánh sáng vàng chói lọi khiến các con thú đi đến đây đều có màu vàng (ND).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4015. Daḷiddaṃ 1 āturañcāpi jiṇṇakaṃ surāsoṇḍakaṃ, 2 pamattaṃ muddhapattañca rattaṃ kiccesu 3 hāpanaṃ, sabbakāmappadānena 4 avajānanti 5 sāmikan ”ti. Navahi khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi padosamāharati: Ārāmagamanasīlā ca hoti, uyyānagamanasīlā 6 ca hoti, nadītitthagamanasīlā ca hoti, ñātikulagamanasīlā ca hoti, parakulagamanasīlā ca hoti, ādāsadussamaṇḍanānuyogamanuyuttasīlā ca hoti, majjapāyinī ca hoti, nillokanasīlā ca hoti, padvāraṭṭhāyinī 7 ca hoti. Imehi khalu samma puṇṇamukha navahi ṭhānehi itthi padosamāharatī ”ti. Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ. 4016. Ārāmasīlā ca 8 uyyānaṃ nadī 9 ñātiparakulaṃ, dussamaṇḍanamanuyuttā 10 yā citthi majjapāyinī. 4017. Yā ca nillokanasīlā yā ca padvāraṭṭhāyinī, 11 navahetehi 12 ṭhānehi padosamāharantitthiyo ”ti. 13 Cattālīsāya khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi purisaṃ accāvadati: 14 vijambhati vinamati vilāsati15 vilikhati16 vilajjati nakhena nakhaṃ ghaṭṭeti pādena pādaṃ akkamati kaṭṭhena paṭhaviṃ likhati17 dārakaṃ ullaṃgheti olaṃghāpeti18 kīḷati kīḷāpeti cumbati cumbāpeti bhuñjati bhuñjāpeti dadati āyācati19 katamanukaroti uccaṃ bhāsati nīcaṃ bhāsati aviviccaṃ20 bhāsati viviccaṃ bhāsati naccena gītena vāditena roditena21 vilasitena22 vibhūsitena jagghati pekkhati kaṭiṃ cāleti23 guyhabhaṇḍakaṃ sañcāleti ūruṃ vivarati ūruṃ pidahati thanaṃ dasseti kacchaṃ dasseti nābhiṃ dasseti akkhiṃ nikhaṇati24 bhamukaṃ ukkhipati oṭṭhaṃ palikhati25 (jivhaṃ palikhati - PTS) jivhaṃ nillāleti dussaṃ muñcati dussaṃ paṭibandhati26 sirasaṃ muñcati sirasaṃ bandhati imehi khalu samma puṇṇamukha cattāḷīsāya ṭhānehi itthi purisaṃ accāvadati.

1 15 daliddaṃ - Ma, Syā, PTS. vilasati - Ma, PTS. 2 16 surasoṇḍakaṃ - Ma, Syā, PTS. vilikhati - itisaddo 3 sabbakiccesu - Ma; Ma, Syā, PTS potthakesu natthi. 17 dattaṃ kiccesu - Syā. vilikhati - Ma; vilekhati - Syā. 4 18 sabbakāmapaṇidhānena - Syā. ullaṅghati ullaṅghāpeti - Ma, Syā; 5 avajānāti - Ma, Syā. ullaṃgheti olaṃgheti - PTS. 6 19 uyyānasīlā - PTS. dadāti yācati - Ma, Syā; 7 sadvāraṭhāyinī - Ma. dadāti āyācati - PTS. 8 20 ārāmagamanasīlā ca - Syā; aviccaṃ - Ma, PTS; ārāmasīlā - PTS. āviccaṃ - Syā. 9 21 nadiṃ - Syā. rodanena - Ma. 10 22 ādāsadussamaṇḍanamanuyuttā - Ma. vilāsitena - Syā. 11 23 sadvāraṭhāyinī - Ma. paṭicāleti - PTS. 12 24 navahi etehi - PTS. nikhanati - Ma, Syā, PTS. 13 25 padosamāharanti itthiyoti - Ma; upalikhati - Ma; padosamāharatitthiyo - PTS. palikkhati - Syā. 14 26 accācarati - Ma. bandhati - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4015. ‘Các nữ nhân khi dễ người chồng nghèo khó, bệnh tật, già cả, nghiện rượu, bị xao lãng, có tình trạng ngu khờ, bị say đắm, có sự lơ là trong các công việc, do việc ban cho mọi ước muốn (đến vợ).’

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân mang lại sự xấu xa do chín sự việc: có thói quen đi đến vườn hoa, có thói quen đi đến vườn thượng uyển, có thói quen đi đến bến tắm ở sông, có thói quen đi đến nhà thân quyến, có thói quen đi đến nhà người khác, có thói quen gắn bó với gương soi, vải vóc, và việc trang điểm, thường uống chất say, có thói quen nhìn qua cửa số, thường đứng ở cửa ra vào. Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân mang lại sự xấu xa do chín sự việc này. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4016. ‘Có thói quen đi đến vườn hoa, vườn thượng uyển, bến sông, thân quyến, và nhà người khác, gắn bó với vải vóc, và việc trang điểm, là nữ nhân thường uống chất say, –

4017. – nàng có có thói quen nhìn qua cửa số, và thường đứng ở cửa ra vào; do chín sự việc này, các nữ nhân mang lại sự xấu xa.’

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân quyến rũ nam nhân bằng bốn mươi sự việc: ưỡn người lên, cúi xuống, làm dáng, gãi nhẹ ở làn da, làm bộ e thẹn, bấm ngón tay này với ngón tay kia, gác chân này lên chân kia, vạch lên mặt đất bằng thanh gỗ, bảo gã trai tơ nhảy lên nhảy xuống, chơi giỡn và bảo gã trai tơ chơi giỡn, hôn và bảo gã trai tơ hôn, ăn và bảo gã trai tơ ăn, ban cho, van xin, nhái lại hành động, nói lớn tiếng, nói hạ giọng, nói công khai, nói lén lút, cười giỡn bằng các việc múa - hát - tấu nhạc - khóc lóc - làm dáng - trang điểm, nhìn chăm chú, lắc hông, lắc háng, phô bày bắp vế, che đậy bắp vế, khoe vú, khoe nách, khoe rún, nheo mắt, nhướng mày, cắn môi, (cắn lưỡi), liếm môi, nới lỏng xiêm y, buộc lại xiêm y, xõa tóc, buộc tóc; nữ nhân quyến rũ nam nhân bằng bốn mươi sự việc này.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

Pañcavīsāya 1 khalu samma puṇṇamukha ṭhānehi itthi paduṭṭhā veditabbā bhavati: Sāmikassa pavāsaṃ vaṇṇeti pavutthaṃ 2 na sarati āgataṃ nābhinandati avaṇṇaṃ tassa bhaṇati vaṇṇaṃ tassa na bhanati anatthaṃ tassa carati atthaṃ tassa na carati akiccaṃ tassa karoti kiccaṃ tassa na karoti paridahitvā sayati parammukhī nipajjati parāvattakajātā 3 kho pana hoti kuṅkumiyajātā dīghaṃ assasati 4 dukkhaṃ vedayati uccārapassāvaṃ abhiṇhaṃ gacchati vilomaṃ ācarati parapurisasaddaṃ sutvā kaṇṇasotavivaramodahati nihatabhogā kho pana hoti paṭivissakehi 5 6

santhavaṃ karoti nikkhantapādā kho pana hoti visikhānucārinī aticārinī kho pana hoti sāmike 7 agāravā paduṭṭhamanasaṅkappā abhiṇhaṃ dvāre tiṭṭhati kacchāni aṅgāni thanāni dasseti disodisaṃ gantvā pekkhati. Imehi khalu samma puṇṇamukha pañcavīsāya ṭhānehi itthi paduṭṭhā veditabbā bhavati. Bhavati ca panuttarettha vākyaṃ.

4018. Pavāsamassa 8 vaṇṇeti gataṃ nānusocati,9 disvā10 patiṃ āgataṃ nābhinandati bhattāravaṇṇaṃ na kadāci bhāsati ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4019. Anatthaṃ tassa carati asaññatā atthañca hāpeti akiccakāriṇī, paridahitvā sayati parammukhī ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4020. Parāvattajātā11 ca bhavati kuṅkumī dīghañca assasati12 dukkhavedinī,13 uccārapassāvamabhiṇhagacchati14 ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4021. Vilomamācarati akiccakāriṇī saddaṃ nisāmeti parassa bhāsato, hatabhogā15 ca karoti santhavaṃ ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

1 pañcavīsāhi - PTS. 2 9 pavuṭṭhaṃ - Ma. gataṃ tassa na socati - Ma, Syā. 3 10 parivattakajātā - Ma, Syā. disvāna - Ma, Syā. 4 11 assāsati - Syā. parivattajātā - Ma, Syā; 5 kaṇṇasotaṃ vivaramodahati - Ma; parivattakājātā - PTS. 12 kaṇṇasotaṃ vidahati - Syā; assāsati - Syā. 13 kaṇṇasotaṃ vivarati tam odahati - PTS. dukkha vediti - PTS. 6 14 nīhatabhogā - Syā. abhiṇhaṃ gacchati - Ma. 7 15 niccaṃ sāmike - Ma. nihatabhogā - Ma, PTS; 8 pavāsaṃ tassa - Ma, Syā. nīhatabhogā - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân hư đốn được nhận biết do hai mươi lăm sự việc: nàng ca ngợi việc vắng nhà của chồng, không nhớ nhung khi chồng vắng nhà, không vui mừng khi chồng trở về, nói lời chê bai chồng, không nói lời ca ngợi chồng, thực hiện điều bất lợi cho chồng, không thực hiện điều lợi ích cho chồng, làm việc không phải là bổn phận đối với chồng, không làm bổn phận đối với chồng, mặc đồ kín đáo đi ngủ, nằm quay mặt hướng khác, nằm trăn qua trở lại và còn quấy rối nữa, thở dài, kêu than khổ, đi tiêu tiểu thường xuyên, cư xử trái khoáy, nghe âm thanh của nam nhân khác thì chăm chú lắng nghe, lại còn phá của, giao du thân mật với các người láng giềng, lại còn quen thói đi ra ngoài, hay đi dạo ở đường phố, lại còn ngoại tình nữa, không tôn trọng chồng và có tâm tư xấu xa, thường xuyên đứng ở cửa ra vào, cho nhìn thấy các đồ lót, cơ thể, và bộ ngực, đi chỗ này chỗ nọ ngắm nhìn. Quả thật, này bạn Puṇṇamukha, nữ nhân hư đốn được nhận biết do hai mươi lăm sự việc này. Hơn nữa, ở đây, còn có thêm lời nói rằng:

4018. ‘Nàng ca ngợi việc vắng nhà của chồng, không sầu tư về người chồng đã ra đi, sau khi nhìn thấy chồng trở về không vui mừng, không khi nào nói lời ca ngợi chồng, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4019. Nàng thực hiện điều bất lợi cho chồng, không tự kiềm chế, bỏ bê việc lợi ích và làm việc không phải là bổn phận, mặc đồ kín đáo đi ngủ, nằm quay mặt hướng khác, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4020. Nàng nằm trăn qua trở lại và có sự quấy rối, thở dài, và kêu than khổ, đi tiêu tiểu thường xuyên, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4021. Nàng cư xử trái khoáy, làm việc không phải là bổn phận lắng tai nghe âm thanh của nam nhân khác đang nói, có của cải bị tiêu hoại, và giao du thân mật, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4022. Kicchena laddhaṃ kasirenābhataṃ 1 dhanaṃ vittaṃ vināseti dukkhena sambhataṃ, paṭivissakehi ca karoti santhavaṃ ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4023. Nikkhantapādā visikhānucārinī niccaṃ sa 2 sāmimhi paduṭṭhamānasā, aticāriṇī hoti tathevagāravā 3 ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4024. Abhikkhaṇaṃ tiṭṭhati dvāramūle thanāni kacchāni ca dassayantī, disodisaṃ pekkhati bhantacittā ete paduṭṭhāya bhavanti lakkhaṇā.

4025. Sabbā nadī vaṅkagatī sabbe kaṭṭhamayā vanā, sabbitthiyo kare pāpaṃ labhamāne nivātake.

4026. Sace labhetha khaṇaṃ vā raho vā nivātakaṃ vāpi labhetha tādisaṃ, sabbāva itthī kareyyu no pāpaṃ 4 aññaṃ alattha 5 pīṭhasappināpi 6 saddhiṃ.

4027. Narānamārāmakarāsu nārisu anekacittāsu aniggahāsu ca, sabbattanāpītikarāpi 7 ce siyā8 na vissase titthasamā hi nāriyo.(ti)

4028. Yaṃ ve9 disvā kaṇḍarīkinnarānaṃ10 sabbitthiyo na ramanti agāre, taṃ tādisaṃ maccaṃ cajitvā bhariyā aññaṃ disvā purisaṃ11 pīṭhasappiṃ.

4029. Bakassa ca pāvārikassa12 rañño accantakāmānugatassa bhariyā, avācari13 baddhavasānugassa14 kaṃ vāpi itthī nāticare tadaññaṃ.

1 8 kasirābhataṃ - Ma, Syā. ce siyuṃ - Syā; 2 niccañca - Ma, Syā. vesiyā - PTS. 3 9 apetagāravā - Ma, Syā. yañca - Syā. 4 10 kayiruṃ nu pāpaṃ - Ma, Syā; kinnarakinnarīnaṃ - Syā. 11 kareyyuṃ no pāpaṃ - PTS. parapurisaṃ - Syā. 5 12 aladdhā - Syā, PTS. bāvarikassa - Ma, Syā. 6 13 pīṭhasappinā - Syā. avācarī - Ma, PTS; 7 sabbattha nāpītikarāpi - Ma; anācarī - Syā. 14 sabbatthatā pītikarāpi - Syā. paṭṭhavasānugassa - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4022. Phần tài sản chồng đã khó khăn đạt được và khó nhọc mang về, nàng làm tiêu tan của cải đã được góp nhặt một cách khổ sở, và nàng giao du thân mật với các người láng giềng, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4023. Nàng quen thói đi ra ngoài, hay đi dạo ở đường phố, nàng thường xuyên có tâm ý xấu xa đối với chồng, nàng ngoại tình và không tôn trọng chồng như thế ấy, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4024. Nàng thường xuyên đứng ở cửa ra vào, cho nhìn thấy bộ ngực và các đồ lót, với tâm vẩn vơ, nàng ngắm nhìn chỗ này chỗ nọ, những việc này là dấu hiệu của sự hư đốn.

4025. Tất cả các con sông đều di chuyển quanh co, tất cả các khu rừng đều tạo thành bởi cây cối, tất cả các phụ nữ đều có thể làm việc xấu xa khi đạt được nơi thuận tiện.

4026. Nếu có thể đạt được thời điểm hoặc nơi kín đáo, hoặc có thể đạt được nơi thuận tiện như thế ấy, tất cả các nữ nhân đều có thể làm việc xấu xa, thậm chí với kẻ bị què quặt khi không đạt được kẻ khác.

4027. Các nữ nhân là những người tạo ra sự khoái lạc cho các nam nhân, các nàng có tâm thất thường, và không có khả năng kiềm chế. Dầu cho nàng là người tạo ra niềm vui cho bản thân một cách trọn vẹn, cũng không nên tin tưởng nàng, bởi vì các nữ nhân là tương tự như những bến tắm (ai cũng có thể đến tắm). 1

4028. Điều đã thấy ở câu chuyện của vua Kaṇḍarī và hoàng hậu Kinnarā là: tất cả các nữ nhân đều không vui thích (chồng của mình) ở gia đình. Người vợ từ bỏ chồng là người đàn ông như vị vua Kaṇḍarī ấy, sau khi gặp gỡ người đàn ông khác là kẻ bị què quặt.

4029. Nàng Pañcapāpī là vợ của vua Baka và vua Pāvārika, hai vị vua đeo đuổi dục lạc tột đỉnh. Nàng đã làm điều tà hạnh với kẻ thuộc quyền sai khiến của chồng, vậy còn người nam nào khác nữa mà nữ nhân sẽ không cư xử vượt quá giới hạn?

1 Bốn câu kệ 4027 - 4030 giống bốn câu kệ 668 - 671 ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 197).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4030. Piṅgiyānī sabbalokissarassa rañño piyā brahmadattassa bhariyā, avācari 1 baddhavasānugassa 2 taṃ vāpi sā nājjhagā kāmakāminī.

4031. Khuddānaṃ 3 lahucittānaṃ akataññūna dūbhinaṃ, 4 nādevasatto puriso thīnaṃ saddhātumarahati.

4032. Na tā pajānanti kataṃ na kiccaṃ na mātaraṃ pitaraṃ bhātaraṃ vā, anariyā samatikkantadhammā sasseva cittassa vasaṃ vajanti.

4033. Cirānuvutthampi 5 piyaṃ manāpaṃ anukampakaṃ pāṇasamampi santaṃ,6 āvāsu kiccesu ca naṃ jahanti tasmāhaṃ itthīnaṃ na vissasāmi.

4034. Thīnaṃ hi cittaṃ yathā vānarassa kannappakannaṃ yathā rukkhachāyā, calācalaṃ hadayaṃ itthiyānaṃ cakkassa nemi viya parivattati.

4035. Yadā tā passanti samekkhamānā ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ, saṇhāhi vācāhi nayantimetaṃ7 kambojakā jalajeneva assaṃ.

4036. Yadā na passanti samekkhamānā ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ, samantato taṃ8 parivajjayanti tiṇṇo nadīpāragatova kullaṃ.

4037. Silesūpamā sikhīriva sabbabhakkhā tikkhamāyā9 nadīriva sīghasotā, sevanti hetā piyamappiyañca nāvā yathā orakulaṃ10 parañca.

1 6 avācarī - Ma, PTS; anācarī - Syā. bhattuṃ - Ma. 2 7 paṭṭhavasānugassa - Ma, Syā. menaṃ - Ma, Syā. 3 8 luddhānaṃ - Ma. naṃ - Ma, PTS. 4 9 dubbhinaṃ - Ma, Syā. tikkhāmayā - PTS. 5 10 cirānuvuṭṭhampi - Ma. orakūlaṃ - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4030. Nàng Piṅgiyānī là người vợ yêu dấu của đức vua Brahmadatta, vị chúa tể của tất cả thế gian. Nàng đã làm điều tà hạnh với kẻ thuộc quyền sai khiến của chồng. Người

nữ có sự ham muốn các dục ấy đã không đạt được người đàn ông ấy (luôn cả địa vị hoàng hậu).

4031. Các nữ nhân là những người nhỏ nhen, có tâm thay đổi, vô ơn, bội bạc; nam nhân, nếu không bị phi nhân ám ảnh, thì không thể nào có niềm tin đối với các nữ nhân. 1

4032. Các nàng không biết đến ân nghĩa, không biết đến bổn phận, không biết đến mẹ, cha, hay anh em trai. Các nàng không thánh thiện, vượt qua nguyên tắc, và đi theo sự sai khiến của tâm của chính mình.

4033. Mặc dầu chàng đã sống chung thời gian dài, chàng đáng yêu, hợp ý, có lòng trắc ẩn, thậm chí chàng còn được xem như là sanh mạng, các nàng vẫn từ bỏ chàng vào những lúc rủi ro và những lúc hữu sự; vì thế, ta không tin tưởng các nữ nhân.

4034. Bởi vì tâm của các nữ nhân giống như tâm của loài khỉ, giống như bóng râm của cây chiếu xuống ở mặt đất lồi lõm, trái tim của các nữ nhân luôn chao đảo, giống như cái vành của bánh xe quay vòng vòng.

4035. Vào lúc các nàng, trong lúc xem xét, nhìn thấy tài sản của người đàn ông có vẻ có thể thâu tóm, các nàng dụ dỗ người ấy bằng những lời nói mềm mỏng, tựa như những người dân xứ Kamboja dụ dỗ con ngựa rừng bằng rong rêu (có bôi mật ong).

4036. Vào lúc các nàng, trong lúc xem xét, không nhìn thấy tài sản của người đàn ông có vẻ có thể thâu tóm, các nàng lánh xa người ấy ở mọi nơi, tựa như người đã vượt qua, đã đi đến bờ bên kia của dòng sông, xa lánh chiếc bè.

4037. Nữ nhân giống như chất kết dính, tựa như ngọn lửa có sự thiêu đốt tất cả. Các nàng có sự phỉnh lừa chóng vánh, tựa như con sông có dòng nước chảy xiết. Bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

1 Các câu kệ 4031 - 4042 giống các câu kệ 1650 - 1661 ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, các trang 413 và 415).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4038. Na tā ekassa na dvinnaṃ āpaṇova pasārito, yo tā mayhanti maññeyya vātaṃ jālena bādhaye. 1

4039. Yathā nadī ca pantho ca pānāgāraṃ sabhā papā, evaṃ lokitthiyo nāma velā tāsaṃ na vijjati.

4040. Ghatāsanasamā hetā 2 kaṇhasappasirūpamā, gāvo bahi tiṇasseva omasanti varaṃ varaṃ.

4041. Ghatāsanaṃ kuñjaraṃ kaṇhasappaṃ muddhābhisittaṃ pamadā ca sabbā, ete naro 3 niccayatto 4 bhajetha tesaṃ have 5 dubbidū saccabhāvo. 6

4042. Nāccantavaṇṇā7 na bahūna8 kantā na dakkhiṇā pamadā9 sevitabbā, na parassa bhariyā na dhanassa hetu etitthiyo pañca na sevitabbā.

Atha khalu bho ānando gijjharājā kuṇālassa sakuṇassa ādimajjhakathā10-pariyosānaṃ viditvā tāyaṃ velāyaṃ imā gāthāyo abhāsi.

4043. Puṇṇampi cemaṃ paṭhaviṃ dhanena dajjitthiyā puriso sammatāya, laddhā khaṇaṃ atimaññeyya tampi tāsaṃ vasaṃ asatīnaṃ na gacche.

4044. Uṭṭhāhakañcepi11 alīnavuttiṃ komārabhattāraṃ piyaṃ manāpaṃ, āvāsu kiccesu ca naṃ jahanti tasmā hi itthīnaṃ12 na vissasāmi.

4045. Na vissase icchati manti poso na vissase rodati me sakāse, sevanti hetā piyamappiyañca nāvā yathā orakulaṃ parañca.

1 7 bandhaye - Syā. naccantavaṇṇā - Ma. 2 8 ghatāsanasamā etā - Ma, Syā. bahūnaṃ - Ma. 3 9 etena so - PTS. pamudā - Syā. 4 10 niccayato - Ma, Syā. gāthā - Syā. 5 11 bhave - PTS. uṭṭhāhakañceva - Syā. 6 12 sabbabhāvo - Ma, PTS. tasmāhamitthīnaṃ - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4038. Các nàng ấy không thuộc về một người, không thuộc về hai người, các nàng ấy tựa như cửa tiệm đã được trưng bày. Kẻ nào nghĩ rằng: ‘Các nàng ấy là thuộc về ta,’ kẻ ấy tưởng rằng có thể tóm gọn làn gió bằng cái lưới.

4039. Giống như dòng sông, con đường, quán nước, phòng hội, lều nghỉ chân, các nữ nhân ở thế gian được gọi là như vậy, giới hạn của các nàng ấy không thể biết được.

4040. Thật vậy, các nàng ấy như là ngọn lửa tế thần, tương tự như đầu con rắn độc màu đen, tựa như bầy bò đối với cọng cỏ ở bên lề, chúng chỉ gặm những cọng ngon nhất.

4041. Ngọn lửa tế thần, con voi, rắn độc màu đen, người đã được làm lễ phong vương, và tất cả các nữ nhân, năm hạng này, người nam thường xuyên thận trọng mới có thể giao thiệp. Thật vậy, mọi ý định của những hạng ấy khó mà biết được.

4042. Không nên thân cận với nữ nhân có sắc đẹp quá mức, với nữ nhân được nhiều người yêu thương, với nữ nhân tài hoa, với nữ nhân là vợ của kẻ khác, với nữ nhân vì nguyên nhân tài sản; năm hạng nữ nhân này không nên thân cận.”

Và quả thật, thưa ông, chim kên kên chúa Ānanda, sau khi biết được phần đầu, phần giữa, và phần cuối lời thuyết giảng của con chim Kuṇāla, vào thời điểm ấy đã nói lên những lời kệ này:

4043. “Nếu người nam có thể biếu tặng trái đất tràn đầy tài sản này cho người phụ nữ ưng ý, sau khi đạt được cơ hội, nàng cũng vẫn có thể khinh khi người nam ấy; không nên rơi vào sự chế ngự của các nữ nhân không có sự ghi nhớ ấy.

4044. Dầu cho chàng sốt sắng, có thói quen hoạt động, là người chồng từ lúc còn son trẻ, đáng yêu, và hợp ý, các nàng vẫn từ bỏ chàng vào những lúc rủi ro và những lúc hữu sự; chính vì thế, ta không tin tưởng các nữ nhân.

4045. Người nam không nên tin tưởng nữ nhân (vì nghĩ rằng): ‘Nàng thích ta,’ không nên tin tưởng (vì nghĩ rằng): ‘Nàng khóc trong sự hiện diện của ta,’ bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò

ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4046. Na vissase sākhapurāṇasanthataṃ na vissase mittapurāṇacoraṃ, na vissase rājā 1 sakhā mamanti 2 na vissase itthi dasannamātaraṃ.

4047. Na vissase rāmakarāsu nārisu accantasīlāsu asaññatāsu, accantapemānugatassa bhariyā na vissase titthasamā hi nāriyo.

4048. Haneyyu 3 chindeyyumpi chedayeyyuṃ 4 kaṇṭhampi 5 chetvā rudhiraṃ pibeyyuṃ, 6 mā dīnakāmāsu asaññatāsu bhāvaṃ kare gaṅgatitthūpamāsu.

4049. Musā tāsaṃ yathā saccaṃ saccaṃ tāsaṃ yathā7 musā, gāvo bahi tiṇasseva omasanti varaṃ varaṃ.

4050. Gatenetā8 palobhenti pekkhitena mihitena ca,9 athopi dunnivatthena mañjunā bhaṇitena ca.

4051. Coriyo kaṭhinā10 hetā vāḷā ca lapasakkharā, na tā kiñci na jānanti yaṃ manussesu vañcanaṃ.

4052. Asā lokitthiyo nāma velā tāsaṃ na vijjati, sārattā ca pagabbhā ca sikhī sabbaghaso yathā.

4053. Natthitthīnaṃ piyo nāma appiyopi na vijjati, sevanti hetā piyamappiyañca nāvā yathā orakulaṃparañca.

4054. Natthitthīnaṃ piyo nāma appiyopi na vijjati, dhanattā11 pativellanti12 latāva dumanissitā.

4055. Hatthibandhaṃ assabandhaṃ gopurisañca caṇḍālaṃ,13 chavaḍāhakaṃ pupphachaḍḍakaṃ sadhanamanupatanti nāriyo.

1 7 rājānaṃ - Ma; rāja - Syā. tathā - PTS. 2 8 mananti - Syā. gatena tā - Syā. 3 9 haneyyuṃ - Ma; haneyyuṃpi - Syā. mhitena ca - Ma; 4 chindeyyuṃ chedāpeyyumpi - Ma; hasitena ca - Syā. 10 chindeyyuṃpi chedāpeyyuṃpi - Syā. kathinā - Ma. 5 11 kaṇṭhepi - Ma. dhanatthā - Syā. 6 12 piveyyuṃ - Ma, Syā; paṭivallanti - Ma. 13 pipeyyuṃ - PTS. maṇḍalaṃ - Ma.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4046. Không nên tin tưởng tấm thảm trải bằng lá cũ, không nên tin tưởng kẻ trộm cướp dầu là người bạn cũ, không nên tin tưởng vị vua (nghĩ rằng): ‘Là bạn hữu của ta,’ không nên tin tưởng nữ nhân dầu nàng là mẹ của mười đứa con.

4047. Không nên tin tưởng các nữ nhân là những người tạo ra lạc thú, có thói quen vượt qua lễ giáo, không tự kiềm chế. Người vợ dầu đã gắn bó và có sự yêu thương rất mực, cũng không nên tin tưởng nàng, bởi vì các nữ nhân thì tương tự như những bến tắm (là nơi công cộng của tất cả).

4048. Các nàng có thể giết, có thể chém, có thể cho người chém, thậm chí sau khi cắt đứt cổ họng, các nàng có thể uống máu tươi. Chớ nên đặt sự yêu thương ở những nữ nhân có dục vọng thấp kém, không tự kiềm chế, (vì các nàng ấy) giống như những bến tắm ở dòng sông.

4049. Nói dối đối với các nàng ấy giống như nói thật, nói thật đối với các nàng ấy giống như nói dối, tựa như đàn bò đối với cọng cỏ ở bên lề, chúng chỉ gặm những cọng ngon nhất.

4050. Các nàng ấy cám dỗ (nam nhân) bằng cách đi, bằng việc nhìn, và bằng việc nở nụ cười, rồi với việc ăn bận xộc xệch, và với lời nói dịu dàng.

4051. Bởi vì các nàng này là những nữ tặc có trái tim cứng cỏi, hiểm độc, và ngọt ngào chuyện vãn. Các nàng ấy không phải không biết gì về việc lường gạt các nam nhân.

4052. Các nữ nhân ở thế gian được gọi là đê hèn, giới hạn của các nàng ấy không thể biết được. Các nàng luôn say đắm và táo bạo, giống như ngọn lửa có sự thiêu đốt tất cả.

4053. Đối với các nữ nhân, không có nam nhân nào gọi là đáng yêu, ngay cả nam nhân không đáng yêu cũng không có, bởi vì các nàng ấy hầu hạ người yêu mến lẫn người không yêu mến, giống như con thuyền ghé vào bến đò ở hạ nguồn và ở thượng nguồn.

4054. Đối với các nữ nhân, không có nam nhân nào gọi là đáng yêu, ngay cả nam nhân không đáng yêu cũng không có, các nàng ôm ấp nam nhân vì tài sản, tựa như giống dây leo quấn quýt thân cây.

4055. Các nữ nhân đeo đuổi nam nhân có tài sản, dầu là kẻ giữ voi, kẻ giữ ngựa, kẻ chăn bò, kẻ dòng dõi hạ tiện, kẻ thiêu xác chết, kẻ đổ rác.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4056. Kulaputtampi jahanti akiñcanaṃ 1 chavakasamasadisampi, 2 anugacchanti 3 anupatanti dhanahetu hi nāriyo 4 ”ti.

Atha khalu bho nārado devabrāhmaṇo ānandassa gijjharājassa ādimajjha-kathā 5pariyosānaṃ viditvā tāyaṃ velāyaṃ imā gāthāyo abhāsi.

4057. Cattārome na pūrenti te me suṇātha bhāsato, samuddo brāhmaṇo rājā itthi cāpi dijampati.

4058. Saritā sāgaraṃ yanti yā kāci paṭhaviṃsitā, 6 tā samuddaṃ na pūrenti ūnattā 7 hi na pūrati.

4059. Brāhmaṇo ca adhīyāna 8 vedamakkhānapañcamaṃ, bhiyyopi sutamiccheyya ūnattā hi na pūrati.

4060. Rājā ca paṭhaviṃ sabbaṃ sasamuddaṃ sapabbataṃ, ajjhāvasaṃ9 vijinitvā anantaratanocitaṃ, pāraṃ samuddaṃ pattheti ūnattā hi na pūrati.

4061. Evamekāya itthiyā aṭṭhaṭṭha patino siyā,10 sūrā ca balavantā11 ca sabbakāmarasāharā, kareyya navame chandaṃ ūnattā hi na pūrati.

4062. Sabbitthiyo sikhiriva sabbabhakkhā sabbitthiyo nadīriva sabbavāhinī,12 sabbitthiyo kaṇṭakānaṃ va sākhā sababitthiyo dhanahetū vajanti.

4063. Vātañca jālena naro13 parāmase osiñciyā14 sāgaramekapāṇinā, sakena hatthena15 haneyya16 ghosaṃ17 yo sabbabhāvaṃ pamadāsu ossaje.18

4064. Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ yāsu saccaṃ sudullabhaṃ, thīnaṃ bhāvo durājāno macchassevodake gataṃ

1 9 akiñcinaṃ - Syā. ajjhāvase - PTS. 2 10 chavakasamaṃ - Syā. siyuṃ - Syā. 3 11 sadisaṃ - Syā; balavanto - Ma, Syā. 12 sadisaṃ api gacchanti - PTS. sabbavāhī - Ma, PTS. 4 13 dhanahetu ca nāriyo - Syā; vātaṃ jalena paro - PTS. 14 dhanahetu nāriyo - PTS. osiñcaye - Ma, Syā. 5 15 gāthā - Syā. tālena - PTS. 6 16 pathavissitā - Ma, Syā. kareyya - Ma. 7 17 onattā - Syā. ghosanaṃ - PTS. 8 18 adhiyāna - Syā; adhiyānaṃ - PTS. osaje - Ma; ossajeyya - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4056. Các nàng ruồng bỏ người con trai gia đình danh giá không có tài sản cũng giống như ruồng bỏ kẻ dòng dõi hạ tiện, bởi vì các nữ nhân đeo đuổi, xiêu lòng vì nguyên nhân tài sản.”

Và quả thật, thưa ông, vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada, sau khi biết được phần đầu, phần giữa, và phần cuối lời thuyết giảng của chim kên kên chúa Ānanda, vào thời điểm ấy đã nói lên những lời kệ này:

4057. “Bốn hạng này không thể làm cho tràn đầy: biển cả, vị Bà-la-môn, vị vua, và phụ nữ. Này vị chúa tể của loài chim, hãy lắng nghe ta nói về chúng.

4058. Mọi dòng sông ở quả đất đều chảy về biển cả. Chúng không làm tràn đầy biển cả, bởi vì sự thiếu thốn (của biển cả) không được làm cho đầy đủ (do biển cả quá rộng lớn so với lượng nước được đổ vào).

4059. Vị Bà-la-môn, sau khi học xong kinh Vệ-đà và truyền thống là thứ năm, mong muốn kiến thức càng nhiều hơn nữa, bởi vì sự thiếu thốn (của vị Bà-la-môn) không được làm cho đầy đủ.

4060. Vị vua, sau khi chiếm cứ toàn bộ trái đất, có biển cả, có núi non, và có nơi trú ngụ tồn trữ các loại châu báu không giới hạn, vẫn ham muốn vùng đất phía bên kia biển cả, bởi vì sự thiếu thốn (của vị vua) không được làm cho đầy đủ.

4061. Tương tự như vậy, nếu tám người chồng sống chung với một phụ nữ, và các ông dũng cảm, có sức mạnh, có khả năng mang lại hương vị của tất cả các dục, nàng ấy vẫn ước muốn người chồng thứ chín, bởi vì sự thiếu thốn (của nữ nhân) không được làm cho đầy đủ.

4062. Tất cả các nữ nhân tựa như ngọn lửa có sự thiêu đốt mọi thứ, tất cả các nữ nhân tựa như dòng sông có sự cuốn trôi tất cả, tất cả các nữ nhân tựa như cành cây có những gai nhọn, tất cả các nữ nhân đi đến (với nam nhân khác) vì nguyên nhân tài sản.

4063. Người nam nào có thể bắt giữ làn gió bằng cái lưới, có thể tát cạn biển cả bằng một bàn tay, có thể dập tắt âm thanh bằng cánh tay của mình, người nam ấy có thể buông bỏ mọi ý định của bản thân về các nữ nhân.

4064. Đối với các nữ đạo tặc có nhiều trí thông minh, sự chân thật ở các nàng này là điều khó đạt được. Bản tánh của các người nữ là khó hiểu, tựa như đường đi của loài cá ở trong nước. 1

1 Câu kệ 4064 giống câu kệ 2925 ở trang 155.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4065. Analā mudusambhāsā duppūrā tā nadīsamā, sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

4066. Āvaṭṭanī mahāmāyā brahmacariyavikopanā, sīdanti naṃ viditvāna ārakā parivajjaye.

4067. Yañcetā 1 upasevanti chandasā vā dhanena vā, jātavedova saṇṭhānaṃ khippaṃ anudahanti nanti.

Atha khalu bho kuṇālo sakuṇo nāradassa devabrāhmaṇassa ādimajjha- kathā 2pariyosānaṃ viditvā tāyaṃ velāyaṃ imā gāthāyo abhāsi.

4068. Sallape nisitakhaggapāṇinā paṇḍito api pisācadosinā, uggateja-uragampi 3 āside eko ekāya pamadāya nālape. 4

4069. Lokacittamathanā hi nāriyo naccagītabhaṇitamhitāvudhā, bādhayanti anupaṭṭhitassatiṃ 5 dīpa 6rakkhasigaṇāva 7 vāṇije.

4070. Natthi tāsaṃ vinayo na saṃvaro majjamaṃsaniratā asaññatā, tā gilanti purisassa pābhataṃ sāgareva makaraṃ timiṅgalo.8

4071. Pañcakāmaguṇasātagocarā uddhatā aniyatā asaññatā, osaranti pamadā pamādinaṃ loṇatoyavatiyaṃva āpagā.9

4072. Yaṃ naraṃ uparamanti10 nāriyo candasāva11 ratiyā12 dhanena vā, jātavedasadisampi tādisaṃ rāgadosavatiyo13 ḍahanti14 naṃ.

1 9 yaṃ etā - Ma, PTS. āpakā - Ma, PTS. 2 10 gāthā - Syā. upalapenti - Ma, Syā. 3 11 uggatejamuragampi - Ma; chandasā va - Ma; uggatejaṃ uragaṃpi - Syā. chandasā vā - Syā; 4 eko ekapamadaṃ hi nālape - PTS. chandasā ca -PTS. 5 12 anupaṭṭhitāsatī - PTS. ratiyā vā - Syā. 6 13 dīpe - Ma, Syā, PTS. rāgadosavadhiyo - Ma, Syā. 7 8 14 rakkhasigaṇo va - PTS. timiṅgilo - PTS. dahanti - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4065. Các nàng ấy có lối nói mềm mỏng, không hề biết đủ, tựa như dòng sông, khó làm cho tràn đầy, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng. 1

4066. Có sức quyến rũ, có nhiều xảo trá, có sự làm tổn hại Phạm hạnh, các nàng ấy (sẽ) đọa (địa ngục); sau khi biết được điều ấy, nên lánh xa các nàng. 2

4067. Các nàng hầu hạ người nào, dầu do sự mong muốn hay vì tài sản, các nàng thiêu hủy người ấy một cách mau chóng, tựa như ngọn lửa đốt cháy nhiên liệu.” 3

Và quả thật, thưa ông, con chim Kuṇāla, sau khi biết được phần đầu, phần giữa, và phần cuối lời thuyết giảng của vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada, vào thời điểm ấy đã nói lên những lời kệ này:

4068. “Bậc sáng suốt cũng có thể trò chuyện với yêu tinh có sự sân hận cầm thanh gươm bén ở bàn tay, có thể công kích con rắn có uy lực hung bạo, nhưng không nên một mình nói chuyện với một nữ nhân.

4069. Bởi vì, các nữ nhân có sự khuấy động tâm của mọi người, có vũ khí là sự nhảy múa, ca hát, lời nói, và nụ cười. Các nàng quấy rối niệm còn chưa được thiết lập, tựa như bầy quỷ sứ ở hòn đảo áp bức người thương buôn.

4070. Đối với các nàng ấy, không có kỷ cương, không có sự gìn giữ; các nàng ấy ưa thích rượu thịt, không tự kiềm chế. Các nàng ấy tóm thâu tài sản của nam nhân, tựa như con cá khổng lồ nuốt trọn con cá kiếm ở biển khơi.

4071. Các nàng có đối tượng là sự khoái lạc ở năm loại dục, các nàng cao ngạo, (có tâm) không dứt khoát, không tự kiềm chế, các nữ nhân tìm đến những kẻ có sự xao lãng, tựa như các dòng sông đều chảy vào các đại dương.

4072. Người nam nào mà các nữ nhân ưa thích kề cận, vì mong muốn, vì lạc thú, hay vì tài sản, với tính chất thậm chí giống như là ngọn lửa, các nữ nhân có sự luyến ái và sân hận thiêu đốt nam nhân ấy.

1
Câu kệ 4065 giống câu kệ 2529 ở trang 69.
2
Câu kệ 4066 giống câu kệ 2528 ở trang 69.
3
Câu kệ 4067 giống câu kệ 2530 ở trang 71.
Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4073. Aḍḍhaṃ ñatvā purisaṃ mahaddhanaṃ osaranti sadhanā 1 sahattanā, rattacittaṃ ativeṭhayanti naṃ sālaṃ 2 māluvalatāva 3 kānane.

4074. Tā upenti vividhena chandasā citrabimbamukhiyo alaṅkatā, ūhasanti 4 pahasanti nāriyo, sambarova 5 satamāyakovidā. 6

4075. Jātarūpamaṇimuttabhūsitā sakkatā patikulesu nāriyo, rakkhitā aticaranti sāmikaṃ dānavaṃva hadayantarassitā. 7

4076. Tejavāpi hi naro vicakkhaṇo sakkato bahujanassa pūjito, nārīnaṃ vasagato 8 na bhāsati rāhunā upagatova9 candimā.

4077. Yaṃ kareyya kupito diso disaṃ duṭṭhacitto vasamāgataṃ10 ari,11 tena bhiyyo vyasanaṃ nigacchati nārīnaṃ vasagato apekkhavā.

4078. Kesalūnanakhachinnatajjitā pādapāṇikasadaṇḍatāḷitā, hīnameva upagatā12 hi nāriyo tā ramanti kuṇapeva makkhikā.

4079. Tā kulesu visikhantaresu vā rājadhāninigamesu vā puna,13 oḍḍitaṃ namucipāsavākaraṃ14 cakkhumā parivajjaye15 sukhatthiko.

1 9 sadhanaṃ - Syā, PTS. upahatova - Ma, Syā. 2 10 sāla - Ma, PTS. duṭṭhacittova samāgataṃ - Syā. 3 11 māluvalatā - PTS. ariṃ - Ma, Syā. 4 12 uhasanti - Ma; ohasanti - Syā. hīnamevupagatā - Ma, Syā. 5 13 saṃvarova - Syā, PTS. rājadhānīsu nigamesu vā pana - Syā. 6 14 sati māyakovidā - PTS. vāguraṃ - Syā. 7 15 hadayantaranissitā - Syā. parivajje - Ma, PTS; 8 vasaṅgato - Syā. parivajjeyya - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4073. Sau khi biết được người nam giàu sang, có tài sản lớn lao, các nàng tìm đến, với tài sản của bản thân, hết lòng tận tụy, đeo bám nam nhân có tâm bị luyến ái ấy, tựa như dây leo māluva quấn chặt lấy cây sāla ở trong rừng.

4074. Với sự mong muốn, các nàng ấy tiếp cận bằng nhiều phương cách, với cơ thể và khuôn mặt lộng lẫy, đã được trang điểm, các nữ nhân bỡn cợt, cười đùa, các nàng rành rẽ trăm quỷ kế, tựa như A-tu-la Sambara.

4075. Được trang điểm với vàng, ngọc ma-ni, và ngọc trai, các nữ nhân được trọng vọng ở các gia tộc nhà chồng. Dầu được gìn giữ, các nàng vẫn qua mặt người chồng, tựa như cô nàng đã được cất giữ bên trong trái tim của gã khổng lồ. 1

4076. Bởi vì, ngay cả người nam có uy quyền, khôn ngoan, được trọng vọng, được tôn vinh bởi nhiều người, cũng không chói sáng khi rơi vào sự khống chế của các nữ nhân, tựa như mặt trăng đi đến gần vị thần Rāhu (trạng thái nguyệt thực).

4077. Việc mà kẻ địch có thể làm đối với kẻ địch khi giận dữ, việc mà kẻ thù có tâm độc ác có thể làm đối với kẻ đã rơi vào sự khống chế, nam nhân có sự tham ái đã rơi vào sự khống chế của các nữ nhân đi đến sự bất hạnh còn nhiều hơn thế nữa.

4078. Bị hăm dọa bởi kẻ đã cắt ngắn tóc và đã chặt đứt các móng tay chân, bị đánh đập bằng bàn chân, bàn tay, roi vọt, và gậy gộc, các nữ nhân vẫn gần gũi với chính kẻ hạ tiện bởi vì các nàng ấy ưa thích, tựa như các con ruồi ưa thích tử thi.

4079. Người tầm cầu sự an lạc, có mắt sáng, nên tránh xa các nàng ấy như tránh xa thòng lọng và lưới bẫy đã được giăng ra bởi vị thần Namuci (Ma Vương) ở các gia tộc, hoặc ở giữa các con đường, hoặc hơn nữa, ở kinh thành và các phố chợ.

1 Xem Samuggajātakaṃ - Bổn Sanh Cái Hộp [436] ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 345).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 536. Kuṇālajātakaṃ

4080. Ossajitva 1 kusalaṃ tapoguṇaṃ yo anariyacaritānimācari, devatāhi nirayaṃ nimissati chedagāmi maṇiyaṃ va vāṇijo.

4081. So idha garahito parattha ca dummatī upagato 2 sakammunā, gacchati aniyato galāgalaṃ 3 duṭṭhagadrabharatova 4 uppathe.

4082. So upeti nirayaṃ patāpanaṃ sattisimbalivanañca āyasaṃ, āvasitvā 5 tiracchānayoniyaṃ petarājavisayaṃ na muñcati.

4083. Dibba 6khiḍḍaratiyo 7 ca nandane cakkavatticaritañca mānuse, nāsayanti pamadā pamādinaṃ duggatiñca paṭipādayanti naṃ.

4084. Dibbakhiḍḍaratiyo na dullabhā cakkavatticaritañca mānuse, soṇṇavyamhanilayā8 ca9 accharā ye caranti pamadāhanatthikā.

4085. Kāmadhātusamatikkamā gati rūpadhātuyā bhavo10 na dullabho, vītarāgavisayūpapattiyā ye caranti pamadāhanatthikā.

4086. Sabbadukkhasamatikkamaṃ sivaṃ accantaṃ acalitaṃ asaṅkhataṃ, nibbutehi sucihī na dullabhaṃ ye caranti pamadāhanatthikā ”ti.11

4087. Kuṇālohaṃ tadā āsiṃ udāyī phussakokilo,12 ānando gijjharājāsi sāriputto ca nārado, parisā buddhaparisā evaṃ dhāretha jātakan ”ti. 4. Kuṇālajātakaṃ.

1 8 ossajitvā - Syā. soṇṇabyamhanilayā - Ma; 2 upahato - Ma, Syā. sovaṇṇabyamhanilayā - Syā; 3 gaḷāgaḷaṃ - Ma, PTS. sovaṇṇavyamhanilayā - PTS. 4 9 bharathova - Ma, Syā, PTS. va - PTS. 5 10 āvasitvāna - Syā. rūpadhātuyā bhāvo - Ma, PTS; 6 dibya - Ma; rūpadhātusambhavo - Syā. 11 dibyā - Syā. pamudāhanatthikāti - Syā. 7 12 khiḍḍā ratiyo - Syā. pussakokilo - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 536. Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla

4080. Sau khi buông lơi đức hạnh khắc khổ tốt lành, kẻ nào đã thực hiện những hành vi không thánh thiện, kẻ ấy sẽ đánh đổi thế giới chư Thiên để đổi lấy địa ngục, tựa như người thương buôn đổi lấy viên ngọc ma-ni bị tỳ vết.

4081. Kẻ ấy bị chê trách ở đời này và đời sau. Kẻ có tâm hư hỏng, khi tiếp cận với nghiệp của mình, đi đến chốn đọa đày với thời gian không xác định, tựa như cỗ xe được kéo bởi con lừa hư hỏng đi sai đường.

4082. Kẻ ấy đi đến địa ngục Patāpana, và khu rừng cây simbali có gai nhọn bằng sắt, sau khi sống ở chủng loại súc sanh, kẻ ấy không thoát khỏi cảnh giới của quỷ đói và cảnh giới A-tu-la.

4083. Các nữ nhân làm tiêu hoại các việc vui đùa cùng những sự thích thú thuộc Thiên giới ở vườn hoa Nandana, và cuộc sống Chuyển Luân Vương ở loài người của những kẻ đã bị say đắm; các nàng khiến cho kẻ ấy đọa vào cảnh giới khổ đau.

4084. Các nam nhân nào thực hành Phạm hạnh, không có sự tầm cầu các nữ nhân, thì các việc vui đùa cùng những sự thích thú thuộc Thiên giới, cuộc sống Chuyển Luân Vương ở loài người, và các tiên nữ có sự cư ngụ ở Thiên cung bằng vàng không phải là

khó đạt được.

4085. Các nam nhân nào thực hành Phạm hạnh, không có sự tầm cầu các nữ nhân, thì cảnh giới tái sanh vượt qua khỏi Dục giới, sự hiện hữu ở Sắc giới, cùng với việc tái sanh ở chốn của những vị đã xa lìa luyến ái (Phạm Thiên giới) không phải là khó đạt được.

4086. Các nam nhân nào thực hành Phạm hạnh, không có sự tầm cầu các nữ nhân, thì chốn an toàn (Niết Bàn) vượt qua tất cả khổ đau, không bị hư hoại, không bị dao động, không còn bị tạo tác, không phải là khó đạt được đối với các vị đã được tịch tịnh, được thanh tịnh."

4087. "Khi ấy, Ta đã là chim chúa Kuṇāla, Udāyi là chim cu cu chúa, Ānanda đã là vua của loài chim kên kên, Sāriputta là vị Bà-la-môn của Thiên giới tên Nārada, hội chúng là hội chúng của đức Phật. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh như vậy." Bổn Sanh Chim Chúa Kuṇāla. [536]

5. MAHĀSUTASOMAJĀTAKAṂ

4088. Kasmā tuvaṃ rasaka edisāni karosi kammāni sudāruṇāni, hanāsi itthī purise ca mūḷho maṃsassa hetu ādu 1 dhanassa kāraṇā.

4089. Na attahetu na dhanassa kāraṇā na puttadārassa sahāyañātinaṃ, bhattā ca me bhagavā bhūmipālo so khādatī maṃsaṃ bhadante edisaṃ. 2

4090. Sace tuvaṃ bhatturatthe payutto karosi kammāni sudāruṇāni, pāto va antepuraṃ pāpuṇitvā lapeyyāsi me rājino sammukhe taṃ.

4091. Tathā karissāmi ahaṃ bhadante yameva tvaṃ 3 bhāsasi kāḷahatthi, pāto va antepuraṃ pāpuṇitvā vakkhāmi te rājino sammukhe taṃ.

4092. Tato ratyā vivasane 4 suriyassuggamanaṃ 5 pati, kāḷo rasakamādāya rājānaṃ upasaṅkami, upasaṅkamitvā 6 rājānaṃ idaṃ vacanamabruvī. 7

4093. Saccaṃ kira mahārāja rasako pesito tayā, hanāti 8 itthī purise9 tuvaṃ maṃsāni khādasi.

4094. Evamevaṃ10 tathā kāḷa rasako pesito mayā, mama atthaṃ karontassa kimetaṃ paribhāsasi.

4095. Ānando sabbamacchānaṃ khāditvā rasagiddhimā, parikkhīṇāya parisāya attānaṃ khādiyā mato.

4096. Evaṃ pamatto rasagārave rato11 bālo yadi āyatiṃ12 nāvabujjhati,13 vidhamma putte caji ñātake ca parivattiya14 attānameva15 khādati.

1 9 adu - Ma, PTS; ādū - Syā. itthipurise - Ma. 2 10 bhadantedisaṃ - Ma. evameva - Ma, Syā. 3 11 yathā tuvaṃ - Ma, Syā, PTS. ratto - Ma. 4 12 vivasāne - Ma. yadī āyati - Ma; Syā; 5 sūriyuggamanaṃ - Ma. yadī āyatiṃ - PTS. 6 13 upasaṅkamma - Ma. nāvabujjhasi - Syā. 7 14 abravi - Ma, Syā, PTS. parivattiyā - PTS. 8 15 hanati - Ma, Syā. attānaññeva - Ma, Syā.

5. ĐẠI BỔN SANH MAHĀSUTASOMA

(Lời trao đổi giữa tướng quân Kāḷa và gã đầu bếp của vua) 4088. “Này đầu bếp, tại sao ngươi lại làm những hành động vô cùng tàn bạo như thế này? Bị mê muội, ngươi giết những người đàn bà và đàn ông vì nguyên nhân miếng thịt hay là vì lý do tài sản?”

4089. “Không vì nguyên nhân miếng thịt, không vì lý do tài sản, không vì lý do vợ, con, bạn bè, hay thân quyến, chủ nhân của tôi là đấng hộ quốc có quyền uy, vị ấy ăn thịt như thế này, thưa ngài.”

4090. “Nếu bị gắn bó với lợi ích của chủ nhân mà ngươi làm những hành động vô cùng tàn bạo như thế này, vào sáng sớm mai, sau khi đi đến hoàng cung, ngươi có thể nói với ta điều ấy trước mặt đức vua.”

4091. “Thưa ngài, tôi sẽ làm như thế ấy, đúng với điều mà ngài nói, thưa tướng quân Kāḷahatthi. Vào sáng sớm mai, sau khi đi đến hoàng cung, tôi sẽ nói với ngài điều ấy trước mặt đức vua.”

4092. Sau đó, vào lúc cuối đêm, khi mặt trời sắp mọc, tướng quân Kāḷa đã đưa gã đầu bếp đi đến gặp đức vua. Sau khi đi đến, tướng quân Kāḷa đã nói với đức vua lời nói này:

(Lời trao đổi giữa tướng quan Kāḷa và đức vua) 4093. “Tâu đại vương, nghe nói được bệ hạ sai bảo nên gã đầu bếp giết những người đàn bà và những người đàn ông, rồi bệ hạ ăn những miếng thịt người, có đúng không vậy?”

4094. “Đúng y như vậy, này Kāḷa, gã đầu bếp đã được trẫm sai bảo. Việc gì khanh lại mắng nhiếc người đang làm điều lợi ích cho trẫm?”

(Lời tướng quân Kāḷa - Chuyện con cá khổng lồ Ānanda) 4095. “Con cá khổng lồ Ānanda, có sự thèm khát mùi vị của mọi loài cá, đã ăn thịt các con cá. Khi loài cá bị cạn kiệt hoàn toàn, nó đã ăn chính mình và chết đi.

4096. Bị xao lãng như vậy, bị thích thú trầm trọng ở hương vị, nếu kẻ ngu không biết đến nỗi khổ đau ở tương lai, sau khi tiêu diệt các con, nó đã từ bỏ các thân quyến, rồi nó quay lại ăn thịt chính bản thân mình.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4097. Idaṃ te sutvāna vihetu 1 chando mā bhakkhasi 2 rāja manussamaṃsaṃ, mā tvaṃ imaṃ kevalaṃ vārijova dipadādhipa 3 suññamakāsi raṭṭhaṃ.

4098. Sujāto nāma nāmena oraso tassa atrajo, 4 jambupesiṃ 5 aladdhāna mato so tassa saṅkhaye.

4099. Evameva ahaṃ kāḷa bhutvā 6 bhakkhaṃ rasuttamaṃ, aladdhā mānusaṃ maṃsaṃ maññe hessāmi 7 jīvitaṃ.

4100. Māṇava abhirūposi kule jātosi sotthiye, na tvaṃ arahasi tāta abhakkhaṃ bhakkhayetave.

4101. Rasānamaññataraṃ 8 etaṃ yasmā 9 maṃ tvaṃ nivāraye, sohaṃ tattha gamissāmi yattha lacchāmi edisaṃ.

4102. So vāhaṃ nippatissāmi na te vacchāmi santike, yassa10 me dassanena tvaṃ nābhinandasi brāhmaṇa.

4103. Addhā aññepi dāyāde putte lacchāma māṇava, tvañca jamma vinassassu11 yattha pattaṃ na taṃ suṇe.12

4104. Evameva tuvaṃ rāja dipadinda13 suṇohi me, pabbājessanti14 taṃ raṭṭhā soṇḍaṃ māṇavakaṃ15 yathā.

4105. Sujāto nāma nāmena bhāvitattāna sāvako, accharaṃ kāmayantova na so bhuñji na so pivi.

4106. Kusagge udakamādāya16 samudde udakaṃ mine, evaṃ mānusakā17 kāmā dibbakāmāna santike.

4107. Evameva ahaṃ kāḷa bhutvā bhakkhaṃ rasuttamaṃ, aladdhā mānusaṃ maṃsaṃ mañño hessāmi18 jīvitaṃ.

4108. Yathāpi te dhataraṭṭhā haṃsā vehāsayaṃ gamā,19 avutti20paribhogena sabbe abbhatthataṃ gatā.

1 10 vigetu - Ma, Syā. assa - Syā. 2 11 bhakkhayī - Ma; bhakkhayi - Syā; vinassasu - PTS. 12 bhakkhasī - PTS. na [taṃ] suṇoma - PTS. 3 13 dvipadādhipa - Ma, Syā. dvipadinda - Ma. 4 14 tassa atrajaoraso - PTS. pabbājissanti - Syā. 5 15 jambūpesiṃ - Syā. soṇḍamāṇavakaṃ - PTS. 6 16 bhuttā - PTS. kusaggenudakamādāya - Ma, Syā. 7 17 hissāmi - Ma; mānusikā - Syā. 18 hassāmi - PTS. hissāmi - Ma. 8 19 rasānaññataraṃ - Syā. vehāyasaṅgamā - Ma, Syā. 9 20 kasmā - Ma, Syā. abhutta - Ma; ayutta - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4097. Sau khi nghe ví dụ này của thần, tâu bệ hạ, xin bệ hạ chớ thọ thực thịt người bởi lòng mong muốn không có nguyên nhân. Tựa như con cá khổng lồ Ānanda (đã khiến cho đại dương trở nên trống vắng), tâu vị lãnh tụ của loài hai chân, xin bệ hạ chớ làm cho đất nước trở thành trống không.”

(Lời đức vua - Chuyện đứa bé trai thèm mận đỏ) 4098. “Có vị gia chủ tên Sujāta. Đứa con trai ruột của vị ấy, sau khi không đạt được miếng mận đỏ, nó đã chết khi không có miếng mận đỏ ấy.

4099. Tương tự y như vậy, này tướng quân Kāḷa, sau khi ăn món ăn có hương vị tối thượng, trẫm nghĩ rằng, không đạt được thịt người, trẫm sẽ từ bỏ mạng sống.”

(Lời tướng quân Kāḷa - Chuyện gã Bà-la-môn trai trẻ nghiện rượu) 4100. “‘Này Bà-la-môn trai trẻ, con có dáng vóc xinh đẹp, con được sinh ra ở gia tộc Sotthiya. Này con yêu, con không thích hợp để thọ dụng vật không đáng thọ dụng.’

4101. ‘Bởi vì cha ngăn cấm con về rượu, vật có một hương vị nào đó trong bảy loại hương vị, con đây sẽ đi đến nơi nào con sẽ đạt được vật như thế ấy.

4102. Chính con đây sẽ ra đi, con sẽ không sống bên cạnh cha. Thưa vị Bà-la-môn, do việc nhìn thấy con đây, cha không vui thích.’

4103. ‘Này Bà-la-môn trai trẻ, đương nhiên cha sẽ đạt được những đứa con trai khác làm kẻ thừa kế. Còn ngươi, này kẻ hèn hạ, ngươi hãy biến mất đi. Ngươi đi đến nơi nào, ta sẽ không nghe ngóng về ngươi ở nơi ấy nữa.’

4104. Tâu bệ hạ, bệ hạ cũng tương tự y như thế. Tâu vị chúa tể của loài người, xin hãy lắng nghe thần. Dân chúng sẽ trục xuất bệ hạ ra khỏi đất nước, giống như gã Bà-la-môn trai trẻ nghiện rượu.”

(Lời đức vua - Chuyện gã đệ tử Sujāta say đắm tiên nữ) 4105. “Vị có tên Sujāta, đệ tử của các bậc có bản thân đã được tu tập, ngay trong khi ham muốn nàng tiên nữ, vị ấy đã không ăn, vị ấy đã không uống.

4106. Hãy lấy giọt nước ở đầu cọng cỏ rồi đo lường lượng nước ở đại dương, các dục thuộc loài người là như vậy ở bên cạnh các dục ở Thiên giới.

4107. Tương tự y như thế, này tướng quân Kāḷa, sau khi ăn món ăn có hương vị tối thượng, trẫm nghĩ rằng, không đạt được thịt người, trẫm sẽ từ bỏ mạng sống.”

(Lời tướng quân Kāḷa - Chuyện các con thiên nga) 4108. “Cũng giống như các con thiên nga dòng dõi Dhataraṭṭha có sự di chuyển ở không trung, do việc thọ dụng không theo tập quán, tất cả bọn chúng đã đi đến tình trạng tiêu tan.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4109. Evameva tuvaṃ rāja dipadinda 1 suṇohi me, abhakkhaṃ rāja bhakkhesi tasmā pabbājayanti 2 taṃ. 4110. Tiṭṭhāhīti mayā vutto so tvaṃ gacchasi pammukho, 3 aṭṭhito tvaṃ ṭhitomhīti 4 lapasi brahmacārinī, 5 idaṃ te samaṇa ayuttaṃ 6 asiñca me maññasi kaṅkapattaṃ. 7 4111. Ṭhitohamasmi sadhammesu 8 rāja na nāmagottaṃ parivattayāmi, corañca loke aṭṭhitaṃ 9 vadanti āpāyikaṃ nerayikaṃ ito cutaṃ. 4112. Sace tuvaṃ saddahasi 10 rāja sutaṃ gaṇhāhi khattiya, 11 tena yaññaṃ yajitvāna evaṃ saggaṃ gamissasi. 4113. Kasmiṃ 12 nu raṭṭhe tava jātabhūmi13 atha kena atthena idhānupatto, akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ kimacchasi14 demi tayajja patthitaṃ. 4114. Gāthā catasso dharaṇīmahissara15 sugambhiratthā varasāgarūpamā,16 taveva atthāya idhāgatosmi suṇohi gāthā paramatthasaṃhitā. 4115. Na ve rudanti matimanto sapaññā bahussutā ye bahuṭhāna17cintino, dīpaṃ hi etaṃ paramaṃ narānaṃ yaṃ paṇḍitā sokanudā bhavanti. 4116. Attānaṃ18 ñātī uda19 puttadāraṃ dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ, kimo nu20 tvaṃ sutasomānutappe koravyaseṭṭha vacanaṃ suṇoma te.21 4117. Nevāhamattānam22anutthunāmi na puttadāraṃ na dhanaṃ na raṭṭhaṃ, satañca dhammo carito purāṇo taṃ saṅgaraṃ23 brāhmaṇassānutappe.

1 dvipadinda - Ma. 2 13 pabbājissanti - Syā. jātibhūmi - Ma, Syā, PTS. 3 14 yammukho - PTS. kimicchasī - Ma, PTS; 4 aṭṭhito ṭhitomhī ti - PTS. kimicchasi - Syā. 5 15 brahmacārini - Ma, Syā; mahessara - PTS. 16 brahmacāri - PTS sugambhīratthavarā sāgarūpamā - Syā. 6 17 samaṇāyuttaṃ - Ma, Syā. bahuṭṭhāna - Ma. 7 18 kaṅkhapattaṃ -

Syā. attāna - Syā. 8 19 saddhammesu - PTS. udāhu - Ma, Syā. 9 20 aṭhitaṃ - Ma, Syā. kimeva - Ma, Syā. 10 21 sace tvaṃ saddahasi - Ma, Syā; tetaṃ - Ma. 22 sacepi sahasi - PTS. na cāhamattānam - Syā; 11 khattiyaṃ - Syā. na vāham attānam - PTS. 12 23 kismiṃ - Ma, Syā. saṅkaraṃ - Ma, evamuparipi.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4109. Tâu bệ hạ, bệ hạ cũng tương tự y như thế. Tâu vị chúa tể của loài người, xin hãy lắng nghe thần. Tâu bệ hạ, bệ hạ thọ dụng vật không đáng thọ dụng; do điều ấy, dân chúng sẽ trục xuất bệ hạ."

(Lời trao đổi giữa vị vua ăn thịt người và vị ẩn sĩ) 4110. "Đã được trẫm bảo: 'Hãy đứng lại,' ngài đây vẫn đi tới, mặt nhìn hướng khác. Này vị hành Phạm hạnh, ngài không đứng yên, nhưng lại nói: 'Ta đang đứng.' Này vị Sa-môn, điều này không thích hợp đối với ngài. Và ngài nghĩ rằng thanh gươm của trẫm là cọng lông chim diệc hay sao?"

4111. "Tâu bệ hạ, bần đạo đang đứng ở các thiện pháp, bần đạo không thay đổi tên họ. Người đời nói rằng kẻ trộm cướp ở trên đời không đứng lại, từ nơi này chết đi trở thành kẻ bị đọa đày, kẻ sanh địa ngục.

4112. Tâu bệ hạ, nếu bệ hạ tin tưởng (lời nói của bần đạo), tâu vị Sát-đế- lỵ, ngài hãy bắt giữ Sutasoma. Sau khi dâng cúng lễ tế thần với vị Sutasoma ấy, như vậy bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời."

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và vị Bà-la-môn) 4113. "Sanh quán của ngài là ở đất nước nào? Và vì mục đích gì, ngài đã đi đến nơi đây? Này vị Bà-la-môn, xin ngài hãy giải thích cho trẫm về sự việc này. Ngài mong muốn điều gì? Hôm nay trẫm ban cho ngài điều đã được ngài ước nguyện."

4114. "Tâu vị chúa tể vĩ đại của trái đất, có bốn câu kệ với ý nghĩa vô cùng thâm sâu, tương tự biển cả quý báu. Bần đạo đã đi đến nơi đây vì lợi ích của chính bệ hạ. Xin bệ hạ hãy lắng nghe các câu kệ được gắn liền với ý nghĩa tuyệt đối."

(Lời trao đổi giữa vị vua ăn thịt người và đức vua Sutasoma) 4115. "Những người trí thức, có trí tuệ, có kiến thức, có nhiều sự suy xét về nguyên nhân, chắc chắn không than khóc, bởi vì sự sáng suốt ấy là hòn đảo (nương tựa) tối cao của những người nam, và các bậc sáng suốt là những người xua đi nỗi sầu muộn (cho những chúng sanh có sự sầu muộn).

4116. Này đại vương Sutasoma, vậy bệ hạ có thể hối tiếc về điều gì, về bản thân, thân quyến, hay là vợ con, về lúa gạo, tài sản, bạc, hay vàng? Này vị đứng đầu của cư dân Kuru, chúng tôi lắng nghe lời nói của bệ hạ."

4117. "Trẫm quả không than vãn về bản thân, không than vãn về vợ con, về tài sản, về đất nước; nhưng có nguyên tắc cổ xưa của các thiện nhân đã được trẫm thực hành, trẫm hối tiếc về sự hứa hẹn ấy với vị Bà-la-môn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4118. Kato mayā saṅgaro 1 brāhmaṇena raṭṭhe sake issariye ṭhitena, taṃ saṅgāraṃ brāhmaṇassappadāya 2 saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

4119. Nevāhametaṃ 3 abhisaddahāmi sukhī naro maccumukhā pamutto, amittahatthaṃ punarāvajeyya koravyaseṭṭha nahi maṃ upesi. 4

4120. Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī, madhurampiyaṃ jīvitaṃ laddha rāja kuto tuvaṃ ehisi me sakāsaṃ.

4121. Mataṃ vareyya parisuddhasīlo na hi jīvitaṃ 5 garahito pāpadhammo, na hi taṃ naraṃ tāyate 6 duggatīhi yassāpi hetu alikaṃ bhaṇeyya.

4122. Sacepi vāto girimāvaheyya cando ca suriyo ca chamā pateyyuṃ, sabbāva 7 najjo paṭisotaṃ vajeyyuṃ na tvevahaṃ8 rāja musā bhaṇeyyaṃ.

4123. Nabhaṃ phaleyya udadhī visusse9 saṃvatteyya10 bhūtadharā vasundharā, siluccayo neru11 samūlamuppate12 natvevahaṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ.13

4124. Asiñca sattiñca parāmasāmi sapathampi te samma ahaṃ karomi, tayā pamutto anaṇo bhavitvā saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

4125. Yo te kato saṅgaro brāhmaṇena raṭṭhe sake issariye ṭhitena, taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya saccānurakkhī punarāvajassu.

1 saṅkaro - Ma. 2 8 brāhmaṇasappadāya - Ma; tvevāhaṃ - Syā. 9 brāhmaṇasampadāya - Syā. udadhīpi susse - Ma; 3 na vāham etaṃ - PTS. udadhi visusse - Syā. 4 10 upehi - PTS. saṃvaṭṭaye - Ma. 5 11 na jīvitaṃ - Ma, Syā, PTS. meru - Ma. 6 12 tāyati - Ma. samūlamuppateyya - Syā. 7 13 sabbā ca - Ma, Syā. Ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4118. Sự hứa hẹn với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

4119. “Ta không bao giờ tin vào điều ấy, một người có sự hạnh phúc được thoát khỏi miệng của Thần Chết, có thể quay trở lại trong vòng tay của kẻ thù, này vị đứng đầu của cư dân Kuru, bệ hạ chắc chắn sẽ không đi đến với ta.

4120. (Một khi) bệ hạ đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người, sau khi đi đến cung điện của mình, là người có sự ham muốn các dục, sau khi đạt được mạng sống ngọt ngào và đáng yêu, này bệ hạ, do đâu mà bệ hạ lại đi đến khu vực của ta?”

4121. “Người có giới trong sạch có thể mong muốn cái chết; trái lại, kẻ có ác pháp bị chê trách, mạng sống ấy không tốt lành gì. Thậm chí vì nguyên nhân bản thân, v.v... kẻ ấy có thể nói điều sai trái, tuy nhiên, điều sai trái ấy không có thể bảo vệ người ấy khỏi các cảnh giới khổ đau.

4122. Thậm chí, nếu làn gió có thể dời đi ngọn núi, mặt trăng và mặt trời có thể rơi xuống mặt đất, tất cả các dòng sông có thể di chuyển ngược dòng, nhưng ta không bao giờ nói lời dối trá, này vị chúa tể.

4123. Thậm chí, bầu trời có thể vỡ tan, biển cả có thể khô cạn, trái đất, quả địa cầu có thể tiêu hoại, ngọn núi đá Neru cùng với gốc rễ có thể bật lên, nhưng ta không bao giờ nói lời dối trá, này vị chúa tể.

4124. Này ông bạn, hãy để trẫm chạm đến thanh gươm và cây giáo, hãy để trẫm thực hiện lời thề nguyền với ngài, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi được ngài trả tự do, và trẫm không còn nợ nần (với vị Bà-la-môn), trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

4125. “Sự hứa hẹn nào với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi bệ hạ, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, bệ hạ hãy tự mình quay trở lại.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4126. Yo me kato saṅgaro brāhmaṇena raṭṭhe sake issariye ṭhitena, taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya saccānurakkhī punarāvajissaṃ.

4127. Mutto ca so porisādassa hatthā gantvāna taṃ brāhmaṇaṃ etadavoca, suṇomi 1 gāthāyo satārahāyo yā me sutā assu hitāya brahme.

4128. Sakideva 2 sutasoma sabbhi hoti 3 samāgamo, sā naṃ saṅgati pāleti nāsabbhi bahusaṅgamo.

4129. Sabbhireva samāsetha sabbhi kubbetha santhavaṃ, sataṃ saddhammamaññāya seyyo hoti na pāpiyo.

4130. Jīranti ve rājarathā sucittā atho sarīrampi jaraṃ upeti, satañca dhammo na jaraṃ upeti santo have sabbhi pavedayanti.

4131. Nabhañca 4 dūre paṭhavī ca dūre pāraṃ samuddassa tadāhu dūre, tato have dūrataraṃ vadanti satañca dhammaṃ 5 asatañca rāja.

4132. Sahassiyo 6 imā gāthā na imā 7 gāthā satārahā, cattāri tvaṃ sahassāni khippaṃ gaṇhāhi brāhmaṇa.

4133. Āsītiyā nāvutiyā 8 ca gāthā satārahā cāpi bhaveyyu9 gāthā, paccattameva sutasoma jānahi10 sahassiyo11 nāma kudhatthi12 gāthā.

4134. Icchāmi vohaṃ sutavuddhimattano13 santo ca maṃ14 sappurisā bhajeyyuṃ, ahaṃ savantīhi mahodadhīva nahi tāta tappāmi subhāsitena.

1 9 suṇoma - Ma, PTS. bhaveyya - Ma. 2 10 sakiṃ deva - katthaci. jānāhi - Syā, PTS. 3 11 hotu - PTS. sahassiyā - Ma, Syā. 4 12 nabhā ca - PTS. kā atthi - Ma, Syā; 5 dhammo - Ma, Syā. kuth’ atthi - PTS. 6 13 sahassiyā - Ma, Syā. sutavuḍḍhimattano - Syā. 7 14 nahimā - Ma; nayimā - Syā. santoti maṃ - Ma; 8 asītiyā navutiyā - PTS. santo mamaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4126. “Sự hứa hẹn nào với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, là người gìn giữ sự chân thật, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, trẫm sẽ tự mình quay trở lại.”

4127. Và vị ấy đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người. Đức vua Sutasoma, sau khi đi đến gặp vị Bà-la-môn ấy, đã nói điều này: “Hãy cho trẫm nghe các kệ ngôn đáng giá một trăm tiền, này vị Bà-la-môn, các điều được trẫm nghe có thể đem lại lợi ích cho trẫm.”

4128. “Thưa ngài Sutasoma, việc gặp gỡ với những người tốt dầu chỉ một lần, sự hội ngộ ấy hộ trì vị ấy. Không gặp gỡ nhiều với những kẻ xấu.

4129. Bệ hạ hãy gần gũi chỉ với những người tốt. Bệ hạ hãy thực hiện sự thân thiết với những người tốt. Người hiểu rõ chánh pháp của các bậc thiện nhân trở nên tốt hơn, không trở thành xấu hơn.

4130. Thật vậy, các cỗ vương xa khéo được tô điểm cũng trở thành cũ kỹ, thậm chí thân xác này cũng đi đến sự già nua, nhưng pháp của các bậc thiện nhân không đi đến sự lão hóa, các bậc thiện nhân quả thật tuyên thuyết về điều tốt lành.

4131. Bầu trời là xa vời, và trái đất là xa vời, bờ kia của biển cả là xa vời, các vị đã nói điều ấy. Thật vậy, các vị nói về điều còn xa vời hơn thế nữa, về pháp của các bậc thiện nhân và của những kẻ xấu xa, tâu bệ hạ.”

4132. “Các câu kệ này là tiền ngàn, các câu kệ này không phải giá tiền trăm. Này vị Bà-la-môn, ông hãy mau nhận lấy bốn ngàn.”

(Lời phụ hoàng của đức vua Sutasoma) 4133. “Các câu kệ là với giá tám mươi và chín mươi tiền, thậm chí các câu kệ cũng có thể xứng đáng một trăm tiền. Này Sutasoma, con phải tự chính mình nhận biết, có các câu kệ gì gọi là hàng ngàn tiền?”

(Lời đức vua Sutasoma) 4134. “Con mong muốn sự tiến bộ về kiến thức cho bản thân, và các bậc thiện nhân, những người tốt lành, có thể chia sớt cho con. Con tựa như đại dương (không bị tràn đầy) với những dòng sông, thưa cha, bởi vì con không nhàm chán đối với thiện ngôn.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4135. Aggi yathā tiṇakaṭṭhaṃ ḍahanto 1 na tappatī sāgaro vā 2 nadīhi, evampi te paṇḍitā rājaseṭṭha sutvā na tappanti subhāsitena.

4136. Sakassa dāsassa yadā suṇomi gāthā ahaṃ atthavatī 3 janinda, tameva sakkacca nisāmayāmi nahi tāta dhammesu mamatthi titti.

4137. Idante raṭṭhaṃ sadhanaṃ sayoggaṃ sakāyuraṃ sabbakāmūpapannaṃ, kiṃ kāmahetu paribhāsase maṃ 4 gacchāmahaṃ porisādassa kante. 5

4138. Attānurakkhāya bhavanti hete hatthārohā rathikā pattikā ca, assārohā 6 ye ca 7 dhanuggahāse senaṃ payuñjāma hanāma sattuṃ.

4139. Sudukkaraṃ porisādo akāsi jīvaṃ gahetvāna avissajī maṃ, 8 taṃ tādisaṃ pubbakiccaṃ saranto dubbhe ahaṃ tassa kathaṃ janinda.

4140. Vanditvā so pitaraṃ mātarañca anusāsitvā9 negamañca balañca, saccavādī saccānurakkhamāno agamāsi so yena so porisādo.10

4141. Kato mayā saṅgaro brāhmaṇena raṭṭhe sake issariye ṭhitena, taṃ saṅgaraṃ brāhmaṇassappadāya saccānurakkhī punarāgatosmi. yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.11

4142. Na hāyate khādituṃ12 mayhaṃ pacchā citakā ayaṃ tāva sadhūmikā ca,13 niddhūmake pacitaṃ sādhu pakkaṃ suṇāmi14 gāthāyo satārahāyo.

1 dahanto - Ma, Syā. 2 9 sāgarova - Ma, Syā. anusāsetvā - Ma, Syā, PTS. 3 10 gāthaṃ ahaṃ atthavatiṃ - Ma, Syā. so yattha porisādo - Ma, Syā. 4 11 paribhāsasimaṃ - Ma. yajassu yaññaṃ hantvāna mama maṃsaṃ 5 porisādassa ñatte - Ma; khādāhi vā maṃ samma porisāda - PTS. 12 porisādassa ñante - Syā. khāditaṃ - Ma. 6 13 assāruhā - Ma. sadhūmikāva - Ma, PTS; 7 yeva - PTS. sadhūmakā ca - Syā. 8 14 avassajī maṃ - Ma, Syā. suṇāma - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4135. Giống như ngọn lửa đang thiêu đốt cỏ và củi, hay là biển cả không thỏa mãn đối với những dòng sông, cũng tương tự như vậy, tâu chúa thượng, các bậc sáng suốt ấy, sau khi đã lắng nghe, không nhàm chán đối với thiện ngôn.

4136. Khi con nghe được từ gã nô lệ của mình câu kệ ngôn có ý nghĩa, tâu vị chúa của loài người, con trân trọng lắng nghe chính kệ ngôn ấy, bởi vì, thưa cha, đối với con không có sự dư thừa trong các thiện pháp.

4137. Đất nước này của cha có tài sản, có cỗ xe ngựa kéo, có vòng đeo ở cánh tay, được đầy đủ tất cả các dục, sao cha lại mắng nhiếc con vì nguyên nhân các dục? Hãy để con đi đến gặp lại kẻ ăn thịt người."

(Lời phụ hoàng của đức vua Sutasoma) 4138. "Bởi vì, những người này là để bảo vệ bản thân: các tượng binh, các xa binh, và các bộ binh, các kỵ mã, và các cung thủ. Chúng ta hãy sử dụng quân đội, chúng ta hãy giết chết kẻ thù."

(Lời đức vua Sutasoma) 4139. "Kẻ ăn thịt người đã làm việc vô cùng khó làm, sau khi bắt sống con, gã đã phóng thích con. Trong khi nhớ lại việc giúp đỡ trước đây như thế ấy của gã, tâu vị chúa của loài người, làm sao con có thể lừa dối gã được?"

4140. Vị ấy, sau khi đảnh lễ cha và mẹ, sau khi dạy bảo các thị dân và binh lính, là người nói lời chân thật, trong khi bảo vệ sự chân thật, vị ấy đã đi đến nơi kẻ ăn thịt người đang trú ngụ.

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và vị vua ăn thịt người) 4141. "Sự hứa hẹn với vị Bà-la-môn đã được thực hiện bởi trẫm, là người duy trì uy quyền của mình ở trong đất nước, sau khi hoàn thành sự hứa hẹn ấy đối với vị Bà-la-môn, là người gìn giữ sự chân thật, trẫm đã tự mình quay trở lại. Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm."

4142. "Chẳng mất mát gì đối với ta về việc ăn thịt bị chậm trễ, chừng nào giàn hỏa thiêu này còn có khói. Đến khi hết khói, thì đã được nấu xong, đã được chín tới. Hãy cho ta nghe các kệ ngôn đáng giá một trăm tiền."

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4143. Adhammiko tvaṃ porisādakāsi raṭṭhā ca 1 bhaṭṭho udarassa hetu, dhammañcimā abhivadanti gāthā dhammo 2 adhammo ca kuhiṃ sameti.

4144. Adhammikassa luddassa niccaṃ lohitapāṇino, natthi saccaṃ kuto dhammo 3 kiṃ sutena karissasi.

4145. Yo maṃsahetu migavaṃ careyya yo vā hane 4 purisaṃ attahetu, ubhopi te pecca samā bhavanti kasmā no adhammikaṃ brūhi 5 maṃ tvaṃ.

4146. Pañca pañca nakhā bhakkhā khattiyena pajānatā, abhakkhaṃ rāja bhakkhesi tasmā adhammiko tuvaṃ.

4147. Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī, amittahatthaṃ punarāgatosi na khatta 6dhamme kusalosi rāja.

4148. Ye khattadhamme kusalā bhavanti pāyena te nerayikā bhavanti, tasmā ahaṃ khattadhammaṃ pahāya saccānurakkhī punarāgatosmi yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.

4149. Pāsādavāsā paṭhavīgavāssaṃ7 kāmitthiyo kāsikacandanañca, sabbaṃ tahiṃ labhasi8 sāmitāya saccena kiṃ passasi ānisaṃsaṃ.

4150. Ye keci me atthi rasā pathavyā9 saccaṃ tesaṃ sādutaraṃ10 rasānaṃ, sacce ṭhitā samaṇabrāhmaṇā ca taranti jātimaraṇassa pāraṃ.

1 7 raṭṭhāto - PTS. pathavīgavassā - Ma; 2 dhammo ca - Ma. paṭhavīgavassā - Syā. 3 8 kuto dhammaṃ - PTS. labbhati - PTS. 4 9 yo cāhane - PTS. pathabyā - Ma; 5 brūsi - Ma, Syā, PTS. paṭhabyā - Syā. 6 10 khatya - Syā, evamuparipi. sādhutaraṃ - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4143. “Này kẻ ăn thịt người, ngươi là kẻ phi đạo đức, ngươi đã bị loại ra khỏi đất nước vì nguyên nhân bao tử. Các kệ ngôn này tôn vinh đạo đức, đạo đức và phi đạo đức gặp nhau ở điểm nào?

4144. Đối với kẻ phi đạo đức, tàn bạo, thường xuyên có bàn tay lấm máu, không có sự chân thật, đạo đức từ đâu có cho ngươi? Ngươi sẽ làm gì với việc lắng nghe?”

4145. “Kẻ thực hiện việc săn thú vì nguyên nhân thịt tươi, hay kẻ giết người vì nguyên nhân bản thân, cả hai kẻ ấy sau khi chết đều như nhau, vậy tại sao bệ hạ lại nói ta là phi đạo đức?”

4146. “Không được ăn mười loại thịt, đã được vị Sát-đế-lỵ biết đến. Này vị chúa tể, ngươi ăn loại thịt không nên ăn; vì thế, ngươi là kẻ phi pháp.”

4147. “Bệ hạ đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người, sau khi đi đến cung điện của mình, là người có sự ham muốn các dục, bệ hạ còn quay trở lại trong vòng tay của kẻ thù. Tâu bệ hạ, bệ hạ không thiện xảo về pháp của vị Sát-đế-lỵ.”

4148. “Những người nào thiện xảo về pháp của vị Sát-đế-ly, phần đông những người ấy trở thành những kẻ sanh vào địa ngục. Vì thế, trẫm từ bỏ pháp của vị Sát-đế-lỵ. Là người gìn giữ sự chân thật, trẫm đã tự mình quay trở lại. Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.”

4149. “Với các tòa lâu đài là chỗ trú ngụ, với đất đai, bò, ngựa, với các nữ nhân là nguồn của dục vọng, với vải Kāsi, và trầm hương, bệ hạ đạt được mọi thứ ở nơi ấy với tư cách chủ nhân, bệ hạ nhìn thấy lợi ích gì với sự chân thật?”

4150. “Bất cứ những hương vị nào có cho trẫm ở trên trái đất, trong số các hương vị ấy, sự chân thật là ngọt ngào hơn cả. Và đứng vững ở sự chân thật, các vị Sa-môn và Bà-la-môn vượt qua bờ kia của sanh và tử.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4151. Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī, amittahatthaṃ punarāgatosi naha 1 nūna te maraṇabhayaṃ janinda alīnacitto casi2 saccavādī.

4152. Katā me kaḷyāṇā anekarūpā yaññā yiṭṭhā ye vipulā pasatthā, visodhito paralokassa maggo dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

4153. Katā me kalyāṇā anekarūpā yaññā yiṭṭhā ye vipulā pasatthā, anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ yajassu yaññaṃ khāda3 maṃ porisāda.

4154. Pitā ca mātā ca upaṭṭhitā me dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ, visodhito paralokassa maggo dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

4155. Pitā ca mātā ca upaṭṭhitā me dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ, anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.

4156. Ñātīsu mittesu katā me kārā4 dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ, visodhito paralokassa maggo dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

4157. Ñātīsu mittesu katā me kārā dhammena me issariyaṃ pasatthaṃ, anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ yajassu yaññaṃ khāda maṃ porisāda.

4158. Dinnaṃ me dānaṃ bahudhā bahunnaṃ5 santappitā samaṇabrāhmaṇā ca, visodhito paralokasa maggo dhamme ṭhito ko maraṇassa bhāye.

1 2 4 na hi - Ma; nahi - Syā; asi - Ma. katūpakāro - Syā. 3 5 na ha - PTS. ada - Ma. bahūnaṃ - Ma, Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4151. “Bệ hạ đã được thoát khỏi vòng tay của kẻ ăn thịt người, sau khi đi đến cung điện của mình, là người có sự ham muốn các dục, bệ hạ còn quay trở lại trong vòng tay của kẻ thù, tâu vị chúa của loài người, chắc hẳn bệ hạ không có sự sợ hãi cái chết, và bệ hạ có tâm không nhút nhát, có lời nói chân thật.”

4152. “Các hành động tốt lành với nhiều hình thức đã được trẫm làm, các lễ tế thần đã được trẫm dâng cúng là to lớn, đã được ca ngợi, con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ, đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4153. Các hành động tốt lành với nhiều hình thức đã được trẫm làm, các lễ tế thần đã được trẫm dâng cúng là to lớn, đã được ca ngợi. Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc. Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.

4154. Cha và mẹ đã được trẫm phụng dưỡng, vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh, con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ, đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4155. Cha và mẹ đã được trẫm phụng dưỡng, vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh. Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc. Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.

4156. Các việc giúp đỡ đã được trẫm làm cho các thân quyến, bạn bè, vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh, con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ, đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

4157. Các việc giúp đỡ đã được trẫm làm cho các thân quyến, bạn bè, vương quốc đã được trẫm cai trị một cách công minh. Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc. Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.

4158. Vật thí đã được trẫm bố thí theo nhiều cách, đến nhiều người, các vị Sa-môn và Bà-la-môn đã được hài lòng, con đường đi đến thế giới khác đã được sạch sẽ, đã đứng vững ở sự chân thật, ai có thể sợ hãi đối với cái chết?

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4159. Dinnaṃ me dānaṃ bahudhā bahunnaṃ 1 santappitā samaṇabrāhmaṇā 2 ca, anānutappaṃ paralokaṃ gamissaṃ yajassu yaññaṃ khāda 3 maṃ porisāda.

4160. Visaṃ pajānaṃ puriso adeyya āsīvisaṃ jalitaṃ uggatejaṃ, muddhāpi tassa vipateyya 4 sattadhā yo tādisaṃ saccavādiṃ adeyya.

4161. Sutvā dhammaṃ vijānanti narā kalyāṇapāpakaṃ, api gāthā suṇitvāna dhamme me ramatī 5 mano.

4162. Sakideva sutasoma 6 sabbhi hoti samāgamo, sā naṃ saṅgati pāleti nāsabbhi bahu saṅgamo.

4163. Sabbhireva samāsetha sabbhi kubbetha santhavaṃ, sataṃ saddhammamaññāya seyyo hoti na pāpiyo.

4164. Jīranti ve rājarathā sucittā atho sarīrampi jaraṃ upeti, satañca dhammo na jaraṃ upeti santo have sabbhi pavedayanti.

4165. Nabhañca 7 dūre paṭhavī8 ca dūre pāraṃ samuddassa tadāhu dūre, tato have dūrataraṃ vadanti satañca dhammaṃ9 asatañca rāja.

4166. Gāthā imā atthavatī suvyañjanā10 subhāsitā tuyhaṃ11 janinda sutvā, ānandi citto12 sumano patīto cattāri te samma vare dadāmi.

4167. Yo nattano maraṇaṃ bujjhasi tvaṃ13 hitāhitaṃ vinipātañca saggaṃ, giddho rase duccarite niviṭṭho kiṃ tvaṃ varaṃ dassasi pāpadhamma.

1 8 bahūnaṃ - Ma, Syā. pathavī - Ma, evamuparipi. 2 9 samaṇā brāhmaṇā - PTS. dhammo - Ma, Syā. 3 10 ada - Ma. subyañjanā - Ma, Syā. 4 11 viphaleyya - Ma, Syā. tuyha - Ma, Syā. 5 12 ramate - Ma, Syā. vitto - Ma, Syā. 6 13 mahārāja - Ma, Syā. bujjhasi tuvaṃ - Ma; 7 nabhā ca - PTS. bujjhase tuvaṃ - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4159. Vật thí đã được trẫm bố thí theo nhiều cách, đến nhiều người, các vị Sa-môn và Bà-la-môn đã được hài lòng. Trẫm sẽ đi đến thế giới khác, trong khi không hối tiếc. Này kẻ ăn thịt người, hãy dâng cúng lễ tế thần, hãy ăn thịt trẫm.”

4160. “Giống như người nhận biết chất độc hại mà vẫn ăn vào, hoặc nhận biết con rắn độc có uy lực hung bạo tựa như ngọn lửa cháy rực, mà vẫn nắm giữ, (tương tự y như vậy) kẻ nào ăn thịt người có lời nói chân thật như bệ hạ, thậm chí cái đầu của kẻ ấy cũng có thể vỡ tan thành bảy mảnh.

4161. Sau khi lắng nghe giáo pháp, loài người nhận thức được tốt và xấu; cũng vậy, sau khi lắng nghe các câu kệ, tâm của ta có thể ưa thích giáo pháp.”

(Đức vua Sutasoma lặp lại các lời dạy của vị Bà-la-môn) 4162. “Thưa ngài Sutasoma, việc gặp gỡ với những người tốt dầu chỉ một lần, sự hội ngộ ấy hộ trì vị ấy. Không gặp gỡ nhiều với những kẻ xấu. 1

4163. Bệ hạ hãy gần gũi chỉ với những người tốt. Bệ hạ hãy thực hiện sự thân thiết với những người tốt. Người hiểu rõ chánh pháp của các bậc thiện nhân trở nên tốt hơn, không trở thành xấu hơn.

4164. Thật vậy, các cỗ vương xa khéo được tô điểm cũng trở thành cũ kỹ, thậm chí thân xác này cũng đi đến sự già nua, nhưng pháp của các bậc thiện nhân không đi đến sự lão hóa, các bậc thiện nhân quả thật tuyên thuyết về điều tốt lành.

4165. Bầu trời là xa vời, và trái đất là xa vời, bờ kia của biển cả là xa vời, các vị đã nói điều ấy. Thật vậy, các vị nói về điều còn xa vời hơn thế nữa, về pháp của các bậc thiện nhân và của những kẻ xấu xa, tâu bệ hạ.”

(Lời vị vua ăn thịt người) 4166. “Các câu kệ ngôn này có ý nghĩa, có văn hay, đã được khéo thuyết. Sau khi lắng nghe bệ hạ, tâu vị chúa của loài người, với tâm vui mừng, với thiện ý, được vừa lòng, này bạn tốt, ta ban cho bệ hạ bốn điều ân huệ.”

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và vị vua ăn thịt người) 4167. “Ngươi đây không nhận biết về cái chết dành cho bản thân, về điều lợi ích và không có lợi ích, về đọa xứ và cõi Trời. Là kẻ thèm khát hương vị (thịt người), ngươi bị lún sâu vào ác hạnh, này kẻ có ác pháp, điều ân huệ gì ngươi sẽ ban cho trẫm?

1 Các câu kệ 4162 - 4165 lặp lại nguyên văn lời của vị Bà-la-môn đã nói với Sutasoma trước đây, là các câu kệ 4128 - 4131 ở trang 421.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4168. Ahañca taṃ dehi varanti vajjaṃ tvañcāpi datvāna avākareyya, sandiṭṭhikaṃ kalahamimaṃ vivādaṃ ko paṇḍito jānamupabbajeyya.

4169. Na taṃ varaṃ arahati jantu dātuṃ yaṃ vāpi datvāna avākareyya, varassu samma avikampamāno pāṇaṃ cajitvānapi dassameva.

4170. Ariyassa ariyena sameti sakkhi 1 paññassa paññāṇavatā sameti, passeyya taṃ vassasataṃ arogaṃ etaṃ varānaṃ paṭhamaṃ varāmi.

4171. Ariyassa ariyena sameti sakkhi paññassa paññāṇavatā sameti, passapi 2 maṃ vassasataṃ arogaṃ etaṃ varānaṃ paṭhamaṃ dadāmi.

4172. Ye khattiyāse3 idha bhūmipālā muddhābhisittā katanāmadheyyā, na tādise bhūmipatī adesi etaṃ varānaṃ dutiyaṃ varāmi.

4173. Ye khattiyāse idha bhūmipālā muddhābhisittā katanāmadheyyā, na tādise bhūmipatī ademi etaṃ varānaṃ dutiyaṃ dadāmi.

4174. Parosataṃ khattiyā te gahītā4 talāvutā assumukhā rudantā, sake te raṭṭhe paṭipādayāhi etaṃ varānaṃ tatiyaṃ varāmi.

4175. Parosataṃ khattiyā me gahītā talāvutā assumukhā rudantā, sakena raṭṭhena paṭipādayāmi te5 etaṃ varānaṃ tatiyaṃ dadāmi.

1 3 sakhyaṃ - Ma. khattiyā ye - PTS. 2 4 passāsi - Ma; passesi - Syā; gahitā - Ma. 5 passe pi - PTS. sake te raṭṭhe paṭipādayāmi - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4168. Trẫm có thể nói rằng: ‘Ngươi hãy ban cho điều ân huệ ấy,’ và ngươi, thậm chí sau khi ban cho, cũng có thể thu hồi. Việc xung đột, tranh cãi này có thể tự mình thấy được, trong khi biết như vậy, người sáng suốt nào có thể dự vào?”

4169. “Kẻ đã ban cho điều ân huệ, sau đó thu hồi, không xứng đáng là người để ban cho điều ân huệ. Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn lấy, không do dự, dầu phải buông bỏ mạng sống, ta vẫn có thể ban cho.”

4170. “Tình thân hữu được hội tụ giữa người thánh thiện với người thánh thiện, được hội tụ giữa người có trí tuệ với người có trí tuệ, (ước gì) có thể nhìn thấy ngươi một trăm tuổi, không bệnh tật; trẫm chọn điều này là điều thứ nhất trong bốn điều ân huệ.”

4171. “Tình thân hữu được hội tụ giữa người thánh thiện với người thánh thiện, được hội tụ giữa người có trí tuệ với người có trí tuệ, bệ hạ hãy nhìn thấy ta một trăm tuổi, không bệnh tật; ta ban cho điều này là điều thứ nhất trong bốn điều ân huệ.”

4172. “Những vị Sát-đế-lỵ nào là các bậc hộ trì lãnh thổ ở nơi này, đã được làm lễ phong vương, đã được đặt danh hiệu, ngươi chớ ăn thịt các vị lãnh chúa như thế ấy; trẫm

chọn điều này là điều thứ nhì trong bốn điều ân huệ.”

4173. “Những vị Sát-đế-lỵ nào là các bậc hộ trì lãnh thổ ở nơi này, đã được làm lễ phong vương, đã được đặt danh hiệu, ta sẽ không ăn thịt các vị lãnh chúa như thế ấy; ta ban cho điều này là điều thứ nhì trong bốn điều ân huệ.”

4174. “Hơn một trăm vị Sát-đế-lỵ đã bị ngươi bắt giữ, bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc. Ngươi hãy đưa họ về lại đất nước của họ; trẫm chọn điều này là điều thứ ba trong bốn điều ân huệ.”

4175. “Hơn một trăm vị Sát-đế-lỵ đã bị ta bắt giữ, bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc. Ta sẽ đưa họ về lại đất nước của họ; ta ban cho điều này là điều thứ ba trong bốn điều ân huệ.”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4176. Chiddante raṭṭhaṃ byadhitaṃ bhayāhi 1 puthū narā leṇamanuppaviṭṭhā, manussamaṃsaṃ viramehi 2 rāja. etaṃ varānaṃ catutthaṃ varāmi. 4177. Addhā hi so bhakkho mamaṃ 3 manāpo etassa hetumhi 4 vanaṃ paviṭṭho, sohaṃ kathaṃ etto upārameyyaṃ aññaṃ varānaṃ catutthaṃ varassu. 4178. Na ve 5 piyaṃ meti janinda tādiso attaṃ niraṃkatvā 6 piyāni sevati, attāva seyyo paramāva 7 seyyo labbhā piyā ocitatthena 8 pacchā. 4179. Piyaṃ me mānusaṃ maṃsaṃ sutasoma vijānahi, namhi sakko 9 nivāretuṃ aññaṃ tuvaṃ samma varaṃ varassu. 10 4180. Yo ve piyaṃ meti piyānukaṅkhī11 attaṃ niraṃkatvā piyāni sevati, soṇḍova pītvāna visassa thālaṃ12 teneva so hoti dukhī13 parattha. 4181. Yo cīdha saṅkhāya piyāni hitvā kicchenapi sevati ariyadhammaṃ,14 dukkhitova pītvāna15 yathosadhāni teneva so hoti sukhī parattha. 4182. Ohāyahaṃ pitaraṃ mātarañca manāpike16 kāmaguṇe ca17 pañca, etassa hetumhi vanaṃ paviṭṭho tante varaṃ kintimahaṃ dadāmi. 4183. Na paṇḍitā dviguṇaṃ āhu18 vākyaṃ saccappaṭiññāva19 bhavanti santo, varassu samma iti maṃ avoca iccabravī20 tvaṃ na hi te sameti. 4184. Apuññalābhaṃ ayasaṃ akittiṃ pāpaṃ bahuṃ duccaritaṃ kilesaṃ, manussamaṃsassa kate21 upāgā tante varaṃ kintimahaṃ dadeyyaṃ.

1 11 byathitā bhayā hi - Ma, Syā; piyānurakkhī - Ma, Syā. 12 vyādhitaṃ bhayāhi - PTS. pitvā visamissapānaṃ - Ma; 2 viramāhi - Syā. pitvā visamissathālaṃ - Syā. 3 13 mama - Ma. dukkhī - Ma, Syā, PTS. 4 14 hetumpi - PTS. ariyadhamme - Ma, Syā. 5 15 naṃ ve - Ma. pitvāna - Ma, Syā. 6 16 niraṃkacca - Ma; manāpiye - Ma. 17 niraṅkatva - Syā. kāmaguṇepi - Syā. 7 18 paramā ca - Ma. diguṇamāhu - Ma, Syā, PTS. 8 19 ocitattena - Syā. saccappaṭiññā ca - PTS. 9 20 namhi sakkā - Syā Ma. iccābravī - Syā. 10 21 aññaṃ varaṃ samma varassu - Ma. bhavo - Syā.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4176. “Đất nước của ngươi bị tan hoang, bị đè nặng bởi các nỗi sợ hãi, số đông người bỏ trốn vào hang động. Này vị chúa tể, ngươi hãy chừa bỏ thịt người trẫm chọn điều này là điều thứ tư trong bốn điều ân huệ.”

4177. “Món ăn ấy thật sự được thích ý đối với ta. Vì nguyên nhân của việc này mà ta đi vào sống trong rừng. Làm thế nào ta đây có thể kiêng cữ vật này? Bệ hạ hãy chọn điều khác là điều thứ tư trong bốn điều ân huệ.”

4178. “Này vị chúa của loài người, người như ngươi quả thật không nên nghĩ rằng: ‘Là vật yêu quý của ta,’ rồi quên đi bản thân và phục vụ các vật yêu quý. Chính bản thân là tốt hơn, cao cả hơn vật yêu quý. Các vật yêu quý có thể đạt được sau này nhờ vào phước thiện đã được tích lũy.”

4179. “Thưa ngài Sutasoma, bệ hạ hãy biết rằng: ‘Thịt người là vật yêu quý đối với ta; ta không có khả năng từ bỏ. Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn điều ân huệ khác.”

4180. “Thật vậy, người nào có sự mong mỏi về vật yêu quý rằng: ‘Là vật yêu quý của ta,’ rồi quên đi bản thân và phục vụ các vật yêu quý, tựa như kẻ say đã uống vào tô thuốc độc, chính vì điều ấy, kẻ ấy bị khổ đau vào thời gian sau đó.

4181. Và người nào, sau khi suy xét về điều này, rồi từ bỏ các vật yêu quý, và còn phục vụ Thánh pháp bằng những việc cần phải làm, tựa như người bị khổ đau đã được uống các loại thuốc chữa bệnh, chính vì điều ấy, kẻ ấy được an lạc vào thời gian sau đó.”

4182. “Sau khi bỏ bê người cha và người mẹ, và năm loại dục làm cho thích thú, vì nguyên nhân của việc này mà ta đi vào sống trong rừng, làm thế nào ta lại ban cho bệ hạ ân huệ ấy?”

4183. “Các bậc sáng suốt đã không nói lời nói theo hai cách, các bậc thiện nhân có lời hứa hẹn với sự chân thật. Ngươi đã nói với trẫm rằng: ‘Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn lấy,’ ngươi đã nói như thế, nhưng lời nói không đồng hành với ngươi.”

4184. “Sự nhận lãnh điều vô phước, sự mất danh vọng, mất tiếng tăm, điều tội lỗi, nhiều việc làm xấu xa, sự ô uế, vì nguyên nhân thịt người, ta đã đi đến (tình trạng như thế), làm thế nào ta có thể ban cho bệ hạ ân huệ ấy?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4185. Na 1 taṃ varaṃ arahati jantu dātuṃ yaṃ vāpi datvāna avākareyya, 2 varassu samma avikampamāno pāṇaṃ cajitvānapi 3 dassameva.

4186. Pāṇaṃ cajanti santo nāpi dhammaṃ 4 saccappaṭiññā ca 5 bhavanti santo, datvā varaṃ khippamavākarohi etena sampajja surājaseṭṭha.

4187. Dhanaṃ caje yo pana aṅgahetu 6 aṅgaṃ caje jīvitaṃ rakkhamāno, aṅgaṃ dhanaṃ jīvitaṃ cāpi sabbaṃ caje naro dhammamanussaranto.

4188. Yassā hi 7 dhammaṃ puriso vijaññā ye cassa kaṅkhaṃ vinayanti santo, taṃ hissa dīpañca parāyaṇañca 8 na tena mittiṃ9 jarayetha10 paññō.

4189. Addhā hi so bhakkho mamaṃ11 manāpo etassa hetumhi12 vanaṃ paviṭṭho, saceva13 maṃ yācasi etamatthaṃ etampi te samma varaṃ dadāmi.

4190. Satthā ca me hosi sakhā ca mesi vacanampi te samma ahaṃ akāsiṃ, tuvampi14 me samma karohi vākyaṃ ubhopi gantvāna pamocayāma.

4191. Satthā ca te homi sakhā ca tyamhi vacanampi me samma tuvaṃ akāsi, ahampi te samma karomi vākyaṃ ubhopi gantvāna pamocayāma.

4192. Kammāsapādena15 viheṭhitattha16 talāvutā assumukhā rudantā, na jātu dubbhetha imassa rañño saccappaṭiññaṃ me paṭissuṇātha.

1 naṃ - Ma. 2 9 datvā na avākareyya - Syā. mettiṃ - Syā. 3 10 jahitvāna pi - PTS. jirayetha - Ma, Syā. 4 11 satānesa dhammo - Syā. mama - Ma, Syā. 5 12 saccappaṭiññāva - Ma, Syā. hetum pi - PTS. 6 13 caje dhanaṃ aṅgavarassa hetu - Ma, Syā; sace ca - Ma, Syā. 14 caje dhanaṃ yo pana aṅgahetu - PTS. tvaṃpi - Syā. 7 15 yasmā hi - Ma, Syā; yassāpi - PTS. kammāsapādenaṃ - Ma. 8 16 parāyanañca - Syā, PTS. viheṭhitattā - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4185. “Kẻ đã ban cho điều ân huệ, sau đó thu hồi, không xứng đáng là người để ban cho điều ân huệ. Này bạn tốt, bệ hạ hãy chọn lấy, không do dự, dầu phải buông bỏ mạng sống, ta vẫn có thể ban cho. 1

4186. Các bậc thiện nhân buông bỏ mạng sống, chứ thiện pháp thì không, các bậc thiện nhân có lời hứa hẹn với sự chân thật. sau khi ban cho điều ân huệ, ngươi hãy mau chóng thực thi, này chúa thượng tốt lành, ngươi hãy hoàn thành điều này.

4187. Hơn nữa, người nào từ bỏ tài sản vì lý do (bảo vệ) tay chân, thì nên từ bỏ tay chân trong khi bảo vệ mạng sống, trong khi suy niệm về thiện pháp, người ấy nên từ bỏ tay chân, tài sản, và mạng sống, thậm chí tất cả.

4188. Nhờ vào vị nào mà một người có thể nhận thức được lẽ phải, và các bậc thiện nhân dẹp bỏ mối hoài nghi cho người này, chính vị ấy là hòn đảo và là nơi nương tựa của người này; người có sự hiểu biết không nên hủy hoại tình bạn với vị ấy.” 2

4189. “Món ăn ấy thật sự được thích ý đối với ta. Vì nguyên nhân của việc này mà ta đi vào sống trong rừng. Nếu đúng là bệ hạ yêu cầu ta về việc ấy, này bạn tốt, ta cũng ban cho bệ hạ điều ân huệ ấy.

4190. Bệ hạ là vị thầy của ta, vừa là người bạn của ta. Này bạn tốt, ta cũng đã thực hiện lời nói của bệ hạ. Này bạn tốt, bệ hạ cũng hãy thực hiện lời nói của ta, cả hai chúng ta hãy đi đến và phóng thích (các vị vua kia).”

4191. “Ta là vị thầy của ngươi, vừa là người bạn của ngươi. Này bạn tốt, ngươi cũng đã thực hiện lời nói của trẫm. Này bạn tốt, trẫm cũng sẽ thực hiện lời nói của ngươi, cả hai chúng ta hãy đi đến và phóng thích (các vị vua kia).”

(Lời trao đổi giữa đức vua Sutasoma và các vị vua kia) 4192. “Do vị Kammāsapāda (này), các ngài đã bị quấy nhiễu, bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc. các ngài dứt khoát không được gây hấn với vị chúa tể này, Các ngài hãy tuyên bố với trẫm lời hứa hẹn với sự chân thật.”

1 Đức vua Sutasoma lập lại lời nói của vị vua ăn thịt người đã nói trước đây. Câu kệ này giống câu kệ 4169 ở trang 431. 2 Câu kệ 4188 tương tự câu kệ 1504 ở Jātakapāḷi - Bổn Sanh I (TTPV tập 32, trang 381).

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4193. Kammāsapādena viheṭhitamhā talāvutā assumukhā rudantā, na jātu dubbhema imassa rañño saccappaṭiññante paṭissuṇāma.

4194. Yathā pitā vā athavāpi mātā anukampakā atthakāmā pajānaṃ, evameva vo 1 hotu ayañca rājā tumhe ca vo hotha yatheva puttā.

4195. Yathā pitā vā athavāpi mātā anukampakā atthakāmā pajānaṃ, evameva no 2 hotu ayañca rājā mayampi hessāma yatheva 3 puttā.

4196. Catuppadaṃ sakuṇañcāpi maṃsaṃ sūdehi randhaṃ sukataṃ sunīṭṭhitaṃ, sudhaṃva indo paribhuñjiyāna 4 hitvā katheko ramasī araññe.

4197. Tā khattiyā vellivilākamajjhā 5 alaṅkatā samparivārayitvā, indaṃva devesu pamodayiṃsu hitvā katheko ramasī araññe.

4198. Tambūpadhāne bahugoṇakamhi sucimhi 6 sabbassayanamhi saññate, 7 sayanassa8 majjhamhi sukhaṃ sayitvā hitvā katheko ramasī araññe.

4199. Pāṇissaraṃ kumbhathūnaṃ nisīthe9 athopi ve nippurisampi turiyaṃ,10 bahuṃ sugītañca suvāditañca hitvā katheko ramasī araññe.

4200. Uyyānasampannaṃ pahūtamālyaṃ11 migācirūpena puraṃ12 surammaṃ, hayehi nāgehi rathehupetaṃ hitvā katheko ramasī araññe.

1 8 evampi vo - Syā. seyyassa - Ma. 2 9 evampi no - Syā. nisīde - Syā. 3 10 tatheva - PTS. tūriyaṃ - Ma, Syā. 4 11 paribhuñjiyāno - Syā. uyyāna sampannapahūtamālyaṃ - Syā; 5 vallivilākamajjhā - Ma. uyyānasampannaṃ pahūtamalyaṃ - PTS. 6 12 subhamhi - Ma, Syā. migājinūpetapuraṃ - Ma, Syā; 7 saṅge - Ma; laṅgate - Syā. migācirūpetapuraṃ - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4193. “Do vị Kammāsapāda (này), chúng tôi đã bị quấy nhiễu, bị đâm xuyên lòng bàn tay, có khuôn mặt đẫm nước mắt, đang khóc lóc. Chúng tôi dứt khoát không gây hấn với vị chúa tể này. Chúng tôi tuyên bố với bệ hạ lời hứa hẹn với sự chân thật.”

4194. “Giống như người cha, hoặc thậm chí là người mẹ, là bậc có lòng thương tưởng, mong mỏi điều lợi ích cho các con, vị chúa tể này hãy tỏ ra tương tự y như vậy đối với các ngài, và các ngài hãy tỏ ra giống y như những người con.”

4195. “Giống như người cha, hoặc thậm chí là người mẹ, là bậc có lòng thương tưởng, mong mỏi điều lợi ích cho các con, vị chúa tể này hãy tỏ ra tương tự y như vậy đối với chúng tôi, và chúng tôi cũng sẽ tỏ ra giống y như là những người con.”

(Lời đức vua Sutasoma nói với vị vua ăn thịt người) 4196. “(Ngươi đã ăn) món thịt loài thú bốn chân và luôn cả chim chóc, được nấu, được khéo làm, được khéo hoàn tất bởi các đầu bếp, tựa như vị thần Inda đã thọ dụng thức ăn của thần tiên, tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4197. Các nữ Sát-đế-lỵ có vòng eo thon như cột trụ vàng, đã được trang điểm, đã hầu hạ xung quanh (ngươi trước đây), tựa như các tiên nữ đã tạo niềm vui cho vị thần Inda ở thế giới chư Thiên, tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4198. Sau khi đã nằm thoải mái ở giữa chiếc giường, có chiếc gối dựa màu đỏ, có nhiều tấm thảm lông cừu, ở mọi chỗ nằm đã được chuẩn bị sạch sẽ, tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4199. Rồi tiếng âm nhạc, tiếng trống vào lúc nửa đêm thêm vào dàn nhạc hòa tấu không có nam nhân, với nhiều bài ca hay và điệu tấu nhạc khéo léo, tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?

4200. Ngươi có vườn thượng uyển với vô số bông hoa, có thành phố vô cùng đáng yêu với vườn hoa Migācira, được đầy đủ với những ngựa, với những voi, với những cỗ xe, tại sao một người (như ngươi) lại từ bỏ và thích thú ở trong rừng?”

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4201. Kāḷapakkhe yathā cando hāyateva suve suve, kāḷapakkhūpamo rāja asataṃ hoti samāgamo.

4202. Yathā 1 rasakamāgamma sūdakaṃ purisādhamaṃ, 2 akāsiṃ pāpakaṃ kammaṃ 3 yena gacchāmi duggatiṃ.

4203. Sukkapakkhe yathā cando vaḍḍhateva suve suve, sukkapakkhūpamo rāja sataṃ hoti samāgamo.

4204. Yathāhaṃ tava māgamma 4 sutasoma vijānahi, kāhāmi kusalaṃ kammaṃ yena gacchāmi suggatiṃ.

4205. Thale yathā vāri janinda vaṭṭaṃ 5 anaddhaneyyaṃ aciraṭṭhitīkaṃ, 6 evampi ce hoti 7 asataṃ samāgamo anaddhaneyyo udakaṃ thaleva.

4206. Sare yathā vāri janinda vaṭṭaṃ ciraṭṭhitīkaṃ naraviriyaseṭṭha,8 evampi ve9 hoti sataṃ samāgamo ciraṭṭhitīko udakaṃ sareva.

4207. Avyāyiko10 hoti sataṃ samāgamo yāvampi tiṭṭheyya tatheva hoti, khippaṃ hi veti asataṃ samāgamo tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā.

4208. Na so rājā yo ajeyyaṃ jināti na so sakhā yo sakhāraṃ jināti, na sā bhariyā yā patino vibheti11 na te puttā ye na bharanti jiṇṇaṃ.

4209. Na sā sabhā yattha na santi santo santo na te12 ye na bhananti13 dhammaṃ, rāgañca dosañca pahāya mohaṃ dhammaṃ bhaṇantova bhananti14 santo.

1 8 yathāhaṃ - Ma, Syā, PTS. naravīraseṭṭha - Ma, Syā. 2 9 sūdaṃ kāpurisādhamaṃ - Ma, Syā. evampi me - Syā; evampi ce - PTS. 3 10 dhammaṃ - Syā. abyāyiko - Ma, Syā. 4 11 tuvamāgamma - Ma, Syā. yā patino na vibheti - Ma, Syā. 5 12 vuṭṭhaṃ - Ma, Syā. na te santo - Ma, Syā, PTS. 6 13 na ciraṭṭhitīkaṃ - Ma. bhaṇanti - Ma, Syā, PTS. 7 14 evampi hoti - Ma; evaṃ me hoti - Syā. bhaṇantāva bhavanti - Ma, Syā, PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

(Lời vị vua ăn thịt người) 4201. “Giống như vào nửa tháng thuộc hạ huyền, mặt trăng bị khuyết dần từng ngày một, tâu bệ hạ, việc gặp gỡ với những kẻ xấu là tương tự như nửa tháng thuộc hạ huyền.

4202. Giống như sau khi đi đến với gã đầu bếp, kẻ nấu ăn, hạng người hạ liệt, ta đã tạo ra nghiệp ác, vì việc ấy ta sẽ đi đến cảnh giới khổ đau.

4203. Giống như vào nửa tháng thuộc thượng huyền, mặt trăng tăng trưởng từng ngày một, tâu bệ hạ, việc gặp gỡ với những người tốt là tương tự như nửa tháng thuộc thượng huyền.

4204. Giống như ta sau khi đi đến với bệ hạ, thưa ngài Sutasoma, bệ hạ hãy nhận biết rằng ta sẽ tạo ra nghiệp thiện, nhờ thế ta sẽ đi đến cảnh giới an vui.

4205. Giống như nước luân chuyển ở đất gò, tâu vị chúa của loài người, không thể duy trì thời gian dài, không tồn tại lâu, cũng như vậy, nếu là việc gặp gỡ với những kẻ xấu, thì không thể duy trì thời gian dài, tựa như nước ở đất gò.

4206. Giống như nước luân chuyển ở trong hồ, tâu vị chúa của loài người, được tồn tại lâu dài, tâu bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người, cũng như vậy, nếu là việc gặp gỡ với những người tốt, thì được tồn tại lâu dài, tựa như nước ở trong hồ.

4207. Việc gặp gỡ với những người tốt là không bị hư hoại, có thể tồn tại cho đến hết mạng sống, và giữ nguyên như thế. Còn việc gặp gỡ với những kẻ xấu tàn tạ thật nhanh chóng, vì thế, bản chất của những người tốt là xa lạ với những kẻ xấu.”

(Lời đức vua Sutasoma) 4208. “Kẻ đánh bại người không nên đánh bại (cha mẹ), kẻ ấy không phải là vị vua. Kẻ đánh bại bạn bè (bằng sự xảo quyệt), kẻ ấy không phải là thân hữu. Nàng nào không nể sợ chồng, nàng ấy không phải là người vợ. Những kẻ nào không phụng dưỡng cha mẹ già yếu, những kẻ ấy không phải là con.

4209. Nơi không có những người sáng suốt, nơi ấy không phải là cuộc hội họp. Những người nào không nói về bản thể của sự thật, những người ấy không phải là bậc sáng suốt. Sau khi dứt bỏ luyến ái, sân hận, và si mê, ngay trong khi đang nói về bản thể của sự thật, các vị là những bậc sáng suốt.

Khuddakanikāye - Jātakapāḷi II 537. Mahāsutasomajātakaṃ

4210. Na bhāsamānaṃ 1 jānanti missaṃ bālehi paṇḍitaṃ, bhāsamānañca jānanti desentaṃ amataṃ padaṃ.

4211. Bhāsaye jotaye dhammaṃ paggaṇhe isinaṃ dhajaṃ, subhāsitaddhajā2 isayo dhammo hi isinaṃ dhajo ”ti.

Mahāsutasomajātakaṃ.

*****

TASSUDDĀNAṂ

Sumukho pana haṃsavaro ca mahā sudhābhojaniko ca paro pavaro, sakuṇāladijādhipativhayano sutasomavaruttamasavhayano ”ti.

Asītinipāto niṭṭhito.

--ooOoo--

1 2 nābhāsamānaṃ - Ma, Syā, PTS. subhāsitadhajā - PTS.

Tiểu Bộ Kinh - Bổn Sanh II 537. Đại Bổn Sanh Sutasoma

4210. Người ta không biết về vị không nói, (vì thế) bậc sáng suốt bị lẫn lộn với những kẻ ngu dốt; và người ta biết được vị đang nói, đang thuyết giảng về vị thế Bất Tử.

4211. Vị có thể giảng giải, có thể làm rõ giáo pháp, có thể giương lên ngọn cờ của các bậc ẩn sĩ. Các bậc ẩn sĩ có thiện ngôn là ngọn cờ, chính giáo pháp là ngọn cờ của các bậc ẩn sĩ.” Đại Bổn Sanh Sutasoma. [537]

*****

TÓM LƯỢC NHÓM NÀY

Chim tướng quân Sumukha, thêm nữa là chuyện Đại Thiên Nga, và bổn sanh Thức Ăn của Thần Tiên là chuyện quý báu khác, với chuyện có tên là chim chúa Kuṇāla, và chuyện có tên vị Sutasoma cao quý tối thượng.

Nhóm Tám Mươi Kệ Ngôn được chấm dứt.

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI II (Bổn Sanh II)

*****

GĀTHĀDIPĀDASŪCI – THƯ MỤC CÂU KỆ PĀḶI

Trang Trang A A Akakkasaṅgo na ca dīghalomo 226 Ajjhenāni paṭiggayha 92 Akakkasaṃ agaḷitaṃ Aññā ca tassa saññamanī catasso 224 muhuṃ muduṃ 226 Aññā ca nārī taramānarūpā 198 Akallametaṃ vacanaṃ sugatte 360 Aññātakaṃ sāmikehī padinnaṃ 236 Akāmaṃ vā sakāmaṃ vā 286 Aññātametaṃ avisayhasāhi 90 Akkodhanassa vijite 242 Aññe bahū isayo sādhurūpā 222 Akkodhanā paññavatī 136 Añño nu te koci naro Akkhātaṃ te mayā sabbaṃ 88 paṭhabyā 234, 236 Akhīlakāni ca avaṇṭakāni 224 Aṭṭhamampi bhadramadhanassa 262 Agamāsi so rahadaṃ Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanaṃ vippasannaṃ 196 uḷāraṃ 74 Aguṇaṃ dhanu ñātikule ca Aḍḍhaṃ ñatvā purisaṃ bhariyā 390 mahaddhanaṃ 408 Agginā viya santatto 134 Aḍḍhummatto udīresi 340 Aggi yathā tiṇakaṭṭhaṃ ḍahanto 422 Atikāyo mahissāso 276 Aghasmiṃ koñcāva Aticiraṃ nivāsena 248 yathā himaccaye 78 Atisāyaṃ vatāgañchi 154 Accābhikkhaṇasaṃsaggā 248 Ato mutā devavarena pesitā 364 Accenti kālā tarayanti rattiyo 80 Attanāyaṃ cajitvāna 328 Acchariyarūpaṃ vata yādisañca 54 Attano ce hi vādassa 250, 252 Accho ca kho tassa vaṇaṃ akāsi 228 Attānaṃ

nātivatteyya 126 Ajja me sattamā ratti 344 Attānaṃ ñātī uda puttadāraṃ 416 Ajja suveti saṃseyya 126 Attānurakkhāya bhavanti hete 422 Ajjeva pabbajissāmi 266, 268, 270 Atthampi ce bhāsati bhūripañño 24 Ajjeva rajjaṃ abhisecayassu 102 Atthi te daharo putto 266 Ajjhattañca payuttassa 172 Atthi metaṃ atisāraṃ 352 Ajjhattaññeva saṃseyya 126 Atra cassa hutaṃ hoti 356 Ajjhāvaramhā nandassa 312 Atha atthe samuppanne 252

Thư Mục Câu Kệ Pāli

A A Atha kinnu dāni sumukha 346 Addhāhaṃ vipulaṃ pītiṃ 334 Athajjuno nakulo bhīmaseno 386 Addhā hi tāta satānesa dhammo 104 Athajjuno niraye sattisūle 180 Addhā hi dubbissasametamāhu 58 Athattakārāni karonti bhattusu 368 Addhā hi no bhakkho ayaṃ Atha tvaṃ kena vaṇṇena 140 manāpo 196 Atha tvaṃ patikoḷamba 38 Addhā hi paññāva sataṃ pasatthā 26 Athabravi brahā indo 186 Addhā hi maṃ vo hitakāmā 358 Atha bravī māṇavako 260 Addhā hi saccaṃ bhaṇasi 186 Atha vā aṅge vā magadhe 304 Addhā hi saccaṃ vacanaṃ Athassa padamaddakkhiṃ 344 tavetaṃ 12, 76 Athāgamā salilaṃ sīghasotaṃ 46 Addhā hi sabbaṃ Athāparo paṭinandittha 38 ahipāraka tvaṃ 240 Athāyaṃ isinā satto 278 Addhā hi so bhakkho Athāyaṃ bhassaro pakkhī 346 mamaṃ manāpo 432, 434 Athuṭṭhahī rājaputtī 292 Adhammacārino rāja 274 Athettha isimāgañchi 68 Adhammarūpo vata brahmacārī 164 Athettha kapi māgañchi 130 Adhammaṃ paṭipannassa 274 Atho ḍaṃsā ca makasā 310 Adhammikassa luddassa 424 Athopi me amaccesu 34, 330, 350 Adhammiko tvaṃ porisādakāsi 424 Atho bahū vanā todā 90 Adhammena tuvaṃ jamma 162 Atho me sādisī bhariyā 34, 332, 350 Adhigatamhā tame ñāṇaṃ 314 Atho raṭṭhaṃ anuppīḷaṃ 352 Adhicca laddhaṃ pariṇāmajante 200 Aduñca nūna sumahā 334 Adhicca vede pariyesa vittaṃ 76 Aduṭṭhassa tuvaṃ dubbhī 148 Adhipannā pisācena 152 Adūsiyaṃ ce ahipāraka tvaṃ 238 Anatthaṃ tassa carati asaññatā 394 Addhā aññepi dāyāde 414 Analā mudusambhāsā 68, 406 Addhā apacitā tyamhā 354 Anāgataṃ paccuppannaṃ 140 Addhā eso sataṃ dhammo 322 Anānutappāni hi ye karonti 52 Addhā tuvaṃ katte hitosi Anāyatanasīlassa 172 mayhaṃ 240 Anāvakūlā veḷuriyūpanīlā 196 Addhā tuvaṃ mahārāja 244 Anāvasūraṃ cirarattasaṃsitaṃ 118 Addhā nanda pajānāsi 314 Anikkasāvo kāsāvaṃ 114 Addhā pajānāsi tuvampi tāta 228 Anisamma kataṃ kammaṃ 52 Addhā piyā mayha janinda esā 234, Anukampasī nāgakulaṃ janinda 60 236 Anukampikā patiṭṭhā ca 316 Addhā have bhikkhu Anujjubhūtena haraṃ muhuttakena 06 mahantaṃ 286 Addhā have sevitabbā sapaññā 54, Anupubbā ca te ūru 188 64, 204, 206 Anulittā candanena 310

Thư Mục Câu Kệ Pāli

A A Anusisso ca ānando 184 Abhinnakaṭṭhosi anābhatodako 222 Aneke nirayaṃ pattā 186 Abhuṃ me kathannu bhaṇasi 206 Andhā sirī maṃ paṭibhāti mātalī 376 Amacce tāta jānāhi 168 Annaṃ pānaṃ Amanussā atibalā 280 kāsikacandanañca 142 Amassujāto apurāṇavaṇṇī 224 Annañca pānañca pasannacitto 200 Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo 222 Annaṃ tava idaṃ pakataṃ yasassī 02 Ambāva sālā tilakā ca jambuyo 62 Annaṃ mama idaṃ pakataṃ Ambho ambho nāmamidaṃ brāhmaṇānaṃ 02 imissā

232 Annena pānena pasannacitto 14 Ambho ko nāma so rukkho 218 Apaṇḍarā lohitantā 188 Amhākañceva tāsañca 302 Apadena padaṃ yāti 32 Amhākañceva yo seṭṭho 334 Aparā ca nārī taramānarūpā 198 Ayañca te māluvapaṇṇasanthatā 228 Aparādhakā dūsakā heṭhakā ca 84 Ayamassa asokavanikā 214 Aparādhake heṭhake dūsake ca 84 Ayamassa pāsādo 212, 214 Aparādhaṃ mahārāja 298 Ayamassa pokkharaṇī 216 Aparādho mahābrahme 164 Ayaṃ isī sarabhaṅgo yasassī 176 Api ce daḷiddā kapaṇā anāḷhiyā 156 Ayaṃ ekapadī rāja 306 Api ce labhati mando 170 Ayaṃ pure luddamakāsi kammaṃ 78 Api tveva mahāpaññā 324 Ayaṃ so luddako eti 28 Api tvevaṃ gate kāle yaṃ 324 Ayomayā simbaliyo 282 Api nāyaṃ tayā saddhiṃ 326 Arajaṃ rajasā vacchaṃ 276 Apucchimhā kosiyagottaṃ 170 Araññaṃ uñchāya gatā 40 Apuññalābhaṃ ayasaṃ akittiṃ 432 Araññe me viharato 190 Apetalomahaṃsassa 170 Arindamoti me nāmaṃ 262 Appamādo amatapadaṃ 156 Ariyavattasi vakkaṅga 338 Appamhā appakaṃ dajjā 356 Ariyassa ariyena sameti sakkhi 430 Appānubhāvā taṃ Ariyāvakāsosi anariyo cāsi 148 mahānubhāvaṃ 200 Ariyāvakāsopi pasannanetto 194 Appevatthavatiṃ vācaṃ 348 Alaṅkatā kuṇḍalino suvatthā 174 Abbhantaraṃ pure āsi 248 Alaṅkatāyo padumuttarattacā 154 Abbhuto vata bho dhammo 122 Alaso gihī kāmabhogī na sādhu 52 Abbhū hi tassa bho hoti 286 Avamī brāhmaṇo kāme 80 Abbhokāsasayo jantu 14 Avinicchayaññū atthesu 340 Abhikkhaṇaṃ tiṭṭhati dvāramūle 396 Avyāyiko hoti sataṃ samāgamo 438 Abhijaccabalañceva 170 Asaññato cepi paresamatthaṃ 24 Abhijātopi ce hoti 170 Asaṃvihitakammantaṃ 24, 158 Abhijjamāne vārismiṃ 68 Asaṃsayaṃ imaṃ disvā 328, 330 Abhidosagato idāni esi 72 Asāre sārayogaññū 36

Thư Mục Câu Kệ Pāli

A Ā Asā lokitthiyo nāma 402 Ākaṅkhamānā puttaphalaṃ 316 Asiñca sattiñca parāmasāmi 418 Āgañchuṃ dovārikā Asito ca gamissāmi 132 khaggabaddhā 50, 52 Asu brahāraññacaro mahāmunī 362 Āgamāceva hatthatthaṃ 30 Asūhi yo sammati dakkhiṇaṃ Ācariyasamanuññātā 354 disaṃ 362 Ātaṅkinaṃ yathā Assatthasseva taruṇaṃ 316 kusalo bhisakko 146 Assamassa ca sā dvāre 218 Ādāya dantāni gajuttamassa 116, 118 Assamassa mamaṃ brahme 218 Ādiccavaṇṇasaṅkāsā 188 Assamaṃ parimajjitvā 306 Ādiyitvā garuṃ bhāraṃ 314 Assitthiyo ca ratanaṃ Ānando ca pamādo ca 318, 320 maṇikañca 242 Ānando sabbamacchānaṃ 412 Asso hasisati dvāre 296 Ānīto paralokāva 132 Ahañca aṅkolakaṃ ocināmi 44 Ābādhoyaṃ asabbhirūpo 74 Ahañca kho attano pāpakiriyaṃ 106 Āmantayāmi nigamaṃ 206 Ahañca taṃ dehi varanti vajjaṃ 430 Āyantu dovārikā khaggabaddhā 48 Ahañca paṭipannosmi 272 Āyuñca no vassasahassaṃ ludda 46 Ahañca vanamuñchāya 150 Āyuñca vo kīvatako nu samma 46 Ahañca sālassa supupphitassa 44, 46 Āyuṃ nu vaṇṇaṃ nu sukhaṃ Ahañcidaṃ kuravakaṃ ocināmi 44 balaṃ nu 16 Ahante pāricariyāya 192 Ārāmasīlā ca uyyānaṃ 392 Ahamaṭṭhako bhīmaratho Āruyha selaṃ bhavanaṃ panāyaṃ 174 kinnarānaṃ 110, 114 Ahaṃ khalu mahārāja 334 Ārūḷhā gāmaṇīyehi 268 Ahaṃ kho taṃ palobheyyaṃ 66 Ārohapariṇāhena 326 Ahaṃ gamissāmi idheva hohi 104 Āvaṭṭanī mahāmāyā 68, 406 Ahaṃ ca kho agaḷuṃ candanañca 46 Āvī raho vāpi manopadosaṃ 106 Ahaṃ mahindena mahesi pesito 362

Āveṭhitaṃ piṭṭhito Ahaṃ vane mūlaphalesanaṃ uttamaṅgaṃ 04, 06 caraṃ 220 Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ 10, 76 Ahaṃ vo tena kālena 118 Āsāya khettāni kasanti kassakā 366 Ahaṃ sahissaṃ upavādametaṃ 238 Āsāya yanti vāṇijā dhanesino 366 Ahaṃ soṇo mahārāja 306 Āsā visaṃvādikasammatā ime 368 Ahaṃ hi jānāmi janinda etaṃ 230 Āsītiyā nāvutiyā ca gāthā 420 Ahu esa kato doso 246 Āsīvisaṃva kupitaṃ 276 Ahū kumārī tattheva 66 Āsīvisā kupitā uggatejā 86 Ahetuvādo puriso 252 Āsīvisā kupitā yaṃ ḍasanti 86 Aho vata re purisa 132 Āhañ̃ñantu bherimudiṅgasaṅkhe 10 Aḷārapamhehi subhehi vagguhi 232 Āharantūdakaṃ pajjaṃ 348

Thư Mục Câu Kệ Pāli

Ā I Āhu khattavidhā loke 252 Idaṃ vatvāna pakkāmi 186, Āhuneyyo mesi hitānukampī 240 190, 266, 306 Āḷāra nāñ̃ñatra manussalokā 204 Idaṃ vatvāna mātaṅgo 04 Idaṃ vatvā mahārājā 80 I Idaṃ suṇotha pañcālā 140 Iṅgha āgacchatorena 66 Idaṃ sutvā kāsipati 348 Iccete aṭṭha nirayā 274 Idaṃ sutvāna nigghosaṃ 348 Iccete kusale dhamme 352 Idaṃ hi so brāhmaṇaṃ Icceva mantayantānaṃ 324, 338 maññamāno 108 Icceva vākyaṃ visajjī supaṇṇo 146 Iddhāni phītāni kulāni assu 96 Icceva vutto nesādo 340 Iddho ca phīto ca suvaḍḍhito ca 232 Icchāma assamaṃ gantuṃ 306 Idha cevāninditā yena 118 Icchāmi vohaṃ Idha saccañca dhammo ca 40 sutavuddhimattano 420 Idhāgamā jaṭilo brahmacārī 224 Ito ujuṃ uttarāyaṃ disāyaṃ 220 Idhāgamā samaṇo rummavāsī 04 Ito ujuṃ uttariyaṃ disāyaṃ 110 Idheva jīvati jīvo 252 Ito nu bhoto katamena assamo 220 Idheva so sattumaddano 296 Ito mayaṃ gantvā Indassa vākyaṃ nisāmehi kosiya 376 sakaṃ niketaṃ 194 Imañca mayhaṃ uttiṭṭhapiṇḍaṃ 06 Itthigumbassa pavarā 136 Imasmāhaṃ jotirase vanamhi 228 Itthīnamesā pavarā yasassinī 152 Imaṃ kumāraṃ pāpetha 270 Idañca te ruccati rājaputta 108 Imaṃ vākyaṃ nisāmetvā 260 Idañca me jātarūpaṃ pahūtaṃ 64 Imā ca te pokkharañño samantato 62 Idañca sutvāna amānusānaṃ 46, 48 Imā te dhītaro satta 302 Idamassa ambavanaṃ 216 Imāni kira maṃ tāto 192 Idamassa uyyānaṃ 214 Iminā nūna asinā 294 Idamassa kaṇikāravanaṃ 214 Ime āyanti rājāno 308 Idamassa kūṭāgāraṃ 214 Ime te luddakā devi 110 Idamassa pāṭaḷivanaṃ 214 Isipūgasamaññāte 90 Idampi tuyhaṃ rucitaṃ Isiṃ pucchāmi saṅkiccaṃ 274 sutasoma 212 Isī avaca saṅkicco 274 Idampi pānīyaṃ sītaṃ 38, 310 Isī ca khattiyaṃ disvā 68 Idampi sumukheneva 332 Issaro sabbalokassa 250 Idaṃ khohaṃ tadavocaṃ 154 Issāsino katahatthāpi dhīrā 82 Idaṃ te raṭṭhaṃ sadhanaṃ sayoggaṃ 286, 422 U Idaṃ te sutvāna vihetu chando 414 Ukkaṇṭhitosmi bāḷhaṃ 212 Idaṃ vatvā giricaro 132 Ukkāmukhe pahaṭṭhaṃva 308 Idaṃ vatvā dhataraṭṭhā 334 Ugghaṭṭapādo tasito 128

Thư Mục Câu Kệ Pāli

U E Uṭṭhānapāricariyāya 312 Ekañca baddhamāsīnaṃ 324 Uṭṭhāya so luddo Ekamantaṃ nisinnova 272 kharaṃ gahetvā 116 Ekamekassa ekekaṃ 302 Uṭṭhāhakañcepi alīnavuttiṃ 400 Ekamme bhakkhitaṃ āsi 128 Uṭṭhehi tvaṃ dhāti 210 Ekarattena ubhayo 138 Uṭṭhehi tvaṃ ludda Ekavācampi dve vācaṃ 266 kharaṃ gahetvā 116 Ekaṃ te yācamānassa 14 Uṭṭhehi samma taramāno 38 Ekā ca nārī taramānarūpā 198 Uḍḍhayhate janapado 218 Ekāyane taṃ pathe addasaṃsu 202

Udaggihuttaṃ upatiṭṭhato hi me 362 Eko caraṃ gogavese 128 Udīraṇā ce saṅgatyā 250 Etadaññāya medhāvi 90 Uddhaggā ca adhaggā ca 188 Etadatthāya rājāno 342 Uddharitvāna maṃ santo 130 Etadariyassa kalyāṇaṃ 32 Upaṭṭhānampi me ayye 136 Etampi disvā sivayo 20 Upaḍḍhaṃ vāpi rajjassa 304 Etaṃ te anumodāma 352 Upanīyati jīvitamappamāyu 12 Etaṃ te anumodāmi 244 Upanīyatidaṃ mañño 212 Etaṃ me upamaṃ katvā 36 Upapannopi ce hoti 36 Etaṃ hanatha bandhatha 40 Upamante karissāmi 264 Etā ca aññā ca akaṃsu pāpaṃ 388 Upasaṅkamitvā so rājā 272 Etādisaṃ āvasa rājāseṭṭha 64 Upassutiṃ mahārāja 158 Etādisaṃ idaṃ dukkhaṃ 134 Upahacca manaṃ mejjho 08, 276 Etādisā kho arahanti 350 Upāyanaṃ hi te deva 330 Etādise bhaye tāta 160 Uppathena vajantassa 274 Etāni sutvā nirayāni paṇḍito 180 Uppalasseva kiñjakkhā 188 Etu bhavaṃ assamimaṃ adetu 220 Ubbariyāpi me ayye 138 Ete asappurisā loke 254 Ubhosu tīresu mayaṃ tadā ṭhitā 46 Ete kho saṅgahā loke 320 Ummattikā nu bhaṇasi 296 Ete nāgā upatthaddhā 292 Ummādantimahaṃ diṭṭho 234 Ete patanti niraye 276 Uyyānabhūmiṃ gantvāna 260 Ete bhutvā pivitvā ca 34 Uyyānasampannaṃ Ete bhutvā vamitvā ca 78 pahūtamālyaṃ 436 Ete yūthā paṭiyanti bhītā 26 Urabbharūpena bakāsu pubbe 254 Ete sajanti niraye 282 Ure gaṇḍāyo bujjhesi 192 Ete haṃsā pakkamanti 32, 34, 336 Usūyake dūhadaye 166 Etehi sabbehi guṇehupeto 182 Uḷāravaṇṇā vata brāhmaṇā ime 356 Edisā te migā deva 30 Evañca me dadato sabbakālaṃ 358 Ū Evañce yācamānāya 300 Ūhaññate rajaggaṃ 212 Evante yācamānāya 300

Thư Mục Câu Kệ Pāli

E E Evamāpajjatī poso 294 Eso aggissa saṅkhāto 218 Evamekāya itthiyā 404 Eso āḷāriko poso 296 Evametassa vacanā 330 Eso hi dhammo sumukha 336 Evameva ahaṃ kāḷa 414 Ehi kho pahito gaccha 120 Evameva tuvaṃ rāja 266, 414, 416 Ehi taṃ anusikkhāmi 326, 330 Evameva manussesu 242, 256 Ehi taṃ pāpayissāmi 92 Evamevaṃ tathā kāḷa 412 Ehimaṃ girimāruyha 150 Evampi daharūpeto 122, 124 Ehi me piṭṭhimāruyha 130 Evampi bālassa pajappitāni 22 Evaṃ aggapakatimā 334 O Evaṃ ānandito hotu 30 Ogayha te pokkharaṇiṃ 346 Evaṃ kandatu pañcālo 162 Odātasiṅgā sucivāḷā 30 Evaṃ kicchā bhato poso 318 Obhāsayaṃ vanaṃ rammaṃ 150 Evaṃ khajjatu pañcālo 164 Orabbhikā sūkarikā 284 Evaṃ ce no viharataṃ 248 Oruyha rājā yānamhā 272 Evaṃ ce yācamānānaṃ 248 Ossajitva kusalaṃ tapoguṇaṃ 410 Evaṃ taṃ anugacchāmi 270 Ohāya maṃ ñātigaṇā 32, 336 Evaṃ divā ca ratto ca 282 Ohāyahaṃ pitaraṃ mātarañca 432 Evaṃ pamatto rasagārave rato 412 Evaṃ mahatthikā paññā 140 K Evaṃ mahanto lokassa 340 Kacci ḍaṃsā ca makasā 310 Evaṃ mittavataṃ atthā 336, 354 Kacci te bahavo puttā 36 Evaṃ metaṃ paracittavedī 184 Kacci te sādisī bhariyā 34, Evaṃ me parittātūna 130 332, 350 Evaṃ me yācamānassa 314 Kacci nānāgataṃ dīghaṃ 352 Evaṃ luddaka nandassu 28, Kacci nu bhoto kusalaṃ 34, 34, 326, 330 310, 350, 330 Evaṃ viditvā vidū Kacci bhoto kusalaṃ 350 sabbadhammaṃ 90 Kacci bhoto amaccesu 34, 330 Evaṃ vedetu pañcālo 158 Kacciyaṃ nāpatitvāna 332 Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ 140 Kacci raṭṭhaṃ anuppīḷaṃ 350 Evaṃ samijjhanti Kacci santo apacitā 352 apāpakammino 378 Kaṭukamhi sambādhaṃ Evaṃ sayatu pañcālo 160 sukicchapatto 54 Evaṃ haññatu pañcālo 162 Kaṇhadīpāyanāsajja 278 Evaṃ hetaṃ

mayā ñātaṃ 388 Katamaṃ disaṃ agamā Esā kho pamadā deva 66 bhūripañño 04 Esā te upamā rāja 266 Katarasmiṃ so janapade 260 Esāhamajjeva upāramāmi 358 Katarūpamidaṃ bhotā 304

Thư Mục Câu Kệ Pāli

K K Katā mayā brāhmaṇassa Kasmiṃ nu raṭṭhe tava dhanāsā 102 jātabhūmi 416 Katā me kaḷyāṇā anekarūpā 426 Kassa aṅgaṃ pariggayha 308 Katāyaṃ vacchassa kisassa pūjā 184 Kassa ekasataṃ khatyā 308 Katāvakāsā pucchantu bhonto 176 Kassa kañcanapaṭṭena 308 Kato mayā saṅgaro Kassa kādambayo kājo 306 brāhmaṇena 418, 422 Kassa bherī mudiṅgā ca 308 Katthacchati katthamupeti Kassa sutvā sataṃ dammi 260 ṭhānaṃ 112 Kassa setāni chattāni 308 Kathaṃ ahaṃ vikatthissaṃ 336 Kassesā mahatī senā 308 Kathaṃ karo hoti supaṇṇarāja 146 Kasseso saddo ko vā so 66 Kathannu patataṃ seṭṭha 322 Kahaṃ nukho sattumaddano 296 Kathannu vissase tyamhi 148 Kaṃ gatiṃ pecca gacchanti 274 Kathaṃ nvayaṃ Kaṃ vā tvaṃ passase atthaṃ 322 balaviriyūpapanno 56 Kā nu pāsena baddhassa 322 Kathaṃ panāyaṃ vihago 324 Kā nu vijjurivābhāsi 54, 188 Kathaṃ panīme vihagā 328 Kāmadhātusamatikkamā gati 410 Kathaṃ pamokkho āsi 28 Kāmā vā kāmasaññā vā 64 Kathaṃ ruciṃ majjhagataṃ 344 Kāmesu giddhā kāmaratā 264 Kathaṃ vijaññā Kāyena vācāya ca yo dha saññato 180 catumaṭṭharūpaṃ 178 Kā vedhamānā girikandarāya 150 Kadalimigā bahū cettha 372 Kāsissa raññho mahesī bhadante 116 Kadalīdhajapaññāṇo 218 Kā sukkadāṭhā Kadariyatāpanā ghorā 274 paṭimuttakuṇḍalā 366 Kadāssu nāmayaṃ rājā 160 Kāḷapakkhe yathā cando 438 Kadāssu maṃ Kāḷā nidāgheriva aggajātiva 370 kañcanajāluracchadā 232 Kicchena laddhaṃ Kadāssu maṃ tambanakhā kasirenābhataṃ dhanaṃ 396 sulomā 232 Kiñca tuyhaṃ asaccassa 346 Kadāssu lākhāra Kinte idaṃ ūrūnamantarasmiṃ 220 sarattasucchavī 232 Kinte vataṃ kiṃ pana Kapaṇo vatāyaṃ bhikkhu 260 brahmacariyaṃ 200 Kammāsapādena viheṭhitattha434 Kinnu ummattarūpova 38 Kammāsapādena viheṭhitamhā 436 Kinnu tāyaṃ dijo hoti 34, Kahaṃ nukho sattumaddano 296 324, 338 Karomi okāsamanuggahāya 184 Kinnu te me migā honti 28 Karomi te taṃ vacanaṃ 306 Kinnu tvaṃ vimanosi rājaseṭṭha 72 Kasī vaṇijjā iṇadānaṃ 32 Kinnu daṇḍaṃ kimajinaṃ 246 Kasmā tuvaṃ rasaka edisāni 412 Kinnu socasi anuccaṅgi 110

Thư Mục Câu Kệ Pāli

K K Kinnūdha deva tavamatthi bhogo 50 Konīdha vittaṃ na dadeyya yācito 18 Kisaṃ hi vacchaṃ Konu khettha upāyo so 66 avakiriya daṇḍakī 178 Ko nu me rājakattāro 266 Kiṃ kamma kubbaṃ Konu meva gatā sabbe 38 tava deva pāde 104 Konevimesaṃ idha paṇḍitānaṃ 176 Kiṃ kammajātaṃ Ko pāturāsi tidivā nabhamhi 94 anutappatī taṃ 102 Koso ca tuyhaṃ vipulo 210 Kiṃ kammamakarā pubbe 128 Kvettha gatā upajotiyo ca 04 Kiṃ kammamakari pubbe 92 Kiṃ chando kimadhippāyo 88 KH Kiṃ vane rājaputtena 150 Khaṇitvāna kāsuṃ phalakehi Kiṃsu vadhitvā na kadāci socati 178 chādayi 114 Kīdisā te migā ludda 30 Khattiyassa pamattassa 158, 166 Kuṭṭhī kilāsī bhavati 134 Khattiyassa vaco sutvā 70 Kuṇālohaṃ tadā āsiṃ 410 Khattiyo ca isiṃ disvā 68, 70 Kuto nu āgacchasi rummavāsī 02 Khādajja maṃ dāni pasayhakārī 108 Kumāriyo yācimā

gottarakkhitā 376 Khādajja maṃdāni Kulaputtampi jahanti mahānubhāva 106 akiñcanaṃ 404 Khādaṃ nāgassa maṃsāni 264 Kusagge udakamādāya 414 Khiḍḍā paṇihitā tyāsu 342 Kusalañceva no rāja 310 Khiḍḍāratisamāpannaṃ 136 Kusalañceva me haṃsa 330, 350 Khippamantepuraṃ gantvā 330 Kusalaṃ ceva me haṃsa 34 Khippamantepuraṃ netvā 326 Kusalo sabbanimittānaṃ 138 Khippaṃ kumāraṃ ānetha 266 Kūjitā haṃsapūgehi 92 Khuddānaṃ lahucittānaṃ 398 Kenānusiṭṭho idhamāgatosi 14 Khuradhāramanukkamma 282 Kesalūnanakhachinnatajjitā 408 Khettāni amma kāretvā 294 Kocchañca sabbasovaṇṇaṃ 350 Khettāni mayhaṃ viditāni loke 02 Koñcā mayūrā diviyā ca haṃsā 62 Khemamāsi mahārāja 332 Koṇḍañña pañhāni viyākarohi 176 Ko taṃ amma kopesi 208 G Ko taṃ hiṃsati heṭheti 48 Gaṅgaṃ me pidahissanti 120 Ko tādisaṃ arahati khāditāye 108 Gaṅgāya kuṇapaṃ disvā 264 Ko te imaṃ kosiya diṭṭhimodahi 378 Gaccha bāle khamāpehi 298 Kodaṇḍakāni gaṇhatha 38 Gaccha bhīru palāyassu 26 Kodhaṃ vadhitvā na kadāci Gaccheva kho tvaṃ socati 178 taramānarūpo 196 Ko nāmeso dhammo sutasoma 206 Gacchevāhaṃ na vā gacche 322 Konīdha tiṇṇaṃ garahaṃ upeti 142 Gatenetā palobhenti 402

G C Gantvāna pācīnamukho Caturaṅginiṃ senaṃ muhuttaṃ 196 subhiṃsarūpaṃ 82 Gandhabbā pitaro devā 166 Cattārome na pūrenti 404 Gandho isīnaṃ ciradikkhitānaṃ 176 Cando ca suriyo ca ubho Gambhīrapañhaṃ manasā idhāgatā 358 vicintayaṃ 180 Cando yathā rāhumukhā Gambhīrarūpo te vaṇo salohito 220 pamutto 108 Garusilaṃ gahetvāna 130 Cariyā taṃ anubandhittho 138 Galeyya yaṃ pītvā pate papātaṃ 94 Cariyāya ayaṃ ayye 138 Gavañce taramānānaṃ 242, 256 Cātuddasiṃ pañcadasiṃ c’ aḷāra 202 Gāthā imā atthavatī Cātuddasiṃ paṇṇarasiñca rāja 56 suvyañjanā 184, 428 Cāturanto mahāraṭṭho 138 Gāthā catasso dharaṇīmahissara 416 Cirassaṃ vata passāma 76 Gārayho brahme pañcālo 162 Cirassaṃ vata maṃ tāto 166 Gāvaṃva naṭṭhaṃ puriso Cirassaṃ vata me udapādi ajja 100 yathā vane 78 Cirānuvutthampi piyaṃ Giriṃ nakhena khaṇasi 04 manāpaṃ 398 Guyhamatthamasaṃbuddhaṃ 74, Codito sivirājena 16 144 Coriyo kaṭhinā hetā 402 Guyhassa hi guyhameva Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ 154, 404 sādhu 72, 74 Goṇaṃ dhenuñca yānañca 390 CH Chaṭṭhampi bhadramadhanassa 262 GH Chiddante raṭṭhaṃ byadhitaṃ Ghatāsanasamā hetā 400 bhayāhi 432 Ghatāsanaṃ kuñjaraṃ Chinnaṃ nu tuyhaṃ hadayaṃ 208 kaṇhasappaṃ 400 Ghatāsano dhūmaketu 124 J Jaṭā ca kesā ajinā nivatthā 06 C Jaṭā ca tassa bhusadassaneyyā 224 Cakkhumāpi hi cakkhūhi 282 Janinda jānāsi piyā mamesā 238 Caṇḍā aṭanakā gāvī 162 Janinda nāññatra tayā mayā vā 234 Caṇḍālāhumha avantīsu 10 Janinda nāññatra manussalokā 64 Catukkaṇṇā catudvārā 276 Javena bhadraṃ jānanti 124 Catutthampi Jahitva dhaññañca dhanañca bhadramadhanassa 262 ñātake 368 Catunnaṃyevupādāya 252 Jātarūpamaṇimuttabhūsitā 408 Catuppadaṃ sakuṇañcāpi Jāti narānaṃ adhamā janinda 10 maṃsaṃ 436 Jātimado ca atimānitā ca 04

Thư Mục Câu Kệ Pāli

J T Jānāmi te dhanaṃ pahūtaṃ 212 Tato kumāraṃ pāpesuṃ 270 Jānāmi puttoti jayaddisassa 106 Tato catasso kanakattacūpamā 360 Jānāmi ludda purisādako tvaṃ 106 Tato ca maghavā sakko 176 Jighaññarattiṃ Tato ca rājā taramāno 272 aruṇasmimūhate 370 Tato ca rājā pāyāsi 260, 306 Jigucchaṃ kuṇapaṃ pūti 280 Tato jānapadā sabbe 68 Jiṇṇo dubbalacakkhūsi 160 Tatopi paṭirājānaṃ 136 Jīranti ve rājarathā sucittā 420, 428 Tato phītāni raṭṭhāni 304 Jīvagāhaṃ gahetvāna 300 Tato maṃ urago hatthe gahetvā 198 Jeṭṭho atha majjhimo kaṇiṭṭho 70 Tato ratyā vivasane 282, 354, 412 Tato vātātape ghore 304, 318 Ñ Tato silaṃ gahetvāna 132 Ñātīnañca piyo hoti 126 Tato so katipāhassa 18 Ñātīsu mittesu katā me kārā 426 Tato so pabbajitvāna 70 Tato so bhariyaṃ ādāya 68 ṬH Tato so vimato yeva 324 Ṭhitohamasmi sadhammesu rāja 416 Tato have dhitimā rājaputto 104, 108 Ḍ Tato have paṇḍarako acelaṃ 148 Ḍayhamānena gattena 276, 278 Tattaṃ pakkaṭṭhitaṃ ayoguḷañca 280 T Tattha kā nandi kā khiḍḍā 10 Tagarañca palāsena 42 Tatthacchati kuñjaro chabbisāṇo 112 Taggha te ahamakkhissaṃ 126, 128 Tattha tindukamaddakkhiṃ 128 Taggha te dukkaṭaṃ bāle 298 Tatthaddasā araññasmiṃ 36 Tañca otaraṇī gaṅgā 264 Tatthaddasā kuñjaraṃ Tañca tattha udikkhiṃsu 300 chabbisāṇaṃ 114 Tañca disvāna āyantaṃ 308 Tatthaddasā pokkharaṇiṃ adūre 114 Tañca disvāna āyantiṃ 218 Tattha pakkhī sanniratā 372 Tañca disvāna kīḷantiṃ 218 Tattha pānāyamāyanti 372 Tañca bhariyā palobhesi 68 Tattha brāhmaṇamaddakkhi 126 Tañca rājā vivāhesi 68 Tattha macchā sanniratā 372 Tañca sattajaṭo luddo 152 Tattha vadho ca bandho ca 40 Tañca sāmuddikā macchā 266 Tatthassarājaharayo ayojayuṃ 376 Tañca senāpatiṃ dhīraṃ 350 Tattheva te vattapadā 168, 170, 174 Tatiyampi bhadramadhanassa 262 Tattheva sā pokkharaṇī adūre 112 Tato asiṃ gahetvāna 68 Tattheva so uggahetvāna vākyaṃ 112 Tato kadalipattesu 88 Tathā karissāmi ahaṃ bhadante 412 Tato kumāraṃ ānesuṃ 266 Tathā maṃ saccaṃ pāletu 154

Thư Mục Câu Kệ Pāli

T T Tathā vidheke Tassa taṃ nadato sutvā 300 samaṇabrāhmaṇāse 254 Tassa taṃ vacanaṃ sutvā 50, 130, Tatheva isayo hiṃsaṃ 258 308, 328, 332, 338 Tatheva negame hiṃsaṃ 258 Tassa tejañca viriyañca 192 Tatheva santi manujā 312 Tassa te svāgataṃ rāja 272 Tadassu te bandhanā mocayiṃsu 196 Tassa paggahitaṃ chattaṃ 308 Tadā hi brahatī sāmā 232 Tassa pāde gahetvāna 192 Tadiṅgha ahipāraka 240 Tassa me ahu saṃvego 30 Tadiṅgha samavekkhassu 326 Tassa saṃhīrapaññassa 36 Tadeva hi etarahi ca mayhaṃ 06 Tassā utusināyā hoti 316 Tapanti ābhanti virocare ca 226 Tassā ca gāyamānāya 66 Tamāpatantaṃ disvāna 338 Tassā tadā kocchagatāya kosiyo 374 Tamudāvatta kalyāṇī 190 Tassā mātā udaṭṭhāsi 294 Tamena sakkopi tadā apūjayi 374 Tassā vaṅkena jivhaggaṃ 282 Tamenaṃ kimayo tattha 280 Tassāhaṃ purimaṃ brahme Tamenaṃ tattha dhāresi 190 guyhaṃ 142 Tameva saṃsī punareva mātalī 374 Tassāhaṃ vacanaṃ nākaṃ 192 Tamokkamiva āyantiṃ 192 Tassesā mahatī senā 310 Tambūpadhāne bahugoṇakamhi 436 Taṃ gacchantaṃ tāva pitā Tayā tāta anuññātā 316 viditvā 104 Tayi me natthi vissāso 132 Taṃ tattha avacuṃ kaññā 270 Tava kāmā hi sussoṇi bahuṃ 300 Taṃ taṃ asaccaṃ Tavampi pucchāmi anomapaññā 20 avibhajjaseviniṃ 366 Taveva dāsī satamatthu rāja 100 Taṃ taṃ brūmi mahārāja 284

Taveva deva vijite 260 Taṃ taṃ vadāmi kosiya 356 Tasmā nābhikkhaṇaṃ gacche 248 Taṃ tādisaṃ pāṇadadiṃ 136 Tasmā phalapuṭasseva 42 Taṃ daḍḍhatālaṃ Tasmā hi chandāgamanaṃ 278 paribhinnagattaṃ 280 Tasmā hi te namasseyya 320 Taṃ nāgakaññā caritaṃ gaṇena 60 Tasmā hi pāpakaṃ kammaṃ 90 Taṃ nūna kakkūpasevitaṃ Tasmā hi mittānaṃ na mukhaṃ 292 dubbhitabbaṃ 148 Taṃ nūna soṇiṃ puthulaṃ Tasmiṃ saṅghāmasīsasmiṃ 300 sukoṭṭhitaṃ 294 Tassa aggisikhā kāyā 278 Taṃ negamā jānapadā ca sabbe 108 Tassa kāmarasaṃ ñatvā 66 Taṃ passavaṃ sakā gattā 280 Tassa ca uttare passe 372 Taṃ puppharasamattehi 92 Tassa cantepure āsi 66 Taṃ balānaṃ balaseṭṭhaṃ 170 Tassa jānanti pitaro 90 Taṃ brāhmaṇānaṃ vacanā 346 Tassañjaliṃ paṇāmetvā 130 Taṃ bhūmibhāgehi upetarūpaṃ 196

T T Taṃ maṃ upaṭṭhitaṃ santaṃ 316 Tumheva sattavo ete 302 Taṃ me vataṃ taṃ pana Turiyehi maṃ bhārata brahmacariyaṃ 200 bhuttabhattaṃ 198 Taṃ yācamānābhisamekkha Tuvañhi mātā ca pitā ca nārado 360 mayhaṃ 236 Taṃ yānaseṭṭhaṃ abhiruyha Tuvaṃ nu seṭṭho tvamanuttarosi 240 mātalī 376 Te accimanto tiṭṭhanti 282 Taṃ vuyhamānaṃ sotena 88 Te aroge anuppatte 334, 354 Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo 134 Tejavāpi hi naro vicakkhaṇo 408 Taṃ suplavatthaṃ udatārayī Te tattha kanditvā roditva nāgā 116 rathaṃ 374 Te disvā puññasaṅkāse 344 Taṃ hi me pekkhamānassa 338 Te devavaṇṇā sukhumālarūpā 148 Tā ambajambulabujā 90 Te nūna tālūpanibhe alambe 294 Tā upenti vividhena chandasā 408 Te nūna me asite vellitagge 292 Tā kambukeyūradharā suvatthā 62 Te pañjaragate pakkhī 340 Tā kulesu visikhantaresu vā 408 Te patanti adhokkhandhā 282 Tā khattiyā vellivilākamajjhā 436 Te patītā pamuttena 336, 354 Tādisaṃ pāsamāsajja 328 Te bhūnahuno paccanti 276 Tā disvā āyattamanā purindado 360 Te vaḍḍhayanti nirayaṃ 212 Tā disvā sabbo Te sattuṃ abhisaṃcikkha 324 paramappamodito 364 Tesaṃ ayomayā bhūmi 276 Tā nāradena paramappakopitā 360 Tesaṃ ubhinnaṃ bhaṇataṃ 334 Tā nūna me tambanakhā sulomā 292 Tesaṃ kañcanapattehi 350 Tāya naṃ pāricariyāya 320 Tesaṃ mūlasmiṃ soṇako 260 Tālā ca mūlā ca phalā ca deva 50 Tesaṃ vanānaṃ naradeva Tālā ca mūlā ca phalā ca mettha 222 majjhe 198 Tāvatiṃsā ca ye devā 192 Tesaṃ sokavighātāya 334 Tāvadeva ca te lābho 326 Tesāhaṃ pubbācariyesu 304 Tiṭṭhanti te tumulaṃ passasantā 112 Te hi nūna marissanti 26, 28 Tiṭṭhāhīti mayā vutto 416 Tyassu ekarathe yantā 302 Tiṇalatāni osadhyo 152 Tvameva gaccha kalyāṇi 186 Tindukāni piyālāni 38, 310 Tvameva naññο sumukha 342 Tirokuḍḍamhi gāyitvā 66 Tvameva saddhe paradārasevinī 370 Tiro kuḍḍaṃ tiro selaṃ 18, 20 Tvaṃ ca kho me akkhāsi 88 Tirokkhavāco asataṃ paviṭṭho 142 Tvaṃ no āvikarohi bhūmipāla 70 Tīhūnakaṃ satta satāni ludda 46 Tvaṃ no ñāti purimāsu jātisu 358 Tuṭṭhosmi deva tava dassanena 48 Tvaṃ nottamovābhisamekkha Tuṭṭhosmi vo pakatiyā 334 nārada 360 Tumhe khottha ghoravisā uḷārā 58 Tvaṃ no pitāva puttānaṃ 352

T D Tvaṃ mesi mātā ca pitā aḷāra 196 Disvā nisinnaṃ rājānaṃ 272, 330 Tvaṃ lohitakkho Disvā phalaṃ duccaritassa rāja 10 vihatantaraṃso 62, 202 Disvā luddaṃ pasannattaṃ 344 Dīghā kambutalābhāsā 188 TH Dīpaṃ so na ajjhagañchi 264 Thanakkhīrena gītena 318 Dutiyampi bhadramadhanassa 262 Thale ca ninne ca vapanti bījaṃ 02 Duddasī appakārosi 128 Thale yathā vāri janinda vaṭṭaṃ 438 Dubbhāsitañhi te jammi 160 Thiyā guyhaṃ na saṃseyya 74, 144 Dumapphalāneva patanti Thīghātakā yecime pāradārikā 364 māṇavā 84, 204 Thīnaṃ hi cittaṃ yathā Dumassa tūlūpanibhā vānarassa 398 pabhassarā 228 Dumaṃ yathā sāduphalaṃ D araññe 22 Daṇḍahatthā nivārenti 134 Dulladdhaṃ me āsi sutasoma 206, Dadāmi te gāmavarāni pañca 100 208 Daddallamānā yasasā yasassinī 368 Duvidhā jātā urajā 188 Dantā ca tassa bhusadassaneyyā 226 Dūtā vidhāvantu disā catasso 12 Dammi nikkhasataṃ ludda 30, 56 Dūre apassaṃ therova 14 Dasevimā vassadasā 10 Dūre sutā no isayo samāgatā 176 Daharasseva me tāta 270 Detha luddassa vatthāni 344 Daharā viya alaṅkāraṃ 136 Devatānusi gandhabbo 270, 304 Daḷiddaṃ āturañcāpi 392 Devarāja kimeva tvaṃ 186 Daḷhasmi mūle visate virūḷhe 50 Deviddhipattosi mahānubhāvo 62, Dānañca piyavācā ca 320 202 Dānatthaṃ upabhottuṃ vā 332 Dohaḷo me mahārāja 110 Dānaṃ damaṃ cāgamathopi Dvādasetāni vassāni 246 saṃyamaṃ 368 Dve ca sādisiyo bhariyā 32, 56 Dānaṃ sīlaṃ pariccāgaṃ 352 Dveva tāta padakāni 168 Dāso va paññassa yasassi bālo 26 Diṭṭhā mayā mānusikāpi kāmā 204 DH Dinnaṃ me dānaṃ Dhaṅkā bheraṇḍakā gijjhā 284 bahudhā bahunnaṃ 426, 428 Dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ Dibbakhiḍḍaratiyo na dullabhā 410 jātarūpaṃ 96 Dibbakhiḍḍaratiyo ca nandane 410 Dhataraṭṭhā mahārāja 328, 330 Disā catasso vidisā catasso 110 Dhataraṭṭhe ca disvāna 324 Disvā abhihaṭaṃ aggaṃ 350 Dhanaṃ caje yo pana aṅgahetu 434 Disvāna dantāni gajuttamassa 118 Dhanāpi dhanakāmānaṃ 318 Disvāna nāgassa gatiṃ ṭhitiñca 114 Dhanuggahānaṃ pavaraṃ 136

Thư Mục Câu Kệ Pāli

DH N Dhanuggahānaṃ pavaro 136 Na cāgamattā paramatthi 20 Dhammañcare jānapade 258 Na cāpahaṃ adhammena 242 Dhammantarī vetaraṇī ca bhojo 86 Na cāhametaṃ abhirocayāmi 242 Dhammaṃ cara mahārāja 172, Na cāhametaṃ icchāmi 326 174, 244, 246 Nacāhametaṃ yasasā dadāmi 16 Dhammātisārañca Na cāhaṃ citto sutamaññato me 08 manovighātaṃ 238 Na cāhaṃ na gamissāmi 186 Dhammena kira nesādo 334 Na cāhaṃ vaddhavaṃ maññe 90 Dhammena ñāyena sugatte Na ceva me tvaṃ baddhosi 326 lacchasi 370 Na juhe na jape mante 190 Dhammena no adhammena 118 Najjo ca temā puthulomamacchā 62 Dhammena brahmadattassa 162 Na taṃ varaṃ arahati Dhammena bhāsitā gāthā 18 jantu dātuṃ 430, 434 Dhammena mocemi asāhasena 56 Na tā ekassa na dvinnaṃ 400 Dhammena mocehi asāhasena 56 Na tā evaṃ pajānanti 186 Dhammo patho mahārāja 274 Na tā pajānanti kataṃ Dhammo have rakkhati na kiccaṃ 398 dhammacāriṃ 86 Na te abhisaraṃ passe 346 Dhītānayaṃ kassa sunanda hoti 230 Na te kaṭṭhāni bhinnāni 222 Dhīrā ca bālā ca have janinda 20 Na te puttā bhavissanti 158 Na te samasamaṃ passe 190 N Natthi tāsaṃ vinayo na saṃvaro 406 Na attahetu na dhanassa kāraṇā 412 Natthitthīnaṃ piyo nāma 402 Na kappati mātali mayha Na dukkaraṃ kiñcimahettha bhuñjituṃ 364 maññe 106

Na kammunā vā vacasāva tāta 104 Na naṃ sakkotha akkhātuṃ 122 Na kāmakāmā na bhayā na dosā 194 Nanu tvaṃ avacā ludda 30 Na khattiyoti na pi brāhmaṇoti 84 Na no pitūnaṃ na pitāmahānaṃ 110 Nagarampi nāgo bhasmaṃ Na pañhakālo bhaddante 190 kareyya 56 Na paṇḍitā dviguṇaṃ Naguttame girivare āhu vākyaṃ 432 gandhamādane 358 Na pīḷitā attadukkhena dhīrā 236 Na guyhamatthaṃ vivareyya 74, 144 Na puttahetu na dhanassa Na ca te tādisā mittā 326 hetu 62, 202 Na catthi mokkho mama Nabhañca dūre paṭhavī ca vikkayena 102 dūre 420, 428 Na catthi satto amaro pathabyā 142 Nabhaṃ phaleyya udadhīpi susse 58 Na ca mayhaṃ chinnaṃ Nabhaṃ phaleyya udadhī hadayaṃ 208 visusse 418

Thư Mục Câu Kệ Pāli

N N Na bhāsamānaṃ jānanti 440 Na sā sabhā yattha Na majja mantā paṭibhanti tāta 228 na santi santo 438 Na majjetha yasaṃ patto 348 Na sippametaṃ Na mantayogā na kasāvayogā 220 vidadhāti bhogaṃ 22 Na me akāsi vacanaṃ 294 Na so rājā yo ajeyyaṃ jināti 438 Na me atthopi rajjena 304 Naha nūna so Na me abhisarenattho 346 khārividhaṃ ahāsi 228 Na me idaṃ tathā dukkhaṃ 152 Na hāyate khādituṃ mayhaṃ Na mekhalaṃ muñjamayaṃ pacchā 422 dhareti 224 Na hi dhammo adhammo ca 86 Na me dutiyo idhamatthi kosiya 366 Nahi nūna ayaṃ khujjā 290 Na me dubbhāsitaṃ brahme 160 Nahi nūnāyaṃ rājaputtī 290 Na me dessā ubho cakkhū 16 Na hiraññaṃ suvaṇṇaṃ vā 346 Na me pitā vā athavāpi mātā 100 Na hi sakkā pabbajituṃ 212 Na me piyaṃ appiyaṃ vāpi hoti 148 Na hi so sakkā hantuṃ 210 Na me bhayaṃ anvagataṃ Na hetamatthaṃ mahatīpi senā 178 mahantaṃ 202 Nahetaṃ dhammaṃ sivirāja Na me sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā 338 vajjuṃ 240 Namo katvāna bhūtānaṃ 312 Nāgo ayaṃ nīyati bhojanatthaṃ 194 Namhi devī na gandhabbī 54 Nāgo yathā paṅkamajjhe Namhi devo na gandhabbo 270, 304 byasanno 12 Namhi veṇī na caṇḍālī 296 Nāccantavaṇṇā na bahūna kantā 400 Nayimasmiṃ kumbhasmiṃ 100 Nāññatra vidhurā rāja 120 Na yujjhamānā na balena vassitā 82 Nātidīghā susammaṭṭhā 188 Narānamārāmakarāsu nārisu 396 Nādhicca laddhaṃ na Navapattavanaṃ phullaṃ 190 pariṇāmajaṃ me 200 Na vissase icchati manti poso 400 Nānādumagaṇākiṇṇā 88 Na vissase rāmakarāsu nārisu 402 Nānārukkhehi sañchannaṃ 60 Na vissase Nānumitto garuṃ atthaṃ 142 sākhapurāṇasanthataṃ 402 Nāparajjhāma sumukha 348 Na ve piyaṃ meti janinda tādiso 432 Nāyaṃ vayo tārakarājasannibho 84 Na ve rudanti matimanto Nāhaṃ anāgataṃ dīghaṃ 352 sapaññā 416 Nāhaṃ kāsipati bhīto 346 Na santi devā pavasanti nūna 152 Nāhaṃ gamissāmi ito kusāvatiṃ 286 Na sappikumbho napi Nāhaṃ dukkhakkhamā rāja 218 telakumbho 94 Nāhaṃ dukkhaparetoti 32, 336 Na sabbabhūtesu vidhenti Nāhaṃ rohanta gacchāmi 26, 28 rakkhaṃ 164 Nikkhantapādā visikhānucārinī 396 Na sādhu balavā bālo 22 Nikkhippa pañca kakudhāni 272

Thư Mục Câu Kệ Pāli

N P Nivesanaṃ kassa nudaṃ Paññā sutaṃ vinicchinī 170 sunanda 230 Paññā hi seṭṭhā kusalā vadanti 182 Nisamma khattiyo kayirā 52 Paññho vajjho mahosadhoti 72 Nisamma ca kataṃ kammaṃ 52 Paṭiggahītaṃ yaṃ dinnaṃ 310 Nisamma daṇḍaṃ paṇayeyya Paṭhameneva vitathaṃ 166 issaro 52 Patītāssu mayaṃ bhoto 304 Nisīthepi

rahodāni 38 Pateva patataṃ seṭṭha 32, 336 Nihanti so rukkhaphalaṃ Paddho bhummantalikkhasmiṃ 138 paṭhabyā 226 Pabhāvatiñca ādāya 302 Nūna tārakavaṇṇābhe 150 Pabhāvatī vaṇṇapalobhito tava 286 Nekkhaṃ gīvante kāressaṃ 288 Pabhinnā paggahariṃsu me 134 Netā pitā uggato raṭṭhapālo 244 Pamattaṃ paradāresu 318 Nerūva avisesā ca 390 Paramakāruññataṃ pattaṃ 128 Neva kiṇāmi napi vikkiṇāmi 354 Parassa vā attano vāpi hetu 24 Neva bhītā kāsipati 348 Parāvattajātā ca bhavati Nevāhamattānamanutthunāmi 416 kuṅkumī 394 Nevāhametaṃ abhisaddahāmi 418 Paripakko me gabbho 208 Nesa dhammo mahārāja 158, 322 Paripakko te gabbho 208 No ce attappayogena 338 Parisāyampi me ayye 138 No ce tuvaṃ ussahase janinda 12 Parosataṃ khattiyā te gahītā 430 No ce tuvaṃ maheseyyaṃ 150 Parosataṃ khattiyā me gahītā 430 Parosataṃ jānapadā 306, 312 P Palāsādā ca gavajā 372 Paṅkaṃ rājā atikkanto 272 Pallaṅkaṃ pahiṇī khippaṃ 190 Paṅkeva posaṃ palipe Pavāsamassa vaṇṇeti 394 vyasannaṃ 80 Paviṭṭhamhi kāsiraññe 60 Paṅko ca tassa bhusadassaneyyo 226 Pasannameva seveyya 248 Paṅko va kāmā palipo ca kāmā 76 Passantu no mahāsaṅghā 326 Paccakampittha nesādo 332 Passāmi posaṃ alasaṃ Pañcakāmaguṇasātagocarā 406 mahagghasaṃ 366 Pañca pañca nakhā bhakkhā 424 Passāmi vohaṃ dahariṃ Pañca paṇḍitā mayaṃ bhadante 26 kumāriṃ 78 Pañca paṇḍitā samāgatā 70 Pahāravarakhettaññū 258 Pañcamampi Pahūtaṃ me dhanaṃ sakka 18 bhadramadhanassa 262 Pākahaṃsā ca sumukha 340 Pañcālarājā migavaṃ paviṭṭho 102 Pāṇaṃ cajanti santo nāpi Paññañca kho asussūsaṃ 170 dhammaṃ 434 Paññāyihinti etā 206 Pāṇissaraṃ kumbhathūnaṃ Paññāyupetaṃ siriyā vihīnaṃ 20 nisīthe 436

Thư Mục Câu Kệ Pāli

P P Pāṇissarā mutiṅgā ca 358 Pūtimacchaṃ kusaggena 42 Pāṇena te pāṇamahaṃ Pesitā rājino dūtā 48 nimissaṃ 104 Posetā te janettī ca 134 Pāto ca kho uggate sūriyamhi 46 Pātova pātarāsamhi 188 PH Pāpāni kammāni karoti bālo 20 Phalā ca mūlā ca Pāsāṇasāraṃ khaṇasi 288 pahūtamettha 222 Pāsāṇo nūna te hadaye 288 Phītaṃ janapadaṃ gantvā 218 Pāsādavāsā paṭhavīgavāssaṃ 424 Piṅgiyānī sabbalokissarassa 398 B Pitaraṃ me janettiñca 312 Bakassa ca pāvārikassa rañño 396 Pitā ca mātā ca upaṭṭhitā me 426 Balaṃ pañcavidhaṃ loke 170 Pitā mamaṃ mūlaphalesanaṃ Balisaṃ hi so niggilati 356 gato 222 Bavhettha brahmadattassa 160 Pitu ca nando suppiyo 316 Bahūni vassapūgāni 310 Pitussa vacanaṃ sutvā 298 Bahūni samaṇabhadrāni 264 Piyaṃ me mānusaṃ maṃsaṃ 432 Bahū hi khattiyā jīnā 158 Piyā me mānusā kāmā 264 Bahū hi me dantayugā uḷārā 116 Piyo hi me āsi supaṇṇarājā 148 Bahū hi me rājakulamhi santi 112 Pīṭhañca sabbasovaṇṇaṃ 350 Bārāṇassaṃ ahu rājā 126 Pīṇitā tena lābhena 302 Bindussaro nātivissaṭṭhavākyo 226 Pukkusapurisassa te janinda 74 Brahā ujū cārumukho kutosi 106 Puññā vidhaṃse amaro Brahmalokā cavitvāna 64 na camhi 234 Brahmāti mātāpitaro 320 Puṇṇampi cemaṃ paṭhaviṃ Brāhmaṇo ca adhīyāna 404 dhanena 400 Puttā ca dārā c’ anujīvino ca 204 BH Puttāpi tuyhaṃ bahavo 206 Bhakkho ayaṃ manussānaṃ 132 Puttehi ca me etehi 208 Bhaje bhajantaṃ purisaṃ 248 Putto ca mātaraṃ hantvā 280 Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ 30 Putto tavāyaṃ taruṇo sudhamme 54 Bhadrakāro ca me putto 120 Punapi ce

dakkhasi Bhadrako vata yaṃ pakkhī 40 brahmacāriṃ 230 Bhayadditā nāgavadhena aṭṭā 116 Pubbe rasadadī gottī 316 Bhayannu te anvagataṃ Puratthimena dhāvanti 276 mahantaṃ 202 Purāyaṃ amhe acceti 186 Bhayā hi seṭṭhassa vaco Purindado bhūtapatī yasassī 176 khametha 178 Purimaṃ disaṃ kā tvaṃ Bhariyā ce purisaṃ vajjā 144 pabhāsi devate 364 Bhariyā mametā tisatā aḷāra 198

BH M Bhariyāsu poso sadisīsu Mayocitā jānapadā 136 pekkhavā 368 Mayhampi dhanaṃ pahūtaṃ 210 Bhallāṭiyo nāma ahosi rājā 42 Maraṇaṃ vā tayā saddhiṃ 322 Bhavantaṃ vadāmi bhotiñca 314 Mallaṃ giriṃ paṇḍarakaṃ Bhavanti mittāni atho na honti 230 tikūṭaṃ 42 Bhavaṃ tu kacci nu mahā 332 Mahāgaṇāya bhattā me 338 Bhavaṃ nu citto sutamaññato te 08 Mahārukkhassa phalino 256 Bhātarosma mahārāja 40 Mahārukkhūpamaṃ raṭṭhaṃ 256 Bhātaro honti me ludda 28 Mahiddhiyaṃ āgamanaṃ ahosi 184 Bhāsaye jotaye dhammaṃ 440 Maṃsakājaṃ avahāya 122 Bhinnāni kaṭṭhāni huto ca aggi 222 Maṃsodanaṃ sappipāyañca Bhiyyo maṃ āvisi pīti 18 bhuñja 100 Bhuñjassu bhoge vipulaphale Mā ca vegena kiccāni 168 kumāra 50 Māṇava abhirūposi 414 Bhuttā ca sā dvādasa hanti Mātaraṃ paṭhamaṃ dajjaṃ 134 pāpake 362 Mātā ca puttaṃ taruṇaṃ Bhuttā me bhogā tidivasmi deva 52 tanūjaṃ 146 Bhūtāni me bhūtapatī Mā tāta issaromhīti 168 namassato 234 Mātā dipadā janindaseṭṭha 72 Bhūtāni hetāni caranti tāta 230 Mātāpitā ca bhātā ca 314 Bhetvāna nāsaṃ atikassa rajjuṃ 202 Mātā pitā paramā bandhavānaṃ 144 Bheri mutiṅgā paṇavā ca saṅkhā 60 Mātāpitā bhaginībhātaro ca 144 Bhogabalañca dīghāvu 170 Mātā puttena saṅgañchi 302 Bhotova raṭṭhe vijite 304 Mātu ca me rudantyā 210 Mātu bhariyāya bhātucca 140 M Mā te adhisare mucca 168 Majjhantike sampaṭike 38 Mā tvaṃ cande rudi 208 Maṇayo saṅkhamuttañca 354 Mādisassa na taṃ channaṃ 298 Maṇimayā sovaṇṇamayā uḷārā 198 Mādisiyo pavarā ceva 186 Maṇī mamaṃ vijjati lohitaṅko 204 Mā naṃ daharoti uññāsi 122 Maṇḍavya bālosi parittapañño 06 Mā naṃ rūpena pāmesi 290, 292 Mataṃ vareyya parisuddhasīlo 418 Mānātimānā kalahāni pesunī 96 Mattā gajā bhinnagaḷā pabhinnā 82 Mā no ajja vikantiṃsu 342 Madā pamādo jāyetha 158 Mā no deva adā cakkhuṃ 16 Manasā agamā indaṃ 190 Mā bhāyi patataṃ seṭṭha 338, 344 Manasā ce paduṭṭhena 278 Mā me kujjha mahāvīra 192 Mayamekarattiṃ Māyakārā raṅgamajjhe karontā 86 vippavasimha ludda 44 Māyā cesā marīcī ca 342 Mayūrakoñcābhirude 296 Māyyo maṃ kari bhaddante 132

Thư Mục Câu Kệ Pāli

M Y Mālañca gandhañca vilepanañca 200 Yathāpi assa nagaraṃ Mālī tiriṭī kāyūrī 92 mahantaṃ 144 Māssu pubbe ratikīḷitāni 216 Yathāpi cando vimalo 122 Mā heva tvaṃ adhammaṭṭha 132 Yathā pitā vā athavāpi mātā 436 Migaluddo mahārājā 36 Yathāpi te dhataraṭṭhā 414 Migīva bhantā saracāpadhārinā 366 Yathāpi nāvaṃ puriso dakamhi 76 Misse devā taṃ yācanti 186 Yathāpi pāvako brahme 124 Mukhañca tassa Yathāpi mātā ca pitā ca puttaṃ 12 bhusadassaneyyaṃ 224 Yathāpi mātū ca pitū agāre 204 Muttānañca vāhasahassāni pañca 64 Yathāpi rammako māso 122 Mutto campeyyako nāgo 58 Yathāpi himavā brahme 124 Mutto ca so purisādassa hatthā 102, Yathā

mahāvāridharo 88 420 Yathā rasakamāgamma 438 Mutto tuvaṃ porisādassa hatthā 418, Yathā sāmuddikaṃ nāvaṃ 270 424, 426 Yathāhaṃ tava māgamma 438 Mutto na icchi oḍḍetuṃ 342 Yadā umhayamānā maṃ 288 Muttosi hatthā vālānaṃ 132 Yadā ca paṭibujjhitvā 316 Musā tāsaṃ yathā saccaṃ 402 Yadā ca so pakirati tā jaṭāyo 224 Musāvādaṃ purakkhatvā 348 Yadā tā passanti samekkhamānā 398 Mettaṃ cittañca bhāvetha 216 Yadāddaṃ taṃ tiṭṭhantiṃ 232 Moghañcassa hutaṃ hoti 356 Yadā na passanti samekkhamānā 398 Y Yadā parābhavo hoti 32, 324 Yakkhā ca me puttamakaṃsu Yadā maṃ bhūkuṭiṃ katvā 288 evaṃ 06 Yadā suttāpi supine 316 Yakkhā pisācā athavāpi petā 84 Yadi vassasataṃ devo 254 Yakkhā have santi Yannu pāsena mahatā 324 mahānubhāvā 06 Yannūnimaṃ dadeyyaṃ Yakkhe pisāce athavāpi pete 84 pabhaṅkaraṃ 210 Yañca mātu dhanaṃ hoti 318 Yamaddasātha dahariṃ Yañcetā upasevanti 406 kumāriṃ 118 Yatopi āgato ayye 140 Yamannapāne vipulasmi ohite 156 Yatthassu bherī nadati 294 Yamāhu devesu sujampatīti 14, 174 Yathā āraññakaṃ nāgaṃ 270 Yamāhu natthi viriyanti 254 Yathā udayamādicco 314 Yamuggatejo uragoti cāhu 56 Yathā ca myāyaṃ sumukho 332 Yamekarattiṃ anutappathetaṃ 44 Yathā coro yathā diddho 390 Yamekarattiṃ paṭhamaṃ 82 Yathā taṃ sivayo sabbe 16 Yametamakkhā udadhiṃ Yathā nadī ca pantho ca 400 mahantaṃ 22

Thư Mục Câu Kệ Pāli

Y Y Yayimaṃ nadiṃ passasi Yaṃ manussā vivajjenti 98 sīghasotaṃ 44 Yaṃ maṃ so yācituṃ āga 18 Yasmā ca me anadhimanosi sāmi 106 Yaṃ yaṃ hi dvāraṃ gacchanti 276 Yasmā ca vassati devo 256 Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati 40 Yasmā ca vārigambhīraṃ 130 Yaṃ yācamānā na labhanti pubbe 98 Yasmā ca viriyaṃ atthi 254 Yaṃ vuddhehi upaññātaṃ 342 Yasmā ca saṅgahā ete 320 Yaṃ ve disvā Yassa assasahassāni 298 kaṇḍarīkinnarānaṃ 396 Yassa usabhasahassāni 298 Yaṃ ve pivitvāna haneyya poso 98 Yassa tvaṃ bhatako rañño 340 Yaṃ ve pītvā aggidaḍḍhā sayanti 96 Yassa dhenusahassāni 298 Yaṃ ve pītvā acelakova naggo 94 Yassa nāgasahassāni 296 Yaṃ ve pītvā andhakaveṇhuputtā 98 Yassa rathasahassāni 298 Yaṃ ve pītvā ukkaṭṭho āvilakkho 96 Yassa rukkhassa chāyāya 252 Yaṃ ve pītvā ekathūpā sayanti 98 Yassa lohitakā tāḷā 344 Yaṃ ve pītvā cittasmiṃ Yassassa sakkhī maraṇena rāja 76 anesamāno 94 Yassāhamicchāmi sudhaṃ Yaṃ ve pītvā duccaritaṃ caranti 98 mahāmuni 364 Yaṃ ve pītvā duṭṭharūpāva nārī 96 Yassā hi dhammaṃ puriso Yaṃ ve pītvā pattakkhandhā vijaññā 434 sayanti 98 Yaṃ etā upasevanti 70 Yaṃ ve pītvā pubbadevā pamattā 100 Yaṃ kareyya kupito diso disaṃ 408 Yaṃ ve pītvā pesane pesayanto 98 Yaṃ kiccaṃ parame mitte 334 Yaṃ ve pītvā bhāseyya Yaṃ kiñci ubhato tīre 90 abhāsaneyyaṃ 96 Yaṃ kiñci dukkhañca Yaṃ ve pītvā vuṭṭhāya sukhañca etto 238 pavedhamāno 94 Yaṃ kiñci ratanaṃ atthi 354 Yaṃ sālavanasmiṃ senako 72 Yaṃ khalu dhammamadhīnaṃ 332 Yaṃ hi kiñci manussesu 242 Yaṃ taṃ apucchimha akittayī no 26 Yaṃ hi yāce taṃ hi dade 16 Yaṃ te katā brāhmaṇassa Yā imā ratyo atikkantā 298 dhanāsā 102 Yā kāci najjo gaṅgamabhissavanti 22 Yaṃ tvaṃ tāta tape kammaṃ 166 Yā ca nillokanasīlā 392 Yaṃ tvaṃ patinisinnosi 88 Yā ca bhariyā dhanakkītā 282 Yaṃ daṇḍakāraññagatassa mātā 106 Yādisaṃ kurute mittaṃ 40 Yaṃ

naraṃ uparamanti nāriyo 406 Yānañca vatidaṃ laddhaṃ 264 Yaṃ nu kañcanadepiccha 322 Yāni saccāni dipadinda 18 Yaṃ pasu khīraṃ chaḍḍeti 162 Yā puṇṇamāse Yaṃ pasu pasupālassa 164 migamandalocanā 232 Yaṃ pītvā duṭṭharūpova poso 96 Yāvatā kasigorakkhā 188

Thư Mục Câu Kệ Pāli

Y Y Yāvanto udabindūni 134 Yo ca taṃ tāta rakkheyya 168 Yāvanto purisassatthaṃ 74, 144 Yo ca tvaṃ sakhino hetu 34 Yāva manussalokasmiṃ 88 Yo ca dhammavibhāgaññū 172 Yā sīlavatī anaññadheyyā 70 Yo ca pabbajitaṃ hanti 278 Yāhaṃ pubbe niyyāmi 210 Yo ca rājā adhammaṭṭho 258, 278 Yutte deva rathe dehi 16 Yo ca rājā janapadaṃ 256 Yutto ratho mahārāja 38 Yo ca vantakasāvassa 114 Yuvā sujāto sumukho sudassano 78 Yo ca vassasahassānaṃ 278 Ye kuñjarā sattasatā uḷārā 154 Yo cīdha saṅkhāya piyāni hitvā 432 Ye keci mānusā kāmā 110 Yojayantu rathe asse 300 Ye keci me atthi rasā pathavyā 424 Yojentu ve rājarathe 08 Ye kecime maccharino kadariyā 358 Yojentu ve rājarathe sucitte 60 Ye kecime suggatimāsasānā 358 Yojehi sārathi yānaṃ 18 Ye khattadhamme kusalā Yo tassā āsi pallaṅko 192 bhavanti 424 Yo te kato saṅgaro Ye khattiyāse idha bhūmipālā 430 brāhmaṇena 418 Ye guyhamantā avikiṇṇavācā 144 Yodha dhammaṃ niraṃkatvā 262 Ye ca kāme pahatvāna 264 Yo nattano maraṇaṃ bujjhasi Ye ca dhammassa kusalā 314 tvaṃ 428 Yena atthena āgañji 14 Yo neva nindaṃ na Yenocitā jānapadā 136 punappasaṃsaṃ 238 Ye maṃ yācitumāyanti 18 Yo pāpakaṃ kammakaraṃ Ye migena migaṃ hanti 284 manusso 234 Ye vaddhā abbhatikkantā 348 Yo piṭṭhimaṃsiko hoti 92 Ye vasanti samītāro 312 Yo putto kāsirājassa 150 Ye vippamuttā anavajjabhojino 54 Yo brāhmaṇasahassāni 296 Ye vuddhe paribhāsanti 278 Yo bhajantaṃ na bhajati 248 Yesaṃ rāgo ca doso ca 08 Yo maṃsahetu migavaṃ Yo attadukkhena parassa careyya 424 dukkhaṃ 236 Yo migena migaṃ hanti 348 Yo issaromhīti karoti pāpaṃ 236 Yo me kato saṅgaro Yo kicchagatassa āturassa 70 brāhmaṇena 420 Yo khaṇḍaso pabbajitaṃ Yo lobhā pitaraṃ hanti 278 achedayī 180 Yo ve icchati kāmena 316 Yogappayogasaṅkhātaṃ 172 Yo ve kataññū katavedi dhīro 182 Yo guyhamantaṃ Yo ve dassanti vatvāna 16 parirakkhaṇeyyaṃ 140 Yo ve naro suhadaṃ Yo ca ariyarudaṃ bhāse 348 maññamāno 142 Yo ca etāni ṭhānāni 126 Yo ve piyaṃ meti piyānukaṅkhī 432

Thư Mục Câu Kệ Pāli

Y V Yo ve hadayassa paddhagu 72 Vaṭṭanāvaḷisaṅkāsā 128 Yo saññate pabbajite aheṭhayi 180 Vaṇibbato mayhaṃ vaṇiṃ Yo sabbalokaṃ carako anuttaraṃ 14 mahāmuni 362 Vadhissametanti parāmasanto 114 Yohaṃ atthañca dhammañca 120 Vane phalañca mūlañca 306 Yo hitthiyā vā purisassa vā pana 364 Vanditvā so pitaraṃ mātarañca 422 Yo hitvā pubbasaṃyogaṃ 92 Vande ahaṃ pabbatarājaseṭṭhaṃ 154 Vande indīvarīsāmaṃ 154 R Vande bhāgīrathiṃ gaṅgaṃ 154 Raññohaṃ pahito dūto 120, Vande sīhe ca byagghe ca 152 122, 126 Varaṃ ce me ado sakka 192 Rajjañca paṭipannasmā 118 Vāṇijja raṭṭhādhipa gacchamāno 194 Rattañca corā khādanti 164 Vātañca jālena naro parāmase 404 Rattiñca corā khādanti 160, 162 Vātasītāni bhakkhesiṃ 128 Ramassu bhikkhācariyāya putta 54 Vāto va gandhamādeti 340

Rammañca te āvasathaṃ Vāḷamigānucarite 128 karontu 10 Vikiṇṇavācaṃ aniguyhamantaṃ 140 Rasānamaññataraṃ etaṃ 414 Vicitrapupphaṃ hi vanaṃ Rājā ahosiṃ sutaṃ mayā 228 magadhānamissaro 200 Vijjādharā ghoramadhīyamānā 86 Rājā kho pabbajito 216 Viddho ca nāgo koñcamanādi Rājā ca paṭhaviṃ sabbaṃ 404 ghoraṃ 114 Rājā ca pabbajjamarocayittha 80 Vināpi dānā tava vacanaṃ Rājaputto ca uñchāto 68 janinda 58 Rājābhirājā manojo 310 Vibbhantacittā kupitindriyāsi 56 Rājā me so dijāmitta 324, 338 Vimado tīhi vassehi 190 Rājo me so dijo mitto 34 Vilākā mudukā suddhā 188 Rukkhaggahaṇā bahukettha Vilomamācarati akiccakāriṇī 394 pupphitā 370 Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ 74, Ruppapaṭṭapaḷimaṭṭhīva 88 144 Vividha-adhimanā suṇomahaṃ 48 L Visaṃ pajānaṃ puriso adeyya 428 Laddhavāro katokāso 138 Vissāsamāpajjimahaṃ acelo 142 Laddhā sukhaṃ majjati Vissāsaye na ca naṃ vissaseyya 148 appapañño 22 Vihitā santime pāsā 328 Ludda dve ime sakuṇā 344 Vītasaddhaṃ na seveyya 248 Luddaputtā nisāmetha 110 Veṇī tvamasi caṇḍālī 296 Luddā deva samāyantu 110 Vedā na saccā na ca vittalābho 76 Lokacittamathanā hi nāriyo 406 Vedehaputto bhaddante 150

Thư Mục Câu Kệ Pāli

V S Velā yathā sāgaravegavāriṇī 376 Sace tuvaṃ mayha Vessantaraṃ taṃ pucchāmi 166 satiṃ janinda 238 Vehāsayaṃ agamā bhūripañño 04 Sace tuvaṃ vipule laddhabhoge 156 Vehāsayaṃ kamamāgamma Sace tuvaṃ saddahasi rāja 416 tiṭṭhasi 94 Sace tvaṃ amma dhāresi 294 Vehāsayaṃ tiṭṭhati antalikkhe 174 Sacepi vāto girimāvaheyya 418 Sace pubbekatahetu 250 S Sace maṃsāni hāresuṃ 294 Sakassa dāsassa yadā suṇomi 422 Sace labhetha khaṇaṃ vā Sakideva sutasoma 420, 428 raho vā 396 Sakumāro sakhā tyasmi 336 Sace vo vuyhamānānaṃ 134 Sakkā ubhinnaṃ vacanaṃ Sace hi vacanaṃ saccaṃ 288 titikkhituṃ 178 Sacehi vāto girimāvaheyya 58 Sakko ca me varaṃ dajjā 234 Sace hi viriyaṃ nāssa 254 Sakkopi hi bhūtapati 166 Saccante paṭijānāmi 298, 300 Sakkohamasmi devindo 18 Saccappaṭiññā tavamesa hotu 58 Sakhā ca mitto ca mamāsi sīvaka 16 Saccaṃ kira mahārāja 412 Sa khippameva upagamma Saccaṃ kho etaṃ vadasi kumāra 50 assamaṃ 376 Saccaṃ tassa hutaṃ hoti 356 Sakhī tuvaṃ kuṇḍalinī 168 Sañjayo nāma me bhātā 122 Saggūpagaṃ puññakammaṃ Sañjīvo kāḷasutto ca 274 janinda 240 Saṭṭhiassasahassāni 268 Saṅkiccāyaṃ anuppatto 272 Saṭṭhi gāmasahassāni 266 Saṅketheva amittamhi 146 Saṭṭhidhenusahassāni 268 Saṅgāmasīse sarasattisaṃyute 376 Saṭṭhināgasahassāni 268 Sacāhaṃ bālo paraneyyohamasmi 52 Saṭṭhirathasahassāni 268 Sace attappayogena 338 Sataṃ eko ca me puttā 36 Sace anuddiṭṭhaṃ tayā Sa tāsiso paccati mahāmuni 360 lohakumbhiyaṃ 280 Sace ayaṃ nīyati bhojanatthaṃ 194 Sa tādiso bhūmipati 258 Sace ahaṃ tāta tathā yathā pure 156 Satta khaṇḍe karitvāna 292 Sace ahaṃ marissāmi 90 Sattamampi bhadramadhanassa 262 Sace idaṃ brahme Sattigumbo ca corānaṃ 40 surajjakaṃ siyā 164 Sattīhi lohakūṭehi 284 Sace ca kismici kāle 140 Satthā ca me hosi sakhā ca mesi 434 Sace ca taṃ rāja mado saheyya 14 Satthā ca te homi sakhā ca Sace tuvaṃ dakkhasi tyamhi 434 brahmacāriṃ 230 Sadāpi bhadramadhanassa 262 Sace tuvaṃ bhatturatthe payutto 412 Sadā maṃ gilatī maccu 122

Thư Mục Câu Kệ Pāli

S S Saddhāhaṃ devī manujesu Sarāni khīyanti saselakānanā 82 pūjitā 368 Saritā sāgaraṃ yanti 404 Santappayitvā nesādaṃ 332 Sare yathā vāri janinda vaṭṭaṃ 438 Santo ca uddhaṃ gacchanti 284 Salakkhī dhitisampanno 166 Santo ca me apacitā 352 Sa luddo haṃsakājena 344 Sandhiṃ katvā amittena 146 Sallape nisitakhaggapāṇinā 406 Sa paññavā kāmaguṇe avekkhati 182 Savītarāgo pavineyya dosaṃ 182 Sabbadukkhasamatikkamaṃ Sasamuddapariyāyaṃ 138 sivaṃ 410 Sahassiyo imā gāthā 420 Sabbabhogaparijiṇṇaṃ 158 Saṃkhūpamaṃ Sabbarattiṃ cintayitvā 354 setamatulyadassanaṃ 362 Sabbaseto pure āsi 246 Saṃvaccharaṃ Sabbaṃ karissāma dibbarasānubhutvā 200 tavānusāsanaṃ 184 Saṃvaccharaṃ vā ūnaṃ vā 318 Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ Saṃvaccharo me usito tavantike 204 suciṇṇaṃ 08 Saṃvāsena hi mittāni 230 Sabbā nadī vaṅkagatī 396 Sā issitā dukkhitā casmi ludda 112 Sabbeva te vasaṅgatā 302 Sā kosiyānumatā jutīmatā 374 Sabbesamevaṃ hi Sā kosiyenānumatā jutīmatā 370 narānanārinaṃ 84 Sākhāhi rukkho labhate Sabbitthiyo sikhiriva samaññaṃ 78 sabbabhakkhā 404 Sā ca antepuraṃ gantvā 66 Sabbo hi saṃsayaṃ patto 342 Sā ca assamamāgañchi 152 Sabbhireva samāsetha 420, 428 Sā ca taṃ vanamogayha 188 Sabbhihetaṃ upaññātaṃ 312 Sā tattha paridevesi 152 Samaṇe brāhmaṇe vande 152 Sā taṃ paggayha ubhohi pāṇihi 374 Samaṇoti me sammatatto ahosi 142 Sā tvaṃ mayā ajja sakamhi Samappito puthusallena nāgo 116 assame 370 Sa mātalī devavarena pesito 362 Sādhu dhammarucī rājā 242 Sampannavāhano poso 38 Sā nūna puna re pakkā 162 Sambodhipatto ca mahānubhāvo 118 Sāmā ca soṇā sabalā ca gijjhā 280 Sambhavo nāma me bhātā 122 Sā muhuttaṃ palāyitvā 28 Sayaṃ āyaṃ vayaṃ jaññā 168 Sāyañca pāto udakaṃ sajāti 50 Sayaṃ jānapadaṃ atthaṃ 168 Sāyaṃ pāto kūṭakārī 284 Sayaṃ vimānaṃ naradeva disvā 194 Sālā karerī bahukettha jambuyo 372 Sarañca juhati yo so 356 Sālissaro sāriputto 184 Sa rājaputto paridevayanto 48 Sālūrasaṅghañca nisedhayitvā 42 Sa rājā paridevesi 66 Sā suttacā nīladumābhilambitā 372 Sa rājā pāvisi vyambhaṃ 60 Sāhaṃ ajja cirassampi 316

Thư Mục Câu Kệ Pāli

S S Sippena vijjācaraṇena buddhiyā 366 Susandhi sabbattha Sirāhaṃ devī manujesu pūjitā 364 vimaṭṭhimaṃ vaṇaṃ 226 Sirī ca tāta lakkhī ca 166 Susaṃvihitakammantaṃ 158 Silesūpamā sikhīriva Seneva tvaṃ paṇasi sassamāne 102 sabbabhakkhā 398 Sevamāno sevamānaṃ 40 Sīsaṃ nahāto uppalamāladhārī 112 Sevetha vuḍḍhe nipuṇe Sīhāca vyagghāca athopi dīpiyo 86 bahussute 182 Sīhā vyagghā ca dīpī ca 130 So appamatto akuddho 168 Sīho yathā lohitamaṃsabhojano 388 So ahaṃ suppajānāmi 10 Sukiccharūpaṃ So idha garahito parattha ca 410 paridevayavho 42, 44 So upeti nirayaṃ patāpanaṃ 410 Sukkapakkhe yathā cando 438 Sokaṭṭāya durattāya 150 Suciṃ sugandhaṃ tidasehi So kuddho pharusaṃ vācaṃ 352 sakkataṃ 360 So ca taṃ nirayaṃ patto 280 Sujāto nāma nāmena 414 So ca pokkharaṇiyā tīre 18 Suṇantu bhonto vacanaṃ 312 So ca bhakkhaparikkhīṇo 264 Suṇantu mayhaṃ parisā So ca vegena nikkhamma 190 samāgatā 50 So ca vegenabhikkamma 324 Sutāva paṇḍitā tyamhā 346 So ca vegenudappatto 132 Sutvā kaṇṇasukhaṃ vācaṃ 30 So ce attho ca dhammo ca

250, 252 Sutvā dhammaṃ vijānanti 428 So chinnavātaṃ kamasi aghamhi 94 Sutvāna gāthā Soṇā dhaṅkā sigālā ca 294 paramatthasañhitā 184 So tattha bhutvā ca atho ramitvā 60 Sudukkaraṃ anariyehi 328 So taṃ pavissa na cirassa nāgo 196 Sudukkaraṃ porisādo akāsi 422 So taṃ yogaṃ payuñjassu 344 Sudullabhitthī purisassa yā hitā 156 So taṃ vijitvā saṅgāmaṃ 300 Subhāsitante anumodiyāna 178, So te sahāyaṃ muñcāmi 326 180, 182 So tvaṃ sabbesu suhadayo 166 Sumukha anupacinantā 322 So nūnāhaṃ vadhissāmi 238 Sumukho ca acintetvā 352 So paccataṃ niraye ghorarūpe 58 Suriyo kassapo bhikkhu 378 So patīto pamuttena 326, 328 Suladdhalābho vata me ahosi 10 Sobbhamiva paṭicchannā 390 Suvaṇṇacandettha So maṃ tato samuṭṭhāsi 130 bahū nipātitā 374 So maṃ disvā kisaṃ paṇḍuṃ 130 Suvaṇṇacitakaṃ bhūmiṃ 60 Soyaṃ evaṃ gato pakkhī 330 Suvaṇṇacīravasane 286 So vāhaṃ nippatissāmi 414 Suvaṇṇasaṅkaccadharā So vo ahaṃ pamokkhāmi 28 suviggahā 156 So saṅkhapālo taramānarūpo 198 Susaṅgahītantajano 168 Sosetvā nūna maraṇaṃ 88

Thư Mục Câu Kệ Pāli

S H Sohaṃ apetadaratho 88 Hatthibandhaṃ assabandhaṃ 402 Sohaṃ tathā karissāmi 192 Hatthī assā rathā pattī 218, 308 Sohaṃ tenābhisattosmi 132 Hatthī asse ca yojentu 306 Sohaṃ dadāmi sāratto 136 Hatthīgavāssā maṇikuṇḍalā ca 24 Sohaṃ dhammaṃ avekkhanto 322 Hatthīhi assehi rathehi pattihi 82 Sohaṃ samāgamma janinda tehi 194 Haneyyu chindeyyumpi Sohaṃ sahāva sākhāhi 130 chedayeyyuṃ 402 Soḷasitthīsahassāni 56, Handajja tvaṃ mucca vadhā 92, 138, 268 dujivha 146 Svāgatañcevidaṃ bhavataṃ 332 Handehidāni tidivaṃ Svāgatante mahārāja 310 samakkama 378 Svādhippāgā bhāradvājo 120, Harīyamāno dhataraṭṭho 340 122, 124 Hareṇukā veḷukā veṇutindukā 372 Svāyaṃ dittova nadati 246 Hitvā gharaṃ pabbajito acelo 146 Svāyaṃ dhammo ca te ciṇṇo 322 Himaccaye hemavatāya tīre 42 Svāyaṃ vaṇo khajjati Hiyyoti hīyati poso 78 kaṇḍuvāyati 220 Hirāhaṃ devī manujesu pūjitā 370 Hiriyā titikkhāya damena H khantiyā 146 Hatthapādā ca te setā 128 Hirī uppalavaṇṇāsi 378 Hatthārohā anīkaṭṭhā 158, 300 Hirīmanāpi ahirīkabhāvaṃ 98 Hatthikkhandhañca āruyha 300 Hīnajaccopi ce hoti 36

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI II (Bổn Sanh II)

*****

SAÑÑĀNĀMĀNUKKAMANIKĀ – THƯ MỤC DANH TỪ RIÊNG

Trang Trang A U Aṅga 304 Uggasena (rājā) 60 Aṅgīrasa Gotama 180 Udāyi 410 Ajjuna 178, Upajotiya 04 276, 386 Upajjhāya 04 Aṭṭhaka 174, 184 Ummādantī 232 Anuruddha 184 Ussada (niraya) 274, 284 Anusissa 184 Andhakaveṇhu 98, 278 E Arindama 262, 264 Eḷakamāraka 388 Alakkhī 166 Esukārī 80 Alambusā 186, 190, 192 O Alīnasatta 102, 108 Okkākaputta 296 Avanti 10, 304 Osadhī (tārakā) 188 Avīci (niraya) 180 Assaka 304 K

Ahipāraka 232 Kaccāyana 184 Aḷāra 196 Kaṇḍarī (rājā) 396 Kaṇhadīpāyana 278 Ā Kaṇhā 386 Ānanda 184, 378, 410 Kampilla 108 Ānanda (gijjharājā) 400 Kamboja 60 Ānanda (maccharājā) 412 Kammāsapāda 104, 436 Āsā 360, 374 Kalābu 178 Kassapa 184, 192 I Kaṃsa 166 Inda 186, 258, 310 Kākātī 388 Isisiṅgā 186, 218 Kādambiya (acela) 148

Thư Mục Danh Từ Riêng

K G Kālakaṇṇī 166 Gandhamādana (giri) 42, Kāliṅga (rājā) 174, 184 124, 218, 358 Kāvinda 74 Gayā 356 Kāsi 166, 272 Gotama 276 Kāsirājā 58, 150, Gorimanda 22 262, 344, 354 Kāsipati 170 GH Kāsipuraṃ 116 Ghora (vijjā) 86 Kāḷa 412, 414 Kāḷasutta (niraya) 274, 278 C Kāḷahatthi 412 Canda 358 Kinnarā (devī) 396 Candā 208 Kisavaccha 184, 276 Candimā 104, 108, Kukkula (niraya) 178 126, 378, 408 Kuṇāla 378, 410 Campeyyaka 58 Kuṇḍalinī 168 Citta 08 Kuru 50 Cittaka 26 Kuruṅgadevī 388 Cūḷanīya 140 Kulavaḍḍhana 212 Cecca 278 Kusa 286 Kusāvatī 286 CH Kekaka 276 Chambhī 134 Koṇḍañña 176 Chaḷaṅgakumāra 388 Korabya, Koravya 120, 416 Kolita 184 J Kosala 388 Jambuka 170 Kosikī (nadī) 88 Jambū 374 Kosiya (isi) 306, 308, 312, 318 Jayaddisassa 106 Kosiyagotta 170 Kosiya (maccharī) 356, 366, 374 T Tapana, Tāpana (niraya) 274, 278 KH Tāvatiṃsā 186 Khuradhāra (niraya) 282 Tikūṭa (nadī) 42 Khemaka 344 Tikhiṇamanti 136 Khemā (nadī) 220 Timbaru 356 Khemī 346 Tirīṭi 232

G D Gaṅgā 264, 362 Daṇḍaka (āraññā) 104

Thư Mục Danh Từ Riêng

D P Daṇḍakī 178, 276 Pañcālacaṇḍa 388 Dāyapassa (uyyāna) 272 Pañcālī 80 Dīghāvu 266, 270 Paṇḍaraka (nadī) 42 Duyyodhana 200 Paṇḍaraka (nāga) 140 Devadatta 118 Patāpana (niraya) 274, 410 Devala 184 Patikoḷamba 38 Devinda 74 Pabbata 184 Doṇa 356 Pabhāvatī 286, 290, 294, 300 Pāvārika (rājā) 396 DH Piṅgiyānī 398 Dhataraṭṭha 32, 36, Pukkusa 74 324, 326, 328, Puṇṇa Mantāniputta 184 330, 334, 336, 340, Puṇṇamukha 382 344, 348, 350, 352, 354, 414 Pupphaka 212 Dhanantevāsi 388 Purindada 176 Dhanusekhavā 138 Dhammantarī 86 B Baka (rājā) 396 N Bahukā 356 Nakula 386 Bārāṇasī 64, 166 Nagara (puraṃ) 300 Bārāṇassaṃ 126 Naṭakuvera 388 Brahmadatta 160, 272, Nanda 310, 316 282, 388, 398 Nandana 186, 410 Namuci 408 BH Nammadā 10 Bhaṇḍakucchi 04 Naradeva (yakkha) 74 Bhaddasālā 144 Nalinikā 218 Bhadrakāra 120 Nārada 184, Bhallāṭiya 42, 46 360, 404, 410 Bhāgīrathī (nadī) 154, 264 Nāḷikīra 178 Bhārata 40, 198, 304, 314 Nerañjarā 10 Bhāradvāja 120 Neru 388, 418 Bhīmaratha 174, 184 Bhīmasena 386 P Bhoja 86 Pajāpatī 104 Pañcasikha 358 M Pañcāla 12, 36, Magadha 304 102, 138, 158 Maghavā 14, 174, 190

Thư Mục Danh Từ Riêng

M V Maṇḍavya 06 Veda 06 Madda 286, 294 Vedeha 150 Manoja 306, 310 Venateyya 388 Malla (giri) 42 Vessantara 166 Masakkasāra 196 Mahāvīci (niraya) 274 S Mahosadha 20, 72, 134 Sakka 18, 26, Mātaṅga 04, 276 74, 100, 166, 176, Mātali 358, 362, 192, 234, 270, 304, 358, 374 364, 374, 376 Saṅkicca 272, 274 Migājira, Migācira 126, 436 Saṅkhapāla 198 Mejjha 08, 276 Saṅghāta (niraya) 274 Meṇḍissara 184 Saccatapāvī 386

Sañjaya 122 Y Sañjīva (niraya) 274 Yama 16, 278, 280, 388 Sataporisa (niraya) 280 Yudhiṭṭhila 120, 386 Sateratā / Sateritā 94, 224, 226 Sattigumba 38, 40 R Saddhā 360 Rāhu 108, 408 Sabbabhaddā 112 Reṇu (kumāra) 48 Sabbamitta 100 Roma 104 Sambara 408 Roruva (niraya) 274 Sambulā 150 Rohanta 26 Sambhava 122 Sambhūta 08 L Sarabhaṅga 176, 184 Lakkhī 166 Sahadeva 386 Sahassanetta 176, 374 V Saṃyamana 340 Vatrabhū 186 Sāriputta 184, 410 Varuṇa (rājā) 104 Sāliya 160 Vāsava 176, Sālissara 184 192, 196, 358, Sibba 236 360, 362, 374, 378 Sirī 166, 360 Vāseṭṭhī 78 Sivayo 16, 18, 20 Videhaputta 194 Sivi 16, 18 Vidhura 120 Sivirājā 16, 234, 240 Veṇhuputtā 102 Sīvaka 16 Vetaraṇī (nadī) 86, 282 Sucīrata 118

Thư Mục Danh Từ Riêng

S S Sujampati 14, 174, 176 Sūriya 104 Sujāta 414 Senaka 20, 72 Sutanā 26 Soṇa 304, 306, 316 Sutasoma 206, 208, Soṇaka 260, 262, 264, 266 210, 212, 216, Sotthiya 414 416, 420, 428, 432, 438 Sotthisena 150 Sudassana (nagaraṃ) 216 Somadatta 212 Sudhammā (devī) 54 Somanassa (kumāra) 48, 52, 54 Sudhammā (sālā) 186 Soma (rājā) 104 Sunanda 230 Subhaddā 116 H Sumukha 32, 322, Himavanta 154, 220, 362 332, 336, 338, 340, Hirī 360, 342, 346, 348, 350, 352 364, 370, Suriya 358, 378 372, 374, 376, 378 Suvaṇṇapassa 110 Hemavatā (nadī) 42

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI II (Bổn Sanh II)

*****

VISESAPADĀNUKKAMAṆIKĀ – THƯ MỤC TỪ ĐẶC BIỆT

Trang Trang A A Akammaneyyaṃ 04, 06 Antakarī 390 Akutobhayā 264 Apasādito 384 Akkhānapañcamaṃ 404 Apaṭikārikāyo 386 Accantapemānugatassa 402 Appevanāma 384, 386 Accantasīlāsu 402 Aphandanā 388 Accāvadati 392 Abbhatthataṃ 414 Aṭanakā 162 Abbhuṭṭhitova 82 Aḍḍhuḍḍhāni 380, 382 Abhidosagato 72 Aticiṇṇo 274 Abhisambhonti 380, 384 Atimānitā 04 Alīnavuttiṃ 400 Ativattāro 276 Avākareyya 430, 434 Ativelaṃ 136, Aviviccaṃ 392 138, 158 Avuttiparibhogena 414 Atthavatiṃ 346, 348 Avyāyiko 438 Atthavatī 184, Asatīnaṃ 400 422, 428 Asaṃvibhāgī 364 Adakkhiṇeyyo 02 Asā 402 Adevasatto 398 Assabandhaṃ 402 Addhānapariyāyapathe 380, 382 Adhammakāro 12, 102 Ā Adhicca laddhaṃ 200 Ādāsadussamaṇḍana 392 Analā 68, 406 Ādu 208, 296, Anaddhaneyyaṃ 438 304, 344, 346, 412 Anāsakā 98, 254 Ādeyyarūpaṃ 398 Anāḷhiyo/ā 24, 156 Ānandi citto 428 Aniggahāsu 396 Āyattamanā 360 Anumodiyāna 178, 180, 182 Ārāmakarāsu 396 Anūpakhette 02 Āvaṭṭanī 68, 406

Thư Mục Từ Đặc Biệt

Ā O Āvaṭṭanī mahāmāyā 68, 406 Osiñciyā 404 Āvaṭṭā 390 Ossaje 404 Āvāsu 398, 400 Ossaṭṭhakāyo 56, 58 Āveḷike 376 Āsasānā 02, 358 K Kakkūpasevitaṃ 292 I Kaṅkapattaṃ 416 Itthiyānaṃ 398 Kacchāni 394, 396 Indasagotta 378 Kaṭhalāya 380, 384 Issarakuttiko

252 Kaṇhasappasirūpamā 400 Issādhammo 66 Katanāmadheyya 430 Isseraṃ 332, 354 Kante 422 Kannappakannaṃ 398 U Kavandhe 386 Uṭṭhāhakaṃ 400 Kāmakāminī 398 Uda 416 Kāmacāravā 390 Upassutikā 74, 144 Kārā 426 Upahacca 08, 276 Kāsāviyā 48, 50, 52 Upāgā 432 Ubbāheyya 380 KH Umhāpeyya 288 Khattadhamme/ānaṃ 350, 424 Ullaṃgheti 392 Khādiyā 412 Usito 204 Khujjavāmanakena 386

Ū G Ūhaññate 212 Gaṅgatitthūpamāsu 402 Galāgalaṃ 410 E Guyhabhaṇḍakaṃ 392 Ekantahāriyo 388, 390 Gelañña ṃ 386 Ekodibhāvā 264 Gopurisaṃ 402

O C Ocitatthena 432 Candā 208 Otallako 02, 04 Catutthabhattaṃ 386 Omasanti 400, 402 Catumaṭṭharūpaṃ 178 Orakulaṃ 398, 400, 402 Cāgamattā 20 Orundhiyā naṃ 78 Citragāthā 66 Olaṃghāpeti 392 Citrabimbamukhiyo 408 Osadhyo 152 Cecco 278

Thư Mục Từ Đặc Biệt

CH DH Chavaka 404 Dhanukāri 382 Chavaḍāhakaṃ 402 Dhammātisāra 238 Dharaṇidhara 378 J Dharaṇīmahissara 416 Jagghati 392 Jambupesiṃ 414 N Jamma/aṃ 02, 04, 162, 384, 414 Naccagītabhaṇitamhitāvudhā 406 Jarūdapānaṃ 06 Namucipāsavākaraṃ 408 Jātimado 04 Nassatha 380, 386 Jātu 434, 436 Nāgakaññā 54, 60 Jāyājinena 384 Nāganāsūru 288 Jigiṃsato 16 Nāḷikerasañcāriyena 380, 384 Jitāvinī 374 Nikhaṇati 392 Nikkhantapādā 394, 396 JH Niccayatto 400 Jhānāgāraṃ 66 Nijjhapanaṃ 84 Nimissati 410 T Niraṃkatvā 262, 432 Tapaneyya 374 Nillāleti 392 Tambūpadhāne 436 Nillokanasīlā 392 Talāvutā 430, 434, 436 Nivātake 396 Tulāputtakena 386 Nisīthe 38, 124, 318, 436 Nela (nelamaḍḍala) 378 TH Thaṇḍilaseyyakā 254 P Pakkhiyo 374 D Pajjaṃ 10, 76, 348 Dakkhiṇeyye 02 Pañcakāmaguṇasātagocarā 406 Daddallamānā/aṃ 368, 374 Pañcapatikā 386 Dārukaṭallako 94 Pañcahattho 388 Dārusaṅghāṭayānena 218 Paṭikiriyemu 04 Dijampati 404 Paṭivissakehi 394, 396 Diddhā 388 Pativellanti 402 Dīnakāmāsu 402 Pathaddhuno 04, 174 Dīparakkhasigaṇā 406 Padosaṃ 392 Dukhudrayāni 12 Padvāraṭṭhāyinī 392 Dujivhāyo 388 Padvāramhi 308 Dovārikā 48, 50, 52 Papā 400 Dvepitikā 386 Pammukho 416

Thư Mục Từ Đặc Biệt

P BH Paradattūpajīviṃ 02 Bhaṇḍi 382 Parābhūta 378 Bhatturatthe 328, 412 Parāvattajātā 394 Bhūnahuno 276 Parāvattakajātā 394 Bhūripañño 04, 24 Parikiṇṇo 14, 212, 214, 216 Bhesmā 274 Pariṇāmayamānā 386 Pariyāpadānena 338, 344 M Paridahitvā 394 Mañjarī 378 Palikhati 392 Maṇiyaṃ 410 Pavutthaṃ 394 Mattakkho 382 Pavyathayittha 376 Manussamaṃsassa kate 432 Pahūtabhakkhaṃ 196, 200 Mahāvarāha 378 Paḷissajissati 232 Mahāsamuddo 22 Pāyena 424 Maheseyyaṃ 150 Piyānukaṅkhī 432 Milācaputte 194 Pisācadosinā 406 Mihitena 402 Pīṭhasappi 386, 396 Muddhapattaṃ 392 Puññaphalūpapannaṃ 08 Pupphachaḍḍakaṃ 402 Y Pubbekatī 252 Yamasādhanaṃ 16, 278, 294 Petarājavisayaṃ 410 Yudhāyutā 374 Pettighātino 280 Yena kāmaṅgamāyo 380 Pokkharañño 18, 62 Yodhi 382 Porisādassa kante 422 R B Rajassirāni 12 Baddhavasānugassa 396 Raṭṭhavaḍḍhano 18, 126, Bandhakiyo 388 266, 270, 272 Balaviriyūpapanno 56 Ratyā 282, 354, 412 Bahugoṇakamhi 436 Randhaṃ 436

Bahucitrā 372 Rasaka 412, 438 Byasanno 12 Rājaharayo 376 Brahaṭṭhapuppha 378 Rāmakarāsu 402 Ruppapaṭṭapaḷimaṭṭhī 88 BH Rummavāsī 02, 04 Bhakkhayetave 414 Bhaginimālā 382 L Bhaṅga 370 Laṅghimayā 374 Bhaṭṭho 424 Lapasakkharā 402

Thư Mục Từ Đặc Biệt

L S Leḍḍunā 380, 384 Sakāyuraṃ 286, 422 Loṇatoyavatiyaṃ 406 Sakāse 222, 332, Lomahaṃsano 30, 92 360, 374, 400 Lohitapakkhandikā 386 Sakhilāhi 380, 384 Saṅkāracoḷaṃ 02, 04 V Saṅgara 102, 416, Vaṇibbakā/ānaṃ 18, 418, 420, 422 200, 202 Saccappaṭiññho/ā/aṃ 04, 58, Vattapadā 168, 170, 174 432, 434, 436 Vaddhavaṃ 90 Saṇṭhānaṃ 70, 406 Vadhikāyo 388 Saṇhāhi 380, 384, 398 Vanaspatīni 376 Satamāyakovidā 408 Vantādo 80 Satārahā 420 Vasaliyo 380, 386 Sattaliyothikaṃ 44 Vassadasā 10 Sattisimbalivanaṃ 410 Vassapūgāni 310 Saddagame 376 Vākaraṃ 408 Sapathaṃ 418 Vācāsanthutiyo 388 Sapāko 02 Vāḷā 402 Sabbakāmarasāharā 404 Vikatthanī 390 Sabbakāmūpapannaṃ 286, 422 Vijambhati 392 Sabbaṃsahā 388 Vidhamma 412 Samaṇī 386 Vilajjati 392 Sampaṭike 38 Vilākā 188 Sampati 382 Vilāsati 392 Sammati 56, 306, 362 Vilikhati 392 Sammāpaṇidhi 52 Vivasane 282, Sayoggaṃ 286, 422 354, 412 Sarasattisaṃyute 376 Viviccaṃ 392 Saritā 404 Visaṃvādika 368, 376 Savanti 420 Vihatantaraṃso 62, 202 Sahassiyo 420 Vītikiṇṇā 216 Saṃvarī 46 Veṇikatā 388 Sākhapurāṇasanthataṃ 402 Veti 438 Siluccayo 58, 418 Veyyāvaṭikaṃ 60 Silesūpamā 398 Vellivilākamajjhā 436 Sīlavatūpapannaṃ 10 Vyantībhūto 88 Sukicchapatto 54 Vyamha 410 Sudhaṃ 362, Vyasanno/ā/aṃ 76, 80, 96 364, 374, 376, 436

Thư Mục Từ Đặc Biệt

S H Supalavatthaṃ 374 Hatthibandhaṃ 402 Supesalāni 02, 04 Hadayattheno 74, 144 Subhāsitaddhajā 440 Hadayantarassitā 408 Suruddo 388 Haritūpayantiyo 382 Suvaṇṇapasso/aṃ 110, 112 Hasana 382 Sūdakaṃ 438 Hema 378 Soṇḍo 232, 432 Hemakappanavāsase/ā 16, 268 Sobbhaṃ 94, 388 Haṃ 224, 226, 386

--ooOoo--

CÔNG TRÌNH ẤN TỐNG TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ
Công Đức Thành Lập
1. Ven. Khánh Hỷ và Phật tử chùa Bát Nhã
2. Quỹ Hùn Phước Visākhā
3. Gia đình Phật tử Visākhā An Trương
4. Gia đình Phật tử Trương Đình Nguyên & Huỳnh Ngọc Hạnh
5. Bà Quả Phụ Phạm Vũ Điềm - Pháp danh Diệu Đài
6. Bà Phật tử Diệu Giới và các con cháu
7. Gia đình Phật tử Lương Xuân Lộc & Lê Thị Thu Hà
8. Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên
9. Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
10. Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Hòa & Minh Hạnh

11. Gia đình Phật tử Hồ Hoàng Anh
12. Phật tử Diệu Bình và Gia đình Phạm Thiện Bảo
13. Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi & Châu Thiên Hưng
14. Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
15. Cư sĩ Liên Tâm (Phan đình Quế)
16. Ái nữ Chú Nguyễn Hữu Danh
17. Gia đình Phật tử Khánh Huy
18. Ái nữ Cô Lê thị Tích
19. Cô Võ Trân Châu
20. Cô Hồng (IL)
Công Đức Hộ Trì
1. Ven. Dr. Bodagama Chandima
(Một bộ Tam Tạng Sri Lanka in tại Taiwan)
2. Phật tử Tống Thị Phương Lan
(Một bộ Đại Tạng Kinh Việt Nam)
3. Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Minh Lễ & Từ Minh Nguyện
(Tam Tạng Pāḷi-Miến, Tam Tạng Miến)
4. Phật tử Huỳnh Thị Thiện, Pd. Diệu Trí
Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Hải Trúc
(Tam Tạng Pāḷi-Thái, Tam Tạng Thái,
Chú Giải Pāli-Thái)
CÔNG TRÌNH ẤN TỐNG TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 33 JĀTAKAPĀḶI II– BỔN SANH II

Công Đức Bảo Trợ
Nhóm Phật tử Philadelphia
Phật tử Texas
Gia đình Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Gia đình một hành giả chùa Bửu Quang
Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Văn Thị Yến Dung
Phật tử Lê Quí Hùng
Phật tử Viên Hạnh
Phật tử Tịnh Vân
Phật tử Võ Châu

Phật tử Tâm Hạnh
Phật tử Nguyễn Anh Dũng
Phật tử Nguyễn Tùy và các con
Công Đức Hỗ Trợ
Thượng Tọa Chánh Thọ
Đại Đức Nguyên Thông - Chùa Liên Hoa
Ni Sư Hạnh Như và Đạo tràng chùa Từ Tâm
Tu nữ Pháp Duyên
Phật tử Vương Thị Thảo
Phật tử Nguyễn Thị Thanh
Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi
Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
Gia đình Phật tử Nguyễn Đức Thiện & Nguyễn Xuân Mai
CÔNG TRÌNH ẤN TỐNG TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 33 JĀTAKAPĀḶI II– BỔN SANH II

Công Đức Bảo Trợ
Hòa Thượng Pháp Nhẫn - Chùa Liên Hoa
Hòa Thượng Tịnh Đức - Chùa Đạo Quang
Đại Đức Thích Quảng Trí và Đạo Tràng chùa Phật Tuệ
Đại Đức Giác Hiếu
Đại Đức Thích Quảng Thiền
Gia đình Phật tử Cao Văn Chung & Trương Mỹ Linh
Gia đình Phật tử Trần Quốc Thắng & Trần Anh Loan
Gia đình Phật tử Phạm Thanh Cao & Tăng Thị Duyên
Gia đình Phật tử Nguyễn Khắc Bình & Nguyễn Thị Sinh Hoàng
Gia đình Phật tử Trần Minh Trí
Đạo Hữu Trương Hồng Hạnh
Phật tử Phạm Thu Hương
Phật tử Visakha Trương
Phật tử Bùi Anh Tú
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Công Đức Hỗ Trợ
Phật tử Trần Thị Cẩm Hường - Pháp Danh Huệ Ngọc
Phật tử Vương Tòng Thanh - Pháp Danh Phổ Như Âm
Phật tử Nguyễn Văn Hai - Pháp Danh Chánh Minh Trực
Phật tử Diệu Lý
Phật tử Diệu Liên
Phật tử Thanh Hồng

Phật tử Trần Ngọc Linh
Phật tử Diệu Vân (Mỹ Hương)
Phật tử Diệu Mỹ (Diễm Châu)
PHẬT TỬ VIỆT NAM CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Đại Đức Định Phúc
Đại Đức Pháp Siêu
Đại Đức Tịnh Đạt
Đại Đức Thích Quảng Thiền
Đại Đức Thích Quán Như
Ni Sư Hạnh Như và Đạo tràng chùa Từ Tâm
Phật tử chùa Như Pháp
Gia đình Đại Đức Tịnh Đạt
Gia đình Phật tử Nguyễn Đức Hiệp
Phật tử Nguyễn Anh Dũng
Phật tử Vũ Đình Lâm (Paññavara Tuệ Ân)
Phật tử Nguyễn Ngọc Vân
Phật tử Nguyễn Ngọc Khánh
--(Do Phật tử Trịnh Đức Vinh chuyển)-- Phật tử Phạm Thị Thu Hằng Chị Nhật

--(Do Phật tử Nguyễn Thị Mai Thảo chuyển)--
Tu nữ Diệu Thùy
Gia đình một hành giả chủa Bửu Quang
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Phật tử Nguyễn Thị Đạm
PHẬT TỬ TRUNG QUỐC CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Phật tử Chen Gang Phật tử Shen Xiao Yun

PHẬT TỬ CHÂU ÂU CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga Phật tử Lê Quí Hùng Phật tử Tâm Hạnh

PHẬT TỬ GIA NÃ ĐẠI CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gđ. Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai Phật tử Thiện Thanh (Chùa Phổ Minh, Canada)

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Thượng Tọa Thường Niệm
Sư Cô Giác Nguyên
Cư sĩ Liên Tâm
Gia đình Phật tử Tina McCann
Gia đình Cô Tuyết
Gia đình Phật tử Diệu Hương

Phật tử Nguyễn Tùy và các con
Phật tử Hoàng Thị Nhàn
Phật tử Võ Thế Lưu
Phật tử Lê Dung (Đồng Thanh)
& Cô Liên (Diệu Hương)
Phật tử Đức Lý
Phật tử Catherine L. Le (Sucaritā)
Phật tử Nga Vi
Phật tử Huỳnh Phước Thành
Phật tử Nguyễn Quyên
Phật tử Trúc Hiền
Phật tử Trúc Biền
Phật tử Mai Trâm
Phật tử Nga Hoa Thiện
Phật tử Nguyễn Ngọc Vân
Phật tử Nguyễn Thị Lan
Phật tử Tô Mỹ Hương
Phật tử Vivian Nguyen
Phật tử Lữ Văn Chứ
Phật tử Trần Thị Cẩm Hường - Pháp Danh Huệ Ngọc
Phật tử Vương Tòng Thanh - Pháp Danh Phổ Như Âm
Phật tử Nguyễn Văn Hai - Pháp Danh Chánh Minh Trực
Phật tử Nguyễn Thị Thu Vân - Pháp Danh Huệ Tấn
PHẬT TỬ SANDIEGO CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG --(Do Phật tử Tôn Nữ Diệu Lan chuyển)--

Phật tử Lê Thị Gia Ninh
Ô. Vĩnh Bính & Ô. Vĩnh Hoàng
Gia đình Phật tử Bảo Lộc
Ô Bà Vĩnh Luyện
Phật tử Tôn Nữ Diệu Lan
Phật tử Trương Phùng Nghi
Phật tử Trương Hoàng Nhất Khai
PHẬT TỬ IRVING, TEXAS CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gia đình Phật tử Phan Đình Chính & Lý Thị Lan
Gia đình Phật tử Nguyễn khắc Bình, Pd. Tâm Đạo &
Phật tử Nguyễn thị Hoàng Sinh, Pd. Diệu Hương
Gia đình Phật tử Trần Quốc Thắng & Trần Anh Loan
(Cầu an cho Mẹ là Bà Nguyễn Thị Hiền)
Phật tử Kristy Thúy
Phật tử Kevin Lương

Phật tử Diệu Hạnh (Tuyết)
Phật tử Huỳnh Giang
Gia đình Phật tử Hùng & Thùy
Gia đình Phật tử Võ Thế Lưu
Gia đình Phật tử Hồ Ngọc Danh
Phật tử Hồ Như Thủy
PHẬT TỬ PHILADELPHIA CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG --(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--

Đạo Tràng Bát Quan Trai Chùa Giác Lâm (Lansdown, PA)
Ô. Bà Nguyễn Hữu Phước.
Phật tử Nguỵ Hinh, Pd. Nguyên Huy
Phật tử La Song Hỹ, Pd. Nguyên Tịnh
Phật tử Nguỵ Trí An, Pd. Nguyên Bình
Phật tử Phật tử Phạm Xuân Điệp
Gđ. Nguỵ Khai Trí , Pd. Nguyên Tuệ
Gđ. Nguỵ Phụng Mỹ, Pd. Nguyên Quang
Gđ. Nguỵ Mộng Đức, Pd. Nguyên Tường
Gđ. Nguỵ Mỹ Anh, Pd. Nguyên Văn
Phật tử Nguyễn Thị Rắt, Pd. Tâm Thạnh
(Cầu siêu cho Tâm Nghĩa)
Gđ. Đặng Kim Phụng, Pd. Tâm Trí
Gđ. Đặng Văn Minh, Pd. Quảng Phước
Gđ. Đặng Thế Hùng.
Gđ. Đặng Kim Nga, Pd.Tâm Mỹ
Gđ. Đặng Kim Mai, Pd. Tâm Đồng
Gđ. Đặng Kim Thi, Pd. Tâm Thọ
Gđ. Đặng Thế Hòa, Pd. Tâm Hiền
Phật tử Đặng Thế Luân, Pd. Tâm Pháp
PHẬT TỬ PHILADELPHIA CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG --(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--

Phật tử Nguyễn Thị Diễm Thuý, Pd. Ngọc Duyên
Phật tử Đoàn văn Hiếu, Pd. Thiện Phúc
Gđ. Nguyễn Duy Thanh, Pd. Huệ Trí
Gđ. Nguyễn Duy Phú, Pd. Huệ Đức
Gđ. Nguyễn Diễm Thão, Pd. Huệ Nhân
Phật tử Đoàn Hiếu Junior, Pd. Minh Hạnh
Phật tử Đoàn Tommy, Pd. Huệ Lành
Phật tử Nguyễn văn Huỳnh, Pd. Tâm Thiện
Phật tử Hứa Thị Liên, Pd. Diệu Bạch
Gđ. Nguyễn Trọng Nhân
Gđ. Nguyễn Trọng Luật

Gđ. Nguyễn Thị Xuân Thảo
Gđ. Nguyễn thị Xuân Trinh
Phật tử Nguyễn Ngọc Hạnh
Phật tử Nguyễn Tường Vân
Phật tử Nguyễn Quang Huy
Phật tử Nguyễn Trâm Anh
Phật tử Ngụy Anh Thư
Phật tử Ngụy Khãi Tấn
Phật tử La Minh Châu
Phật tử La Derek
Phật tử Lưu Hội Tân, Pd. Ngọc Châu
Gđ. La Ái Hương , Pd. Diệu Mãn
Gđ. La Mỹ Anh , Pd. Diệu Phú
Gđ. La Mỹ Hạnh, Pd. Diêu Quí
Phật tử Trương Đông Mỹ, Pd. Nguyên Thoại
Phật tử Nguyễn Bạch Cúc, Pd. Thanh Đức
Phật tử Đặng Thị Hà, Pd. Diệu Hương
Phật tử Nguyễn Vương Thắng (NY)
Phật tử Nguyễn Thị Loan (NY)
Phật tử Diệu Ngộ
Phật tử Thiện Hòa
Phật tử Thiện Thông
Thành tâm hồi hướng phần công đức này đến thân bằng quyến thuộc: Những người đã qúa vãng được sanh về nhàn cảnh, những người còn tại tiền được sống lâu, sức khỏe, an vui, và luôn luôn tinh tấn tu hành.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.